

THE
CHATURVEDI
SANSKRIT-HINDI DICTIONARY

चतुर्वेदी
संस्कृत-हिन्दी-कोष ॥

संग्रहकर्ता
चतुर्वेदी द्वारकाप्रसाद शर्मा ।

1st Edition.]

] Price Rs. 2-8-0

समाधिगत वसित है
ACCESSIONED PANDITAN SETHA
JAIN LIBRARY.
B. N. S. RAJPUTANA.
बनारस प्रोद्योगिकी
• द्वारकाप्रसाद
द्वारका, (राजस्थान)

चतुर्वेदीकोष ॥

नागरी वर्णमाला का पहला अक्षर । इसका उच्चारणस्थान गण्ड है । जिन शब्दों के आदि अक्षरमयजन हों, उन शब्दों से नन् स्पर्श करने पर नन् का केवल "अ" ही शेष रहता है उसके अर्थ-अकार । सारथ । भेद । अल्पता । अक्षरात्म्य और विरोध ये अ. है ।

आ, (अ.) विष्णु । एक । विष्णु विररथापी और सब के एक है इस कारण उनको "अ" कहते हैं ।

आंदि, (अ.) बलने का साधन । जिससे अला भाव । पैर । पाव । बाप । इधों का मूल । इधों की जड़ ।

आहिकम्प, (अ.) इधों की मोटी शालाई । इधों का एक भाग ।

आंय, (पा. उभ.) विभाग करता है । कटता है । हिता देता है । बँटकारा करता है । विचारक । विष्णु, " अरायर्णि " विभाग करवाता है । विभाग करने के लिये आया करता है ।

आंय, (अ.) भाग । हिता । कट । शायधन । पिता के धन का भाग । समूह का एक भाग । राशि का एक भाग । रत्न । कप । दो पक्षों में का एक पक्ष । काल का एक परिमाण विशेष । साठ बत्ता का एक अंश होता है । अरा कल्पना । (अ.) अराकार्य । भाग करना । आप्य धन का निर्वह करना ।

आंयका, (अ.) अंश का अधिकारी । अरा का भागी, अ अरा । भाग । राशि का तीसरा हिता । अंशिकर. (अ.) विभाग करने का निवह । विद्वान् अ.

भाग करने के लिये धर्मराज की आज्ञा । अंशरी का बानून ।

अंशभाज, (वि.) भाग पाने का अधिकारी । हिताधार । दाया ।

अंशभूत, (वि.) अंशरूप । अंश बना हुआ । समूह का भाग ।

अंशल, (वि.) बली । बलवान् । मोटे बन्धेवाला । दक्षाय ।

अंशविपत्तिन्, (वि.) भाग का उलट पलट होना । बन्धे की छोट ।

अंशस्यार्पण, (न.) विषय सत्त्वा की राशि का मुख्य भाग करना ।

अंशहट, (अ. अ.) भाग का अधिकारी । हिताधार । दाया ।

अंशायनार, (अ.) अंशाय का एक अक्षर विशेष । एक भाग से उपपन्न ।

अंशार्थी, (वि. वि.) अक्षर और अक्षरही । भाग और भागी । हिता और हितायता ।

अंशिन, (वि.) भागी । हिताधार । भाग पाने का अधिकारी । अपना भाग प्राप्त करने के लिये मदत करनेवाला ।

अंशः, (अ.) विष्णु । अरा । अक्षर । अक्षर । तेज । दुति । धन । मरिच धन ।

अंशकम्, (न.) महीन धन का अक्षर । अक्षर । हितापी बक्ष ।

अंशजालम्, (अ.) अक्षरान्तर । अक्षरान्तर ।

अंशधर, (वि.) अक्षरही । अक्षरान्तर । अक्षर । अक्षर ।

अंशपट, (न.) अक्षर धन का अक्षर । अक्षर । अक्षर ।

अंशमन्, (वि.) अक्षरान्तर । अक्षर । अक्षर ।

अकरा, (की.) बिना हाथ की की। आमतारी
हुय। चौखले का पेड़। चौखले का सेवन
करने से लोगों के दूर दूर होते हैं इसी
कारण इसका "अकरा" नाम पड़ा है।

अकरावण, (वि.) बरखादिन। निर्दय।
दयाहीन।

अकर्तृ, (वि.) जिसके कानन हों। कर्पूरदिन।
बहरा। बहिर। कर्पू नामक बीर का अभाव
वा उसका साधारण यहाँ "कर्तृ" शब्द
का कर्पू कान और छुने की शक्ति
हीनों है।

अकर्तन, (वि.) कानने के अयोग्य। जो कान
न जाय।

अकर्तृ, (उ.) काम नहीं करनेवाला। निष्काम,
विषयपूर्ण कर्मों का जो कुछ भोग न करे।

अकर्मक, (वि.) जिसके कर्म न हों। धातु का
एक भेद। अकर्मक धातु वे बड़े जाते हैं,
जिनका कुछ भी व्यापार एक आधय में
रहता ही और जिस धातु के कर्म बहुत मतिद
होने के कारण परिशिष्ट हैं, वे धातु भी
अकर्मक होजाते हैं।

अकर्मण्य, (वि.) जो काम न करसके। काम
बढ़ने के अयोग्य। नहीं काम करनेवाला।

अकर्मन्, (वि.) बिना काम का। निष्काम।
काम करने के अयोग्य। निष्कामकर्म करने
वाला।

अकल, (वि.) कलारहित। अतएव। समूचे।
समस्त।

अकल्हक, (वि.) दम्बरहित। अदामिक।

अकल्हक, (वी.) अक्षमा का प्रसार।
चौदही। अक्षमिक की। पालकहारित।

अकल्हकन, (वि.) जिसमें दम्भ न हो। दम्भ
रहित। अक्षमिक।

अकल्पित, (वि.) अविज्ञित। बिना बनाया
हुआ। अनिर्मित। शङ्खित। स्वाभाविक।
व्यवहारहीन। वदना से घरे।

अकल्प्य, (वि.) सीधी। व्यापित। व्यापितक।

अकल्प्याण, (वि.) अकल्प्य। अक्षमा का
अभाव।

अकल्प्य, (वि.) अकल्पनीय। जिसका वर्णन न
कियाजाय। न कल्प्य न सुत।

अकल्पि, (वि.) निर्दिष्ट, मूर्त।

अकल्प्याण, (अ.) सहसा। अमानविक।
अशक्ति। बिना शानदुमान।

अकाण्ड, (वि.) बिना अवसर। वे मीके।
अनुचित बाल। अनवसर।

अकाण्डजात, (वि.) अक्षमावृत्त।
अनवसरजात। अनुचितकार में उत्पन्न।

अकाण्डपात, (पुं.) अशक्ति पात। सहसा
गिरना।

अकाण्डे, (वि. वि.) अक्षरमात्र। अमान
विक, सहसा।

अकाम, (वि.) कामरहित। शान्तारहित।
शीघ्रशक्ति। प्रेमरहित। निष्काम।

अकामता, (वी.) कामरहित। निष्कामता।
इच्छारहित।

अकामता, (अ.) अनिष्ठा से। इच्छा-
पूर्वक नहीं।

अकामदत, (वि.) अनिष्ठापूर्वक नष्ट। बिना
इच्छा विदेशी मर हुया।

अकाय, (वि.) शरीररहित। अपूर्ण। गिरा-
कर। शरीरहीन। शूद्र मह।

अकार, (वि.) काम का अभाव। क्रियारहित।

अकार, (उ.) अक्षर।

अकारण, (न.) कारणरहित। बिना कारण।
निष्कारण। प्रयोजनरहित। वे नृत्तब।

अकारणैष्टिकक, (न.) काम का एक मरना।
बर्धराय।

अकारणैष्ट्य, (वि.) जिसमें इष्टयथा न
हो। इष्टयथा का अभाव। उदरग।
अक्षर।

अकार्य, (न.) अनुचित कर्म। निर्दिष्ट कर्म।
शुभ कर्म।

अकार्य, (पुं.) अनुचित काम। अनवसर।

अंशुमत्फला, (स्त्री.) एक पौधे का नाम ।

कदलीवृक्ष । केले का पेड़ ।

अंशुमती, (स्त्री.) सालपर्णीवृक्ष । यमुनानदी का एक नाम ।

अंशुनासा, (स्त्री.) किरणों की माला । किरण-समूह ।

अंशुमाली, (पुं.) सूर्य, चन्द्रमा । बारह की संख्या ।

अंशुदस्त, (पुं.) सूर्य । चन्द्रमा । सूर्य अपनी किरणों से पृथिवी से जल खींचते हैं, इस कारण उनकी १००० किरणें हाथ के समान समझी जाती हैं और वे " अंशु-हस्त " कहे जाते हैं ।

अंस, (धा. उभ.) देली अह ।

अंस, (न.) कथा । हिरता । भाग । अरा ।

अंसकूट, (पुं.) इहस्तकूप । बड़े कण्ठेवाड़ा ।

अंसप्र, (न.) कण्ठेकी रक्षा करनेवाली वस्तु । कवच ।

अंसफलक, (पुं.) विद्याल स्कन्ध । पट्टे के समान कथा । कण्ठे का एक भाग ।

अंसभारः, (अघ. स.) कण्ठ का भार । कण्ठे का सहायक भार ।

अंसभारिक, (पुं.) कण्ठे पर भार रखने वाला । मशर । कुली ।

अंसस्त, (वि.) नवतार हस्त । बर्षी ।

अंस, (धा. आत्म.) गमन । गति । जाना । चलना ।

अंसतिः-सी, (स्त्री.) वायनाशक । दुःखिनी । शक्ति की दूर करनेवाली शक्ति । पार-नरक शक्ति ।

अंस, (न.) पत्र । इति । शक्तिचक्र के द्वारा नष्ट होने वाला पत्र । शक्ति की शक्ति की कदने हैं ।

अंस, (धा. उभ.) गमन । गति । चलना ।

अंस, (न.) हस्त का अक्षर । इति ।

अंस, (वि.) (न. व.) विना कण्ठ । निरुद्ध कण्ठ न हो । अंसक ।

अकचः, (पुं.) केतु ग्रह का एक नाम । जो लोक को दुःख पहुँचाने के लिये भेदे । केतु ग्रह का उदय लोकनीका के लिये प्रसिद्ध है ।

अकलमचक्रम्, (न.) शुभाशुभ निवार का एक चक्र । दार्शनिक दृष्टि का एक विद्या-चक्र, जिससे मन्त्रों के शुभाशुभ का निवार किया जाता है ।

अकथित, (वि.) नहीं कहा हुआ । अज्ञात ।

अकथितकर्म, (न.) व्याकरण की एक सहा का नाम । गीतकर्म । अपादान आदि कारकों की अविधा करके कर्मसंज्ञक विभक्ति का जहा होती है वह अकथित कर्म है ।

अकनिष्ठ, (न.) छोटा नहीं । बड़ा । (पुं.) वेदनिन्दक । वेदों की निन्दा में प्रसन्न होने वाला । नौद ।

अकनिष्ठप, (पुं.) बीजों का पातन करनेवाला । मुद्र भगवान् का एक नाम । बीजसम्प्रदाय का आचार्य ।

अकम्पन, (वि.) नहीं कम्पने वाला । निर्भय । निर । (पुं.) एक राक्षस का नाम । यह राक्षस की सेना का सेनापति था ।

अकम्पित, (वि.) (न. व.) अचंचल । धीर । निर्भय । (पुं.) जैन और बौद्धसम्प्रदाय के एक महात्मा का नाम । जैन सम्प्रदाय के अन्तिम तीर्थंकर का नाम । यह उनका असली नाम नहीं था । किन्तु उनके धीर होने के कारण लोगों ने उन्हें " अकम्पित " की उपाधि दी थी ।

अकर, (वि.) विना हाथ का । हाथरहित । अपने कर्तव्य से उदासीन । अपना कर्तव्य न करनेवाला ।

अकरणम्, (न.) कार्य का अभाव । काम नहीं करना । कर्मरहित । इन्द्रियरहित । इन्द्रियरहित ।

अकरणिः, (स्त्री.) कार्य शक्तिका मारा । इस शब्द का प्रयोग शान देने के अर्थ में किया जाता है ।

अहस्तमुद्रि, (वि.) दूरी । अशानी । अचतुर ।
अपद, अनिपुण, असमीपस्थारी ।

अपुतिन्, (वि.) अनिपुण । अनपि ।
बायोद्यम ।

अपुत्य, (न.) अकार्य । अकर्तव्य कर्म ।
न करने योग्य कर्म । निन्दित कर्म । पुण्य
काम । काम का अभाव । विना काम ।

अपुण्य, (वि.) बुरा नहीं । दुःसाधनता
नहीं । बुरा । स्वरा । न दुःसाधन होता ।

अपुण्याश्रय, (पुं.) अपुण्या के एक रागा
का नाम । जिसके दुबले बोले न हों ।

अपुष्ट, (वि.) नहीं स्तीर्णा हुआ । विना
जोना सेन ।

अपुष्टपच्य, (वि.) धान्यविशेष । बड़ धान्य
जो विना जोते हुए क्षेत्र में पके । बड़ही
धान । विभी धान ।

अपुष्टोद्विन्, (वि.) विना जोने सेन में
उत्पन्न होने वाला अन्न ।

अपुष्ट्य, (वि.) बाला नहीं । श्वेत । रक्त्य ।

अपुष्टु, (वि.) विहरहित । पलाकाहीन । अज्ञान ।

अपुष्ट, (पुं.) वृक्षविशेष । पुष्पाक नामक वृक्ष ।

अपुष्टा, (स्त्री.) माता । जननी ।

अपुष्ट, (वि.) अशक्ति । मुक्ति । योग । परिश्रम ।
दुष्टा हुआ, विरा हुआ ।

अपुष्ट, (वि.) बल का अभाव । निष्काम ।
बर्जमान । लट और अट्ट विषयों से
विरक्त बुद्धि ।

अपुष्ट, (वि.) गमनशक्तिरहित । पादहीन ।
विपर्यय । वैपरीय । कमहीनता । उलट पलट ।

अपुष्ट, (वि.) अतः स्मार्त किंश का त्याग
करनेवाला । निन्दित कर्म । निन्द्य
अपराध । अपराध । निन्द्य । निन्दित कर्म
करनेवाला ।

अपुष्ट, (पुं.) एक यादव का नाम । इनके
विना का नाम इक्ष्वाकु, और माताका नाम
मादिनी का । (वि.) अकटोर, अनिष्टुर,
कर नहीं, कोपहीन ।

अपुष्ट, (पुं.) कोष का अभाव । कोषरहित ।
अपुष्ट, कोष के कारण होने पर भी कोष
न करना ।

अपुष्ट, (वि.) कोषरहित । कोषहीन ।

अपुष्ट, (वि.) कमरहित भूभाग से रहित ।
सदा परिभ्रम करनेवाला । यक्ष नहीं । सदा
न्यासार में लगा हुआ ।

अपुष्ट, (वि.) क्षेपित नहीं । क्षेपारहित ।
अपुष्ट ।

अपुष्ट, (पुं.) रथ का अथवा विशेष ।

यक्ष । यक्ष । पक्षि । बड़ लकड़ी जिसमें

पक्षि से लगाये जाते हैं । व्यवहार । आय अथ

का हितार्थ । पारा । जिससे अक्षा रेखा

जाता है । ब्रह्म । ब्रह्मा का वृक्ष । ज्ञान ।

आत्मा अदिप । राय । सर्व । शक्ति । रथ ।

सोल्ह मासे । कर्म । जन्माथ । गदक । बाप

और जोविषय इससे ५ की संज्ञा जानी जाती है ।

अपुष्ट, (पुं.) वृक्षविशेष । विविधा नामक

वृक्ष । राय के पुत्र का नाम । इसे अथ-

कुमार भी कहते हैं ।

अपुष्ट, (पुं.) इन्द्रियों का समुह ।

अपुष्ट, (पुं.) अथवा । आचार्य गौतम

का एक नाम ।

अपुष्ट, (न.) बापल । जी । (पुं.) विना

टूटे बापल, जो देशज्यों को बढ़ाये जाते हैं ।

अपुष्ट, (स्त्री.) ननवासीनी वृक्ष । पुष्पसम-

रहित थी ।

अपुष्ट, (पुं.) अश्विवाक । धर्मपुत्र ।

अपुष्ट, (पुं.) अश्विवाक । धर्मपुत्र ।

अपुष्ट, (पुं.) अश्विवाक । धर्मपुत्र ।

अपुष्ट, (पुं.) अश्विवाक । धर्मपुत्र ।

अपुष्ट, (पुं.) अश्विवाक । धर्मपुत्र ।

अपुष्ट, (पुं.) अश्विवाक । धर्मपुत्र ।

अपुष्ट, (पुं.) अश्विवाक । धर्मपुत्र ।

अपुष्ट, (पुं.) अश्विवाक । धर्मपुत्र ।

अपुष्ट, (पुं.) अश्विवाक । धर्मपुत्र ।

अपुष्ट, (पुं.) अश्विवाक । धर्मपुत्र ।

अथम समय । मईवी का समय । अथोप
समय ।

अकाल कुसुम, (न.) विना काल का पुष्प ।
जिस पुष्प के उत्पन्न होने का जो समय
नहीं है उस समय में उत्पन्न हुआ पुष्प ।
द्व्यसमय का विशेषण ।

अकाल कूष्माण्ड, (पु.) अकाल में उत्पन्न
हुआ बौद्ध ।

अकालज, (त्रि.) अकाल में उत्पन्न । विना
समय के उत्पन्न हुआ ।

अकाल-जलद, (पु.) अकाल का मेघ, वर्षा-
क्रान्त को छोड़कर अनन्तानु का मेघ ।

अकाल-जलदोदय, (पु.) अकाल में मेघों
की उत्पत्ति । विना समय मेघों का होना ।
कश्मीरी कवि रामशेखर के ग्रन्थनाम का
नाम । सम्भव है यह उनका नाम न रहा
हो । किन्तु उपाधि । सुभाषितावली में उद्धृत
एक श्लोक से इस बात की कुछ प्रतीति
पाई जाती है ।

अकालवेला, (स्त्री) अकालिक समय । उद्यो-
तिपूराश में "कालवेला" एक योग का
नाम है, उसका अन्वय ।

अकिञ्चन, (त्रि.) जिसके पास कुछ न हो ।
अत्यन्तदरिद्र । महानिर्धन ।

अकिञ्चनता, (स्त्री.) सब प्रकार के धन का
अभाव । निर्वेद । ससार के पदार्थों से विराम
होने पर जो एक प्रकार का निर्वेद उत्पन्न
होता है ।

अकिञ्चिज्ज्ञ, (त्रि.) कुछ भी न जाननेवाला ।
महामूर्ख ।

अकिञ्चित्कार, (त्रि.) अनावश्यक ।
अनर्थक । बुरा । व्यर्थ ।

अकीर्ति, (स्त्री.) अप्रशस्त कीर्ति । अनुचित
कीर्ति । अनुचित कारणों से प्राप्त कीर्ति ।

कुण्ड, (त्रि.) अकुण्डित । अप्रतिहतगति ।
हिमी काम में न रुकनेवाला । सब काम में
चतुर ।

अकुण्डित, (त्रि.) कुण्डित नहीं । अशी-
त । चाने और केनोपान्त ।

अकुतोमय, (त्रि.) निमकी किमी का ना
न हो । निर्धन । निरा । नहीं इत्येवम् ।

अकुप्य, (न.) धन । सोना । चाँदी ।
सोना और चाँदी से मिल धन को कुप
कहते हैं, उस से निम्न सर्पा सोना,
चाँदी को अकुप्य कहते हैं ।

अकुल, (त्रि.) कुलपुत्र । कुलद्वन्द्व । उनमें
कुल का नहीं । शिवा का एक नाम ।

अकुला, (स्त्री.) सती । पार्वती का नाम ।

अकुलीन, (त्रि.) उत्तम कुल का नहीं ।
नितराकुल उत्तम न हो । २. मर्त्यलोकात्मी
नहीं । "कु" का अर्थ है पृथिवी ।

अकुशल, (त्रि.) अमङ्गल । अकल्याण
अशुभ । अनिष्ट, अनिष्ट ।

अकूपार, (पु.) समुद्र । सागर । सिन्धु ।
उदधि । कष्यप । कहुना । सूर्य ।

अकूर्च, (त्रि.) विना दाढ़ी का । गन्ध ।
लक्षणा । (पु.) इन्द्र मन्त्रार्थ ।

अकृच्छ्र, (त्रि.) अकडोर । कठिनकारण्य ।
सहन । सरल ।

अकृत, (त्रि.) अकर्म । कर्मरहित । कर्म
का अभाव ।

अकृतार्थ, (त्रि.) अतत्फलमनोरथ । अर्थ-
मनोरथ । मनोरथ की अतिथि ।

अकृतात्म, (त्रि.) अकविद्या में अशिक्षित ।
अधविद्या में अनभिज्ञ ।

अकृतात्मन्, (त्रि.) जिसकी आत्मा अपने
नश में न हो । निर्मुक्ति । मूर्ख जिसने
ब्रह्म और आत्मा का ज्ञान नहीं प्राप्त
किया है ।

अकृतोद्गाह, (त्रि.) विना व्याहृ, काता ।

अकृतैतन्त्र, (त्रि.) जिसने पाप नहीं किया
है । पापशुद्धि । निष्पाप ।

अकृतक, (त्रि.) अपने पर किये गये उपकार
को भूल जाने वाला । कृतम ।

अखिलम्, (वि.) समस्त । सम्पूर्ण । अतएव ।
 अखिलाधारम्, (वि.) मम । समस्त हीनार
 का आधार ।
 अगः, (पु.) पूर्व । वृष । सतीमुख । मानु ।
 अगजः, (पु.) पूर्व से उतरा । (न.) शिलाजड ।
 शिलाजीन ।
 अगतिः, (पु.) अनवशेष । न जानना । उपाय-
 रहित । विना उपाय का ।
 अगदः, (पु.) भीरुप । (वि.) नीरोग । रोग नहीं ।
 अगदङ्कारः, (वि.) विविक्त । वैय । रोग दूर
 करनेवाला ।
 अगदन्त्रम्, (न.) आयुर्वेद का एक शाखा-
 विशेष । इसमें सौं, निम्ब आदि के बाटने
 का विधान दिला है ।
 अगमः, (पु.) वृषाग्ने के अयोग्याग्ना जान सके ।
 अगम्य, (वि.) अज्ञेय । जानने के अयोग्य ।
 गमन के अयोग्य । जहाँ कोई पहुँच न सके ।
 अगस्तिः, (पु.) छत्रिनिशेप । एक छत्रि का नाम ।
 जिसने सद्युक्ती गच्छक में रहकर पानकर
 दिया था । जो दक्षिण दिशा में रहने है ।
 वृषाशेष ।
 अगस्तिधुमः, (पु.) एक वृषाशेष । अगस्त
 नायक वृष । इस के इस के नाम छेने से
 बाँधिया भर छूट जाया है ।
 अगस्त्य, (पु.) छत्रिनिशेप ।
 अगस्त्यधाम, (पु.) अगस्त्यछत्रि का आश्रम ।
 भारती का अगस्त्यधाम नामक स्थान ।
 मलदाचल पूर्व पर वर्तमान अगस्त्य छत्रि
 का आश्रम ।
 अगाध, (वि.) बहुत गहरा । जिसका तल न
 छुचा जा सके । अचानक भीर । दुर्गोपगम्य ।
 अगाधजल, (पु.) हर । ताकत । (वि.)
 जिसमें अगाध जल हो ।
 अगार, (न.) दूर । दक्षिण ।
 अगुद, (न.) अगस्त्यधाम । अगस्त्य । जो
 एक न हो-दक्षिण ।
 अगोचर, (वि.) दृष्टि के अगस्त्य का अगोचर ।

जो दृष्टि के अगस्त्य न जानाना ।
 अग्नायी, (भी.) अग्नि की भी । स्वाहा ।
 अग्निः, (पु.) पाक । बह । वैश्वानर ।
 अग्नि के अधिष्ठाता देवता ।
 अग्निकः, (पु.) कीट विशेष । अग्निकोचः ।
 अग्निकण, (पु.) दृष्टि । अग्नि के छोटे छोटे कण ।
 अग्निकार्य, (न.) इष्ट । रोग ।
 अग्निकाष्ठम्, (न.) अगुद । अगस्त्यधाम विशेष ।
 अग्निकोण, (न.) दिशा विशेष । पूर्व और
 दक्षिण के बीच की दिशा ।
 अग्निक्रीडा, (भी.) आगस्त्याशी । आग
 का खेल ।
 अग्निकर्म, (पु.) भीरुपविशेष । पूर्वका अगस्त्य ।
 अग्नियज्ञ, (पु.) अग्निहोत्री । अग्निकर्म-
 करनेवाला ।
 अग्निक, (पु.) अग्नि से उत्पन्न अग्न्य ।
 अग्न्य । सोना ।
 अग्निकुण्डम्, (न.) एक कुण्ड का नाम ।
 इसमें सोना इतर रत्नो के हैं ।
 अग्निकुण्डल, (पु.) आग की लट्ठानेवाला
 पत्त । चक्रक पत्त ।
 अग्निकाष्ठ, (उ) धुप ।
 अग्निक, (न.) अग्नि के समान । आग की
 तरह चमकनेवाला ।
 अग्निक, (पु.) आगिनि ।
 अग्निकृतिः, (पु.) एक प्रकार के वृद्ध ।
 अग्निकामती, (पु.) अगस्त्य छत्रि ।
 अग्निकुण्ड, (पु.) अगस्त्य । अगस्त्य । अगस्त्य ।
 अग्निकुण्ड, (भी.) अगस्त्यविशेष । अगस्त्य-
 तल, जिसमें ।
 अग्निकुण्डम्, (न.) अगस्त्यविशेष । अगुद
 होने का ।
 अग्निकुण्ड, (पु.) अगस्त्य ।
 अग्निक, (न.) अगस्त्य का अगस्त्य ।
 अग्निकुण्डम्, (न.) अगस्त्य का अगस्त्य ।
 अग्निकुण्ड, (न.) अगस्त्य का अगस्त्य ।
 अग्निकुण्ड, (न.) अगस्त्य का अगस्त्य ।

अक्षपीडा, (स्त्री.) याचिका नाम की लता ।

अक्षमः, (वि.) धमनामय । योग्यताहीन ।

अयोग्य । धमाहीन । धमारहित ।

अक्षमा, (स्त्री.) ईर्ष्या । धमा का अभाव ।

अक्षमाला, (स्त्री.) जपमाला । ब्राह्म की माला ।

अक्षयः, (पुं.) अनन्त । अक्षयिनी । अक्षयिनी नारा न हो । अक्षय । अक्षयिनी ।

अक्षयकाल, (पुं.) अनन्तकाल । अक्षयकाल के अभिमानी देवता ।

अक्षयलुत्तीया, (स्त्री.) वैशाख शुक्लतृतीया इसी तिथि को सतयुग की उत्पत्ति हुई है ।

अक्षयनयमी, (स्त्री.) कार्तिक शुक्लपक्ष की नवमी ।

अक्षयघट, (पुं.) अक्षयिनी की वटवृक्ष, प्रयाग का वटवृक्ष, जो देवता समझा जाता है ।

अक्षया, (स्त्री.) तिथिविशेष । सोमवार की अमावास्या । रविवार की सप्तमी और मङ्गलवार की चतुर्थी ये अक्षया कही जाती हैं ।

अक्षर, (पुं.) अक्षरादि वर्णों का नारायण । मन्त्र । अक्षयिनी । विशेषरहित । प्रणव । वृद्ध । निर्य ।

अक्षरचण, (पुं.) उत्तम लिखनेवाला । लेखक ।

अक्षरजीविका, (पुं.) कायस्थजीविका । लेखने जीनेवाला । लेखक ।

अक्षरतुलिका, (स्त्री.) लेखनी । लिखने का साधन ।

अक्षरपङ्क्तिः, (स्त्री.) अक्षरविशेष । इस अक्षर में एक मगध और दो ठक होते हैं ।

अक्षरविन्यास, (पुं.) लेख । लेखन । अक्षरों का लिखना ।

अक्षयती, (स्त्री.) एक प्रकार के लए का लेख । बीरक ।

अक्षवाट, (पुं.) बुद्धि । लिखने का स्थान । अक्षवा ।

अक्षयौघ, (पुं.) पञ्च अक्षरी, उच्चा लेखने में चतुर ।

अक्षसूत्रम्, (न.) जपमाला । जप करने की माला ।

अक्षाम्बुलक, (पुं.) लव के पत्रों को रोक्ने की कील ।

अक्षान्तिः, (स्त्री.) दूसरे का उत्कर्ष न रहना, ईर्ष्या । धमा न करना ।

अक्षि, (न.) नेत्र । अक्षि ।

अक्षिगत, (वि.) चालों पर चढ़ हुआ । देख । राहु । गिरोपी ।

अक्षीणः, (वि.) पूर्ण । अहीन । घीब नहीं । एक प्रकार का यति । जो किसी मनुष्य की प्राप्ति से प्रसन्न न हो, और अन्धविशेष से शिष्ट न हो वह अक्षीण कहा जाता है ।

अक्षीय, (पुं.) सद्युक्त का लक्षण । (वि.) उन्मादरहित । जो उन्मत्त न हो ।

अक्षेय, (पुं.) मन । इन्द्रियों का स्तम्भ ।

अक्षोट, (पुं.) अक्षरों का वृक्ष । पर्यट पर उत्पन्न हुआ पीपल का वृक्ष ।

अक्षोपकरणम्, (न.) धनसाधन । उच्चा लेखने की सामग्री ।

अक्षोभः, (पुं.) सम्मत् । खूद । पशुओं की गोधने का खूद ।

अक्षोभ्यः, (पुं.) शिव । उद । अक्षय । जो राग, द्वेष आदि से विचलित न हो ।

अक्षौहिणी, (स्त्री.) सेनाविशेष । दस अक्षौहिणी सेना । अक्षौहिणी में—२१०० हाथी । २२००० रथ । ६५६२० घोड़े और १०८३५० पैदल होते हैं ।

अक्षयः, (पुं.) अक्षयवृक्ष । चिरीजी का पेड़ ।

अक्षयदम्, (वि.) अक्षयरहित । पूर्ण । अक्षयरहित ।

अक्षयउपरशुः, (पुं.) परशुराम । इन के परशु का कोई लक्षण नहीं कर सका था ।

अक्षतम्, (पुं.) देवता, अक्षयिनी तालाव । अक्ष ।

अक्षाय, (वि.) अक्षय । जो लाने के योग्य न हो ।

अक्षपीडा, (बी.) खवटिका नाम की लता ।

अक्षमः, (वि.) समताक्ष्य । योग्यताहीन ।

अयोग्य । क्षमाहीन । क्षमाहित ।

अक्षमा, (बी.) ईर्ष्या । क्षमा का अमान ।

अक्षमाला, (बी.) जपमाला । कदाच की माला ।

अक्षयः, (पुं.) अनन्त । सपरहित । अविनारी ।
नितका नारा न हो । अमय । नम्रनिष्ठ ।

अक्षयकाल, (पुं.) अनन्तकाल । अक्षयकाल
के अधिमानी देवता ।

अक्षयवृत्तीया, (बी.) वैशाख शुक्लतीथा
इसी तिथि को सप्तपुत्र की उत्पत्ति हुई है ।

अक्षयनक्षत्री, (बी.) वार्षिक शुक्लपक्ष की
नक्षत्री ।

अक्षयपट, (पुं.) अविनारी वटवृक्ष, प्रयाग
का वटवृक्ष, जो देवता समझा जाता है ।

अक्षया, (बी.) त्रिविधशेष । सोमवार की
अमावस्या । रविवार की सप्तमी और

मङ्गलवार की चतुर्थी ये अक्षया कही जाती हैं ।

अक्षय, (पुं.) अक्षयति वर्ष । नाराक्ष्य ।
भ्रम । अविनारी । विशेषरहित । प्रथम ।
बृहस्प । नियम ।

अक्षयधनुः, (पुं.) उत्तम जितनेवाला । लेखक ।

अक्षयर्जायिकः, (पुं.) आययजमानि । लेखने
जीनेवाला । लेखक ।

अक्षयतुलिका, (बी.) लेखनी । जितने का
लक्षण ।

अक्षयपङ्क्तिः, (बी.) अक्षयिणी । इन अक्षय में
एक वक्ष्य और दो वृष होते हैं ।

अक्षयविव्यास, (पुं.) लेख । लेखन । अक्षयों
का विव्यास ।

अक्षयनी, (बी.) एक नक्षत्र के वृक्ष का
लक्षण । वृष ।

अक्षयवट, (पुं.) वृक्ष । नक्षत्र का लक्षण ।
वृष ।

अक्षयवृक्ष, (पुं.) वृक्ष । नक्षत्र का लक्षण ।
वृष ।

अक्षसूत्रम्, (न.) जपमाला । जप करने की-
माला ।

अक्षप्रकीलक, (पुं.) रथ के पहिये को
रोकने की कील ।

अक्षान्तिः, (बी.) दूसरे का उत्कर्ष न सहना,
ईर्ष्या । क्षमा न करना ।

अक्षि, (न.) नेत्र । घोंट ।

अक्षिगत, (वि.) घोंटों पर चढ़ा हुआ ।
द्रव्य । रात्रि । विरोधी ।

अक्षीयः, (वि.) पूर्ण । अक्षीय । क्षीय नहीं ।
एक प्रकार का यति । जो किसी वस्तु की
प्राप्ति से प्रसन्न न हो, और अमाप्ति से
लिप्त न हो वह अक्षीय कहा जाता है ।

अक्षीय, (पुं.) समुद्र का लवण । (वि.)
उन्मादरहित । जो उन्मत्त न हो ।

अक्षेय, (पुं.) धन । इन्द्रियों का स्वामी ।

अक्षोट, (पुं.) अक्षोट वृक्ष । पर्वत पर
उत्पन्न हुआ पीरल का वृक्ष ।

अक्षोपकरणम्, (न.) धनसाधन । कुशा
रोलने की सामग्री ।

अक्षोभः, (पुं.) सम्मत् । तूँट । पशुओं को
बाँधने का सूँट ।

अक्षोभ्यः, (पुं.) शिव । रक्ष । अक्षय । जो
तप, दान आदि से विचलित न हो ।

अक्षोहिणी, (बी.) सेनाविशेष । दस बनी-
किया गया । अक्षोहिणी में-२१०० हाथी ।
२१००० रथ । २१००० घोड़े और
१०२१२० पैदल होने हैं ।

अक्षयः, (पुं.) विद्यालवृक्ष । विद्यार्थी का वृक्ष ।

अक्षयम्, (वि.) सपरहित । पूर्ण ।
सपरहित ।

अक्षयवृक्षः, (पुं.) पाशुपत । इन के
पशु का कोई लक्षण नहीं कर सके था ।

अक्षयतम्, (पुं.) देवता, अक्षयिणी नाम ।
क्षीय ।

अक्षय, (वि.) अक्षय । जो जाने के
योग्य न हो ।

अमरसरः, (वि.) आगे चलने वाला ।
 अमरगामी ।
अमरहः, (उ.) अविनाशिक । जिगरी की न
 हो । वानप्रस्थ । सन्यासी ।
अमरहः, (उ.) सरने प्रथम देने योग्य वस्तु
 उत्तमवस्तु (वि.) प्रथम प्रहृष्ट करने
 योग्य । सन्यास । ब्रह्मचर्य ।
अमरहायण, (म. उ.) अमरहायन । मार्गदर्शन
 मार्ग । अगहन का महाना ।
अमरहायणी, (बी.) अगहनमार्ग की शक्तिमा,
 जिससे उत्तम पात्र उत्पन्नहो । धृतिशाली
 मध्य के वक्ष के समय से प्राप्त उत्तम
 होने हैं वह वान प्रसिद्ध हैं ।
अमरहाट, (उ.) अमरहाटी आदि को देने योग्य
 पदार्थ । दान की हुई या वीरनेवाली वस्तु ।
अमरहाट, (वि.) प्रहृष्ट करने के अयोग्य ।
 शिवनिर्माण आदि । परमेश्वर । इतिव
 का अतिव्यय ।
अमिया, (पु.) आगे होनेवाला । बरा पार्श्व ।
 (वि.) अक्ष । उत्तम ।
अमिया, (उ.) श्रेष्ठ लोहदर । बरा जो ।
 (वि.) प्रसार ।
अमिय, (वि.) आगे होनेवाला । अमिय ।
 धृष्ट ।
अमिय, (उ.) अमेय । आगे अकमेयवाला ।
 अमरगामी । इतिहास ।
अमेदिधिपुः, (उ.) पुनर्द्वे का पति, विपदा
 का पति, मेरी वृद्धि के ब्याह होने के व
 इसे यदि छोटी वृद्धि ब्याह हो जाय
 तो वह अमेदिधिपु कही जाती है ।
अमेरद, (वि.) अमरगामी, इगीम की, आगे
 अमरगामी ।
अमरगता, (वि.) आगे होनेवाला । अमरद ।
 प्रदान । (पु.) बरा पार्श्व । अतिव्यय ।
अम, (म.) वार । वरदान । धृष्ट । इति ।
 अमराव । (वि.) वृद्धि । अमरगामी ।
अमरमर्षदम्, (वि.) अमरमर्षदम् अमरमर्षदम् ।

अमरगता, (वि.) अमरगता । जिगम जीवन
 प्राप्तमय हो ।
अमरद, (उ.) शिव, महादेव, शिविग,
 (वि.) अमरगता, अमरगता नहीं ।
अमरद, (बी.) आदमता के वृष्ट्याव की
 अमरगता, इन निधि को शिवकी वृष्ट्याव की
 जाती है इस वृष्ट्याव इसका नाम अमरद
 पदा ।
अमरद, (म.) अमरगतावक अमरगता ।
अमरद, (उ.) अमरगता । परम । आगे के
 अमरगता ।
अमरद, (बी.) अमरगता, बी. जो न आगे
 आगे और न आगे ।
अमरद, (वि.) अमरगता । अमर । अमरगता ।
अमर, (उ.) अमर वृष्ट्याव का वृष्ट्याव ।
 विद । वृष्ट्याव । अमरगता । अमरगता ।
 अमर । अमरगता । अमर । अमरगता ।
 अमरगता । अमरगता । अमरगता ।
 अमरगता । अमरगता । अमरगता ।
अमरगता, (उ.) अमरगता । अमरगता करने
 जाता । अमर । अमर । अमर ।
अमरगता, (म.) अमरगता का अमरगता । अमर ।
 अमरगता । अमरगता की अमरगता । अमरगता ।
अमरगता, (बी.) अमरगता । अमरगता ।
 अमरगता । अमरगता । अमरगता ।
अमरगता, (म.) अमरगता । अमरगता ।
अमरगता, (वि.) अमरगता । अमरगता । अमरगता ।
 अमरगता । अमरगता । अमरगता ।
अमरगता, (उ.) अमरगता । अमरगता । अमरगता ।
 अमरगता । अमरगता । अमरगता ।
अमरगता, (वि.) अमरगता । अमरगता । अमरगता ।
 अमरगता । अमरगता । अमरगता ।

अग्निशाखा, (धी.) अग्निपृष्ठ । अग्निशाख ।
अग्निष्टोमः, (पुं.) यज्ञविशेष । अग्निष्टोम
नामक यज्ञ के ऋषि ।

अग्निप्यासः, (पुं.) दिव्यपितर । नित्यपितर ।
क्रियाशक्ति के अधिष्ठाता ।

अग्निहोत्रम्, (न.) यज्ञविशेष । अग्न्याधान ।
सायंकाल और प्रातःकाल नियम से क्रिये
जाने वाले यज्ञ ।

अग्निहोत्री, (पुं.) अग्निहोत्रयुक्त । अग्निहोत्र
करनेवाला । कान्यकुब्ज नामकों का एक
भेद ।

अग्नीध्रः, (पुं.) अतिविशेष । जिसका वरदा
धन के द्वारा होता है उसका काम अग्नि
की रक्षा करना है ।

अग्नीषोमीयम्, (न.) अग्निशेष नामक
यज्ञ की हवि । यज्ञविशेष । जिसके देवता
अग्नि और सोम हैं ।

अग्न्याधानम्, (न.) औतानिसंस्कार ।
अग्निहोत्र । अग्निरक्षण । अग्निप्रदह्य ।

अग्न्युत्पातः, (पुं.) उत्क्राशात आदि प्राकृतिक
विशार, आग का लगना । मन्त्र आदि के
द्वारा अग्नि की दाहकशक्ति का नाश ।

अग्न्युपरूपान्, (त्रि.) अग्नि का उपरूपान् ।
मन्त्रविशेष । जिनसे अग्नि की स्तुति और
रूपान् किया जाता है ।

अग्र, (न.) परिमाण विशेष । सोलह
मासों का परिमाण । आलम्बन । समूह ।
वृक्ष का अग्रभाग । शान्त । मित्रा विशेष ।
आरम्भ । प्रधान । अधिक । प्रथम ।

अग्रकाय, (न. पुं.) देह का पूर्वभाग ।

अग्रजः, (त्रि.) सेवक । नौकर । पुत्र । आगे
बसनेवाला ।

अग्रगण्य, (त्रि.) प्रधान । मुख्य । आगे
गिनना जानेवाला ।

अग्रामी, (त्रि.) आगे बसनेवाला ।
प्रधान ।

अग्रजः, (पुं.) बड़ा भाई । भाग्य ।

अग्रजह्वा, (त्री.) जहा का अग्रभाग । लोहा
जीप ।

अग्रजन्मा, (पुं.) बड़ा भाई । भाग्य ।
ज्येष्ठ ।

अग्रजाति, (पुं.) भाग्य । श्रेष्ठ जाति ।

अग्रजिह्वा, (त्री.) जीभ की नोक ।

अग्रणीः, (त्रि.) श्रेष्ठ । स्वामी । प्रधान ।
अग्रणी । अग्रणी ।

अग्रतः, (अ.) पूर्वभाग । आगे । आगे
की ओर ।

अग्रतःसर, (त्रि.) अग्रणी । अग्रणी ।
आगे जानेवाला ।

अग्रदानी, (पुं.) श्रेष्ठनिमित्तक दान देने
वाला । महापान । भाग्य ।

अग्रनख, (न. पुं.) नख का अग्रभाग ।

अग्रनासिका, (त्री.) नाक का अग्रभाग,
नाक की नोक ।

अग्रपर्णी, (त्री.) आलम्बनी नामक वृक्ष ।

अग्रभाग, (पुं.) आदि आदि में परते
निहाला वृक्ष । आगे का भाग ।

अग्रभुक्, (त्रि.) देवता और पितर को विना
दिये खानेवाला । पैदा । पैदा करनेवाला ।

अग्रमांसम्, (न.) हृदय के मांस का भाग ।
प्रधान मांस, योगविशेष ।

अग्रमुख, (न.) मुख का अग्रभाग ।

अग्रयाणम्, (न.) अग्रगामी । आगे चलना ।
सेनाविशेष, नासीर ।

अग्रयात्री, (त्रि.) अग्रसर । आगे चलनेवाला ।

अग्रलोहिता, (त्री.) जिसका अग्रभाग लाल
वर्ण का होता है । चित्ती नामक एक प्रकार
का शक ।

अग्रसन्धानी, (त्री.) कर्मविधाक । प्राणियों
के पूर्वजन्म का शुभाशुभमूलक ग्रन्थ । (त्रि.)
आगेही से जान लेनेवाला, यमपट्टिका, यम
का पत्राह ।

अग्रसन्ध्या, (त्री.) सन्ध्या का पूर्व समय,
पहली सन्ध्या, शान्तः सन्ध्या ।

अक्षारकमलिः, (उ.) सात रत्न की मणि ।
 अक्षारकर्मन्दी, (श्री.) अक्ष पर पड़ाई
 हुई जाती ।
 अक्षारध्यानिका, (श्री.) अक्षार रखने का
 पात्र । बेंगीटी ।
 अक्षारपण, (पु.) विवरण नामक गन्धर्व ।
 अक्षारपुष्प, (उ.) अक्षरपुष्प नामक वृक्ष ।
 निपातली वृक्ष । रहुटी वृक्ष ।
 अक्षारमञ्जरी, (श्री.) बरज्ज्वल । बौंगा
 वृक्ष ।
 अक्षारमञ्जरी, (श्री.) बेंगीटी जिसमें बौंगे
 पहिये लगे हुए होते हैं ।
 अक्षारिः, (श्री.) बेंगीटी । अक्षार रखने
 का पात्र ।
 अक्षारिका, (श्री.) हल । पल्लव के वृक्ष ।
 बेंगीटी ।
 अक्षारिणी, (श्री.) बेंगीटी । यह दिया
 जिसको एवं ने लौह दियाही ।
 अक्षारितम्, (नि.) जिस के अक्षार टलन
 हुए हों । पल्लववृक्ष की बौंटी ।
 अक्षारित, (श्री.) बेंगीटी । लता ।
 अक्षिका, (श्री.) कच्छी । बेंगिया । बेंगरला ।
 अक्षिन्, (नि.) प्रथम । मुख्य । शरीरी । देखी ।
 अक्षिरा, (पु.) धुनिविशेष । जो अक्ष के
 मानसिक पुत्र थे ।
 अक्षीकार, (पु.) स्वीकार । मानलेन सम्मति
 देना ।
 अक्षीकृत, (नि.) स्वीकृत । स्वीकार किया
 गया । माना गया ।
 अक्षुरिरी, (श्री.) अक्षुरी हाथ पैर की
 अक्षुरि ।
 अक्षुरीय, (न.) अक्षुरी का वृक्ष । अक्षुरी ।
 छुरी ।
 अक्षुरीयक, (न.) अक्षुरी का वृक्ष । अक्षुरी ।
 अक्षुर, (उ.) वात्सवाहनप्रति । पाठ जो का
 परिमाण ।

अक्षुरि, (श्री.) अक्षुरी । हाथ पैर की
 अक्षुरि ।
 अक्षुरितोरणम्, (न.) अक्षरवन्द । अक्षर
 आदि के द्वारा मरणक पर अक्षरवन्द का
 आकर बनाना । निरुक्तिरोष ।
 अक्षुरितः, (पु.) अक्षुरिकव । अक्षुरि
 की रक्षा करनेवाला । दस्ताना ।
 अक्षुरिमुद्रा, (श्री.) मोहर की अक्षुरी ।
 जिस अक्षुरी में अक्षुरी के मासिक के
 नामाक्षर छुदे हुए हों ।
 अक्षुरिसन्देश, (उ.) अक्षुरिका सन्देश ।
 अक्षुरि के शब्द से जानना ।
 अक्षुरी, (श्री.) अक्षुरी । हाथ पैर की
 अक्षुरि ।
 अक्षुरीकण्टक, (उ.) नख । नख ।
 अक्षुरीयम्, (न. उ.) अक्षुरी ।
 अक्षुरीयकम्, (न. उ.) अक्षुरी । अक्षुरी
 के वृक्ष ।
 अक्षुर, (उ.) बकी अक्षुरी ।
 अक्षुरमात्र, (नि.) अक्षुरपरिमित वस्तु ।
 अक्षुरपरिमित वस्तुत्व के सम्बन्धों
 आत्मा ।
 अक्षुराना, (श्री.) सर्व से हाथ बचाने की
 योगी, इसको इसी योगी के समय काम में
 लाते हैं, अक्षुरि भी इसी को कहते हैं ।
 अक्षुर, (पु.) अक्षुर । गैडला । माप ।
 अक्षुरि, (नि.) शीघ्रशील । बम करनेवाला ।
 अक्षुर, (पु.) बरप । पाद । वृष की जड़ ।
 अक्षुर, (उ.) वृष । वृष ।
 अक्षुरिपरिषदा, (श्री.) पुरिषपरिषदा । पिठरग ।
 इसके वृक्ष मिह की वृक्ष जैसे होते हैं ।
 अक्षुरिस्कन्धः, (पु.) दन्त । पसी ।
 अक्षुर, (नि.) जिना पहिये का । अक्षुर-
 सहित । मन्त्री सेनापति आदि से होन जाना ।
 अक्षुर, (नि.) नेचरीन । अक्षुर ।
 अक्षुर, (श्री.) शान्तस्वभाव की श्री भी
 गी । मोचनदिन ।

हैरर । बकरा । मेरगति । बाभरेन ।
नितका जन्म न हो ।

अञ्जकालः, (पुं.) दृष्टिशेष । विपठान दृष्ट ।
इस के पते बकरे के बान के समान लम्बे
होते हैं ।

अञ्जकपम्, (न. पुं.) शिव का पत्र । जिस
में ब्रह्मा और विष्णु भाष्य बने थे ।

अञ्जकाघः, (न. पुं.) शिव का पत्र । जो
ब्रह्मा और विष्णु की रक्षा करता है ।

अञ्जक्षीर, (न.) बकरी का दूध ।

अञ्जगाः, (पुं.) विष्णु, जनि ।

अञ्जगन्धरा, (स्त्री.) अजमोदा । चीन्हाशिरों ।

अञ्जगन्धिका, (स्त्री.) शावशिरों ।
बाहुँ शाक ।

अञ्जगन्धिनी, (स्त्री.) अजमूदी । गहरासीनी ।

अञ्जगद, (पुं.) लई शिरों । बहा छौर ।

अञ्जघन्ध, (वि.) उतम । अह । जो
जीव न हो ।

अञ्जजीविका, (वि.) अन्ना से जीनेवाला,
बकरी का चरागाह, जो बकरियों को चरा
कर जीता है ।

अञ्जटा, (स्त्री.) आयुष्की दृष्ट । अन्द
रहित दृष्ट ।

अञ्जट्या, (स्त्री.) स्वर्णवृषिका । स्वर्ण-
पुष्पिका । बस्रोंका समूह ।

अञ्जन्त, (पुं.) स्वप्न । निद्रास्थी के अन्त
में स्तर हो ।

अञ्जद्वयी, (स्त्री.) अञ्जद्वयी दृष्ट ।

अञ्जननिः, शार के अर्घ्य में इसका प्रयोग होता
है । अजमरिह । अजुपति आभोरान ।

अञ्जनयोनिः, (पुं.) ब्रह्मा । ब्रह्मरति ।

अञ्जनाम्, (पुं.) भारतवर्ष का नाम । इस
भारतवर्ष का नाम पहिले "अजनाम"
था । जब इस के राजा भग्न हुए तब से
इस का नाम भारत पड़ा ।

अञ्जन्ध, (न.) अन्ध । शुभाशुभपूषक । देव-
द्वय कर्मान । ३५६३ ।

अञ्जप, (पुं.) अरविष्ट पद्मनेवाला । जप न
करनेवाला । (पुं.) आद्य वालन करनेवाला ।
बंदरे बगनेवाला ।

अञ्जपा, (स्त्री.) देवशिरों । नायशिरों ।
नितका जप इच्छा प्रवृत्त के साथ स्थ
होता रहता है ।

अञ्जपातः, (पुं.) दुर्धमादपद नष्ट । म्पाद
बर्गे में से एक बर का नाम ।

अञ्जमस्त, (पुं.) बुर दृष्ट की पतियाँ । इन
पतियों को बंदे प्रतज्जार्थक खाते हैं ।

अञ्जमीदः, (पुं.) अजमेर नामक नगर । उत
का राजा । पुषिहिर ।

अञ्जमोदः, (स्त्री.) अजमान । उमगन्धा ।

अञ्जम्भः, (पुं.) भेक । मैडक । (वि.) दन्त-
रहित । जिसके दाँव न हों ।

अञ्जपः, (पुं.) पतजप । भोग । बहान के
वीरवृष के पास के एक नद का नाम ।

अञ्जप्यम्, (वि.) अनेव रातु । जो जीना
न जा सके ।

अञ्जप्यम्, (न.) विपत्ति । छह ।

अञ्जलोमन्, (पुं.) दृष्टिशिरों । इसकी
बकरी बकरी के लीम के समान होती है ।

अञ्जलीपी, (स्त्री.) आयापशिरों । जो
आभारागश के नाम से प्रसिद्ध है ।

अञ्जल्लही, (स्त्री.) दृष्टिशिरों । गाभरालीग ।
इस के पत मेंने के लीम के समान होते हैं ।

अञ्जल्लम्, (न.) निरन्तर । अन्तर । छदा ।
लईरा । रिशाल में रिपरीश ।

अञ्जल्लस्त्रायो, (स्त्री.) शम्भरातिशिरों ।
लईरा का एक भेद । उपादान लक्ष्मा । जो
अपने अर्घ्य को न छोड़कर दूसरे अर्घ्य का
ग्रोध करे ।

अञ्जल्लस्त्रायो, (स्त्री.) अजल्लस्त्रायो नाम की
लईरा । जो अपने बाध्य अर्घ्य को न छोड़े
और बाध्यार्थसम्बन्धी दूसरे अर्घ्य का भी
ग्रोध न करे ।

अञ्जल्लिह, (पुं.) लह रान्त जो अपने

लिङ्ग को न छोड़े । विरोध का यह नियम है कि यह विरोध के लिङ्ग के अनुसार हो जाना है, परन्तु कतिपय शब्द ऐसे हैं जिन का लिङ्ग नियत है ।

अजहा, (स्त्री.) शकशिम्बी नामक श्रीपथ । कथाय । कपिकण्ठक ।

अजहा, (स्त्री.) माया । विषयविशिष्ट प्रकृति । बहरी ।

अजागरः, (पुं.) मृगान नामकी ओषधि । भंगरा । (वि.) जागरण शब्द ।

अजाजी, (स्त्री.) काला जीरा । सकेद जीरा ।

अजाजीवः, (पुं.) मितकी जीविका बच्चे बकरियों से हो ।

अजातकुब्ज, (पुं.) बेटों की अस्वस्थारिण । थोड़ी उमर का बेटा । बच्चा । बच्चा ।

अजातशत्रु, (पुं.) सुषिधिर । ये किसी से शत्रुता नहीं करते ये इस कारण इनका नाम अजातशत्रु पड़ा ।

अजातिः, (स्त्री.) अकृतानि । कार्य कारण की अक्षरपति । (वि.) जन्मरहित ।

अजादनी, (स्त्री.) वृक्षविशेष । जिसे बच्चे खाते हैं । बिचटी वृक्ष ।

अजानिः, (पुं.) मितकी स्त्री न हो । स्त्रीरहित ।

अजानेयः, (पुं.) उत्तम घोड़ा । प्रभुभक्त घोड़ा (वि.) निर्भय । निर ।

अजापालः, (पुं.) बच्चे पालनेवाला भेड़िया । मेरपात ।

अजाप्रिया, (स्त्री.) बदली । बेर ।

अजिः, (पुं.) तेज । प्रताप । प्रभुश ।

अजिन, (पुं.) चमड़ा । चर्म । मृगचर्म ।

अजिनपत्रा, (स्त्री.) निमके पत्तों चमड़े के हो । चमड़ीपत्र । चमड़ित ।

अजिनकला, (स्त्री.) वृक्षविशेष । निमके पत्र बहुत बड़े बड़े होते हैं ।

अजिनघोषि, (स्त्री.) मृगचर्म के कारण । हृदि हरीली घड़ि ।

(न.) अजिन । शीक ।

(वि.) अजित । शत्रु । शीका ।

अजिह्व, (पुं.) बाण । सर । (वि.) मीठा बसनेवाला । सदावाही ।

अजीमर्ग, (पुं.) शुनःशोक के निरा । इनकी कथा उपनिषदों में लिखी है । दृष्टि और निर्गुणा में इनकी वासनी करने वाला आन तक दूसरा नहीं हुआ ।

अजीतः, (पुं.) जैनियों का एक तीर्थङ्करविशेष । भावी बुद्ध । (वि.) अजिजित । अदराज्य ।

अजीर्ण, (न.) अदरोगविशेष । मन्दाग्नि अधिक भोजन दुर्बलता आदि के कारण यह रोग उत्पन्न होता है ।

अजीवः, (वि.) मृत । मरा हुआ । मृतक । अनेकान्तवादियों का दूसरा पदार्थ । वह चार प्रकार का है शुद्ध । आकारा । धर्मा-धर्म । और अविनाश ।

अजीवनिः, (स्त्री.) जीवन का अभाव । श्राव के वर्ष में इसका प्रयोग किया जाना है ।

अजेय, (वि.) जो जीता न जासके । जीने के अयोग्य ।

अजेकपाद्, (पुं.) पूर्वमात्रपद नष्ट । अद-विशेष का नाम । क्योंकि इसका पैर बकरी के पैर के समान है ।

अजुका, (स्त्री.) वादकोक्ति में देखा । बड़ी बहिन ।

अक, (वि.) अक । बेरों के हावरर न जानने वाला । अक्षय । अविश्वी । दूर ।

अकान्त, (वि.) अज्ञान से युक्त । अविदिन ।

अज्ञानम्, (न.) अविद्या । ज्ञान का अभाव । ज्ञान से नष्ट होनेवाला । वेदान्त-प्रतिपदार्थविशेष । भागवत में अज्ञान के पाँच भेद बतलाये गये हैं । तम, मोह, महा-मोह, तामिस और अन्धतामिस । भागवत में यह भी लिखा है कि एष्टि के आदि में ज्ञान ने इन्हें बनाया था ।

अज्ञानप्रमथः, (पुं.) अज्ञान से उत्पन्न । अपने स्वरूप के चर्चा ज्ञान होने के कारण मितकी अकृति हो ।

बचना । बनु की सिद्धि होने पर भी कर्म करने बचना ।

अतिप्रामर्शायः, (वि.) अनिश्चय के योग्य ।

बाँझने के योग्य । उलझा करने के योग्य ।

अतिव्यान्तः, (वि.) अतिक्रम । विवाहयः ।

अमीन । अपने कर्तव्य से विचित्र ।

अपने काम को पूरा हुआ ।

अतिगण्डः, (पु.) अतिविशाल का एक योग ।

- अठको योग । (वि.) बड़ी गलाघाता ।

अतिगन्धः, (पु.) अधिक गन्धवाला । सुगन्ध ।

अत्यन्त सुगन्ध । बड़ी सुगन्धवाला ।

अतिचर्य, (स्त्री.) रचनारिनी । रचना

नाम प्रदान है । यह उत्तर की ओर बहुत होता है ।

अतिचार, (पुं.) बहुत चलनेवाला ।

महल आदि घोष मर्दों का एक शक्ति का

योग की समाप्ति के बिना दूरी राशि पर

जाना । पूर्व राशि पर जाने का नाम

वक्रातिचार है यौग जाग की राशियों पर

जाने का नाम अतिचार है ।

अतिचरित्र, (पुं.) अपने समय की योगे

बिना दूरी राशि में जाने वाले महल आदि

घोष भद्र । (वि.) अतिक्रमण करनेवाला ।

शक्र पर जाने वाला । बहुत चलनेवाला ।

अतिच्छुब्धः, (पुं.) अत्यन्त । भारी मान में अत्यन्त

एक मुख विशेष । यह स्वयं पर होता है ।

तात्पर्यवान् । शुद्ध ।

अतिच्छुब्धः, (पुं.) दृश्य विशेष ।

अतिजगती, (स्त्री.) अत्यन्त विशेष । यह अत्यन्त

तेजस्वी का होता है (वि.) अत्यन्त

की कहनेवाला । जगती । अत्यन्त ।

अतिजगता, (वि.) देवदार वर देग से

चलने वाला ।

अतिजगता, (पुं.) नील वरपत्नी । यह

सदा आनन्द रहता है, (वि.) अति

नील नहीं जाती ।

अतिजगता, (स्त्री.) अतिशय का अति विशेष ।

अतितराम, (स्त्री.) अधिक । अत्यन्त अधिक

अतिनीदण्ड, (वि.) अत्यन्त कटुता । अति

अति ।

अतितीक्षा, (स्त्री.) माँट दृष्ट ।

अतिथिः, (पुं.) पूर्वराशि एक राशि । इने

विना का नाम मुराधा और इनकी माता

नाम बुधराणी का । यह समयभरणी का रा

धा । अत्यन्त । पादुन । जो एक राशि रहे

अतिविप्लवम्, (स्त्री.) दृष्ट । एक

के अत्यन्त एक पक्ष ।

अतिविमर्श, (स्त्री.) अतिविमर्श ।

निधि का साकार । एक महापक्षों के अत्यन्त

गैर एक पक्ष । दृष्ट ।

अतिविधि, (वि.) दूरी के अर्थ का दूरी

आशय करता । सीमाता शास्त्र की

अतिमाता ।

अतिवीर्य, (पुं.) अत्यन्त शक्ति ।

विता ।

अतिवेग, (पुं.) दूरी के अर्थ का दूरी

आशय करता ।

अतिव्यथा, (पुं.) अत्यन्त । अत्यन्त

अत्यन्त से अत्यन्त । अत्यन्त की

अत्यन्त ।

अतिपूजा, (स्त्री.) अत्यन्त । अत्यन्त

पर से अत्यन्त अत्यन्त होने है ।

अतिपन्न, (स्त्री.) अत्यन्त । अत्यन्त

अतिपत्ति, (स्त्री.) अत्यन्त । अत्यन्त

अतिपन्न, (वि.) अत्यन्त । अत्यन्त

अत्यन्त । अत्यन्त । अत्यन्त

अत्यन्त । अत्यन्त । अत्यन्त

अत्यन्त । अत्यन्त । अत्यन्त

अत्यन्त । अत्यन्त । अत्यन्त

अत्यन्त । अत्यन्त । अत्यन्त

अत्यन्त । अत्यन्त । अत्यन्त

अत्यन्त । अत्यन्त । अत्यन्त

अत्यन्त । अत्यन्त । अत्यन्त

अत्यन्त । अत्यन्त । अत्यन्त

अत्यन्त । अत्यन्त । अत्यन्त

अत्यन्त । अत्यन्त । अत्यन्त

अतिव्याप्ति, (स्त्री.) अधिक विस्तार अत्यन्त ।
विरुद्धि । नैवाधिको के एक होने का
भाव । यदि किसी का लक्षण-अर्थात्
एक प्रकार की परिभाषा किया जाय और
वह लक्षण अपने मुख्य वाक्य को छोड़ कर
दूसरे का वाचक होजाय । तो वही अति-
व्याप्ति होय माना जाता है ।

अतिशक्ति, (स्त्री.) अधिक शक्तिवाला ।
बलवान् । असीमबलवाली । जिसके
समान शक्ति किसी चीज में न हो ।

अतिशय, (पुं) अधिकतम । अधिकतम । अधिकतम ।
अतिशयितः, (नि.) अधिक । अधिकतम ।
अधिकतम ।

अतिशयोक्ति, (स्त्री.) अर्थात् अतिशयोक्ति ।
अत्यन्त बलु की उत्कर्षा दितारों के विषे
बते दूसरी बलु के रूप में प्रकट करना ।
अतिशङ्करी, (स्त्री.) अत्यन्त शीघ्र । जिसके
द्वारेक बाद में १३ अक्षर होते हैं ।

अतिशायन, (न.) अधिकतम । अधिकतम ।
अतिशीत, (न.) अधिक शीत । अधिक
ठण्डा । (नि.) वह बलु जिसका स्पर्श
बहुत ठण्डा हो ।

अतिशोभन, (स्त्री.) अत्यन्त शोभायुक्त । अति-
शय शोभनीय । श्रेष्ठ । उत्तम । समशील ।
अतिशुभ्रता, (स्त्री.) अत्यन्त-शुभ्र । शुभ्रता
के समीप या समान ।

अतिशुभ्रः, (पुं.) अत्यन्त-शुभ्र । शुभ्र करने की
वाला ।

अतिशुद्ध, (न.) शुद्ध । पतला । उज्ज्वल ।
कोरना ।

अतिशुद्ध, (न.) अत्यन्त-शुद्ध । अत्यन्त-
शुद्ध का लक्षण ।

अतिशुद्ध, (पुं.) अत्यन्त-शुद्ध । अत्यन्त-शुद्ध ।
अतिसारविन्, (नि.) अत्यन्त-विन् ।
अत्यन्त-विन् ।

अतिशुद्ध, (नि.) शुद्ध । शुद्ध । शुद्ध ।
शुद्ध । शुद्ध । शुद्ध । शुद्ध ।

अतिसौख्यः, (पुं.) अत्यन्त-सौख्य । अत्यन्त-
सुखी ।

अतिशुद्ध, (नि.) अत्यन्त-शुद्ध । अत्यन्त-
शुद्ध ।

अतिशुद्ध, (न.) अत्यन्त-शुद्ध । अत्यन्त-
शुद्ध ।

अतीत, (नि.) अतीत । अतीत । अतीत ।
अतीत ।

अतीतकालः, (पुं.) अतीतकाल । अतीत-
काल के द्वारा किसी पदार्थ के लक्षण
कमय कीज जाये पर उसके लक्षण के
लिखे जो हैं वही जाय वह अतीतकाल
है वही जाना है और वह अतीतकाल
होय है ।

अतीतद्वयम्, (नि.) अतीतद्वय । अतीतद्वय ।
अतीतद्वय ।

अतीत, (न.) अतीत । अतीत । अतीत ।
अतीत ।

अतीतार, (पुं.) अतीतार । अतीतार ।
अतीतार ।

अतीत, (नि.) अतीत । अतीत । अतीत ।
अतीत ।

अतीत, (न.) अतीत । अतीत । अतीत ।
अतीत ।

अतीत, (न.) अतीत । अतीत । अतीत ।
अतीत ।

अतीत, (नि.) अतीत । अतीत । अतीत ।
अतीत ।

अतीत, (नि.) अतीत । अतीत । अतीत ।
अतीत ।

अतीत, (पुं.) अतीत । अतीत । अतीत ।
अतीत ।

अतीत, (पुं.) अतीत । अतीत । अतीत ।
अतीत ।

अतीत, (पुं.) अतीत । अतीत । अतीत ।
अतीत ।

अतीत, (पुं.) अतीत । अतीत । अतीत ।
अतीत ।

मन । निमुक्त हिते मने पुनः वा सम्भव,
यथा-नामाओं की वृत्ति, सामर आदि
पाण्डु करने वा अधिष्ठा है । अतीतव
देव आदि । प्रकरण । अत्रावस्थ के मन से
परमेश्वर के मद को दूसरे लक्ष में ले जाना ।
अधिष्ठातरिचि, (पु.) भीमोला शास्त्र की
परिभाषा । वही से उत्पन्न वह भी बोधन
करनेवाली शक्ति ।

अधिवारी, (३-) मयाजा । इतराणी ।
अधिवारी (३-) मयाजा । इतराणी ।

अधिकाथ्ययधन, (ग.) शुक्ति र्था निन्दा
या महाशिव वरने बाणी अधिः कर्तव्य ।

आधिपत्यम्, (वि.) आचरण । अनुगत । आपण्यव
देतने वाला कर्मस्थान् कनसंबन्धी अधिकार
प्राप्त । अनुगते को। प्राप्त गोत्रा तथा हो ।

अधिकांशः, (५०) आनन्दमयः । अभिन्नमयः ।

अभिहित, (वि.) एवाहितः तु विदुः ज्ञानिनः ।
प्रियम् ।

अभिनेयः (५.) निदा । निरुपारः ।

अभिगताः (वि.) गताः । गताः । गताः ।
गताः । गताः । गताः । गताः । गताः ।

अभिगम, (२.) शाब्दा-३।६३ भाति । वही भाव ।

अभिप्रेयता, (श्री.) पर्यवे के कृपा की श्रुति :
अभिप्रेयता, (श्री.) पराधो के अविद्या
हेतु ।

अभिहितम्. (न.) विपश्यते । अतस्ते
 पुनः । यद्वा हि हिंसो के अभिज्ञान
 देवता ।

अभिषिक्तः (वि.) राजा । प्रभु । अनेकः ।

अधिवृत्तिः, (पु.) बहु + अधि ।

अभिगू, (३, १) : गुरुक : गुरुदी ।

अभिगाथा, (३.) अष्टोत्तमशतक : २५
११ २४ २५ ३

अभिमान, (इ.) कन्दलः अतिव दहः
 इति शब्दः ।

अभिप्रायः, (३.) वादेरा ० "अभिप्रायः
देरा ० देरा ० वा ०" (३.)

अधियोग, (पं. १ पात्र का वीर्ययोग)

अभिषेक, (पुं.) कर्ष के विना का नाम ।

अधिराज, (पु.) ६४४ ।

अधिगोष्ठिणी, (जी.) मीम वा मरई की
 कनी सीड़ी : ऊपर बहने का छतर से
 मीमे उतरने का रास्ता :

अधिष्ठानम्, (म.) मासः १०१ ।

अधिष्ठाताः, (५.) उपस्थित बालाः ।
 बालिकाः निधानः बहनाः टहनाः ।

अभिप्रायमम्, (५.) एत आत्म का वदना
दिन । मित दिन देवता आदि की सम्पत्ति
होती है । एवं आत्म आदि की वृत्ति
बान्ना ।

अध्यापिका, (५१) स्वयं स्वयं की ।
विद्यार्थी सीमा न जादी ही ।

अभिधायक, (न.) भाग ४२१ वन, ने
के लिये वहीन को पुनः घर दलना ।

अभिधायली, (धी.) पुनः ।

અધ્યાત્માત્મા, (પિ.) અર્થ : મનુષ્યની વૈદ
નિવૃત્તિ કરશે વાળા : ૧૫મી : પ્રશ્ન :

अभिधानम्, (न.) वेद-पञ्चम्यं च द्वितीयं
कारणं वा अभिधानम् । यद्विदुः । अथवा ।
अथवा । वेदान्तः । अभिधानम् ।

आर्थिक, (वि.) चरित्र : सुशिक्षण । १६
[५५]

अपीति, (५६.) अथर्व. १२४. १३८ ।

अधर्मे, (वि.) कावले : दस के भासा दूध :
अधिकाश के अधिकाश ।

अर्थशास्त्रः (१८) ११३३ ११३४ ।

अर्थः (१) ब्रह्म : ब्रह्म : ब्रह्म
१५ :

कधीत, (७२) विदुः, विदुः, विदुः
विदुः ।

उपस्थित, (११) पृष्ठ : १०५ : १०५ :

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

अद्वयकारणम्, (न.) परमप. जगत् के निमित्त और उपादान दोनों कारण ।

अद्वयवादी, (पुं.) वेदान्ता. बौद्ध. एक वस्तु की सत्ता माननेवाला । अद्वैतवादी । बौद्ध विशेष ।

अद्वितीय, (वि.) केवल । एक । उसके समान दूसरा नहीं । परमात्म. भेद. अतमान ।

अद्वेष्टा, (वि.) धर्मेष्ट. द्वेष न करनेवाला । द्विद्वेष्टी ।

अद्वैत, (वि.) स्वमातीय विगानीय भेदरहित । भेदविकरार्थित्व. तिरस्कार विशेष । वेदान्त सिद्धान्त ।

अद्वैतवादी, (पुं.) बुद्ध. (वि.) निवेकी ज्ञान और धारणा की एकता कहने वाला ।

अधःक्रिया, (स्त्री.) अपमान । तिरस्कार । अधःक्षिप्त, (वि.) नीचे की ओर झुँट करके रखा गया द्रव्य ।

अधःपुष्पी, (स्त्री.) एक पौधे का नाम । जिसके फूल नीचे की ओर होते हैं ।

अधनः, (वि.) भारी उन मूल्य आदि ।

अधमः, (वि.) कुत्तित. निम्नित्व. (पुं.) जात । उपपत्तिविशेष ।

अधमर्ष, (वि.) अचक्रता. अक्ष सेनेवाला । कर्तृहीन ।

अधमर्षिकः, (वि.) अधमर्ष. अचक्रता ।

अधमः, (स्त्री.) नायिकाभेद ।

अधमाङ्ग, (न.) परब. पौर. वैर. पाद ।

अधरः, (पुं.) ऊपर या नीचे का छोट । (वि.) पृथिवी से जो न मिला हुआ हो । नीचे । तल ।

अधरतः, (घ.) नीचे की ओर ।

अधरमधु, (न.) अधरत. अधरामृत ।

अधरान्, (घ.) नीचे का भाग. अधोभाग ।

अधरेण, (क.) नीचे की ओर. परिवन्ध रित्त । (घ.) पर दिन । दूसरा दिन । अधरेण्य वस्तु ।

अधर्म, (वि.) अज्ञानता आदि निन्द्य कर्मों से उत्पन्न पाप । वेदनिन्दित कर्म । अनेक प्रकार के दुष्टः देनेवाले कर्म । बने आ शिरोधी ।

अधर्मज्ञ, (वि.) अधार्मिक । धर्म न जानने वाला । धर्म की शुद्ध समझने वाला ।

अधर्ममिश्र, (पुं.) अतिशु. (वि.) अधार्मिक । मिश्रणादी ।

अधश्चर, (पुं.) निम्नित्व कर्मों में निम्नी कवि हो । और आदि । नीचे की ओर जाने वाला ।

अधस्तात्, (घ.) नीचार्थक अव्यय ।

अधि, (घ.) अधिकार । ऐश्वर्य. भाग. दिक्ता ।

अधिकम्, (न.) बहुत । अनेक । बढ़ता । अधोऽङ्गरीशेष ।

अधिकरणम्, (न.) आधारकारक । कर्ता और कर्म क्रिया का आश्रय । मीमांसा ।

अशम्या, (स्त्री.) पृथिवीपर सोना. भूमिरायन ।

अधिकरणविबाल, (पुं.) द्रव्य की अवस्था के भेद से हक्या का भेद करना । एक राशि की अनेक बनाना अधश्च अनेक राशि को एक बनाना ।

अधिकरणसिद्धान्तः, (पुं.) सिद्धान्त-विशेष । जहां एक की सिद्धि से दूसरे की सिद्धि होती है, वह अधिकरण सिद्धान्त है क्योंकि जिस धर्म के सिद्ध होते ही दूसरे प्रकरण की सिद्धि होती हो ।

अधिकर्तव्यम्, (न.) जो अधिकरण से उत्पन्न हो ।

अधिकर्मिक, (पुं. न.) हाट का मालिक । बाजार का चौकी ।

अधिकाहम्, (न.) कर्मण आदि बर्णने की वही । कर्मरहित । (वि.) अधिक बड़ वाक्ता । जिसके यह बड़े हुए हैं ।

अधिकारः, (पुं.) अक्षरामित्र । किसी काम करने की स्थायीता । अनुकूलिकार ।

अध्यात्मयोगः, (पु.) चित्त की निचो से
हृदय का ध्यान में लगाना ।

अध्यात्मविद्या, (टी.) अध्यात्मविद्या । ध्याय
और वैशेषिक के मत से देह विना आत्मा के
स्वरूप की वाङ्मने वाली विद्या अध्यात्म-
विद्या कही जाती है । सामान्य मत में
अध्यात्म से विद्या आत्मा के रूप की वाङ्मने
वाली विद्या अध्यात्मविद्या कही जाती है ।
और वैशेषिकों के मत से आत्मा और
मन में अभेद वाङ्मने वाली विद्या अध्या-
त्मविद्या है ।

अध्यापक, (वि.) अध्यापन करने वाला ।
अध्यापक । पढ़ाने वाला ।

अध्यापन, (न.) अध्यापन का लुप्त्य कर्म ।
अध्यापन । पढ़ाना । शिक्षादान करना ।

अध्यापय, (पु.) अध्यापन । अध्यापन । अध्यापन का
भावविशेष । जो एक निश्चय की सामग्री
वाङ्मना है । सम्यक् । अध्यापन । अध्यापन ।

अध्यापक, (वि.) अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (पु.) दुगरी वस्तु के धर्म की
दुगरी वस्तु में लगाना । अध्यापक । अध्यापक ।
अध्यापक । अध्यापक । अध्यापक । अध्यापक ।
अध्यापक की शक्ति अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (म.) अध्यापक के धर्म से
अध्यापक के धर्म से अध्यापक की अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (म.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (पु.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (वि.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (पु.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (वि.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (पु.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (पु.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (टी.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (न.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (वि.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (वि.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (पु.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (पु.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (टी.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (न.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (वि.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (वि.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (पु.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (पु.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (पु.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (टी.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (न.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अध्यापक, (वि.) अध्यापक के धर्म से अध्यापक । अध्यापक ।

अधीष्टः, (पुं.) सत्कारपूर्वक व्यापार । (वि.)

सत्कार करके व्यापार में नियुक्त किया गया । आदर के साथ किसी काम के लिये किसी को आज्ञा देना ।

अधुना, (भ.) सम्यक् । इस समय ।

अधुनातन, (वि.) इस समय का । इस काल में होने वाला ।

अधृष्टः, (वि.) लक्षणीय । विनयी ।

अधृष्यः, (वि.) तिरस्कार करने के लिये प्रयत्न । धृष्ट । जो किसी से न दवे ।

अधृष्या, (स्त्री.) एक नदी का नाम ।

अधोऽशुकम्, (न.) पहनने का कपड़ा । नीचे पहनने का कपड़ा । धोती आदि ।

अधोक्षज, (पुं.) विष्णु । जो इन्द्रियसम्बन्धी ज्ञान का विषय न हो । परब्रह्म । जिसने इन्द्रिय जग्य ज्ञान को तिरस्कृत कर दिया है । कृष्ण भगवान् । ज्ञानी । जीउन्मुक्त ।

अधोगतिः, (स्त्री.) नरक । अपनति । नीचे की ओर गति ।

अधोजिह्विका, (स्त्री.) लंबी जीभ । जो तालु के मूल में रहती है ।

अधोदष्टिः, (वि.) घबरा विनय जनने के लिये सदा नीचे की ओर देखने वाला । विनीत । विनयी ।

अधोमुख, (न.) आनालनीक । नाग-सीक ।

अधोमुख, (वि.) नीचे की ओर हलवाला । नक्षत्रोत्तरा । मूल, अश्लेषा, ज्येष्ठा, शिशा, भरणी, मघा और तीनों पूर्वा में अधोमुख नक्षत्र बड़े जते हैं ।

अधोमुखा, (स्त्री.) नीचिमा नामक पौधा ।

अधोलाङ्गः, (पुं.) कटन । अध-रिद्वज् लङ्गुलः ।

३. (१.) कटन कटु । (२.) लुण्ठन ।

४. (१.) इन्द्रिय । (वि.) किसी

का अधोऽङ्ग । किसी काम की

जो अधो के लिये सिद्ध । अधोऽङ्ग-

निरीयक । व्यापक । निम्न । शाली और फैला हुआ । (म. स.) प्रत्यक्ष ज्ञान । इन्द्रियों के द्वारा जानने योग्य ।

अध्यग्नि, (न.) अधीन । जो विशाह के समय अग्नि को सार्थी करके बिना भादि देने है ।

अध्यधीनम्, (न.) अधिक अधीन । जगत् का दास । विशा हुआ दास ।

अध्ययनम्, (न.) पढ़ना । गुरु के गुरु से उपदेश ग्रहण करना । गुरु की कही हुई बातों का इस्तेमाल । धर्म सहित अध्यास प्रत्यक्ष करना ।

अध्यर्द्धम्, (वि.) आधे के साथ । एक और आधा । द्वेद ।

अध्यवसाय, (पुं.) निश्चय । निश्चय । बुद्धियों के द्वारा किसी बात को निश्चित करना । उत्साह । बुद्धिसम्बन्धी व्यापार । किसी पदार्थ के ज्ञान होने के समय जो-कुछ चीज समीक्षण की मूल्यता होने के कारण जो संस्वगुण का प्रादुर्भाव होता है वह अध्यवसाय है । बुद्धि । बुद्धि का प्रधान व्यापार ।

अध्ययनम्, (न.) अधिक भोजन करना । अजीर्ण पर लागू ।

अध्यस्तः, (वि.) कुनाप्यात ।

अध्यात्म, (भ.) आत्मा । देह । मन । "स्वभावोऽध्यात्मवृत्तिः" इस गीता के श्लोक में स्वभाव को अध्यात्म कहा गया है । "स्वभाव" का अर्थ टीकाकारों ने इस प्रकार किया है । कार्य कारण के समूह रूप देह का अवनयन कर के आत्मा विषय भोग करना है, जहाँ को " अध्यात्म " कहते हैं । (मनुस्मृतिसंस्कृत) प्रत्येक देह में ब्रह्म का जो धरा वर्तमान है, वह अध्यात्म कहा जाता है (अध्यात्म) ।

अध्यात्मज्ञानम्, (न.) आत्मा और अध्यात्म का विवेक ।

वाहा गथा । निलका मुष्ट अथ या म जेना
म ही ।

अनपराधः, (वि.) अविनाशितः । अ-
दिष्टः । अपराधः । अपराधः ।

अनक्षम्, (नि.) चक्ररहित । बिना पहिये की
गाड़ी । अन्धा ।

अनक्षरम्, (न.) दुर्बचन । कुछ डिपाकर
होय प्रकाश करना । अवाच्य । निन्दारचन ।
गाथी ।

अनक्षि, (न.) मन्द नेत्र । (नि.) मन्द नेत्र-
वाला । अन्धा ।

अनगारः, (पुं.) अग्नि । घुनि । तपस्वी ।
(नि.) गृह-रहित ।

अनग्निः, (पुं.) शूल स्मार्त कर्म होने
अग्निहोत्ररहित । सन्धासी ।

आग्निका, (स्त्री.) रत्नोचरी कन्या ।
गिरिजे मासिक धर्म हुआ हो ।

अगघः, (नि.) निर्मल । पापरहित । रम-
णीय । दुःखरहित ।

अनङ्गम्, (न.) आनाश । मन । (पुं.)
मदन । कामदेव ।

अनङ्गशेखरः, (पुं.) दण्डक नामक एक
प्रकार का फल । शगं कमल । तनु और
हृदय पर रंग जाते हैं ।

अनङ्गसुहृद्, (पुं.) शत्रु । महादेव ।

अनङ्गुः, (नि.) कुपुव । आनन, मैला ।

अनङ्गनम्, (न.) श्याम । आकाश । वृक्ष ।
(पुं.) नारायण ।

अनङ्गु, (पुं.) शत्रु । दुश्मन । बैल ।

अनङ्गुही, (स्त्री.) गी ।

अनङ्गिका, (पुं.) चन्द ।

अनङ्गः, (पुं.) शत्रु । शत्रु ।

अनङ्गयः, (नि.) अश्वयजिष । अश्वयज ।

अनङ्गायः, (पुं.) अश्वयज के अनुयायक
स्वयं । यज्ञ के विधि विहित कार्य ।

अनङ्गानम्, (न.) अश्वयज । (नि.)
अश्वयज । अश्वयजिष । निम्न की ओर
दिखाया न हो ।

अनङ्गः, (पुं.) शत्रु । शत्रु । शत्रु ।

अनङ्गः, (पुं.) शत्रु । शत्रु । शत्रु ।

अनङ्गः, (पुं.) शत्रु । शत्रु । शत्रु ।

कहते हैं । शोभाय । बलवत् ।

अनन्तजिन्, (पुं.) पुत्रविशेष । जैनियों के
चौबीसवें भिन्न । शिष्य ।

अनन्तमात्रः, (नि.) अपरिमित । निम्न
इच्छा न हो ।

अनन्तमूर्तिः, (पुं.) सर्वज्ञ । सर्वज्ञ ।

अनन्तमूलः, (पुं.) कदापि नामकी शोभा
बच न एक भेद ।

अनन्तरम्, (न.) अनेकता । काल ।
परचा । परचा का चाल । (नि.)

परगन्ता । शिष्टस्थ । शोभित । अन्त-
रित । सत्य दुष्ट ।

अनन्तरूपः, (पुं.) भगवान् । विराट् ।
(नि.) अनन्तरूप युक्त । जिसके अन्त
रूप हों ।

अनन्तलोकाः, (पुं.) अविनाशी लोक ।
रत्नलोक ।

अनन्तविजयः, (पुं.) रागा बुद्धि के
शत्रु का नाम ।

अनन्तवीर्यः, (पुं.) आर्द्रविशेष । अने
वाले कल्प में होने वाले जैनियों का तेरहवाँ
तीर्थेश्वर ।

अनन्तमत्तः, (न.) मत्तविशेष । इस मत्त में
अनन्त की उपासना की जाती है । यह मत्त
भादोकी शुक्ल चतुर्दशी को होता है ।

अनन्तशीर्षः, (स्त्री.) वासुकी नाम की पत्नी ।

अनन्ता, (स्त्री.) निराश्रय नाम की शोभि ।
एक प्रकार की जड़ । निराश्रय नाम " अना-
मृत " है । पार्वती । पृथिवी । दुष्ट ।

अनन्ता, (स्त्री.) निराश्रय नाम की शोभि ।
एक प्रकार की जड़ । निराश्रय नाम " अना-
मृत " है । पार्वती । पृथिवी । दुष्ट ।

अनन्ता, (पुं.) वरान । शिष्य । देश ।
आज और रात में अपरिमित ।

अनन्तः, (नि.) सर्वज्ञ । शत्रु । शत्रु ।
अनेक दृष्टि में देगने-दृष्टा । आत्मा की
वस्तु की अनेक दृष्टि में देगने-दृष्टा । एक-
द्वार । किसी एक दिशा में सारा दुष्ट ।

अनन्तः, (नि.) सर्वज्ञ । शत्रु । शत्रु ।
अनेक दृष्टि में देगने-दृष्टा । आत्मा की
वस्तु की अनेक दृष्टि में देगने-दृष्टा । एक-
द्वार । किसी एक दिशा में सारा दुष्ट ।

अनन्तः, (नि.) सर्वज्ञ । शत्रु । शत्रु ।
अनेक दृष्टि में देगने-दृष्टा । आत्मा की
वस्तु की अनेक दृष्टि में देगने-दृष्टा । एक-
द्वार । किसी एक दिशा में सारा दुष्ट ।

अनायेकः (न.) आश्विन मे विष देश ।
अश्व काट । अश्व देश मे स्थल ।

अनाथशाला, (वि.) मिदिन आशार ।
अनाथो वा मिदिन माने ।

समायंतिहः, (१) गृहिणः । विहायता ।

अनापिज, (वि.) अनपिजुन । अशुद्ध । न
मुखा इत्यादि ।

अनापिताः, (वि.) निर्धनः विधनः । सप्त-
द्विजः ।

अथवा, (वि.) अथवा : अथवा अथवा ।
विना इति इति ।

प्रगाति, (धी.) मही चंद्रमा ।

अगाधूष्टि, (श्री.) वीर का अभाव । उपर्युक्त
विशेष । मेरी का माग करने वाला उपर्युक्त ।
विनिर्देश ।

अनामिका, (म.) नाम का अर्थ : इच्छा
वा न होना ।

अनायासायनम्, (न.) अनायासायनम् ।
अनायासायनम् ।

अनार्यः, (५.) अनार्यः । अनार्यः ।

साक्षात्प्रिया, (वि.) बल की शक्ति का प्रतीक
 साक्षात् प्रिया का अर्थ है :

अगाधपानः (रि.) भोजन न करने का अर्थ ।

जलानिर्वाहः (वि.) ७७६१२११

अनास्था, (अ.) ८५:११ । ८५:११ ।

ଅନାଦି, (୩) ମତା ବସନ : ଗଢ଼ି ବସନ
 ବୁଝା ବସନ : ଶୁଦ୍ଧ ଶୁଦ୍ଧ ଶୁଦ୍ଧ
 ଦିନ ଡାହାଣ ବସନ : ଶୁଦ୍ଧ ଶୁଦ୍ଧ
 ବାହାଣ ବସନ : ଶୁଦ୍ଧ ଶୁଦ୍ଧ

समिन्धेन, (वि.) विषय विषय क. द. १
विषय के ११ वद १ वद १ वद १ वद १ वद १
१ वद १

ကဏ္ဍ: ၁၂ (၈) နှစ်၊ ၁၃ နှစ်

बसंतिया, (वि.) कृष्ण, दि. १०. १९००.

ਜਨਮਿਧੁਖ: (੧੮) ੧੯੧੭ : ੧੯੧੮ :

कविद्वय, (२.) लल्लुलाल शर्मा : निम्न

ਭੀ ਸਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਭੈਰਵ। ਸਦਾ ਹੀ। ਭੈਰਵ।

अनिमिषद्वेष, (न.) एष त्वं वा मम ।
निमिषद्वेषः साधक उच्यते ।

अतिमिश्रभायः, (पं.) २५ । इत्यति
देवतायां च यावात् ।

शान्तिमेव, (३.) दत्ता : शिवदे १२:४ न
११ : मङ्गली :

शानिधनः (पि.) दत्तकः । अति ह ।
विवाही । अथवा ।

अभिधायिनी, (११.) उपर्युक्तः । अर्थात्
विषयः निरूपितः ।

अनिष्टः, (वि.) अशुचि के कारण वा । अशुचि वस्तु को अनिष्ट कहते हैं ।

अभिहितः, (पु.) पञ्चम वा पुनः पुनः

॥ १३ ॥

अनिर्दिष्टपथम्. (४) १११.१११.१११.

परमिष्ठसमाप्तिर्, (१०) ११.१० ४५

कार्तिकेयः (३) विष्णुः (३) ब्रह्मा (३) इति

電報局

अभिषेकमार्गः, { पु. } के दृष्टि ३. ४. ५
 १२७० के ३. ४. ५. ६. ७. ८. ९. १०. ११.

महाराष्ट्र शासन, न्याय विभाग, मुंबई

[illegible][illegible][illegible]

१०८५
॥ १०८६ ॥

अनुयायी, (वि.) अनुसर । उत्तरा । परचाय
गमन करनेवाला ।

अनुयुक्तः, (पुं.) वेतन लेकर पढ़नेवाला ।

अनुयोग, (पुं.) प्रयत्न । प्रयत्न ।

अनुयोगकम्, (पुं.) आचार्य ।

अनुयुक्तः, (वि.) अनुसारी । अनुसर ।

अनुराग, (पुं.) आत्मीय प्रीति । परस्पर प्रेम ।

अनुरागी, (वि.) अनुकूल । प्रीतिपूक ।

अनुराधा, (स्त्री.) सप्तर्षि नक्षत्र ।

अनुद्वन्द्वः, (वि.) शीघ्रगता निबद्ध ।

अनुकूपम्, (अ.) समान । सरा । योग्य ।
जैसे वा होता ।

अनुयेय, (पुं.) अनुशील । अनुशीलन ।
अनुयाय । पीछा करना । आगमन वा इस
सम्पादन करना ।

अनुलाप, (पुं.) बारबार बोल करना । बार
बार बोलना ।

अनुलित, (वि.) हृत्प्रदलेप । लेप लगाया
हुआ ।

अनुलेप, (पुं.) अल्लेप । चन्दन आदि ।

अनुलेपनम्, (म.) चन्दन आदि शरीर में
लापलाप आदि का लगाव ।

अनुलोम, (पुं.) बधिक । बचानम । नमा-
प्रणाम ।

अनुलोमज, (पुं.) ऊँचे वर्ष के भीतर से
निरुद्ध वर्ष की भी के वर्ष से उत्पन्न पुत्र ।

अनुवर्तनम्, (म.) शरीर आदि वस्तु की
रक्षा को पूर्ण करना । अनुवर्तनप्रणाम ।

अनुवर्तिता, (वि.) हेतु । कारण ।
प्रति ।

अनुवर्ति, (वि.) अनुवर्तन । अनुवर्तन करने
वाला । अनुवर्तनी ।

अनुवाक, (पुं.) नहीं जाने दीया ।
अविरोध । अनुवाद । अनु ।

अनुवाक्या, (स्त्री.) देवता के आवाहन
करने का मन्त्र विशेष । जिसका ज्ञान
महाराज करता है ।

अनुधानः, (पुं.) बाहुविरोध । जो शक्ति
की ओर से दान की ओर बाधु जाता है ।
“ अनुधान ” कहा जाता है ।

अनुवाहः, (पुं.) जानी हुई बात को कहना
हुई बात को कहना । अन्य प्रमाणों
जाना हुई बात को शब्दों में प्रकट
करना ।

अनुवाहन, (पुं.) अनुवर्तन । अनुवर्तन ।

अनुवाहन, (न.) पूज आदि से अनुवर्तन
करना ।

अनुविष्ट, (वि.) अनुविष्ट । अनुविष्ट ।
अनुविष्टा गया ।

अनुवृत्तः, (वि.) अनुवृत्त । अनुवृत्त ।
अनुवृत्ति, (स्त्री.) अनुवृत्त । अनुवृत्त ।

अनुवृत्ति, (स्त्री.) अनुवृत्त । अनुवृत्त ।
अनुवृत्ति, (स्त्री.) अनुवृत्त । अनुवृत्त ।

अनुवृत्तः, (न.) अनुवृत्त । अनुवृत्त ।
अनुवृत्तः, (न.) अनुवृत्त । अनुवृत्त ।

अनुवृत्तः, (पुं.) अनुवृत्त । अनुवृत्त ।
अनुवृत्तः, (पुं.) अनुवृत्त । अनुवृत्त ।

अनुवृत्तः, (वि.) अनुवृत्त । अनुवृत्त ।
अनुवृत्तः, (वि.) अनुवृत्त । अनुवृत्त ।

अनुवृत्तः, (पुं.) अनुवृत्त । अनुवृत्त ।

अनुवृत्तः, (पुं.) अनुवृत्त । अनुवृत्त ।

अनुवृत्तः, (न.) अनुवृत्त । अनुवृत्त ।

अनुवृत्तः, (वि.) अनुवृत्त । अनुवृत्त ।

अनुवृत्तः, (वि.) अनुवृत्त । अनुवृत्त ।

अनुवृत्तः, (वि.) अनुवृत्त । अनुवृत्त ।

अनेहमूकः, (वि.) शूद्र । मूक । बधिर ।
 शूरा । शूरा । बोलने और सुनने की
 शक्ति से रहित ।

अनेनस्, (वि.) निर्दोष । दोषरहित ।

अनेहा, (ड.) अना । सम्यक् ।

अनैकान्तिकः, (ड.) व्यभिचारी हेतु । हेतु
 का एक प्रकार का अभाव । इसके तीन
 भेद हैं । साधारण । असाधारण और
 अशुभकारी ।

अनैक्यम्, (वि.) एकता का अभाव ।
 विरोध ।

अनैपुण्यम्, (न.) अधिपुण्या । एकता
 का अभाव ।

अनैश्यर्म्यम्, (न.) असामर्थ्य । अशक्ति ।

अनौकाक्षः, (ड.) कृश । पेश ।

अनौचिमी, (बी.) उचित नहीं । मर्यादा
 की अनिवार्य करना । सांकेतिक मर्यादा का
 उल्लंघन करना ।

अन्तम्, (न.) अन्त्य । समाप्त । (ड.)
 नाश । (न. ड.) अवसान । समाप्ति ।
 (वि.) समाप्त । अन्तः । अन्तः । अन्तः ।
 अन्तः । अन्तः । अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

अन्तःकरणम्, (न.) मन । बुद्धि । अन्तः
 और विल । अन्तःकरण का अन्तःकरण ।

अन्तःकुटिलः, (ड.) राक्ष । (वि.) कुटिल-
 हृदय । अन्तःकरण का अन्तःकरण ।

अन्तःपुरम्, (न.) राजाश्रम का अन्तःपुर ।
 राजमहल । अन्तःपुर ।

अन्तःपुराध्यक्षः, (ड.) राजाश्रम के अन्तःपुर
 का अध्यक्ष । अन्तःपुर का अध्यक्ष ।

अन्तःस्तरवा, (बी.) गर्भिणी । जिसके पेट
 में गर्बी है ।

अन्तःस्वेदः, (ड. बी.) पन । हाथी ।

अन्तःकः, (ड.) नाश करनेवाला । अन्तःकरण ।
 अन्तःकरण ।

अन्तःकरः, (वि.) नाशक । नाश करनेवाला ।

अन्तःकर्मा, (न.) नाशक । अन्तःकरण ।

अन्तःकालः, (ड.) अन्तःकरण । अन्तःकरण ।

अन्तःगः, (वि.) पार करनेवाला । पारग ।
 कार्य की शक्ति तक जानेवाला । अन्तःकरण ।

अन्तःगतः, (वि.) समाप्त । अन्तःकरण ।

अन्तःतः, (अ.) समाप्त । अन्तःकरण ।

अन्तः, (अ.) मध्य । बीच । अन्तः । अन्तः-
 पण्य । अन्तः ।

अन्तरम्, (न.) अन्तर । अन्तः । अन्तः
 का अन्तर । अन्तर । अन्तः । अन्तः ।
 अन्तर । अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

अन्तरङ्गः, (वि.) अन्तः का मध्य । अन्तः ।
 अन्तः । अन्तः का मध्य । अन्तः ।
 अन्तः । अन्तः का मध्य । अन्तः ।

अन्तरङ्गः, (वि.) लोटे बड़े का अन्तः
 जानेवाला ।

अन्तरङ्गमयः, (वि.) सर्वोपजाति । अन्तः-
 लोम अन्तःलोक अन्तः ।

अन्तरा, (अ.) निकट । मध्य । अन्तः ।
 अन्तः ।

अन्तरात्मा, (ड.) अन्तःकरण । अन्तःकरण
 अन्तः । अन्तःकरण का अन्तःकरण ।

अन्तरापर्या, (बी.) गर्भिणी ।

अन्तराय, (ड.) शिवा । नाश । अन्तःकरण ।
 अन्तःकरण ।

अन्तरायामः, (वि.) योगी, जीवन्मुक्त ।
 अन्तःकरण का अन्तःकरण । अन्तःकरण ।

अन्तःशूलम्, (न.) अन्तःकरण । अन्तःकरण ।
 अन्तःकरण । अन्तःकरण । अन्तःकरण ।
 अन्तःकरण । अन्तःकरण । अन्तःकरण ।

अन्तःस्थितः, (वि.) अन्तःकरण । अन्तःकरण ।
 अन्तःकरण । अन्तःकरण । अन्तःकरण ।

संस्कृत-विभाग (क) : प्रश्नसूची संख्या-
संस्कृत-विभाग (क) : प्रश्नसूची संख्या-
संस्कृत-विभाग (क) : प्रश्नसूची संख्या-

(2) म. (2) दायित्व : हा हा
 म. (2) दायित्व : हा हा

[Faint handwritten notes]

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered. This involves understanding the context and the specific requirements of the task.

1971

...
...
...

... ..

100

[illegible]

... ..

2000 年 12 月 1 日

[Faint handwritten notes]

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered. This involves understanding the context and the specific requirements of the task.

Figure 1

100

1. $\frac{1}{2}$ 2. $\frac{1}{2}$ 3. $\frac{1}{2}$ 4. $\frac{1}{2}$ 5. $\frac{1}{2}$ 6. $\frac{1}{2}$ 7. $\frac{1}{2}$ 8. $\frac{1}{2}$ 9. $\frac{1}{2}$ 10. $\frac{1}{2}$

4

1

अनुक्र.: (५.) पूर्वतम । शीत ।
(६.) द्वितीय । शीत ।

अनुमानः (१.) सप्तो वः
वेतो का कर्ष काशना । (१)

दुःखः सतीतः ।
अनुमानमानि, (

पञ्चदशः (१०.) अष्टादशः ।

अथ अथ ।

इ. (११.) महीना । महीना ।
इ. (१२.) महीना । महीना ।

पिण्ड देण के पानी लोह जल हो ।

॥ १ ॥

५. (१) आचार्य गणेश शर्मा
गुरुकुल प्रमुख वरिष्ठ प्राध्यापक

১৯৭৭ খ্রিঃ ১৫ই আগস্ট তারিখের

१. ११. २. ३. ४. ५. ६. ७. ८. ९. १०. ११. १२. १३. १४. १५. १६. १७. १८. १९. २०. २१. २२. २३. २४. २५. २६. २७. २८. २९. ३०. ३१. ३२. ३३. ३४. ३५. ३६. ३७. ३८. ३९. ४०. ४१. ४२. ४३. ४४. ४५. ४६. ४७. ४८. ४९. ५०. ५१. ५२. ५३. ५४. ५५. ५६. ५७. ५८. ५९. ६०. ६१. ६२. ६३. ६४. ६५. ६६. ६७. ६८. ६९. ७०. ७१. ७२. ७३. ७४. ७५. ७६. ७७. ७८. ७९. ८०. ८१. ८२. ८३. ८४. ८५. ८६. ८७. ८८. ८९. ९०. ९१. ९२. ९३. ९४. ९५. ९६. ९७. ९८. ९९. १००.

④ 1987年1月1日，
 ⑤ 1987年1月1日，
 ⑥ 1987年1月1日，

9. 謝氏曰：「此詩之旨，在於
 明人倫，故曰『人倫』。
 此詩之旨，在於明人倫，故曰『人倫』。
 此詩之旨，在於明人倫，故曰『人倫』。

1. 凡在本行开立存款账户的客户，均可向本行申请开立支票。
 2. 支票的有效期为自签发之日起 10 个工作日内。
 3. 支票的金额不得超过账户余额。

[illegible]

1. 凡在本行开立存款账户的客户，均可向本行申请开立支票。
 2. 支票的有效期为自签发之日起 10 个工作日内。
 3. 支票的金额不得超过账户余额。
 4. 支票的签发人必须为账户持有人。
 5. 支票的收款人必须为本行客户。
 6. 支票的签发人必须对支票的金额和收款人负责。
 7. 支票的收款人必须向本行提示支票，方可入账。
 8. 支票的签发人必须妥善保管支票，防止丢失。
 9. 支票的收款人必须妥善保管支票，防止丢失。
 10. 支票的签发人和收款人必须遵守本行支票管理制度的规定。

The first part of the paper is devoted to the study of the asymptotic behavior of the solutions of the system (1) as $t \rightarrow \infty$. It is shown that the solutions of the system (1) are bounded and tend to zero as $t \rightarrow \infty$. The second part of the paper is devoted to the study of the asymptotic behavior of the solutions of the system (1) as $t \rightarrow 0$. It is shown that the solutions of the system (1) are bounded and tend to zero as $t \rightarrow 0$.

अज्ञातः, (वि.) अज्ञ के भोक्ता । प्रदीप्त
अग्नि । नीतिग । (पुं.) विष्णु ।

अज्ञाशनम्, (न.) विधि पूर्वक अन्न का
खाना । अन्नप्राशन ।

अन्यः, (वि. स.) अतः । मित्र । दूसरा ।

अन्यतम, (वि.) समूह से एक को निश्चित
करना । बहुतां में का एक ।

अन्यतर, (वि.) दो में से एक को निर्धारण
करना ।

अन्यतः, (अ.) अन्यत्र । दूसरी ओर ।

अन्यत्र, (अ.) व्यतिरेक । दूसरा । विना ।
अन्यत्रयान ।

अन्यथा, (अ.) अतएव । प्रकारान्तर । दूसरा
प्रकार । पथान्तर ।

अन्यथासिद्धि, (स्त्री.) कार्य की उत्पत्ति
के पहले वर्तमान रहने पर भी जो का-
रण न हो ।

अन्यथा, (अ.) कालान्तर । अन्य काल में ।
दूसरे समय में । अन्य समय । परचान् ।
द्विर ।

अन्यपूर्वा, (स्त्री.) एक बार व्याह के पश्चात्
दूसरी बार व्याही गयी स्त्री ।

अन्यभूत्, (पुं.) काष्ठ । वह कोष्ठ को
बोलता है ।

अन्यथाही, (पुं.) अभाववादी । अन्त
बन्धन से मुक्त वाक्ता ।

अन्यथाह, (वि.) अन्य प्रकार । दूसरे के अनुसार ।

अन्यथा, (पुं.) अविचार । दूसरे का अन्त
बन्धन हटाना । अनुचित कार्य ।

अन्यथा, (वि.) अविचार । अनुचित ।

अन्ये, (अ.) दूसरे दिन ।

अन्ये, (वि.) विनियम । अनेक भाई ।

अन्ये, (वि.) अन्तर । अन्तर में ।

अन्ये, (वि.) अन्तर । अन्तर में ।

अन्ये, (वि.) अन्तर । अन्तर में ।

अन्योन्याभावः, (पुं.) आस में एक
दूसरे का अभाव । परस्पर अभाव । यथा-
पट का पट में और पट का पट में
अभाव ।

अन्योन्याश्रय, (वि.) जो एक दूसरे के
आश्रय से वर्तमान हो । तर्क विरोध ।
एक पदार्थ की सिद्धि दूसरे पदार्थ की
सिद्धि के आश्रितिक हो । जैसे-एक
पदार्थ का ज्ञान होना दूसरे पदार्थ
के अधीन है और उस दूसरे पदार्थ का
ज्ञान पहले पदार्थ के अधीन है । इसीको
अन्योन्याश्रय कहते हैं । यह एक दोन है ।

अन्यक्षम्, (वि.) अनुपद । पीना करना ।
बौधना । प्रत्यक्ष । शत्रियजग्य ज्ञान ।

अन्यक्ष्, (वि.) अनुक्ष । अनुपद । अनुगामी ।
पीना करनेवाला ।

अन्यथ, (पुं.) सत्तावि । कुल । पदों का
परस्पर सम्बन्ध । अनुगम । अनुश्रुति ।
एक पदार्थ की सत्ता के अधीन दूसरे पदार्थ
की सत्ता ।

अन्यथोपपत्तिः, (पुं.) पदों से उपरिपन्न अर्थों
के सम्बन्ध का ज्ञान । नैसाधिक मन से
शब्द प्रमाण । वैशेषिक मन से शब्द से
उत्पन्न अनुमान ।

अन्यथव्यतिरेकी, (वि.) हेतुविरोध ।
सत् हेतु । निम्न हेतु में अवयव और व्यति-
रेक वर्तमान हो ।

अन्यथव्यतिरेकः, (स्त्री.) हेतु विरोध । अन्तर
के साथ नियम से रहना । जहाँ भूमि है
वहाँ अग्नि इस प्रकार की व्यापार ।

अन्यथवर्तनः, (पुं.) अन्धानुगम । काम का
ही प्रकार देना ।

अन्यथा, (पुं.) वरा । सत्ता । पुन ।

अन्यथा, (स्त्री.) अनुविरोधियों का शब्द
विरोध । पुन मन अनुपद अर्थ अन्तरिक के
अन्तरिक की अवस्था की ही वाक्ता अन्त ।

अन्यथा, (अ.) अन्तर । अन्तर में ।

४१। ऐसा व्यवहार होता है । बालिक की दैहिक भेद से वह दो प्रकार का होता है ।

अपरपदाः, (पु.) दुग्ध पशु । कृष्णपशु ।

अपररात्र, (पु.) रात्रिभेद । रात्र का पित्रमा भाग । रात्र का पित्रमा पहर ।

अपरयज्ञम्, (न.) अन्तरिक्ष । वैशाखीय नामक यज्ञ ।

अपरधैर्यायम्, (न.) वैराग्य विशेष ।

अपरकपलः, (वि.) विद्यमानपत्र । काम का नैराश्रय । मग्न काम करना ।

अपरा, (स्त्री.) जलम् । पश्चिम दिशा । विचारित ।

अपरागः, (पु.) अग्नि । देव ।

अपराधः, (पु.) दुर्लभपुत्र । व्यवहारात् भेदः ।

अपराजितः, (पु.) शिवः । त्रिभु. एक स्त्री का नाम । (वि.) दुर्ग । लक्ष्मी विशेष । जगन्नाथ ।

अपराजिता, (स्त्री.) जया । उषा । बृही नाम की लक्ष्मी ।

अपराद्धः, (वि.) अपराधी । अपराध करने वाला ।

अपराधपूषकः, (वि.) वह धनयोगी जिसका वाद्य लक्ष्य से व्युत्पन्न हो ।

अपराधः, (पु.) पापक । पाप । युवाह । भूल । न करने योग्य काम करना ।

अपराधी, (वि.) कुलापराध । जिस ने अपराध किया है ।

अपराज्यः, (वि.) पारवाराज्य देश । पश्चिमी देश । मध्य माघवर्ती देश ।

अपराह्णः, (पु.) दिन के तीन भागों का अन्तिम भाग । दिन का तीसरा भाग । दिन का दोप भाग ।

अपराह्णनः, (वि.) अपराह्ण में होने वाली वस्तु ।

अपरिफलितः, (वि.) अज्ञात । अष्ट ।

अपरिग्रहः, (पु.) अममह । पतन भूल न

रहना । अग्रहीकार । श-वासी । (वि.) परिग्रहीन ।

अपरिच्छिन्नः, (वि.) परिच्छिन्नरहित । दंतः । निर्धन ।

अपरिच्छिद्यः, (वि.) परिच्छिद्यरहित । अमम । शयनादिन ।

अपरितहस्थानम्, (न.) आनन्द । अमम ।

अपरिह्वार्यम्, (वि.) लोभने योग्य तथा । अशान्त । जो शान्त न जाय ।

अपरेपुः, (य.) दूसरा दिन । पराशर ।

अपरोक्षम्, (वि.) अप्रत्यक्ष । निपट चीज । शिष्यों के संबंधों से जो ज्ञान होता है ।

अपरागी, (स्त्री.) पारंगी । हिमालय की कन्या । (वि.) पारंगदिन । पराशर ।

अपर्याप्तम्, (वि.) अतनर्थ । अमपूर्ण । शक्तिरहित । जो पूर्ण न हो ।

अपलम्, (न.) कोलक । (वि.) मातृ-हीन ।

अपलापः, (पु.) प्रेयः । अपराध । प्रिया । लक्ष्मी वाप की भी भूत कहना ।

अपययकः, (न.) वास्तुह । रहने का घर ।

अपयमः, (पु.) नाय । मोक्ष । बाधों की मञ्जरि । कर्म का फल । दुःखों का अन्त नाश ।

अपयमेशुः, (पु.) महाशिव । इति ।

अपयमनम्, (न.) दान । त्याग । मोक्ष । निर्धन ।

अपयजितः, (वि.) परिश्रम । शक्त ।

अपयमनम्, (न.) परिश्रम । शक्त । लोभना । देहा करना । दोषहरण में प्रसिद्ध आनन्द आनन्द होने की विधि एक समान यज्ञ से शान्ति । शक्ति करना । अन्त करना ।

अपयदः, (पु.) पित्रा । आत्मा । प्रेम । विश्रुत । विराट् निदम् । व्यवहार शास्त्रानुसार अपयद शास्त्र ।

अपधारण, (न.) अनर्धान । आपना ।
अवधान ।

अपविष्टः, (वि.) न्यक्त । लोह दिया
गया । प्रत्याभवात् । निरन्तर दिया
हुआ । पुनर्विशेष—जो पिना माता के
द्वारा परित्यक्त हो ।

अपविष्टा, (स्त्री.) अपविष्टविशेष । निम
ते दूर होनाय ।

अपवृत्त, (पुं.) परावृत्त । किसी की न
माननेवाला । दुराचारी ।

अपशब्दः, (पुं.) अपभ्रंश शब्द । अमस्कृत
शब्द । विगडा हुआ शब्द ।

अपशुक्, (पुं.) आत्मा ।

अपशोक, (पुं.) अशोक नामक वृक्ष ।

अपह, (पुं.) काल । (वि.) वाम । प्रति-
कूल । विरोध ।

अपसद, (पुं.) अधम । नीच । अपवृष्ट ।
नीचजातिविशेष ।

अपसरः, (पुं.) अपसरण । हटना ।

अपसरणम्, (न.) एक स्थान से दूसरे
स्थान पर जाना ।

अपसर्जन, (न.) परिवर्जन । दान ।
मोक्ष । निर्जन । मोक्ष ।

अपसर्पः, (वि.) श्वशुर । दिया हुआ
दूत । (पुं.) एक प्रकार का
सर्प ।

अपसर्प्य, (वि.) शरीर का दक्षिण भाग ।
मोक्ष । निश्चय । विवृति ।

अपसिद्धान्तः, (पुं.) माने हुए सिद्धान्त से
गिरना ।

अपस्करः, (पुं.) रथाङ्ग । पहिये की लोह
कर रख का चक्र ।

अपस्नान, (वि.) निम्न स्नान । धूल
के जिके स्नान करनेवाला ।

अपस्नान, (न.) धूलनिमित्त स्नान ।

अपस्नान, (पुं.) सैद्यिकी । धूलिहार ।
की रीति ।

अपस्मारी, (वि.) शय्याभोगी ।

अपहनः, (वि.) अपनीत । गट । तस्ति ।
पीकित ।

अपहनपाप्मा, (पुं.) निम्ने स्नान
पाप दूर होने हो । वेदाचारों का
जानने योग्य नाम ।

अपहनिः, (स्त्री.) निनास । उन्नेद ।

अपहन्ता, (पुं.) निनासक । नारा बाने
वाला ।

अपहर्ता, (वि.) अपहरण करने वाला ।
निनाराक ।

अपहस्मित, (वि.) निरस्त । हसा
हुआ । गले में हाथ देकर निरास दिया
हुआ ।

अपहारः, (पुं.) हानि । चोरी । क्षिपाना ।
जुयना । अपवृष्ट । हानि । अपहरण ।

अपहारक, (वि.) अपहरण करने वाला ।

अपहारी, (वि.) अपहरणशील । अपहरण
करने वाला ।

अपहासः, (पुं.) अपहास्य है। निर्विकार्य ।

अपहृतः, (वि.) अपनीत ।

अपह्वः, (पुं.) स्नेह । अपलाप । सत्यज्ञो
विपाना ।

अपह्वति, (स्त्री.) अपलाप अर्थात् शर
विशेष । यह बात को लिपिकर उत की
दूसरे रूप से वर्णन करने से यह अलङ्कार
होता है ।

अपांनार्थः, (पुं.) समुद्र । सागर । वन्य ।

अपाक, (पुं.) अजीर्ण होना । नहीं पकना ।
कंथा ।

अपाकरण, (न.) निराकरण । दूर करना ।
हटना ।

अपाकशाकम्, (न.) अदाल ।

अपाकृत, (वि.) लक्ष । दूरीकृत । हटाया
हुआ ।

अपाक्रेयः, (वि.) पक्षि में भोजन करने के
अयोग्य । पीत । अधम । मानिष्यु ।

अथर्ववेद, (अ.) देवहना । अथर्ववेद
अथर्ववेद ।

अथर्वसूक्तः (१.) भाष्यः (वि.) चण्डिका
 वृत्तः । निम्नम् । ३३५ ।

अथानामेभ्यः, (११.) वृत्तार्थव्यापारिभ्यः ।

अथवा, (अथ) बोलचान : एक प्रकार का
बोलचान ।

अश्वत्थम्. (२) अश्वत्थः अश्वत्थः । अश्वत्थः वा
अश्वत्थः । (३) अश्वत्थः । (४)
अश्वत्थः । (५) अश्वत्थः । (६) अश्वत्थः ।

ଅବସର (ନ.) ଶୁଦ୍ଧାବସର ବାସ ।
 ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା । ପରମ୍ପରା ମତାନ୍ତର
 ବାସ ।

ଅଧ୍ୟକ୍ଷମୁଖ, (ଟି.) ହଠାତ୍ ବାଟେ ଶାନ୍ତ ।
ହୃଦୟେ ବନ୍ଧା । ବାସନା । ଯୁଦ୍ଧେ ।

अथभ्यम्, (१०.) १२ के अथोभ्यः । माने
के अथोभ्यः । इएड के अथोभ्यः ।

अथान्वयम्, (वि.) मरण । निष्कल गद्दी ।
निगिधं कल न मरे ।

अथलः, (पु.) वक्ष्य नामक १३ । (वि.)
दुर्बल । क्षयरहित । अक्षता (सं.) क्षीयति ।

अथवा, (वि.) पाठाग्रहः । पाठा
रहितः ।

अविश्वतः, (५०) वःशामि, विवन् ।
विमयी ।

अञ्ज, (न.) कमल । ५४४ । मर्यादित ।
 अरि । १०००००००० ।

अथवा, (३.) विष्णु के नाभिस्थल से
उत्पन्न । अर्थात् प्रजापति ।

अथ जलसंज्ञाः, (५.) ११।१। ११।१। ११।१।
अथ जलसंज्ञाः, (५.) ११।१। ११।१। ११।१।

अभिज्ञानी, (ग्री.) ज्ञानी । सम्यग्ज्ञानी ।

समर्थः भवति । यद्वत्तुहः । वृद्धिः ।
आदिभर्तावतिः, (५५.) मृतेः ।

अर्थः, (१.) भग । बहल । भोषा । एह
पुनः का नाम । बह । मरुत ।

अर्थः, (५.) मृत्यु । स्मरण । विचार ।

अभिधक्कः, (पु.) समुद्र की भाग ।
समुद्रोत्थः एक प्रकार की चट्टानी ।

अग्निधर्मोपा, (गी.) पृथिवी ।

अग्निधनयनीतम्. (न.) समुद्र के गहनोत्त
(दक्षिण) समान । अग्निधन ।

शष्पिकेन, (५.) सपुत्रेण ।

अभिधमएडकी, (बी.) मुक्ति । मीर ।

अभिधायनः, (१) किमु : भाष्यम् ।
संज्ञायां नयनाः ।

अस्मिन्, (न.) मेघ : बादल । जा जन
पश्य वरदा ह ।

અમ્બ્રેલિદ્, (૩.) વાત : વાત : જાં મેયો કાં
 ઉશ મેના ગર્દ : ઝબે પૈન મહલ દુડ ધાદિ :

अध्यक्ष. (न.) जी मैंने के समान भेदे ।
 धनुरिभेष । धनुरक ।

अम्बुपुर, (५.) नय। वेगुव। मेगलका
वेग।

अम्भमातङ्गः (पु.) ऐरावत नाम का हाथी ।
अम्भगु, (स्त्री) इन्द्र के हाथी ऐरावत की

श्री । पूर्व दिशा की शक्ति ।
अश्विमुख्य, (पू.) ऐरावत शक्ति ।

अध्वरोहम्. (५.) वैदूर्य नामक मणि ।
वशात् । मृगा ।

“ न श्रोतॄन् ” इति अत्र मे श्रुतं वा प्रयोगः

नादकोर्म होता है : (१.) सामान्य भक्तिहीन ।
द्वितीयतः, (२.) नीच सामान्य । अथवा

मन्त्रः । ईश मन्त्रः ।
मन्त्रः, (वि.) मन्त्र के अर्थः । न मन्त्रे

योग्य ।
प्रसन्नः, (रि.) दुःख । दुष्ट । असुख ।

अभयम्, (न.) भय का न होना । भय
रहित । परमान्या । परमात्मा का ज्ञान ।

(नमस्ते जनकशर्मोऽभि) "भनि," साय
मे कही हुई शिक्षाओं को विना संदेह

अनुष्ठानं कर्मोपायः । यथा वा योऽन्यथा ।

अभिनिषिद्ध, (वि.) अभिनिवेश पुनः ।
'दुःखदी । प्रयोग करनेवाला ।

अभिनिवेश, (पु.) अन्वेषणविषय । योग-
शास्त्र अभिष्ट पौनर्वशे हेतु । आग्रह ।

अभिनिष्पत्तिः, (श्री.) निधि । सम्यग्भि ।
उत्पत्ति ।

अभिनीतः, (वि.) नायक । मोहन ।
अपनी । अभिनय किया हुआ ।

अभिनेता, (वि.) नाटक वा अभिनय
करनेवाला । नाटक लेखनेवाला । नट ।

अभिपक्षः, (वि.) अतथापि । आपत्ति
पुनः । लीकृत ।

अभिप्रायः, (पु.) आशय । सम्पत्ति ।
प्राप्ति ।

अभिप्रेत, (वि.) सम्पत्ति । अभीष्ट ।
इच्छित । इच्छा ।

अभिप्रेत, (पु.) आशय । निरवकाश ।
अनादर । अपरिहा ।

अभिभूत, (वि.) बहुवचनवाचक । आकाश ।
आनन्दित । व्यापृत ।

अभिमत, (वि.) सम्पत्ति । आदर । अभीष्ट ।

अभिमतप्रणम, (म.) निमग्नपद आह्वान ।
मन्त्रप्रदा शुद्ध कला ।

अभिमतप्रणम, (पु.) नेत्राभिरुचि ।
अभिमतप्रणम, (पु.) अर्थन वा पुनः । वह
सुख के गर्भ से उत्पन्न हुआ था ।

अभिमत, (पु.) पुनः । लक्ष्य ।

अभिमत, (पु.) पुनः । लक्ष्य ।

अभिमत, (पु.) पुनः । लक्ष्य ।

अभिमत, (पु.) पुनः । लक्ष्य ।

अभिमत, (पु.) पुनः । लक्ष्य ।

अभिमत, (पु.) पुनः । लक्ष्य ।

अभिप्रेत, (पु.) आशय । सम्पत्ति ।
आदर । अभीष्ट ।

अभिप्रेत, (पु.) आशय । सम्पत्ति ।
आदर । अभीष्ट ।

अभिप्रेत, (पु.) आशय । सम्पत्ति ।
आदर । अभीष्ट ।

अभिप्रेत, (पु.) आशय । सम्पत्ति ।
आदर । अभीष्ट ।

अभिप्रेत, (पु.) आशय । सम्पत्ति ।
आदर । अभीष्ट ।

अभिप्रेत, (पु.) आशय । सम्पत्ति ।
आदर । अभीष्ट ।

अभिप्रेत, (पु.) आशय । सम्पत्ति ।
आदर । अभीष्ट ।

अभिप्रेत, (पु.) आशय । सम्पत्ति ।
आदर । अभीष्ट ।

अभिप्रेत, (पु.) आशय । सम्पत्ति ।
आदर । अभीष्ट ।

अभिप्रेत, (पु.) आशय । सम्पत्ति ।
आदर । अभीष्ट ।

अभिप्रेत, (पु.) आशय । सम्पत्ति ।
आदर । अभीष्ट ।

अभिप्रेत, (पु.) आशय । सम्पत्ति ।
आदर । अभीष्ट ।

अभिप्रेत, (पु.) आशय । सम्पत्ति ।
आदर । अभीष्ट ।

अभिप्रेत, (पु.) आशय । सम्पत्ति ।
आदर । अभीष्ट ।

अभिप्रेत, (पु.) आशय । सम्पत्ति ।
आदर । अभीष्ट ।

अभिप्रेत, (पु.) आशय । सम्पत्ति ।
आदर । अभीष्ट ।

अभिप्रेत, (पु.) आशय । सम्पत्ति ।
आदर । अभीष्ट ।

अभिप्रेत, (पु.) आशय । सम्पत्ति ।
आदर । अभीष्ट ।

अभिप्रेत, (पु.) आशय । सम्पत्ति ।
आदर । अभीष्ट ।

अभयडिण्डिमः, (पु.) पुष्पाक्ष । रण-
पट्ट ।

अभया, (स्त्री.) हरीतकी । हृष्ट ।

अभयः, (पुं.) मोक्ष । सुक्ति ।

अभयः, (वि.) अशित । अमासी ।

अभयः, (पु.) मरण । अस्तत्ता । न होना ।
अदर्शन । यह चार प्रकार का होता है ।
प्रायमाय । प्रत्यसाभाय । अन्त्याभाय ।
और अग्न्याभाय ।

अभि, (य.) निश्चित कथन । अभिपुन्यः ।
अभिला । वीरता । लवण एक उपसर्ग ।

अभिकः, (वि.) कामुक अभिलाषी ।

अभिकमः, (पु.) आरम्भ । अदना ।
सहार्द्र । शत्रु का सामना करना ।

अभिक्या, (स्त्री.) नाम । शोभा । यश ।

अभिग्रहः, (पु.) लूट । देखते देखते ले
लेना ।

अभिघातः, (पुं.) प्रहार । अभिहनन ।
घाघार । चीट विशेष । क्रिया के द्वारा
एक वस्तु का दूसरी वस्तु से सङ्घर्ष ।

अभिघाती, (पु.) शत्रु । प्रहार करनेवाला ।
मारनेवाला ।

अभिघारः, (पु.) होम । हवन । अग्नि में
घी डालना ।

अभिघारः, (पु.) अथर्ववेद और तन्त्र में
प्रसिद्ध । मारण, उखाड़न, सङ्घर्ष आदि
क्रिया । तात्त्विक क्रिया । शत्रु नाराजगी
अनुष्ठान ।

अभिजन, (पु.) कुल । वंश । प्रसिद्ध ।

अभिजात, (वि.) कुर्बान । प्रसिद्ध ।
कुलशाला । न्याय । परिश्रम ।

अभिजित्, (न.) नक्षत्रविशेष । उत्तराषाढ
का चौथा भाग और मृगशिरा का पहला
पट्टा भाग अभिजित् कहा जाता है ।
यारा का मुहूर्त विशेष । दिनपट्टर्त । दिन
का अन्त का भाग । जो पञ्च नाम से
कहा जाता है ।

अभिज्ञः, (वि.) अनुभूति । परिश्रम । विद्या ।
अभिज्ञा, (स्त्री.) प्राथमिक ज्ञान । पदज्ञ
ज्ञान ।

अभिज्ञानम्, (न.) ज्ञानविशेष । विद ।
किसी वस्तु के पदचानने का साधन ।

अभितमः, (वि.) पीकित । मूत्र लगाया हुआ ।

अभितः, (य.) शीघ्र । समीप । सामना ।
दोनों ओर ।

अभिद्रवणम्, (न.) वेग से चलना ।
आक्रमण ।

अभिद्रोहः, (पु.) आक्रोश । निन्दा ।
अनिष्टचिन्तन ।

अभिधा, (स्त्री.) शब्दों के अर्थ बोधन
करनेवाली शक्ति । वाचक शब्द ।
पीयाशक भाट्ट के मन में शब्दी
भावना ।

अभिधानम्, (न.) नाम । सहा । कथन ।
शब्दकोश ।

अभिधायक, (वि.) वाचक । प्रत्य-
बोधक ।

अभिधेयम्, (न.) अभिधा शक्ति द्वारा
बोधित अर्थ । शब्दबोध अर्थ ।

अभिध्या, (स्त्री.) मद्बोधा । दूसरे का
धन लेने की इच्छा ।

अभिनन्दः, (पु.) संतोष । प्रसन्नता ।

अभिनन्दनः, (पु.) बुद्ध विरोध । जैतियों
का चौथा तीर्थद्वार । (न.) लुपि । सब
वश से आनन्द देनेवाला । (-पत्र) द्रष्ट ।

अभिनयः, (पु.) हृदय के भाव को प्रकट
करनेवाली क्रिया नाटक । अनुकरण ।

अभिनयः, (पु.) नर । नवीन ।

अभिनयोद्भिद्, (पु.) अद्भुत ।

अभिनहनम्, (न.)

अभिनियुक्तः, (पु.) व्यर्थान के समय
सोनेवाला मातङ्ग ।

अभिनिर्वाणम्, (न.) जीवने की इच्छा
म माना । शत्रु के प्रति अद्वैत करना ।

द्रव्य । (वि.) सुन्दर । परम्परदिन ।
 (श्री.) दूध । हुलसी । (न.) परम्परा ।
 अमृतजटा, (श्री.) जटापासी ।
 अमृततिलका, (श्री.) मदोविरोध । वर्ष
 हुत । इसके प्रत्येक पाद में दस अक्षर
 होते हैं ।
 अमृततरपम्, (न.) मरुत का अभाष । मोक्ष ।
 पुक्ति ।
 अमृतदीधिति, (पु.) चन्द्रमा ।
 अमृतफला, (श्री.) जिसका फल अमृत के
 समान मीठा हो । दूध । चाँता ।
 अमृतयोगः, (पु.) श्योविषयाक्ष का योग
 विशेष । रविशर को मृत, सोमशर को
 भारण, मङ्गलशर को उत्तराषाढावद,
 बुधशर को कृत्तिका, शुक्रशर को पुनर्वसु,
 शुकशर को पूर्वाषाढाशुनी और शनिशर
 को स्वाती नक्षत्र के होने से अमृतयोग
 होता है इसी को अमृत भी कहते हैं ।
 अमृतदत्ता, (श्री.) वृत्ताविरोध । अदत्ता ।
 अमृतपल्ली, (श्री.) गुरुष ।
 अमृतसंवाधाः, (पु.) वृत्ताविरोध ।
 अमृतभिक्षिद्योगः, (पु.) योगविरोध ।
 अमृतसुः, (पुं.) विदुः । अमृता । (श्री.)
 अग्नि ।
 अमृतसोदरः, (पु.) पौत्र । उर्वे. भवा ।
 अमृता, (श्री.) बीजविरोध । वह विदेवन
 में प्रदान है । गुरुष ।
 अमृताम्बा, (पु.) देवता । जिसका अमृत
 ही अन्न हो ।
 अमृत्यमायः, (वि.) नहीं सहन करने
 वाला ।
 अमेषाः, (वि.) निशुद्धे । वादेगदिन । मृग ।
 अमेष्य, (न.) निष्ठा । मल । वस्त्र के
 अयोग्य । अमृष्ट । नाम अग्नि । (वि.)
 अग्नि ।
 अमोघः, (पुं.) नष्ट विरोध । (वि.)
 सङ्घ । अमृष्ट । परमेश्वर । पूजा के

सुवि क्रिये जाने पर जो समस्त फलों को
 दे । जिसकी कृपा निश्चित न हो ।
 अमृ. (धा. पर.) जाना । पहुँचना ।
 अमृषक, (न.) नेत्र । अक्ष । चित्त ।
 जनक ।
 अमृरम्, (न.) शब्द का आशय । आकाश ।
 सिद्ध विद्याधर आदि के धुमने का स्थान ।
 लनामल्यान सुगन्धि द्रव्य विशेष ।
 वस्त्र । चापल । केश ।
 अमृरपीयः, (पु.) राजाविरोध । ये राजा
 आश्रय के पुत्र थे । पूर्ववर्ती राज
 आश्रय के पुत्र । नरकविरोध । किरोर ।
 भास्कर । मूर्ध । महादेव । (न.) द्रव्य ।
 बुद्ध । भाव । अमर ।
 अमृयस्तः, (पु.) देशविरोध । आश्रय के
 अक्षर से और वैश्य अश्रय के गर्भ से उत्पन्न
 पुत्र । इस आश्रय के लोग विविधता करने
 और भेद करते जाते हैं । हरिवरक ।
 महाशय । आश्रय जानने का एक भेद ।
 अमृया, (श्री.) माता । दुर्गा । राजा पाण्डु
 की पत्नी का नाम ।
 अमृयालिङ्ग, (श्री.) माता । जननी । आशि
 राज की अम्बा । राजा पाण्डु की माता
 का नाम ।
 अमृयकार, (श्री.) माता । आशिराज की
 अम्बा । वह राजा विचित्रवीर्य की भी थी
 और भृगुशू की माता । दुर्गा । भगवती ।
 अमृयु, (न.) जन । वृक्षश्री का बीजा भवन ।
 राजा नाम की लम्बा ।
 अमृयुक्ता, (श्री.) जलविन्दु । पानी की बुद्ध ।
 अमृयुष्मामम्, (न.) शीतल ।
 अमृयुज, (पु. न.) कपल । अमृयु ।
 जन से पैदा होने वाला । राज ।
 अमृयुद्धः, (पु.) मेघ । बादल । अम्बा
 अमृयुधरः, (पु.) मेघ । दुग्धा । अम्बा ।
 अमृयुधिः, (पु.) मृदु । लम्बा ।
 अमृयुपति, (पु.) वरुण । लम्बा ।

अध्वेयः, (पु.) औचित्य । न्याय्य । न्यायाव-
मोदित ।

अमृ, (भा. उच.) पीटा । रोग ।

अमरः, (पु.) वृद्धि का अभाव । रोग । विना
पका फल ।

अमरलः, (पुं.) परबद्ध । (वि.) मज्जल-
हीन । अशुभपूजक ।

अमरतः, (पु.) मृषु । काल । रोग । (वि.)
असम्मत । अविराजित । अतिरिक्त । नहीं जाना
हुआ ।

अमरधम्, (न.) भोजन । भावक । वर्नेन ।
भोजन करने का पात्र ।

अमरनस्कः, (वि.) निमग्न मन वस्तु में न
हो । (पु.) रोग के एक ग्रन्थ का नाम ।

अमरन्दः, (वि.) छष्ट । मन्द नहीं ।

अमरमः, (पु.) होने वाले एक जैन तीर्थंकर ।
(वि.) ममताहीन । ममताहीन ।

अमर, (पु.) देवता । सु । एक वैशाख्य ।
भृगुहीन । पारद । वारा । हस्तिना का
ममृ । वीराकार विशेष ।

अमरदाह, (पु.) देवदाह वृक्ष ।

अमरदण्ड, (पु.) देवदण्ड नामक ।
पुष्पा ।

अमरा, (श्री.) नक्षत्र । अमरावती । २-२५५ ।
द्व. । अमरा । १-२५५ । अमरा । अमरा की
नदी । विष्णुधरा ।

अमरादिः, (पु.) हृषिक । देवताओं का
पति ।

अमरावतः, (पु.) शर्व । देवताओं का
पति ।

अमरावती, (श्री.) निम्न देवता ।
१-२५५ ।

अमरावती, (पु.) अमरावती । देवता ।

अमरावती, (श्री.) अमरा । देवता का श्री
पति ।

अमरावती, (पु.) देवता का श्रीपति ।

अमरप, (पु.) कोष । मेष । दूसरे का उच्चा-
न सहना । क्रिया हुआ अमराव । अमराव
का देश ।

अमरपण, (वि.) कोधी । कोध करने वाला ।

अमरलम्, (न.) अमरकम् (वि.) निर्मल
साध । स्वस्थ ।

अमरला, (श्री.) लक्ष्मी । भूम्यामलकी । नमि-
नाल ।

अमा, (अ.) साध । समीप । याम ।

अमा, (श्री.) अमावास्या तिथि । दश ।
साध । समीप ।

अमरस, (वि.) दुर्बल । बलहीन ।

अमरान्वाशी, (वि.) माम न लाने वाला ।

अमारयः, (पु.) मन्त्री । सचिव । (वि.)
बन्धु । साध उत्पन्न होने वाला ।

अमावास्या, (श्री.) अमावास्या नाम की तिथि
इस तिथि को चन्द्रमा और सूर्य बीच
साध रहने हैं । दश ।

अमिनौजाः, (वि.) अतिवीरवान् । अत्य-
शक्तिशाली ।

अमिचः, (पु.) शत्रु । मित्र नहीं ।

अमर, (वि.) रोगी । रोगयुक्त ।

अमृध, (अ.) दूसरा लोक । परलोक ।

अमृधपुत्रः, (पु. श्री.) प्रतिष्ठित वर
उत्पन्न । कुलीन ।

अमृते, (वि.) अमृतवर्धन । कपु-
अमृति । मूर्तिहीन पदार्थ । आकाश
काल । दिव्य और आत्मा ।

अमृतकम्, (वि.) मृदादि । अमृत-
कम् । जिस में अमृत न हो ।

अमृता, (श्री.) अमृतशिला । अमृत-
विशेष ।

अमृतानाम्, (न.) अमृत । उशीर । लज्जा

अमृतम्, (न.) मेष । मूर्ति । हवन के
अमृत । अमृत । अमृत । अमृत । अमृत

अमृतम्, (न.) अमृत । अमृत । अमृत । अमृत

अथाज्यः, (नि.) जाय । पीन । नहीं बल
करने योग्य ।

अथि, (घ.) धन । अनुग्रह । सम्बोधन ।
अनुग्रह ।

अयुग्मः, (पु.) विषम । अतथान ।

अयुग्मच्छन्दः, (पु.) सारथ्य नामक वृत्त ।
जिसके विषय यत्ने हैं ।

अयुतः, (नि.) अमदक । धनवट । नहीं
गिना हुआ । सन्सारिण । दन
हस्त । १०००० ।

अयुतसिद्धि, (पुं.) जिन को पदार्थों में
एक दूधो के आधय ले रहे । यथा
आयत, अन्वयी । सुय सुयो । किया
कियाव न । जानि और व्यक्ति ।

अये, (घ.) शोध । शिक्षा । सम्भव ।
रमण । समुद्रि ।

अयोधः, (पु.) विष्णु । दत्त । पुष्ट । निरुद्ध ।
वहिन उद्यम । यमन निरुद्धन आदि की
प्रतिष्ठा शक्ति ।

अयोधयः, (पु.) पर्यटन । जानिनिर्देश ।
रुद्र के अन्तर्गत और वरुण के दा के गर्भ
में उद्यम पुत्र ।

अयोधयाहः, (पु.) अनुग्रह और विमर्श ।

अयोधन, (पु.) हकीकत । हकीकती जिसने
संज्ञा दीया जाना है ।

अयोध्या, (स्त्री.) रण नाम से प्रतिष्ठित
नगरी । उत्तराखण्ड । उत्तरकोशाना ।

अयोनिज, (पु.) हरि । जो माता के गर्भ से
उत्पन्न न हुआ हो । जिसकी उत्पत्ति न
हो । (स्त्री.) सीमा । जानकी ।

अयोमुखः, (पु.) अग्रनिर्देश । अग्र
निर्देश ।

अरम्, (न.) शौच । चक्र । पहिये की
नाभि और नेमि के बीच की लकड़ी ।

अरम्य, (उ.) वृक्षनिर्देश । राजपुत्र ।

अरम्यः, (पु.) बड़ा भारी वृक्ष । पानी
निर्वातने का यन्त्र ।

अरजाः, (स्त्री.) बन्धा । जिसने गामिक
न हुआ हो ।

अरणि, (उ.) वृक्ष । गाँववासी नाम का वृक्ष
वृक्ष के निचे चांग निवाले की लकड़ी

अरण्याम्, (न.) वन । जंगल । तपोवन

अरण्यानी, (स्त्री.) बड़ा भारी वन ।

अरतिः, (स्त्री.) शोध । चित्त का विषय
होना । प्रेम का अभाव । परराष्ट्र ।
विशेष से स्वाध्याय ।

अरमिः, (पुं.) फैलाया हुआ हाथ । न
बैठा हुआ हाथ । निर्मल हाथ । कोहनी

अरम्, (घ.) पशु । बरा ।

अरम्, (नि.) कला । शिक्षा ।

अरयिन्दम्, (न.) कमल । वन । वनल
तौर । नील कमल ।

अरसिकः, (नि.) अरस । मूल
अविद्य । रस का न जानने वाला ।

अराजक, (नि.) राजस्य देश । नि
देश का कोई रागा न हो । उपजन
देश ।

अरातिः, (उ.) रात्रि ।

अरात, (पु.) गर्भ का रस । अन्वय हाथी
राज ।

अराता, (स्त्री.) नेत्र ।

अरिः, (पु.) रात्रि । लग्न से बड़ा स्थान
पहिया । चक्र । तिरभेद ।

अरिचम्, (न.) वान । हाथी, जिसने न
बन्धायी जानी है ।

अरिचम्, (पुं.) रात्रि की जोने वाला ।

अरिचन्दः, (उ.) रात्रि की दूर कर

कला एक वृत्त । रात्रि का जोने वाला

अरिचन्द, (पुं.) वृक्षनिर्देश । देशनिर्देश

अरिचन्दक, (न.) व्योमनिर्देश का य
योग । वह योग पर अन्वय बन्धा

राशि से बड़ा या अन्वय पर रात्रि के हो
पर होता है । वह योग निराह में निर्णय
माना जाना है ।

अचिं, (भी.) धाय की लपट । विरय । चमक ।

अचिंभम्, (पु.) मूर्धे । अभि ।

अर्ज, (कि.) उपार्जन करना । कमाना ।

अर्जक, (पु.) वृक्षविशेष । बाबुरे वृक्ष जिस के मूल से रम्भी बनती है । उपार्जन करने वाला । एकत्र करने वाला ।

अर्जुन, (पु.) वृक्षविशेष । रामा पाण्डु का तोला पुत्र । कर्तवीर्य राजा । नृप । नेत्र । रोग । मोर । बिता रह । नेत्र का एक रोग ।

अर्णव, (पु.) समुद्र । अर्धविशेष ।

अर्णु, (ग.) जल । पानी । नीर । समुद्र ।

अर्णन, (न.) निम्न । निरुत्कार । दुष्टता ।

अर्ति, (भी.) पीडा । धनुष की नोक का गिरा ।

अर्तिकार, (भी.) बर्षा महिन ।

अर्जुका, (पु.) लफाट । भगवान् । स्वर्णक ।

अर्धे (कि.) माँगना ।

अर्ध-विम । नाम । धन । वस्तु । निवृत्ति । इत्यत्र । प्रकाश । प्रदीपन । डेनु । अभिलाषा । उदरप ।

अर्धदुष्पल, (न.) धन की खोटी । दुर्धर्मनोंमें जैसे दुष्टा देशपालमनादि में धन का व्यय करना ।

अर्धना, (भी.) मित्रा माँगना । शर्धन । विद्वती ।

अर्धपति, (पु.) राजा । वृद्ध ।

अर्धप्रयोग, (पु.) वृद्धि के अर्ध धनप्रदान । धन पर रुपये लगाना ।

अर्धवाद्, (पु.) नशाब मुलों का कहना । प्रशमा ।

अर्धन्यस्त, (वि.) बीन केम बहुत विरग धन क्रिमके लिये व्यय करना अधिक है इन बातों को जाननेवाला ।

अर्धशास्त्र, (न.) सम्मानशास्त्र । धनसम्पत्ती नीति को बताने वाला शास्त्र । अभिचार अर्थात् माया आदि कर्म को प्रतिपादन

करनेवाला शास्त्र । दण्डनीति । आचीष्टिकी । सेनो की विद्या ।

अर्धोगम, (पु.) धन का आना । धाव । आमदनी धनमम ।

अर्धान्तरन्यास, (पु.) वृद्ध अर्थ की सिद्धि के लिये अर्थ अर्थ का लाना । अर्धालङ्कार का एक भेद ।

अर्धोपसि, (भी.) धनकहे अर्थ का समझना । मीमांसक इसे अनुमान से भिन्न बतलाते हैं और नैययिक स्वतंत्रिक ब्याप्त ज्ञा से उभने हुए अनुमान ही को समझते हैं ।

अर्धात्, (अभ्य.) या । अधवा । वस्तुतः ।

अर्थिक, (पु.) सोने हुए बने धनी मनुष्यों को जगाने के लिये श्रुति करने वाला । वेतालिक । मिथक । भाट । निवारी । मैगना ।

अर्थिन्, (वि.) याचक । मिथक । मैगना । विवारी । सेरक । सहायक । धनी । भारी । धारहित ।

अर्थ्य, (वि.) ग्राह्य । उचित । उचित चीज से बचाया । परिहृत ।

अर्द्ध, (कि.) मात्रा ।

अर्द्धन, (कि.) पीडा पहुँचाना । मारना । कष्ट देना ।

अर्द्धनि-, माँग । मित्र । बीमारी । अभि ।

अर्धे, (पु.) लपट । दुश्वा । धापा ।

अर्द्धगङ्गा, (भी.) बरपेरी नदी । अर्धार्द्र वह नदी जिसमें स्नानादि करने से मर्त्त की अपेक्षा आधा फल हो ।

अर्द्धचन्द्र, (पु.) अर्धचन्द्र । अर्द्धी का चोद । चन्द्र के आकार के जग का चार । मन्हरन । गरदनिका । सानुवर्तिक चिह्न (~)

अर्द्धनारीश्वर, (पु.) मरार्द्ध । निवर्त्तन की पूर्ति विशेष । हरमोरी रूप शिव ।

अर्द्धपारायत, (पु.) जिसकी बायीं देह कृत्तर जैसी हो । निवर्त्तन । बर्धन तीर ।

अर्द्धगन्ध, (पु.) अर्धगन्ध

अरिचङ्क्रम, (पुं.) काम कोष आदि छः
राशियों का समूह । काम, क्रोध, लोभ,
मोह, मद, ईर्ष्या ये छः अरिचङ्क्रम हैं ।

अरिष्ट, (पुं.) अन्धविशेष । लघु । नीच ।
सीतरा । अशुभविशेष । (न.) मद्य का एक
भेद । शीत । रीता । अशुभ । अमङ्गल ।

अरिष्टताति, (पुं.) मङ्गल की कामना ।
आराधना के अर्थ में इस शब्द का प्रयोग
किया जाता है । इसका प्रयोग वेदों में
अधिकता से किया गया है ।

अरिष्टगूढन, (पुं.) अष्ट नामक अशुभ का
घटाने वाला । विष्णु । (वि.) अशुभ
को हटाने वाला । मङ्गलप्रद ।

अरुचि, (पुं.) निमके कारण कानि
(रस) न हो । रोगविशेष । अजीर्ण
रोग । अरुचि । स्तनीय का अभाव ।

अरुणित, (वि.) मरौदार नहीं । अशुभ ।
अमङ्गल ।

अरुण, (पुं.) इतिहास । (वि.) नीरोग ।
रोगारित्य ।

अरुण, (पुं.) गुरु । गुरु के मतविधा नाम ।
दुःख । अरुण अशुभ की आकाश की
लम्बी । अरुणविष । रोगविशेष । रोग-
विशेष । रोगविशेष का एक भेद । (न.)
लाल रस । रोग । अरुण (श्री)
दुःख ।

अरुणचन्द्रम, (पुं.) चित्रक नाम लाल
रस के रंग । चन्द्रम । रोग ।

अरुणित, (वि.) लाल रस हुआ । लाल
रस के रंग हुआ ।

अरुणित, (पुं.) लाल रस । लाल
रस । अरुणित ।

अरुणित, (पुं.) लाल रस । लाल रस
रस के रंग का अशुभ का अशुभ ।

अरुणित, (वि.) अरुणित ।
अरुणित । अरुणित । अरुणित ।

नाम की एक तारा जो सप्तर्षिमण्डल में मरु
से छोटी आठवीं तारा है और वसिष्ठ के
समीप रहती है ।

अरुणधर्तीदर्शनम्, (देखो "न्याय") ।

अरुण, (पुं.) गुरु । रक्तारि । वरारि (न.)
मर्म । शरीर का कोमल स्थान ।

अरुण, (पुं.) एक वृद्ध का नाम, (भक्तानक) ।
भेलाता ।

अरुणिका, एक प्रकार का रोग जिसमें शरीर
की ताल पर कुंसियों हो जाती हैं और उनमें
नवीं बुरी पाँच होती है ।

अरुण, एक वृद्ध का नाम अर्थात् भूषणप्रदकी ।

अरुण, (पुं.) जो कष्ट न हो । सुलाभ । नरम ।

अरुण, (पुं.) लालरस । आकाररस । लाल ।
भला ।

अरुण, गुरु । एक प्रकार का रस ।

अरु, (अम्.) अशुभानुसूचक सम्बोधन अथवा
कोषाद्वारे किसी का बुलाना हो तब अरु
का प्रयोग किया जाता है ।

अरु, अपना धीर शक्ति करना ।

अरु, (पुं.) गुरु । रक्त । निमीर । निम्न ।
वसिष्ठ । आरुण-रस । अरुण । मरु ।

अरुणचन्द्रम, (पुं.) लाल-चन्द्रम ।

अरुणचन्द्रम, (पुं.) लाल । कर्ण । (श्री) लाल ।

अरुणचन्द्रम, (पुं.) गुरु का मत । यथा मातृगुरु
समर्था आदि ।

अरुणचन्द्रम, (पुं.) गुरुकाचन्द्रम । आरुणिक
रस । अशुभ-चन्द्रम ।

अरुणचन्द्रम, (पुं.) रक्त रस । रक्त रस । रक्त रस
रस । अशुभ-चन्द्रम । रक्त रस । रक्त रस ।

अरु, (वि.) लाल रस ।

अरु, (पुं.) लाल रस । लाल रस । लाल रस ।

अरु, (न.) लाल रस । लाल रस ।

अरु, (न.) लाल रस ।

अरु, (वि.) लाल रस । लाल रस । लाल रस ।

अरु, (श्री.) लाल रस । लाल रस । लाल रस ।

अर्द्धशीक्षण, (न.) आधा देतना । पूरा न देतना ।

अर्द्धासन, (न.) आधा आसन । आसन का आधा भाग । स्नेह अथवा प्रेमप्रकाशक ।

अर्द्धोदय, (उ.) माघ यास । अमावस निधि । अथवा नक्षत्र और अर्द्धरात्र होने पर एक योगविशेष ।

अर्द्धोदक, (न.) परो के नीचे तक राशीर को हाकने वाला कपड़ा । थोड़ा रमणियों के परिधान का वस्त्र जो आधिया जैसा होता है । लहंगा । बोंबरा । सट्टी ।

अर्पण, (कि.) देना । भेंट करना । सोपना । अर्पित, (वि.) दिया गया । सोपा हुआ । भेंट किया हुआ ।

अर्पित, (पु.) हृदय । हृदय का भाग । अर्प, (वि.) मानना । एक ओर जाना ।

अर्धुद, (न.) शीतशीत । दम करीब की हवा । (पु.) शीतशीत जो भाग्यवर्ष के परिवर्ष में है ।

अर्धक, (उ.) कणिक । कृषि । दूधवा । लता । शिखर । बरान । घोड़ा । घड़ा—
“ अर्धक बर्षादयमनमर्धक ” ।

अर्धग, (उ.) दूध । जलान । (इसका अर्थ है कि यह लोह का होता है) ।

अर्धः, अर्ध का एक भाग ।

अर्धक, (उ.) अर्धक । वस्त्र ।

अर्धक, अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (वि.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (उ.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (उ.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (उ.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (उ.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (उ.) घोड़ा । अर्धक । (उ.) नींव । अर्धक ।

अर्धक, (उ.) कुर्तीला । तेत ।

अर्धक, (उ.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (उ.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (वि.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, एक अर्ध के लोगों का नाम जिनके विषय में महाभारत में लिखा है कि सहदेव ने जीता था ।

अर्धक, (न.) शीतशीत । बनावीर । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (उ.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (उ.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (कि.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (उ.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (उ.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (कि.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (उ.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (उ.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (वि.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (उ.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (उ.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (वि.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (उ.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

अर्धक, (उ.) अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक । अर्धक ।

[illegible]

अधगुण्डित, (गु.) मिला हुआ ।
 अधगुम्फित, (गु.) भुना हुआ ।
 अधगुर, (कि.) भूमराना । मारने को अब उठाना ।
 अधगुण, (पु.) दोष ।
 अधगुण्डन, (कि.) घुँघर निकालना । घुँघरापना । (स.) घुँघर ।
 अधग्रा, (पु.) बर्षा का रुझान । बाधा । शोक । स्तम्भ । साधन ।
 अधघट्ट, (कि.) टङ्कलना या पुहार कर हटाना । चीरना । काटना ।
 अधघट्टः, (स.) पृथिवी का छेद । गुहा । गुहा । खड़ी । गहरी ।
 अधघात, (पु.) अधमृग्यु । भान आदि का नृटना ।
 अधघ, (गु.) नीचि का ।
 अधघय, (पु.) सघन । कम लक्षणा कृष्ण का मोड़ना ।
 अधघनीय, (गु.) न कहने योग्य । अश्लील वदना अनुचित ।
 अधघि, (कि.) पूजा करना । सम्मान करना ।
 अधघुट, (स.) भङ्गे पर रीना हुआ वय ।
 अधघुलक, (न.) मृगवयस्य वध । बर्षा । मोक्ष ।
 अधघुल्लु, (कि.) टाकना । विनाश । शिथिल । अन्धकार में डाल देना ।
 अधघुदः, (पु.) अंश । विच्छेद । टुकड़ा ।
 अधघुदु, (कि.) टाकना । घुसट करना । टुकड़ा टुकड़ा करना । घट्टाघट्टना । घुँघरापना । घुँघरापना । घुँघरापना । घुँघरापना ।
 अधघुदु, (कि.) टाकना । घुसट करना । टुकड़ा टुकड़ा करना । घट्टाघट्टना । घुँघरापना । घुँघरापना । घुँघरापना । घुँघरापना ।
 अधघुदु, (कि.) टाकना । घुसट करना । टुकड़ा टुकड़ा करना । घट्टाघट्टना । घुँघरापना । घुँघरापना । घुँघरापना । घुँघरापना ।

कहते हैं जिसमें किसी वस्तु में उसके विशेष गुणों के कारण अन्य समस्त वस्तुओं से भेद प्रकार किया जाय । क्या हुआ । पृथक् किया हुआ ।
 अधच्छेदक, (वि.) काटने वाला । विशेष । चीरों से पृथक् करने वाला । गुण । रूप । शब्द ।
 अधच्छुरित, (गु.) मिला हुआ । मिश्रित ।
 अधजि, (कि.) विनाशना । जीनना । जीन कर ले लेना—“अवजित्य च तद्वनम्” ।
 अधजितिः, (स.) जय । विजय ।
 अधहा, (स्त्री.) धनाहार ।
 अधट-टी, (पु.) गर्व । गङ्गा । कुहकनीची । बाजीगर । इन्द्रनाल से जीरिका करने वाला ।
 अधटीट, (वि.) अरुणता नामिका । लपटी नाक वाला ।
 अधट्ट, (स.) पृथिवी का छेद । गुहा । गरदन का पिचला भाग एक प्रकार का वृक्ष ।
 अधट्टकः, (स.) वातार । हाट ।
 अधट्टीनं, (स.) विधियों का उद्धान । नीचे की ओर उठना ।
 अधतः, (पु.) एक कृषा । हीन । कुप ।
 अधतंस, (पु.न.) कान का भूषण । मुकुट । ताज ।
 अधतमस, (गु.) मन अवकार ।
 अधतरणम्, (गु.) पानी में स्नान के लिये धनता ।
 अधतरणिका, (स्त्री.) अधतरण में लक्षित । उपोद्गात । भूमिका ।
 अधतरणि, (गु.) देतो अधतरणिका ।
 अधतार, (पु.) पार होना । भगवान् का हाँस भाग्य करना आहार कहना है ।
 अधतीर्ण, (कि.) उदग हुआ ।
 अधदान, (पु.) छेद । चीना । लुप्त । विनष्ट ।
 अधदान, (न.) देना की वधिदान । दण्ड । टुकड़ा करना । अन्धकार ।

अवलीढः, (वि.) राधा हुआ । भवित ।
पाय हुआ । चला हुआ ।

अवलीला, (स्त्री.) अनायास । अनादर ।
तेल । आसानी ।

अवलेपः, (न.) अद्धार । लेपन । दूषण ।
सम्बन्ध ।

अवलेपन, (न.) मलना । लङ्घन । चन्दन
आदि ।

अवलोहः, (पु.) जीभ से चाटना । चटनी ।
रत ।

अवलोकन, (न.) दर्शन । देखना । ईदना ।
आलोक । नेत्र ।

अवलङ्गुली, (स.) एक भिन्ना कीड़ा ।

अवशः, (वि.) पराधीन । परवश । बेवश ।
कामादि से पराधीन ।

अवशिष्टः, (वि.) अवशिष्ट । भिन्न । वृषभः ।
परिशिष्ट । शेष । अधिक ।

अवश्यः, (अव्य.) सर्वथा । जरूर ।

अवश्यायः, (पु.) शिथिल । पाला । भुन्द ।
अभिमान ।

अवश्यायी, (स्त्री.) गौ जो बहुत दिनों बाद
आती है ।

अवष्टब्धः, (वि.) समीप । निकट । गिरा
हुआ । रुका हुआ । बैधा हुआ ।

अवष्टम्भः, (कि.) सहारा लेना । रोकना ।
(पु.) सोना । सम्भा । आरम्भ ।

अवन्तः, (म.) साहाय्य । रक्षा । यश । कीर्ति ।
भोजन । धन । सम्पत्ति । गन्तव्य । इच्छा ।
सद्वृत्ति । अभिधाया ।

अवसथः, (पु.) निमग्न । भर । कुटिया । माय ।

अवसन्नः, (पु.) प्रताप । प्रवृत्ति । मीमांसा ।

अवसर्गः, (पु.) दूत । वाक्प्रतिनिधि ।
दूत ।

अवसम्पत्तिः, (पु.) अवसम्पत्ति । वाच्ये नहीं ।

अवसम्पन्नः, (वि.) वैद्वान् । आनन्द । हर्ष-
वृत्ति । वैद्वान् । वैद्वान् । वैद्वान् । वैद्वान् ।
वैद्वान् । वैद्वान् । वैद्वान् । वैद्वान् ।

अवसानः, (पु.) आनाश । निपाद ।

अवसानः, (न.) निगम । समाप्ति । अन्त ।
समाप्ति । मृत्यु ।

अवसितः, (वि.) समाप्त । शान्त । जाना
गया ।

अवस्कन्दः, (पु.) शिबिर । छावनी ।
आक्रमण ।

अवस्कन्दनः, (न.) मोड़ना । छीनना ।
जाना । उतरना ।

अवस्करः, (पु.) मुहारी से उड़े हुए कहर
मट्टी आदि । विष । दू । दूष । लिङ्ग ।

अवस्कथः, (पु.) विपत्ति । हानिकारक ।

अवस्तारः, (पु.) अवनिष्ठा । परदा ।
कनात । दरी ।

अवस्थाः, (स्त्री.) दशा । आयुः ।

अवस्थानः, (न.) स्थित । रक्षापथ । स्थान ।

अवस्थान्दनः, (न.) मारना । हिंस्र करना ।

अवस्थान्दनः, (न.) अवस्थान । नीचे गिरना ।

अवहेलः, (न. स्त्री.) अनादर । समम्मान ।

अवाक्यशिरस्, (वि.) अधोमुख । नीचाध्वज ।

अवाहमुखः, (वि.) अधोमुख ।

अवाह्यः, (वि.) नीचे की ओर घोड़ा देना
(स्त्री.) दक्षिण दिशा । गैरा । विद्वत्ता
समय ।

अवाध्यः, (न.) न कहने योग्य ।

अवान्, (कि.) सात लेना ।

अवानः, (पु.) वृत्ति ।

अवाप्तरः, (वि.) भीतरी । बीच का सन्धि-
विन्द । अधीन । अवतिष्ठ ।

अवारवारः, (पु.) दोनो तरफाला । महोदधि ।

अवारवारीणः, (वि.) दूसरे पार जाने वाला ।

अवासागः, (वि.) नश । (स्त्री.) रजस्रला ।
बुद्ध का नाम ।

अवाधिः, (पु.) पूर्ण । वक्रता । पर्वत । लाभो ।
वर्त । अवध । दुराणा । (स्त्री.)
रजस्रला की । मेक ।

अपाद, (५.) वर्षादनु का प्रथम मास ।

अपा-शा दा-दा, (की) पूर्णपाद और
उत्तरपाद दोनों मन्त्र । वास्तुविशेष ।

अपक, (न.) पाणिनिप्रविष्ट अष्टाशयी
आवरण सम्बन्धी मन्त्र । आठ अपराधों
का अग्नेद का प्रदेह भाव । अग्नेद में
ऐसे आठ भाव हैं ।

अपका, (बी.) पाँच । भाग और आसुन
की वृत्त्याख्या ।

अपक, (रि.) आठ मन्त्रगा ।

अपधा, (अम.) आठ प्रकार में ।

अपधानु, (न.) आठ धातुः, अर्थात्
१ सोना । २ चाँदी । ३ लोहा । ४ पीतल ।
५ ब्रौंजा । ६ जस्ता । ७ गंगा धातु = टोडा ।

अपपाद, (५.) आठ पैर वाला । मृगविशेष ।
मन्त्री का जन्मा । गरम ।

अष्टमङ्गल, (पु.) आठ माहलिक द्रव्यों का
समूह । अर्थात् १ मन्त्रण । २ बी ।
३ अग्नि । ४ सोना । ५ पी । ६ लुई ।
७ जल । ८ रागा । मन्त्राने-मिह । नैल ।
हाथी । कलगा । बंला । माला । नगादा
और दीपक । शुभ बीजा नितके आठ अक्ष
संकेत हैं—अर्थात् चारों मुख । बायीं । दाहि ।
पुन और पीठ ।

अष्टमान, (न.) नौलविशेष । आठ छुट्टी भर ।
मन्त्राने लोले भर ।

अष्टमी, (बी.) आठों की पूर्ण करने वाली ।
पन्द्रह बत्तावले चन्द्रमा की आठवीं बत्ता
की किया । विधि आठें ।

अष्टमूर्ति, (पु.) पृथिवी आदि आठ मूर्ति
वाले शिव ।

अष्टलोक, (न.) आठ धातुओं का समूह ।

अष्टाकपाल, (पु.) आठ मट्टी के पात्रों में
शुद्ध किया गया अर्घ्य । इसी वस्त्र के द्वारा
यज्ञ किया जाता है । यज्ञ । मरुप्राणी
आमों का एक भेद ।

अष्टाङ्ग, (पु.) आठ अङ्गना । योगविशेष ।

अम । निषम । आसन । आलापाम । अ या-
हार । धन । आला और समाधि—ये आठ
योग के अङ्ग हैं । जातु । पर । हाथ ।
बायीं । दाहि । शिर । कचन और दृष्टि से
किया गया प्रणाम । जन्म । दूध । कुशाम ।
दही । बी । चावल । जो और सिद्धार्थ से
बनाया हुआ पुनन का अर्घ्य ।

अष्टादशन्, (रि.) अष्टाह । अष्टाहता ।

अष्टादशाङ्ग, (पु.) अष्टाह अष्ट बाला ।

अष्टादश-पुराण, (पु.) अष्टाह पुराण ।

अर्थात् १ साम । २ यजु । ३ रिग्वेद ।

४ शिव । ५ भागवत । ६ नाट्य ।

७ मार्कण्डेय । ८ अग्नि । ९ अथर्व ।

१० अथर्ववेद । ११ लिङ्ग । १२ वा-
राह । १३ स्कन्द । १४ वामन ।

१५ कूर्म । १६ मत्स्य । १७ भाव्य ।

१८ अथर्व ।

अष्टावक्र, (पु.) एक प्रतिष्ठित वीराधिक अधि
जो कहाक के पुत्र हैं ।

अष्टिः, (श्री.) ऐतने का नाम । एक बर्षिक
अन्त जिसमें बीसठ वर्ष हैं । सोलह ।
बीज ।

अष्टा, (स.) गोरू होंकने की बीनदार
दही । चाहुक । रव के पक्षि का एक
भाग ।

अष्टिः, (बी.) वन्द्य । बीज । गरी । ददा ।

अष्टौल, (श्री.) गोलपत्र एक प्रकार की बीमारि—
जिसमें नाभि के नीचे गोलाकार सूजन हो
जाती है । मृगमन्त्राधी रोग । पीठ का
नीला बिह । बीज ।

अष्टौलिका, (बी.) एक प्रकार की दुकिया ।
कच्ची ।

अस्त, (कि.) सेना और जाना । होना ।

अस्तंस्कृत, (रि.) गर्भाधान संस्कारों में
रहित । आवरण के अस्कार से उत्पन्न ।
च हुआ अस्त ।

१ बार कर ।

बकुल वृक्ष । पारा । कटुस्वद । एक राजा
 का नाम । (स्त्री.) शोभरहित ।
 अशोच्य, (न.) जो शोक करने योग्य न हो ।
 अशोच, (न.) अशुद्ध । शुचिरहित । सूतक ।
 अश्म, (स.) पहाड़ । बादल । पत्थर ।
 अश्मगर्भ, (पुं.) मरकतमणि । पद्मा ।
 अश्मम्र, (पुं.) पाषाण कोटने वाला वृक्ष ।
 अश्मन्, (पु.) पर्वत । मेघ । पत्थर । (न.)
 लोहा ।
 अश्मस्तक, (पुं. न.) चूला । एक प्रकार
 का तृण विशेष । अम्बोट नामक वृक्ष ।
 अश्मभाल, (न.) लोहे का इमामदरता ।
 लत और लोहा ।
 अश्मरी, (स्त्री.) पथरी का रोग ।
 अश्मरीम, (पुं.) पथरी वृक्ष । पथरी रोग
 को हटाने वाला ।
 अश्मस्तार, (पु. न.) लोहा ।
 अश्र या अश्र, (न.) नेत्रजल । आँसू । लोह ।
 अश्रान्त, (वि.) सन्तप्त । मँडरा । निरन्तर ।
 लगातार ।
 अश्रि धी, (स्त्री.) अग्नि का समान ।
 धार । भीरीन । शोभाहरित ।
 अश्रु, (पुं.) आँसू ।
 अश्रुत, (वि.) अनसुना ।
 अश्रुलाल, (न.) लज्जित वाली गंगाका बाली ।
 घृणा । गन्धी गर्भाज । अश्रुशब्द ।
 अश्रुलया, (स्त्री.) एक नक्षत्र का नाम ।
 वह गङ्गा नक्षत्र है । अनसुना ।
 अश्रुमन, (पु.) जो लज्जित न हो ।
 अश्रु, (पु.) शोभा । गुण । चंद्रक ।
 अश्रुकर, (पु.) अश्रुलया । शोके का कान
 धरणा विवक्षा कान बंद के कान
 प्रमाण है ।
 अश्रुमर, (पु.) लज्जित ।

अश्वतर, (पु.) दृष्टा । घोड़ा घोड़ा ।
 अश्वर । इस नाम का एक नाम भी है
 गया है ।
 अश्वत्थः, (पु.) पीपल । गर्भभायक
 वृक्ष ।
 अश्वत्थामन्, (पुं.) द्रोणाचार्य का पुत्र
 युद्ध भी बड़ा वीर था और इसने भी युद्ध
 में बड़ी वीरता दितलाई थी ।
 अश्वत्थाल, (पुं.) साँस । घोड़ा का पाऊने
 वाला ।
 अश्वत्थाल, (पु.) घोड़े के केश ।
 अश्वमुख, (पुं.) किन्नर । देवता विशेष ।
 अश्वमेध, (पुं.) यज्ञ निमित्त घोड़े का बलि-
 दान किया जाता है ।
 अश्वरोधक, (पु.) कर्षाव वृक्ष । घोड़े को
 रोकने वाला ।
 अश्वचार, (पु.) घोड़े को रोकने अपना
 स्वीकार करने वाला । अश्वचार । बाहुक
 सवार ।
 अश्वस्तन, (वि.) एक दिन के निर्वाह के
 लिये अन्नादि ।
 अश्वभिधानी, (स्त्री.) जिससे घोड़ा पकड़ा
 जाय । घोड़ा रोकने की रस्सी । घोड़े की
 चापे पिछाही की रस्सी ।
 अश्वारिः, (पु.) मरिच । मिला । घोड़े का शत्रु ।
 अश्वारोह, (पु.) पुष्करार । (अश्वगन्धा) ।
 अश्विन, (पु.) मिनके घोड़े हों । शर्मागामी ।
 वैद्य । अश्विनीकुमार ।
 अश्विनीकुमार, (पु.) सूर्य की घोड़ी
 कश्चिणी की । घोड़ेकी सूर्य से उतक हुए
 यमज पुत्रों का नाम अश्विनीकुमार है ।
 अश्वोरस, (न.) अश्वला घोड़ा ।
 अश्व, (वि.) अश्वकना । घोड़ा । जाना ।
 दिग्गता ।
 अश्वशृङ्गी, (वि.) अ. अश्वों में नहीं देता
 मग्न अश्वक के रूप ही ही पुत्रों की मन्त्रणा
 का (अश्व)

अस्तामास्य, (वि.) अनापराध । निर्लज्ज ।
 अस्ताम्पतम्, (अभ्य.) अनुक्त । अनुचित ।
 वातान्तर ।
 अस्तार, (वि.) सागरी । रेखी का स्तर ।
 अस्ति, (पुं.) तह । तलवार ।
 अस्तिका, (स.) नीचे के होठ और टांगी के बीच का भाग ।
 अस्तिका, (स्त्री.) अन्त-दुराचारिणी दासी ।
 रात । पञ्चाश की एक नदी का नाम ।
 अस्तिगण्ड, (पुं.) जहाँ कपोल रत्न भाग ।
 गाल का सिहाना ।
 अस्तित, (वि.) काष्ठा । (स.) शनिमह ।
 कृष्णपक्ष । घुमि विशेष ।
 अस्मिन्, (स्त्री.) अस्तमूर्ध । अस्तमातः । अस्त-
 शिशिद्र । ग्याय शास्त्र में आश्वमेधिका
 मन्त्रि हेतु के तीन दोष ।
 अस्तित, (स.) अस्ति । शीत । अस्तनी ।
 अस्तितेनुका, (स्त्री.) हुरी ।
 अस्तितचक्र, (पुं.) शङ्ख । गण । तलवार
 की ग्यान । एक नरक का नाम ।
 अस्ति, (पुं.) तह । तलवार ।
 अस्ती, (स्त्री.) एक नदी का नाम ।
 अस्तु, (पुं.) स्नात । आध्यात्मिक जीवन ।
 जल । गर्मी । प्राचादि पीव वायु ।
 अस्तुत्त, (न.) दुःख ।
 अस्तुधारण, (न.) जीवन ।
 अस्तुत्त, (पुं.) पूर्व । अस्त । देशों के विशेषी
 देश । रात ।
 अस्तुरिपुः, (पुं.) शिष्ट ।
 अस्तुयका, (वि.) दृष्टों में दोष बतलाने
 वाला ।
 अस्तुया, (स्त्री.) दृष्टों में दोष लगाना ।
 ईश्वर । दूसरों को धरा में देख कर लजना ।
 अस्तुर्म्यम्, (स्त्री.) राज्यात्मा की शिवा ।
 इनसते की शारियां, नि-है अस्त तक के
 दर्शन मिलने दुष्कर हैं ।
 अस्तुज्ज, (न.) भित्ति नाशियां इधर उधर

कैदनी है अर्थात् तक । सोह । अस्तुम् ।
 जेतर । महत्त मह । अस्तास योगों में से
 सोलहवां योग ।
 अस्तोचनक, (वि.) अत्यंत प्रिय । जिसे
 देखने देखने मन न भरे ।
 अस्तोचित, (वि.) विपर । जो न हिंसे ।
 हट । रक्षायी ।
 अस्तु, (पुं.) अधिमाचल । अस्ताचल । (पुं.)
 कैला गया । सपात हुआ । (वि.) दृष्टु ।
 लान का सातवां स्थान ।
 अस्तुम्, (अभ्य.) अस्तमूर्ध । विप जाना ।
 नष्ट होना ।
 अस्तमग, (न.) पूर्व आदि का न दीखना ।
 अस्ताघ, (वि.) बहुत गहरा ।
 अस्ताचल, (पुं.) अधिमाचल । वह पर्वत
 जिस पर पूर्व अस्त होते हैं ।
 अस्ति, (अभ्य.) है । विपति । निश्चयानता ।
 रहना ।
 अस्तु, (अभ्य.) अनुज्ञा । ऐसा हो । ऐसा
 ही रही । पीडा । अग्न्या । अर्थात् ।
 अस्त्यान, (न.) अर्पण करना । दोषी ठह-
 राना । (वि.) एकत्र न हुआ ।
 अस्तु, (न.) कैदनी योग्य बाध आदि इधर ।
 अस्तु-आनाद, (न.) अस्त रत्न का स्थान ।
 अस्तमार्ग ।
 अस्तुचिकित्सा, (स्त्री.) जर्मीरी ।
 अस्तु-विद्या-शास्त्र, (स्त्री, न.) अस्त चलागे की
 विद्या ।
 अस्तुन, (वि.) पञ्च उठाने वाला । निरी
 मकर का अस्त उठाने वाला ।
 अस्तु, (न.) हठी । हाथ ।
 अस्तुधन्य, (पुं.) शिर । महादेव ।
 अस्तुपञ्च, (पुं.) इष्टियों का विभर ।
 ठठरी ।
 अस्तुमालिन, (पुं.) शिर । महादेव ।
 अस्ताधिर, (वि.) शिरा रहित । वे अस्त वाला ।
 अस्तुम्य, (पुं.) स्तरा । जो निश्चय न है ।

असक्तः, (वि.) कलाभितान से रहित । जो किसी में सक्त न हो ।

असक्तुलः, (वि.) जो परस्पर निरुद्ध न हो । मामादि का प्रशान्त मार्ग । चौड़ा मार्ग ।

असक्तान्तः, (पुं.) जिस चान्द्र मान में सूर्य दूसरी राशि पर नहीं जाना । मलमान । सोद का महीना ।

असक्तथः, (वि.) जिसकी गिनती न हो सके । अनन्त संख्यावाला ।

असक्तः, (घु.) परमात्मा । महादेव । पुनः पुनः । सोमनासनायुक्त वैराग्य । सन्न-विवर्जित ।

असक्ततः, (वि.) जो किसी से मिला जुला न हो । अमुक्त । विरुद्ध । अनुचित । गैवार । अशिष्ट ।

असक्ततिः, (स्त्री.) सङ्गतिविहीन । मेल का न होना ।

असत्, (वि.) असाधु । विस्वात जोड़ कर किया हुआ । होमानुष्ठानादि । व्यभिचारिणी की जिसका अस्तित्व न हो । मिथ्या । अनुचित । अशुद्ध । अवैष्णव ।

असत्प्रमदः, (घु.) न होने वाले काम में हठ । बालहठ । दुष्टमद ।

असम्भ्यः, (वि.) जो सम्य अर्थात् सिद्धित तथा शिष्ट न हो । जो किसी सभा में बैठने की योग्यता न रखता हो । लल । धृष्ट । नीच । बर्बर ।

असमञ्जसः, (न.) जो युक्तियुक्त न हो । जो ठीक न हो । अरुद्ध । अनुचित । जो बोधगम्य न हो । बाहियान ।

असमयः, (घु.) दुष्ट काल । अग्रिम काल । दुष्टवसर । निषीतकाल । अनिच्छल समय ।

असमर्थः, (घु.) अशक्त । निर्बल । दुर्बल ।

असम्भ्यः, (घु.) जो सम्बन्धपूर्ण नहीं है । आश्रमिक पुण्ड्र

असमानि, (घु.) बेतोंद । समानता रहित अमयः ।

असमाप्तः, (घु.) अपभूत । पूर्ण । जो पूरा न किया गया हो । जो अर्द्ध होकर दिया गया हो ।

असमाप्तः-कः, (पुं.) कलाकारी जिसका निष्पादन काय पूर्ण नहीं हुआ है ।

असमाहारः, (घु.) अनभिष । जो पिता हुआ नहीं है ।

असमीक्ष्य, विना विचार हुआ । अनमीक्ष्य-कारि, (वि.) विना विचार काय करने वाला । पूर्ण ।

असम्प्रदातः, (घु.) शब्द प्रकाश न देना हुआ या पहचाना हुआ । एक की समाधि । निर्विकल्प समाधि ।

असम्बन्धः, (घु.) जो परस्पर सम्बन्ध युक्त न हो । बेमेल । जो धर्म को न बतलाता हो । सम्बन्ध-रहित वाक्य ।

असम्बाधः, (घु.) जो सङ्कीर्ण न हो । प्रशान्त लोगों की भीड़ भाव से रहित । एकान्त । सुलाहना । पीकारहित ।

असम्भवः, (घु.) जो सम्भव न हो । जो न हो सके ।

असम्मतः, (घु.) अनभिमत । अनिच्छत ।

असहनः, (घु.) शत्रु । (न) समाग्रय । न सहने वाला ।

असहायः, (घु.) सहायक रहित । जिसका कोई मित्र न हो ।

असाधारणः, (घु.) जो साधारण न हो । अपूर्व । विशिष्ट । न्याय में सत्य और विषय । दोनों में न रहनेवाला दुष्ट हेतु ।

असाधु, (घु.) बुरा । जो साधु न हो । अतथारि । अपभ्रष्ट । अशुद्ध ।

असाध्यः, (घु.) जो साध्य न हो । जिस पर धरा न चले । सिद्ध न होने योग्य ।

असामयिकः, (घु.) समय का । अवसर का ।

कारण के । कल की रम्भा से रहित । लल
दिना ।

अहो. (अभ्य.) शोक । बरबा । पिछार ।

विवाद । सम्बोधन । निन्दा । दया । विमर्ष ।

प्रशंसा । कम्पना । निर्वर्क । निरुद्धा ।

अहोयल, (अभ्य.) दया । जम । दुःखा । वका-
वट । शोक मरुट करने वाला सम्बोधन ।

अहोयल, (म.) दिन रात ।

अम्हाय. (अभ्य.) शीम । दुःख ।

अद्दय, अद्दयल, (शु.) निर्दय । अमिमानी ।

अट्टि, (वि.) मोटा । विषयी । शक्तिमान् । कवि ।

अट्टीक, (पुं.) एक बीर सम्पाती ।

आ

आ, (अभ्य.) (१) सर्वभावा का द्वितीय अवसर
तथा रसा है ।

(२) जब केवल "आ" का प्रयोग
किया जाता है तब इसका
अर्थ होता है-यनुमति । हों ।
सचमुच । यह अवसर अनुकम्पा,
दया, क्षमा, समुच्चय, पीडा,
सीमा, व्यापि, चरवि से और
तक के चर्च में भी प्रयुक्त किया
जाता है । किन्तु जब "आ"
किया अप्रका संज्ञावाचक शब्दों
के पूर्व लगाया जाता है, तब
यह-समीप, सम्मुख, चारों ओर से
आदि अर्थ को व्यक्त करता है ।
"आ" वैदिक साहित्य में
सामान्यतः शब्द के पहले-में और
आदि अर्थव्यक्त होता है ।

आ, (पुं.) महादेव । स्वामी ।

आकारधनं, (कि.) बर्धार्थप्राप्ता । बर्ध होकर ।

आकम्पित, (वि.) कम्पयुक्त, बर्षना हुआ ।
लोक की प्राप्ति । पीडा कम्प युक्त ।

आकार्य, (कि.) किसी वस्तु को अरवित्र
कर डालना ।

आकार्य, (कि.) सुनना । जान देना ।

आकर, (पुं.) समूह । श्रेष्ठ । अम्हा । रत्न
के निकलने का स्थान । स्थान ।

आकल, (कि.) पकड़ना । धरना । वि-
रता । देवता । बर्षना । शोकना । सम-
करना । मापना । गिनना ।

आकल्प, (पुं.) धूषण । शृङ्गार । परिष्कार
बीमारी । वृद्धि । बढ़ती ।

आकल्प, (पुं.) बीमारी । रोग ।

आकण, (पुं.) कसीदी । ककमक पत्तर । पार-
द्वपा । शक्ति ।

आकपक, (पुं.) काटना । विस्तार । कसीदी
रखना ।

आकर्षणी, (प्री.) ऊँचाई पर स्थित भूल, क-
दली सोने की लकड़ी । कपरी ।

आकर्षिक, (पुं.) शुम्भक नाम अयस्क
पाषाण । लीचने वाला ।

आकस्मिक, (अभ्य.) अकस्मात् । सा-
दुष्टा । पहिले जो न सोचा विचार अ-
देखा गया हो ।

आकांक्षा, (प्री.) अभिलाषा । चा-
सम्बन्ध । अभिचार ।

आकाय, (पुं.) निपात । घर । श्मशान
घाट ।

आकार, (पुं.) मूर्ति । स्वरूप । मन
अभिप्राय ।

आकारगुप्ती, (प्री.) अपने मन के
को गुप्त रखना । स्वरूप को छिपाना ।

आकारण, (कि.) बुझाना ।

आकारलः, टीक समय । के टीक समय ।

आकारलिक, (वि.) ने कल की वस्तु । श-
नष्ट होने वाला । (प्री.) निजली ।

आकाश, (पुं. न.) अकाश । अकाश
आकाश । बोला स्थान । पक्ष-
वस्तु में से एक वस्तु । मूर्ध, क-
वास्तवों के देशीयमान होने का स्थान
महा । दिग्ग । स्थान ।

अस्मद्, (सर्व.) आम् । सर्वनाम
षष्ठाद् है । हम । देशाभिधानी जीव ।

अस्मदाय, (वि.) इयात् ।

अभ्यासकं, (एवं) इत्यादि ।

अग्नि, (अणु.) द्वे ।

अग्निमित्रा, (स्त्री.) सहकार । दया और
हर्ष से एक रूप समझना ।

अथ. (न.) चीना । त्रि के केश । धातू ।
१५ ।

अनुसू. (३.) सं. ३.

अथैवेति. (१०) कथम् : पराधीनः ।

अरु, (वि.) विन वर शाय । वनना । लङ्-
ल्य वर शाय । अरु । वरुवना ।

द्वय, (वय) इत्युक्तः । वैद्यः । रोच्यः ।

જાહેર (પિ.) જાહેર :

अद्वैत (३) अर्थः न । पञ्चमः ।

कालः (२.) महा वर्षः अनादात् । त्रिषु
युगेषु ।

काहल, (२) को लडा बुझाए रहना है ।
दिह ।

ॐ, (ॐ,) ॐ । ॐ ॐ ॐ ॐ । ॐ ॐ ॐ ॐ ।
 ॐ ॐ ॐ ॐ । ॐ ॐ ॐ ॐ ।

உறுதிப்படுத்த, (67) ௧-1-97

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

[illegible]

圖 2-10 (五) 示 4 種不同 4 種不同

With 12 plates, 600 pp.

[illegible]

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

1. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

अहार्य, (पुं.) पर्यंत । पहाड़ । जो दुग्धा न
जाय । जो तोड़ा न जाय (रि.)

अदि, (अं.) सांघ । वृत्त नामक दैत्य । पूर्व ।
सौमिक । राहु । योगी । नीच । अश्विना
नक्षत्र । इह मनुष्य । जल । पृथिवी । इधर
शौ । नाभि । वारुण ।

अधिक, (पुं.) धुर । यथा सर्व । जो गिरि
सत्यक रिनों तक रहे ।

अहिका, (घी.) शाहमली वय ।

अहित्रा, (स्त्री.) चीनी । राक्षस । मेरुपरी ।
प्रीति ।

अहिंसा, (हि.) धन । वच् । कर्म से प्राप्ति
का पीडा न देना । शास्त्रविद्वत् जनों
को पीडा न देना ।

अद्विगित. (५.) १५३. ५३.

अद्विग, (१०) रातु । ओ दिदी न हो ।
अपय । अपय ।

अहिमुनिहन्ता, (पु.) सर्वे पक्षान्ते नाशः ।
अहिनिनिहन्ता (पु.) मन्त्रः । अहः । मोहः ।

आदिवासी, (पु.) गरीब, निम्न जाति, मेधा, पिण्ड।
आदिम, (उ.प.) जो शुरू से था।

समान ही : अक्षीय ।

॥ अथ भाष्यम् ॥

अदिभुम्भ, (१) उचि स्थाने वाणा । नरप ।
 मयः । नेत्रणा ।

अदिमना, (क्षी.) वान की वेल ।
अर्द्धाह, (वृ.) आधा ।

अर्थात्, (अ.) नृपतिवत् । इत्यादि ।
इत्यादि शेषात् अर्थात् अर्थात् अर्थात् ।

ਅਧੀ-ਪ੍ਰ- (੧.) ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ।

अथ, (१.) अर्थः । ज्ञानम् ।
अथ, (२.) अर्थः । ज्ञानं न हि विद्या मया । एवं

한글로 된 한글을 쓰는 것은 한글의 본질을 잃어버리는 것과 같다.

한글은 우리 민족의 언어를 표현하는 데 있어서는 매우 중요한 역할을 한다.

한글을 잘 배우고 쓰기 위해서는 꾸준한 연습과 노력是必不可少的이다.

Abstract

वारण के । बल की इच्छा से रहित । बल
रिना ।

अहो, (अप.) शोक । बदमा । बिचार ।

विवाद । सम्बोधन । निन्दा । दया । विमर्ष ।

प्रशंसा । अपूरा । निरर्थक । विरहवार ।

अहोवत, (अप.) दया । अय । कृपा । वका-

वत । शोक प्रकट करने वाला सम्बोधन ।

अहो, (अ.) दिन रात ।

अहोय, (अप.) शीघ्र । दृष्टव्य ।

अहय, अहवाप, (अ.) निर्वह । अधिमानी ।

अदि, (नि.) मोटा । निषी । बुद्धिमान् । बलि ।

अहोकर, (अ.) एक बीज संस्थापी ।

आ

॥ (अप.) (१) कवेयाका का द्वितीय अक्षर
तथा रश्मि है ।

(२) जब वेद "आ" का प्रयोग

किया जाता है तब इसका

अर्थ होता है—प्रवृत्ति । हाँ ।

तत्त्वतः । यह अक्षर अनुबन्ध,

दया, वाचन, समुच्चय, घोष,

शीघ्रता, व्याप्ति, अवधि से ऊपर

एक के अर्थ में भी प्रयुक्त किया

जाता है । किन्तु जब "आ"

मिया अथवा अक्षराक्षर शब्दों

के पूर्व लटका जाता है, तब

यह—समीप, समुच्चय, वाचकोर से

ऊपर अर्थ को व्यक्त करता है ।

"आ" वैदिक साहित्य में

सामान्य शब्द के पहले—ये और

ऊपर अर्थव्यक्त होता है ।

आ, (अ.) आदेश । लटका ।

आकारधर्मी, (नि.) वर्णों वरतना । होने होने ।

आकारित, (नि.) आकार, घोषा इत्यादि ।

लोच को बल । घोषा बल इत्यादि ।

आकार्य, (नि.) विधि का प्रयोग करने

वा कारण ।

आकर्षण, (कि.) ध्वनना । जान देना ।

आकर, (अ.) समूह । भेद । अप्रदा । (आदि

के निष्कर्षण का स्थान । तान ।

आकल, (कि.) प्रवृत्ति । धन । विवा-

रना । देतना । बोधना । शोधना । मर्त्य

करना । मापना । गिनना ।

आकल्पः, (अ.) मूल । गृह्य । परिचय ।

बीमासी । वृद्धि । बढ़नी ।

आकल्प, (अ.) बीमासी । रोग ।

आकष, (अ.) कर्षण । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

उत्था । इति ।

आकषक, (अ.) कर्षण । विवर्तन । कर्षण पर

रतना ।

आकर्षणी, (अ.) ऊपर पर विवर्तन । प्रवृत्ति,

वनी मोड़ने की लक्षणी । कर्षणी ।

आकर्षक, (अ.) प्रवृत्ति । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

प्रवृत्ति । लोचने वाला ।

आकर्षित, (अप.) प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

प्रवृत्ति । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

प्रवृत्ति । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

प्रवृत्ति । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

प्रवृत्ति । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

प्रवृत्ति । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

प्रवृत्ति । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

प्रवृत्ति । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

प्रवृत्ति । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

प्रवृत्ति । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

प्रवृत्ति । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

प्रवृत्ति । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

प्रवृत्ति । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

प्रवृत्ति । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

प्रवृत्ति । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

प्रवृत्ति । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

प्रवृत्ति । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

प्रवृत्ति । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

प्रवृत्ति । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

प्रवृत्ति । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

प्रवृत्ति । प्रवृत्ति । प्रवृत्ति ।

श्रीकाशदीप, (पुं.) आकाशदीपक
अर्थात् वह दीपक जो विष्णु भगवान की
ईश्वर के लिये कार्तिक मास में एक वली
पर आकाश में रात के समय लटकाया
जाता है ।

श्रीकाशयल्ली, (स्त्री.) अमरवेल ।

श्रीकाशधारी, (स्त्री.) देवता की बोली ।
आकाशधारी, वह धारी जिसका बोलने
वाता न दीप्त पड़े ।

श्रीकेश्वर, श्रीकेश्वर्य, (न.) धनहीनता ।
परीधी । निर्धनता ।

श्रीकीर्ति, (वि.) व्याप्त । फैला हुआ ।

श्रीकुञ्ज, (न.) बिक्रीना । समेटना ।
बैने हुए की एक कला ।

श्रीकुल, (वि.) व्याकुल । घबड़ाया हुआ ।
व्यथ ।

श्रीकृत, (न.) अभिज्ञ । आराध ।

श्रीकृ. (कि.) लपटा लाना । नीचे लाना ।
उभरे प्रभु कला । कुपाना । विनीता
देना । आश कला । किसी से कोई वस्तु
सौंपना ।

श्रीकृति, (धी.) आकाश । आति । अग ।
देह । कनवी ।

श्रीकृतिपुत्र, (स्त्री.) भोता नाम की एक
कला ।

श्रीकृत्ता, (स्त्री.) लटि विष्णु । आती
हृत्, अर्थात् देवी ।

श्रीकृत्त, (धी.) अर्थात् लटि । कुट्टिमन ।

श्रीकृत्त, (कि.) देना । दान कर देना ।
देना । अर्थात् अर्थात् । अर्थात् । अर्थात् ।
(न.) अर्थात् । अर्थात् । अर्थात् ।
अर्थात् । अर्थात् । अर्थात् । अर्थात् ।
अर्थात् । अर्थात् । अर्थात् । अर्थात् ।
अर्थात् । अर्थात् । अर्थात् । अर्थात् ।

श्रीकृत्त, (धी.) अर्थात् । अर्थात् ।
अर्थात् । अर्थात् । अर्थात् । अर्थात् ।
अर्थात् । अर्थात् । अर्थात् । अर्थात् ।

श्रीकमल, (न.) धारा । पदार्थ ।

श्रीकरी, (पुं.) लेख की जगह या मंदिर ।

श्रीकोश, (पुं.) निम्न । नीचा । विज्ञाप ।
इच्छा । कोलाहल । शरप । क्रिया ।
गोली गोलन ।

श्रीक्षयतिक, (न.) पति के लेख में उत्पन्न
विशेष या वर ।

श्रीक्षयण, (न.) घन । उपपात । छोटा वारी ।

श्रीक्षयणिक, (पुं.) पति का लेख देने
वाला । व्यापकता । शासक ।

श्रीक्षयण, (पुं.) अर्थात् या गीत का
सितलाया हुआ । व्यापकता ।
अर्थात् ।

श्रीक्षर, (कि.) गोली देना । झूठा दीप
लगाना ।

श्रीक्षर, (पुं.) व्यवहार अर्थात् लगाना
सम्बन्धी पुत्र का श्री का दीप । या
उपर अर्थात् श्री के साथ सम्भोग करने
का लेख ।

श्रीक्षि, (कि.) रहना । उठना । बाग
करना । विनयनीय होना । अर्थात् कला ।

श्रीक्षि, (पुं.) मत्त । मनवाना । मत्त ।

श्रीक्षि, (पुं.) पुत्रकला । कलत्र लगाना ।
लेखना । अर्थात् की अमान्य रतना ।
अर्थात् अर्थात् ।

श्रीक्षि-ह, अर्थात् का हृत् ।

श्रीक्षि, (पुं.) कुपानी । अर्थात् ।

श्रीक्षि, (न.) कला । कला ।

श्रीक्षि, (पुं.) पत्नी की लक्ष्मी ।
अर्थात् । अर्थात् । अर्थात् ।

श्रीक्षि, (पुं.) अर्थात् । अर्थात् ।
अर्थात् । अर्थात् । अर्थात् ।

श्रीक्षि, (पुं.) अर्थात् । अर्थात् ।
अर्थात् । अर्थात् । अर्थात् ।

श्रीक्षि, (न.) अर्थात् अर्थात् । अर्थात् ।
अर्थात् । अर्थात् । अर्थात् ।

आसु, (पु.) सूँसा । चौर । दूध । दूधर ।
 आसुकर्षी, (झी.) सूँसे के काग जैसे पते
 वाली उन्दकारवा नामक एक वेल ।
 आसुग, (पु.) शूरावाहन । गन्धर्व ।
 गदेश ।
 आसुसुम्, (पु.) निहा । निर्लज्ज ।
 आसुधिपहा, (झी.) देवता इव जो सूँसे
 के रित को दूर करता है । देवताभी उठा ।
 वनरात्रि विशेष ।
 आखेट, (पु.) मूषक । शिकार । खेद ।
 आखेटिक, (पु.) शिकारी । आखेट करने
 वाला । मयानक । बचने वाला ।
 आखोट, (पु.) आखोट का वृक्ष ।
 आख्या, (झी.) संज्ञा । नाम । जिससे
 प्रतिष्ठ हो ।
 आख्याय, (वि.) कहने वाला । पढ़ाते
 वाला । उपदेशक ।
 आख्यान, (न.) उपख्यान । कथा ।
 कथी कहानी । प्रतिष्ठ इतिहास । बोधन ।
 श्रवणना ।
 आख्यानिका, (झी.) प्रतिष्ठ कहानी ।
 गद्यरचना की रचना । जैसे "हर्षचरित"
 वा, "कादम्बी" ।
 आगत, (वि.) आया हुआ । उपस्थित ।
 निवृत्त ।
 आगन्तु, (वि.) आगति । आगमनशील ।
 आगमिण रहने वाला । आया हुआ ।
 आगम, (न. पु.) उपख्यान । वेदादि
 ग्रन्थ । आना । लक्षण कर्म को निष्ठ
 करने वाला । प्रवृत्त । शिष्टी के हस्त से
 आया, पार्श्वी के हस्त से बना, अर्थात् जिसे
 निष्पु ने बनाया था आदम हुआ । कहा
 "आगमं शिवशैलेन्द्रे दत्तम रिचिमुद्यते ।
 दत्तम वन्देत्तु तदा दत्तमदत्तमुद्यते ॥"
 आगार, (पु.) अगारगण ।
 आगलित, (वि.) दग्ध । उदग्ध । दू ली ।
 क्षयित ।

आगयान, (वि.) वह मनुष्य जो गन्धर्वि
 के समय तक कार्य में लगता रहे ।
 आगार, (न.) आराध । मूक । पात ।
 मूल । दरद ।
 आगस्ती, (झी.) दक्षिण दिशा ।
 आगाध, (पु.) बहुत गहरा । अगार ।
 आगार, (न.) घर । शिवा हुआ स्थान ।
 आगुर, (कि.) स्वीकार करना । सम्मन होना ।
 प्रीति करना ।
 आगू, (झी.) वह अक्षर जो वर्ण्य है—उपसर्ग
 अङ्गीकार करना । जानना ।
 आगि, (कि.) लौला हुआ पाना ।
 आग्नार्पाण्य, (पु.) अग्नि अर्पण हुआ
 सम्पन्नी ।
 आग्नीध, (पु.) होम करनेवाला वह अग्नि
 यज्ञीय यज्ञाग्न विधान का अर्थ पुत्र ।
 आग्नेय, (न.) अग्नि देवता का नाम । जिसका
 अर्थ देवता हो । उपसर्ग । होना । बी ।
 लान रख । अग्नि उपाय । आग काटा । एक
 नगर । अगस्त्य छुमि ।
 आग्नेयी, (झी.) पूर्व और दक्षिण के बीच
 वाली विदिशा । अग्नि की पत्नी अम्बा ।
 प्रीति विधि । अग्निदेव का मन्त्र ।
 आग्न्याधानिकी, (झी.) दक्षिण दिशा ।
 जो वास्तव को ही जानी है ।
 आग्नयण, (न.) एक प्रकार का दक्ष को नमन
 कर अर्पण अथवा दक्ष अग्नि देने के द्वारा
 किया जाता है । अग्नि का स्वरूप । अग्नि
 अन्न ।
 आग्न्यायिक, (पु.) अग्निदेव का नाम ।
 पूर्वपक्षी वाला दक्षिण ।
 आग्न्यायिकी, (झी.) दक्षिण अक्षर वाली
 दक्षिण । अग्निदेव की दक्षिण की पूर्वपक्षी ।
 आग्न्यायिक, (पु.) अग्नि देवता का नाम
 करने वाला । अन्न अन्न करने योग्य ।
 अन्न अन्न । अन्न अन्न ।
 अन्न अन्न । अन्न अन्न ।

अजगामारे का वृक्ष (कि.) भारता ।
छना ।

आघात, (पु.) आघातन । चोट । मारने
का स्थान । गणस्थान । कत्तारखाना ।

आघार, (पुं.) पी । मज विशेष से किसी
विशेष देव को पूज्य प्रदान ।

आधुनिक, (कि.) हिताया इलाया हुआ ।

आधु, (कि.) उद्वलना । विह्वलना ।

आधुनि, (नि.) गमी से चमकने वाला ।
प्रकारमान । अधिक धन वाला । सूर्य ।

आध्या, (कि.) ध्वनना ।

आध्यातण, (नि.) ध्वना हुआ । ध्वना हुआ ।
धवाया हुआ । लौंका हुआ ।

आध्यात्मिक, (नि.) भावों को प्रकाश करने
वाला । भौका चढ़ाव उतार । मृदुल भावा ।
शरीर सम्बन्धी ।

आध्यात्मिक, (पुं.) अध्यात्म के पुन उद्देश्य ।

आध्यात्म, (पुं.) प्रशंसा । स्तुति ।

आध्यात्म, (कि.) ध्वनना । कहना । सिद्धा
देना ।

आध्यात्मन, (न.) अध्यात्मन जल धान ।
सुख आदि का धोना । उद्योग । विहित
कर्म के पूर्व देहशुद्धि के अर्थ तीन बार
दक्षिण हथेली पर रख कर जल पीना ।

आध्यात्मनक, (न.) आध्यात्मन का जल ।
पीकदान । उद्वलदान ।

आध्यात्मनीय, (न.) धीरे धीरे या बुरा
करने योग्य जल ।

आध्यात्म, (पु.) एक करना । (स.)
देर । गति ।

आध्यात्म, (कि.) व्यवहार करना । व्यवहार
करना । व्यवहार करना । समीप आना ।
पुनः । दिना । व्यवहार इनको । मनुष्य
का जन्म ।

(५.) अध्यात्म । अध्यात्म । मनु
इत्यादि वस्तुओं का
कर्म करने ।

आचार्य, (पुं.) आचार्य संज्ञा उस पुरुष
की है जो अपने शिष्य का यशोवतीत
संस्कार कर के कल्प चीर उपनिषद् सहित
वेदाध्ययन करावे । जो किसी सम्प्रदाय
को स्थापन करते हैं वे भी आचार्य कहलाते
हैं जैसे शङ्कराचार्य । श्रीरामानुजाचार्य
मधुवि । आचार्य की छी "आचार्यानी"
कहलाती है ।

आचार्यक, (पु.) आचार्य पना । आचार्य
के करने योग्य काम ।

आचि, (कि.) एक करना । बढीरना ।
देर लगाना । जमा करना । संग्रह करना ।
लादना । ठकना ।

आचित, (पुं.) सङ्गृहीत । एक किया हुआ ।
कैला हुआ । (स.) वाक्य । वचन । एक
रथ का वजन चारों पक्षों से मन ।

आच्छिन्न, (नि.) ढका हुआ । धँसा हुआ ।
रखा हुआ ।

आच्छाद, (पु.) वस्त्र । कपड़ा ।

आच्छादन, (न.) कपड़ा । परदा । गिलाह ।
उड़ाना । धोना ।

आच्छिन्न, (नि.) बलपूर्वक पकड़ा गया ।
बाया गया । लीया हुआ ।

आच्छिन्न, (न.) जोर से हँसना । शिल
खिला कर हँसना । गलों का घिसना ।

आच्छिन्न, (कि.) बलपूर्वक बढकाना ।

आच्छिन्न, (न.) आच्छिन्न । शिकार ।

आजनि, (स्त्री.) हँकने की लक्ष्मी ।

आज, (कि.) आज । बच्चे से जन्म या
बच्चे से सम्बन्ध युक्त । फेंकना ।

आजक, (न.) बच्चियों का गुजा ।
भुख ।

आजकार, (पुं.) शिष्य का गौरव ।

आजगर्भ, (न.) शिष्यपुत्र या शिष्यपुत्र
के समान सङ्ग भुख ।

आजन्, (कि.) जन्म होना । जन्म ग्रहण
करना ।

आजपन, (न.) हमसा करना । आक्रमण करना ।

आजानु, (न.) पुढनो तक ।

आजि, (धी.) समरभूमि । रसगवली । लहरी की जगह । गाली । किरवा ।

(कि.) जीना । बाना । अधिभुन करना ।

आजिर, (न.) जीवन के पास वाला ।

आजीव, (पुं.) आजीविता । जीने का साधन ।

आजीविका, (धी.) (देखो आजीव ।)

आजू-आसुर, (धी.) बिना बेग के बाप करने वाला । मरकामी ।

आला, (धी.) अनुपति । हुक्म । निर्देश । आदेश । अधीनस्थ प्रतिष्ठित सैन्य से १० का

रवान । (वि.) आनना । सम्भ्रान्त । शीतना । किसी बात का ज्ञान प्राप्त करना ।

सोच करना । देखना ।

आज्य, (न.) धी । भुत ।

आज्यमाग, (पुं.) आज्य का भाग । हुान । आहुति के लिये धी ।

आजनेय, (पुं.) अजनीगर्भकभुन की इवधानभी ।

आदयिका, (न.) बनराधा । बनेला ।

आदोप, (पुं.) अहङ्कार । आङ्गव । बैग बाहु से उल्लस अदोप ।

आङ्गव, (पुं.) अहङ्कार । अहङ्कार । बाजे की आवाज । आराम । दिलावट । मोक्ष ।

हरे । हाविरी की विहास । बाणक की दण्ड । बलक । पुढ मेरी । पुढ की कन ।

आङ्क, (पुं.न.) बाजे की से दन कटुन का भाव । बाज बाज बलिका । बाज है ।

बाज का दण्ड ।

हकी, (धी.) अहङ्कारी हकी का दण्ड ।

बाज की दण्ड । अहङ्कार ।

प, (वि.) पुन । विविध । विविध ।

आगुक्त, (पुं) नीच । अंग । दूध ।

आगिः, (पुं) इन के परिघे की आगे की । नाह । सीमा । बाग ।

आगड, (वि.) अगडे म उगम । अगडवाप

आन, (वि.) बल । दृष्टः ।

आनड, (वि.) राग । रागप । स देह । राग का शब्द । जग । डा । नडा । पीटा ।

आनडुन, (न.) बल । मम बल । बल । (स) नाश । उगडव । अति । अडु

आननागिन, (पुं) अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन ।

अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन ।

आनप, (पुं) अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन ।

आनपव, (न) अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन ।

आनर, (पुं) अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन ।

आनापि, (पुं) अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन ।

आनापिक, (वि.) अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन ।

आनापिन्, (पुं) अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन ।

आतिथेय, (न) अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन ।

आतिथ्य, (न) अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन ।

आतिथ्यादक, (वि.) अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन ।

आमुक्त, (पुं) अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन ।

आमुक्त, (पुं) अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन । अनागिन ।

आत्मघातिन, (नि.) जो वृथा ही जल में
 डूब कर अपनी अग्नि में जल कर अपने
 प्राण गँवावे । आत्मघाती । अपनी हत्या
 करने वाला ।

आत्मघोष, (५.) स्वयं अपने को बुलाने
वाला । कीर्त्ता । कुक्कुर ।

आत्मज्ञ, (पुं.) स्वयं उत्पन्न होने वाला
 अथवा अपने से उत्पन्न वाला अर्थात्
 पुत्र । यथा—“आत्मा मैं जायते पुत्रः ।”
 आत्मन्य्मा का प्रयोग भी इसी अर्थ में होता
 है। लक्ष्मी। कन्या। मन से उत्पन्न हुई बुद्धि।

आत्मदर्श, (५) दर्पण । शीरा ।
आरती । नहा ।

आत्मन्, (पुं.) आत्मा । प्राण । परमात्मा ।
मन । बुद्धि । मनन शक्ति । मूर्ति । पुनः ।
“आत्मा वै पुनरामाति” । स्वरूप । यम ।
देह । वृत्ति । सूर्य । अग्नि । वायु ।
पर्व । मन्त्र ।

आत्मवाग्धय, (पुं.) अपने माई बन्धु ।
मौली के लहके, पुषा के लहके, मंभरे
माई—ये सब आने बन्धु है ।

आत्मन् (५.) जो मन से पञ्चा देह से
उत्पन्न होता है । मन्ना । अमन् ।

आत्मनि, (वि.) अना : ३३ : साता ।
 दिवस । अना दिवसादने नाता ।
 स्वदिनः ।

आमनेपद, (न.) आने विने पद ।
 एतत् पदार्थ में दो पद बाँधी जायेंगे
 होंगे — एक आमनेपद की दूसरी
 पदार्थ की ।

अनामिकादि, (वि.) वेदः अना ही वेद याने
 वाणा । लादी । सोदी । लाहरी । अना
 ही वाहन कर्मे वाणा ।

नि. (३-) सिद्धः दिवः वनाः ।

१) निम्न रक्तः जटरी रक्तः

काहे, हा मारी मारा ।

आत्मा न तो कर्ता है, न मोक्ष है और
न स्वयं प्रभु है, किन्तु जो इसे कर्ता
भोक्ता आदि माने। जिसे धर्मार्थ ध्यानज्ञान
नहीं है। मूर्ख। अज्ञानी। धामधारी।
अपने को मारने वाला मन्त्र्य।

आत्माधीन, (पुं.) अपने वर । अपने
अधीन । पुत्र । सत्ता । प्राप्ताशय ।

आत्माश्रय, (पुं.) शरणा आश्रय लेने वाला।
 तर्क का एक दोष यहाँ जितने शरणा
 यपेश प्राप्त ही हो।

आत्मसात्, (अप्य.) अपने बरा में। (कि.)
हड़प जाना। हमारे का घन दिना घनी की
अनुमति के अपने काम में ले जाना।

आत्मिय, (वि.) अपना अपना सम्बन्धी ।

आत्म्य, (वि.) अस्मत् । व्यक्तिगत । निज ।

आत्मन्तिक, (वि.) अनन्त । अविन ।
 स्थायी । अनित्य । अविनाश । अविनाश ।

आत्ययिक, (वि.) नारायणी । उपद्वयी ।
अभागा । अष्टद्वयी । शीघ्र नारायणी ।
तिलम् न सहने वाचा । असाधारण ।
विशेष ।

आग्नेय, (पुं.) अग्नि धुनि का सम्बन्ध । शरीर सम्बन्धी रक्त धातु । अग्नि वंशोद्भूत । शिव जी का नाम । एक नदी का नाम जो उत्तर में है ।

आनेसी, (ओ.) रत्नला ओ। अनुमी
ओ। निठ नाम ओ एक नदी। अनि इने
ओ मायो :

आचार्येण, (पुं.) वेद जो अर्वा सुनि की
विद्या। जो अर्वादे को जानना हो। अर्वा
वेदविहित अभिचार आदि धर्म। अर्वा
वेद के अनुसार किया करने वाला पुरोहित।

आदर, (३०) सम्मान । शिवा ।

आचार्य, (१.) सर्व्व । ब्रह्मा । दीक्षा । प्रतिष्ठा ।
 वाचनी । पुण्ड्र ।

साक्षात्, (न.) प्राप्त करना। देना। बँदे के
हाथे।

आदि, (पु.) प्रथम । कारण । निम्न ।

प्रथम । माय । प्रथम ।

आदिकाचि, (पु.) गङ्गा और कालीके मूल ।

आदितेय, (पु.) अदितिके सम्पान पौत्रों के देवता ।

आदित्य, (पु.) सूर्य । देवता । चाक वा

हृष । सूर्यमण्डल में रहने वाले सूर्य ।

आदित्य बारह हैं । पुनर्वसु नक्षत्र ।

आदित्यगन्तु, (पु.) सूर्य का पुत्र, सूर्य ।

यमराज । शक्ति । मार्ग्यनाम मन्त्र ।

प्राक्का मन्त्र । चण्ड नामक राजा ।

आदिदेव, (पु.) प्रथम ऋषि वरुण नाम्ना ।

आदि ही प्रकाशमान । नारायण ।

आदिपुरुष, (पु.) पहले शरीर में रहने

वाला । सारे जगत् की आत्मा ही सूर्य वरुण

नाम्ना । द्विरव्ययम् । नारायण ।

आदिम, (नि.) पहले हुआ । आदि वा ।

पहला ।

आदिपाराय, (पु.) विष्णु । इन्द्रदेव सब से

पहले नारायण में आकर धारण किया था ।

आदित, (न.) आत्मा । हृष । आदित्य ।

आदीनय, (पु.) देव । आदित्य । इन्द्र ।

इन्द्र । विश्व वश में लाया कहिये हैं ।

आदित्य, (न.) आदित्य किया हुआ । पूरा हुआ ।

आदिश, (पु.) निर्देश । आत्मा । हृष ।

आदिह, (पु.) प्रथमपान और आदि पूरा हो

ने कहना है कि आदिमे इसका पान सम्पूर्ण

करी बतलिये । "

आदि, (नि.) पहले हुआ । प्रथम का ।

आदि, (नि.) आदि रूप । निम्न का ।

राज न हो । चन्द्र । आदित्य । इन्द्र ।

आदीनय, (पु.) प्रथम । प्रथम ।

आदिप्रसाद, (पु.) सोने का बना हुआ ।

आधमन, (न.) अन्ध । इन्द्र । अन्ध ।

आधमन्य, अन्ध । अन्ध ।

आधमिक, (नि.) अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

आधमिक, (नि.) अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

आधमन, (न.) अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

आधमन, आधमन । आधमन । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

आधि (पु.) अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

आधिरूप, (न.) अन्ध । अन्ध ।

आधिरूप, (नि.) अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

आधिदेविक, (नि.) अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

अन्ध । अन्ध । अन्ध ।

दूतरी वस्तु, जैसे लोहे में दूध। यहाँ दूध
 आधेय और लोहा आधार है।
 आधोरण, (पुं.) शरीर के बलाने की विधि
 में पढ़। महावन। इतिपठ।
 आध्मात, (वि.) घुँकना। घुँक कर कुत्ताना।
 हवा या घुँक से मारना। शब्द।
 आध्मान, (पुं.) सुहाव की धौकनी। फूलना।
 बढ़ना। वायु की बीमारो।
 आध्यात्मिक, (वि.) मोह। अशादि
 शारीरिक केश। शोक। दुःख।
 आध्यान, (न.) चिन्ता। सोच। चिन्तक।
 उत्कथता। सोत्कथ्य। स्मरण। बड़ी उत्कथता
 के साथ किसी की स्मरण करना।
 आध्यत्मिक, (वि.) यात्री। यात्रा करने
 वाला। यात्रा करने में चतुर।
 आध्वरिक, (वि.) वस्त्र कराना जानने वाला
 पुरोहित। सोमयज्ञ का विधान बतलाने
 वाला ग्रन्थ।
 आध्यव्यय, यज्ञ में अन्वयु का करने वाला।
 यज्ञवेद जानने वाला।
 आन, (पुं.) सुख। हँस। नाक। भीतर के
 वायु का नाक होकर बाहिर निकलना।
 स्वास लेना।
 आनक, (पुं.) भाऊ। भाग। लड़ाई का
 भाग। बड़ा डोल। मृदङ्ग। गरजने वाला
 बादल। उत्साही।
 आनककुन्दुभिः, (पुं.) वसुदेव का नाम।
 भीकृष्ण के पिता। बड़ा डोल।
 आनत्, (वि.) प्रणाम करने वाला। निम्न
 स्तर। निम्न। शिवाई।
 आनति, (स्त्री.) सन्तोष। नम्रता। (किं.)
 झुकना। नीचा होना। आतिथ्य करना।
 सम्मान करना।
 (न.) अर्पण आदि का नाम। धाम
 अर्पण का नाम। अर्पण मृदङ्ग।
 डोलक। (किं.) केशों
 का हुआ। फैला हुआ।

बैठा हुआ। परिशुद्ध धाम बना।
 यथो पर गहनों का आभरण।
 आनन, (न.) घुँद। मृग। भाग। अन्तः।
 परिशुद्ध। मग्न।
 आनन्तर्ग, (न.) अन्तर। अन्तर। सपीत।
 निरुद्ध। पाम।
 आनन्त्य, (न.) बाधना। बाधना।
 अन्तर्गन्त। अन्तर्गन्त। अन्तर्गन्त।
 अन्तर्गन्त। अन्तर्गन्त। अन्तर्गन्त।
 आनन्द, (पुं.) प्रसन्नता। हर्ष। सुख। प्रसन्न।
 आनन्द का नाम। शिर। विन्दु। बुद्धि के
 एक चक्षु के माँरे और उनके एक अनुयायी
 का नाम जिसने मुझे का समझ किया।
 आनन्दन, (न.) आने जाने के समय बुराई पुन
 कर, आनन्द उत्पन्न करना। आने जाने
 समय विषों से मिलना। प्रसन्न करने
 वाला। आनन्द उपमाने वाला।
 आनन्दमय, (पुं.) वेदान्तानुसार सृष्टि का
 साक्षी भास जीव। सुख से पूर्ण। शरीर
 के पाँच कोषों में से एक कोष।
 आनन्दार्णव, (पुं.) आनन्द का समुद्र।
 अर्पण परमाणु। ज्योतिष में यात्रा समय
 का समय विरोध।
 आनन्दिन्, (पुं.) हर्ष, कीलक, प्रसन्नता,
 आनन्द से युक्त।
 आनपत्य, (सं.) असन्तानत्व। अनुपत्ति।
 आनम्, (किं.) झुकना। प्रणाम करना।
 नमना।
 आनर्त, (पुं.) नाचघर। नृत्यशाला। रत्न।
 जल। शरीर के समीप का आन अर्पण
 काठियावाड़। पुन। लड़ाई। हर्षवशी।
 एक राजा का नाम।
 आनाय, (पुं.) आल। बसोपवीत संस्कार।
 जनेऊ धारण करना।
 आनय, (पुं.) मानवी। दयालु। मानव।
 विदेशी जन।

आपस्कार, (पुं.) वृष या शरीर का धड़ ।

आपस्नम्भ, (पुं.) धर्मशास्त्र सम्बन्धी
श्रुतों के रचयिता एक मुनि ।

आपस्तम्भिनी, (स्त्री.) पानी की रोकने
वाली । तिगिनी नाम की एक लता ।

आपात, (पुं.) अना । तन्दूर । राग्या ।
(कि.) मदमा गिग्या ।

आपाततः, (अन्व.) अमुना । अभी ।
भट । विना । शीघ्र ।

आपान, (न.) वह स्थान जहाँ लोग एका
ही मदिता पान करें । चक्र । मशयों की
मददगी ।

आभिज्ञर, (न.) थोड़ा थोड़ा लागू सोना ।

आपीड, (न.) मीमृष । भिरे का भूषण ।
(वि.) दशाश । निषोडना । तड़ करना ।

आपीत, (न.) दूध दूध पीना । थोड़ा
पेना पीना हुआ । रोनामसकी ।

आपीत, (न.) दूध । हुआ । इनका थोड़ा
। पीना ।

आपुपिक, (पुं.) दूध का मीठा । बूढ़ी बनाने
का । दुधाली का आदी । हुआ बेबने
का । मशय ।

आपुप्य, (पुं.) मश । निरुद्ध हुआ आधा ।
निमेष दूध बनाने का ।

आपुप्य, (न.) मश । मश । मश । मश ।
मश । मश । मश । मश ।

आपुप्य, (न.) मश । मश । मश । मश ।
मश । मश । मश । मश ।

आपुप्य, (न.) मश । मश । मश । मश ।
मश । मश । मश । मश ।

आपुप्य, (न.) मश । मश । मश । मश ।
मश । मश । मश । मश ।

आपुप्य, (न.) मश । मश । मश । मश ।
मश । मश । मश । मश ।

आपुप्य, (न.) मश । मश । मश । मश ।
मश । मश । मश । मश ।

आप्यायन, (न.) लुपि । मीनि । तड़की ।
सुरी । प्रसन्न करना ।

आप्रदिवं, (अन्व.) सूर्य ।

आप्रपदं, (अन्व.) पाँच तक । एक प्रकार
की पोशाक जो पर तक लम्बी हो । पाँच
तक पहुँचने वाला ।

आप्रपदीन, (वि.) पाँचों तक लटकने वाला
वस्त्र । “आप्रपदिन ” भी इसी अर्थ में
प्रयुक्त होता है ।

आश, (कि.) बूढ़ता । गायना । उल्लसना ।
नहाना । धोना । डुबकी मारना । पानी
के डूबे में डूब जाना ।

आशत, (वि.) स्नान किया हुआ । नहाना
हुआ ।

आशयन, (पुं.) वेद पढ़ा हुआ । मशयारी-
भेद जो दृष्टस्थानम में नहीं है । स्नातक का
को पूरा करके घरमें आया हुआ । मशय ।

आप्यन, (पुं.) परान । पापु ।

आप्या, (स्त्री.) मश ।

आप्यक, (न.) मश । मश ।

आप्य, (कि.) मश । मश । मश । मश ।
मश । मश । मश । मश ।

आप्य, (न.) मश । मश । मश । मश ।
मश । मश । मश । मश ।

आप्य, (न.) मश । मश । मश । मश ।
मश । मश । मश । मश ।

आप्य, (न.) मश । मश । मश । मश ।
मश । मश । मश । मश ।

आप्य, (न.) मश । मश । मश । मश ।
मश । मश । मश । मश ।

आप्य, (न.) मश । मश । मश । मश ।
मश । मश । मश । मश ।

आप्य, (न.) मश । मश । मश । मश ।
मश । मश । मश । मश ।

आप्य, (न.) मश । मश । मश । मश ।
मश । मश । मश । मश ।

आप्य, (न.) मश । मश । मश । मश ।
मश । मश । मश । मश ।

आप्य, (न.) मश । मश । मश । मश ।
मश । मश । मश । मश ।

आभासावः, (स.) एक प्रचलित व्हाव
या लोकोक्ति ।

आभाय, (कि.) सम्बोधन करना । वाच-
चीन करना । नाम लेना । मोर से बोलना ।

आभायण, (न.) वाचशील । परस्पर
व्योपवचन ।

आभास, (पुं.) चमकना । दीप्तिता ।
चमक प्रतीत होना । (स्त्री.) चमक ।
दीप्ति । प्रभा । अतिरिक्त । अन्वयान्न की
प्रशस्ति । भूमिद्वय । सादृश्य । समानता ।

आभास्य, (पुं.) चोरी का वाद देवगण ।

आभिजन, (पुं.) जन्म सम्बन्ध । जन्मका
मे किया गया सम्बन्धी । पुत्रोत्पत्ति ।

आभिजात्य, (न.) वैज्ञानिक धार्मिक ।
चतुर्दश । अर्थात् समय ।

आभिर्त्ता, (स्त्री.) शब्द । नाम । वर्णन ।

आभिर्त्ताय, (न.) बार बार होना । पुनः पुनः ।

आभिर्त्ता, (पु.) मोक्ष । ग्राह्य । देश भेद
(स्त्री.) मोक्ष । अहीनि । आत्म
विद्या अर्थात् आत्मज्ञान ज्ञान की ओर से
उत्पत्ति ।

आभिर्त्ताय, (स्त्री.) अहीनि के मोक्ष ।

आभील, (न.) भगवत्कृत । भगवत्कृत ।
होना । मोक्ष । आभिर्त्ताय ।

आभील, (पुं.) मोक्ष । अहीनि । मोक्ष ।
परिपूर्ण । मान की कृति ।

आभ्युदयिक, (वि.) पूरा अदि । दुःख
कभी की कृति के लिये कह्य । वा होने
वाला । आनन्द का आनन्द ।

आभ, (वि.) कथा । अर्थ । दुर्लभ वस्तु
से ।

आभगणित, (न.) अर्थवत् जैनी धर्मिक ।
विद्या के पुत्र की कृति ।

आभनय, (न.) दुःख का वाद । दुःख ।
मोक्ष । मोक्ष ।

आभनय, (न.) अर्थवत् ।
दुःख । अर्थवत् ।

आभय, (पु.) योग । अन्तिमे योग उत्पन्न हो ।

आभयायिन्, (पु.) योगपुत्र । योगी ।

आभयान, (न.) दुःख । अर्थ । अर्थ ।
विचारना ।

आभय, (पु.) योग । योग ।

आभलक-की, (पु.) दासक कृति । योग ।
योग के वाद । योग के वाद ।

आभाय, (पु.) नामि अर्थ । अर्थ ।
अर्थ का भाग । अर्थ । अर्थ । अर्थ ।
अर्थ । अर्थ । अर्थ ।

आभिश, (स्त्री.) कथा । अर्थ । अर्थ ।

आभिय, (न. पु.) अर्थ । अर्थ । अर्थ ।
अर्थ । अर्थ । अर्थ । अर्थ । अर्थ ।
अर्थ । अर्थ । अर्थ । अर्थ । अर्थ ।
अर्थ । अर्थ । अर्थ । अर्थ । अर्थ ।

आभुक्त, (वि.) अर्थ । अर्थ । अर्थ ।

आभुक्त, (न.) अर्थ । अर्थ । अर्थ ।

आभुक्त, (न.) अर्थ । अर्थ । अर्थ ।
अर्थ । अर्थ । अर्थ । अर्थ । अर्थ ।
अर्थ । अर्थ । अर्थ । अर्थ । अर्थ ।

आभुक्तिक, (वि.) अर्थ । अर्थ । अर्थ ।

आभुक्तिक, (वि.) अर्थ । अर्थ । अर्थ ।
अर्थ । अर्थ । अर्थ । अर्थ । अर्थ ।

आभुक्तिक, (पु.) अर्थ । अर्थ । अर्थ ।

आभुक्तिक, (वि.) अर्थ । अर्थ । अर्थ ।

आभुक्तिक, (पु.) अर्थ । अर्थ । अर्थ ।

आभुक्तिक, (वि.) अर्थ । अर्थ । अर्थ ।

आभुक्तिक, (पु.) अर्थ । अर्थ । अर्थ ।

आभुक्तिक, (पु.) अर्थ । अर्थ । अर्थ ।

आम्रः, (पुं.) आम का पेड़ । आम का वृक्ष ।
आम्रकूटः, (पुं.) एक पर्वत का नाम ।

आम्रातकः, (पुं.) आमके का वृक्ष ।
आमके का फल । मिलाता ।

आम्रेष्ट, (किं.) दुहराना ।

आम्रेडित, (त्रि.) उन्मत्त की तरह एक
बात को बारबार कहना । पुनः पुनः
कहा गया । व्याकरण की एक सज्ञा ।

आम्ला, (स्त्री.) बड़े लहरे रस वाला । कल ।
हम्ली का वृक्ष ।

आयः, (पुं.) आमदनी । प्राप्ति । धनागम ।
कुण्डली का एकदश पर । श्रियों के
घर की रखवाली करने वाला पदकथा ।

आयत, (त्रि.) लम्बा । लंबा हुआ । उद्योगी ।
बीड़ा ।

आयतन, (न.) देवालय । मन्दिर । आश्रम ।
बैठक । विद्यामस्थान । यज्ञस्थान ।

आयतीगघम्, (न.) गीधों के लौटने का
समय । गोधूली ।

आयति-ती, (स्त्री.) जाने वाला समय ।
माघी काल । उत्तरकाल । प्रभात । फल
देने का समय । मेल । सम्बन्ध । पहुँचना ।

आयत्त, (त्रि.) अधीन । पराधीन । अव-
लम्बित । परा में ।

आयत्ति, (स्त्री.) स्तब्ध । प्रीति । सामर्थ्य ।
बल । सीमा । मर्यादा । दिन । शयन ।
विरता ।

आयस्, (न.) लोहे का बना पात्र । लोह ।
लोहे से बना ।

आयस्त, (त्रि.) फैला गया । दृ.स दिया
गया । माया गया । देख दिया गया ।

आयाम, (पुं.) लम्बाई । लम्बा ।

आयुस, (पुं.) निम्न । बड़ा यज्ञ ।
। केरा । विन्ना ।

। रस । जीवनकाल । समर ।

। वन । वन । सन्तान ।

। के पुत्रस्य ।

आयुज, (किं.) जोड़ना । बंधना । उभों
रखना । निम्न करना । बनाना ।

आयुत, (त्रि.) मिला हुआ ।

आयुध, (किं.) लड़ना । धाकड़प करना ।
सामना करना । (न.) हथियार । दाव ।
आयुध तीन प्रकार के होते हैं । यथा-
(१) महायुध, जैसे तन्त्रार (२)
हस्तयुध, जैसे चक्र (३) पंचयुध,
जैसे शर वरतन ।

आयुधधर्मिणी, (स्त्री.) जयन्ती वृक्ष ।

आयोधनम्, (न.) लक्षार्थ । युद्ध । स्थापना ।
वध करना । मारना ।

आयुस्, (स) जीवन । जीवनकाल । मोक्ष ।
दीर्घजीवी होने के लिये आयुष्टोम नामक
यजुष्मान् ।

आयुष्मत्, (न.) दीर्घजीवी । बहुत दिनों
तक जीनेवाला । (पुं.) विपुल्य आदि
शेषों में से तीसरा योग ।

आयुष्य, (त्रि.) बड़ी उम्र करने वाला ।
वयः । हितकारी । यक्षा ।

आयोग, (पुं.) गन्धमालयोपहार । काम,
कूल चन्दन आदि बढ़ाने की सामग्री ।
तट । किनारा ।

आयोग्य, (पुं.) शस्त्र का पुत्र जो वैश्या के
धर्म से उत्पन्न हुआ हो । बड़े प्रतिशोध
वर्षसङ्कर से उत्पन्न एक जातिविशेष ।

आयोग्न, (न.) उद्योग । आहरण ।
इकट्ठा करना या लेना । लगाना । जोड़ना ।

आयोधन, (न.) लक्षार्थ की जगह । युद्ध-
स्थान । (किं.) लड़ना । मारना ।
युद्ध । वध ।

आर, (पुं.) पीठल । मङ्गलमह । शनिमह ।
मयुगमङ्गल । सप्तमिन् । वृषभेद ।
अन्तर । कात्तना । सन्तर्प का

। आह । आ ।

(पुं. न.)

का

आर्यः, (पु.) सत्य । श्रीकृष्ण ।
 आर्यः, (पु.) नट । नाटक का एक पात्र ।
 आर्यः, (पु.) एक देश का नाम जो
 पञ्जाब के उत्तर-पूर्व में है और जो
 योरो के निचे स्थित है । जनराज के लोग
 अब भी इस राज्य की ईसाय या ईसाय
 देश कहते हैं । इस देश के लोग या योरो ।
 आर्यः, (न.) गवारा । व्याज ।
 आर्यः, (न.) गवारा । व्याज ।

आराम, (न.) गहराई । आल ।
 आरति, (पुं.) शिव । खबर ।
 आरप, (न.) जहली, बनेला । बन ।
 एक मकर का चनाम जो बिना बाँधे अपने
 चार बगल होता है । शशि विशेष बोधा ।
 महाकाव्य के पद्यों में ही एक का नाम ।
 आरपक, (पुं.) बनेला वा जहली
 मार्ग । अपवाद । ग्राह्य । निहारपान ।
 हाथी । वेद का एक पुराविशेष ।
 आरति, (श्री.) कपट । इतना । निवृत्ति ।
 दण्ड ।
 आरप, (पुं.)

आरथा, (प्र.) एवं नित्ये एक विल अथवा
 एक विला जीता जाता है ।
 आरथ, (वि.) आराम किया गया ।
 आरमदी, (श्री.) मर्दों की कलाकाजी । एक
 ब्रह्म की रचना । संत । भाष ।
 आर, (प्र.) लरा । उठ्य । बल । बध ।
 आरना । आरुह । अरुणना ।
 आर, (प्र.) आरुणना । अरुणना का
 आर ।
 (श्री.)

(६.) बमबा जीने का आंतरा
का एक कथा है।
(७.) दा. ३ दक्षि. ३ वाता.
(८.) शत्रु. विधि.
(९.) (क.)

(५.) दत्तक पुत्रप्राप्ति का अर्थ है कि दत्तक पुत्र को दत्तकदाता के समान ही माना जाता है।

(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10) (11) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30) (31) (32) (33) (34) (35) (36) (37) (38) (39) (40) (41) (42) (43) (44) (45) (46) (47) (48) (49) (50) (51) (52) (53) (54) (55) (56) (57) (58) (59) (60) (61) (62) (63) (64) (65) (66) (67) (68) (69) (70) (71) (72) (73) (74) (75) (76) (77) (78) (79) (80) (81) (82) (83) (84) (85) (86) (87) (88) (89) (90) (91) (92) (93) (94) (95) (96) (97) (98) (99) (100)

धाराम, (पु.) लपन : कटिना : श्रीहर्ष
बनाया गया बपीषा ।
धारालिका : दो

ध्यासिक, जो टेदा बरताव करे। भासके द्वय।
ध्यासिक, (वि.) (वि.) (वि.) (वि.) (वि.)
बला ।

शक, (प्र.) केवळा : एवढा : एक प्रवा

दध्. (कि.) धनना । पसाद डाना ।
दधी. (कि.) शोधना । डाना ।

की, (की.) मनु की पुत्री कीर कीर्ति
की याता ।
द. (दि.)

द. (वि.) बढ़ना ।
(क.) बढ़ना ।

(३.) शीतले जलवा धीरे रह का ।
या शीतला रह । सुधार । दिमाग पर
होने वाली एक वनस्पति का ।
बड़ा हवा ।

[illegible]

वृत्तः अन्तरः वातः समीपः
वायुनाः समीपः

(न.) दीव का अन्वेष । दीव

(कितने वरदा में लय का)
कल्पना । ध्यान ।

धन । लभार्थ । दत्तव्य विदो
 का वृत्त । उक्तार्थ । वीरदत्त

ललाटः कौशल्याय ।
 ललाटः कौशल्याय ।
 ललाटः कौशल्याय ।

[illegible]

१. एतिहस । २। ३।
 ४। ५। ६। ७।
 ८। ९। १०।
 ११। १२। १३।
 १४। १५। १६।
 १७। १८। १९।
 २०। २१। २२।
 २३। २४। २५।
 २६। २७। २८।
 २९। ३०। ३१।
 ३२। ३३। ३४।
 ३५। ३६। ३७।
 ३८। ३९। ४०।
 ४१। ४२। ४३।
 ४४। ४५। ४६।
 ४७। ४८। ४९।
 ५०। ५१। ५२।
 ५३। ५४। ५५।
 ५६। ५७। ५८।
 ५९। ६०। ६१।
 ६२। ६३। ६४।
 ६५। ६६। ६७।
 ६८। ६९। ७०।
 ७१। ७२। ७३।
 ७४। ७५। ७६।
 ७७। ७८। ७९।
 ८०। ८१। ८२।
 ८३। ८४। ८५।
 ८६। ८७। ८८।
 ८९। ९०। ९१।
 ९२। ९३। ९४।
 ९५। ९६। ९७।
 ९८। ९९। १००।

आम्रः, (पुं.) आम्र का पेड़ । आम्र का वृक्ष ।

आम्रकूटः, (पुं.) एक पर्वत का नाम ।

आम्रातकः, (पुं.) आम्र के का वृक्ष ।

आम्र के का फल । मिलासा ।

आम्रेष्ट, (किं.) दुहराना ।

आम्रेष्टित, (विं.) उन्मत्त की तरह एक

बात को बारबार कहना । पुनः पुनः

कहा गया । व्याकरण की एक संज्ञा ।

आम्लार, (स्त्री.) बड़े लहरे रस वाला । फल ।

इमली का वृक्ष ।

आयः, (पुं.) आयस्त्री । प्राप्ति । धनागम ।

कृष्णक्षी का एकदरा घर । शियों के

घर की, रखवाली करने वाला पदस्थ ।

आयत, (विं.) लम्बा । लोचा हुआ । उद्योगी ।

चौड़ा ।

आयतन, (नं.) देशालय । मन्दिर । आश्रम ।

बैठक । विभामस्थान । यज्ञस्थान ।

आयतीगघम्, (नं.) गौश्यों के लौटने का

समय । गोधूली ।

आयति-ती, (स्त्री.) आने वाला समय ।

माघी काल । उत्तरकाल । प्रभाव । फल

देने का समय । मेल । लगनाई । पहुँचना ।

आयत्त, (विं.) अधीन । पराधीन । अव-

लम्बित । घरा में ।

आयत्ति, (स्त्री.) स्नेह । प्रीति । सामर्थ्य ।

बल । सीमा । मर्यादा । दिन । राखन ।

मिलासा ।

आयस्, (नं.) लोहे का बना पात्र । लोह ।

लोहे से बना ।

आयस्त, (विं.) कैदा गया । दुःख दिया

। मया । मारा गया । वेष्ट किया गया ।

आयाम, (पुं.) लगनाई । रोचना ।

आयास, (पुं.) मिहनत । बड़ा यत्न ।

दुःख । उद्यम । केरा । चिन्ता ।

आयु, (पुं. नं.) उम्र । जीवनकाल । उमर ।

धी । पवन । पुत्र । वराज । सन्तान ।

पूरवा और उत्तरा के पुत्रगण ।

आयुज्, (किं.) जोड़ना । बाँधना । जु-

लसना । नियुक्त करना । बनाना ।

आयुत, (विं.) मिला हुआ ।

आयुध्, (किं.) लड़ना । आक्रमण करने

सामना करना । (नं.) हथियार । झाल

आयुध तीन प्रकार के होते हैं । यथा

(१) प्रहरण, जैसे तलवार (२)

इस्तमूक, जैसे चक्र (३) यन्त्र

जैसे शर बरतन ।

आयुधधर्मिणी, (स्त्री.) जयन्ती वृक्ष

आयोधनम्, (नं.) लड़ाई । युद्ध । रणस्थ

वध करना । मारना ।

आयुस्, (सं) जीवन । जीवनकाल । भोजन

दीर्घजीवी होने के लिये आयुष्यो नाम

यजुष्ठान ।

आयुष्मत्, (नं.) दीर्घजीवी । बहुत दि-

न तक जीनेवाला । (पुं.) विशुद्ध आ

शियों में से तीसरा योग ।

आयुष्य, (विं.) नदी उम्र करने वाला

वन्ध । हितकारी । शब्दा ।

आयोग, (पुं.) गन्धमास्त्योपहार । काम

द्वेष चन्दन आदि चढ़ाने की सामग्री

तट । किनारा ।

आयोग्य, (पुं.) स्मृति का पुत्र जो वैश्य के

गर्भ से उत्पन्न हुआ हो । बड़े प्रतिलोम

वर्षसङ्कर से उत्पन्न एक जातिविशेष ।

आयोजन, (नं.) उद्योग । आहरण ।

इकट्ठा करना या लेना । लगाना । जोड़ना ।

आयोधन, (नं.) लड़ाई की जगह । युद्ध-

स्थान । (किं.) लड़ना । मारना ।

युद्ध । वध ।

आर, (पुं.) पतित । महलमह । शक्तिमह ।

मधुराग्रजल । सरमिद्धा फल । गृध्रभेद ।

अन्तर । कातला । प्रान्तभाग । सन्तर का

पेड़ । पाइ । आरा ।

आरकूट, (पुं. नं.) पीठल का बना मृणाल ।

पीनल का गहना ।

- आरक्षकः, (उ.) सन्तरी । बीरद्वार ।
 आरटः, (उ.) नट । नाटक का एक पात्र ।
 आरधः, (उ.) एक देश का नाम जो
 पञ्जाब के उत्तर-पूर्व में है और जो
 चीनों के लिये प्रसिद्ध है । इनराठ के लोग
 अब भी इस प्रान्त की ईरान या ऐरात
 देश कहते हैं । इस देश के लोग या चीनें ।
 आरखं, (न.) गहवा । साह ।
 आरखिः, (उ.) बैर । बकर ।
 आरखय, (न.) जहली, बनेला । बल ।
 एक प्रकार का अनाज जो बिना बोये अपने
 आप उत्पन्न होता है । राशि विशेष गोश्व ।
 महाभारत के वनों में से एक का नाम ।
 आरखकः, (उ.) बनेला या जहली
 मार्ग । अर्थात् । ग्वाव । निहारपाव ।
 हाथी । वेद का एक अराधितो ।
 आरतिः, (धी.) वपस्व । हुना । निवृत्ति ।
 उद्गात ।
 आरधः, (उ.) एक निमित्तमें एक बैल अथवा
 एक घोड़ा भोगा जाता है ।
 आरध, (वि.) आगम दिया गया ।
 आरमटी, (धी.) मर्दों की कलाकारी । एक
 प्रकार की रचना । तंज । नाच ।
 आरम्भ, (उ.) लरा । उपम । बल । बध ।
 मारना । अहङ्कार । प्रभावना ।
 आर—रा, (उ.) राध्माय । हर प्रकार का
 राध्म ।
 आरा, (धी.) अमरा बीरने का कोतर ।
 छोटे का एक भीतर ।
 आराह, (अर्थ.) दूर । समीप । पास ।
 दूर । सीधा ।
 आरातिः, (उ.) रात्रि । बैरी ।
 आरात्रिक, (न.) प्रकरा दिताना या अरात्री
 को रात्रि के समय अतिपादितो के समुद्र
 की जाती है । आरात्री । नीराजन कर्म ।
 आराधन, (न.) उपजना । पूजन । प्रत्य
 करना । प्राप्ति । सेवा । पचना ।
- आराम, (उ.) उपवन । वासि
 बनाया गया बगीचा ।
 आरालिकः, जो टेढ़ा बरतान करे ।
 आरिच, (कि.) रीठा करना
 करना ।
 आरु, (उ.) केवडा । एयर । ए
 का इष्ट ।
 आरुध, (कि.) इनना । पतन करना ।
 आरुध, (कि.) रोचना । बन्द करना ।
 आरुनी, (धी.) मट की पुनी और
 की माता ।
 आरुह, (कि.) बढ़ना ।
 आरु, (उ.) लौंभले अथवा पीरे रह ब
 बीरा या लौंभला रह । एयर । दिवाल
 उत्पन्न होने वाली एक वनस्पति का नाम ।
 आरुह, वडा हुआ । पैठा हुआ । सवार ।
 आरुह, दूर । अन्तर । पास । समीप ।
 आरुहसुम्, वाटना । घूमना ।
 आरुगेय, (न.) रीप का अनाज । रीप
 से छुड़वाता ।
 आरुगेय, (उ.) अन्य धर्म में अन्य धर्म का
 प्रतीत होना (जैसे रस्ती में शर्प का) ।
 संसारन । अचना । मान लेना । भ्रम
 भुजना ।
 आरुह, (उ.) बढ़ना । लम्बाई । उतम विषयों
 का निम्न देश या वृद्ध । ऊँचाई । परिभाष
 विशेष ।
 आरुध, (उ.) तरलता । कीशान ।
 आरुध, (वि.) अराध । दीवित । कट झट ।
 आरुध, (न.) अनु बाला । अधर्म का
 एक जो अतिपाद विषयों को होता है ।
 आरुधिय, (न.) अतिपाद के करने योग्य कर्म ।
 आरुधिक, (वि.) अरुध । परिश्र । दाना ।
 कर्म से बना हुआ । निरुध । धनी ।
 धनदार । दया । दया ।
 आरुध, (वि.) दीक्षा । (धी.) अरुध अथवा
 अरुधन ।

आशित, (वि.) मुक्त । राया । भोजन
द्रव्यम् ।

आशीर्वाद, (पुं.) मन्त्रार्थ की प्रार्थना ।
शुभेच्छा । आशीर्वादः ।

आशीर्षिण, (पु.) अहीली दाढ़ वाला ।
सर्प । सर्प ।

आशुग, (पुं.) बाण । हस्त । पवन । वायु ।
सूर्य । शीघ्र चलने वाला ।

आशुतोष, (त्रि.) शीघ्र प्रसन्न होने वाला ।
महादेव । शिव ।

आशुशुक्षणि, (पुं.) अग्नि । आन । पवन ।
वायु ।

आशु, (अव्य.) तेजः । शीघ्र ।

आशुक्रुदिन्, (पु.) पहाड़ । पर्वत ।

आशीघ्र, (न.) वैदिक कर्म के अभोग्य
दशा । अशुद्धि । सूतक । " दशाहं शाव-
मंशोर्वा मातृण्य विधीयते " मनु ।

आश्वान, (त्रि.) विभिन् एकत्र हुआ ।
सूता हुआ ।

आश्रम, (अव्य.) शौच ।

आश्रम, (पु.) मलचर्मादि चार आश्रम,
अर्थात् चरमा । मुनियों के रहने का
स्थान । कुटी । मठ । विचारियों के रहने
की जगह । तपोवन । विष्णु का नाम ।

आश्रय, (पु.) आसरा । समीप । समीची ।
आधार । घर । मकान । बलवार रात्रि का
सहारा लेना । सन्धि आदि क्ष. में एक शय ।

आश्रयाश, (पु.) जो अपने आश्रय की
ला डाले । अर्थात् अग्नि, चाय ।

आश्रय, (पु.) नदी । गला । दोष । अप-
राध । आकाश ।

आश्रित, (त्रि.) शरणार्थ । शरण में आ
पड़ने वाला । अर्धीन । आसरे पर रहने
वाला । आनर । भृत्य । नीचर । अनुयायी
रहने वाला ।

आश्रिः, (स्त्री.) सलवार की धार । लड़-
की पढ़ ।

आश्रु, (त्रि.) धुनना । प्रतिज्ञा करना ।
बचन देना । स्वीकार करना । स्वीचना ।
जपना ।

आश्रुत, (त्रि.) धुना । प्रतिज्ञान । स्वीकृत ।

आश्रित्, (कि.) आश्रित करना । गले
लगाना । चिपकना ।

आश्लेष, (पु.) एक चौर से उठा हुआ ।
(१) नवोत्पन्न ।

आश्र, (न.) घोड़ों का समूह । घोड़ों का
रथ या गाड़ी ।

आश्वयुज, (पु.) महीना जिसमें अश्विनी
नक्षत्रमुक्त पूर्विका हो, अर्थात् आश्विन
या कार का मास ।

आश्वलायन, (पु.) एक सूत्रकार । निनका
अथ आश्वलायन सूत्रों के नाम से
प्रसिद्ध है ।

आश्वत्थ, (पुं.) आश्वत्थीन । मयभीत
का भय दूर करने के लिये दाढ़त बंधाना ।

आश्विन, (पु.) आश्विन । कार का मास ।

आश्विनेय, (पु.) देवनागों के विक्रितक
नकुल चौर सहदेव । घोड़े की एक दिन की
मञ्जिल । सूर्यपत्नी सत्य के पुत्र । अश्विनी
कुमार ।

आश्वीन, (पु.) घोड़े की एक दिन की
मञ्जिल ।

आषाढ़, (पु.) वर्षा ऋतु का प्रथम मास ।
आषाढ़ मास । पक्षरात्रि वृष का दण्ड जो
सन्ध्यासियों के पास रहता है । माघ की
यज्ञोपवीत संस्कार में ब्रह्मचर्य का विह
दिया जाता है ।

आस, (कि.) नैटना । सेटना । आराम
करना ।

अस, (अव्य.) स्मरण । दूर करना । कोप ।
सन्ताप । गर्व से चुनकना ।

आसक्त, (त्रि.) कैला हुआ । अनुक्त ।
निरत । सब पन्था छोड़कर एक में अनु-
रक्त होना । निरन्तर । निरन्त्र ।

धीर काम मोक्ष का उपदेश प्राचीन
कथानकों से युक्त हो । पुरातत्त्वान्त का प्रस-
राक । सरहूत में पुराने इतिहास ग्रन्थ
दो ही हैं । यर्षाई महाभारत और वाल्मीकीय
रामायण ।

इत्थम्, (अन्.) इस तरह । इस प्रकार । ऐसे ।

इत्थशालः, (पुं.) अयोध में वर्षाकाल के तीसरे
योग का नाम ।

इत्थर, (वि.) निन्दुर-कर्म करने वाला ।

कूर कर्म । नीच । पवित्र । बरोही ।

इत्थरी, (स्त्री.) अभितारिका । अपने
प्रणयी द्वारा निश्चित स्थान पर अपने
प्रणयी से जो मिलने जाय । व्यक्ति-
कारिणी । कुलश स्त्री ।

इत्थ, (वि.) प्राप्य । पहुँचने के योग्य ।
जाने योग्य ।

इद्, (वि.) ऐश्वर्य होना ।

इदम्, (वि.) किसी ऐसी वस्तु को बतलाने
वाला । जो करने वाले के समीप हो । यह ।
यही ।

इदानीम्, (अन्.) मग्ननि । अब । इस
समय । अभी ।

इद्ध, (न.) धृत् । काम । आनन्द । होवि ।
प्रसाद । अद्भुत । बुद्ध । निमित्त । साक ।

इद्म, (न.) इन्द्र । मन्त्रिण । काष्ठ । लकड़ी ।

इन्, (पुं.) योग्य । इन्द्र । वनवान ।
सन्दी । प्रसादी । पूर्व । अनु । क्षात्रिण ।
राष्ट्र ।

इन्द्रानि, (वि.) पहुँचने का वस्तु करना ।
जाने की चेष्टा करना ।

इन्द्रिय, (स्त्री.) लक्ष्मी । समन्ता । धन
की वस्तुवादी देवी । विष्णु की स्त्री ।

इन्द्रियर, (न.) लक्ष्मी का विष्णु । जीर्ण-
लक्ष्मी । लक्ष्मी कल्प । इन्द्रिय ।

इन्द्र, (पुं.) अद्भुत । मन्त्रिण । अनु ।
इन्द्रिय । कूर । अद्भुत में पूर्व ।
के दो ह करने वाला ।

इन्दुकलिका, (स्त्री.) केतकी । निवाही
केतके का फूल ।

इन्दुकान्त, (पुं.) चन्द्रकान्तमणि । यह
माघ चन्द्रमा के सामने विपत्ती है ।

इन्दुजनक, (पुं.) चोंद को पैदा करने
वाला सपुत्र । अनिच्छा । (इनके मंत्र से भी
चन्द्र की उत्पत्ति किसी कल्प में होती है) ।

इन्दुजा, (स्त्री.) चन्द्र से निकली नर्मदा
नदी । चोंदनी ।

इन्दुपुत्र, (पुं.) चन्द्रपुत्र यर्षाई पुत्र ।

इन्दुभृन्, (पुं.) शिव । शङ्कर । महादेव ।

इन्दुमती, (स्त्री.) धूमिमा । रागा धन
की स्त्री ।

इन्दुरक्ष, (न.) मुक्ता । मोती ।

इन्दुलेखा, (स्त्री.) । चोंद की कला ।
सोमलता । अमृतलता ।

इन्दुयासर, (त.) चन्द्रमा का पार ।
सोमसार ।

इन्द्र, (पुं.) देवताओं का स्वामी । परमेश्वर ।
अपेक्षा नष्टन । इन्द्राय श्रुतों में से एक ।
चोंद की संगमा ।

इन्द्रक, (न.) समामान । कमेटी घर ।

इन्द्रकील, (पुं.) मंदर गौर ।

इन्द्रयोग, (पुं.) यक्षानन्ता । यर्षाई लागे
रक्ष का योग ।

इन्द्रशालिक, (वि.) मदायी । आदुर ।
तन्त्रिण ।

इन्द्रमित्र, (पुं.) इन्द्र की जीनेवाला ।
मेघनाद । शत्रु का पुत्र ।

इन्द्रधनुस्, (न.) पूर्व की दिग्में जो
धनुश्चास्त्र बादलों पर पड़ कर विविध रश्मि
धरत करती है ।

इन्द्रवीज, (पुं.) मन्त्रक मणि । नम्र ।

इन्द्रमेघ, (न.) एक इन्द्र की निनी ।

इन्द्रपर्यन्त, (पुं.) मंदर गौर ।

इन्द्रपुर्वादि, (पुं.) इन्द्रादि ।

इन्द्रवध, (न.) दिनी नष्ट ।

इन्द्रभेषज, सोंठ । गुल्मी ।

रन्ध्रपंखा, (सी.) जिसके शक्ति पाद में
बारह चपल हों—बढ़ जाय ।

इन्द्रपद्मा, (स्त्री.) ग्यारह अक्षरों के पाद
वाला छन्दविशेष :

इन्द्राय, (१.) वृषाय ।

इन्द्राणी, (स्त्री) राक्षी : सिन्धुनात वृद्ध ।
 वही इलायची : बोम्बामातृकायां मे से
 प्रथम माता । लज्जा भिरौष ।

इन्द्रायध, (न.) वसन्त । इन्द्रायधुन ।

हन्निद्रयः, (न.) ईश्वर प्रणीत ज्ञान धर्म
कर्म के साधन अर्थात् हाथ पैर कान
नाक आदि ।

इन्द्रियाय, (पु.) इन्द्रियों के विषय।
यथा—शब्द, रस, रूप, रस, धर्म, आदि।

इन्द्रियायतन, (न.) शरीर ।

इन्ध, (कि.) जलना : बलना : आ
वा जलना ।

इन्धन, (न.) लहरी । इन्धन ।

६७. (पु.) राधी । निर्भाष । शक्ति । नीवर
अधीनरप । आठ बी गिभती ।

हमजाया, (की.) बरी बीजत । दय
मिपली ।

द्वयानिमित्तिका, (की.) वगलपि रिं
मिलके सेवन ते हाथी भी को ज्ञान
भाह । निम्न । दृष्टः ।

इमपालक, (५) इतिवक्तुः । श्रीवारा
महापद ।

इभपोटा, (५०.) दुषा हदि ती ।

हमपेक्षा: (३.) हाथी का बच्चा ।

हमनाथ, (5.) । रंर । केरती ।

इभया, (६१.) मरुतः ती ।

हमारे (वि.) वर है। धनवान् । अर्थात्

1. (a) $\frac{1}{2}$ (b) $\frac{1}{2}$ (c) $\frac{1}{2}$ (d) $\frac{1}{2}$ (e) $\frac{1}{2}$ (f) $\frac{1}{2}$ (g) $\frac{1}{2}$ (h) $\frac{1}{2}$ (i) $\frac{1}{2}$ (j) $\frac{1}{2}$ (k) $\frac{1}{2}$ (l) $\frac{1}{2}$ (m) $\frac{1}{2}$ (n) $\frac{1}{2}$ (o) $\frac{1}{2}$ (p) $\frac{1}{2}$ (q) $\frac{1}{2}$ (r) $\frac{1}{2}$ (s) $\frac{1}{2}$ (t) $\frac{1}{2}$ (u) $\frac{1}{2}$ (v) $\frac{1}{2}$ (w) $\frac{1}{2}$ (x) $\frac{1}{2}$ (y) $\frac{1}{2}$ (z) $\frac{1}{2}$

ਭਾ. (੧.) ੧੨੫

1

इयत्ता, (छी.) भीमा । माप । गिनती ।

इरम्मद, (पु.) विनसी । वज्राग्नि । समुद्र
की प्रायः नदयानुल ।

हरा, (स्त्री) धरती । भूमि । बाणी । दुरा ।
मग । अल । अत । कश्यप की स्त्री ।

इरायती, (खी.) एक नदी का नाम । यह
नदी पञ्जाब में है और इसका मसिह
नाम रावी है । दुर्ग ।

हरिणः (न.) ऊसर भूमि । आश्रयणः
पना ।

हरेण, (५.) वरुण । इहस्पति । राजा ।
विष्णु ।

इर्याद-सु. (श्री.) वरंदा । आल ।

इस (कि) धीना । केवना ।

इलपिला, (श्री.) कुबेरजननी । पुलक
की थी । माना का नाम इलपिला होने से
कुबेर का नाम ऐलपिल है ।

हस्ता, (भी.) धूमि : धूमिरी । गी । वाट
मण्डूदीप के गव यो मे से एक । वैभव
मनु की कथा । बुध की स्त्री ।

एक : बार सीमा वाला देश । जगत् के नव राष्ट्रों में से एक ।

इली, (श्री.) देव राह । पुरी । बरकलिक

इसीविलः, (३.) एक ईश्वर शिरो ईश्वरः
परात्परा विद्या या ।

इत्येतत्. (५.) अति बलवत् । एक शत
वा मध्य । एक द्वादश लो कल्पयति
महा मया वा ।

इष्ट. (कि.) ईश्वरः (अर्थ.) ज्ञान । ईश्वर
मार्गः । वाग्वरः । ईश्वरः । वाग्वरः ।

६५. (कि.) चरण । चारु चरण । कुम्भ
कुम्भ । कुम्भना चरना । काङ्क्ष । काल

इस (५) के द्वारा हम । जिस काम
कदमों द्वारा काम करते हैं ।

१३. (५.) अरु । अरु । अरु ।
अरु ।

इधुधिः, (पु.) तरकस । बाप रखने का स्थान ।

इष्ट, (वि.) आदर किया गया । पूज्य । अभिजित । आदा गया । मित्र । यज्ञादि कर्म । देही का पेड़ । (पु.) सरस्वती (न.) आद । भये कार्य ।

इष्टका, (स्त्री.) मिट्टी आदि का बना हुआ । एक प्रकार का मिट्टी का लण्ड । वर्षापूर्व । सार्वभौम ।

इष्टा, (स्त्री.) शमी वृक्ष ।

इष्टापूर्व, (न.) अग्निहोत्र तब । सत्य । वस्त्र । दान । वेदव्रत । आदि य । वैश्वदेव । अग्निहोत्र कर्म । वारणी । कुषा । तापाय । देशपुर । अमरान । पाटिका रोचना आदि हों की पूर्ति ।

इष्टि, (स्त्री.) यज्ञ । दत्त पीर्यमाण वस्त्रभेद । अभिजन्मा । इष्ट्या । आद ।

इष्ट्यागम, (पु.) धनुष ।

इष्ट, (अन्व.) बही । इन समय । इन देश में । इन जगत् में । अथ ।

इष्टा, (पु.) वेदि देग का नाम ।

इष्टामुख, (अन्व.) बही बहो । इन लोक और परलोक में ।

इ

ई, (स्त्री.) लक्ष्मी तथा कामदेव का नाम । अनु- । लक्ष्मी । लोका । लोक । लोक । अनुकम्पा । दूत । शत्रु । पुत्रवत् ।

ई, (वि.) अन्व. । अथ । ईदृश । इष्ट्या । अन्व. । ईदृश । ईदृश । ईदृश । ईदृश । ईदृश ।

ईदृश, (वि.) ईदृश । ईदृश । अन्व. । ईदृश । ईदृश ।

ईदृश, (न.) ईदृश । ईदृश । अन्व. ।

ईदृशिक, (वि.) ईदृश के अन्व. । ईदृश । ईदृश । ईदृश । ईदृश । ईदृश ।

सामुद्रक जानने वाला । सधुनीया । सधुन उठाने वाला । ज्योतिषी ।

ईशा, (स्त्री.) दर्शन । देखना ।

ईश्व, (कि.) शोचना । शूचना । शिला ।

ईजू, (कि.) जाना । भर्त्सना करना । दोषारोप करना ।

ईद, (कि.) स्तुति करना । सराहना ।

ईडा, (स्त्री.) स्तुति । प्रशंसा । सराहना ।

ईदमत्, (पुं.) निम्नका कोई स्वामी या प्रभु हो ।

ईदिते, (स्त्री.) उत्पन्न हुआ । ऐनी सम्बन्धी अः प्रकार के उत्पन्न यथा—१ अग्नि-वृत्ति । २ अन्वृत्ति । ३ मन्त्रि । ४ मूत्रे । ५ तोता । और ६ राधापों का शीत । यात्रा करना । कष्ट ।

ईदधर, (वि.) इसके समान । ऐमा । इसके बराबर । इसके सरस ।

ईदितत, (वि.) योगिन । आदा हुआ । इष्ट ।

ईद, (कि.) माना ।

ईदम, (न.) मय । पाद । कोष । जलम ।

ईद्व, (कि.) आह करना । होड करना ।

ईद्व, (स्त्री.) गह । दूतों की बहनी की दल का मयना । वैर ।

ईद्व, (स्त्री.) वृषि । बापी । गी । स्तुति ।

ईद्विः-स्त्री, (स्त्री.) इद्विषार । स्तुति । अन्व. ।

ईद्व, (अन्व.) इनका लम्बा । ऐमा । मन्त्रधर ।

ईद्व, (वि.) सामान करना । लक्ष्मी । ईद्व । ईद्व । ईद्व । ईद्व । ईद्व ।

ईद्व, (पु.) ईद्व । ईद्व । ईद्व । ईद्व । ईद्व । ईद्व । ईद्व । ईद्व । ईद्व । ईद्व ।

ईद्व, (स्त्री.) अथ । ईद्व । ईद्व । ईद्व ।

हंस्वत्, (उं.) महादेव । कामदेव । पितृव्य
भावात् । परमेस्वर । पात्रजल के प्रवाहसार
केतु कर्मदेसनाभावों से अत्युन्नत प्रवृत्ति
विशेष । परिष्ठा । स्वाधी । ललाटे ।

हंस्व, (उं.) स्वाधी । मानिक । महादेव ।
परमेस्वर ।

हंस्वत्, (अम्य.) अस्वत् । घोड़ा । कुम्भ ।

हंस्वत्कर, (उं.) छेरासान, घोड़े से बल या
प्रयास से सिद्ध हो जाने वाला ।

हंस्वत्पुष्प, (उं.) धनधुना । कुम्भ कुम्भ गर्व ।
मृदुपुष्प ।

हंस्वा, (घी.) हस्तदण्ड । हस्त की नोक । हस्त
की काष्ठ ।

हंस्विका, (स्त्री.) हाथी की ओर की उलली ।
बिचकर की दुँबी । तीर । अक्ष ।

हंस्व, (कि.) अभिताषा करना । काहना ।
बस्तु पाने के द्विजे प्रयत्नशील होने ।

हंस्वा, (घी.) वेडा । उद्योग । मयम । धाम्ना ।

हंस्वित, (वि.) हँसा हुआ । सोना हुआ ।
मावित्र (त.) अभिताषा काह नामा
विधा हुआ ।

उ

उ, हिन्दी वर्णमाला का चौथवाँ अक्षर ।

उ, (कि.) शब्द करना । कोटारुह मचाना ।
धोमना । मरमना । मीमना । लपटना
करना ।

उ, (तं.) शिप का नाम । मय का नाम । बर
का शिप । सम्पन्न का शब्द । मीम । दृष्टा ।
अनुकम्पा । अज्ञा । मिमय । हितनी ।

उकामह, (न.) दाह और पीछे रख का
शेष ।

उकुम्भ, (उं.) परमत्त । लालकौर ।

उक, (वि.) बरिद । बरा बरा । कचन ।
बहना । एक कचर के बर का चिह्न ।

उकि, (घी.) बहना । कचन ।

उकृत्, (न.) नव प्रकार ॥ सामवेद का एक
भाग । सामवेद का प्रधान अक्ष । महा-
मनास्व यह । प्रायः कचन । बरन ।
लोक । प्रकाश ।

उकृ, (कि.) भिडकना । सींचना । भिगेना ।
मम करना । उहेलना । डैलना । लाल
करना ।

उकृत्य, (उं.) तीवरी अवरदा की पट्टी का
हुका बैल । बका बैल ।

उकृन्, (उं.) बका । रोम । वदन । बलि ।
अधर्मोपि ।

उकृत्, (उं.) तेज । बवानक । उँका ।
बका । सर्वोत्तम । बन्द ।

उकृ, (कि.) जाना । हिलना । होटना ।

उकृ, (उं.) पाकनाम । किसी वस्तु की
उकासने का पात्र । बरली । भरीना ।
तमला । बेदी । शरीर का अङ्ग ।

उकृ, (वि.) बवानक । मित्र । बनेटा ।
बली । हद । तीक्ष्ण । तेज । मज्ज ।
अभिय विज्ञा और अक्षर भाग के धर्म से
उत्पन्न सम्मान । बाहु की कुर्ति भाग
करने वाले शिप । विर शिप । अक्ष
समूह ।

उकृत्कण्ड, (उं.) बनेटा । कर्तव्य कर्तव्य
कोला का ह्व ।

उकृत्कण्ड, (वि.) तेज बवानका ।
बणा । बनेटी । कर्मक ह्व । उकृत्क
ह्व ।

उकृत्कण्ड, (वि.) मित्र का उकृत्कण्ड
तेज हो । महर्षि । ह्व ।

उकृत्कण्ड, (उं.) रोमरुप का ह्व । हनी
ह्व का को गुण कर्तव्य करने बल ।

उकृत्कण्ड, (उं.) बल का शिप । यह उकृत्कण्ड
का कर्तव्य ह्व का अक्षर का ह्व ।
बुद्धका का ह्व ।

उकृ, (वि.) बरन नाम ।

उकृ, (वि.) बरन । उकृत्कण्ड

पाने की बिन्ता । हिरिर । दु. त । विक्रम ।
 किसी दिग् वस्तु को पाने की इच्छा ।
 उत्तर, (पु.) धानादि का पृथक् करना ।
 फैलाना । हाथ पोंव फैलाना । धाम आ
 बिखेरना । टीला ।
 उत्कर्ष, (न.) कान खेदना ।
 उत्कर्ष, (पु.) अधिराज । अधरिज । बहुत
 अधिक । उन्नति ।
 उत्कल, (पु.) उड़ीसा प्रदेश । शिवाजी ।
 भारवाहक । बौद्ध होने वाला । मन्त्रियों
 की एक जाति ।
 उत्कलिका, (स्त्री.) उत्कलका । कमी । लहर ।
 उत्कार, (पु.) धानों को पृथक् करना ।
 धीरे ऊपर उठाटना । फैलना ।
 उत्कार, (पु.) दुकान की तरह खुलना ।
 उत्करीर्ण, (वि.) फैलाया गया । फैल गया ।
 फैला गया । गल्ल गया । उल्लिखित ।
 उत्करीलित, (न.) लुप्त हुआ ।
 उत्कुर्य, (उ.) झे । पीहर । केरों में
 उलान होने वाले कोंडे ।
 उत्कुल, (पु.) पति ।
 उत्कुर्द्धन, (न.) कलाह । झगडा ।
 उत्कुल, (वि.) झिन्ने तक भरा हुआ ।
 उत्कृति, (स्त्री.) एक मन्द विराट ।
 उत्कृष्ट, (उ.) भेडतर ।
 उत्कृतेच, (पु.) धूम । शिखर ।
 उत्कर्म, (पु.) उत्कर्म कर्म । निरा । निरम-
 विन्द । कलहना ।
 उत्करोश, (पु.) दून । बिसाहट । घुरी घरी ।
 उत्कृति, (उ.) उन्मात् । बेक । लुप्त ।
 उत्कृता, (वि.) उन्मात् । उत्कृता हुआ ।
 उत्स, (पु.) कान में पहनने का पहना ।
 कमी । शिरोधार्य । हार ।
 उत्स, (पु.) कान में पहनने का पहना ।
 कमी । शिरोधार्य । हार ।
 उत्स, (पु.) कान में पहनने का पहना ।
 कमी । शिरोधार्य । हार ।

उत्तमाद्, (न.) मन्त्रक । सब से बड़ा पह ।
 उत्तमम्, (कि.) उद्गना । पर्वतना । गेहना । भ-
 रोता देना । वृत्ता से इतर । धारम करना ।
 उत्तर, (न.) जहाज । उत्तर नाम की दिशा ।
 उदीची । शिवालय के पुत्र का नाम ।
 पीले । योग्य । ऊँचा । अच्छा । अन्तिम ।
 उत्तरकोशला, (स्त्री.) योयोपा नगरी ।
 उत्तरकाय, (उ.) शरीर का ऊपरी भाग ।
 उत्तरा, (पु.) ऊँची लहरों वाला । दवाँले
 के ऊपर की लहर ।
 उत्तरच्छुद्, (प.) ढकना । निर्वीने की
 चार । चंदी ।
 उत्तरमीमांसा, (स्त्री.) अगला दिवार ।
 फैलने की बात । वैदिक दर्शन ।
 उत्तरा, (स्त्री.) तपिषीकरण के अनन्तर
 की क्रियाएं । उत्तर दिशा । काल । देरा ।
 राजा परीक्ष की माता ।
 उत्तरान्, (अन्त्य.) उत्तर दिशा । उत्तर की
 घोर । उत्तर काल ।
 उत्तराधिकारिन्, (वि.) एक स्थापिकारी
 के अनन्तर जो दूसरा स्थापिकारी हो
 सक्ता है, वह उत्तराधिकारी कहलाता
 है । पीले का अधिकारी । वारिस ।
 उत्तरामास, (उ.) दूध उत्तर । पुनःप्राप्त ।
 उत्तरायण, (न.) उत्तरी मार्ग । वह समय
 जब सूर्य उत्तर की ओर भ्रमण है । मकर
 मकरिन् से लेकर मेष तक का महीने ।
 मकर समय का दिन ।
 उत्तरीय, (न.) ऊपर का कपडा ।
 दुपडा । कडा । घुमा ।
 उत्तरेण, (अन्त्य.) उत्तर । उत्तर की ओर ।
 उत्तान, (वि.) शिखादि । ऊपर की
 ओर मुँह दिने हुए ।
 उत्तानशय, (वि.) ऊपर की मुँह कर के सोने
 वाला । झोला बसा । शिष्ट ।
 उत्ताय, (पु.) उन्मात् । गरी । दु. त ।
 उत्तर ।

उद्दाम, (न.) गुला हुआ । शरीर । समुद्र की धारा ।

उद्दामन, (वि.) कथनाहित । गुला हुआ । स्वतंत्र । वक्ष का नाम ।

उद्दिष्ट, (वि.) उपदिष्ट । चाहा गया । अन्दराग्र में अन्तर के विशेष ज्ञान का साधन ।

उद्दीपन, (न.) प्रकाशन । रोशनी । भक्षकाना । उत्तेजित ।

उद्देश, (पुं.) अन्तमन्थन । दूँदना । सोचना । इच्छा । चाह । निराश । लिये । सञ्चय । वस्तु का नाम लेना । निमित्त । लक्ष ।

उद्द्वेग, (पुं.) भागना । दौड़ना ।

उद्योत, (पुं.) प्रकाश । धूप ।

उद्यत, (पुं.) रानाओं का पहलवान । बोलने में बड़ा चञ्चल । अनविचारे बोलने वाला । अविनीत । अनसिरा । अदृशी । उठा हुआ । अतिनिष्ठुर । उत्तेजनापूर्व ।

उद्यरण, छुटकारा । वमन । उन्मथ होना । उलझना ।

उद्यर्प, (न, पुं) उत्सव । आनन्द । पर्व । तीन त्योहार । शरदोत्सव ।

उद्यर्पण, (न.) रोमाञ्च । शरीर के रोमों का लहरा होना ।

उद्यय, (पुं.) यज्ञानि । शीतल के प्रिय वादक विशेष । उत्सव ।

उद्धार, (पुं.) जो उठाया जावे । जिसे शोधन करना पड़े । ऋण । छुटकारा । सम्पदा । लीज कर बाहर निकालना ।

उद्भूत, (वि.) उठाया गया । छुड़ाया गया । पृथक् किया गया । रखा किया गया । प्रतिनिधि करना । लीज लेना ।

उद्बन्धन, (न.) अपने गले में रस्सी बाँधा । घोंसी लगाना ।

उद्वाह, (पुं.) बौह उठाये हुए ।

उद्बुध, (वि.) विकल्पित । लिखा हुआ । भाषा हुआ ।

उद्बोध, (पुं.) थोड़ी समझ । पहचान । स्मरण ।

उद्भट, (पुं.) अनाधारण प्रथ से बाहर का श्लोक । फुटकल । सूर्य । प्रसिद्ध ।

उद्भव, (पुं.) उत्पत्ति । जन्म । निकलना । पैदा होना ।

उद्भिज्ज, (वि.) अँडुर । धूमि काइ कर उत्पन्न हुआ हुआ । बनलागि । स्थान ।

उद्भिद्, (वि.) दृष्ट । मारी । लगा । यज्ञ ।

उद्भूत, (वि.) कथन । प्रकट हुआ । प्रत्यक्ष जिसे हम देख सकें ।

उद्भेद, (पुं.) दुष्टता । देह पर रोमों का लहरा होना । जन्म । वगानि ।

उद्भ्रम, (पुं.) अँकुर । व्याकुलता । बराहद । भूल । विन्ता । भ्रमना ।

उद्भ्रमण, (न.) उठना ।

उद्भ्रान्त, (न.) तलवार घुमाना । निकलना ।

उद्यत, (वि.) तयार हुआ । ऊँचा किया गया । मन्त्र का अभ्यास ।

उद्यम, (पुं.) उद्योग । हिम्मत । कोशिश । तयारी ।

उद्यान, (न.) जाना । सैर करना । उपवन । बगीचा । आराध ।

उद्योग, (पुं.) घर । उपाय । पैदा । उन्माह ।

उद्भिक्त, (वि.) अधिक । बढ़ा हुआ ।

उद्भेक, (पुं.) बाइ । उपक्रम । आरम्भ । नीम का पेड़ ।

उद्भन्, (स्त्री.) उच्चार । उँचारी ।

उद्भर्तन, (न.) उबटना । उबटन लगाना । चन्दन लगाना । पित्तना । उजलना ।

उद्भान्त, (पुं.) वमन करना । बाहर निकालना ।

उद्भासन, मारना । विमर्जन । विदा करना । धोड़ना ।

उद्भाह, (पुं.) निगाह । परिगप ।

उद्वाह, (वि.) मुखा ऊपर दिने हुए ।

उद्भिन्, (वि.) निरुतः । पवनाया इषा ।
उद्भिः पुनः ।

उद्भिः, (वि.) दुर्गतः, दुःखाय ।

उद्भिः, (पुं.) विमोह मे दुर्गती होना ।
निरुतः । शायि जाये वाता ।

उद्भिः, (वि.) मर्त्योदा भव करणे काता ।

उद्भिः, (न.) पैर हाथ का बन्धन । दरवाने ।
पगडी । मुला इषा । मुला ।

उद्भिः, (वि.) गीता करना ।

उद्भिः, (पुं.) मूल । पूरा ।

उद्भिः, (वि.) चार्ड । गीता ।

उद्भिः, (श्री.) उद्भिः । बरनी । वृद्धि ।
गर्ह की दी ।

उद्भिः, (वि.) बड़ा इषा । भली मवार
बैधा इषा ।

उद्भिः, (न.) भीषा लक्ष्य करना ।

उद्भिः, (वि.) उदावागवाः । उपाविवागवाः ।

उद्भिः, (न.) उन्नी नीच वाता ।

उद्भिः, (वि.) रिता इषा । निराश्रय ।
रिता न जाने का एक शिखिते ।

उद्भिः, (पुं.) पागल । भूरा । उद्भिः
का पैर । महीविन ।

उद्भिः, (वि.) पागल । मित्र । मरा मरा
हो । मादक द्रव्य ।

उद्भिः, (वि.) पवनाया इषा । निरुतः
भन कीतादीक हो ।

उद्भिः, (पुं.) बरे करना । मादक द्रव्य ।
इषा करना ।

उद्भिः, (पुं.) बर्तन का इषा । बर्तन
बर्तने पगडी को बर्तने का बर्तन का
बर्तन । बर्तन । बर्तन । बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (पुं.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (न.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (वि.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (न.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (वि.) उद्भिः । बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (न.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (पुं.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (न.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (न.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (न.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (वि.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (न.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (पुं.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (न.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (पुं.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (पुं.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (पुं.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (पुं.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (पुं.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (पुं.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (पुं.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (पुं.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (वि.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (पुं.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (पुं.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (पुं.) बर्तन । बर्तन ।

उद्भिः, (पुं.) बर्तन । बर्तन ।

उपश्लेष, (पुं.) एक चीज की विन्यास ।
 आचार और आधिपत्य का एक चीज मिलना ।
 उपसृम्भक, (न.) मूर्ध्नि । सम्भ्रा । मूर्ध्नी । डेर ।
 अधिकता । रोक ।
 उपसंग्रह, (पुं.) घेर लाना । उकड़ कर
 नमस्कार करना । पौजागन ।
 उपसंयम, (पुं.) उपासहार । सीपना । समान
 करना । पूरा करना । रोकना । बर्जना ।
 जगत् का नाश ।
 उपसंस्पर्श, (न.) धोनी । पहिरने का वस्त्र ।
 उपसंहार, (पुं.) अन्तिम भाग । समाप्ति । इकट्ठा
 करना । सीपना ।
 उपसत्ति, (स्त्री.) सेवा । मिलना ।
 पूजा ।
 उपसर्ग, (पुं.) रोग का भिन्न । उपश्रव ।
 शुभाशुभ की सूचना देने वाला । महाशून
 विकाररूप उत्पन्न । व्याकरण का एक
 शब्द विशेष ।
 उपसर्जन, (न.) अग्रपान । गीर्ष ।
 विशेषण । छेड़ना । प्रतिनिधि । एक के
 स्थान पर काम करने वाला ।
 उपसृष्ट, (न.) मिला हुआ । दबाया हुआ ।
 मैथुन । भोग ।
 उपसेक, (पुं.) सींच कर मुलायम करना ।
 उपस्कर, (पुं.) मसाला । सामान । सामग्री ।
 भूषण । निन्दा । कलङ्क । दोष ।
 उपस्थ, (पुं.) स्त्री की योनि । पुरुष का लिङ्ग ।
 दोनों का नाम ।
 उपस्थातृ, (त्रि.) सेवक । नीर । पुरोहित ।
 भेद । पहुँच गया ।
 उपस्थान, (न.) निरुद्ध होना । नमस्कार ।
 प्रार्थना । प्राप्ति । बहुत लोग ।
 उपस्पर्श, (पुं.) छूना । स्नान । आचमन ।
 उपस्पर्शनी, (न.) छूना । विधि से आचमन
 करना ।
 उपसृष्ट, (त्रि.) स्नान किया हुआ । आचमन
 किया हुआ ।

उपश्लेषिका, (स्त्री.) पाशान ।
 उपश्रव, (पुं.) पुष्प । मृदा । पृथ्वी । मित्र ।
 मित्र ।
 उपहार, (पुं.) भेंट । नस्तर । दान ।
 उपहार, (पुं.) हार । उडा ।
 उपहर, (न.) उतर ।
 उपाकरण, (न.) जनेऊ पहन कर वेद पढ़ना ।
 आराध्य पूर्विका का वैदिक कर्म मकर
 कर चुकने पर यज्ञ में प्रयुक्त । प्रत्यक्ष ।
 उपाख्यान, (न.) आधीन हाना ।
 उपायम, (पुं.) सीकर । मान लेना । पहुँ
 चना । निरुद्ध जाना ।
 उपाङ्ग, (न.) अङ्ग के समान, मुख्य का
 साहाय्य ।
 उपात्त, (त्रि.) प्राप्त । लिया गया । मद
 प्रकट न हुआ हाथी ।
 उपादान, (न.) पकड़ना । लेना । कार्य के
 साथ मिला हुआ कारण ।
 उपादेय, (त्रि.) उत्कृष्ट । उत्तम । देने
 योग्य । मुख्य । मनोहर ।
 उपाधि, (पुं.) पदवी । धर्म की चिन्ता ।
 वस्त्र । चिह्न । नाम । कुटुम्ब के भाव
 योग्य की चिन्ता से उत्पन्न पदवाह ।
 उपाध्याय, (पुं.) अध्यापक । जीविदा के
 लिये वेद अथवा वेदाङ्ग को पढ़ाने वाला ।
 उपानह, (स्त्री.) मृते ।
 उपान्त, (पुं.) निरुद्ध । समीप । प्रान्त ।
 सिरा । श्रोत की कोर ।
 उपाय, (पुं.) उपबन्ध । साधन । उद्योग ।
 शत्रु को बन्ध में करने के चार उपाय—यथा
 साम, दाम, दण्ड और भेद ।
 उपार्जन, (क्रि.) पैदा करना ।
 उपालम्भ, (पुं.) निन्दार्थक दुष्ट वचन ।
 दोष । उलहना ।
 उपासक, (त्रि.) उपासना करने वाला ।
 सेवक । भक्त ।
 उपास्ति, (स्त्री.) उपासना । देवता की सेवा ।

उपेक्षक, (वि.) उदासीन । महीकार सेने
 के लिये उद्यत न होने वाला ।
 उपेक्षा, (स्त्री.) त्याग । उदासीनता ।
 उपेन्द्र, (पु.) विष्णु । वायुन ।
 उपेन्द्रयज्ञा, (स्त्री.) अपराध भय के बाद
 वाला एक सन्धि विशेष ।
 उपोद्, (पुं.) विहाय । समीची ।
 उपोद्घोषित, (पुं.) आरम्भ । विन्ता मिलने
 शक्ति की शक्ति हो ।
 उपोपल, (न.) उपपन्न । जन । उदाहरण ।
 उप, (वि.) बोधा हुआ धन्य । चीन काहा हुआ ।
 उपज्, (कि.) लोचना । बोध होना ।
 उपज, (वि. डि.) हो । यह समाप्त में उपज
 शब्द बन जाता है ।
 उपजय, (वि. डि.) दोनों ।
 उपजयतर, (अन्व.) दोनों ओर ।
 उपजयत्र, (अन्व.) दोनों जगह ।
 उपजयथा, (अन्व.) दोनों प्रकार ।
 उपमू, (अन्व.) गौर । बोध । स्वीकृति । धन ।
 उपमा, (स्त्री.) पार्थिवी । शिव की पत्नी । इन्दी
 भवती । श्रीमि । वरा । वाग्नि । सौन्दर्य ।
 शान्ति । सुख ।
 उमाधव, (पु.) महादेव । उमाशान्त ।
 उमेरा ।
 उमाशुत, (पु.) उमाशुत । वातिनेर ।
 गदगति ।
 उम्न, (कि.) भरना । पूर्ण करना ।
 उद्, (कि.) जाना ।
 उद्गा, (पु.) माती के बल चलने वाला
 अर्थात् सीप ।
 उद्गाशन, (पु.) सर्वजनी । गदग ।
 उद्गा, (पु.) मेघ । मेघ ।
 उद्गा, (पु.) बादल । मेघ । गहन वृष्टि
 वाला ।
 उद्गा, (अन्व.) आर्हाकार । स्वीकार ।
 उद्गा, (पुं.) वरुण । माती उड़ने वाली
 वस्तु ।

उद्गा, (न.) माती । वरुण ।
 उद्गा, (पु.) माती पर उगने वाला । कुब ।
 रान । माती के बल ।
 उद्गा, (स्त्री.) मेघ ।
 उद्गा, (पु.) वही शक्ति वाला । विष्णु ।
 उद्गा, (न.) बोधा बोधा ।
 उद्गा, उद्गा, (पुं.) उद्गा । पुद्गा ।
 उद्गा, (पु.) बोधा नाक काहा ।
 उद्गा, (पु.) रान । कुब । वृषी । माती
 के बल ।
 उद्गा, (पु.) मरुती । शरीर के भीतर
 जाते वाली ।
 उद्गा, (स्त्री.) मेघ के बल । ऊन ।
 उद्गा, (कि.) जाना ।
 उद्गा, (स्त्री.) उद्गा । सत्प्राप्त भूमि ।
 उद्गा, (स्त्री.) शिव काहा । उद्गा
 अविनाश । एक अन्त का नाम ।
 उद्गा, (अन्व.) दूर । अन्तर पर ।
 उद्गा, (स्त्री.) भूमि । पुर्वी ।
 उद्गा, (कि.) देना ।
 उद्गा, (पु.) देल । उद्गा ।
 उद्गा, (न.) उद्गा । उद्गा ।
 उद्गा, (स्त्री.) देता के आकार में आकार
 से गिरा हुआ ठेक का समूह । दूट कर
 गिरा हुआ तारा ।
 उद्गा, (स्त्री.) गद्गा । गद्गा ।
 उद्गा, (न.) अन्तर ।
 उद्गा, (न.) अन्तर । अन्तर ।
 उद्गा, (पु.) अन्तर । अन्तर ।
 उद्गा, (पु.) अन्तर । अन्तर ।
 उद्गा, (वि.) उद्गा । उद्गा ।
 उद्गा, (पु.) अन्तर । अन्तर ।
 उद्गा, (पु.) अन्तर । अन्तर ।
 उद्गा, (पु.) अन्तर । अन्तर ।
 उद्गा, (न.) अन्तर ।

उत्सृष्ट, (ड.) शरम नायक जीव जो
राश्री का राज है। इसके भाउपाते
होते हैं।

जसपुर (प्र.) के बाँध दरमदार बागमे
मेला सीधा तीन देता बाबा टीका । तिलक
जिसे वैष्णव लोग भाव्य करते हैं और
धार्मिक प्रधान बिंदु मानते हैं ।
नन्ददेवरा (प्र.) के बाँध

ऊर्ध्वदेता, (पु.) शितपा नीर्व ऊपर रहता
हो : नीचे न गिरता हो : अत्यन्त प्रसन्न
भीते बहादेर : सनपादि : सन्ध्याती : भीष्म
पितामह :

अर्जुनसिंह, (इ.) महाराष्ट्र ।
अर्जुनसिंह, (इ.) महाराष्ट्र ।

उत्तरेलोक, (पु.) १५६

जर्मि, (पु.) लहङ्ग । लहङ्ग । बगारा । बैय ।
बीका । बाह । भुल । लालि ।

उद्दिष्ट, (धी.) अथवा

उर्मिमाला (१) लघु ,
उर्मिमाला (२) लघु ,
उर्मिमाला (३) लघु ,

उर्मिला, (बी.) लक्ष्मण जी की पत्नी का नाम।

उत्तरांचे (४१) राशि : वात ।
ज्येष्ठ (५) राशि : वात ।

जय, (५) यभा १ । ५-५ न । एषा नदी ।
जय, (११) यभा १ । ५-५ न । एषा नदी ।

अर्थ, (रि.) परिषद्, श्रीवत्सल, श्रीश्री,
मद. सोश.

उपर, (वि.) ऊपर दृष्टि : विद्यार्थी की
 नीचे दृष्टि न हो ।

उधम, (पु.) भािम । गरदी ।
ऊर, (वि.) वि.

उद्. (वि.) निष्कर्ष परवर्तः ।

जहाँ (उ.) तर्क विपरीत : अत्रुत्तरा । अन्धः
हान् । अत्रे दुष्ट तापी को लाग्य कर वाक्व
प्राप्त करना । ओह ।

हिनो. (५१.) इतिपा. (५१.)

विनी. (५१.) सेना । देव ।

दा. (डी.) का बहाल। जीव : वाक्य दो
एक वाक्य दो जीव कर करे हुए करना।

५

मादरी बर्देबाहा का हाथों काहर ।

शु. (वि.) दिलावरना । दावना । प्रामि होना ।
शु. (व.) बन । सीमा ।

प्रकृत्य, (न.) धन । सोना । धर्मशास्त्रानुसार
दायरूप धन । वशो को बटिने योग्य धन ।
प्रकृत्य, धाना । चिह्नाना ।

श्रद्धा, (पुं.) दीव । नक्षत्र । मंत्रादि इत्यादि ।
गङ्गा ।

आदर्शगन्धा, (श्री.) महारथी : श्री.

शुद्धराज, (३.) जगन्नाथ, श्री ६ ।
शुद्धराज, (४.) जगन्नाथ, श्री ६ ।

देवनागरी की श्रुति है अथवा मिश्र
कालाया की श्रुति का वर्तन है। भारत की
सबसे पुरानी धर्मग्रन्थ ।

शुषावन्, (५) तपः । शीघ्रम् । शीघ्रम् ।

श्राप, (वि.) दुःखी करना । श्रापण करना ।

(५२)।

प्रस्ताव. (वि.) श्री वरना. दुर्धन होना
के लिये जाना.

श्रुत. (वि.) जाया की वद'त ।
श्रुतीक. (वि.) जाया की वद'त ।

शुजीव, (५) बसकदा । बसकीणा ।
शुजीव, (५) बसकी ।

अथ, (वि.) वदति । धन । एक मास ।
 अथ, (वि.) वदति । धन । एक मास ।
 अथ, (वि.) वदति । धन । एक मास ।

भयज. (वि.) ल. १०० । दृष्टि १०० ।
भयज. (व.) दृष्टि १०० । दृष्टि १०० ।

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

[illegible]

का अन्वयान् अथ तात्पर्येण तादृशं वाच्यं

॥ १ ॥
 ॥ २ ॥
 ॥ ३ ॥
 ॥ ४ ॥
 ॥ ५ ॥
 ॥ ६ ॥
 ॥ ७ ॥
 ॥ ८ ॥
 ॥ ९ ॥
 ॥ १० ॥
 ॥ ११ ॥
 ॥ १२ ॥
 ॥ १३ ॥
 ॥ १४ ॥
 ॥ १५ ॥
 ॥ १६ ॥
 ॥ १७ ॥
 ॥ १८ ॥
 ॥ १९ ॥
 ॥ २० ॥
 ॥ २१ ॥
 ॥ २२ ॥
 ॥ २३ ॥
 ॥ २४ ॥
 ॥ २५ ॥
 ॥ २६ ॥
 ॥ २७ ॥
 ॥ २८ ॥
 ॥ २९ ॥
 ॥ ३० ॥
 ॥ ३१ ॥
 ॥ ३२ ॥
 ॥ ३३ ॥
 ॥ ३४ ॥
 ॥ ३५ ॥
 ॥ ३६ ॥
 ॥ ३७ ॥
 ॥ ३८ ॥
 ॥ ३९ ॥
 ॥ ४० ॥
 ॥ ४१ ॥
 ॥ ४२ ॥
 ॥ ४३ ॥
 ॥ ४४ ॥
 ॥ ४५ ॥
 ॥ ४६ ॥
 ॥ ४७ ॥
 ॥ ४८ ॥
 ॥ ४९ ॥
 ॥ ५० ॥
 ॥ ५१ ॥
 ॥ ५२ ॥
 ॥ ५३ ॥
 ॥ ५४ ॥
 ॥ ५५ ॥
 ॥ ५६ ॥
 ॥ ५७ ॥
 ॥ ५८ ॥
 ॥ ५९ ॥
 ॥ ६० ॥
 ॥ ६१ ॥
 ॥ ६२ ॥
 ॥ ६३ ॥
 ॥ ६४ ॥
 ॥ ६५ ॥
 ॥ ६६ ॥
 ॥ ६७ ॥
 ॥ ६८ ॥
 ॥ ६९ ॥
 ॥ ७० ॥
 ॥ ७१ ॥
 ॥ ७२ ॥
 ॥ ७३ ॥
 ॥ ७४ ॥
 ॥ ७५ ॥
 ॥ ७६ ॥
 ॥ ७७ ॥
 ॥ ७८ ॥
 ॥ ७९ ॥
 ॥ ८० ॥
 ॥ ८१ ॥
 ॥ ८२ ॥
 ॥ ८३ ॥
 ॥ ८४ ॥
 ॥ ८५ ॥
 ॥ ८६ ॥
 ॥ ८७ ॥
 ॥ ८८ ॥
 ॥ ८९ ॥
 ॥ ९० ॥
 ॥ ९१ ॥
 ॥ ९२ ॥
 ॥ ९३ ॥
 ॥ ९४ ॥
 ॥ ९५ ॥
 ॥ ९६ ॥
 ॥ ९७ ॥
 ॥ ९८ ॥
 ॥ ९९ ॥
 ॥ १०० ॥

महासागर, (म.) बड़े सागर । महासागर ।
महासागर, (म.) बड़े सागर । महासागर ।
महासागरों के बीच ।

कादिह. (५) काद हरे काद हरे

५।६४. (५) क
क-६२ वाक्य :
५।७१. (६) क

लृ

लृ, नागरी वर्णमाला का नवौं अक्षर । अन्वय में इसका अर्थ होता है । देवता और देवों की माता । पूषिनी । पौष ।

लृ

लृ, नागरी वर्णमाला का दसवाँ अक्षर ।
लृ, (अन्व.) देवताओं की माता । देवनी ।
महादेव (उ.) देवों की माता (स्त्री.)
विष्णु (पु.) सत्त्व का कोई भी शब्द
य मा ए से आरम्भ नहीं होता ।

लृ

लृ, नागरी वर्णमाला का ग्यारहवाँ अक्षर ।
लृ, (अन्व.) दया । स्मरण करना । वृत्ता
करना । पुस्ताना । (पु.) विष्णु ।
लृक, (वि.) सम्पत्ता एक । लृक्त्व । केवल ।
और । सत्ता । एक ही । समान । घोषा ।
लृकक, (वि.) अस्तहास । अकेला ।
लृकध्वज, (न.) एक वहिषे वाला सुर्व का
रथ । एक पुरी का नाम । अहाँ रह कर
पाएइसों ने कहाइस वो माग का । लृक-
पत्ती राजा ।
लृकघट, (वि.) अकेला बूझने वाला । सौंप ।
लृकजाति, (पु.) जिसका एक ही बार जन्म
होता है । शूद्र ।
लृकजातीय, (वि.) एक प्रकार का । एक
जाति का । बराबर ।
लृकतम, (वि.) अनेकों में एक ।
लृकतर, (वि.) दो से बीच एक । दो में से एक ।
लृकतर, (अन्व.) एक और से ।
लृकतान, (वि.) अका करना । अरोसा
करना । एक पर विस्थापन करने वाला ।
एक ही और स्थान वाला । एक ही और
स्थान लगाने वाला ।
लृकन, (अन्व.) एक जगह । एक स्थान पर ।
एक जगह में ।

एकत्व, (न.) अनेक । एका । बराबर ।
साधुग्य मुक्ति । स्वयं और जीव की अनेक
दशा ।

एकदृष्टिन्, (पु.) एकमान दृष्टि को
धारण करने वाला । शिष्टा यज्ञोपवीतादि
रहित । सन्ध्याही ।

एकदन्त, (पु.) एक दाँत वाला । गणेश ।

एकदा, (अन्व.) एक बार । किसी समय ।

एकदह, (वि.) एक जेबवाला । बाना ।
काक । अभिषि भार वाला । शिव ।

एकधा, (अन्व.) एक प्रकार का ।

एकपत्नी, (स्त्री.) पतिव्रता । सखी भीरव ।

एकपत्नी, (स्त्री.) छोटा रतता । पगडड़ी ।

एकपदे, (अन्व.) सहसा । अकरमान् ।

अचानक । एक ही वेर ।

एकपिङ्ग, (पु.) पीछी एक ओर वाला
डुबेर ।

एकमङ्गलत, (उ. न.) चाथा दिन खाँदने
पर भोजन करने वाला और फिर रात्र में
न खाने वाला ।

एकयष्टिका, (स्त्री.) एकलरी । एक लरबी ।

एकराज, (उ.) सार्वभौम । अकरती ।
बारह मण्डल का अधिपति ।

एकविंशति, (स्त्री.) बीस । सम्पत्ता
विशेष । २१ ।

एकवीर, (पु.) बहा वीर । एक प्रकार
का वृद्ध ।

एकाशक, (पु.) एक सार वाले । दशा ।
घोषा । लखर आदि ।

एकरोध, (पु.) द्वन्द्व सम्पत्त का एक भेद
जिसमें एक ही वस्तु रहे ।

एकश्रुति, (स्त्री.) आदेशात्म्य में बहिर
वदान, अनुदान और स्वरित का विभाग
द्विजे विना श्रुतना ।

एकसर्ग, (वि.) एक ओर दन वाला ।
एकामर्चित ।

एकाकिन्, (वि.) अकेला । अमहाय ।

दकास, (वि.) कन्या । बर्णा । एक
कोन दका ।

दकास, (वि.) दकन । दकन ।

दकादरी, (श्री.) दरेक पत्र की व्याख्या
हिये । दकनों के उपास का दित ।

दकाभ, (वि.) कपड । आरवक ।
कदम्ब । ११ ।

दकाभय, (क.) कपडिबानो । कद
होने कपड । ११ ।

दकाभ, (वि.) एक बार लाने का मत ।

दकाभ, (श्री.) एक वर्ष की आयु
की श्री ।

दकाभ, (वि.) एक ही दीप में लगा
दका । एक पत्र । कदम्ब । ११ ।

दकाभ, (श्री.) एक वर्ष का दित ।
कपड । ११ ।

दकाभ, (वि.) कपड ।

दकाभ, (वि.) कपड ।

दकाभ, (वि.) कपड ।

दकाभ, (वि.) कपड ।

दकाभ, (वि.) कपड ।

दकाभ, (वि.) कपड ।

दकाभ, (वि.) कपड ।

दकाभ, (वि.) कपड ।

दकाभ, (वि.) कपड ।

दकाभ, (वि.) कपड ।

दकाभ, (वि.) कपड ।

दकाभ, (वि.) कपड ।

दकाभ, (वि.) कपड ।

दकाभ, (वि.) कपड ।

दकाभ, (वि.) कपड ।

दकाभ, (वि.) कपड ।

पन, (वि.) दित । दितकपड ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

पतद, (वि.) लाने । दित ।

देकाभिक, (वि.) न कथने वाला । निराश्रु ।
रद । अप्रतिपत्ति ।

देकादश, (वि.) एक दिन में दस बार ।
एक दिन का ।

देकाय, (न.) समेद । मेल । एकत्र ।

देकाय, (न.) मने का रत्न । पुत्र ।

देकायक, (पु.) एकपुत्रोत्पन्न । पूर्व-
वर्ती राजा ।

देकाय, (न.) एकद्वय का कल (संज्ञा) ।
विशेष का नाम ।

देकादशिक, (वि.) दशदशमभ्यां ।

देकादशिक, (न.) दशदशमी ।

देकायक, (पु.) मुख्य विषय । सार ।

देकाय, (पु.) बद्ध-कर्मका धृतिराज नवम ।

देकायक, (न.) मातृ । दौटवध ।

देकाय, (पु.) काक । कोषा ।

देकाय, (पु. न.) विषय भोग ।

देकायक, (पु.) एक के हाथी का नाम ।

देकायक, (पु.) एक को का नाम । इन्द्र-
धनु । लघु न विहता इन्द्र का हाथी ।

देकाय, (न.) मया नाम । पहाड़ा नाम ।

देकाय, (न.) कसमभूत । धर्म ।

देका, (पु.) हवा का वेग । पुत्र का पुत्र ।
पुत्रा पुत्रका ।

देकाय, (पु.) होर । कीलाइल । हवा गुहा ।

देकायक, (पु.) कुंवर । समन्वित का पुत्र ।

देका, (पु.) पहाड़ का नाम । शिव जी का ।

देकाय-ई, (न. घां.) शिकार शिव देका
है । उत्तर की ओर पूर्व की दिशा ।

देकाय, (न.) शक्ति । सामर्थ्य ।

देकायक, (न.) विषय । काठ मकार की
विभक्तियाँ ।

देकायक, (घट्ट.) वर्तमान वर्ष ।

देकाय, (पु.) नरकुल का बना हुआ ।

देकाय, (पु.) री का बना हुआ ।

देकायक, (वि.) हम लोक में दस बार ।
हम लोक का ।

देकाय, (न.) हम लोक का ।

ओ

ओ, नागरी वर्णमाला का तीसरी व्यंजन ।
(अन्य) स्वरण । सम्बोधन । दवा । पुण्याना ।

ओ, (न.) मन्त्र । जगन्मणि ।

ओक, (पु.) पत्नी । कुल । दम्प ।

ओकर, (न.) पर । सुव ।

ओकरदरी, (की.) बेशरीट । औ । सीत ।

ओकर, (कि.) सुगन्ध । समाना । हवाना ।
सामर्थ्य रखना ।

ओय, (पु.) पानी की धारा । शीम नाचना ।
गाना । बगल ।

ओकर, (पु.) ओ । शर ।

ओकर, (कि.) बस करना । ओर करना ।
(सं.) ऊना ।

ओकर, (न.) दीप्ति । चमक । प्रापक ।
सामर्थ्य । शक्ति । अयोग्य शास्त्रानुसार
रही, रही, रही, उही आदि
विभक्तियाँ । धनुष्य करने वाली ओयधि ।

ओकर, (वि.) बहुत तेज वाता । कति
बस वाला । बहा बली ।

ओकर, (कि.) निष्कलन । हवाना ।

ओकर, (वि.) अन्तर्गन्ध । कुआ हुआ ।

ओकर, (वि.) माने माने के मूल । विहाल ।
विहता ।

ओकर, (पु.) मान । गीता मन्त्र ।

ओकर, (घट्ट.) प्रपञ्च । ओकर । मन्त्र का
स्वीकार करना । हो करना । ओकर
वाचक मन्त्र । आरम्भ । स्वीकार । हवाना ।
मन्त्र । मन्त्र । जलने योग्य । निष्कलन ।

ओकर, (पु.) हवा । सदापता ।

ओकर, (कि.) दाह । जलाना ।

ओकर, (की.) दाह को धारण करने
वाली । हवा जो कभी क पकने तक ही
रहने दे । धान । औ । दस । अन्तरे
कनकनि ।

श्रीं, (पुं.) उनी ।

श्रींभ्यंदेहि, (त्रि.) आदि कर्म । मेव-
कर्म । मरने के बाद मेतलवार से लगा कर
मल्लभाद पर्यन्त की जाने वाली क्रिया ।
दशमार्थविधि ।

श्रीं, (पुं.) उनी की श्रीलाह । वाङ्मय ।
पराधी नमक । पृथिवी का ।

श्रींभ्यं, (पुं.) उनी से उत्पन्न ।

श्रींभ्यं, (न.) उनी से उत्पन्न ।

श्रींभ्यं, (पुं.) उनी से उत्पन्न ।
श्रींभ्यं, (पुं.) उनी से उत्पन्न ।

श्रींभ्यं, (न.) उनी से उत्पन्न ।

श्रींभ्यं, (न.) उनी से उत्पन्न ।

श्रींभ्यं, (न.) उनी से उत्पन्न ।

श्रींभ्यं, (पुं.) उनी से उत्पन्न ।

श्रींभ्यं, (पुं.) उनी से उत्पन्न ।

श्रींभ्यं, (पुं.) उनी से उत्पन्न ।

श्रींभ्यं, (त्रि.) उनी से उत्पन्न ।

श्रींभ्यं, (न.) उनी से उत्पन्न ।

श्रींभ्यं, (न.) उनी से उत्पन्न ।

क

क, अक्षरों में प्रथम अक्षर । वांछी वंश में
प्रथम अक्षर ।

क, (पुं. न.) कौन । कथा । कल । कल ।
काय । काय । कय । कय प्रमाण ।
कय । कय । कय । कय । कय ।
कय । कय । कय । कय । कय ।
कय । कय । कय । कय । कय ।

कय, (पुं.) उनी से उत्पन्न ।

कय, (पुं.) उनी से उत्पन्न ।

कय के लिये वरदान । कय । कय के
नाम से प्रसिद्ध होत ।

कय, (न.) उनी से उत्पन्न ।

कय, (पुं.) उनी से उत्पन्न ।

कय, (पुं.) उनी से उत्पन्न ।

कय, (पुं.) उनी से उत्पन्न ।

कय, (त्रि.) उनी से उत्पन्न ।

कय, (पुं.) उनी से उत्पन्न ।

कय, (पुं.) उनी से उत्पन्न ।

कय, (त्रि.) उनी से उत्पन्न ।

कय, (पुं.) उनी से उत्पन्न ।

कय, (पुं.) उनी से उत्पन्न ।

कय, (पुं.) उनी से उत्पन्न ।

कय, (न.) उनी से उत्पन्न ।

कय, (पुं.) उनी से उत्पन्न ।

कय, (पुं.) उनी से उत्पन्न ।

कय, (पुं.) उनी से उत्पन्न ।

कय, (पुं.) उनी से उत्पन्न ।

काटापन, (न.) दृष्ट निमयी अटर्ने वाली
जाली है । शत्रु ।

काटाट, (ड.) भेन का बन्ध । पत्रा । दरवा ।
बगरी । लपार । मारक ।

कटि, (भी.) कपूर । गुणक ।

कटिक, (न.) कटिज । कटिज ।

कटिज, (ड.) कोला ।

कटिज्ज, (न.) कटिज । कोला । कोट ।

कटु, (न.) कटुता । कोला । कोट । कोट
लगा । कटक । कोलापूर । कोला । कोट ।

कटुकान्द, (ड.) कटुता का कटुता । कोला ।
कोट । कोट ।

कटुकीटक, (ड.) कटुता ।

कटुकाल, (ड.) कोला । कोला । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

कटुमन्त्रि, (ड.) कोलापूर । कोला
कोट । कोट । कोट ।

कटुपद, (ड.) कटुता का कटुता ।

कटुपद, (न.) कटुता का कटुता । कोट,
कोट, कोट ।

कटुपद, (भी.) कटुता । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

कटुपद, (न.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

कटुपद, (ड.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

कटु, (न.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

कटिज, (ड.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

कटिज, (भी.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

कटोड, (न.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

कट, (न.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

कटुपद, (न.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

काटार, (ड.) कोला । कोट ।

काट, (न.) कोट । कोट ।

काट, (न.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

काटुकीटक, (न.) कोट । कोट ।

काटुमन्त्रि, (ड.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

काटुपद, (न.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

काटिज, (ड.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

काटिज, (ड.) कोट । कोट । कोट ।

काटोड, (ड.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

काटुपद, (ड.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

काटुपद, (न.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

काटुपद, (ड.) कोट । कोट । कोट ।

काटुपद, (ड.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

काटुपद, (न.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

काटुपद, (ड.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

काटुपद, (न.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

काटुपद, (ड.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

काटुपद, (ड.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

काटुपद, (न.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

काटुपद, (ड.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

काटुपद, (न.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

काटुपद, (न.) कोट । कोट । कोट ।
कोट । कोट । कोट ।

करोट, (पुं. न.) सिर की हड्डी । सोरडी ।

करो, (कि.) हँसना । (पु.) चाप ।

चिरा । घोड़ा । दूँध । शिला । केरुहा ।

करोट पेड़ । कोट । मेघ से बौंधी

राशि । घटा ।

करोटे, (पु.) केरुहा । बौंधी राशि ।

गन्धनी वृक्ष । एक प्रकार का मेष ।

करोटि-टों, (स्त्री.) ककड़ी ।

करोटु, (पु.) गन्धलीशो ।

करोटुः-भूः, (स्त्री.) बेर । उगाव । काटेदार

वेर ।

करोर, (पु.) कपा । रट । हड्डी । सोरडी

के टूटे हड्डी । जघने की शरिरयो । तरसा ।

करोरों, (पु.) काउ । रागें । तीव्र वृषा ।

रणा । लह । करोर । ताड़नी । निर्दय ।

करोरार, (न.) दक्षिणदिशि भोगा का

वापने ।

करोरना, (पु.) एक प्रकार का बहुमुख

रत्न ।

करोरु, (पु.) एक प्रकार का उभय सर्व

विभवे देवते ही से विभ भइता है ।

रणा । मेघ का वृक्ष ।

करोरु, (पु.) वृष । एक मन्त्राङ्ग ।

करोरुच, (पु.) इमली ।

करो, (कि.) हँस देना । वच देना । वचन

करोना ।

करो (कि.) करोना । मर करना ।

करोना ।

करो (पु.) करोना । करोना । करोना

करोना । करोना ।

करोरुचि (स्त्री.) करोना ।

करोरुच (न.) करोना । करोना ।

करोरुच (पु.) करोना । करोना ।

करोरुचि (स्त्री.) करोना । करोना ।

करोना ।

करोफलः, (पुं.) एक प्रकार की मन्त्राङ्ग ।

करोवेध, (पुं.) करोना । करोना ।

करोना ।

करोरुच, (पु.) करोना से से कर

करोना । करोना । करोना ।

करोना । करोना ।

करोरुचि, (पु.) एक प्रकार का तीव्र

करोना । करोना । करोना ।

करोना । करोना ।

करोरुच, (स्त्री.) करोना । करोना ।

करोना । करोना । करोना ।

करोना । करोना । करोना ।

करोना । करोना । करोना ।

करोरुच, (पु.) करोना का वृक्ष ।

करोना ।

करो, (कि.) करोना । करोना ।

करोना ।

करो, (पु.) करोना । करोना ।

करोना ।

करो, (न.) करोना । करोना ।

करोना ।

करोरुच, (स्त्री.) करोना । करोना ।

करोना ।

करोरुच, (पु.) करोना । करोना ।

करोना । करोना ।

करोना । करोना । करोना ।

करो, (पु.) करोना । करोना ।

करोना ।

करोना । करोना । करोना ।

करोना । करोना । करोना ।

करोरुच, (पु.) करोना । करोना ।

करोना ।

करो, (पु.) करोना । करोना ।

करोना ।

करोरुच, (स्त्री.) करोना । करोना ।

करोना ।

करो, (कि.) करोना । करोना ।

करोना ।

करोना । करोना । करोना ।

करोना ।

करोरुच, (पु.) करोना । करोना ।

करोना ।

करोना । करोना । करोना ।

करोना ।

कर्ममक, (स.) कर्मविशेष । सर्वविशेष ।
कर्मेट, (पु. न.) चिपका । कपड़े की
धडी । कमाव । देवता रह का कपड़ा ।
उपलब्ध ।

कर्मल, (पु.) एक प्रकार का शस्त्र ।

कर्मरत, (पु.) कपड़ा । लपट । कपड़ा ।
कर्मविशेष । मेन्दरपत्र । रीढ़ की हड्डी ।

कर्मोत्त, (पुं. न.) कपड़ा ।

कर्मूर, (स.) कूर । सुगन्धद्रव्य ।

कर्मरत, (स.) दर्पण । शीशा । बड़ा ।

कर्म, (कि.) जाना । सोचना । समीक्षा
होना ।

कर्म-कर्मूर, (पु.) बिलोदार । धूग ।

(म.) धार । धूप धेन । धूरे का बीधा ।

जल के भीतर जलम भावध । लाठी के
बाध । सोना । जल । दूरतल ।

कर्म, (म.) काम ।

कर्मकार, (पु.) मयतूर । नोंकर ।

कर्मकाण्ड, (पु.) किराण्य । वेद
का वह भाग जो कर्म का प्रतिपादन
करता है ।

कर्मकार, (पु.) कोई सा काम करने वाला ।

कारीगर । यह शब्द विशेष कर वेगार
में काम करने वालों के लिये आता है ।

कर्मेट, (पु.) कार्य करने में प्रयत्न ।

किपाडुवाल । काम करने में पड़ ।

कर्मय, (पु.) काम में योग्य । काम में
चतुर । पड़ । मजदूरी ।

कर्मोत्त, (पु.) एक प्रकार का समान ।

नू, (न.) निया ।

कर्मोत्त, (की.) कर्मकाण्डसम्बन्धी
वेद भाग पर विचार करने वाला । और

विभिन्न द्वारा रचा गया मन्त्रविशेष ।

कर्मोत्त, (पुं.) सुमन्त्रुष । बड़े का
रूप । उल्ला । और इला । और के

मन्त्रों के द्वारा दत्त की वशीकरण एक

कर्मसंन्यासिन्, (पु.) निधानपूर्वक वेद-
विहित कर्मों को त्यागने वाला । त्यागशी ।
वरी ।

कर्मसिद्धि, (की.) एक घनिष्ठ
उपलब्धि या प्राप्ति ।

कर्मोत्त, (पु.) कारीगर । सुदार
विशेष । एक प्रकार का बेल ।

कर्मिष्ठ, (दि.) किराडुवाल । व
तलम । काम करने में पड़ या चतुर ।

कर्मोत्तिय, (न.) वे कर्मिष्ठों में से ।
सिद्ध हो गया-हाथ, पैर, नाक, व
आदि ।

कर्म, (कि.) अभिमान करना । समझ करना ।

कर्म, (स.) धेन । इच्छा । एक प्रकार का
धूग ।

कर्मेट, (पु.) दो लो माया में प्रधान स्थान,
जहाँ वातावरण का पैठ लगती हो । डर ।

नगर । पहाड़ का उतार या झल्लुरन ।

कर्मर, (पु.) राधल । राग । रहनिहा ।

बीना । (१) दुर्गा का नाम । राशि । एक
राधनी । जाना की माता ।

कर्म, (कि.) रहना । आकरंय करना ।
जानना ।

कर्म, (पु.) इय । उत्तम कार्य का एक
मन्त्र । होला ।

कर्मक, (पु.) रहने वाला । किताब ।
वहीदी ।

कर्मोत्त, (पुं.) देवता । कर्मोत्तरी इय
विशेष ।

कर्मोत्त, (की.) कर्मविशेष । लक्षण ।

कर्म, (की.) एक । नदी । नहर । (५.)
बड़े की काम । इतिवर्ष । कर्मोत्त ।

कर्म, (मन्त्र.) किन्तु कर्म । कर्म ।

कर्मोत्त, (मन्त्र.) किन्तु कर्म ।

कर्म, (नि.) निम्न । श्रेष्ठ । काम ।
बनना । पड़ना । होना । के काम ।
गना ।

कल, (पु.) मरुत जीव असाह । धीमी,
कोपण, आनन्ददायिनी (यातात) ।
अनवरथ । सात वृत्त ।

कलकण्ठ, (पु.) धीकित । हसि । पागडन ।
कबुतर । मधुर कण्ठ वाला ।

कलकल, (उं.) होही । कीजाहल । हल
हल । उलकल ।

कलपोत्तर, (पुं.) झींठे कण्ड बाणा । कोदल ।
कलह, (पुं.) दाप । धम्मा । विह । पायसा ।

दोष : बुद्धि : सोदे की महु : काई ।

कलत्र, (पु.) पत्नी। निर्भये यस से माया
इसा दिल का कोई अन्य मनु। नम्राण्।
नम्राण् : इस वरने भर का माया।

काल, (३.) दशा ।

कणन, (न.) पुनः । आर्या । यमी । भी ।

अन्यथाऽपि, (१) बर्हि ।

कन्याश्रमि, (पु.) मङ्गल ध्याना शब्दः ।
 वङ्गः । मङ्गलः । ध्यानाः ।

वनम, (पु.) वीर का भाव : विष : एक
 वन का वीर : वृद्धता : मित्रता : लय
 वृद्ध : वृद्धता :

कल्लज, (दू.) हकी का वसा जो पाँच बर
का हो मुहा हो । बरु का पैर ।

ਭਾਸ਼ਨ, (ਪ੍ਰ.) ਭਾਸ਼ਨ, ਸੀ ਅੰਗ ਮੇ ਵੀਹ
ਜਦੋਂ ਕਾਂ ਦਿਖਾਵਾ ਲਗਾਇਆ ਤੇ ਕਈ ਜਾਂ
ਤੇ ਕੇ ਪੜ੍ਹ : ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋ ਸੁਲਤਾ : ਬਦ
ਕਾਲ :

ବିନୟ, (୨) ୧୯୫୩ ଓ ୧୯୫୪ ।

बल्लभ, (१) बल्लभ के नाम : विष्णुदेव

१३५

ब. अ. वि. कु. उ. १. १) १०/११/११ १०/११/११
दि. १०/११/११

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

बुद्धः - अमरं मनुष्यं विदुः पण्डितः

तलवार रखने की मियान । बल । भू
मार्ग ।

कलहंस, (प्र.) गानहंत । परमात्मा । स
त्तम । राजा ।

कला, (यी.) किसी वस्तु का एक विशेष
 धरा । अम्बुमण्डल का सौन्दर्य भाग
 राशि के तीसरे भाग का साठवाँ धरा
 चतुर्थः कायः । सतः निवृत्ति । समा
 गौः । भिनती । मरीचि की यी । क
 भीसठ होती है—गाना, बजाना आदि ।

कलाद. (पुं.) घरा सेने वाला । हुनार ।

कलानिधि, (पुं.) बभ्रवा ।

कहानुनादिन्, (५.) भौता । गौराया पथे

कलाप, (पु.) समूह । मोर की पूँछ । गरम
मेतना । धर्म । चोद । एक गी
शास्त्रविशेष ।

कलापक, (पु.) निम्न बार इतना
एक ही बार हो ।

कलापिन्, (पु.) वट निगको शाखा मेषा
के समान हो-बोट । कोण ।

कलाभूम्, (पु.) अम् । अम् । कलाभूम्
अम् । अम् ।

कलायन्, (५.) कला वाचा : वाचमा
कलायन् : वाचा वाचमा ।

कल्याणिक., (५ / १९९१)

କଳାପାଠକ, (୧) ଶ୍ରୀମତୀ । ପଦ ସଂଗ୍ରହ
ଏହି ମାସରେ ଏହି ପାଠକ

[illegible]

॥ गुरुभ्यो नमः ॥

ਸ੍ਰੀ ੧੧/੧੧/੧੧ (੧੧) ੧੧/੧੧/੧੧

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

১৭. ১৮. ১৯. ২০. ২১. ২২. ২৩. ২৪. ২৫. ২৬. ২৭. ২৮. ২৯. ৩০. ৩১. ৩২. ৩৩. ৩৪. ৩৫. ৩৬. ৩৭. ৩৮. ৩৯. ৪০. ৪১. ৪২. ৪৩. ৪৪. ৪৫. ৪৬. ৪৭. ৪৮. ৪৯. ৫০. ৫১. ৫২. ৫৩. ৫৪. ৫৫. ৫৬. ৫৭. ৫৮. ৫৯. ৬০. ৬১. ৬২. ৬৩. ৬৪. ৬৫. ৬৬. ৬৭. ৬৮. ৬৯. ৭০. ৭১. ৭২. ৭৩. ৭৪. ৭৫. ৭৬. ৭৭. ৭৮. ৭৯. ৮০. ৮১. ৮২. ৮৩. ৮৪. ৮৫. ৮৬. ৮৭. ৮৮. ৮৯. ৯০. ৯১. ৯২. ৯৩. ৯৪. ৯৫. ৯৬. ৯৭. ৯৮. ৯৯. ১০০.

1997

कालित, (वि.) झलतः शीतः कवितः ।
विवाह हुआ । बौधा गया ।

कालिन्द, (पु.) सूर्यः । विषोक्त इष्टः ।

कालिन्दकन्या, (स्त्री.) यमुना । जमुना ।

कलिल, (नि.) सघन वन । मिश्रित ।
गहन ।

कलुष, (पु. स्त्री.) मलिनः मैला । पाप ।
पापी ।

कलेषट्, (न.) शरीरः देहः ।

कलक, (पु. न.) विभोक्तः । पेटः । विष्टः ।
कान का पैल । डेढ । फोटः । पैलः । छापः ।

कलक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कलिक, (पु.) विष्टः । पेटः । छापः ।

कचप-कचप, (पु.) किताबों के छलने का चरचराहट का शब्द । ढाल ।

कचसः, (पु.) कर्म । कचन । कटीली भाड़ी ।

कघाट, (न.) कपाट । किवाड़ । हुना रोकने के लिये काट के टुकड़े ।

कघार, (पुं.) कमल । पत्र ।

कघारि, (न.) खापी । झुन्न और तिरस्कार के योग्य शत्रु ।

कधि, (पुं.) शुक । कविता रचने वाला । भास्कर । काध्यकर्त्ता । मत्ता । घागे पीछे का हाथ जानने वाला । सूक्ष्म अर्थ देखने वाला । लगाम । पवित्र ।

कधिका, (स्त्री.) लगाम ।

कधिता, (स्त्री.) पसरचना ।

“ सुकविता यधरित राम्येन किं । ”

कधेल, (न.) कमल । पत्र ।

कधोष्ण, (न.) धनयुता । कुल कुल गर्म ।

कध्य, (न.) पितरों के लिये तयार किया हुआ भक्ष ।

कश, (कि.) शब्द करना ।

कश-शा, (स्त्री.) कोड़ा । चातुक । मुल । दण । रस्ती ।

कशस्त, (न.) जल । पानी ।

कशिका, (पु.) न्योला ।

कशिपु, (पुं.) भक्त । जल । कवचा । लाट । विस्तरा ।

“ सत्यां रिती कि कशिपो- प्रवासी । ”

कशेय, (पु. न.) पीठ की हड्डी । मेकदण्ड । मरुदण्ड । जल में उलझ मूलभेद ।

कश्मल, (न.) मूष्यो । मोह । पाप । पेल ।

कश्मीर, (पु.) कश्मीर नामक एक देश जो भारत के उत्तर पश्चिम में है ।

कश्मीरज, (पुं) कुटुम्ब । केसर । इसे कश्मीरज मा और कश्मीरज मा भी कहते हैं ।

कश्यप, (पु.) एक मुनि का नाम । जो

दिति और चरिति के पति और देवता त देवों के पिता हैं । एक प्रकार का मृ- कश्यप । मछली ।

कपू, (कि.) मचना । मारना । तगोदना । सोचा मारना । जाँच करना । कमीटी सोने की मसला ।

कपण, (पुं. न.) कषा धितना । मुगलाना

कपाकू, (पुं.) धग्नि । सूर्य ।

कपाय, (पुं.) श्वोनाक वृक्ष । राग कोष । कसैला । रसविशेष । ता पीला मिश्रित रस । काश । गौद । मेल इस्ती । मूर्खता । सांसारिक पदार्थों अनुराग । नारा । कलिमुग ।

कपायित, (वि.) रत्ना हुआ । लोहोई कसैले रस का किया हुआ । मेरुका र हुआ ।

कपिका, { (स्त्री.) पथी । चिकिया ।

कपीका, { (स्त्री.) पथी विशेष ।

कपे (शे) कफा, (स्त्री.) पीठ की हड्डी मेकदण्ड ।

कक्कप, (पु.) एक प्रकार का जहरीला कीड़ा ।

कष्ट, (न.) पीडा । दुःख । विमिश्र । उपग्रही ।

कस्त, (कि.) दिखना । चलना । समीप जाना । नष्ट करना ।

कस्त, (पुं.) कत्तीटी । पत्थर भिन्न पर खरे लोहे सोने की परीक्षा की जाती है ।

कस्तना, (स्त्री.) एक निराली मकड़ी ।

कसिपुः, (सं.) आहार । मान ।

कसेरुः, (पु.) एक प्रकार की घास । छपों के राने का प्यारा जलकन्द । (कसेरु) ।

कस्तम्भी, (स्त्री.) गादी के बगम की लकड़ी जिस पर बगम रखा जाता है ।

कस्तूरि, (पु. न.) दीन । राश ।

कस्तूरिका, (स्त्री.) कस्तूरी । गुरक । मृगमद । मृगनाभि ।

- काहादः, (उ.) बैला ।
 काहः, (उ.) एक प्रकार का बैल ।
 काशि, (पु.) प्याला । कटीरा । बैला ।
 कासीयं, (न.) काँसा । सफेद तौबा ।
 कांस्य, (न.) पीना का पात्र । तौबा और
 राजा के पैर से बना हुआ धनुर्विशेष ।
 कांस्यकं, (न.) पीतल ।
 कांस्यकार, (पु.) कसेग । धातु के बरतन
 बनाने वाला ।
 काका, (पु.) बौद्धा । लज्ज । लइका ।
 काकाचिश्वा, (स्त्री.) पुत्रा । रत्नी ।
 काकाकण्ड, (उ.) काकम लज्ज । मयांला ।
 काकालोय, (न.) ग्यावविशेष । कौए
 के जाँट ही पल का पचानक । गरन ।
 काकतिन्दुक, (पु.) वृक्षला ।
 काकपद, (पु.) कौँबों के पद । लकड़ा
 की दोनों कनपुटिया के वालों को काक
 पद कहते हैं । पं० ।
 " काकपदभारमैलयाचितः " ।
 काक, (पु.) बाल ।
 काक, (उ.) कल्लू । पुण्ड ।
 का, (स्त्री.) गूथम मयुर शब्द ।
 का, मयुर धीमा शब्द ।
 का, (पु.) बाल ।
 कागोलकम्पाय, (उ.) कौए की
 ही चाल का बिडु दोनों कोर बला
 है । रत्नी तरह का कमकाम्पाय ।
 (स्त्री.) एक मारी का बीजार्थ
 बीज बीरी । एक दमही ।
 की " भी काहिदी ही के चरं मे
 पु.) हार । गले का माला ।
 ऊरी बाल ।
 की.) दादा बीजा । बीरे
 ली कादगी लता । एक प्रकार
- काकु, (स्त्री.) वनोक्ति । मय, कोप, शी
 के टड्डेग में लर की बदलीपल ।
 कुनकुनाइट । जिह्वा ।
 काकुनस्थ, (पु.) ककुनप की लगान ।
 सूर्यवरी राजाओं का नाम ।
 " काकुनपमालोक्यता मृगाणां । "
 इलाकु राजा । रामचन्द्र ।
 काकुद, (न.) तातु । जिह्वा का चामर
 स्थान । तातुया ।
 काकण्ड, (उ.) निर्भीरी । मीय । मीय
 की निर्भीरी बीजों को बरी मिय है ।
 काकोदर, (उ.) ताँप । सर्व ।
 काकोल, (पु.) पदाही काक । रौप ।
 एक प्रकार का छुआ । गरकभेद ।
 निरभेद । (स्त्री.) कदरगभा ।
 कायसी ।
 काह, (कि.) बाहना ।
 काह, (पि.) वृत्ती चाल वाला ।
 बैला । ऐकताना । कमकचित्तों से हैलना ।
 काहरी, (स्त्री.) एक प्रकार की टण्डिभुक्त
 दम्य । दुहटि बाला ।
 काहरीच, (पु.) सहीमन का चंद ।
 काहशा, (स्त्री.) लम्बा । बड़ ।
 काहरीक, (उ.) बटुला ।
 काहः, (उ.) एक प्रकार की दहि । बहुत
 रोगविशेष । रोग और एक प्रकार के
 लार से टण्ड एक दहर्च । मीय । लज्ज ।
 मिह्री ।
 काधलपण, (न.) बालानेन । श्लेष्म ।
 काधित, (पि.) बंके पर लगी हुई वस्तु ।
 काधम, (पु. न.) एक वृक्ष । जम्ब । लज्ज-
 केसर । बटुमर । जम्ब । लज्ज । लज्ज ।
 जम्ब ।
 काधमक, (उ.) बंदिदर काकेन । बर
 विरेण । कदमन का रौप । लज्ज ।
 काधमाल, (पु.) बंदिदर वृक्ष । कदमन
 वृक्ष ।

काथि-श्री, (स्त्री.) कथनी । इकल्ल
हार । पुँवची । स्त्री । दक्षिण की एक
पुरी का नाम जिसकी गणना सम
पुरियों में है ।

काटः, (पुं.) कूट । कुआ ।

काटुकं, (न.) सातान । कट्या ।

काठ, (पुं.) बहान । पत्थर ।

काठिन्यं, (न.) कठोरता । कठान ।

“ काठिन्यदुस्तरम् ”

निष्ठुरता । कठिनाई ।

काण, (पुं.) काना । कर्ण ।

काणूका, (पुं.) काक । पुर्वा । इसमें
क्या जो ताप बृद्ध पर लटका हुआ
कोल्हा बनायी है ।

काण्वः, (पुं.) कानी की का पुत्र ।

काण्वी, (स्त्री.) दुर्गकाण्वी अथवा निर्या-
नानीनो की । काण्वीहिता की ।

काण्ड, (पुं.) काण्ड । शाखा । दण्ड ।

इनके काण्ड का गुच्छा । तीर । अमर ।

बरा । काण्वी का लघु । निर्वन शाखा ।

काण्वी का पुत्र । अथ । बाह का शयि

का हुआ । काण्वीगोत्र । काण्वी ।

काण्वी । पुत्र । काण्वी ।

काण्डकदुह, (पुं.) कौन् ।

काण्डक, (पुं.) काण्ड । काण्ड ।

काण्ड ।

काण्डगोचर, (पुं.) काण्ड का गोचर ।

काण्डगोचर, (पुं.) काण्ड । काण्ड ।

काण्डगोचर, (पुं.) काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड का काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड का काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड का काण्ड ।

काण्डक, (पुं.) काण्ड ।

काण्डक, (पुं.) काण्ड । काण्ड ।

काण्डक, (पुं.) काण्ड । काण्ड ।

काण्डक, (पुं.) काण्ड । काण्ड ।

काण्डक, (पुं.) काण्ड ।

काण्डोलः, (पुं.) काण्ड । काण्ड ।

काण्डोल, (पुं.) काण्ड । काण्ड ।

काण्ड, (पुं.) काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड, (पुं.) काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड, (पुं.) काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड, (पुं.) काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड, (पुं.) काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड, (पुं.) काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड, (पुं.) काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड, (पुं.) काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड, (पुं.) काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड, (पुं.) काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड, (पुं.) काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड, (पुं.) काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

काण्ड का काण्ड । काण्ड ।

कादम्परी, (श्री.) नशीली मादक वस्तु को
करन के वृत्त से निकाली जाती है ।
छा । मदिता । हाई के कवचवत्त का
पद । निषा की अधिप्रायी देना सारवनी
का नाव । कोरडिया । बर्षा का जल
को गदों में एकत्र होना है । सादिका ।

कादाचित्क, (वि.) कभी कभी होने वाला ।
काद्वेष्य, (पुं.) करन की ओर कटू की
लक्ष्मण । काविय नाम मिलकी श्रीकृष्ण ने
नापा था । सर्व ।

कानक, (पुं.) धनहस्ता । लयपाल्य बीन ।
कानन, (न.) वन । वर । मत्ता का छत ।

काननार्गिन, (पुं.) हाथी वृत्त । वन की प्याग ।
कानिष्ठिक, (न.) अशुभिया । सबसे छोटी
हाथ की अङ्गुली ।

कानिष्ठिन्या-यौ, (पुं.) सबसे छोटे वृत्त
की लक्ष्मण या धौलाद ।

कानीन, (पुं.) पक्षिकादिता की का पुत्र ।
कानन का नाव । कर्ष का नाव ।

काण्ड, (पुं.) प्याग । विष । पति । काटमा ।
कण्डा काटु । एक प्रकार का लोहा । अन्य
अवस्था गुरुवर्गातमधि । काण्डिकेय और
कृष्ण का नाव । केन्द्र । मनीहा । विषकृ
वृत्त । गरी ।

काण्डरौद्र, (पुं.) कटाकाट । कुम्भक
कवर । लोहाका ।

काण्डा, (श्री.) देवली । बकी । विद्वत्
लगा । बकी इलाकची । एक प्रकार की
कण्डावस्तु । दूध । कुचिरी ।

काण्डाद, (पुं.) कवन और बहा वन । पुत्र
लगी । केन्द्र । लक्ष्मण । लक्ष्मण के लक्ष्मण ।
बौद्ध । कोरडिया । कवचवत्त । कवचवत्त ।

काण्डि, (श्री.) लक्ष्मण । मनीहाका ।
कवच । लक्ष्मण । कवचवत्त । काण्ड । लक्ष्मण ।
लक्ष्मण का नाव ।

काण्डिदा, (श्री.) लक्ष्मण देवे कान्ति ।
लक्ष्मण की लक्ष्मण ।

कान्दव, (न.) बकी का नाव । मी रीति
गर्भ वस्तु । मिठाई कादि ।

कान्दविक, (वि.) लक्ष्मण । मिठाई के लक्ष्मण
वाला ।

कान्दविक, (वि.) लक्ष्मण के लक्ष्मण ।
का लक्ष्मण हुआ ।

कान्दवकुम्भ, (न.) बहा देना लक्ष्मण का
छापी कावा कुम्भ होगयी थी । देव
मेद । कवच । कवचवत्त । कवचवत्त
कवच ।

काण्डिक, (वि.) कान्ति । कान्ति । लक्ष्मण
काण्डिक । कवचवत्त । विद्वत् ।

काण्ड, (पुं.) लक्ष्मण । लक्ष्मण ।

कापाल कापालिक, (पुं.) लक्ष्मण का
लक्ष्मण की लक्ष्मण के लक्ष्मण
एक लक्ष्मणवत्त, का लक्ष्मण लक्ष्मण
अवस्था वत्त लक्ष्मण लक्ष्मण लक्ष्मण
अवस्था वत्त का लक्ष्मण लक्ष्मण । एक लक्ष्मण
की लक्ष्मण । कवचवत्त ।

कापालिक, (पुं.) लक्ष्मण की लक्ष्मण ।

कापाली, (श्री.) लक्ष्मण की लक्ष्मण का
लक्ष्मण की ।

काविक, (पुं.) लक्ष्मण लक्ष्मण लक्ष्मण
का लक्ष्मण लक्ष्मण लक्ष्मण लक्ष्मण ।

काविक, (पुं.) लक्ष्मण लक्ष्मण लक्ष्मण
लक्ष्मण लक्ष्मण लक्ष्मण लक्ष्मण लक्ष्मण ।

काविक, (न.) लक्ष्मण लक्ष्मण ।

काविक, (पुं.) लक्ष्मण लक्ष्मण लक्ष्मण
लक्ष्मण ।

काविक, (न.) लक्ष्मण लक्ष्मण लक्ष्मण
लक्ष्मण लक्ष्मण लक्ष्मण लक्ष्मण ।

काविक, (न.) लक्ष्मण लक्ष्मण लक्ष्मण
लक्ष्मण लक्ष्मण लक्ष्मण लक्ष्मण ।

काविक, (न.) लक्ष्मण लक्ष्मण लक्ष्मण
लक्ष्मण लक्ष्मण लक्ष्मण लक्ष्मण ।

कर्मोक्तः (१. २.) कर्मैव वैश्वः । कर्मैव
दत्तः । कर्मैव । कर्मैव । दत्तः ।

क-३३६, (१.) एक मं ने मर ।

बाल (१) बने हुए बाल : कुन्दर्प ।
बाल : बिना कर्म के पाप के बिना उर
नद बाल : बाल : जेव से जो बाल
जाने है : बाल : अक्षय्य बाल
मित्र : एक जेवत : बाल : बाल बाल
काली बाल :

॥ १ ॥

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

[illegible][illegible][illegible][illegible]

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

第 1 次 1000 元

[illegible]

$\frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial v^j} \right) = - \frac{\partial L}{\partial x^j}$

काशिम्बि. (अ.) चतुर्थः ।

काशिमर्गभोजन. (३.) १९५१

कालिम्बन्, (पु.) कालिम्बन् : ३

काली, (की) जाने एव वन्ती ।

मरगभः । सदासी । नरे
मः । मारी मनीन । एति ।

कालेश. (५.) कुत्ता । ६५१ ।

कादम्बिक, (मि.) ७२११।४

कादया. (भी.) जी. निगदे मने
समय या पहुँचा हो ।

कावेरी. (भी.) हरिण की हड्डी
नाथ + नेहा + हरी ।

काउन्सिल (१.) वसुधायी १५५ ।
 सुवर्ण ॥ ५० १-वीं का मुद्रा ।

का.ग.सि.प्र. (न.) ए. व. म. ११
१९५६

काश्या, (६.) अथर्वना ।
काश्या, (१.) केवले का शिवा । ॥

कविशिवशर्मा, (१.) विद्यापीठम् ।
कविशिव, (२.) विद्यापीठम् ।

काश्मीर, (अ.) इत्यादि । कर्म
सुखादि । अर्थ देयः । कर्मदेयः

ਅੰਤਰਿਕ, ਪ੍ਰਿਥਵੀ : ਸ਼ਕਤੀ
ਅੰਤਰਿਕ ਪ੍ਰਿਥਵੀ : ਸ਼ਕਤੀ

কলকাতা, ১৩ নভেম্বর ১৯৩৩

[illegible]

1. *Chrysomelidae* (Coleoptera) (1875)
 2. *Chrysomelidae* (Coleoptera) (1875)
 3. *Chrysomelidae* (Coleoptera) (1875)

১৯৪৭-৪৮ (১) ১৯৪৮
 ১৯৪৮-৪৯ (১) ১৯৪৯
 ১৯৪৯-৫০ (১) ১৯৫০

[illegible]

一九五五年 九月一日
 一九五五年 九月一日

कासग्री, (श्री.) कण्टकारी । कण्डमाती ।
 कासरः, (पुं.) भेता ।
 कासारः, (पुं.) कालाव । रूढ । छेवर ।
 कासिका, (श्री.) सोती ।
 कासीस, (न.) हीराकण्ट । एक प्रकार की
 धातु । कौलीत ।
 कास्य, (श्री.) पयसाह्न का बीज । अमक ।
 कुम्भि । रोग ।
 काहल, (न.) घृणा । दुग्धीया दुग्धा । उपरवी ।
 नका । विरुद्ध । बहून । दुग्धी । कौभा ।
 नगाका । नाना विशेष ।
 काहल्लि, (पुं.) शिव जी का नाम ।
 कियन्, (अन्य.) हीन । दुग्ध । नीच ।
 कियन्ती, (श्री.) जनकति । लोकान्नाद ।
 किय्या, (अन्य.) विकल्प । अथवा । वा । वा ।
 किय्याच, (पुं.) धान की भास । हीर ।
 बहुरूपी ।
 कियुका, (पुं.) कुछ मित्रों के छन्दर सात
 पुत्र लगे दे, पर उन पुत्रों में मरक नहीं
 होती । पलायन पुत्र । टॉक के फूल ।
 " विपरीता न शोभन्ते मित्रेषा एव
 विपुला " ।
 किकिः, (पुं.) गरिष्ठ का वृक्ष । काण्ड ।
 पक्षी ।
 किकिराः, (पुं.) एक प्रकार का बँरा ।
 किकूटा, (वि.) माधर ।
 किकिली, (श्री.) बरखरी । छोटी बली ।
 ईपुल ।
 किकिर, (पुं.) कोयल । भीत । भीता ।
 बन्देव ।
 किकिरान्, (पुं.) अशोक वृक्ष । भीता ।
 ललापी । बंरा । बन्देव ।
 किक्र, (अन्य.) अलस । लडकप । कुछ
 और ।
 किक्रम, (अन्य.) बँरा । कर्त ।
 किक्रक, (पुं.) बेमर । वृक्ष की डूनी । लाल
 बेमर ।

किट्ट, (कि.) समीप जाना । करना ।
 किट्टिः, (पुं.) छमर ।
 किट्टिमः, (पुं.) राटमय ।
 किट्टिमः, (पुं.) एक प्रकार की बोड़ ।
 किट्ट, (न.) छोटे की जड़ या मूल ।
 किण्, (पुं.) मात की गोट । दूध । टिण ।
 लकड़ी का बीजा ।
 किण्वन्, (पुं.) बोरा ।
 किन्, (कि.) ल देह करना ।
 कित्तय, (पुं.) खाती । टण । नीच । धन्य ।
 कर्मण या लनधी धारणी ।
 किथिन्, (पुं.) बोरा ।
 किन्तनु, (पुं.) छाट बोरा का बीजा । मकरी ।
 बहुत छोटे शरीर वाला ।
 किन्तु, (अन्य.) लेकिन । पर । परन्तु ।
 किजट, (पुं.) देवनाथो का नवैरा, जिसका
 एक बोरे में लाल और शरीर मनुष्य जैसा
 होता है ।
 किजटेय, (पुं.) किण्वों का खापी । कुवेर ।
 धन का दाता ।
 किन्तु, (अन्य.) मरन । विपरीत । खान ।
 सादर । क्या ।
 किनाट, (श्री.) पैर की शीर्षी लाल ।
 किम्, (अन्य.) क्या । किन्तु । निन्दा ।
 किम्, (अन्य.) लक्षणा । लदेह । विपरीत ।
 किम्बल, (अन्य.) मरन । विपरीत । ल देह ।
 विकल्प । अथवा । फिर क्या ।
 किम्पय, (वि.) टण । कृपण ।
 किम्पय, (पुं.) देवदे, जेदे । किम्पय
 और हेमकुट के बीच । बरखरी जहाँ अन्य-
 श्रेष्ठ का एक बँरा । पुत्र कादरी ।
 किम्बल, किम्बल का । किम्बल का ।
 किम्बल, (वि.) किम्बल ।
 किम्बल, (पुं.) लाल का बँरा ।
 किर, (पुं.) टण । टण ।
 किरल, (पुं.) लाल । बँरा ।
 किरलमल, अथवा । किरलमल

किरणमालिन्, (पु.) धर्म ।
 किरात, (पु.) छोटे शरीर वाला । भील ।
 बैला पुत्र । सार्वभ । शिव जी का नाम ।
 किराताजुनीय, (न.) भारवि रचित एक
 उच्च वाच्य का नाम जिसमें अर्जुन और
 भीलरूपधारी शिव जी के युद्ध का वर्णन
 किया गया है ।
 किरातिः, (स्त्री.) गह्रां । दुर्गों का नाम ।
 भिक्षुनी । मोरखल या चोरी लेने वाली स्त्री ।
 कुटनी । आराधना ।
 किरिः, (पु.) छपर ।
 किरिदिः, (पुं.) छहारे के वृक्ष का फल ।
 किरौटः, (पुं.) छुट्ट । पगड़ी । छुट्ट के
 गाँवे की टोपी ।
 किरौटिन्, (पु.) छुट्टधारी । अर्जुन ।
 किर्मिः या किर्मि, (स्त्री.) बड़ा कमरा ।
 हमारा । सोने या सोहे की प्रतिमा ।
 पत्तारा वृक्ष ।
 किर्मौर, (पु.) पक्षतविशेष, जिसे भीम ने
 मारा था । रत्नविरहा । नाराजी का वृक्ष ।
 किर्याणी, (पुं.) बैला शूकर ।
 किल, (किं.) लोहेद होना । जम जाना ।
 रोचना । अनुरोध करना । केंटना ।
 भेजना ।
 किल, (अव्य.) निरुक्त । पत्रपत्र । प्रतिद्व ।
 सार । कारण । भूट ।
 किलकिञ्चिन्, (न.) शिगें का विज्ञानभेद ।
 किलकिला, (स्त्री.) झिझकारी । प्रसन्नता
 का बोध ।
 किलाट, (पुं.) नया हुआ दूध ।
 किलाटका, (पुं.) पके हुए दूध का पिण्ड ।
 दूध का विशाल । मज्जरे । माता । लोवा ।
 किलाटिन्, (पुं.) बँस ।
 किलाम, (पुं.) कीरी । कोड़े का लोहेद
 बट्ठा ।
 किमित्रम्, (स्त्री.) बर्तन । दूरी लक्ष्मी का
 दण्ड ।

किलिमं, (न.) अस्त्री का वृक्ष ।
 किलिन्, (पुं.) घोड़ा ।
 किलियपं, (न.) अथराव । पार । रोग ।
 धर्म और अधर्म का कल । अनिट । सत्तर ।
 किशलय, (पु.न.) पत्त । पत्र । पत्ता ।
 किशोरः, (पुं.) हाथी का बच्चा । राजकुं,
 जिसकी अवस्था पौँच वर्ष से अधिक और
 पन्द्रह वर्ष से कम हो । दस वर्ष से १५ वर्ष
 तक की उम्र वाला किशोरावस्था का बच्चा
 जाना है । सूर्य ।
 किष्क, (किं.) मारना ।
 किष्किन्धन्धेय, (पुं.) छोटे देश का एक
 पहाड़ । वहाँ की वृक्षा ।
 किष्कु, (पु. स्त्री.) बारह अनुल का मार ।
 बौद । हाथ का परिमाण ।
 किसल-किसलय, (पुं. न.) नवपत्र ।
 कोमल पत्र । चक्र ।
 कीकट, (पुं. न.) दीन । दरिद्र । घोसा । विहार
 देश का नाम । “ श्रीकृष्ण गया पुष्या ” ।
 कीकस, (पुं.) कड़ा । दड़ । हड्डी ।
 कीकिः, (पुं.) नीलकण्ठ ।
 कीचकः, (पुं.) पोला बौल । बौल की, हरा
 के लगने से सनसनाहट या लज्जलगाहट ।
 जानिविशेष । विराट् राजा का साजा और
 और उनकी सेना का प्रधान सेनापति
 केकय देश का राजा ।
 कीचकजित्, (पुं.) भीमसेन ।
 कीज, (पुं.) अरधुन । विलक्षण ।
 कीट, (किं.) रहना । बर्धना ।
 कीट, (पुं.) कड़ा । दड़ । कीड़ा ।
 कीटम, (पुं.) कीड़ों को विनाश करने वाला ।
 गन्धक ।
 कीटजा, (स्त्री.) कीड़ों से निरूपी इंस ।
 लाण ।
 कीटमणि, (पुं.) लोहा । उट्ट ।
 कीटन, (विं.) किम प्रसार । केमे । केगा ?
 कीर्न, (न.) मग्न ।

नीगारः, (पु.) अथम पुनः । नीच मनुष्यः ।

नीगारा, (पु.) सम । मानसिद्धिः । विनष्टः ।

बापुः । मोक्षः । वयः ।

नीरः, (पु.) तोना । देशविशेषः । मातः ।

आर्यार देश और वहीं के निवासी ।

नीरद्वयः, (पु.) आय का पत्र ।

नीदिः, अगता । अन्तः । नीतः ।

नीदो, (नि.) नितरा दृष्टा । दृष्टा दृष्टः ।

मया दृष्टा । तया दृष्टा । आचमः ।

नीर्नगा, (श्री.) परा । मेघनाथी ।

नीर्नि, (श्री.) परा ।

नीर्मित, (नि.) वहा गया । अहित किया

गया ।

नीर्लिङ्ग, (पु.) पापः । मीनः ।

नील, (नि.) नीलम् । लोमगा ।

नील, (पु. श्री.) आग को लाटः । शम्भः ।

लम्बा । लोहा । नीलः । माला । टिड्डी ।

शिव का नाम । अष्ट । धुनपट्टी का काटा

व नीलः ।

नीलक, (पु.) नीलः । मेघः । मूक का

मूला ।

नीराल, (न.) जल । दलः । अमृतः । वस्तु ।

मस्तु ।

नीरालजम्, (न.) मातः ।

नीरालाधि, (पु.) लघुम् ।

नीरालपः, (पु.) लघुम् । देवः ।

नीम्नः, (पु.) महा । (न.) लघु । अदरः ।

दूरे । एक वर्षी ।

नी, (नि.) दान्य वाना । दूत के दान्य

वाना ।

नी, (काव.) वयः । निरा । देवः । दान्यः ।

दूति । निद्रुम का अन्तः ।

नीचम्, एक दण्ड की दूरी ।

नीचालः, (पु.) दूरः ।

नीचर, (पु.) अराधित । अराधन करने के

द्वारे ।

नीचर, (न.) अराधितः ।

नीचर, (पु.) अराधितः । अराधन का दण्ड

दण्ड जिस वस्तु के अन्तः में अराधन की

दिशा था ।

नीचर, (पु.) आग की चिन्ता । दूतः । दूतः ।

नीचरम्, (न.) अराधितः । अराधन

अराधन के अन्तः में अराधन की

दूत आग के अन्तः में अराधन की

नीचरी, (श्री.) दूतः । अराधन की चिन्ता

अराधितः ।

नीचर, (पु.) अराधितः । अराधन

नीचर, (पु.) अराधितः । अराधन

नीचर, (पु.) अराधितः । अराधन

नीचर, (पु.) अराधितः । अराधन

अराधन का अन्तः में अराधन

अराधन की चिन्ता । अराधन

अराधन का अन्तः में अराधन

अराधन की चिन्ता । अराधन

अराधन का अन्तः में अराधन

अराधन की चिन्ता । अराधन

नीचर, (पु.) अराधितः । अराधन

नीचर, (पु.) अराधितः । अराधन

नीचर, (पु.) अराधितः । अराधन

अराधन का अन्तः में अराधन

अराधन की चिन्ता । अराधन

अराधन का अन्तः में अराधन

अराधन की चिन्ता । अराधन

अराधन का अन्तः में अराधन

अराधन की चिन्ता । अराधन

अराधन का अन्तः में अराधन

अराधन की चिन्ता । अराधन

अराधन का अन्तः में अराधन

अराधन की चिन्ता । अराधन

अराधन का अन्तः में अराधन

अराधन की चिन्ता । अराधन

अराधन का अन्तः में अराधन

अराधन की चिन्ता । अराधन

कुम्भटि, कुम्भटिका, कुम्भट्टी, (सी.)
 कुदाला । नीहार । पाला । कुदर ।
 कुञ्चन, (न.) कुटिलता । अनादर । नेत्ररोग ।
 कुञ्चि, (पुं.) कुटिल होना । आठ मूठ कानाम ।
 कुञ्चिक, (पुं.) काला जीरा । मर्चा का वेद ।
 कुञ्जी । ताही । मोस की शाखा । रत्नी ।
 कुञ्चित, (न.) सिकुड़ा हुआ । तगर का फूल ।
 कुञ्ज, (पुं.) हाथी । ठोड़ी । लताओं से आच्छा-
 दित और बीच में खुला हुआ स्थान ।
 लतागृह । लतावितान । हार्मादौत ।
 कुञ्जर, (पुं.) हाथी ।
 कुञ्जरच्छाया, (पु.) योगविशेष जो नवो-
 दरी के दिन मेषा नक्षत्र के होने पर
 होता है ।
 कुञ्जरायन, (पु.) नक्षत्र का वृष ।
 कुट, (कि.) तिरछा होना । कुटिल होना ।
 कुट, (पुं.) धक्का । दुर्ग । गढ़ । हथौड़ा ।
 वृष । घर । पर्वत ।
 कुटक, (पु.) दिना बौद्ध का इत्त । (:)
 रागमा जिसमें मषानी की रस्सी लपेट दी
 जाती है ।
 कुटङ्क, (पुं.) घत । कण्ठर ।
 कुटङ्कः, (पुं.) छोटा घर । भोपड़ी । कुटी ।
 कुटपः, (पुं.) कुञ्च । तीलविशेष । घर के समीप
 का बाप । शक्ति । तगरवी । कम्बल ।
 कुटपः, (पुं.) देसी कुटक ।
 कुटपः, (पु.) मुनी । सीमा ।
 कुटल, (न.) घत । कण्ठर ।
 कुटिः, (उ.) शरीर । वृष । कुटी । भोपड़ी ।
 कुवा ।
 कुटिम्, (न.) भोपड़ी । कुटी ।
 कुटिल, (कि.) टेढ़ा । धोलेकाष्ठ ।
 कुटिलिका, (बी.) दाढ़ के दाढ़ के जैसे
 लिफाफे जैसी लिफाफे की ओर जाता है,
 मन्त्र । दुष्ट की मन्त्री ।
 कुटी, (बी.) कुवा । भोपड़ी । कुवा ।
 कुटी । कुटी ।

कुटुङ्कः, (पुं.) बेलों अथवा लताओं से
 आच्छादित गृह या कुटी । कितनी वृष पर
 बड़ी हुई बेल । लता । कण्ठर । घत ।
 भोपड़ी । खत्ती ।
 कुटुनी, (सी.) कुटनी । वह दुराचारिणी
 स्त्री जो अन्य स्त्रियों को घर के बरके ग्यभि-
 चार के लिये अन्य पुरुषों के पास पहुँचावे ।
 कुटुम्ब, (न.) गृहस्थी । पोष्यवर्ग । नाते-
 दार । सन्तान ।
 कुट्ट, (कि.) काटना । विभक्त करना ।
 पीसना । दोषारोपण करना । जलाना ।
 बहाना ।
 कुट्टक, (पु.) आश्वमेज जिसका वर्धन लौला-
 बती में दिया हुआ है ।
 कुट्टनी, (सी.) देसी कुटनी ।
 कुट्टमित, (न.) मित्र के साथ मिलने की
 इच्छा रखते हुए भी, न मानने के लिये
 साथ दिलावा । विलासभेद ।
 कुट्टमल, (पुं. न.) तिलने पर चाँई डी
 कली । नरकविशेष ।
 कुट्टारः, (पु.) पहाड़ । सम्मेलन विधान ।
 ऊनी कम्बल । अकेलापन ।
 कुट्टिम, (पु.) छोटे परपराँ से जका हुआ ।
 रत्नों की शान । अनादर । कुटी ।
 कुट्टिहारिका, (बी.) दासी । दहलुनी ।
 कुट्टीरः, (पु.) पहाड़ी ।
 कुट्टीरक, (न.) भोपड़ी ।
 कुट्ट, (कि.) बहाना । आलस्य करना ।
 लुपता ।
 कुटः, (उ.) वृष ।
 कुठाकुः, (पु.) विविध विशेष ।
 कुठाट्टकः-का, (पु. बी.) कुठारी ।
 कुठारा-नी, (पु. बी.) एक प्रकार की
 कुठारी । वृष ।
 कुठाकः, (पु.) कानन । वेद । राक्ष
 बनने का ।
 कुठिः, (पुं.) वृष । पहाड़ ।

कुठेरः, (पुं.) अग्नि ।

कुठेरः, (पुं.) पद्मा वा चौरी से अथवा हुआ ।

कुठरः, (किं.) अलगा । पचाना । बचाना ।
साना । बालक होना ।

कुङ्कुमः, (पुं.) कुङ्कुम । लतागुह ।

कुङ्कुप-य, (पुं.) एक पात्र । सेर का
चौविचर भाग ।

कुङ्कुमल, (पुं. न.) खिलने के समय को
मात हुई कही । नरकविरोध ।

कुङ्किः, (सं.) शरीर । देह ।

कुङ्किका, (स्त्री.) कर्दनी या पपरीटी ।

कुङ्की, (स्त्री.) कुटी । ओषधी ।

कुङ्कयं, (नं.) दीवार । कीदृश । ध्वस्तन ।

कुण्ड, (किं.) सहाय देना । सहायता देना ।
राम्य करना । सहाय देना । मातृपात्र करना ।
आयय देना । नमस्कार करना ।

कुण्डका, (पुं.) किसी जीवजन्तु का हाथ
का जन्मा गया ।

कुण्डप, (पुं.) मातृपरित । मृत शरीर । धरादा ।
इतिथयुक्त । भासा ।

कुण्डल, (पुं.) विस्फाला हुआ ।

कुण्डिः, (पुं.) निरहरी । कोड़ा जो हाथ के
बल्ली के मातृनों के किनारे होता है ।

कुण्डक, (पुं.) मोटा । बर्बाद ।

कुण्ड, (पुं.) मीषा । दीला । मूर्त । मन्द-
बुद्धि । निर्बल ।

कुण्डकाः, (पुं.) मूर्त ।

कुण्ड, (किं.) अलगा । साना । देर
लगाना । रक्षा करना ।

कुण्डलित, (पुं.) वेग देने वाला । सर्व । सौम्य ।

कुण्डलिनी, (स्त्री.) तांत्रिक शक्तिविरोध ।
सोपिन ।

कुण्डिका, (स्त्री.) बहा । कमलजल ।

कुण्डिन, (पुं.) शिव जी का नाम । सर्व-
सहृद । कोष । अतिविरोध ।

कुण्डिन, (नं.) रिद्धि की राजधानी का
नाम । अतिविरोध ।

कुण्डिर-कुण्डिर, (पुं.) दृढ । मरुभूत
मनुष्य ।

कुतपः, (पुं.) सूर्य । अग्नि । माहय ।
अतिवि । गी । भाषा । दीहिन । बाना ।
नेपाली सम्पत् । कुतपः । दिन के दोपहर
की पिछली पड़ी से तीसरे पहर की पहली
पड़ी तक का समय ।

कुतम्, (अभ्य.) प्रश्न । कहाँसे । कबसे ।
कहाँ । किन स्थान पर । क्यों । किस
कारण से । कैसे ।

कुतुकं, (नं.) हथ्या । अभिलाष । कीतुक ।

कुतुप, (पुं.) बोझ या बमके का दुष्प ।
पी राने का बरतन । दिन का आठवाँ
घण्टा ।

कुतुहल, (नं.) अरुचि । विलक्षण । अचूक ।

कुत, (अभ्य.) कहाँ । कब ।

कुतुर, (किं.) बाणी देना । निन्दा करना ।

कुतसा, (स्त्री.) निन्दा । परिवाद ।

कुतिसल, (नं.) निन्दित । निन्दा किया हुआ ।
डरा रहा गया । कमीना । दुष्ट ।

कुत, (किं.) सवना । दुर्बल निबलता ।
कट्टरी लगाना ।

कुत, (पुं. स्त्री.) हाथी की मूल । ( ) डरा
हुआ ।

कुतार-लः-लकः, (पुं. नं.) कीर्तिदार इष्ट ।
कचनार का पेड़ । कचनार । कुतारी ।
बारि का धरा ।

कुतुङ्कः-वाः, (पुं.) कीर्तिदार का घर । मद्यान
निसर्ग किसी वस्तु का तापने वाला
रक्षा है ।

कुतुङ्क, (पुं.) बहा । पर्वत ।

कुतुकः, (पुं.) बाधा । बाधा ।

कुतुपः, (पुं.) जलों का रोव । जमने नलों
का रक्त बदल जाता है । कुतुप रोग बाधा
मनुष्य ।

कुनालिका, (स्त्री.) कोला ।

कुन्तः, (पुं.) अन्न नामी राख । भाषा । एक

कोटवी, (स्त्री.) चण्डिका । नंभी स्त्री ।
 कोटि, (स्त्री.) धनुष का अग्रभाग । इति-
 यारों की नोक । एक करोड़ की संख्या ।
 कोटिर, (पुं.) न्यौला । इन्द्र । वीरवह्नी ।
 कोटिशः, (भ.) करोड़ों । अग्रभागमान भी ।
 किञ्चित् भी ।
 कोटीश, (वि.) करोड़पती ।
 कोण, (पुं.) कोना । सारंगी बजाने की
 कमान सी लकड़ी । लाठी । मंगल ग्रह ।
 लग्न से नवम और पंचम स्थान ।
 शनैश्चर ।
 कोणकुण, (पुं.) सटमल ।
 कोदण्ड, (पुं.) भौह । (न.) धनुष ।
 कोद्रघ, (पुं.) कोरी नाम का अश्व ।
 कोप, (पुं.) क्रोध । रित ।
 कोपन, (वि.) क्रोधी ।
 कोमल, (न.) जल । (वि.) नरम ।
 कोपटि, (पु.) जल पर उड़ने वाला पक्षी ।
 कोरफ, (पुं. न.) कली । कमल की डली ।
 कोल, (पु.) छप्पर । चीता । शनैश्चर ।
 गोद । बौंगी । भील । विर्ष । बेर का
 फल ।
 कोला, (स्त्री.) पीपल नाम की लीपध ।
 राजा हरष की राजधानी ।
 कोलापुर, (न.) कोल्हापुर दक्षिण दिशा में
 प्रसिद्ध लक्ष्मी देवी का स्थान ।
 कोलाविश्वंस्ती, (पु.) एक पहाड़ी श्लेष्म
 जालि ।
 कोलाहल, (पु.) शोरमुल्ल । कलकल । हिरा ।
 कोविद, (पुं.) पवित्र । विदेही ।
 कोविदार, (पु.) साय कचरार ।
 कोङ्ग, (पु.) खजाना । तबल की ध्वनि ।
 मद्रास का प्याला । अरबकोष । जपकण ।
 कन्नी । कुनारान । शब्दसमूह मन्थ । सुवर्ण ।
 मन्द ।
 कोङ्गम्, (पु.) अदो-वा प्रदेश ।
 कोङ्गनिङ्ग, (न.) पुन । विद्वत् ।

कोशातकी, (स्त्री.) तुरई ।
 कोष, (पु. न.) कोरा शब्द देतो ।
 कोष्ठ, (पुं.) कोठरी । बौद्धी । अश्व भरने की
 कोठार । पेट । कोठा ।
 कोष्ण, (न.) शुनशुना ।
 कोसल, (पु.) कोराश शब्द देतो ।
 कोहल, (पुं.) एक प्रकार का बाना । नाव
 शास्त्र के आचार्य एक मुनि । मय ।
 कौकटिक, (पुं.) पातएली । संम्पाती ।
 कौक्षेयक, (पुं.) तबल ।
 कौटल्य, (पुं.) वात्स्यायन मुनि का एक नाम,
 जिन्हें आणक्य कहते हैं ।
 कौटिल्य, (पु.) आणक्य मुनि । (न.)
 कुटिलता ।
 कौलप, (पुं.) राजत ।
 कौलिङ्ग्य, (पु.) एक मुनि ।
 कौतुक, (न.) अपूर्व वस्तु या कार्य देखने-
 सुनने का चाव । तमारा । उत्सव ।
 कौतूहल, (न.) कौतुक । चाव ।
 कौन्तेय, (पु.) कुन्ती के पुत्र पाण्डव । चरुन ।
 कौपीन, (न.) लैयोटी । गुप्त वस्त्र । पाप ।
 कौमार, (न.) जन्म से पाँच वर्ष तक की
 अवस्था । कुमारापन । लङ्कपन ।
 कौमारिकेय, (पु.) कुपीरी सी का लकड़ा ।
 कौमारी, (स्त्री.) देवीशेख ।
 कौमुद, (पु.) कातिक का महीना ।
 कौमुदी, (स्त्री.) बौद्धी । व्याकरण का एक
 ग्रन्थ ।
 कौमुदीकी, (स्त्री.) विष्णु की गदा ।
 कौरप, (पुं.) राजा कुरु की सन्तति । द्रुपथिन
 आदि ।
 कौरप्य, (पु.) कौरव ।
 कौल, (वि.) कुलीन । ज्ञानदात्री । मद्रासी ।
 तानिक ।
 कौलटिनेय, } ली भैरव मोगने वाली स्त्री
 कौलटय, } का लकड़ा । स्थितिलिनी
 कौलटय, } स्त्री का लकड़ा ।

कौलिक, (पु.) बलाहा । कुलाचार । (वि.)
 शक्ति का उपासक । वास्तवी ।
 कौलीन, (न.) भिन्दा । लोकापवाद । शुच ।
 दिवाने योग्य । कुर्म । कुलीनता । सर्व,
 पशु और पक्षियों का कुल । मायिषों का
 अण्ड ।
 कौलीन्य, (न.) कुलीनता ।
 कौलेरी, (की.) कुवेर की पुरी । बनरदिया ।
 कुवेर की ।
 कौशल, (न.) काम करने की चतुर्ता ।
 बलार्थ । माहृत्य ।
 कौशल्य, (की.) महाराजा दशरथ की पत्नी ।
 श्रीरामचन्द्र जी की माता ।
 कौशाम्बी, (की.) काम राजा की नगरी ।
 कौशिक, (पु.) विरचयित छवि । म्बीला ।
 छोर को पकड़ने वाला । मराठी । मूलतः ।
 इन्द्र । बल्लू पर्वी । खल्लाबी ।
 कौशिकी, (की.) दुर्गा । एक नदी । नाव्य
 शास्त्र की एक कृति ।
 कौशीतकी, (की.) एक उपनिषद् । अथर्व
 छवि की की ।
 कौशेय, (वि.) रोम की वस्त्र ।
 कौसुम्म, (न.) कुसुम का रंग कपड़ा ।
 कौस्तुभ, (वि.) मायावी ।
 कौस्तुभ, (पु.) लघु से निकली हुई
 श्रीविष्णु के हृदय का मूल एक
 मायि ।
 ककच, (पु.) काला । गौडदार वृक्ष
 विशेष ।
 ककचच्छद्, (पु.) कर्षका ।
 ककचपात, (पु.) मिरगिट ।
 ककर, (पु.) कटीर का वृक्ष । खीर ।
 ककु, (पु.) यज्ञ । सक्क । छविनिर्देश ।
 रत्नार्थ । विष्णु ।
 ककुद्वि, (पु.) ककु । नाविक । शिव ।
 ककुभुज, (पु.) देवता ।
 ककुभुज, (पु.) रामभूषण वस्त्र । अश्वमेध वस्त्र ।

कथन, (न.) मारना ।
 कन्व, (न.) रोना ।
 कम्, (पु.) खरीद । मिलमिला । नियम ।
 हमला । पैर रखना । टक् ।
 कम्भ, (न.) कम से ।
 कम्भगत, (वि.) कम से घायल हुआ ।
 मिलसिलेश । कम कम से ।
 कम्पुक, (पु.) सुपारी । लोभ का पेड़ ।
 कपास का वृक्ष ।
 कम्पेल, (पु.) ऊँट ।
 कप, (पु.) खरीदना । मोल लेना ।
 कपयिकप, (पु.) वनिज । खरीद-
 करोष्ठ ।
 कपय, (न.) मांस ।
 कप्याद, (पु.) रात्रि । विद्र । रोर ।
 (वि.) मांस खाने वाला ।
 कश्चित, (वि.) दुर्बल ।
 कश्चिमा, (की.) दुर्बलता ।
 कस्त, (पु.) घोड़ा । (वि.) दवावा हुआ ।
 लोधा हुआ । विरा हुआ ।
 कस्तदुर्ग, (वि.) बीबी बानों की जानने
 वाला । बरि ।
 कस्तनि, (की.) बहुरी करना । आक्रमण ।
 आकाशगोखर्क में लूट के लश्करों की वृद्ध
 देदी मोल देता ।
 कश्मि, (पु.) कीड़ा । मृग्य जीव । छात ।
 रोगविरोध ।
 कियमाण, (न.) किया जा रहा ।
 किय्या, (की.) करना । पूरा करना ।
 काबोम्भ । वेडा । मृकलकार ।
 किय्याकल, (न.) कर्म का कल ।
 किय्यायोग, (पु.) कर्मयोग ।
 कौटुक, (न.) निमीना ।
 कौटुक, (की.) लेख । अन्तर ।
 कौटुककार, (न.) लेख की समझी ।
 कौल, (वि.) खरीद हुआ । मोल लिया गया ।
 कुह, (पु. की.) नीच पर्वी ।

कुक्ष, (वि.) छात्र ।
 कुट, (न.) शब्द करना । कुलाना । रोना ।
 कूर, (वि.) कठिन । घोर । गर्म । लाल
 कनेर । मान पक्षी । कक पक्षी । पाप-
 मर ।
 कूरकर्म, (वि.) कूर-निष्ठ काम करने वाला ।
 केता, (वि.) खरीदार ।
 केय, (वि.) खोदने की चीज ।
 कोह, (पुं.) शकर । शनिमह । (स्त्री.)
 गौरी ।
 कोहामि, (पुं.) बछुआ ।
 कोष, (पुं.) घर ।
 कोषन, (वि.) कोषी ।
 कोश, (पुं.) एक कोस । सुई ।
 कोष, (पुं.) सिपाही ।
 कोश, (पुं.) कुरर पक्षी । एक पर्वत । एक
 दीप । एक द्वीप ।
 कोशधारण, (पुं.) कार्तिकेय । शम्भु ।
 कोशान्न, (न.) कमल की कंधी । पीपल ।
 कमल के बीज ।
 क्रम, (पुं.) गति करना । आयात ।
 परिणाम ।
 क्रान्त, (वि.) बड़ा हुआ । सुरभीया हुआ ।
 क्रान्ति, (स्त्री.) बकावट । सुरभी जाना ।
 क्रिष्ण, (वि.) नीला ।
 क्रिष्ण, (वि.) डेरा की गाय । कठिन ।
 क्रिष्ण, (स्त्री.) डेरा । सेवा ।
 क्रिष्ण, (पुं.) ननुक । हिमश । पराक्रम-
 शील । कपूर ।
 कर्तव्य, (न.) कर्तव्य । कर्तव्य । निर्दिष्ट ।
 क्रूर, (पुं.) पक्षी । कर्तव्य । कट ।
 कट । कट ।
 क्रूर, (पुं.) कट । कट ।
 क्रूरान्न, (पुं.) कट । (वि.) कट निराने
 कट ।
 क्रूर, (न.) कटवन्त । कटवन्त ।
 क्रूर । कटवन्त ।

क, (य.) कहीं ।
 कचित्, { (य.) कहीं ।
 कचन, {
 कल, (पुं.) बीजा का शब्द । हर एक शब्द ।
 कथित, (वि.) पकाया गया ।
 कथिता, (स्त्री.) कदी ।
 काथ, (पुं.) काड़ा । बहुत पकाई गई वस्तु ।
 कल, (पुं.) पर्व । उत्सव । अवसर । मण्ड ।
 पक्षी । सहसा । दिन ।
 कल, (पुं.) ग्योतिषी । पानी ।
 कल, (स्त्री.) राशि ।
 कलप्रमा, (स्त्री.) निनकी ।
 कलमंगल, (वि.) दिन भर में नष्ट हो जाने
 वाला ।
 कलिक, (वि.) क्षम भर का ।
 कलिकुम्भ, (वि.) जिसकी डिकि बिन २
 भर पर बदला करती है ।
 कल, (न.) पाप । (वि.) सविज्ञ । नष्ट ।
 कलपन, (पुं.) कुकुराधा । पाप की पूरने वाला ।
 मरहम ।
 कलज, (न.) बहिर । पीप ।
 कलति, (स्त्री.) पक्षी । हानि ।
 कलता, (पुं.) कल से बहिर में उत्पन्न ।
 बालास । सारथी । दासीपुत्र । निष्ठ ।
 कला । बलपक्षी । खतापी ।
 कल, (पुं.) बहिर । (न.) तगर । शरीर ।
 कलपि जाति के कर्म ।
 कलकम्प, (पुं.) अधम बहिर । बहने की
 न करने वाला बहिर ।
 कलविद्या, (स्त्री.) कल । कल ।
 कलिय, (पुं.) कल । कल ।
 कलिया, { (स्त्री.) बहिर जाति की स्त्री ।
 कलियाली, {
 कलिया, (स्त्री.) बहिर की स्त्री ।
 कलिय, (वि.) कल करने वाला ।
 कल, (वि.) कल करने वाला ।
 कल, (वि.) निर्दिष्ट ।
 कल, (पुं.) कल । कल ।

धुलक, (वि.) नीच। पोहा। इ सित। इष्ट।
 क्षेत्र, (न.) शरीर। सेत। सी। तीर्थस्थान।
 मेघ आदि राशियों।
 क्षेत्रज, (पुं.) अपनी सी में दूसरे से उत्पन्न
 कराया गया पुत्र। (वि.) जो सेत में
 अपना हो।
 क्षेत्रज्ञ, (पुं.) जीवात्मा। (वि.) निपुण।
 किसान।
 क्षेत्रपाल, (पुं.) भैरव। (वि.) सेत की
 रक्षवाली करने वाला।
 क्षेत्राजीव, (पुं.) किसान।
 क्षेत्रिय, (पुं.) असाध्य रोग। परजीवायी
 पुर।
 क्षेत्रेष्ट, (पुं.) लुपार।
 क्षेत्र, (पुं.) भाषण। निन्दा। बहकार।
 विलम्ब। केंकना। बिताना।
 क्षेत्रफ, (वि.) केंकने वाला। विलम्ब करने
 वाला। घमण्डी। शृङ्गा। (न.) पुरतकों
 में ऊपर से मिलाया गया पाठ।
 क्षेत्रण, (न.) प्रेरणा। गोष्ठा नामक वस्त्र,
 जिसमें रस कर ककब दूर तक फैले जाते हैं।
 केंकना। बिताना।
 क्षेत्र, (न.) कल्याण। मोक्ष।
 क्षेत्रफरी, (स्त्री.) कल्याण करने वाली।
 मर्यादी।
 क्षेत्रेन्द्र, (पुं.) कश्मीर का एक भाती परिव्रत
 मन्त्रकार।
 क्षेत्रिय, (न.) लप्ती। (वि.) दूध में चकाया
 गया।
 क्षेत्रोड, (पुं.) शायी बाँधने की कमीर।
 क्षेत्री, (स्त्री.) पूर्वी। खनीज।
 क्षेत्रीमाचीट, (उ.) समुद्र।
 क्षेत्रोद, (उ.) पूज। पूर्व। सोदविनोद।
 क्षेत्रोम, (पुं.) वित की प्रचलता। प्रचलित।
 क्षेत्रोद, (न.) राह। पानी। (पुं.) वृक्ष।
 वृक्षा का वृक्ष। एक वर्षमकर जाति।
 क्षेत्रोज, (न.) मोम।

क्षौम, (पुं. न.) रेशमी कपड़ा। रेश का
 कपड़ा।
 क्षौर, (न.) इनामज।
 क्षौरिक, (पुं.) नाई।
 क्षुद्र, (वि.) सान भरा हुआ। पैना।
 क्षमा, (स्त्री.) क्षुणी। धरती।
 क्षमातल, (न.) क्षुणीतल।
 क्षमापति, (पुं.) राजा।
 क्षमाभृत्, (पुं.) पदा। राजा।
 क्षेक, (पुं.) विष। चर्मों की प्यनि। कल-
 भेद। पुष्पभेद। (वि.) दुर्लभ। कुटिल।
 क्षेकम, (न.) त्याग करना। छोड़ना।
 सिहनाद।
 क्षेसिका, (स्त्री.) कीका। सेत।

ख

ख, (न.) आकार। खय। स्वर्ग। शक्ति।
 सूर्य। पुर। शरीर। बिन्दु। मेघ। छत।
 खान से दसम राशि। खरस।
 खग, (पुं.) सूर्य आदि ग्रह। पक्षी। वायु।
 देवता। वायु। राक्षस। (वि.) आकार
 में चलने वाला।
 खगपति, (पुं.) गुरु।
 खगासन, (पुं.) विष्णु। उदपापय।
 खगेन्द्र, (पुं.) गुरु।
 खगोल, (पुं.) आकारमण्डल।
 खखर, (उ.) लग राज्य देखी।
 खचित, (वि.) व्याप्त। फैला हुआ। मिला
 हुआ।
 खज, (पुं.) कलमी। विमर्ष। मर्यादी।
 खजिका, (स्त्री.) क्षाम। शुभती।
 खज्योति, (उ.) खगु।
 खज, (पुं.) संग्रह।
 खजन, (पुं.) लक्ष्मी पक्षी।
 खजरीट, (पुं.) लक्षण।
 खट, (पुं.) अन्धा हुआ। कल। हल।
 पाठ। टोपी।

खटवा, (बी.) लकिया मिट्टी । कन का
सेद । पात ।

खटिक, (पु.) खटिक । विहीमार ।

खटिका, (बी.) छोटी साट । रत्नी ।

खट्टा, (बी.) पत्तंग । साट । मथान ।

खट्टाऊ, (पुं.) एक सर्वरशी राजा, जिसने
अपनी आयुष्य दो बही शेष जान कर
स्वर्ग से बर दोग अयोध्या में जा सर्वरवाणी
हो बर सुक्त हुआ । मनुष्य की इच्छियों का
दाँवा । रीढ़ । एक राक्ष ।

खट्टाऊधारी, (पु.) शिव ।

खट्टाऊड़, (वि.) साट पर बड़ा हुआ ।

निषिद्ध कार्य करने वाला ।

खट्टिका, (बी.) लकड़ी ।

खट्टी, (बी.) लकिया ।

खट्ट, (न.) लोहा । (पु.) गैरा । लोहा ।

खट्टपिधान, (न.) ग्यान ।

खट्ट, (पु.) टुकड़ा । लोह । मनुष्य ।
रत्न का ऐव ।

खट्टकपूर्य, (पु.) खट्टकपूर ।

खट्टकाल, (पु.) एक प्रकार की लाल ।

खट्टकधारा, (बी.) कैरी ।

खट्टकन, (न.) छोड़ना । टुकड़े २ करना ।
काट काटना ।

खट्टकपूर, (पु.) शिव ।

खट्टकल, (वि.) छोड़ा गया । काटा गया ।

खट्टकता, (बी.) वह बी, जिसका प्रति
साठ भर अन्य बी के बहाँ रहे ।

खट्टमाल, (पु.) मेघ । पुष्पी ।

खट्टिर, (पु.) सिर । कला । इन्द्र । बन्ध ।

खट्टिरिका, (बी.) लाल ।

खट्टीत, (पुं.) उगड़ । एवं ।

खट्टूप, (पु.) इगार । मन्दूक ।

खट्टक, (पु.) मूला । रोष लगाने वाला ।

बीर । (वि.) पुष्पी को छोड़ने वाला ।

खट्टन, (न.) छोड़ना ।

खनयित्री, (बी.) कुदर । कावका ।

खनि, (बी.) खान ।

खनित्र, (न.) कुदर । सोदने का औजार ।

खनान्ति, (पुं.) बीर ।

खमणि, (पुं.) एवं ।

खर, (पुं.) गधा । जनस्थान-निवासी राक्षस ।
कामदेव । बीष्म । लक्ष्मण । वह बर,
जिसका द्वार पश्चिम घुल हो ।

खरदुपण, (पु.) भूरा । घर बीर दूध
नाम के राक्षस । (वि.) उम दोष वाला ।

खरधंसी, (पु.) रामचन्द्र ।

खरी, (बी.) मयी ।

खर, (पु.) मयक । शिव । बीका । दौत ।
शेख बर्ष । कामदेव । मूर्ति । कर ।

खर्जन, (न.) सुनसान ।

खर्जू, (बी.) सनसह्या बीका । लखर का
वेक । सुनसी ।

खर्जून, (पु.) मदार । भूरा ।

खर्जूर, (पु.) विष्णु । लखर का फल । बीरी ।

खर्जूरी, (बी.) बनलखर ।

खर्पूर, (पुं.) बीर । धूर्त । लखर । (न.)
एक भाग ।

खर्पूर, (पुं.) बीना । कुवरा । एक गिरि ।
लक्ष्मणोदित सत्त्व ।

खर्पूट, (पुं. न.) बखना । पहाड़ के पास
का भाग । वह भाग जिसके पास शहर हो
नदी तथा पर्वत भी बहाँ हो । मेरी लगने
वाला भाग । बार सौ गोंव के बीच की
जगह ।

खर्पूराखः, (वि.) छोटा । डेंगना । छोटी
बात के वृत्त ।

खल, बलना । हिलना ।

खल, भान बूटने का स्थान । ओलती । बरि ।
पुष्पी । निख का चूर्ण । नीच । चपल ।
निर्दय । बेरहम ।

“ सर्गः कर. ललः कर. सर्पावरणः ललः ।
मर्गोपधाराः सर्व. ललः केन निरागर्भे ॥ ”

खर्चा, (श्री.) छोटे धनों की शी । बरानी ।
 नाड़ी स्त्रीविशेष ।
 खर्चुरा, (श्री.) तररी वृक्ष ।
 खर्चुजम्, (न.) खर्जुरा । प्रसिद्ध लग्नकृच्छ्र ।
 खलपूः, (वि.) जगद् वा साक करने वाला ।
 करोत । भग्न देने वाला ।
 खलः, (पुं.) एवम् । तमास का वेद । पयः ।
 भूमी । स्थान । पीली हुई भीती भुवरी ।
 खलसा, (श्री.) दुष्टता । आकाशवेद ।
 खलतिः, (पुं.) चट्टा । गन्ध ।
 खलु, (अव्य.) निश्चय । पूर्णता । बचन के
 शोभा करने वाला । विशेष इच्छा । निषेध
 करना । शब्द की पूरा करने वाला । कारण ।
 खल्लम्, (न.) पुत्रार्थ । देशमी वस्त्र ।
 खल्लमूर्तिः, (पुं.) पाश । दुष्टमूर्त ।
 खल्लकपोत, (पुं.) धान छोटने की जगह ।
 यथा कबूतर एक ही बार था कर एकट्टे गिरते
 हैं तथा विशेषणों का एक खल में सम्मिलित
 होना इसी तरह एक म्यादभेद ।
 खल्ल्या, (श्री.) ललों का जो समुदाय । धान
 छोटने का समुदाय । स्थान ।
 खल्ल, (पुं.) एक तरह का कपड़ा । काम ।
 गदा । आतक पक्षी । पपीहा । मत्स्य ।
 दवाई । मलने का पात्र । खल । अस्त ।
 खल्यप्प, (न.) रात्रि को बहने वाला आकाश
 से । अस्त । वरुण ।
 खल, (पुं.) हिमालय के पास का देश । देश
 विशेषभेद । पतित । अत्रियभेद ।
 खलखल, (पुं.) पोखरे का भीन वृक्षभेद ।
 जिसका दूध यक्षीम है ।
 खल्लिक, (पुं.) लावा । खील । जो तनिक
 बापु लगने से उड़ने लगते हैं ।
 खल्लि, (पुं. स्त्री.) रथ । उदा से जाने की वस्तु ।
 खल्लडय, (पुं.) इन्द्रवरुण । देहली शहर ।
 नगर के पास का वन ।
 खल्लाधारा, (श्री.) जल पीने वाली । निल-
 वहा भावा है ।

खल्लिः, (पुं.) तेज का कील । लगी जो नीमायों
 को गिराती जाती है ।
 खल्लिनः, (पुं. न.) कश्मिरी । पीने करने देव ।
 खल्ल, (न.) गदा । तलैया आदि ।
 " पूर्ण साक्षादि कर्म न इति स्मृतिः " ।
 खल्लक, (पुं.) परित्या । लोह । अग्नी ।
 कर्मदार ।
 खल्ल, (कि.) खाना ।
 खल्लक, (पुं.) कर्मदार । खाने वाला । (वि.)
 साक्षात् ।
 खल्लिर, (वि.) स्तर । स्तर की लकड़ी का
 बना हुआ वस्त्रभूषादि ।
 खल्लरी, (श्री.) धनान के नाप का प्रमाण ।
 तीस धनार्थ १२ मन ३२ सेर जो होता है ।
 खल्लरीक, (वि.) खाली । १९ श्लेष परिमाण ।
 धान के बोने का क्षेत्र ।
 खल्लार, (पुं.) गददे का बोलना । जो दूर से
 शब्द के समान मालूम हो ।
 खल्ल, (कि.) मयभीत होना ।
 खल्ल, (कि.) दीन होना ।
 खल्ल, (वि.) दुःख में पड़ा हुआ । खलली ।
 खल्लपुल ।
 खल्ल, (कि.) किनारियों को डगना । दाना २
 लेना ।
 खल्ल, (वि.) हल नहीं पला हुआ खेत
 आदि । भीड़े में तत्त्व । प्रथम न कहे गये
 का परिशिष्ट अर्थ वर्णन ।
 खल्ल, (कि.) शब्द । आशय करना ।
 खल्ल, (कि.) चोरना ।
 खल्ल, (कि.) फाड़ना । टुकड़े २ करना ।
 खल्ल, (पुं.) पशु के धुर । नख । नखला (भासमें)
 गन्धद्रव्य २ नहशी । नाई का शस्त्र नख
 काटने वाला । धुर बार बनाने का । पशु
 का पाया इत्यादि ।
 खल्लरुण, (वि.) जिसकी नाक धुर के समान
 हो । निपटी नाक वाला या चौड़ी नाक
 वाला ।

सुरालिक, (पु.) जो सुरों की कला से
बध्कता है । नाऊ के सम रखने का स्थान ।
सरोह । सुश्री । नाराबाध । बाप ।
ताकिया ।

सुह, (कि.) तसना ।

खेचर, (पु.) जो आकाश में निरर ।
शिव जी । सूर्यादे भद्र । विद्याधर । सुभाभद्र
(बी.) सेवरी पुन योगशास्त्र में ।

खलिनो, (बी.) तालपुनी । दुष्टों का समूह ।
धानों के ताल ।

खलिपन्दनः, (पु.) दों के संयोजनः ।
भावेननाभिहोरतो भाषणे दानेधनः ।
तलिपनेनसहोऽसौ आते बहु च प्रसम्मनि ॥

खलियाः, (पु.) खलियाणां शक्ति गौडभाषा
प्रसिद्ध मन्त्र । ककपत्री के पांच को भी
बढ़ने हैं ।

खलीकारः, (पु.) कपकमी । मोह करना ।

खल्लः, (पु.) निन्दा करने वाला ।

खलीनः, (पु. म.) पीछे के घुल में जो
बिप जाते । लगाम ।

खलु, (अ.) बाध के समाने में । पूछना ।
शक्ति में । कहने की कथा में । जान में ।
बर्तन में । पदों की धुन में । बाधदृष्ट
में । विनयी करने में । निश्चय में ।

खलुक्, (पु.) अथकार ।

खलुंरपः, (पु.) हरिदों के जालिभद्र ।

खलुविक्र, (बी.) शब्दाभास करने की
भाषा ।

खलेवाली, (बी.) बंदों के बांधने का दाहा
हुआ बाध बर्तन गूँस बंदों का ।

खलेराः, खलेरायः, (पु.) दुष्ट आराध ।

खल्या, (बी.) दुहा बी । तलों का समुत्प ।

खल्लः, (पु.) कपकों को भेदने दहल
निद्र । बध्ना । पदीहा । दस पौडने
का पाप । अल । महक " विरली के
बाधाली " ।

खली, (बी.) कली बध्ना हाथ पों की ।

अवः होने की भीमारी में होती है उसकी दवा
घुट सेधानमक चूक मिल का तेल पका कर
मांलिरा करना राइडा हुआ अधिक गर्म
नहीं मलता ।

खलवाटः, (पु.) इन्द्रजुमरीग । बार कका
हुआ सिर ।

खल्विका, (बी.) विसल बगीह भूजने का
वरतन । ककाही । नगला ।

खल्वहरी, (बी.) आकाशनेल ।

खल्वही, (बी.) अमरनेल जो पेड़ों पर ही
रहती है । इसका गुण वैद्यनिषण्ड में ऐमा
लिता है—

तकली मादिपी विलत विविक्तापामयापडा ।
गुनराश्रिनीकी हुवा वितरलेष्माननाशिनी ॥

खल्वदि, (न.) आकाश का जल ।

खला, (बी.) तालपत्री । गुल नाम सुगन्धि
पदार्थ । बरपप काबि की बी । दध प्रभापति
की कथा । बध दधल की दाहा ।

खल्यारसः, (पुं.) बापु । दवा ।

खल्यः, (पु.) कोष । बध से करना ।

खल्यकन्दः, (पु.) धीरकपुत्री का दध ।

खल्यमः, (पुं.) ब्रिद्धमनापत्तरी । गुन ।

खल्यम्भया, (बी.) दूध जालिनिशेन ।

खल्य, (बी.) शक्यों की दाहा ।

खल्यारमजः, (पुं.) तापी का पुन ।

खल्यमः, (पु.) विविक्ति का वेग ।

खल्यरसः, (पुं.) वेदों का दाग ।

खल्यरसरसः, (पु.) ककीम ।

खल्यगी, (बी.) ककीम ।

खल्यटिक, (पु.) बध्नापत्तरी । कप
काप्रपति ।

खल्यरसः, (पुं.) लगाम का दाग
प्रभाप वेदनिषण्डः । उल च—

दध्ना तालतकलेदुदककल दध्ना लपु ।

कहिनिता काल च कपहुईकककालदु ॥

धापुवा दध्ना कल मरहुईकककालदु ।

दुध्नादुवा कल सेवनादु दध्नापत्तरी ।

रूपः, (वि.) लारी परियान्न भज
की जो लोह करने वाला । लोहदार ।
कपाही ।

रीयापः, (वि.) बोरा । पैला ।

रुद्रः, (पुं.) गंदे के जाती शम्भ ।

रुद्रः, (पुं.) लाम्बे योग ज्योतिषशास्त्र
में है । यथा—

योगे विरटे तन्मित्रित्तमेने
लाम्बेनकां विरटे रात्री चन्द्र ।

लाम्बेनकां (न.) लाम्बे का बनना है इसे
रसाका का बद माना है । यथा—

मधुराशनि मन्वे शर्वेशं रुद्रिदोग्य
रुद्रि विरलितरस्य प्रविष्टेत् लाम्बेनकां ।

कविमुक्तिमन्त्रैर्वाहित तानि कवि—
निगमितु जडाणि स्थापयन्ते नूनम् ॥

रसाका लाम्बेनकां विरलित कविचारकम् ।
इय च कण्ड कच विलज्ज मूकवृद्धम् ॥

खिलिः, (धी.) खोली । लार की छोटी
जाति होती है लोमकी कही जाती है ।

खिलिः, (पुं.) लोमकी । लाम्बेनकां लार जो
का शस्त्र एक प्रकार का है । लोम
कपाही हाथीर भा० ।

खिलिः, (पुं.) लोमकी । लाम्बेनकां लार जो
का शस्त्र एक प्रकार का है । लोम
कपाही हाथीर भा० ।

खिलिः, (पुं.) लोमकी । लाम्बेनकां लार जो
का शस्त्र एक प्रकार का है । लोम
कपाही हाथीर भा० ।

खिलिः, (पुं.) लोमकी । लाम्बेनकां लार जो
का शस्त्र एक प्रकार का है । लोम
कपाही हाथीर भा० ।

खिलिः, (पुं.) लोमकी । लाम्बेनकां लार जो
का शस्त्र एक प्रकार का है । लोम
कपाही हाथीर भा० ।

खिलिः, (पुं.) लोमकी । लाम्बेनकां लार जो
का शस्त्र एक प्रकार का है । लोम
कपाही हाथीर भा० ।

खिलिः, (पुं.) लोमकी । लाम्बेनकां लार जो
का शस्त्र एक प्रकार का है । लोम
कपाही हाथीर भा० ।

खिलिः, (पुं.) लोमकी । लाम्बेनकां लार जो
का शस्त्र एक प्रकार का है । लोम
कपाही हाथीर भा० ।

खिलिः, (पुं.) लोमकी । लाम्बेनकां लार जो
का शस्त्र एक प्रकार का है । लोम
कपाही हाथीर भा० ।

खिलिः, (पुं.) लोमकी । लाम्बेनकां लार जो
का शस्त्र एक प्रकार का है । लोम
कपाही हाथीर भा० ।

खिलिः, (पुं.) लोमकी । लाम्बेनकां लार जो
का शस्त्र एक प्रकार का है । लोम
कपाही हाथीर भा० ।

खिलिः, (पुं.) लोमकी । लाम्बेनकां लार जो
का शस्त्र एक प्रकार का है । लोम
कपाही हाथीर भा० ।

गुल्ली, (धी.) लीर बताना शिलाना ।
बग्यात करना ।

गुलाका, (पुं.) गुला को कहते हैं ।

गुलाकः, (पुं.) लोहे का बाण ।

गुलाकः, (पुं.) लोहे का बाण ।

गुलाकः, (पुं.) लोहे का बाण ।

गुलाकः, (पुं.) लोहे का बाण ।

गुलाकः, (पुं.) लोहे का बाण ।

गुलाकः, (पुं.) लोहे का बाण ।

गुलाकः, (पुं.) लोहे का बाण ।

गुलाकः, (पुं.) लोहे का बाण ।

गुलाकः, (पुं.) लोहे का बाण ।

गुलाकः, (पुं.) लोहे का बाण ।

गुलाकः, (पुं.) लोहे का बाण ।

गुलाकः, (पुं.) लोहे का बाण ।

गुलाकः, (पुं.) लोहे का बाण ।

गुलाकः, (पुं.) लोहे का बाण ।

गुलाकः, (पुं.) लोहे का बाण ।

गुलाकः, (पुं.) लोहे का बाण ।

गुलाकः, (पुं.) लोहे का बाण ।

गुलाकः, (पुं.) लोहे का बाण ।

गुलाकः, (पुं.) लोहे का बाण ।

गुलाकः, (पुं.) लोहे का बाण ।

गुलाकः, (पुं.) लोहे का बाण ।

एयापक, (वि.) प्रकाश करने वाला ।
प्रसिद्ध करने वाला ।

ग

ग, (वि.) तीसरा व्यञ्जन । कर्म का तीसरा
अक्षर । यह केवल समास में पड़े आता
है । जो, जाता है । जाने वाला । दिखना ।
होना । उठरना । रहना । गन्धर्व । गन्धर्प
का नाम । छन्दरास में एक अक्षर के
लिये बिह । (पु.) गीत ।

गगन, (न.) आकाश । शून्य । स्वर्ग ।

गगनध्यज, (पु.) मेघ । सूर्य ।

गगनेचर, (पु.) सूर्यादि ग्रह । नक्षत्र ।
तारा । पक्षी । देवता । राशिचक्र ।

गग्घ, (कि.) हँसना । चिढ़ाना ।

गङ्गा, (स्त्री.) जादवी । विषयमा । भागीरथी ।
दुर्गा । देवी ।

गङ्गाज, (पु.) गङ्गा का पुत्र । भीष्म ।
कार्तिकेय ।

गङ्गाधर, (पु.) शिव । समुद्र ।

गङ्गापुत्र, (पु.) भीष्म । कार्तिकेय । दोगला ।
वर्षसङ्कर । पाटिया ।

गङ्गासागर, (पु.) वह पवित्र तीर्थस्थान
जहाँ पर गङ्गा सागर में मिलती है ।

गङ्गोल, (पु.) रसविशेष । गोमेद ।

गच्छ, (पु.) वृक्ष । पेड़ । गणित में अङ्क-
भेद ।

गङ्ग, (कि.) मद से शब्द करना । मस्त
होना । दहकना । गरजना ।

गङ्ग, (पु.) हाथी । गिनतीविशेष । आठ ।
मनुष्य के ३० अङ्गुल तब का परिमाण ।
एक देव जो महादेव द्वारा मारा गया था ।

गङ्गकर्मशिन्, (पु.) गङ्ग का नाम ।

गङ्गामार्मिनी, (स्त्री.) गङ्ग के समान भूम
पर चलने वाली स्त्री ।

गङ्गच्छाया, (स्त्री.) आद गङ्गे का समय
रिगेय । पूर्वप्रदण का समय । अर्धर ने

आरुण्य में हस्त नक्षत्र लग जाने के बाद
का समय ।

संहिकेयो यदा मारुं ममते पर्वसन्धिषु ।

गङ्गायाः सा प्रोक्ता गङ्गा तत्र प्रकल्पयेत् ॥

गङ्गता, (स्त्री.) हाथियों का समूह । हाथी-
पन । मस्ती ।

गङ्गदन्त, (पु.) हाथीदंत । गणेश जी
का नाम ।

गङ्गपुट, (पुं.) हाथ भर का गङ्गा ।

गङ्गप्रिया, (स्त्री.) राजकी नामक वृक्ष ।

गङ्गयन्धिनी, (स्त्री.) हाथी बाँधने का घर ।

गङ्गाजीव, (पु.) महाव्रत । हाथी पालने
वाला । हस्तिपालक ।

गङ्गारि, (पु.) सिंह ।

गङ्गानन, (पुं.) गणेश जी का नाम ।

गङ्गाह्वय, हस्तिनापुर का नाम ।

गङ्ग, (पुं.) भावसागर । कान । गीरासा ।
नीचों का घर । मदिराघार । कलारी-
(स्त्री.) दुकान । हाट । मस्ती ।
वास्तार ।

गङ्ग, (कि.) सींचना । बाहिर निकालना ।
रस निकालना ।

गङ्ग, (पु.) मच्छलीविशेष । विष्णु । अङ्क-
काव । तर्हि । व्यवधान । अन्तर । बीच
में पड़ गया । देशभेद ।

गङ्गि, (पु.) कक्षा । कामचोर । बैल ।

गङ्गु, (पु.) गामवर्द्धक रोग । गङ्गगण्ड ।
कुनडा । बर्फी ।

गङ्गुरि-लि-का, (स्त्री.) भेड़ों की पालि ।

गङ्ग, (कि.) गिनना ।

गङ्ग, (पु.) शिव जी का अनुचर ।
संस्था । गिनती । सैन्यसंख्याविशेष जिसमें
१३२ पैदल, ८२ घोड़े, २७ रथ और २७
हाथी होते हैं । आनुषी का समूह । तारा ।
अन्दीपन्य का शब्दविशेष । गणेश जी
का नाम ।

गङ्गक, (पुं.) दीपक । उद्योगिनी । गिनने का भाषा ।

गन्धमुखा, (श्री.) मञ्जरा ।

गन्धमृग, (पुं.) कस्तूरी मृग ।

गन्धराज, (न.) चन्दन । शुद्ध । दुष्ट विशेष ।

गन्धर्व, (पुं.) गन्धर्व । घोडा । स्वर्ग के वासक ।

गन्धर्वलोक, (पुं.) दुष्टलोक के ऊपर और सिद्धियों के लोक के नीचे का लोक ।

गन्धर्ववेद, (पुं.) रामवेद का उपवेद । हावीविद्या ।

गन्धर्वगी, (श्री.) श्यामदेव की माता । पुरिही । वन और वन्य की भगती । मर ।

गन्धर्वकर्म, (न.) दारपीनी । गन्धर्व विशेष के कर्म ।

गन्धर्वद, (पुं.) वन । वायव्य ।

गन्धर्वद्वार, (पुं.) द्वार । वाणिज्य ।

गन्धर्वद्वारा, (श्री.) मैत्री का मार्ग ।

गन्धर्वद्वारा, (पुं.) वायव्य दिशा की दृष्टि । दृष्टि ।

गन्धर्वद्वार, (पुं.) चन्दन का द्वार ।

गन्धर्वमार्ग, (न.) दुष्ट का मार्ग ।

गन्धर्व, (श्री.) कर्म की कर्म ।

गन्धर्वद्वार, (पुं.) कर्म । गन्धर्वद्वार के वर का कार्य ।

गन्धर्वद्वार, (पुं.) चन्दन द्वार । गन्धर्वद्वार ।

गन्धर्वद्वार, (पुं.) दृष्टि । गन्धर्वद्वार ।

गन्धर्वद्वार, (श्री.) दृष्टि ।

गन्धर्वद्वार, (श्री.) दृष्टि ।

गन्धर्वद्वार, (पुं.) दृष्टि ।

गन्धर्वद्वार, (पुं.) दृष्टि ।

गन्धर्वद्वार, (पुं.) दृष्टि ।

गन्धर्वद्वार, (पुं.) दृष्टि ।

गन्धर्वद्वार, (पुं.) दृष्टि ।

गन्धर्वद्वार, (पुं.) दृष्टि ।

गन्धर्व, (पुं.) मोक्ष । सम्पत्ति । प्रमाण । ज्ञाने वाता ।

गन्धर्व, (पुं.) नीचे का स्थान । गन्धर्व । जन्म । कर्म । जन्म विशेष ।

गन्धर्वद्वार, (पुं.) विवाह के शिवापी ।

गन्धर्व, (पुं.) एक देव का नाम । एक वर ।

गन्धर्व, (श्री.) तीर्थनिर्देश की माग्य देश के ।

गन्धर्व, (कि.) निमग्नता । नीमता । पुकार ।

गन्धर्व, (पुं.) निम । शेष । शेष ।

गन्धर्व, (पुं.) नीम । नीम ।

गन्धर्व, (पुं.) निम । नीम ।

गन्धर्व, (पुं.) निम । नीम ।

गन्धर्व, (पुं.) निम । नीम ।

गन्धर्व, (पुं.) निम । नीम ।

गन्धर्व, (पुं.) निम । नीम ।

गन्धर्व, (पुं.) निम । नीम ।

गन्धर्व, (पुं.) निम । नीम ।

गन्धर्व, (पुं.) निम । नीम ।

गन्धर्व, (पुं.) निम । नीम ।

गन्धर्व, (पुं.) निम । नीम ।

गर्द, (कि.) राग करने की इच्छा करना ।
 गर्द, (पु.) गरी खाद । अतिरस्य रूप ।
 इयतिरोप ।
 गर्दन, (वि.) लोभी ।
 गर्भ, (कि.) जाना । गर्भि ।
 गर्भ, (पु.) मांसपिण्ड । बुद्धि । बन्ध ।
 गर्भ में सन्धि का भेद । अक्ष । आन ।
 दुष्ट । महा आदि नदियों के वात का
 स्थान ।
 गर्भक, (पु.) केशों के बीच की माता ।
 गर्भपृष्ठ, (न.) पर के बीच का बीठा ।
 गर्भाशय ।
 गर्भद, (पु.) इयतिरोप ।
 गर्भयती, (स्त्री.) गर्भ वाली स्त्री ।
 गर्भघ्नाय, (पु.) प्रवृत्तिवाला उपरिधन होने
 के पर्यन्त ही किसी कारण से गर्भरूप
 बालक का बाहर गिरना ।
 गर्भाधान, (न.) गर्भ का बहुराजा । सोलह
 सरकारों में से एक सरकारविरोध ।
 गर्भाशय, (न.) गर्भ की गिच्छी ।
 गर्भिणी, (स्त्री.) गर्भवती स्त्री ।
 गर्व, (कि.) अभिमान करना ।
 गर्व, (पु.) समरथ । अभिमान । अहङ्कार ।
 गर्वाह, (पु.) बीकीदार । दरवान । इतर-
 वाप ।
 गर्ह, (कि.) निन्दा करना ।
 गर्ह, (पु.) निन्दा के बोध । बीच ।
 आरोप ।
 गर्हादायिन्, (पु.) निन्दा कायक बोधके
 वादा ।
 गर्ह, (कि.) लाना ।
 गर्ह, (पु.) बरत । दण्ड । बाधा । कष्ट ।
 पुन ।
 गर्हकज्जल, (पु.) नी के रंग के रंगे
 लकड़ा हुआ बरत ।
 गर्हमण्ड, (पु.) दण्डविरोध ।
 गर्हमण्ड, (पु.) गर्ह ।

का रोग । कृष्णपत्र की ५वी, ७वी,
 ८वी, ९वी, १०वी आदि दिन गर्हमण्ड
 कहे जाते हैं । ऐसा दिवस जिसमें अश्व-
 दन आरम्भ हो किन्तु अगले दिन ही अश्व-
 प्याव हो जाय । अपने बाद किसी
 विधि । मजली की बटनी ।
 गलहस्तनी, (स्त्री.) बकरी । जिसके गर्भ में
 पुत्र हो ।
 गलहस्त, (पु.) गर्दभ । गलहस्ता ।
 गरदनिपा ।
 गलित, (वि.) विपत्ति हुआ । पतित ।
 गलया, (स्त्री.) गलों का समूह ।
 गल, (पु.) गाल । गण्ड । बरोह ।
 गल्लक, (पु.) शानपात्र । शान का
 प्याला ।
 गल्लक, (पु.) शानविरोध ।
 गल्ल, (पु.) बनेला बैल ।
 गलाह, (पु.) अलोना । निदारी ।
 गलेष्ट, (वि.) शोकना । ईदना ।
 गलेष्टला, (स्त्री.) अनेष्टक । लोभ ।
 गल्य, (पु.) भी सम्भवी । दुष्ट । दही ।
 गल्लन । बीर । मोक्ष । शिला ।
 गल्लुनि, (स्त्री.) बीरापुत्र । ही बीर ।
 जिस स्थान पर नौसे मिले ।
 गह, (कि.) गादा होना । कठिनता से प्रवेश
 करना ।
 गहन, (न.) अन्त । गहर । दुःख ।
 दुर्गम ।
 गह्वर, (पु.) निक्षेप । छल । बह । टोना ।
 पल्लव । अतिर स्थान ।
 गह, (कि.) अन्त । अन्ति करना ।
 गह्वर, (पु.) नीच । अन्त । अन्त ।
 अन्त ।
 गह्वर, (पु.) अन्त । अन्त । अन्त ।
 गह्वर, (पु.) अन्त । अन्त । अन्त ।
 गह्वर, (पु.) अन्त । अन्त । अन्त ।
 गह्वर, (पु.) अन्त । अन्त । अन्त ।

गात्र, (कि.) शिथिल पचना । टीला पचना ।
 गात्र, (न.) देह । शरीर । हाथी के आगे की जहा ।
 गाथा, (स्त्री.) प्राकृत । देसी भाषा में रचा हुआ श्लोक अथवा गीत ।
 गाध, (कि.) ठहरना । शुषना । पाने की इच्छा करना ।
 गाध, (पुं.) रथान । लिप्सा । छुछ डुछ गहरा ।
 गाधि, (पु.) कलौज का चन्द्रवरी एक राना । विरवामित्र के पिता का नाम ।
 गाधिज, (पुं.) विश्वामित्र ।
 गांधेय, (पु.) विश्वामित्र ।
 गान, (न.) गीत । प्यनि । सुर ।
 गान्दिनी, (स्त्री.) गङ्गा । वादवरा में भकर की जननी ।
 गान्धर्व, (पु.) गन्धर्वसम्बन्धी ।—विवाह, विवाह जो वर कन्या की इच्छानुसार हुआ हो ।—वेद, सामवेद का एक उपवेद । सहायशास्त्र ।
 गान्धार, (पु.) रागविशेष । कन्धार देश में उत्पन्न । (न.) गन्धक ।
 गान्धारराज, (पुं.) दुर्बोधन का मामा । सुबल, उसका पुत्र रात्रुनि, दुर्बोधन का मामा ।
 गान्धारी, (स्त्री.) दुर्बोधन की माता । पुत्रराष्ट्र की स्त्री ।
 गान्धिक, (पुं.) गन्धी । इन्द्र, तेलनेवने वाष्पा ।
 गायत्री, (स्त्री.) जो गाने हुए को बचावे । वेद का मन्त्रविशेष । त्रः वा आठ अक्षरों के पाद का मन्त्र ।
 गायन, (पि.) गानोपजीवी । गान द्वारा पेट पालने वाला ।
 गायक, (न.) मरकनमणि । विष्णु का मन्त्र । स्वयं ।
 गायकिक, (पुं.) शिरीष ।

गारुगम्भ, (न.) निमगा देवता गरुड हो मरकनमणि ।
 गार्हपत्य, (पु.) एक प्रकार के यज्ञ का यनि ।
 गार्हस्थ्य, (पु.) गृहस्थों का अनुष्ठेय कर्म । गृहस्थों का कर्म ।
 गालव, (पु.) लोध का पेड़ । एक मुनि का नाम ।
 गालि, (पु.) शाय । निन्दा । घुरा बचन ।
 गाह, (कि.) विज्ञान । मली भौति देखना ।
 गिर-रा, (स्त्री.) वाक्य । वचन । वाणी ।
 गिरि, (पु.) पहाड़ । पर्वत । दमनामी गुहाई सन्यासियों में से एक की उपाधि । (स्त्री.) बालमूषिका ।
 गिरिज, (न.) नादल । छोटा । शिलाग्रीव । गौरी । पार्वती ।
 गिरिदुर्ग, (न.) पहाड़ी गढ़ ।
 गिरिमिद, (पु.) इन्द्र ।
 गिरिश, (पु.) पर्वत पर सोने वाला । शिव ।
 गिरिसुत, (पु.) पर्वत का पुत्र । मैनाक नामक पहाड़ । (स्त्री.) पार्वती ।
 गिरीश, (पु.) महादेव । शिव ।
 गिलित, (पु.) लाया हुआ ।
 गीत, (न.) गाना ।
 गीता, (स्त्री.) गुरु, धीरे शिष्य की बहना से उपदेश के रूप में दी हुई शिक्षा ।
 गीति, (स्त्री.) गाना । आस्था मन्द विशेष ।
 गीर्ण, (स्त्री.) खाना । स्तुति । बहाई ।
 गीर्वाण, (पु.) बाधी ही जिसका शर है । देव ।
 गीष्पति, (पुं.) बाधियों का स्वामी । देव-गुरु गृहस्थनि ।
 गु, (कि.) शब्द करना । मल का बौधना ।
 गुग्गुल, (पु.) गन्धद्रव्य । यह धूनी देने के काम में लाया जाता है । लान सुगन्धना ।

- शुद्ध, (पु.) शुद्ध । राख । बाल लड़कों का हार । दोर का पर । मोँचियों का हार ।
 शुद्ध, (पु.) साफ वृक्ष । शम्भु प्रवेश पत्ता शुद्ध जैसा होता है ।
 शुद्धमूल, (सं.) सैदा । बरसा । हमनी । जलिनमनी । बेला । दास ।
 शुद्ध, (वि.) आशा करना । सुनना । सुनना ।
 शुद्ध, (श्री.) लनाविशेष । मासनेद । नमना । मँदी और भीमी आशा । कलाही । रती ।
 शुद्धी, (श्री.) गोली । बड़ी । मुर्ति ।
 शुद्ध, (कि.) लदेना ।
 शुद्ध, (कि.) लदेना । लोडना । लोडना ।
 शुद्ध, (पु.) गोल । दाही का कन्दा । शुद्ध ।
 शुद्धपद्म, (सं.) मीठी मास काता । दाजनीनी ।
 शुद्धपद्म, (पु.) मूक । मूक ।
 शुद्धकोय, (पु.) नींद को पस में करो काता । शिप । चर्चन ।
 शुद्धी, (श्री.) गिलोय । दुर्ब ।
 शुद्ध, (पु.) रोषा । मयका । पत्र लकने की रली । लम्बु । दुहना । दुर्वा कात ।
 शुद्ध, (पु.) वह राशि निकले साथ शुद्ध जाता है ।
 शुद्धपद्म, (पु.) मरतल ।
 शुद्धित, (य.) बोधित । बुद्धि ।
 शुद्धित, (पु.) भद्र ।
 शुद्धीभूतमय, (न.) बलहार में बड़ा शुद्ध मयम काय ।
 शुद्धिक, (पु.) भिने हुए बाइल आदि ।
 शुद्ध, (कि.) सिलना ।
 शुद्ध, (न.) शुद्ध । मसमर ।
 शुद्धपील, (पु.) बकलीर रोग ।
 शुद्ध, (कि.) रोडना । सवेटना ।
 शुद्ध, (कि.) निन्दा करना । बकाना । बकाना ।
 शुद्ध, (य.) रवि । दिवस शुद्ध । वैश्य की संज्ञा ।
 शुद्धि, (श्री.) किसी राजा का जिन नगर । हमरे का नगर । रक्षा । पहरा । बन्दीगृह ।
 शुद्धि का बड़ा । मँला बालने का स्थान । यप ।
 शुद्ध, (कि.) मय । मँडना ।
 शुद्ध, (पु.) बाहु का मूक । बाहु । जोरान । बादी ।
 शुद्धि, (पु.) शुद्ध शुद्ध ।
 शुद्ध, (कि.) मयना । जाना । पत करना । कट देना । हानि पहुँचाना ।
 शुद्ध, (पु.) जो अज्ञान को दूर कर, धर्मों-पदस करना है । रिता । वैद पशने बाला आचार्य । शुद्ध पशने काता । सन्तदाय बलाने काता । बृहस्पति । शुद्धपरा । दो माया । शीघ्रतर काता गर्भ । विष्णु कीद वितर्कका एकमात्र । शीघ्राचार्य । बलमान् । भारी । पूजने योग्य । माननीय । बका ।
 शुद्धतल्प, (पु.) शुद्ध की रोग पर जाने काता । सीनेनी मयके दाह जाने काता ।
 शुद्ध, (पु.) शुद्ध देता ।
 शुद्धि, (श्री.) गमनेनी श्री ।
 शुद्ध, (श्री.) गमनेनी । बशी श्री । चारर योग्य श्री ।
 शुद्ध, (पु.) पापों की मँड । गडा । विष्णु ।
 शुद्ध, (पु.) मयन शुद्ध से शुद्ध रथों का दल जिसमें ६ हाथी, ६ रथ, २७ घोड़े, ४२ पैदल हो । रोगविशेष । मयनी । किसी का रोग ।
 शुद्धमूल, (न.) चरक ।
 शुद्धमय, (श्री.) सोमलता ।
 शुद्ध, (पु.) मयनी । शुद्ध ।
 शुद्ध, (कि.) सपरव करना । मिथाना ।
 शुद्ध, (पु.) चर्चिक । पोका । मयनी के मिथाने का राजा कीद भीममय की का मिथ । मय । विष्णु । विष्णुमी बेल ।
 शुद्ध, (पु.) मयन । मिथ । मय ।

गुप्त, (वि.) पतययत् । परमात्मा । एकान्त ।
मग । विह । (न.) दृष्टव्य । विधाने के
दोष ।

गुप्तक, (पुं.) ह्वा निमक्का विष्णु कृष्ण हो ।
देवनेमिरोह । कुवेर के धन को बचाने
वाले ।

गृ, (वि.) दत्त रागना ।

गृह, (वि.) दत्त । विष्णु कृष्ण । उष्ण कृष्ण ।
गृह । एकान्त ।

गृहज, (पुं.) विष्णु पर देश कृष्ण । बारह
प्रकार के पुत्रों में से एक ।

गृहगार, (पुं.) गरी । गरी ।

गृहगुप्त, (पुं.) गृहगुप्त । गेहिया ।

गृहगुप्त, (पुं.) गृहगुप्त ।

गृहगृह, (पुं.) गृहगृह । कृष्ण ।

गृह, (पुं.) गृह । गृह ।

गृह, (वि.) गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृह, (वि.) गृहगृह ।

गृह, (वि.) गृहगृह ।

गृह, (पुं.) गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृह, (वि.) गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृह, (पुं.) गृहगृह ।

गृह, (पुं.) गृहगृह । गृहगृह ।

गृह, (पुं.) गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृह, (वि.) गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृह, (वि.) गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृह, (पुं.) गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृह, (पुं.) गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृह, (पुं.) गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृह, (पुं.) गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृह, (पुं.) गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृह, (पुं.) गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृह, (पुं.) गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृह, (पुं.) गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृह, (पुं.) गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृह, (पुं.) गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृहमरि, (पुं.) गृहमरि । दीनक । दीन ।

गृहमृग, (पुं.) कृष्ण ।

गृहमेधिन, (पुं.) दृष्टव्य ।

गृहमेधीय, (पुं.) दृष्टव्य के धर्म ।

गृहयानु, (वि.) लेने वाला ।

गृहस्थ, (पुं.) घर में रहने वाला । दृष्टि ।

द्वितीय आश्रम वाला ।

गृहागत, (पुं.) अग्निधि । आगन्तुक ।

पाहुना ।

गृहाद्यग्रहणी, (स्त्री.) देहती । देहती ।

देहती । देहती ।

गृहिणी, (स्त्री.) घर वाली । पत्नी । घर-

सम्बन्धी कार्य में चतुर स्त्री ।

गृहिन, (पुं.) दृष्टव्य ।

गृहीत, (वि.) स्वीकृत । ग्राह्य । ग्राह्य कृष्ण ।

पक्षपात ।

गृहमर्दिन, (पुं.) घर में बीने मारने वाला

और पुत्रपौत्र में पीडा दिमाने वाला ।

बीन । घरभोज ।

गृह, (पुं.) घर में बैठा कृष्ण । गृह । पत्नी ।

गृहगार । देहतिहृत् कर्मों के प्रयोगों

को बनाने वाला गृहगृह । गृहगृह ।

गृह का ।

गृ, (वि.) गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृह ।

गृहगृह, (पुं.) गृहगृह । गृहगृह ।

गृह, (वि.) गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृह, (न.) गृह ।

गृ, (वि.) गृहगृह ।

गृहगृह, (न.) गृहगृह । गृहगृह ।

गृ, (पुं.) गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृहगृह, (पुं.) गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गृहगृह । गृहगृह । गृहगृह ।

गोकील, (पुं.) दूध । हल ।
 गोकुल, (न.) वह स्थान जहाँ गौओं का
 समूह हो । गोष्ठ । गौराला । यधुना
 के समीप मन्द गोप का निवासस्थान ।
 गोम, (पुं.) बर्सा । पवित्र ।
 गोमर, (पुं.) गौओं के बरने की धूमि ।
 बरगाह । रस्सियों के निबड़ । जन्मस्थान
 से उस जगत् स्थान में धूर्वादि मर्दों
 का जाना ।
 गोमिह, (स्त्री.) लक्ष्मिरोष ।
 गोपी, (स्त्री.) पुराना पाव । आनन्दन पाव ।
 एक प्रकार का माद ।
 गोतम, (पुं.) मन्त्र का पुत्र । सुनिदिरोष ।
 गोम, (पुं.) पृथिवी को बसाने वाला । पर्वत ।
 वन । शिव । घर । मंग । मास । शरत् ।
 आना । मानिसमूह । मनुकविनशाधिकृत्यादि
 श्रीकांत आदिपुरुष ।
 गोमभिदू, (पुं.) पहाड़ों को जोड़ने वाला ।
 हस्त ।
 गोमर, (स्त्री.) पहाड़ों वाली । धरती । धरा ।
 गौओं का देश ।
 गोमस्त, (न.) हरिताल । गौ के बॉनों के
 समान लक्ष्य वाला । गौ का रॉन ।
 गोदावरी, (न.) लाहल । हल । कुदाल ।
 गोदावरी, (स्त्री.) दक्षिण भारत की एक
 नदी जिसके तट पर बसे हुए स्थान गवरी
 में से एक मानिक है ।
 गोपा, (स्त्री.) भुजा को बचाने के लिये
 बमके का धरा जिसे धनुषधारी भुजा पर
 बांधे है ।
 गोधूम, (पुं.) धमक । डेह । एक प्रकार
 का धातु ।
 गोधूमि, (पुं.) लोहार धूमि से लोहों के
 भागों की वेला । दुर्लभ का लक्ष्य ।
 लोह ।
 गोमरीय, (पुं.) लोहों के रॉन के लक्ष्य
 उपर धूम । लक्ष्यस्थली धूमिरोषि ।

गोमर, (पुं.) जिसकी भागा गौ के समान
 है । एक प्रकार का रॉन ।
 गोपति, (पुं.) गौओं का पति । देव ।
 सायक । शिव । पृथिवीपति । श्रीकृष्ण ।
 सूर्य । हस्त । आनन्द नाम कीपद ।
 गोपा, (स्त्री.) ब्रह्मा लना ।
 गोपावली, (स्त्री.) लक्ष्मा । पहाड़ का लने
 के लिये दीवार पर गड़ी हुई लकड़ी ।
 गोपाल, (पुं.) गोप । अहीर । राजा । नर
 राजा का पुत्र ।
 गोपुर, (न.) पुट्टार । शहर का द्वार ।
 गोप्य, (पुं.) रक्षा के योग्य । ब्रिजाने योग्य ।
 (पुं.) गोर्धामधुर ।
 गोमती, (स्त्री.) नदीनिरोष । देव का मन्द
 निरोष ।
 गोमय, (पुं. न.) गोबर । गौ जैला ।
 गोमायु, (पुं.) लंगाल । गंदह । शिवन ।
 गन्धर्व ।
 गोमिह, (पिं.) गौओं का लक्ष्य । लोह ।
 गोमुर, (पुं.) बधविरोष । मक । लोह ।
 शिखावर । एक प्रकार का बाल । लोह ।
 लवणाला की लोहुरी । हारी । लोह ।
 गोमुरिह, (स्त्री.) लवणनिरोष । लोह
 की लवणनिरोष । लक्ष्य से लवण की
 एक रेंता ।
 गोमिह, (पुं.) लक्ष्यनिरोष । लवण । लोह
 लोह । लोह ।
 गोमिह, (पुं.) लक्ष्यनिरोष लक्ष्ये वस्तु के
 स्थान पर रॉन लक्ष्य का है ।
 गोरीजला, (स्त्री.) लक्ष्य को रॉन के लक्ष्य
 हुई हो । लो के लक्ष्य के लक्ष्य लक्ष्य
 लक्ष्य का लक्ष्य ।
 गोस्त, (पुं.) लक्ष्य लक्ष्य के लक्ष्य । लक्ष्य का
 लक्ष्य । लक्ष्य के लक्ष्य का लक्ष्य है लक्ष्य
 लक्ष्य पुत्र । लक्ष्य । लक्ष्य लक्ष्य ।
 एक लक्ष्य का लक्ष्य । लक्ष्य का लक्ष्य लक्ष्य ।
 लक्ष्य । लक्ष्य का लक्ष्य ।

ग्रहण, (क.) स्वीकृति । मान लेना । लेना ।
आदर । सम्मान । चन्द्र व सूर्य का मान ।
दिव्य ।

प्रहिलीदर, (न.) खीय । प्रहरी रोग को
दूर जाने वाली ।

अद्वयनि, (३.) अहो वा वसामी । सूर्य ।

प्रत्यक्ष, (पुं.) प्रतीति का आधार । अत्र
नामक लक्षण वैशिष्ट्य ।

प्राम, (पू.) शीत । समुद्र । वनभेद । राग का
पदान । प्राकृत्यादि कथो वा वास्तव्यम् ।
वद नवान जहो मेन ह्यो और जहो विशेष
वद प्रम रहते हो ।

आम्रशुभा, (बी.) आम की रस के लिये
आम के बाहिर रहने वाली सेना ।

मामली, (प्र.) गारित । मां । पति ।
मधान । मीतवान् । मीतवान् । मीतवान् । (मि) ।

प्रामाण्यम्, (५.) शीघ्रं च । अर्थः ॥ विष्णुः ।

सामयिक, (५.) सामयिकी कनेष कथो
की वर वानि सामयिकी वामयिक

मामीण, (पु.) गौर का । पुला । काज ।
भाग का शस्त्र । मामी, शस्त्र ।

मन्त्र, (वि.) मन्त्रोपनिषद् । श्रीकृष्णसंस्कृतः ।
 विष्णोः । श्रीकृष्णसंस्कृतः । विष्णुसंस्कृतः । श्रीकृष्णसंस्कृतः ।

भाष्य का हि का शास्त्रीयवत् मन्थनः

प्रायः, (५) १५४ । आदित्य : १५५ ।

मासः, (९.) ७३१ । ५११ ।

ਸਾਟ, (੧.) ਧਰਤੀ : ਸਿੰਘ : ਅਨੇਕਾਂ :
ਦੁਆ : ਗਲ : ਅਮਰ :

ਸਾਹਿਬ, (ਪੁ.) ਸਾਹਿਬ। ਸਾਹਿਬ। ਸਾਹਿਬ। ਸਾਹਿਬ।

विद्या, (५०.) १८६३ ०

(५) विद्वत् । अथवा । अथवा ।
 विद्वत् । अथवा । अथवा ।
 अथवा ।

॥ १० ॥

(४) $\frac{1}{2}$ से कम का गुणनफल है ।
 इसका अर्थ :

प्रियं, (न.) बल्लभात् । नृपे व । इत्या ।
प्राप्त्य (न.) इत्या ।

भारत, (वि.) गान्धारी ।

श्लो०, (वि.) पञ्चदश । १ ।

प्राप्त, (५) ग्र. का दोर । दण्ड । संज्ञा ।

गलामि, (श्री.) बुद्ध । बकायुद्ध । बकायुद्ध ।
हानि । बीयादी ।

अनाङ्गु, वि.) अङ्गुलिः १ इति दृष्टम् ।
अङ्गुलिः दृष्टम् ।

पुणः, (वि.) श्रीः वरः ।

गुण्य, (वि.) ७ ॥ १३७ ॥ १० ॥ १३७ ॥

होना । सोदना । जानना । निकलना ।

लेखक (वि.) के दो अग्रज 3 पुत्र 4 अग्रज ।

ਸੰਖੇਪ, (ਫਿ.) ਫਿਰਲਾ + ਫਿਰੇ ਸਭਾ,

मि. (वि.) बट्टा का अनुभव है 70-1 लाख रु०।
यह जमा है।

सर्गः (९.) अष्टमः : अष्टमः : अष्टमः ।

८

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

[illegible]

ଆବ, (ବି,) ନବ ମ ସାମଗ୍ର ୫୩

ਫਿਰ ਸੀ।

[illegible]

ਸਟ (੧.) ਕਰ । ਕਮਰਾ । ਪੁਸ਼ਟ
ਕ: ਸੁੰਦਰ ਕਮਰਾ

॥ १ ॥

संख्या. (४०) १९३३ ई.स. १०५२

1971, (1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 26

घटिका, (स्त्री.) सात पल का समय । घड़ी ।
नितम्ब । घुनक । पानी का छोटा बड़ा या
ढोलची । घड़ी ।

घटी, (स्त्री.) एक छोटा बरतन । जलघड़ी ।
घटीयंत्र, (न.) घूप में से जल निकालने
का यंत्र । गिर्री । उद्घाटन । खोलना ।

घट्ट, (कि.) हिलना ।

घट्ट, (पुं.) घाट । महसूल उगाहने का
स्थान ।

घट्टित, (वि.) निर्मित । बना हुआ । रंगा
गया । हिलाया गया । थोड़ा गया ।

घण, (कि.) दीप्ति । चमकना ।

घण्ट, (कि.) बोलना । चमकना ।

घण्टा, (स्त्री.) घण्टी । घड़ियाल । घनि-
बला । नागबला ।

घण्टापथ, (पुं.) नगर का मुख्य मार्ग ।

घण्टिका, (स्त्री.) छोटी घण्टी । छोटी
घण्टी के आकार की होने के कारण तालु-
बर्तिनी जीम ।

घन, (पुं.) मेघ । बादल । मोथा । प्रवाह ।
दड़ । कठिन । फैलाव । शरीर । लोहे
का मुहर । कंक । अन्नक । समान
जाति के तीन अणुओं का आपस में युग्म ।
गाढ़ा । मठा हुआ । गाढ़ा । मध्यम नाच ।
लोहा ।

घनकफ, (पुं.) थोले ।

घननाभि, (पुं.) पुच्छ ।

घनपद्मी, (स्त्री.) आकाश अर्थात् बादलों
का पद ।

घनरस, (पुं.) बादलों का रस अर्थात् जल ।
कूर ।

घनधर्मा, (स्त्री.) दिग्गो या बादलों की
देव ।

घनसागर, (पुं.) कूर । बाल । जल । एक
प्रकार का दूध ।

घनागम, (पुं.) वर्षागम ।

घनापम, (पुं.) दूध । घनापक बादल । घन

हस्ती । एक दूसरे का परस्पर धकियाना ।
निरन्तर ।

घनात्यय, (पुं.) वह समय जब बादल बिज
जैसे अर्थात् शरत्काल ।

घनामय, (पुं.) समुद्र का वेद ।

घनोपल, (पुं.) थोला । ठिल ।

घम्बू, (कि.) जाना । हिलना ।

घरट्ट, (पुं.) जोड़ा । चढ़ी ।

घर्घर, (पुं.) नद । द्वार । एक प्रकार का
स्तर ।

घर्घरिका, (स्त्री.) छोटी घण्टी । एक नाजा ।
उने हुए धान । एक नद ।

घर्ष, (कि.) जाना ।

घर्म्म, (पुं.) पसीना । घूप । गरमी ।

घर्पणी, (स्त्री.) हल्दी ।

घस्, (कि.) खाना ।

घस्मर, (वि.) खाने वाला । खाऊ ।

घस्त्र, (पुं.) दिन । मारने वाला ।

घाण्टिक, (पुं.) घबड़ा बनाने वाला ।
धनू ।

घात, (पुं.) प्रहार । थोड़ा मारना । घुसना ।
घना करना । अन्न को घुँप करना ।
तीर ।

घातिन्, (वि.) मारने वाला । घातक ।

घातुक, (वि.) क्रूर । मारने वाला । हिला
करने वाला ।

घाट, (पुं.) रोचन । लीबना । बिपकना ।

घातिक, (पुं.) पी या बना तापविशेष ।

घास, (पुं.) गी आदि के खाने योग्य
बाग ।

घु, (कि.) शब्द करना ।

घुद, (कि.) खोलना । पीने इत्या ।

घुट, (पुं.) चरमस्थि । घुटना । घड़ी ।

घुल, (कि.) घुसना । खेना ।

घुल, (पुं.) डन । लकड़ी खाने वाला कीड़ा ।

घुर, (कि.) शब्द करना । बहा शब्द
करना । घुरीना ।

चक्रवृत्ति, (श्री.) मूल २४ वृत्त । व्यास का
चक्र ।

चक्रव्यूह, (पुं.) वृद्धके में शत्रु ने बन्दे
के विषे विरोध विधि से सेना लड़ा
करा ।

चक्रा, (श्री.) नागम्भीरा । काकनामिणी ।

चक्राक्ष, (पुं.) रत्न । माही । इन्द्र ।

चक्रिन्, (पुं.) विष्णु । सौर । चक्रा ।

कुम्हार । पुष्पसौर । सूचक । वेणी ।

चक्राती । चतुर्विंशति । चक्र वाचा ।

चक्रावृत्ति, (पुं.) सदा घूमने वाला । गथा ।
राजा विशेष ।

चक्र, (कि.) कहना । बोलना । विचारना ।

चक्रण, (न.) कहना । बोलना । घूम चढ़ाने
वाली एक प्रकार की चटनी ।

चक्रुस्, (न.) देलना । चौर । प्रसार ।

चक्रुःप्रवृत्ति, (पुं.) ऐसा जीव जो चारों ही
से सुनता हो अर्थात् सौर ।

चक्रुष्य, (पुं.) सरमा । बालक ।

चक्रुःप्रवृत्ति, (न.) बहुत घूमना । बार बार
घूमना ।

चक्रुषी, (श्री.) धौरी ।

चक्रुल, (पुं.) विषयी । बाध । चपल ।
अरिपर । कामुक ।

चक्रा, (श्री.) चर्या । चौकी । पात की
दुनिया ।

चक्र, (पुं.) चक्रियों की श्रृंखला ।

चक्र, (कि.) मारना । तोड़ना । कोड़ना ।
डाकना ।

चक्रक, (पुं.) विहिता ।

चक्रकाशिरस्, (पुं.) पिप्पलीमूल ।
मध ।

चक्र, (पुं.) विषयचक्र । नवियों का एक
शासन । उद्गर । पेट ।

चक्रुल, (कि.) चपल । कुत्तीला ।
विह्वली ।

चक्र, (कि.) कोष करना ।

चक्र, (कि.) चक्र । चक्र । चक्र । चक्र ।
चक्र ।

चक्रक, (पुं.) चक्र । चक्र । चक्र । चक्र ।
का नाम जिसके चक्र में चक्र ।
चक्र ।

चक्रक, (पुं.) चक्र । चक्र । चक्र । चक्र ।
चक्र । चक्र । चक्र ।

चक्रक, (पुं.) चक्र । चक्र । चक्र । चक्र ।

चक्रक, (पुं.) चक्र । चक्र । चक्र । चक्र ।

चक्रक, (पुं.) चक्र । चक्र । चक्र । चक्र ।

चक्रक, (पुं.) चक्र । चक्र । चक्र । चक्र ।

चक्रक, (पुं.) चक्र । चक्र । चक्र । चक्र ।

चक्र, (कि.) चक्र । चक्र । चक्र । चक्र ।

चक्र शाला, (श्री.) चक्र । चक्र । चक्र । चक्र ।

चक्र, (कि.) चक्र । चक्र । चक्र । चक्र ।

चक्र, (पुं.) चक्र । चक्र । चक्र । चक्र ।

चक्र, (न.) चक्र । चक्र । चक्र । चक्र ।

चक्र, (कि.) चक्र । चक्र । चक्र । चक्र ।

चक्र, (पुं.) चक्र । चक्र । चक्र । चक्र ।

चक्र, (पुं.) चक्र । चक्र । चक्र । चक्र ।

चक्र, (कि.) चक्र । चक्र । चक्र । चक्र ।

चक्र, (श्री.) चक्र । चक्र । चक्र । चक्र ।

चक्र, (पुं.) चक्र । चक्र । चक्र । चक्र ।

धर्मन्, (न.) दाय । धाम । धूने वाली
रक्षिण ।

धर्मपादुका, (की.) अङ्ग । शूरी ।

धर्ममसेधिका, (की.) धरार की धीकनी ।
भरत ।

धर्मिन्, (पु.) दाय बोधने वाला । भोजन
वाला वृत्त । भूदरी । वेला । धर्मके वाला ।
मिदिक । सिपाही ।

धर्म्य, (की.) नियम पावन युक्तपरिष उप-
देशानुसार मनादि का पावन । विचारना ।
गाड़ी में बैठ कर चलना क्रिया । व्यवहार ।
रचना । लाना ।

धर्म, (कि.) धर्मना ।

धर्म्य, (पु.) जन । (वेद) देतना ।
विचारना । धारक । मनुष्य ।

धर्म, (कि.) जाना ।

धर्म, (की.) चलने वाली, की ।

धर्मार्थ, (वि.) धर्मना धर्म । धर्म ।
कीर्ति ।

धर्म, (कि.) लाना । माला ।

धर्म, (पु. न.) मरित होने का धाम ।
राष्ट्र । धर्मविशेष ।

धर्मार्थ, (पु.) धर्मार्थ बोधने का धर्म ।

धर्म, (कि.) धर्मना ।

धर्मार्थ, (न.) उच्चरितना । धर्म ।
प्रकार ।

धर्मार्थ, (न.) धर्मार्थ जान । देतना ।
रक्षि । धर्मों मनु ।

धर्म, (पु.) धर्म विचारना दिला, कर पीके
धन से जाने वाला धर्म ।

धर्मार्थ, (पु.) विचारना का धर्म ।

धर्म, (पु. न.) धर्म धर्म । धर्मार्थ से भरा
धर्म ।

धर्मार्थ, (पु.) धर्मार्थ । धर्म । धर्म ।
मनुष्य ।

धर्मार्थ, (पु.) एक धर्मार्थ नीति धर्मार्थ
वाला धर्म । धर्मविशेष ।

धर्मार्थ, (पु.) धर्मार्थ का एक धर्मार्थ धर्म-
वान जो धर्मार्थ द्वारा मारा गया था ।

धर्मार्थ, (पु.) धर्मार्थ । धर्मार्थ ।

धर्मार्थ, (पु.) धर्मार्थ । धर्मार्थ ।
धर्म का मनुष्य । धर्म ।

धर्मार्थ, (पु.) धर्मार्थ ।

धर्मार्थ, (की.) धर्मार्थ । धर्म । धर्म-
धर्म ।

धर्मार्थ, (न.) धर्मार्थ के धर्म धर्मों में
धर्मार्थ । धर्म धर्म में धर्म होने वाला,
धर्म या धर्म ।

धर्मार्थ, (न.) धर्मार्थ, धर्मार्थ, धर्मार्थ,
धर्म-धर्मार्थ ।

धर्मार्थ, (पु.) धर्मार्थ । धर्मार्थ । धर्मार्थ की
धर्मार्थों से धर्मार्थ जाने वाला धर्म । धर्मार्थ-
धर्मार्थ । धर्मार्थ । धर्मार्थ । धर्मार्थ ।
धर्मार्थ । धर्मार्थ । धर्मार्थ ।

धर्मार्थ, (न.) धर्मार्थ या धर्मार्थ । धर्मार्थ
धर्मार्थ । धर्मार्थ ।

धर्मार्थ, (पु.) धर्मार्थ । धर्मार्थ की धर्मार्थ
धर्मार्थ ।

धर्मार्थ, (न.) धर्मार्थ । धर्मार्थ की धर्मार्थ
धर्मार्थ । धर्मार्थ । धर्मार्थ । धर्मार्थ ।
धर्मार्थ । धर्मार्थ । धर्मार्थ ।

धर्मार्थ, (पु. न.) धर्मार्थ । धर्मार्थ की धर्मार्थ
धर्मार्थ ।

धर्मार्थ, (न.) धर्मार्थ । धर्मार्थ ।

धर्मार्थ, (की.) धर्मार्थ । धर्मार्थ । धर्मार्थ
धर्मार्थ । धर्मार्थ । धर्मार्थ । धर्मार्थ ।

धर्मार्थ, (न.) धर्मार्थ का धर्म । धर्म-
धर्म । धर्मार्थ । धर्मार्थ ।

धर्मार्थ, (कि.) धर्मार्थ । धर्मार्थ ।

धर्मार्थ, (पु.) धर्मार्थ की धर्मार्थ । धर्म ।
धर्मार्थ ।

धर्मार्थ, (पु.) धर्मार्थ । धर्मार्थ । धर्मार्थ ।

विदाभार, (पुं.) कुटि पर आना की पर-
दाई । भं. ५ ।

विन्ता, (स्त्री.) संस्कार को जागरूक करने
वाली । देखते हुए वस्तुओं का फिर स्मरण
दिLANे वाली ।

विन्तामालि, (पुं.) विचारते ही अभिव्यक्ति
करा को प्रदान करने वाली मालि । भृश ।
कुन्देश ।

विन्मय, (पुं.) वैचित्र्यपूर्ण संसार । परमेश्वर ।

विपिड, (पुं.) भोजनविशेष । चण्डी
नाक वाला ।

विष्टम्, (अण्व.) दीर्घ । बहुत दिनों से ।

विष्टकिय, (वि.) दीर्घगुणी । दिव्य ।
आत्मनी ।

विष्टर्जायिन्, (पुं.) दीर्घकाल तक जीने
वाला । काक । तैलज का वृक्ष ।
मार्कण्डेय आदि । चन्द्रकामा । बलि ।
हनुमान् । व्यास । विमोक्ष । हृषीकेश ।
परशुराम ।

विष्टर्जाटी, (स्त्री.) निमल्य में बहुत दिनों
तक रहने वाली पुत्री ।

विष्टज, (पुं.) विष्टजन । पुराता । पुरातन ।

विष्टजनन, (पुं.) पुराता । पुरातन ।

विष्टायुष्म, (पुं.) वर्षा उग्र वाला । देवता ।

विष्टर्जाटी, (स्त्री.) चक्री । लीला । तर ।

विष्टर्, (कि.) टीला पकना ।

विष्ट, (पुं.) चील नामक पक्षी । पीकित
मेघ वाला ।

विष्टाम, (पुं.) धोर ।

विष्टुक, (न.) ठोड़ी । वृषकुन्द वृक्ष ।

विष्ट, (न.) क्षम्यन । लक्ष्य । भ्रमा ।
पताम ।

वीन, (पुं.) देवविशेष । हिनविशेष ।
महान वयविशेष ।

वीरकार, (पुं.) वीरता । विह्वलता ।

वीर्य, (कि.) वीरता करना । वीर्य करना ।

वीर्य, (न.) वीर्यवृद्धि । कपड़े का टुकड़ा ।

वीर्य, (वि.) कृत । किया हुआ । एक
किया । सीता हुआ । काटा गया ।

वीर्य, (कि.) सेना । दौड़ना । चमकना ।

वीर्यर, (न.) कछनी भित्ति कछीर पड़ने
से । सन्धासियों की बीबीनादि वस्त्र ।

वृक्ष, (कि.) वृक्ष देना । उपोषित करना ।

वृष्ट, (कि.) कम होना ।

वृष्ट, (कि.) घटना ।

वृष्ट, (कि.) बढ़ना । घना । व्यक्त ।

वृष्ट, (न.) वृष्टदेश । मलमल ।

वृष्ट, (कि.) प्रेरणा करना । प्रेरणा ।
केंचना ।

वृष्ट, (कि.) धीरे धीरे चलना ।

वृष्ट, (कि.) घटना । घटन करना ।

वृष्टक, (पुं.) अक्षरान्तमयि । धूर्त ।
उग्र । घटने वाला ।

वृष्ट, (कि.) घटना ।

वृष्ट, (स्त्री.) घड़ी ।

वृष्ट, (कि.) घटना । घंटा होना । बढ़ना ।
इसरी घटना ।

वृष्टक, (पुं.) विविध । वृष्ट । एक प्रकार का
वस्त्र । हाथी । घटने योग्य जल ।

वृष्ट, (पुं.) समस्त नयन वाला ।

वृष्टि, (स्त्री.) वृष्ट ।

वृष्टा, (स्त्री.) मोरगिता ।

वृष्टामयि, (पुं.) शिर की मयि ।

वृष्टाल, (पुं.) घड़ी । घड़ी । नागर-
घोषा ।

वृष्ट, (कि.) लक्ष्यना । लक्ष्य करना ।

वृष्ट, (पुं.) वृष्टा हुआ । घट । पर का भार ।
वृष्टक । वृष्ट । घटि ।

वृष्ट, (कि.) घटना ।

वृष्ट, (पुं.) घना । घिनी घड़ी वृष्ट ।

वृष्टक, (पुं.) घना । घटविशेष । भारो-
विशेष ।

वृष्टकुन्तल, (पुं.) शिर के पीछे घोंटे वाला ।
लक्ष्मिदात वृष्ट ।

जनकधुता, (स्त्री.) शीघ्र । भीरुपद्म की धर्मपत्नी ।

जनता, (स्त्री.) भीरु । बहुत जन ।

जननि, (स्त्री.) माता । माँ । भीरुपद्म । लक्ष्मी का रश्मि । मन्त्री । जयमाली ।

जन्मपद, (पुं.) देता । नगर ।

जन्मजय, (पुं.) राजा परीक्षित के पुत्र । चहुँन का पाँच ।

जन्मिन्, (पुं.) उत्पन्न । पिता । माता ।

जन्मलोक, (पुं.) भगवन्निवेश । वह लोक जो महालोक के ऊपर है ।

जन्मभूति, (स्त्री.) लोकमनाद । किन्-दम्नी । मरुता ।

जन्मस्थान, (न.) दण्डकान के समान एक स्थान । जहाँ एक वृक्ष की चोटी थी । लोगों के रहने का स्थान ।

जन्मार्दन, (पुं.) शिष्ट । मारापण ।

जन्माश्रय, (पुं.) मरुत । पर । कुटी । भद्रपरी ।

जन्मिनी, (स्त्री.) उत्पत्ति । माता । माँ । लुना । वह । जाया । भीरुपद्मिनी । अनुका ।

जन्म, (न.) उत्पत्ति ।

जन्म, (स्त्री.) उत्पत्ति ।

जन्म, (पुं.) माय काया । भीरुपद्म के कारण शरीर में आत्मप्रतिमान करने वाला जीव ।

जन्म, (पुं.) बाधक । हाँ । जीवों को मारने वाला ।

जन्मपत्नी, (स्त्री.) मरुत । शूरा ।

जन्मला, (स्त्री.) झड़ी । बहुत बीजा वाली ।

जन्मन्, (न.) उत्पत्ति । अपूर्व शरीरादि का लक्षण । जन्मलक्षण । जन्मलक्षण ।

जन्मान्तर, (न.) दूसरा जन्म । देहान्तर ।

जन्मार्थी, (स्त्री.) अक्षय के जन्म की विधि । भादो मास की कृष्णार्थी ।

जन्मी, (पुं.) मायपारी । जीव ।

जन्म, (वि.) उत्पन्न हुए । उत्पन्न होने योग्य । पिता । भगवन् । महनामी । श्री । मुद ।

शरीर । नवी रिशहिता की के जाति भाई । माँ की सहेली ।

जप, (वि.) मन ही मन उच्चारण करना ।

जप, (पुं.) वेद के मन्त्रों को बार बार उच्चारण करना ।

जपा, (स्त्री.) वृषभनिवेश के पुत्र ।

जप, (वि.) मन्त्रन करना । जमुहारी लेना ।

जम्, (वि.) मध्य करना । राना ।

जम्दग्नि, (पुं.) परशुराम का पिता । मनि-निश ।

जम्पती, (पुं.) श्री भीरुपद्म का मोक्ष । दम्पती ।

जम्पाल, (पुं.) भीरु । सितार । केन्द्री । केन्ना ।

जम्पालिनी, (स्त्री.) नदी जिसमें जम्पाल हो ।

जम्पु-जम्पु, (स्त्री.) मापन का कल ।

जम्पुक, (पुं.) मापन का पैर । गीदक । जम्पाल ।

जम्पुलीप, (पुं.) सप्तर्षियों में से एक ।

जम्पुक, (पुं.) जम्पाल । भीरु । वरुण । मापन । दारा ।

जम्भ, (पुं.) एक दीप । दाँत । घन । जीवी । तर्क । (वि.) राना । जमुहारी लेना ।

जम्भमेदिन, (पुं.) इन्द्र ।

जम्भला, (स्त्री.) एक राक्षसी । कहने है, इसका नाम लेने से गर और गर के पुत्र जमुहारी का धाना गल हो जाता है ।

“समुद्रमंथने से जम्भला नाम राक्षसी”

जय, (पुं.) जीव । मारापण का जयपद । बुधिनिर का कश्चित नाम जो उन्होंने ब्रह्मा वास के समय रखा था । देवी (स्त्री.)

जयदत्त, (स्त्री.) विजयदास । विजय-मूषक बाना ।

जयप्रथ, (पुं.) विजयदेव का राजा । इन्द्र-धर । वह बहोई । जम्भजम्पु का मारने वाला । वह बहोई का मारा गया था ।

जयन्त, (पुं.) इन्द्र के पुत्र का नाम जिसने
काक बने कर सीता श्री के चोंच से चाव
किया था । चन्द्रमा । शिर । अज्ञात वास
में भीम का नाम ।

जयन्ती, (स्त्री.) दुर्गा । भृगु । इन्द्र की
कन्या का नाम । बुद्धि । वृक्षविशेष ।
भगवान् श्रीरामचन्द्र श्रीकृष्ण आदि के
जन्मोत्सव का दिन ।

जयपत्र, (न.) विजयवृक्षक पत्र । धरमपत्र
के घोड़े के माथे पर जो पत्र बाँधा जाता
था उसे जयपत्र कहते थे ।

जयपाल, (पुं.) वृक्षविशेष । राजा । विष्णु ।
राजा । जमालगोटे का पेड़ ।

जया, (स्त्री.) हृदय । जयन्ती । दुर्गा । गौर ।
भृगु । नील दुर्गा । शान्ता वृद्ध ।
वैष्णव में प्रबोदरी, चण्डी और
वृन्दीया जया निधि कही जाती है ।

जय्य, (वि.) जीतने योग्य । जो जीता
जा सके ।

जरट, (वि.) कटोर । कषा । कंहरा ।

जरन्, (वि.) बूढ़ । बूढ़ा । पुराना ।

जरकाट, (पुं.) मनगादेवी का वनि ।
एक मुनिविशेष । मनगादेवी (स्त्री.) ।

जरद्वय, (पुं.) बूढ़ा बैल । पशुपत का एक
शौच ।

जरन्त, (पुं.) बैल । बूढ़ा । पुराना । दीला ।

जरा, (स्त्री.) वृद्धा ।

जरासुज, (वि.) के शरीर जो जग से वृद्ध
उपजते हैं । बल-सुजन्, वृद्ध, आदि ।

जरामन्त्र, (पुं.) मन्त्र देव का अधिक बलवान्
रत्न कहा जाता है जब वह उत्पन्न
हुआ था, तब इसके शरीर के दो भाग
हृदय वृद्ध में । विष्णु जगत् जगत् की
राजनी में उन दोनों को एक कर दिया,
इससे इन्द्रा जगत् जगत् है ।

जर्व-हं, (स्त्री.) बद्ध । निर्वहण । वृद्ध
हं ।

जर्जर, (पुं.) बूढ़ा । ध्विशाचीन । बहुत
से पुराना । इन्द्र का भृगु । शक्रपुत्र ।

जर्म्ह, (कि.) निन्दा करना ।

जल, (कि.) धोकर । तेज होना ।

जल, (वि.) जड़ । मूर्त । पेट । उदर ।
गन्धद्रव्य । लम्ब से चौड़ा घर । पूर्वार्द्ध
नद्यन् । पाँच तत्वों में से एक तत्व
जल भी है ।

जलकण्टक, (पुं.) सिंहास । गह ।
सत्तार ।

जलकपि, (पुं.) बकिपाल । सिन्धुमार ।

जलकरङ्क, (पुं.) नारियल । बादल । कमल
का फूल । राज । लहर ।

जलकाक, (पुं.) पानी का कीड़ा । पान-
कीड़ा ।

जलकुन्तल, (पुं.) सिंहास । पात ।
शीतल ।

जलचर, (पुं.) जल में रहने वाले जीवजन्तु ।

जलज, (पुं.) निहार । पशुनी । कमल ।
राज । या पानी में उत्पन्न हुई कोई भी
वस्तु ।

जलद, (पुं.) वाहन । कूर । जल देने
वाला ।

जगदागम, (पुं.) राजा ।

जलधर, (पुं.) वाहन । कूर । लघु ।
पानी रखने वाला ।

जमधि, (पुं.) मयूर । पार । शम्भु
विशेष ।

जलधिजा, (स्त्री.) लक्ष्मी ।

जमनिधि, (पुं.) मयूर । पार ।

जलदुग्ध, (न.) पुण्ड्रिका ।

जलमाने, (पुं.) योगी । शानी ।

जलमुख, (पुं.) पेट । उदर ।

जलपत्र, (न.) पुष्प । पानी की वस्तु ।

जलप्रेत, (पुं.) पानी में उत्पन्न हुओं
में ।

जलपान, (पुं.) शीत । शम्भु । शानी ।

आतुप, (वि.) लात का पदार्थ ।
 आतृकर्ण, (पु.) शिवा । मुनिनिवेश ।
 आतिथि, (मो.) उत्तम इष्ट के सत्कारार्थ
 दिया गया एक यज्ञ । सत्कारभेद ।
 आतोक्ष, (पु.) युवा । सौंद ।
 आत्य, (वि.) कुलीन । श्रेष्ठ । सुन्दर ।
 आत्यन्ध, (वि.) प्रज्ञाचक्षु । जन्म का
 अन्धता ।
 आर्युत्तर, (न.) भूटा जवाब । असन्
 वत्तर ।
 जानकी, (स्त्री.) जनक की कन्या । सीता ।
 जानपद, (वि.) देश का । देश से आया हुआ ।
 जानु, (पु. न.) घुटना ।
 जामदग्न्य, (पु.) जमदग्नि का पुत्र ।
 परशुराम ।
 जामातृ, (पु.) जमाई । स्वामी । मित्र ।
 लक्ष्मी का पति ।
 जामि, (स्त्री.) भोगिनी । नर्तन । नह ।
 कुलक्षी ।
 जाम्बवत, (पु.) जाम्बवान् । रीछों के राजा ।
 जाम्बवती, (स्त्री.) श्रीकृष्ण की भार्या ।
 जाम्बवान् की कन्या । तपों की वरा में
 करने वाली ।
 जाम्बूनद, (न.) सोना । धनरा । जम्बूनद
 में उत्पन्न ।
 जाया, (स्त्री.) स्त्री । बीरन । लग्न से
 सासुरी पर ।
 जायु, (पु.) दत्ता । बीरव । मृदी ।
 जार, (पु.) उपपत्ति । नार । बार ।
 जारज, (वि.) उपपत्ति से उत्पन्न सन्तान ।
 वृषज । मोक्षक ।
 जाल, (पु.) मत्स्यी पकड़ने का जाल ।
 कदम का पैर । भरोसा । निद्र । करेव ।
 टगई । भुर्नगा । दम्भ । लघुह । मोक्षकण्ड ।
 नवीन वस्तुओं का समूह ।
 जालिक, (पु.) कदा चम्पने वाला ।
 पंजा । मज्जा । मज्जी । मज्जक ।

जालम, (वि.) पामर । नीच । मूर्ख । क्रूर ।
 वेगदम । आवला ।
 जाचाल, (पु.) जवाल श्रमि की सन्तान ।
 जाह्नवी, (स्त्री.) यमुना । भार्गवी ।
 जि, (कि.) जीतना ।
 जिगीषा, (स्त्री.) जय करने की इच्छा ।
 प्रवर्ष । उत्तम ।
 जिज्ञासु, (पु.) ज्ञान प्राप्त करने की इच्छा
 करने वाला । वृषुष्ठ ।
 जित, (न.) जय । जीत । पराजित ।
 वरीयुक्त ।
 जितकाशिन, (वि.) जयी । विजयी ।
 जीतने वाला ।
 जितात्मन्, (वि.) जिहने मन अपना
 शत्रुओं को अपने वरा में कर लिया है ।
 विवेन्द्रिय ।
 जितेन्द्रिय, (वि.) देतो जितात्मन् ।
 जिम्बर, (वि.) जयशील । जीतने वाला ।
 जिन, (पु.) सत्कार की जीतने वाला । बुद्ध ।
 विष्णु । जैनियों के पूज्यविरोध ।
 जिप्, (कि.) सींचना ।
 जिप्पु, (पु.) अर्द्धन । इन्द्र । विष्णु । सूर्य ।
 वरुण । जीतने वाला ।
 जिस, (वि.) कुटिल । तिरछा । मन्द ।
 मूर्ख । तगर का वृक्ष ।
 जिसग, (पु.) जो देदा ही कर चलना है ।
 सर्व । सौं । मदन का वृक्ष । कुटिल ।
 जिह्वा, (स्त्री.) रसना । जीम ।
 जिह्वामूलीय, (पु.) अघर, जो जिह्वा की
 जड़ से उत्पन्न किये जाने हैं ।
 जिह्वावद, (पु.) दन्तहीन । जीव ही से
 चानने वाला वशी ।
 जीन, (वि.) वृद्ध । मृदा ।
 जीमूत, (पु.) देव । मोवा । पर्वत । देव-
 ताई वृक्ष । इन्द्र ।
 जीर, (पु.) जीत । लड़ । छोटा ।
 जीर्णोत्तर, (पु.) सम्भार । माम्भन ।

जीव, (कि.) प्रायः प्राप्त करना । जीव ।
जीव, (पुं.) प्राची । जीवन का उपाय ।
जीवितो ।

जीवधन, (पुं.) दियययर्थ ।
जीवजीव, (पुं.) जीवों को भिड़ाने वाला ।
बकोर विविध ।

जीवन, (म.) बुद्धि । जीविका । अन्तः । रचना ।
मानना ।

जीवन्ती, (स्त्री.) हरी । श्रवण । जीवन्त
राज ।

जीवन्मुक्त, (वि.) जीवने की सत्ता को
धीरे धीरे वाला । आत्मा का उपाय करने
वाला ।

जीवस्थान, (म.) जीव का स्थान । अन्तः-
स्थान ।

जीवा, (स्त्री.) दीर्घ । प्रविष्टी । वृद्धा ।
जन्म ।

जीवानु, (पुं.) अन्तः । जीवन । सुदृढ़ को
जीवित करने वाली जीविका ।

जीवान्मन्, (पुं.) देहात्मिकी जीव ।

जीविका, (स्त्री.) जीवन का उपाय । बुद्धि ।
श्रीश्री । आजीविका ।

जीवितेश, (पुं.) अन्तः । अन्तः । सुदृढ़ ।
विष । स्थायी ।

जीवोपाधि, (पुं.) जीव की उपाधि । स्वप्न,
नाम, धृति पदरथा ।

जु, (कि.) जीव से विज्ञान ।

जुग, (कि.) ग्राहना । जीवना ।

जुगुप्सा, (स्त्री.) निन्द्य करना ।

जुटिषा, (स्त्री.) शिला । जुटे हुए पत्त ।

जुह, (कि.) वधना । जाना ।

जुह, (कि.) बमकना ।

जुन, (कि.) गति । जाना ।

जुप, (कि.) प्रसन्न होना ।

जुष्ट, (म.) मृदा । सेवित्र ।

जुह (स्त्री.) २० का वार्धिका ।

जुति, (स्त्री.) वेध । वेधी से बचना ।

जुर, (कि.) दूरा होना ।

जुर्गि, (स्त्री.) बर । तप । दुराग ।

जुप, (कि.) मारना ।

जुन, (कि.) मुँह खोलना । जमुर्हा होना ।

जुम्म, (पुं.) जमुर्हा ।

जुम्मकात्त, (म.) उमुदस में छुड़ी फैलाने
वाला पत्त ।

जु, (कि.) बड़ा होना ।

जुम्मन, (म.) भोजन । खाना ।

जुय, (वि.) जीवने योग्य ।

जु, (कि.) छप होना । नारा होना ।

जुन, (वि.) निमयी । जीवने वाला । पारा ।
जीव । द्योत ।

जुन, (पुं.) अन्तः का उपाय । जेनी ।

जुमिनि, (पुं.) आकाशस्थ एक द्वि
विशेष, जितने वेद पर मीमांसा के दृष्ट
रहे हैं ।

जुघातुक, (पुं.) पञ्चपा । जीव । कहर ।
वही पञ्च वाला ।

जुपम्, (चम्प.) सुल । प्रशान्ता । बर्हा ।
दुरचाप । लोचना ।

जुप्या, (स्त्री.) नारी । स्त्री । बर्हा ।

जुपित्, (स्त्री.) नारी । भी ।

जुपिका, (स्त्री.) कश्चित् का शुष्का ।
भी ।

जुप, (कि.) प्रसन्न करना ।

जुपित्, (वि.) जनाया गया । मारा गया ।

जुसि, (स्त्री.) बुद्धि । जानना । दूधना ।

जु, (कि.) बोध होना । जानना ।

जुति, (पुं.) विद्या के परा में उत्तम ।
सविष । विराट् ।

जुन, (म.) जन्मवाही । बोध ।

जुनयोग, (पुं.) विद्याविशेष
प्रति का द्वाय ।

जुनवापी, (स्त्री.)

ज्ञानापोह, (पु.) विस्मरण । भूतना ।
मान का जादा रहना ।

ज्ञानाम्यास, (पुं.) ज्ञान का अभ्यास ।

ज्ञानिन्, (वि.) तत्त्वज्ञानी । जानने वाला ।

यथार्थ वाद को जानने वाला ।

ज्ञानेन्द्रिय, (न.) ज्ञान की इन्द्रिय ।

यथा-ज्ञान, योस, नाक, जीभ, अन्तः-
करण, मन ।

ज्या, (कि.) बूझ होना ।

ज्या, (बी.) रोना । धनुष बन्दाने की छोरी ।

ज्यानि, (बी.) भीषण । बुझाया । पुरा-
तनल । हानि । नदी ।

ज्यापत्, (वि.) बहुत बुझा ।

ज्युत्, (कि.) बचकना ।

ज्येष्ठ, (वि.) बड़ा । तब की अवस्था बड़ा ।

अमन । बहुत अच्छा । (बी.) गहा ।

अधुषी । अक्षरार्थों मध्यम ।

ज्येष्ठतात, (पु.) जिसे बड़ा काका या चाचा ।

ज्येष्ठाधम, (पु.) दूरस्थानम ।

ज्येष्ठी, (पुं.) जेड मान । अवेश नामक ६
वाद्ययन्त्र ।

ज्येष्ठ, (न.) अवेश । वक्ष्यमान ।

ज्योद्ध, (अन्.) बड़ । इति । इति ।

ज्योतिर्विद्, (पु.) अक्षरों की अति बचकने
बाला । अक्षर ।

ज्योतिर्विद्, (पु.) अक्षरों का विद्या जानने
बाला । अक्षर ।

ज्योतिर्विद्, (न.) अक्षरों की अति बचकने
बाला । अक्षर ।

ज्योतिर्विद्, (न.) अक्षरों की अति बचकने
बाला । अक्षर ।

ज्योतिर्विद्, (न.) अक्षरों की अति बचकने
बाला । अक्षर ।

ज्योतिर्विद्, (न.) अक्षरों की अति बचकने
बाला । अक्षर ।

ज्योतिर्विद्, (पु.) अक्षरों की अति बचकने
बाला । अक्षर ।

ज्योतिर्विद्, (पु.) अक्षरों की अति बचकने
बाला । अक्षर ।

ज्योतिष्मत्, (पुं.) सूर्य । अक्षरों का एक
पदाक्षर । अक्षरों की लता । अक्षर ।
ज्योतिष वाला । अक्षरों की एक इति
विशेष ।

ज्योतिस्, (पुं.) सूर्य । अक्षर । मेरी का
शाक । अक्षरों की पुत्री । अक्षर ।
अक्षर । अक्षरों ६ अक्षरों । अक्षरों ।
अक्षर ।

ज्योत्स्ना, (बी.) कौटुकी । अक्षरों ।
अक्षरों की किरन । अक्षरों का ।

ज्योतिषक, (पुं.) देवता । अक्षर ।
अक्षर ।

जि, (कि.) दक्षाना । अक्षरों का ।

जी, (कि.) बूझ होना ।

ज्येष्ठ, (कि.) रोनी होना ।

ज्येष्ठ, (पु.) ताप । अक्षर ।

ज्येष्ठ, (पु.) ताप दूर करने वाला । अक्षर ।
अक्षर ।

ज्येष्ठ, (बी.) अक्षर । अक्षरों का ।
अक्षर दूर करने वाला ।

ज्येष्ठ, (वि.) अक्षर ।

ज्येष्ठ, (कि.) अक्षर । अक्षर ।

ज्येष्ठ, (पु.) अक्षर । अक्षर । अक्षर ।
अक्षर । अक्षर ।

ज्येष्ठ, (पु.) अक्षरों का अक्षर ।

ज्येष्ठ, (वि.) अक्षर । अक्षर । अक्षर ।
अक्षर ।

ज्येष्ठ, (पु.) अक्षरों का अक्षर ।

ज्येष्ठ, (पु.) अक्षर ।

ज्येष्ठ, (बी.) अक्षरों का अक्षर ।

ज्येष्ठ, (पु.) अक्षर । अक्षर ।

ज्येष्ठ, (वि.) अक्षरों का अक्षर ।

अक्षर । अक्षर । अक्षर ।

अक्षर ।

अक्षर, (पु.) अक्षर । अक्षर ।

अक्षर । अक्षर । अक्षर ।

अक्षर । अक्षर ।

दुग्गक, (गु.) मोम । शयन । दुर । निर्देव ।
कटार ।

टेरे-टेरेक, (पु.) देस । त्रिगुणी हति
विणी हो ।

टोर, (पु.) मोम । मल ।

टुल, (कि.) गहनरीमे वह जना ।

ट

ट, (पु.) रा । चन्द्र अपरा रूपं मरुत्त ।
वृत्त । मल । परिग्रहान । मूर्ति । देव ।
शिव जी का नाम ।

ठफुर, (पु.) देवमहिमा । ठापुर । त्रिगु-
ण एक एक उपाधि । काजगरी के
मणिकार का नाम ।

ठार, (पु.) पाला । बरक ।

ठालिनी, (सी.) पटका । कमरबन्द ।

ड

ड, (पु.) शब्दविशेष । एक प्रकार का दोल
या मृदङ्ग । वाद्यवादिन । सधुद की आवाज ।
भय । शिव । चाप पक्षी ।

डकारी, (सं.) चापकाल का नाम । नील ।
सारंगी या तम्बूर ।

डपू, (कि.) एकत्र करना । इकट्ठा करना ।

डम्, (कि.) शब्द करना । बजाना ।

डम, (पु.) डोम । नीच जाति ।

डमर, (पु.) क्लृप्त । गदर । लड़ाई । शत्रु
को भावमग्न करि सतकार से डराना । डर
कर भाग निकलना ।

डमरु, (पु.) एक प्रकार का नाम जो शिव
जी को बड़ा प्रिय है । कापालिक सम्प्रदाय
के शिष्यों का वाद्ययन्त्र ।

डम्पू, (कि.) डेकना । भेजना । देतना ।
घाहा देना ।

डम्बर, (पु.) प्रसिद्ध । (सं.) सम । समूह ।
दितान्द्र । समानता । चन्द्रकार ।

डम्पू, (कि.) एकत्र करना ।

डलक-डलक, (न.) दलिया । डला ।

डगिन्ध, (पु.) नक्षी का रत्न ।

डाकिनी, (सी.) नक्षी देरी की
नक्षत्री ।

डांहुनि, (सी.) पपटे का नाद ।
का शब्द ।

डामर, (पु.) हा नाम का शिखरिण
संभव है । (पु.) मयानक । चार
नर द्रव्य । कोडाहन । वर्णमदुर ज
विशेष ।

डाहल, (पु.) देशविशेष के अधिराज्य ।

डाहुक, (पु.) जलकुण्ड ।

डिकरी, (सी.) दुपारी ।

डिफ्रर, (पु.) नीक । गुपरा । पूर्ण । ठग
नीच पुत्र । मोटा आदमी । घरचार ।

डिगिडम, (पु.) मोटा डोण । इवविशेष ।

डिगिडर, (पु.) सधुदकेन ।

डिदथ, (पु.) काठ का बना हाथी । तुलकर
रयामर्त्य काला । दिग्गद । सन्त्य शास्त्री
के रहस्य को जानने वाला ।

डिपू, (कि.) एकत्र करना । डेकना । डालना ।
भेजना । निर्देश करना ।

डिबू, (कि.) प्रेरणा करना । बलाना ।

डिम्, (कि.) मारना । चोटिल करना ।
शायल करना ।

डिम, (पु.) दम प्रकार के द्रव्य कागों
अर्थात् नाटकों में से एक ।

डिम्भ, (पु.) बषा । निरुप । डर कर बर्तकार
करना । छपरा । गोला । गेंद । गोलाकार
पुष्प । विष्ठी ।

डिम्विका, (सी.) दुधरिना सी ।

डिम्भ, (पु.) शिष्ट । बषा । नक्ष । पूर्ण ।
मूद ।

डी, (कि.) डकना । आकाश में गर्जन करना ।

डीन, (न.) पक्षियों का उड़ान ।

डुण्डुम-म, (पु.) सर्वविशेष जो विपरीत
नहीं होता ।

डुण्डुल, (पु.) मोटी आति का उत्सव ।

तटिनी, (स्त्री.) नदी ।

तडाग, (पुं.) तालाब । हिरन कैशने का
कन्दा ।

तटित्, (स्त्री.) निजली । दामिनी ।

तडित्थत्, (पु.) बादल ।

तएडक, (पु.) भाग । बहुसमासयुक्त वाक्य ।
मायावी ।

तएडुल, (पुं.) चावल ।

तत्, (ध्व.) हेतु । इस लिये । इस कारण ।

तत, (न.) वायु । दशा । बीणा । पिरा
हुआ । फैला हुआ ।

ततस्स्य, (वि.) यहाँ का । वहाँ होने वाला ।

तति, (स्त्री.) श्रेणी । पक्ति । पत्तीर । समूल ।
कैलाप ।

तत्काल, (पुं.) उसी समय । वर्तमान काल ।
ही रहा समय ।

तरफालाधो, (वि.) गिर पर धापी आपत्ति
को निवारण करने की युक्ति ।

तत्त्रियाः, (वि.) धर्मनिरुक्त काम करने
वाले ।

तरक्षण, (पु.) उसी समय । धर ।

तरय, (न.) तथार्थ । निष्कर्ष । यथार्थरूप ।
परमात्मा । ब्रह्म । नाचना । बजाना ।
गाना । चित्त । वस्तु । सायब के मतानुसार
पद्यास पदार्थ ।

तरपट, (वि.) लघुत । निवार । सज्ज ।

तत्परायण, (वि.) लक्ष्यस्थ । उसीमें
लगा हुआ ।

तत्पुण्य, (पु.) बरमात्मा । समाप्तविशेष ।

तत्, (ध्व.) उस समय । उस जगह ।
वहाँ ।

तत्तय, (ध्व.) वहाँ होने वाला । वहाँ की
वस्तु ।

तत्तमयत्, (वि.) पुनः । दूरा के योग्य ।

तत्पा, (ध्व.) तत्पत् । देने दी । निरुपय ।

तत्पाथ, (ध्व.) जैसा कि ।

तत्पति, (ध्व.) तत्पत् । उद्देश्य ।

तत्थ, (न.) सत्य ।

तद्, (वि.) पहिले कहा हुआ ।

तदा, (ध्व.) उस समय । तब ।

तदात्मन्, (वि.) उस रूप वाला ।

तदानीम्, (ध्व.) तब । उस समय ।

तद्गत, (वि.) तत्पर । किसी कार्य में लग
हुआ ।

तद्गुण, (पु.) अर्थात्तत्परभेद ।

तद्धन, (वि.) कृपण । सूय ।

तद्धित, (पु.) उसके लिये हितकर । नाम
आगे लगने वाले प्रत्यय ।

तद्धत्, (ध्व.) उसके समान ।

तन्, (कि.) कैलना । निस्तृत होना ।

तनय, (पु.) पुत्र । बेटा । बेटी । लता ।
बेल । सूरन । तिमिरकन्द ।

तनिमन्, (पु.) छुटाई । मिहीन । कोमल
लता ।

तनु, (स्त्री.) शरीर । देव । मूर्ति । आकार ।
(पु.) पोछा । बिरला । लघु । मिहीन ।

तनुस्त्राया, (पु.) शरीर की परछाई या
सोया । थोड़ी छाया वाला । बहुर का
वेक ।

तनुय, (न.) कवच ।

तनुमग्धा, (स्त्री.) नासिका । नाक ।

तनुभृन्, (पुं.) जीव । शरीर को चढ़ना ।
मानने वाला ।

तनुषाट, (न.) कवच । सनाह ।

तनुन्, (न.) शरीर । देह । काया ।

तनूनगम्, (पुं.) धनि । भाग ।

तनूरुह, (न.) रोम । रोड़े । बिजियों के पर,
जो शरीर पर उभे ।

तन्त्र, (कि.) गिछोइना ।

तन्त्रे, (पुं.) माह । सम्मान । सूत्र । तान ।

तन्त्रनाम, (पु.) मन्त्री ।

तन्त्रनिर्पात, (पु.) तान वृद्ध ।

तन्त्रपर्यन्त, (न.) वक्ता की भाषण करने
करने का पर्यन्त । वक्ता की पूर्णता । तन्त्रे ।

तन्तुर, (न.) तौ बाणा । मृषाण ।
 तन्तुपाप, (पु.) टलाहा । कोरी ।
 तन्तुपाप, (पु.) टलाहा । कोरी । कपडा
 बितने बाणा ।
 तन्तुपिम्पद, (श्री.) देला ।
 तन्तुशाला, (श्री.) गूद बितने का घर ।
 तन्तुस्मरान, (वि.) सिला हुआ कपडा ।
 तंत्र, (न.) मिश्रान । निर्लेप । औषध ।
 कुम्हटा । मधान । बडा । टलाहा । कोरी ।
 परिष्कृत । पराधीन होकर काम करने वाला ।
 हेतु । अर्थसिद्धकारी । तौ । स्वयम्भ
 विन्ता । परिमल । नीकर । मन्थ । शाय ।
 धन । घर । बोलने का उपकरण । कुल ।
 वेद की शाखाविशेष । शास्त्रविशेष ।
 शिव की कथित शास्त्रविशेष ।
 तंत्रक, (न.) मया कपडा ।
 तंत्रापाप, (पु.) टलाहा । कोरी ।
 तंत्रिका, (श्री.) दुर्ब । गिलोप ।
 तंत्री, (श्री.) बीपाविशेष । गिलोप ।
 शरीर की नाडी । रस्सी । नदी । पुत्री ।
 तन्त्रा, (श्री.) उषा । मीद ।
 तन्त्रालु, (वि.) बहुत मोले वाला ।
 तन्त्राय, (वि.) उसीमें निश्चित बिल बाणा ।
 उसीमें लगा हुआ ।
 तन्त्राय, (वि.) बड़ी । उड़ी आकार का ।
 शम्बी, (श्री.) बेलविशेष । कुशाही ।
 कामल प्रकृति की बनी । पनली बटि वाली
 श्री । शम्बीविशेष ।
 तप, (वि.) जलाना । तपाना ।
 तपती, (श्री.) सूर्य की बनी, जिसका नाम
 माया है । एक नदी (तापती) सूर्य-
 सनथा, जिसके योग से कुछ तापन कोसे
 जाते हैं ।
 तपन, (पु.) ताप । सूर्य । बिलाने का वेद ।
 गरुडविशेष । गर्वा की शत्रु । मन्त्र का
 वेद । सूर्यकान्तमणि ।
 तपनतनय, (पु.) यम । यमुना । शमी ।

तपनी, (श्री.) गोदारी ।
 तपनीय, (न.) सोना । तपने योग्य ।
 तपसु, (पु.) मन्त्र मास । गिरार शत्रु ।
 जनसौक के ऊपर का लोक । धामोचन ।
 अपने धाम का शास्त्रविहित कर्मावधान ।
 चात्रायण आदि धन । तपन से मन्त्र गूद ।
 तपस्य, (पु.) चातु मास । गूद का पुत्र ।
 तप में लगन ।
 तपस्या, (श्री.) तप । मन्त्रार्थ ।
 तपस्विन, (वि.) तापस । तपस्वी । तप
 करने वाला । दीन । विधिवा ।
 तपस्विनी, (श्री.) तप करने वाली । दीना ।
 दुःखिनी । गाम्पाती ।
 तपारयय, (पु.) वर्षाकाल । वसन्त ।
 तपोधन, (पु.) तपस्वी । तपन नामक
 वृक्षविशेष ।
 तपोपन, (न.) तपस्वियों के तपने का वन ।
 तीर्थविशेष ।
 तप्तकुम्भ, (पु.) नक्षत्र ।
 तप्तकृष्ण, (न.) मन्त्रविशेष ।
 तप्त, (वि.) पक जाना । पट उठाना ।
 तप्त, (पु.) तपोपन । राहु । तमाल का
 वृक्ष ।
 तप्तर, (न.) अन्धकार । शोक । पाप ।
 कार्थवार्थ का दिवार न करना । ग्रह
 विशेष । राहु ।
 तप्तस्विनी, (श्री.) राव ।
 तप्ताल, (पु.) वृक्ष । तिलक, वरुण वृक्ष ।
 लक्ष ।
 तप्ति, (श्री.) अंधेरे वाली । राव ।
 तप्तिल, (न.) अन्धकार । अंधेरा । कोर ।
 गुस्ता । अज्ञान । अन्धकारमयी रजनी ।
 तप्तिलपद्म, (पु.) अन्धेरा पद्म ।
 तप्तोष्ण, (पु.) सूर्य । अग्नि । अन्ध । कुम्भ ।
 तप्तु । शिव ।
 तप्तोष्णोत्तर, (पु.) टाटा । तपोपन ।
 तप्तोपद्, (पु.) कान । सूर्य । अन्ध । अज्ञान

तरङ्ग, (पुं.) मेरिया । मार्ग रोहने वाला ।
 तरङ्ग, (पुं.) लहर ।
 तरङ्गिणी, (स्त्री.) तरङ्ग वाली । नदी ।
 तरङ्गित, (वि.) लहते वाला । ध्वज ।
 तरण, (पुं.) बोझ । स्वर्ग । (कि.) तरना ।
 तरणि, (पुं.) गर्व । बोझ । अङ्गुष्ठा ।
 किरण । तौबा । गीका । तिमिरान्द्र ।
 तरतम, (वि.) न्यून, अधिक भाव वाला । गर्व ।
 तरपण्य, (न.) नदी की उबलाई । पार जाने का महत्त्व ।
 तरल, (पुं.) हल । धपल । कामी । विंगार ।
 चमकीला । पनीला । मय । लस्ती ।
 तरल्यदि, (पुं.) तलवार । शत्रु की गति को रोकने वाली ।
 तरल, (न.) जल । वेग ।
 तरला, (अन्य) ऋतु । अति शीघ्र ।
 तरस्विन्, (पुं.) हवा । गरुड । शीमगामी वीर ।
 तरिरी, (स्त्री.) नाव । पिढारी । पलड़ा ।
 तरु-प-खण्ड, (पुं.) वृक्षसमूह या वृक्षों के टुकड़े ।
 तरुण, (पुं.) धरती का पेट । जीरा । पुण्य विरोध । गया । युवा । फिर से उदित । गर्म । प्रेमल । सद्यः । युवती गारी ।
 तरुण्यवर, (पुं.) सात दिन बढ़ा रहने वाला ज्वर । तुरन्त बढ़ा हुआ ज्वर । मूत्र बढ़ा हुआ बुखार ।
 तरुविलासिनी, (स्त्री.) नवमल्लिका ।
 तर्क, (पुं.) आकांक्षा । विनर्क । विचार । सम्भावना ।
 तर्क, (कि.) समझना ।
 तर्क, (पुं.) यन्त्रविशेष । नेत्रना । कातने का साधन ।
 तर्ज, (कि.) फिटकना ।
 तर्जनी, (स्त्री.) अङ्गुष्ठ के पास की उइली ।
 तर्पण्य, (पुं.) कम । विष । तप न्यून शिशु ।
 गी का हाल का व्यापार बढ़ा ।

तर्ह, (वि.) मानना ।
 तर्ह, (स्त्री.) लकड़ी की कली ।
 तर्पण, (न.) प्रसन्न करना । निशुन ।
 शिया । नृम करना ।
 तर्ह, (कि.) जाना ।
 तर्ह, (पुं.) अभिज्ञाप ।
 तर्हि, (अन्य.) तो । तद्वा । उस समय ।
 तन्, (कि.) गिर होना । पूरा करना ।
 प्रदिक्षा पूर्ण करना ।
 तल, (पुं. न.) स्वल्प । निचला भाग ।
 धपेक । ताल का धृष्ट । तलवार की धुं ।
 आश्रय । बीर स्वभाव ।
 तलप्रहार, (पुं.) ध्वज मारना । चमकाना ।
 तलप्रतल, (न.) पाँचवीं पाताल लोक ।
 तलित, (न.) धुना मात ।
 तलुन, (पुं.) वधु । पुता । पहा । (पुं.)
 पुतली की ।
 तल्प, (पुं.) साट । सेज । दाग ।
 तल्लज, (पुं.) प्रसन्न । बहुत अच्छा ।
 तल, (वि.) छोटा किया गया ।
 तल, (पुं.) बड़े । विरवर्द्धा जातिविशेष ।
 तल, (कि.) समाना । ऊपर फेंकना ।
 तल्लर, (पुं.) चोर । दमनक देश ।
 तल्लिख्य, (न.) निर्दिष्ट स्वभाव वाला ।
 तल्लस्य, (न.) उदासीन होना । पार होना ।
 तल्लका, (स्त्री.) शम्भुविशेष ।
 शम्भुध्वज की द्वारा मारी गयी थी ।
 तल्लनी, (स्त्री.) बाहुक । हस्तर ।
 तल्लण्य, (न.) पुत्र का नाच । पारविशेष ।
 जोर से नाचना ।
 तल्लवप्रिय, (पुं.) शिर ।
 तल्ल, (न.) पिता । पुत्र । दया । करने योग्य ।
 काका । चाचा । पूजने योग्य ।
 तल्लर्थ, (न.) आशय । निष्कर्ष । अभिप्राय ।
 तल्लर्थ, (न.) उसके लिये ।
 तल्लतल्य, (न.) अभेद । एक ही रूप वाला ।

माहवा, (वि.) बल प्रकार का । उल कैला ।

माह, (पु.) एक माता । कर्मण का कोरा ।

उपहार । कैलाश । विनाश ।

माहिक, (वि.) हवाय को आनने वाला ।

महादी ।

माह, (पु.) माह । वर्षा । शीत । कठिन ।

हवा ।

माहव, (म.) माह करने वाला । हवनक दूध ।

माहवतम, (पु.) हरी का पेड़ ।

माहिक, (पु.) ठण्डे दूध करने वाला पेड़ ।

हवाक दूध ।

माही, (स्त्री.) विन्ध्य पर्वत की एक नदी

जिसका वर्तमान प्रसिद्ध नाम तापती है ।

माहवत, (म.) पत्र । कर्मण । सोना ।

धरा । माह जिसके पार में माह अथवा

होने है ।

माहव, (पु.) शीत । ठण्डा । नीच ।

अविचारण । शत्रु की सन्तान । राव ।

जलमांसी ।

माहिक, (पु.) अंधे बाण । नरकविशेष ।

राक्षस । शत्रु को बरस दिखाने वाला

अज्ञान ।

माहव, (म.) माहवती का पत्र । पान ।

पत्रक ।

माहव, (पु.) पान का विलक्षण ।

माहविक, (पु.) पान बेचने वाला ।

हमोली ।

माह, (न.) माह । माह ।

माहकरी, (स्त्री.) पवित्रमदिता की हविनी ।

एक नदी ।

माहकार, (पु.) कसेरा ।

माहकट, (न.) कमाव ।

माहकट, (पु.) हरी । कुट्ट ।

माहपट, (न.) माह का पट ।

माहपरी, (स्त्री.) नदीविशेष ।

माहपत्र, (स्त्री.) मनीष । माह ।

माह ।

माहवीर, (पु.) माह बीर वाला ।

माहवित्त, (पु.) कुट्ट । हरी ।

माहवार, (पु.) माह की मार । माह

अन्ध का दुरास ।

माहिक, (पु.) एक जाति ।

माह, (वि.) पालन करना ।

माह, (पु.) माह । माह । माह । माह ।

विशेष । माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

माह । माह । माह । माह ।

तिराकालक, (पु.) शरीर पर पिलो जैसा
काता बिंदु । रोगविरोध ।

तिलतैल, (न.) तिलो का तेल ।

तिलितर, (पु.) बड़ा सरो । अजगर ।

तिलोजमा, (स्त्री.) अजगरविरोध ।

तिल्य, (न.) तिलो का सेम ।

तिष्ठद्, (अन्ध.) गौशो के दूधे जाने का
हुमरी घन का समय, बरदा केद बरदा
राद होने ।

तिष्ठ, (पु.) पुष्पमध्य । पौषमान । कलिपुष्प ।
भाषवाद् । पुष्पमध्य के समय उत्पन्न ।

तिष्ठ्य-बोनु, (पु.) शिप की उपाधि ।

तिष्ठ्यका, (पु.) पौष मान ।

तिष्ठ्यफला, (स्त्री.) कलिपुष्प में भी
जिगका कम हो । बोधका ।

तीक्ष्, (कि.) जाना । होलना ।

तीक्ष्ण, (न.) पैना । मर्म । दुर्लभ । कठोर
प्रभावोपादक । हानिहारक । पैनी बुद्धि
का । बनुर । उगादी । मक्तिमान् । प्रति-
बुल । मोक्षकारी । योगी ।

तीक्ष्णकण्टक, (पुं.) नेत्र बोंटे वाला ।
बुरा । इन्दी बुध । नील ।

तीक्ष्णकन्द, (पुं.) पलायक ।

तीक्ष्णगन्धा, (पु.) नेत्र गन्ध वाला । बोधी
इशान्धी । जयन्ती ।

तीक्ष्णपुष्प, (पुं.) लीन । केनकी ।

तीक्ष्णशूल, (पुं.) नी ।

तीक्ष्णायस, (न) कोलाद । सोहि की होतनी ।
सोविरोध ।

तीक्ष्, (कि.) गीला करना ।

तीक्ष्, (कि.) पार होना । नेत्र जाना । पुष्प
करना । ठे करना । ठीक ठीक करना ।

तीक्ष्, (न.) किनारा । छट । बाध । तीक्ष् ।
जन्मा ।

तीक्ष्, (पु.) शिप ।

तीक्ष्, (वि.) उत्तर्क्ष । देर गया । पार हुआ ।
दबाया गया । स्नान किया हुआ ।

तीक्ष्, (न.) मार्ग । पाद । अक्षरपान ।
पवित्ररणी । मन्दिर । नहर । चिन्मिता ।
उपाय । प्रतिष्ठित । एवं पूज्यम्यक्ति । शुद्ध ।
भोद । उदगमस्थान । पक्ष । अमात्रय ।
शिवा । उपदेश । हाथ के निरोध देना जो
देव अवस्था विदुषार्थ में पवित्र माने जाते
हैं । किशो का रज । योगि । दर्शन ।
आगम । भाग । सरोवर ।

“ शुद्धि मनो यद्यस्ति तीर्थेन किम् । ”

तीर्थकर, (पु) शास्त्रोपदेश । शिरोपदेश
करने वाले । गौतम । कपिल । कणाद
आदि । वैमिषो के शुद्ध तीर्थकर ।

तीर्थदेव, (पुं.) शिप ।

तीर्थराज, (पु.) तीर्थों के राजा । मुख्यतीर्थ ।
प्रयागराज ।

तीर्थ, (कि.) मोटा होना । छुट्ट होना ।

तीर्थर, (पु.) लघु । शिकारी । बर्धमज्जर
आतिविरोध ।

तीर्थ, (पु.) शिप । सोडा । गरम । असीम ।
छुट्ट । यातना ।

तीर्थवेचना, (स्त्री.) अत्यन्त वेचना ।

तु, (अन्ध.) किन्तु । परन्तु । पादपूर्तिकर ।
बीर । बड़ी ती । इतकी बोध कर । भी ।

तु, (कि.) अधिकार प्राप्त करना ।
छुट्ट होना । प्राप्त करना । उभति
करना । परिपूर्ण करना । जाना ।
होलना । बोधित करना । भाष्य करना ।
पारना ।

तुम्ब्या, (स्त्री) जल । पानी । वह वैदिक
प्रयोगों में पाया है ।

तुम्ब, (पु.) कैला । लम्बा । बड़ा । मुख्य ।
रद । विपरी (पुं.) कैला । पर्वत ।
शिलर । बोधी । बुधमह । गैका । नाति-
यत् का बुध । शशिर्दे (अयोधि की) ।
शिवासन । बुद्धिमान् । उदर । शिप की
उपाधि ।

तुम्बबीज, (पु.) पारद । पाला ।

सुत्रमद्र, (पुं.) मद्रवर्धन हाथी । (।)
(स्त्री.) दक्षिण भारत की एक नदी का
नाम जो कृष्णा नदी में गिरती है ।

सुत्रमुल, (पुं.) मैत्रा ।

सुत्रशेखर, (पुं.) पहाड़ ।

सुत्री, (स्त्री.) रात्रि । इन्द्रा ।

सुत्र, (पुं. स्त्री.) सन्तान । भीलाद । वैदिक
प्रयोग ।

सुत्र, (पुं.) रीता । रहित । व्यर्थ । इन्द्रा ।
छोटा । त्यक्त । सुत्र । दीन । धमागा ।
(न.) धूमि रहित धान्य । सु

सुत्रदु, (पुं.) एएड दुध ।

सुत्र, (कि.) मारना । बाणल करना ।

सुद्र, (कि.) भगवा करना । भगवना ।
चोटिल करना ।

सुटम, (पुं.) पूरा । पूँस ।

सुटिसुट, (पुं.) शिव का नाम ।

सुह, (कि.) सुह सप्तमना । अपमान
करना ।

सुण, (कि.) देना करना । फुकाना । धोका
देना । चलना । ऐटना ।

सुणद, (कि.) दसाना ।

सुणड, (न.) पुस । चौंथ । (सुगर की)
पुँपनी ।

सुण्डिका, (स्त्री.) नाभि । टुकी ।

सुण्डिकेरी, (स्त्री.) कपास का पौधा ।
तालु की सुनन ।

सुण्डिन, (पुं.) शिवाजी के नादिया का
नाम ।

सुण्डिन, (पुं.) बान्नी । नदी नाभि वाला ।

सुण्, (कि.) मराणा करना । दकना । छोट
करना । फैलाना ।

सुण्, (पुं.) अग्नि । एक प्रकार का धातन ।
पत्थर । (।) (स्त्री.) छोटी इलायची ।

नील का पौधा ।

सेत करना । पीना

अत्याचार करना

सुन्द, (पुं.) पेड़ । तो

सुन्दकूपी, (स्त्री.) न

सुप्र, (पुं.) वृष । पी

सुप्रयोम, (पुं.) कटे

सुम्, (कि.) मारना ।

सुमुल, (पुं.) कलित

दुधा । मग्गरिहा ।

सुम्, (कि.) कट दे

सुम्, (पुं.) कृष्णा

सुम्बर, (पुं.) म

विरोध । तपूरा ।

सुद्र, (कि.) शीघ्रता कर

सुद्रकिन्, (पुं.) सु

सुद्र, (पुं.) सु

सुद्र, (पुं.) धोना ।

सुद्रगरुह, (पुं.) स

सुद्र, (पुं.) धोना ।

सुरी, (स्त्री.) उछाई

सुरीय, (पि.) चौपा

आत्मा की धनुष

सुरीयधर, (पुं.) द

सुरक, (पुं.) मन्थ

सुर्य, (पि.) चौपा

सुर्य, (कि.) मारना ।

सुर्य, (पुं.) पशुवि

सुल, (कि.) तोलना

सुलसी, (स्त्री.) सु

परम शिव है ।

सुला, (स्त्री.) ताप

पात्र । सादरी रा

सुलाकोटि, (स्त्री.)

आत्मन । मापि

सुलाधार, (पि.) इ

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...
 51. ...
 52. ...
 53. ...
 54. ...
 55. ...
 56. ...
 57. ...
 58. ...
 59. ...
 60. ...
 61. ...
 62. ...
 63. ...
 64. ...
 65. ...
 66. ...
 67. ...
 68. ...
 69. ...
 70. ...
 71. ...
 72. ...
 73. ...
 74. ...
 75. ...
 76. ...
 77. ...
 78. ...
 79. ...
 80. ...
 81. ...
 82. ...
 83. ...
 84. ...
 85. ...
 86. ...
 87. ...
 88. ...
 89. ...
 90. ...
 91. ...
 92. ...
 93. ...
 94. ...
 95. ...
 96. ...
 97. ...
 98. ...
 99. ...
 100. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...
 51. ...
 52. ...
 53. ...
 54. ...
 55. ...
 56. ...
 57. ...
 58. ...
 59. ...
 60. ...
 61. ...
 62. ...
 63. ...
 64. ...
 65. ...
 66. ...
 67. ...
 68. ...
 69. ...
 70. ...
 71. ...
 72. ...
 73. ...
 74. ...
 75. ...
 76. ...
 77. ...
 78. ...
 79. ...
 80. ...
 81. ...
 82. ...
 83. ...
 84. ...
 85. ...
 86. ...
 87. ...
 88. ...
 89. ...
 90. ...
 91. ...
 92. ...
 93. ...
 94. ...
 95. ...
 96. ...
 97. ...
 98. ...
 99. ...
 100. ...

त्रिकला, (श्री.) दृक्, वेदः, आँखा ।
 त्रिभंगी, (श्री.) एक प्रकार का मालाजन्तु ।
 त्रिभुज, (न.) तीन कोने वाला क्षेत्र ।
 त्रिभुवन, (न.) स्वर्ग, पृथ्वी, पाताल—ये
 तीनों लोक ।
 त्रिमधु, (न.) घी, मिथी, रासद ।
 त्रिमार्गा, (श्री.) गंगा । घाकरा, पृथ्वी
 और पाताल तीनों रास्तों से जाने वाली ।
 त्रिमूर्ति, (पु.) ब्रह्मा, विष्णु, शिव ।
 त्रियामा, (श्री.) राग । हल्दी । नील ।
 यमुना ।
 त्रियुग, (पु.) पशुपद ।
 त्रिराज, (न.) तीन राते ।
 त्रिरङ्ग, (न.) तीन बार कह कर प्रणिशा
 करना ।
 त्रिरत्न, (पु.) रात । (ति.) तीन
 रत्न का ।
 त्रिलोकी, (श्री.) तीनों लोक । त्रिभुवन ।
 त्रिलोकेश, (श्री.) विष्णु । शिव । शर्व ।
 त्रिलोक्य, (पु.) शिव ।
 त्रिरंग, (पु.) धर्म, चरित्र, काम । सत्य, रज, तम ।
 चाप, शर, खर और बद्धी ।
 त्रिविध, (पु.) ब्रह्मण्य अथवा से रूप
 १ ब्रह्म २ अविष्णु । तीनों लोक नारा
 द्य की एक पद पर रहने से त्रिविध
 रूप हुआ ।
 त्रिविध, (ति.) तीन तरह का ।
 त्रिविध्य, (न.) तीन ।
 त्रिवृत्, (पु.) ब्रह्म, इन्द्र, अश्वत्थ ।
 त्रिवेणी, (श्री.) ब्रह्म से निकल यना यमुना
 गंगा का सङ्गमस्थल ।
 त्रिवेणी, (पु.) ब्रह्म का पुत्र ।
 त्रिवेणी, (पु.) एक वेद का नाम । (ति.)
 १. वेद । २. वेद । ३. वेद ।
 त्रिवेणी, (पु.) एक वेद का नाम । (ति.)
 १. वेद । २. वेद । ३. वेद ।

त्रिशिरा, (पुं.) मुख । कुरे । सप्त
 विरोध ।
 त्रिशूल, (न.) तीन नोकों वाला वस्तु ।
 त्रिशूली, (पुं.) शिव ।
 त्रिष्टुप्, (श्री.) एक वैदिक मंत्र ।
 त्रिसन्ध्या (श्री.) सवेरे, दोपहर और शाम ।
 त्रिसवन, (न.) त्रिकाल ।
 त्रिहायरी, (श्री.) तीन बरत की गङ्गा ।
 शीपरी ।
 तुष्टि, (श्री.) लेश । सारा । जिनकी देर में
 भोल भ्रष्टकी है उतना समय । कभी ।
 हानि । घटती ।
 तुष्टिग, (ति.) दूरा हुआ ।
 त्रिता, (श्री.) सत्ययुग के बाद का (दूसरा)
 युग ।
 त्रिधा, (च.) तीन तरह । तीन रूप ।
 त्रिगुण, (न.) सत्ता । तीन (सत्त, रज,
 तम) गुण ।
 त्रिमासिक, (ति.) तीन महीने का ।
 त्रिराशिक, (न.) राशि विरोध ।
 त्रिलोक्य, (न.) तीनों लोक ।
 त्रिदलिक, (ति.) त्रिदल । बाधन, सविन या
 वेदव कर्ष का ।
 त्र्यक्ष, (पुं.) तीन आँखों का । शिव ।
 त्र्यक्षर, (पुं.) बाधन ।
 त्र्यक्षुल, (न.) तीन अक्षुल की माला ।
 त्र्यक्षुल, (पुं.) त्रिदल । त्रिनेत्र । त्रिभुवन ।
 त्र्यक्षुलका, (पुं.) शिव का विद ।
 त्र्यक्षुल, (पुं.) वह दिन जिसमें तीन
 दिनों का समयोग हो जाय ।
 त्र्यक्ष (श्री.) लक्षण । लक्षण ।
 त्र्यक्षुल, (पुं.) लक्षण । लक्षण । लक्षण ।
 लक्षण । लक्षण । (ति.) त्रिनेत्र । लक्षण ।
 लक्षण । लक्षण । लक्षण । लक्षण । लक्षण ।
 त्र्यक्षुल, (पुं.) लक्षण ।
 त्र्यक्षुल, (श्री.) लक्षण । लक्षण ।
 त्र्यक्षुल, (ति.) लक्षण ।

दम्, (कि.) मारना । दिनष्ट करना ।
 दण्ड, (न.) लाठी । डण्डा । घोडा । सेना ।
 साठ पल का काष्ठविशेष । धूमि का धार
 विशेष । धूम का अनुचर । राजाओं की
 घोषी नीति ।
 दण्डका, (श्री.) दण्डक वन के अन्तर्गत अन-
 रथान नामक स्थानविशेष ।
 दण्डकारण्य, (न.) दण्डक नामक राजा
 का देश जो शुक के शाप से वन ही बसा
 था । दीर्घविशेष ।
 दण्डधर, (पु.) यमराज । राजा । कुम्हार ।
 दण्डनायक, (पु.) कोतवाल । सिपाही ।
 दण्डनीति, (श्री.) नीतिविशेष । कौनकारी
 की धार्मिक ।
 दण्डपादप, (न.) स्तुतिवर्धित भठारह
 प्रकार के भगवों में से एक । राजाओं का
 दुर्ध्यसनविशेष ।
 दण्डयत्, (पु.) दण्ड से जाने वाला । बड़ी
 सेना वाला । दण्ड की तरह सतर लडा
 होने वाला । पसर कर प्रणाम करने
 वाला ।
 दण्डादण्ड, (अश्व.) लाठमलाठी ।
 दण्डाहत, (न.) माठा । तक । बाध ।
 दण्डन्, (पुं.) राजा । यमराज । द्वापार ।
 सूर्य के पास बिचने वाला । सन्यासी ।
 धर्मि आश्रम वाला । कविविशेष ।
 द, (वि.) दिया गया । रखा गया ।
 छोडा गया । बारह प्रकार के पुत्रों में से
 एक । वैश्य की उपाधिविशेष । दत्तात्रेयी
 नामक भगवद्भक्तारविशेष ।
 दामप्रदानिक, (न.) दी हुई वस्तु को पुनः
 ले लेने का भगवा । नारदकथित व्यव-
 हारभेद ।
 दारमन्, (पु.) पुत्रविशेष ।
 द्रिम, (वि.) दत्तक । गोद आया
 लपटा ।
 द, (कि.) देना । धारण बंधाना ।

दधु, (पुं.) दाद रोग । ककुथा ।
 दध्म, (पुं.) दाद को दूर करने वाली
 दवा ।
 दध्मन्, (वि.) दाद का रोगी ।
 दध्, (पुं.) दाद ।
 दध्, (कि.) देना । धारण करना ।
 दधि, (न.) दही । एक प्रकार का दूध
 का रिकार ।
 दधिकूर्चिका, (श्री.) गर्म दूध में लडा
 दही काग कर जो एक पदार्थ पैदा हो
 जाता है ।
 दधिसार, (पुं.) दही का सार । मक्खन ।
 दधीचि, (पुं.) चर्मर मुनि का धीरान पुत्र ।
 मुनि नितकी हठी से वृत्र दैत्य के मारने
 को वज्र बनाया गया था ।
 दनु, (श्री.) कश्यपजी । दक्ष प्रजापति की
 कन्या । दानव माता । राक्षसमाता ।
 दैत्यमाता ।
 दनुज, (पुं.) अक्षर । दैत्य ।
 दन्त, (पुं.) दाँत ।
 दन्तक, (वि.) दाँतों में लगा हुआ ।
 नागदन्त ।
 दन्तकाष्ठ, (न.) दन्तवन । सुतारी । दन्त-
 धावन ।
 दन्तच्छुद, (पुं.) होंठ ।
 दन्तधावन, (पुं.) लहिर धीर बकुल का
 पेड़ । दतीन । दन्तवन ।
 दन्तपत्रक, (न.) दाँत की तरह निरुक्ते
 सफेद पत्र हों । कुन्दपुष्प । कुन्द का फूल ।
 दन्तवक, (पुं.) बड़े बड़े दाँतों वाला । श्रीकृष्ण
 जी का विशेषी राजाविशेष ।
 दन्तबीजक, (पुं.) घनार । दाहिम ।
 दन्तालिका, (श्री.) लगाम ।
 दन्तायल, (पुं.) हाथी ।
 दन्तिन्, (पुं.) दाँतों वाला । हाथी ।
 दन्तुर, (वि.) ऊँचे दाँत वाला । मोषी
 ऊँची जगह ।

; (वि.) दोनों की सहायता से बोलने वाले अथवा । दोनों के सिधे दिशकर ।
 द्रुक्, (पु.) सौं ।
 ; (कि.) चोटिल करना । छलना । मोहा देना ।
 (पु.) जोया । चौका । (पु.) समुद्र ।
 (कि.) अधीन करना । अपने बरा में करना ।
 (पु.) बाहिर की वृत्तियों का रोकना दब कहलाता है । बुरे कामों से मन को दाना । नीचक । रोकना ।
 रोष, (पु.) शिशुपास का सिना । अश्ववरीय एक राजा ।
 दम्पयन्ती, (श्री.) मल राजा की पत्नी । दम्पयन की लकड़ी । भद्रमलिका ।
 दमित, (वि.) रोकने वाला । सहने वाला । शिष्टों की वृत्तियों को अपने बरा में करने वाला ।
 दमु मू, (पु.) अभि । शुकाचार्य ।
 दम्पती, (पु.) पति पत्नी । जीवा ।
 दम्भ, (पु.) कपट । जल । धूर्तता । पाप । अभिमान । दम्भ ।
 दम्भोलि, (पु.) वक्र नाम अक्ष । एक प्रकार का इषिदार । योग की कहलाय कहलिये ।
 दम्भ, (पु.) दम्भक । मोहा उठाने योग्य । बधवा । रीत । बरा करने योग्य ।
 दम्, (कि.) जाना । मरना । देना । जानना करना ।
 दपा, (श्री.) दूपा । बिही को दूधो देल का उलका दू ल दू जाने की दूपा ।
 दपाल, (वि.) दवा कला । दूपापु ।
 दपित, (पु.) ली । प्यारा ।
 दर, (अर.) देना । दर । कट ।

दरकाण्डिका, (श्री.) रानावरी ।
 दरद, (श्री.) जलप्रपात । दर । पहाक । बाण । हृदय । श्लेष्मजानिभेद । हस्त आति ।
 दरिद्र, (पु.) निर्धन । धनरहित । दीन ।
 दरिद्रा, (कि.) बुरी दशा का प्राप्त होना । गरीब होना ।
 ददुर्, (पु.) बादल । वैष्णव । राजा विरोध । पहाक । मिट्टी का पापविरोध । एक प्रकार के बादल ।
 ददु, (श्री.) रोगवेद । एक प्रकार की बीमारी ।
 दर्प, (पु.) चद्रहात । गर्व । अभिमान । समरथ । अलारव । दिन विरोध । जल ।
 दर्पक, (पु.) अभिमान अथवा करने वाला । वापदेव ।
 दर्पण, (पु.) दहा । आदरी । जर्जना । एक वर्ण का बाण ।
 दर्भ, (पु.) बुरा आदि जः प्रकार की पात ।
 दर्भर, (ल.) निम वा समरा ।
 दर्भ, (पु.) दिव । शीतान । लर्भ का जन ।
 दर्भर, (पु.) शीत का रीकोदर । पुष्प का बदल । दारपाल ।
 दर्भरीक, (पु.) रज की कपडि । एक प्रकार का बाण । दपु । पर्वत ।
 दर्भिक-का, (श्री.) कन्धी । बधवा । बधवा ।
 दर्भी-रि, (श्री.) कन्धी । बधवा । ली का देला हुआ वध ।
 दर्भीकट, (पु.) ली । लर्भ ।
 दर्भी, (पु.) बधवाका दिवि । बधवाका
 " दर्भकालका" बधवाका पु.
 देलका । देलने वाला ।
 दर्भक, (पु.) कहे दूके की लम् का दर्भक बने वाला ।

दर्शन, (न.) शक्ति । स्वप्न । बुद्धि । धर्म । शीला । शास्त्रविशेष ।	दशमीस्थ, (वि.) अति वृद्ध । बहुत वृद्ध । स्थितिदिन ।
दर्शनीय, (वि.) देखने योग्य । मनोहर ।	दशमूल, (न.) दस प्रकार की जड़ों का बना काढ़ा या दूर्ध्व ।
दर्शयितृ, (वि.) द्वाखाल । दरवान ।	दशरथ, (पु.) नितराय रथ दसों दिशाओं में घूम फिर आया हो । मूर्धेश्वरी एक रामा जिनके प्रसिद्ध पुत्र श्रीरामचन्द्रजी थे ।
दल, (कि.) फूट जाना । बीच से छट जाना । दरार होना ।	दशहरा, (स्त्री.) जो दस जन्म के अति पापों को नष्ट करे । गङ्गा का जन्मदिन । जैठ मास की शुक्ल दशमी । विनया दशमी कुम्भार और चित्र के शुक्र पक्ष की दशमी ।
दल, (न.) टुकड़ा । मियान । पत्ता । बादल । तमाल वृक्ष । आधा । अन्न की भार । सेना का भाग । मिलावट ।	दश्या, (स्त्री.) अवस्था । औचल । जराती । बाडावस्था । बुडावस्था । स्थिति में प्रद और योगिनी की दशा ।
दलप, (पु.) अन्न । सुवर्ण ।	दशार्क, (पु.) दाता । औचल ।
दलम, (पु.) परिचा । खल । आल । कपट ।	दशार्थ, (पु.) देशविशेष । एक नदी का नाम ।
दल्लिम, (पु.) इन्द्र की उपाधि । वज्र ।	दशार्ह, (पु.) रागा यदु का देश । उस देश के रहने वाले ।
दल्लिक, (पु.) लकड़ी का टुकड़ा । सहयोग । तन्त्रा ।	दशावतार, (पु.) दस अवतार कांटा । निष्णु ।
दलित, (वि.) तोड़ा गया । टूटा हुआ । तड़ा हुआ । कुचला हुआ । कंधा हुआ । प्रकटित । प्रकट ।	दशाश्व, (पु.) दस घोड़ों के रथ वाणा । चन्द्रमा ।
दल्य, (कि.) जाना ।	दशाश्वमेधिक, (पु.) जहाँ प्रजा ने दस अश्वों के रथ दिये हैं । कारी या प्रयाग में स्थानविशेष ।
दध, (पु.) दन । जङ्गल । दन की भाग । गर्मी । शर । पीड़ा ।	दशाह, (पु.) दस दिन । दसों दिन ।
दधयु, (पु.) गर्मी । अग्नि । पीड़ा । विन्या । छट । अति की गृहण ।	दशोद्घन, (पु.) दीपक, बिगात ।
दधानि, (पु.) दन की भाग । दानानल ।	दध, (वि.) काट गया । कटा गया ।
दधिष्ठ, (वि.) बहुत दूर ।	दधु, (पु.) शोर । शत्रु । बड़ा लाहरी ।
दध्, (कि.) बमकना । बमना । काटना ।	दध्, (पु.) गधा । अश्विनीकुमार ।
दशक, (न.) दस की संख्या ।	ददल, (पु.) अग्नि । बरेला । कपूर ।
दशकण्ठ, (पु.) शरणा । दशकण्ठ वाला ।	ददर, (पु.) मुखा । बरौ मोना गधाने की अविष्ट । बरौ । गन्ध । ददप ।
दशानु, (पु.) दसों का समूह ।	दद, (पु.) दावपान । ददप के अर्थ का अर्थ ।
दशधा, (अध्.) दस प्रकार का ।	
दशानु, (पु.) दसों । शिखर । कवच । (कि.) कमना । दस में काटना ।	
दशार्ध, (न.) दस प्रकार के लक्षण ।	
दशमुखा, (स्त्री.) दसों देवी ।	
दशम, (वि.) दसवीं ।	
दशमिन्, (वि.) बहुत वृद्ध ।	
दशमी, (स्त्री.) दसवीं तिथि । अश्वमेध की दशमी यज्ञ । बहुत वृद्धि उन्नति ।	

दिश्य, (न.) लक्षण । चद्वे । क्रमम् ।
 (प.) पण्य । ज्ञेय । (रि.) अद्भुत ।
 अलौकिक । मनोहर । सुन्दर ।
 दिश्यन्तो, (स्त्री.) अन्तरा । सुन्दर स्त्री ।
 दिव्या, (स्त्री.) चोचना । सत्कार । भार्या ।
 गङ्गेर दूर । दूर ।
 दिशा, (स्त्री.) पूरे आदि चार दिशाएँ ।
 दिष्ट, (न.) माध्य । समय ।
 दिष्टान्त, (प.) मरण ।
 दिष्ट्या, (घ.) रूप । भंग्य । भेद
 भाग्य से ।
 दिष्णु, (रि.) दाता ।
 दीक्षा, (स्त्री.) निवृत्त । मन्त्र लेना ।
 संस्कार ।
 दीक्षाशुक्ल, (पु.) मन्त्रोपदेश करने वाला
 शुक्ल ।
 दीक्षित, (रि.) दीक्षा ले चुका ।
 दीक्षिति, (स्त्री.) निवृत्त ।
 दीन, (रि.) दुर्गति को प्राप्त । दरिद्र । दशा
 दूषा । शोचनीय ।
 दीनार, (पु.) सोने का महुना । सोने का
 सिक्का (मोहर) । ३२ रानी सोना ।
 दीप, (पु.) दीप्ता । बिजली ।
 दीपक, (पु.) दीप्ता । एक नाम । वाप्य का
 एक चर्चालकार । वाज्य पत्नी । कुंडल ।
 एक चन्द ।
 दीपकूपी, (स्त्री.) पत्नी ।
 दीपकपत्र, (पु.) वानर ।
 दीपन, (पु.) धान । खर की जड़ ।
 केसर । मेथी ।
 दीपमालिका, (स्त्री.) दीपाली । दीपों की
 माला ।
 दीप्त, (पु.) सिद्ध । दीप्त । (न.) द्योतित ।
 दीप्त । (रि.) प्रकाशित ।
 दीपमिह, (स्त्री.) रक्ता ।
 दीपमालोचन, (पु.) बिजली ।
 दीपमग्नि, (पु.) अगस्त्य स्तुति ।

दीप्ति, (स्त्री.) प्रभा । वान्ति । चमक ।
 दीप्यमान, (रि.) प्रकाशमान । चमक रहा ।
 दीयमान, (रि.) दिया जा रहा ।
 दीर्घ, (पु.) ऊँट । दो भाषा का चतुर ।
 (रि.) लम्बा ।
 दीर्घकण्ठक, (पुं.) बबूल ।
 दीर्घकण्ठ, (पु.) बगला ।
 दीर्घकन्द, (पु.) मूली ।
 दीर्घकेश, (पु.) भालू । शिव ।
 दीर्घमन्थि, (पु.) रत्न । मन्थ ।
 दीर्घजिह्वा, (पु.) सर्प ।
 दीर्घतय, (पु.) ताक का दूध ।
 दीर्घदर्शी, (पु.) परिश्रम । दूरदर्शी । दूर-
 चक्षुः । शिष्ट । भापू ।
 दीर्घनाद, (पु.) शत ।
 दीर्घनिद्रा, (स्त्री.) मास्य ।
 दीर्घपक्षय, (पुं.) सन का पेड़ ।
 दीर्घपादप, (पु.) संता पेड़ । सन का
 पेड़ । दशाती का पेड़ ।
 दीर्घपल्लव, (स्त्री.) कासी दात ।
 दीर्घरागा, (स्त्री.) हल्दी ।
 दीर्घस्व, (न.) पक्षीघोर । बहुत दिनों
 से होने वाला वस्त्र ।
 दीर्घमूत्र, (पु.) शिला । किमी काम
 दीर्घमूत्री, (पुं.) में बहुत देर लगने वाला ।
 दीर्घोष्ण, (पुं.) मार्कण्डेय ऋषि । (रि.)
 विरभी । बड़ी उपर कासा ।
 दीर्घिका, (स्त्री.) पारसी ।
 दीर्घिमा, (स्त्री.) लम्बा ।
 दीर्घ, (रि.) बड़ा हुआ । बड़ा हुआ ।
 दुःख, (न.) पीड़ा । बट । वकलीद ।
 दुःखमाम, (पु.) समार ।
 दुःखवय, (न.) आध्यात्मिक । आध्यात्मी
 निक की आध्यात्मिक सङ्ग नीन दू म ।
 दुःखावस्थान, (न.) दुःख का स्थान ।
 दुःखित, (रि.) दुःखित । दुःख का हुआ ।
 दुःखी, (रि.) दुःखी । दुःख का हुआ ।

दुःशकुन, (न.) अशकुन ।
 दुःशासन, (पुं.) दुर्गोचन का छोटा भाई ।
 धनगह्व का सदका ।
 दुःशील, (वि.) बुरे स्वभाव का । बद-
 नियाज ।
 दुःसह, (वि.) असह्य ।
 दुःसाक्षा, (वि.) कुग गवाह । झूठा
 गवाह ।
 दुःसाधी, (पुं.) दारपाण्ड ।
 दुःसाध्य, (वि.) कष्टसाध्य । कठिनाई से
 होने कला ।
 दुःस्थ, } (वि.) दुर्गति में पड़ा
 दुःस्थित, } दुष्ठा । दीन । दुर्लभ ।
 दुःस्पर्श, (वि.) जो छुपा न जा सके ।
 दुःकूल, (न.) महीन कपड़ा । रेशमी वस्त्र ।
 दुपटा । चिकना वस्त्र ।
 दुग्ध, (न.) दूध । दध्न । (वि.) इहा
 गया ।
 दुग्धोदन, (पुं.) दूध का पेना । भाग्य ।
 दुग्धिका, (स्त्री.) दूधी नाम की घास ।
 दुन्दुभि, (पुं.) नगाडा । एक राक्षस । विज ।
 (स्त्री.) पति ।
 दुग्धक, (पुं.) दुग्ध । भेडा ।
 दुर्, (घ.) निषेध । दुष्ट । दुःख । निःशु ।
 दुर्लभ, (पुं.) कष्ट के पति ।
 दुर्लभिक्रम, (वि.) दुर्लभ । जिसे नौबत
 दुर्लभ्य, } या बार जाना कठिन हो ।
 दुर्लभ्य, }
 दुर्लभ्य, (न.) दुर्भाग्य । बदकिस्मती ।
 दुर्लभ्यम, (वि.) दुर्लभ से जो मिल सके ।
 दुर्लभ्य, (वि.) बुरे बल वाली वृथा, अय-
 पन, मिथ्या आदि की आदतें । दुर्लभ्य ।
 दुर्लभ्य, (पुं.) दुर्लभ । दुर्लभ्य ।
 दुर्लभ्य, (पुं.) दुर्लभ । दुर्लभ्य ।
 दुर्लभ्य, (वि.) नीच । दुर्लभ्य ।
 दुर्लभ्य, (वि.) दुर्लभ्य । जिस पर दुर्लभ्य
 करने कठिन हो ।

दुराप, (वि.) दुर्जन ।
 दुरारोह, (वि.) जिसे न
 कठिन हो ।
 दुरासद, (वि.) दुर्जन । दुर्लभ्य ।
 दुरित, (न.) पाप ।
 दुरुक्त, (न.) गलत । गलत ।
 दुरुह, (वि.) बड़ी कठिनाई देने वाला
 जा सके ।
 दुरोद्ध, (न.) दुर्लभ्य ।
 दुर्ग, (न.) गड । किला । दुर्लभ्य ।
 दुर्गत, (वि.) दुर्गम ।
 दुर्गति, (स्त्री.) दुर्गति । दुर्लभ्य ।
 दुर्गन्ध, (पुं.) बदबू ।
 दुर्गम, (वि.) जहाँ जाना कठिन हो ।
 दुर्गा, (स्त्री.) देवी ।
 दुर्गाध्यक्ष, (पुं.) सेनापति ।
 दुर्घट, (वि.) जिसका होना
 कठिन हो ।
 दुर्जन, (वि.) दुष्ट । दुष्ट ।
 दुर्जय, (वि.) जिसे जीतना कठिन हो ।
 दुर्जर, (वि.) जो कठिन से कठिन हो ।
 दुर्जात, (न.) सकट । कष्ट ।
 दुर्दंश, (पुं.) बड़े बड़ से मिलने
 वाला ।
 दुर्दान्त, (पुं.) अधमी । दारु ।
 दुर्दिन, (न.) बदली का दिन ।
 दुर्धर, (पुं.) विष्णु । (वि.) जिसे
 करना या पकड़ लेना कठिन हो ।
 दुर्दय, (वि.) जिसका निरस्त न हो
 जो पकड़ न जा सके ।
 दुर्नाम, (न.) बदनामी ।
 दुर्बल, (वि.) दुर्लभ्य । कष्ट ।
 दुर्भाग्य, (वि.) दुर्भाग्य ।
 दुर्भाग्य, (न.) दुर्भाग्य ।
 दुर्भिक्ष, (न.) दुर्भाग्य ।
 दुर्भिक्ष, (वि.) दुर्लभ्य ।
 दुर्भिक्ष, (वि.) दुर्लभ्य ।
 दुर्भिक्ष, (वि.) दुर्लभ्य ।

दुर्मर्षण, (रि.) राह रखने वाला । सह
सकने वाला ।

दुर्मुख, (पु.) घोड़ा । जानर । एक दीव ।
(रि.) बुरे मुख वाला । अधिप बचन
बोलने वाला ।

दुर्मोघा, (रि.) दुर्दि कला ।

दुर्गोधन, (पु.) भृशरुद्ध का बड़ा लड़का ।

दुर्लभ, (रि.) दुर्लभ ।

दुर्घर्ष, (न.) धाँसी । रंगेन । (रि.) बुरे
रंग वाला । देला ।

दुर्घाक, (स्त्री) दुष्ट काली ।

दुर्घाच्य, (न.) गाली आदि न कहने की
बातें ।

दुर्घाद, (पु.) बदनामी । निन्दा ।

दुर्घामा, (पु.) अधिभिषेक ।

दुर्घिनेय, (रि.) जो न जाना जा सके ।

दुर्घिध, (रि.) दरिद्र । नीच । दुर्लभ ।

दुर्घिनीन, (रि.) हीन ।

दुर्घिभाच्य, (रि.) अधर्ष । अधिन्नीय ।

दुर्घुल, (रि.) दुर्जन । दुष्ट ।

दुर्हृद, (रि.) दुष्ट हृदय वाला ।

दुर्ल, (कि.) ऊपर बैठना । लुकाव ।

दुलि-ली, (स्त्री) बगड़ी । माया कर्माग्रे
लुभिरोग ।

दुश्चर्मन्, (पुं.) बुरे चर्मने वाला । महा-
पात्रक से उत्पन्न किसी वाला ।

दुश्चययन, (पु.) दुष्ट । अथर्वन आदि के
शेष से एक बार दुष्ट की अनुष्ठान होना
पड़ा था ।

दुष्ट, (कि.) बदल जाना । बर करना ।

दुष्कर, (न.) कठिनता में करने योग्य ।
आकार ।

दुष्कर्म्मन्, (न.) पाप । पापी । दुष्ट अथ ।
बुरे काम करने वाला ।

दुष्टत, (न.) पाप । पापी ।

दुष्ट, (रि.) नीच । अधर्ष । दुर्जन । बंद ।
दुर्ल । (रि.) अधिपारी की ।

दुष्प-धन्त, (पुं.) बदचरणी एक राजा ।
मरत राजा का पिता । राजकुल का पति ।

दुष्पम, (पु.) दुष्ट । मूला ।

दुम्, (उप.) इसे सजा और क्रियाओं के
पक्ष से लगाने से उनका धर्म दुरा, दुर्गि,
दुष्ट, नीच, कठिन, कठोर आदि हो
जाया करते हैं ।

दुस्तर, (रि.) कठिनता में पार होने योग्य ।

दुद्, (कि.) दुहना । निषादन । बध करना ।
मारना ।

दुहिर, (स्त्री) बेटी । लड़की ।

दु, (कि.) दुःखी होना । बड़ सड़ना ।

दून, (पु.) संदेश ले जाने वाला ।

दुति-ली, (स्त्री) दुष्टनी ।

दुय्य, (न.) दुष्टना ।

दून, (रि.) मरत दुष्ट । तथा दुष्ट ।
दुःखित ।

दूर, (रि.) दूर । अगोचर । दूरियों से दूर ।

दूरता, (रि.) दूर तक फैला हुआ ।

दूरद, (पु.) कदा ।

दूरदर्शन, (पु.) दूर से देखने वाला । गोप ।

दूरदर्शन, (पु.) पवित्र । दूर से देखने
वाला ।

दूर्वा, (स्त्री) एक प्रकार की घास जो घोंघों
की बिलारि जाती है । बहुत फैलने वाली ।
गधेश्वरी की पूजा की प्रधान आदि विष
लाभनी । शत्रुनि करने वाला घास ।

दूरण, (पु. न.) एक शत्रु की शत्रु की
सीमा का देश या अथ जनपद की
सीमा पर जो रक्षा का हानिकारक ।
देश ।

दूरिका, (स्त्री) सीमा का सीमा ।

दूरित, (रि.) दूर । दूरित । निन्दित ।

दुय्य, (न.) तन्मू । बंद । दुष्ट देने योग्य ।
(स्त्री.) हाथी की दाँत की ।

दु, (कि.) मारना । बहुर मारना ।

दुक्लुन, (न.) दुष्ट ।

हस्तप्रसाद, (१.) कृपा, अमङ्गल-
 रूप, ज्वर, कौत में लगने से नेत्र लाल
 होते हैं।

६६. (न.) कदा । कदा । कदा । कदा । कदा । कदा ।
कदा ।

रदमुष्टि. (पं.) सा । रुग्ण । मूष ।
कपडम् ।

बहुमान, (प्र.) २३ श्रीमा वणा : १११
१३३३।

ब्रह्म, (५०.) मंत्रः ।

द्वि, (१.) अपने ही मूलक । अतः ।
 एक ही ही मूलक ।

दशमः (१.) अध्यायः । पञ्चमः सर्गः ।
१३३ ।

६६. (वि.) क३ देवा । भवभार्या । प्रगल्भ
हं ३० । भवभार्या । प्रगल्भ हीना ।

६७. (१८.) १९११ : अष्टमः । नवमः ।

सू. (५.) कृ. ३३३३ ॥

८१३ (११.) ३५१ १५० + ३११ १५० ।

५४, (१६) १९४१ : ४०५१

दश दश, (३.) १०११.

एत (५.) २१ : क. न. गी. की प्रतः ।
क. नि. ५५१ इ. ए. ।

57-47 (47) 111 10

[illegible]

५३१-१७ ५ १ ५ , ५ १७ ३५ १

2014年 第1期 第10页
 1. 2014年 第1期 第10页
 2. 2014年 第1期 第10页

ET ET { 1 , 2 } = 300 , 700
20 50

575 1 4 1 2 4

CVT 1 100 4 10

總覽 卷之六 卷之七 卷之八 卷之九 卷之十 卷之十一 卷之十二 卷之十三 卷之十四 卷之十五 卷之十六 卷之十七 卷之十八 卷之十九 卷之二十 卷之二十一 卷之二十二 卷之二十三 卷之二十四 卷之二十五 卷之二十六 卷之二十七 卷之二十八 卷之二十九 卷之三十 卷之三十一 卷之三十二 卷之三十三 卷之三十四 卷之三十五 卷之三十六 卷之三十七 卷之三十八 卷之三十九 卷之四十 卷之四十一 卷之四十二 卷之四十三 卷之四十四 卷之四十五 卷之四十六 卷之四十七 卷之四十八 卷之四十九 卷之五十 卷之五十一 卷之五十二 卷之五十三 卷之五十四 卷之五十五 卷之五十六 卷之五十七 卷之五十八 卷之五十九 卷之六十 卷之六十一 卷之六十二 卷之六十三 卷之六十四 卷之六十五 卷之六十六 卷之六十七 卷之六十八 卷之六十九 卷之七十 卷之七十一 卷之七十二 卷之七十三 卷之七十四 卷之七十五 卷之七十六 卷之七十七 卷之七十八 卷之七十九 卷之八十 卷之八十一 卷之八十二 卷之八十三 卷之八十四 卷之八十五 卷之八十六 卷之八十七 卷之八十八 卷之八十九 卷之九十 卷之九十一 卷之九十二 卷之九十三 卷之九十四 卷之九十五 卷之九十六 卷之九十七 卷之九十八 卷之九十九 卷之一百

1. The first group of people who are interested in the study of the history of the United States are the people who are interested in the history of the United States.

दधान्तः (पुं.) उदाहारः । अर्धवत्
विरोधः । मृदुः । शाश्वतः ।

दृष्टि, (ग्री.) निगाह । दृशी । दृष्टि ।
नेत्र । अक्ष । दृष्ट को दृष्ट्या । दृष्टमिति
व्यापार ।

रु. (कि.) बहाना ।

३, (कि.) पावन कला । बराला ।

देय. (क्रि.) ऐजना ।

दध, (पु.) जघन : दायाँ । देता । दान
की उपाधि । दक्षिण । दूत । दास्ये दे
म राजा ।

देवक. (व.) श्रीकृष्ण के मातापिता (माता)
देवी का पिता ।

देवकी (श्री.) एक वाना की देवी । वन
देव की श्री और भीष्म की मा ।

देवकी सम्बन्ध, (१) भीष्टन ।

रघुनाथ. (न. १ सी. ३. ५१३)

देवदत्त, ( ) की ११ ।

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

गुलामखिल, (न १ द्वादश दशः ११११११)
का भो'श द्वादश ११११११

विष्णुसाम. (१३०१३)

[illegible]

मन्त्रः (१) श्री गणेशाय नमः ।

જાન્યુઆરી, ૧૯૭૬ : ગુજરાત રાજ્ય સરકાર
ગુજરાત રાજ્ય

प्राप्त, (अ.) २०६० ३३३३

पञ्चमः (५) ११११, ११११

१५५ (१) १५५ १ १५५ १५५
 १५५ १५५ १५५ १५५ १५५ १५५

1994 年 12 月 15 日

पुस्तक (२) १५ पृष्ठ ।

$\frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial \dot{x}} \right) = \frac{\partial L}{\partial x}$

देवदीप, (१) दीप ।

देवदेव, (३) महादेव । शङ्कर ।

देवदत्त, (१) पौत्र । यथा वा विल्ल वमक ।
गुने । अथर्वण । कृष्ण । जीने की
वामना ।

देवदत्त, (श्री.) देवताओं की मूर्ति । यज्ञ ।

देवदत्त, (१) इन्द्र । देवताओं का स्वामी ।

देवदत्त, (३) वार का राजा । व्यापारक ।

देवदत्तधनु, (१) देवताओं का उरुह्वित ।
वृद्धगति । दृष्टक ।

देवदत्त, (न.) स्वर्ग । देश का स्थान ।

देवदत्त, (न.) देवता । देवताकुल ।

देवदत्त, (३) शिव । श्रीभुवमणि ।

देवदत्त, (न.) देवता । अभिगति मार्ग ।
(१) शुभाचार्य की कथा ।

देवदत्त, (श्री.) शशी गण ।

देवदत्त, (३) पवित्र ।

देवदत्त, (३) देवताओं के चरा से उत्पन्न
विशेष आदि की संनिधि प्रधान हैं ।
जल-विशेष, अमृत, घृष्ट, राक्षस,
गर्भ, विष, पिशाच, शुष्क और मिठ ।

देवदत्त, (३) शनि का छोटा भाई ।

देवदत्त, (३) इन्द्र ।

देवदत्त, (३) अभिषेकपुत्र । वरुण ।

देवदत्त, (१) नामदात्रि मुनि । देवताओं के
शक्ति ।

देवदत्त, (१) एक मुनि । पुत्रादी । जिसकी
जीविता देवदत्तन से चलती हो ।

देवदत्त, (३) स्वर्ग ।

देवदत्त, (३) निरवधर्मी ।

देवदत्त, (३) भोग ।

देवदत्त, (धर्म.) देवताओं के अर्पण ।

देवदत्त, (न.) देव के साथ मेल ।
देव के साथ एकात्म होने की योग्यता ।

देवसेना, (श्री.) इन्द्रव्या । वारिह्य
की सी पट्टी । सोलह भागों में से एक ।
इत्यादि देवताओं की कौशल ।

देवसेनापति, (३) वारिह्य । इन्द्र ।
सिंह ।

देवदत्त, (न.) देवताओं का धन ।

देवदत्त, (श्री.) स्वर्गभूत मनु की
कथा । वरुण मुनि की सी । कपिल
भगवान् की मन्त्रा ।

देवदत्त, (नि.) देवता की प्रतिमा के रूप
से जीने वाला ।

देवदत्त, (३) पीतल का वृक्ष । देवता
जैला ।

देवदत्त, (३) देवताओं का प्यार ।
वक्र । मूर्ति ।

देवदत्त, (३) अश्वत्थाम एक राजा ।

देवदत्त, (न.) देवताओं के योग्य । उद्देवी
लगा ।

देवदत्त, (३) स्वर्ग । देवमन्दिर ।

देवदत्त, (श्री.) नदीतीर ।

देवदत्त, (श्री.) इन्द्र । भाग्यियों की उपाधि ।

देवदत्त, (३) देव । शनि का छोटा भाई ।

देवदत्त, (न.) महादेव । देवदेव । शिव ।

देवदत्त, (३) गुण । वनशील ।

देवदत्त, (न.) देवता ।

देवदत्त, (न.) वैभवा । विभक्त । शिव-
वक्र भीरु मन्दन-ने चार देवदत्त हैं ।

देवदत्त, (न.) इन्द्र देवी का मन्दिर ।

देवदत्त, (३) मृगयण का चौदें विभाग ।
भाग । स्थान ।

देवदत्त, (न.) अथ देव । भीर देव ।

देवदत्त, (३) पवित्र । यज्ञ ।
उपदेश देने वाला ।

देवदत्त, (श्री.) वरुण । अश्वत्थ के पास वाली
अश्वत्थ ।

देवदत्त, (न.) मय सम्पत्ति । पूर्ण पद ।

देह, (३) शरीर । मनु । वदन ।

देहधारक, (३) इन्द्र ।

देहभूत, (३) जीवत्मा । शरीर का
रक्षक ।

देहयात्रा, (स्त्री.) यात्रीविका । शरीर की
रथा का साधन । भोजन । मरण ।
देहली, (स्त्री.) क्लोडी । पर का प्रवेश-
स्थान । मर्यादा ।
देहसार, (पुं.) मग्ना ।
देहात्मयादिन्, (पुं.) चार्वाक । नास्तिक ।
देहिन्, (वि.) शरीर वाला । प्राणी ।
जीव ।
दैर्, (कि.) साह करना ।
दैतेय, (पुं.) चक्षुर । दैत्य ।
दैत्यगुरु, (पुं.) शुकाचार्य । दैत्यों का
गुरु ।
दैत्यनियुद्धन, (पुं.) विष्णु । दैत्यों के
वधकर्त्ता ।
दैत्यमेवज, (पुं.) शुक्रग । पृथिवी ।
भूमि ।
दैत्या, (स्त्री.) दृगा । देव की स्त्री ।
दैत्यारि, (पुं.) देवों के शत्रु । विष्णु ।
देन, (न.) दीनवन । कायरवन ।
देनन्दिन, (वि.) प्रतिदिन होने वाला ।
देनन्दिनप्रलय, (पुं.) रथे हुए सगूर्य
पुरुषों का दहन ।
दैव्य, (न.) दैवता । कायव्या ।
दैव्य, (न.) काव्य । देवसम्बन्धी ।
दैव्य, (पुं.) दैव्य । अविनिर्णीत । अन-
न्तरित का अन्तर्गत वाला । काव्य का
अन्तर्गत ।
दैव्य, (पुं.) देवसम्बन्ध ।
दैव्यन्त, (वि.) भाग्यहीन ।
दैव्यन्त, (वि.) भाग्य पर निर्भर । काव्य ।
काव्य ।
दैव्यन्त, (स्त्री.) काव्य ।
दैव्यन्त, (स्त्री.) दैव्य । काव्य । दैव्य-
देव्य ।
दैव्यन्त, (न.) देवसम्बन्धी । विविध ।
विभिन्न ।
दैव्य (स्त्री.) देव्य की स्त्रीविक ।

दैव्योदासी, (पुं.) दिव्योदाम का सन्तान ।
प्रवर्द्धन राजा ।
दैव्य, (न.) भाग्य । देवता का ।
दैशिक, (वि.) देश का । विशेष
सम्बन्ध ।
दैष्टिक, (वि.) भाग्यधीनतावादी ।
दैष्टिक, (पुं.) शरीरसम्बन्धी ।
दो, (कि.) वेद करना । काटना ।
दोःशितर, (न.) कथा । घुड़रा ।
दोष्ट, (पुं.) दुर्दोष । शरीर । वस्त्र । शरीर
वाला ।
दोर्दण्ड, (पुं.) मुनदण्ड ।
दोर्मूल, (न.) कथ । वस्त्र ।
दोल, (पुं.) दोलयात्र । झोली ।
दोलायमान, (वि.) झूलता हुआ ।
दोय, (पुं.) पाप । वैद्यक में पाप, रित
और कठ के तीन दोष होते हैं । अणुकार
में रसादि विपादों वाले शब्द । व्याप में
राग, द्वेष, मोह ।
दोषमादिन्, (वि.) दोष देराने वाला ।
दोषक, (वि.) पदोपपन्न । विक्रिमक ।
दोषजन्य, (न.) तीन दोष-जन्य, पित्त,
कठ ।
दोषन्, (न.) विपन्न हुआ ।
दोषन्, (न.) सन्धि । अन्तर्गत ।
दोषा, (स्त्री.) पाप ।
दोषाकर, (पुं.) पदमा । पाप का
लक्षण ।
दोषककृत्, (वि.) केष दोष ही की देलो
वाला । नीच । लज्ज ।
दोष-या, (पुं.) दुष्ट । पाप ।
दोष, (पुं.) दुष्ट । दुष्टि । शरीर का दोष
(कि.) दुष्ट ।
दोषद, (पुं.) लज्ज । लज्ज का लक्षण ।
दोषद्विती, (स्त्री.) दोषद्विती । दोषद्विती ।
दोषद्विती, (स्त्री.) दोषद्विती । दोषद्विती का
लक्षण ।

द्रुत, (पुं.) तेज । भट । भागा हुआ ।
द्रुपद, (पुं.) चन्द्रासीय एक राजा जो द्रौपदी
का पिता था । लम्बा ।

द्रुम, (पुं.) पेड़ । पत्रिनाम । कुनेर ।

द्रुष्ट, (किं.) पुरा चीनना । छोड़ करना ।

द्रुहिण, (पुं.) जगत्पटा । ब्रह्मा ।

द्रेफ, (किं.) राक्षस करना । उन्मादित
करना ।

द्रे, (किं.) सोना ।

द्रोण, (पुं.) पाण्डव राजकुमारों के गुरु ।
द्रोणाचार्य । काक विरोध । विष्णु ।
बादल विरोध । एक वृक्ष । भीतीस सेर की
तैल विरोध । आठ सौ गज लम्बा तालाब
विरोध । कुँहा । नौद ।

द्रोणि, (स्त्री.) एक देरा । एक नदी । नील
का वृक्ष । एक पहाड़ ।

द्रोह, (पुं.) घुरा चीनना । बैर ।

द्रोणायन, (पुं.) द्रोणाचार्य की श्रीलाद ।
अश्वत्थामा ।

द्रौपदी, (स्त्री.) द्रुपदराज की कन्या । पाण्डवों
की धर्मपत्नी ।

द्रुह, (पुं.) रहस्य । कलह । जोड़ा । विवाद ।
रोगविरोध । समासविरोध । शोक । हर्ष ।
शीत । उष्ण ।

द्रुहधर, (पुं.) जो साथ साथ जोड़ा हो कर
बिधरे । चकना चकई ।

द्रुय, (न.) दो की मरुता ।

द्राः-द्रास्थ, (पुं.) दरवान । दारपाल ।

द्राचत्वारिंशत्, (स्त्री.) ४२ ।

द्रादश, (विं.) बारह ।

द्रादशकर, (पुं.) कार्तिकेय और नृहरण ।

द्रादशनेत्र, (पुं.) कार्तिकेय ।

द्रादशानुल, (पुं.) निलान का नाप ।

द्रादशात्मन्, (पुं.) सूर्य । मदार का
पेड़ ।

द्रापद, (पुं.) सहाय । युग विरोध जो सत्य
और नेत्र के पीछे आता है ।

द्रामुष्पायन, (पुं.) मर्मम मुनि ।

द्रार, (स्त्री.) दार । उनाय । बमोडा ।

द्रारका, (स्त्री.) दारगरी । मान प्रीति के
एक । श्रीकृष्ण की बमोडा राजपत्नी ।

द्रारकेश, (पुं.) श्रीकृष्ण । दारकानि
रसबोध ।

द्रारण, (विं.) दारपाय ।

द्रारयंत्र, (न.) ताला ।

द्रारावर्ता, (स्त्री.) दारका ।

द्रारिन्, (विं.) दारपाल । दरवान ।

द्रारिंशति, (स्त्री.) बारह ।

द्रि, (विं.) दो ।

द्रिफ, (पुं.) काक । भीया । दो लम्बा
वाला ।

द्रिककुन्, (पुं.) ऊँट ।

द्रिगु, (पुं.) मन्वादायक राज पावे
आने वाला समान । दो गीबों का
स्वामी ।

द्रिगुण, (विं.) दुगुना ।

द्रिज, (पुं.) सत्कार और जन्म से दो का
जन्मा । ब्राह्मण, क्षत्रिय और वैश्य ।
त्रैवर्णिक । दौलत । अष्टमज जीव । दुग्ध
का एक वृक्ष । सत्कारित ब्राह्मण ।

द्रिजदेव, (पुं.) ब्राह्मण । ऋषि । चन्द्रा ।

द्रिजम्मन्, (पुं.) देलो डिज ।

द्रिजबन्धु, (पुं.) कर्म से रहित जन्मना
से जीने वाले ब्राह्मणादि प्रथम तीन वर्ग ।

द्रिजराज, (पुं.) द्विजों का राजा । चन्द्र ।
अनन्त । गरुड़ ।

द्रिजवर, (पुं.) उच्च विप्र । ब्राह्मण ।

द्रिजाति, (पुं.) देलो द्विजन्मा ।

द्रिजिह्व, (पुं.) दो जीभ वाला । सर्पविरोध ।
सल । जगल । चोर । झूठा ।

द्रिजेन्द्र, (पुं.) ब्राह्मणभेद । कर्मिष्ठ ब्राह्मण ।

द्रिनय, (विं.) दो की सख्या वाला ।

द्रितीय, (विं.) दूसरा ।

द्रितीयाकृत, (विं.) दुगुना जोड़ा हुआ रोग ।

हिंदन्, (वि.) दो रंग वाला । घोड़ा ।
देन आदि ।

हिंदेय, (पु.) विराटा नामी नक्षत्र ।

हिधा, (अभ्य.) दो जड़ा ।

टिप, (पु.) हाथी । बुढ़ और गैर से पीने
वाला ।

टिपट, (पु.) मध्य । देरना । पड़ी । रायन ।
राशि । दो पैर वाला ।

टिपट, (वि.) अन्तरीय धन विशेष ।

टिमातृक, (पु.) गणेश । जरासन्ध ।

टिमुख, (पु.) दो मुख वाला । राजनर्त ।
कुचसैद । पुतासीर ।

टिरद, (पु.) दो रोंग वाला । हाथी ।

टिरागमन, (न.) गौना । विवाह के
पहराई दुली का हलदिन का घर
जाना ।

टिरक्त, (वि.) दुहाया हुआ ।

टिक्कड़ा, (बी.) दो बार दो बिबाही बी ।

टिरेफ, (पु.) भीरा ।

टिघवन, (न.) दो बदन ।

टिशक, (पु.) गी बकरी या ने जानवर
जिनके मुर कटे हुए हैं ।

टिशम्, (अभ्य.) दो बार जो देना या
बर्ती ।

टिप्, (धी.) देर जाना ।

टिपल, (पु.) रात । बँधी ।

टिपलप, (पु.) रात को लगने वाला ।

टिष्ठ, (वि.) दो के बीच का । मयोवादि
पदार्थ ।

टिष्ठ, (अभ्य.) दो बार । दुहाया ।

टिस्तसि, (बी.) बहतर ।

टिदल्य, (वि.) दुधारा जोश । दुधा लेन ।

टिहायनी, (बी.) दो बर्त जो गी ।

टिहदया, (धी.) गर्भवती ।

टिप, (न.) पानी से भाँगे और पिटा रहन ।
दाढ़ । पीने का बरत । बाप । दुहाया ।

टिपिन, (पु.) बीजा ।

टिपिनी, (बी.) नदी ।

ट्ट, (कि.) सवण करना । रोचना । ट्टिना ।

ट्टेधा, (अभ्य.) दो प्रकाश से ।

ट्टेय, (पु.) देर । निरोध ।

ट्टेयल, (वि.) पैग । रात ।

ट्टेय्य, (वि.) रात । बँधी ।

ट्टेयुणिक, (वि.) सुदलीर । ग्यान लाने
वाला ।

ट्टेन, (न.) दो प्रकार के भेद वाला ।

ट्टेनयन, (न.) बनविशेष ।

ट्टेनयादिन् (वि.) जीव और ईश्वर में भेद
मानने वाले ।

ट्टेध, (पु.) दो प्रकार ।

ट्टेध, (पु.) बीजा का बरत । बीने के
बरत से इस हुआ रह ।

ट्टेपायन, (पु.) ग्यासदेन । ग्यास । पुण्य
कर्ता । या जिसकी जन्मभूमि दीप हो ।

ट्टेमातृक, (पु.) जिनकी दो माताएँ हैं ।
गणेश । जरासन्ध ।

ट्टेयलुक, (न.) दो जमातुओंसे अपेक्ष पदार्थ ।

ट्टाष्ट, (स.) चौदा । चौदा ।

ट्टानुप्यायल, (पु.) एक प्रकार का मोद
पिठा हुआ पुन ।

ध

ध, (पु.) धर्म । कुदेर । मझा । धन ।

धक्का, (वि.) नारा करना ।

धट, (पु.) गुला । लकड़ी । तराश ।

धटक, (पु.) धरती की एक तील ।

धल, (वि.) जनि करना । राग करना ।

धल्ल, (पु.) धरती ।

धन्, (कि.) धानों को उतरान करना । राग
करना ।

धन, (न.) सन्तति । दीन । लूट का भाग ।

धनजय, (पु.) धन को जीतने वाला । अर्जुन ।
बहि । हाथी । रात को उठ करने वाला ।

धनु । वृषविशेष ।

धाराधर, (पु.) बाह्य । मेह ।
 धारावाहिन, (वि.) निरन्तर बहने वाला ।
 धाराम्भपात, (प्र.) महावृष्टिभूमला सर वर्षा ।
 धारिका, (स्त्री.) रात्री । भुजिया ।
 धारिणी, (स्त्री.) भूमि । निम्नत्र वा पङ्क्ति ।
 धारिन्, (पु.) धानू वा पेट । आठ. देने वाला ।
 धार्तराष्ट्र, (पुं.) एक सं. । एक इत्त ।
 धृतराष्ट्र की सन्तान । दुर्योधन आदि ।
 धार्मिक, (वि.) धर्मशील । धर्मात्मा ।
 धर्मी ।
 धाव्, (कि.) भागना । नहरी चलना ।
 धावक, (पु.) दौड़ने वाला । दूत । घोषी ।
 धावन, (न.) साफ करना । शोध जाना ।
 धाव्य, (न.) दिहाई । निर्लेखनता ।
 धि, (कि.) पकड़ना । रखना । सन्तुष्ट करना ।
 धिक्, (अव्य.) किङ्कण । निन्दा ।
 धिक्कार, (पुं.) तिरस्कार । निरादर ।
 धिक्कृत, (वि.) किङ्कण गया । निन्दा ।
 तिरस्कृत ।
 धिक्, (कि.) जगाना । रहना ।
 धिक्कृत, (पुं.) सानत मलापत ।
 धियंघा, (पु.) चतुर ।
 धिषण, (पुं.) देवशुभ । बृहस्पति ।
 धिषणा, (स्त्री.) बुद्धि । तसला ।
 धिष्य, (न.) जगह । पर । शक्ति । तारा ।
 भाग । (पु.) शुक्र । ऊँचे पद के योग्य ।
 (वि.) ।
 धी, (स्त्री.) बुद्धि । समझ ।
 धीन्द्रियम्, (न.) धौल, वान आदि ज्ञानेन्द्रिय ।
 धीमत्, (पुं.) प्रतापान् । बृहस्पति । बुद्धि वाला । पण्डित ।
 धीति, (स्त्री.) पीना । ज्वना । अनुभव ।
 भक्ति ।
 धीर, (कि.) अपमान करना ।
 धीर, (वि.) धीरज वाक्ता । नम्र । मल वाला

तथा पण्डित । राजा बलि । बुद्धि को
 प्रेम्ने जाना । बुद्धिमात्री । पण्डित ।
 केसर । एक नायिका । प्रतिष्ठित प्रग ।
 धीरोदात्त, (पुं.) एक नायक । धीर और
 सान्त पुरुष ।
 धीघर, (पुं.) देवर्त । माथी बहने
 वाला ।
 धीशक्ति, (स्त्री.) शुभ्रा आदि पाठ उप ।
 धीराचिय, (पु.) मरी । समान्य ।
 धु, (कि.) कौपना ।
 धुंश्, (कि.) जगाना । रहना ।
 धुन, (वि.) खीना गया । कौन गया ।
 त्यक्त । कथित ।
 धुनिनी, (स्त्री.) नद्यानी । नदी ।
 धुन्धुमान, (पु.) बृहस्पति राजा का पुत्र ।
 नीलवृद्धी । इन्द्रगोप कीका ।
 धुरन्ध, (स्त्री.) चिन्ता । रथ का धुरी ।
 धुरन्धर, (वि.) शीघ्र होने वाला । मुख्य ।
 बैल ।
 धुरीण, (वि.) श्रेष्ठ । अच्छा ।
 धुर्य, (वि.) भार उठाने वाला । अच्छा ।
 सर्वोत्तम । प्रथम । मुख्य ।
 धुर्य, (कि.) मारना ।
 धुविज, (न.) यथादि में अग्नि का
 सुलपाना ।
 धुवन, (स.) बधस्थान । हिलना ।
 धू, (कि.) कौपना ।
 धूत, (वि.) कौप गया । खोड़ा गया । त्यक्त ।
 किङ्कण गया ।
 धूप, (कि.) चमकना । तपना ।
 धूप, (पुं.) एक प्रकार का पुष्प जिसे जलाने
 से छगन्ध युक्त धुआँ निकलता है । इसके
 पचाह, दशाह, शोडशाह आदि कई भेद हैं ।
 धनुर्भेद से नामभेद है ।
 धूपित, (वि.) पका हुआ । सन्तत । धूप
 दिया हुआ ।
 धूम, (पुं.) धुआँ ।

धूमकेतन, (पु.) धूममय एक तारों का समूह । एक काता तारा ।

धूमधोनि, (पु.) धूप । धोड़ा । धान । धौल । लकड़ी ।

धूमल, (पु.) धाने की लाल रंग का धान ।

धूम्या, (बी.) धूप का साधन ।

धूम्र, (पु.) धूमिल । धान की लाल रंग का धान ।

धूम्रक, (पु.) डेढ़ ।

धूम्रलोचन, (पु.) कृष्ण । मणिवाटर नामक एक सेनापति ।

धूम्रपर्ण, (पु.) धूमिल रंग का धूपने रंग का धान ।

धूमायती, (बी.) देवीविशेष ।

धूमिधर, (बी.) धान । धोड़ा । धौल ।

धूर, (कि.) धान । धान ।

धूर्जटि, (पु.) लड़ी लोनी लोक की धिगा । धूर धोड़ी धो । धिगा ।

धूर्त, (पु.) धुरी का धेड़ । धूर । धक । धावाही । धारी । धावधोरण ।

धूर्तक, (पु.) धूरक । धोड़ा ।

धूर्तकिण्व, (पु.) धारी ।

धूर्तद, (वि.) धूरक धरने का धान ।

धूलि-ली, (बी.) धान । धूप ।

धूलिपत्र, (पु.) धान । धक ।

धूलर, (पु.) डेढ़ । धूर । धोड़ा । धोड़ा ।

धूलिनि, (पु.) धूलि ।

धूर, (कि.) धिगा । धूर । धोड़ा । धोड़ा ।

धूम, धूम ।

धूमराष्ट, (पु.) धूमिल रंग का धान । धूर । धोड़ा । धोड़ा ।

धूमामर, (पु.) धूर । धोड़ा ।

धूमि, (बी.) धूर । धोड़ा । धोड़ा ।

धूम, धूम । धूर । धोड़ा । धोड़ा ।

धे धूमिल धूम होने है । धूर की धूम ।

धूमिलेध, (पु.) धूमिल । धोड़ी ।

धूर, (कि.) धूमिल । धोड़ा । धोड़ा ।

धूर, (वि.) धूर । धोड़ा । धोड़ा ।

धूरधूर, (पु.) धूमिल धूर का धान । धूरधूर का धूप ।

धूरि, (पु.) धूमिल । (बी.) धूर । धोड़ा ।

धूर, (पु.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (पु.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (बी.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (पु.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (बी.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (पु.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (बी.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (पु.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (बी.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (पु.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (बी.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (पु.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (बी.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (पु.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (बी.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (पु.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (बी.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (पु.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (बी.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (पु.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (बी.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (पु.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (बी.) धूमिल । धोड़ा ।

धूर, (पु.) धूमिल । धोड़ा ।

निःसत्य, (वि.) धीरज रहित । कमजोर ।

निःसम्पात, (पुं.) आधीरात ।

निःसरण, (न.) घर का द्वार । मरना ।
बुझना ।

निःसार, (पुं.) साररूप । केशों का पेड़ ।

निःसारण, (न.) घर में निकलने का
सारता ।

निःस्नेहा, (स्त्री.) प्रेमरहित । अतसी का
वृक्ष ।

निःस्थ, (पुं.) निर्धन । गरीब ।

निकट, (न.) समीप । पास ।

निकट, (पुं.) समूह । सार । धन ।

निकप-स, (पुं.) कर्साटी । सिखी । सान ।

निकर्षण, (न.) पास स्थानों के बाहिर
पूमने फिरने का स्थान ।

निकषा, (अग्य.) निकट । मध्य । रावतों
की माता ।

निकषोपल, (न.) सान । सिखी ।
कर्साटी ।

निकाम, (न.) इच्छानुसार । बहुत । घर ।
परमाप्ता ।

निकाय, (न.) निवास । एक धर्म वालों का
समुदाय ।

निकाय्य, (न.) घर ।

निकार, (स.) निरस्कार । अपमान ।
अपचार । झोटना । कुटना ।

निकाश, (पुं.) रश्मि । दृश्य ।

निकुञ्ज, (न.) उपवन । लता आदि से
ढका हुआ स्थान ।

निकुम्भ, (पुं.) कुम्भकण्ठ का पुत्र । दन्वी
देव ।

निकुम्भला, (स्त्री.) लता में स्थापित कुम्भ
देव विशेष ।

निकुम्भ्य, (न.) समूह । समूह ।
कौमय । बहुता ।

निरुज, (वि.) निरुद्ध । निरुद्ध । भूने ।
निरुद्ध ।

निरुजति, (स्त्री.) धूर्तता । निरुद्ध ।
अपमान । निर्धनता ।

निरुद्ध, (वि.) जाति श्रीर आचार से
निन्दित । नीच । अधम ।

निरुत्तन, (न.) घर ।

निरुच, (पुं.) सिद्धि ।

निरुमण, (स.) कुचलता ।

निरु-का-ण, (पुं.) वीणा का शब्द ।

निरुक्षित, (वि.) कैला गया । स्थापित ।

निरुक्षेप, (पुं.) धरोहर । ठीक करने के लिये
शिल्पी के हाथ में लगी गयी वस्तु ।

निरुखनन, (न.) सोद कर गाना ।

निरुख्य, (पुं.) बीना । दस हजार करोड़ ।
दस लाख संख्या ।

निरुखात, (वि.) गदा । लोहा हुआ ।

निरुखिल, (वि.) सम्पूर्ण । सकल ।

निरुगड, (पुं.) भुवना । सकरी । इपकरी ।
देवी ।

निरुगडित, (वि.) रंभा हुआ ।

निरुगद, (पुं.) भाषण । निष्ठा कर पाठ
करना ।

निरुम, (पुं.) निरुचय । प्रतिष्ठा । वेद ।
ग्याय शास्त्र के पद्य अथवा वेदों में से
अन्तिम अथवा व्यापार । वेद की शाखा ।

हाड । मार्ग ।

निरुमन, (न.) ग्याय शास्त्र का अथवा
विशेष ।

निरुग-र, (पुं.) भोजन । आहार ।

निरुग, (पुं.) गोरे के गले का स्थान ।

निरुग, (पुं.) पन । मल । निरा । मूत्र
विशेष । विष ।

निरुहीन, (वि.) रोना हुआ । पीड़ा ।
विह्वल हुआ ।

निरुम्यन, (न.) भाषण । घर ।

निरुग, (पुं.) विह्वलता । लीला । वपन ।
कीर्ति । भाषण । बहुता । दान । निरा ।

निरुग ।

निघादस्थान, (न.) रोक्ने का स्थान ।
 शीघ्र बरिष बोझा पदाथों में से अन्तिम
 पदार्थ ।

निघाद, (पु.) शाप । बटवचन ।

निघ, (पु.) गेद । कुष्ठ । कुल । निजना
 उँचा उतना ही चौड़ा । पाप । —

निघाद, (पु.) अर्थ सहित शब्दसमूह ।
 विशेष कर के वैदिक शब्दों का संग्रह ।
 मित्रे वारक मुनि ने निघात में किया है ।
 वैदिक का कोरा निघात हर एक वस्तु के
 नाम और गुण-दीर्घ है ।

निघात, (पुं.) भोजन । आहार ।

निघ, (वि.) अपाणि । शुष्क गवा ।
 “ शिष्यान्वयनिघ— ” लीलावती ।

निघा, (पुं.) बड़ा हुआ । डेर । समूह ।

निघा, (पु.) शरीरकृत । समूह ।

निघित, (वि.) पुरित । भरा हुआ । फैला
 हुआ । लपेटा । मिला हुआ । रखा हुआ ।

निघोल, (पुं.) शोली का परदा । डपड़ा ।
 चादर ।

निघ, (न.) अपना ।

निघल, (न.) कपाल । माथा ।

निघा, (न.) दिया हुआ । पुनः २२२२२२२२ ।

निघा, (पु.) कटिदेश । पूरक । गन्धा ।
 हाट । किनारा । कमर ।

निघा, (श्री.) श्री ।

निघा, (अन्व.) सर्व । अतिशय ।
 विशेष कर के ।

निघा, (न.) बहुत नीचा । पाताल विशेष ।

निघा, (न.) एकाठ । असाधारण ।
 अतिशय । बहुत । सचने ।

निघा, (न.) निरन्तर । अनन्त । अचर ।
 अन्त रहित । (पु.) समूह ।

निघा, (न.) सम्प्रासनादि अति-
 दत्त करने योग्य कर्म ।

निघा, (अन्व.) सदा । सर्व । रोचतेन ।
 निघातिनिघा कर्म । कोई कर्म जो किसी

विशेष उद्देश्य की पूर्ति के लिये निघ
 किया जाय । कोई सामयिक कृत्य जो
 समय पर सर्वत्र किया जाय ।

नित्यमुक्त, (पु.) परमात्मा । और रोच
 निघातेन आदि श्रुतिगुण निघाते वेदों में
 “ अद्विष्टो-परम पदार्थसदा परमनिघातः ”
 इत्यादि कहा है ।

नित्ययुक्त, (पु.) बलि-वैद्यपदेव । अलि-
 होनादि ।

नित्यसत्ययुक्त, (वि.) ईश्वरान् ।

नित्यसमाप्त, (पु.) समाप्तविशेष ।

नित्याभिव्याय, (पुं.) वेद न पढ़ने का
 निवृत्त दिन । अतिशयादि ।

नित्याभिव्याय, (वि.) केवल शरीर की
 रक्षा करने वाला । योगाभ्यास में निरत ।

निघा, (न.) उदाहरण । अर्थोद्धार ।

निघा, (पु.) गन्ध । पसीना । गर्मों को शत्रु ।

निघा, (पु.) सूर्य ।

निघा, (न.) आधिकारण । शुद्धि । बल के
 विरसी । अचक्षण । रोग निर्वय करने वाला ।
 रोग का मूल कारण और सामान्य लक्षण
 तथा परिणामनिघातक ग्रन्थ विशेष ।

निते—“ निघाते माधन-भोक्तः । ”

माधननिघात ग्रन्थ । तथा और भी
 वैदिक के ग्रन्थविशेष । रोग का कारण
 तपःफल की वाचना ।

निघा, (वि.) उपचित । बड़ा हुआ ।
 ठेक मिला गया ।

निघा, (न.) ध्यान विशेष ।
 विचारोपपन्न कर्म में निघात रोग ।

निघा, (पु.) शासन । आका । बचन ।
 पात । वर्जन ।

निघा, (श्री.) नींद ।

निघा, (पु.) बरख । भार । कुष्ठ ।
 लम्ब से पाठ्यों स्थान ।

निघा, (न.) आचम । भगवान् ।
 वापः ।

निधि, (पुं.) धन । वह धन जिसका कोई पाने वाला या स्वामी नहीं । अवलम्ब । जैसे " दयानिधिः " । " वारिधिः " ।

निधीश, (पुं.) कुंजर ।

निधुयन, (न.) सारत । कीटा । संयोग । मेथुन ।

निन्द, { (पुं.) ध्वनि । शब्द । रण या निन्दा, { गान्धी का शब्द ।

निन्दा, (स्त्री.) दुर्गति । अपमान । दोष ।

निन्दक, (पुं.) निन्द करने वाला ।

निन्द्य, (पुं.) निन्द करने योग्य । पुण ।

निपत्या, (स्त्री.) पुद्गल ।

निपात, (पुं.) धरण । व्याकरण में च, प्र आदि अमीय-वाचक प्रत्यय ।

निपात, (न.) कुर्वा का रौंद । दुपेड़ी ।

निर्मादित, (रि.) निर्मोहा गया ।

निपुण, (रि.) महीन । जतुर ।

निपुण्य, (पुं.) छिमी वस्तु का छिमी नियत समय पर देने की प्रीति । भण्ड या प्रवृत्तकला । मृत्प्रेषणविशेष । बधन । अंश का पैक । अनाह रोम निगमों मल मूत्र इकट्ठा करे ।

निपुण्यत, (न.) देह । नाँवा । नीला का ऊपर का भाग ।

निम, (पुं.) बहाना । मट्ठा । समान ।

निभृज, (रि.) धृष्ट । निर्जन । सुकान्त । अन्तःस्थ । निरीह । गी । निधन ।

निमज्जपु, (पुं.) आवाहन । स्नान करना । बुधवार दिन रहना ।

निमज्जन, (न.) बुधवार दिन रहना । बुधवार के मूलाद ।

निमज्जन, (न.) बुधवार । बुधवार ।

निमज्जन, (न.) बुधवार । बुधवार ।

निमि, (पुं.) बुधवार । बुधवार ।

निमि, (न.) बुधवार । बुधवार ।

निमि, (न.) बुधवार । बुधवार ।

निमि, (न.) बुधवार । बुधवार ।

निमित्त कारण, (न.) ग्याय सा कारण विशेष । जो निमित्तमान हो घटा, दीपक आदि का कुम्हार, सूत्र आदि निमित्त कारण है । मटी दान कारण ।

निमिप, { (पुं.) वह समय जिस निमेष, { घटित का पलक क्षण है ।

निमीलन, (न.) धाति का आका सम्प्रेक्षा ।

निम्न, (रि.) गभीर । नीचा । गद्ग । गद्ग । रोल ।

निम्नगा, (स्त्री.) नदी । गद्गरी बहने वाली ।

निम्नोन्नत, (रि.) ऊँचा नीचा । दरा धीरे उठा हुआ । अक्षय ।

निम्न, (पुं.) नाम का पैक ।

निम्नोन्नत, (न.) अक्षय ।

नियत, (रि.) निर्दिष्ट । पक्का । निर्दिष्ट ।

आचार बलि । नियम वाला । नियम का ।

नियति, (स्त्री.) नियम । गाय ।

नियन्तृ, (पुं.) शासक । शाहीशाह । म दण्ड देने वाला ।

नियन्तृ, (रि.) अक्षय । मडा हुआ । अक्षय दण्ड दण्ड देने वाला ।

नियम, (पुं.) प्रतिभा । निर्दिष्ट । म शासन । मन्त्र । मन्त्र । मन्त्र ।

नियम, (पुं.) प्रतिभा । निर्दिष्ट । म शासन । मन्त्र । मन्त्र । मन्त्र ।

नियम, (पुं.) प्रतिभा । निर्दिष्ट । म शासन । मन्त्र । मन्त्र । मन्त्र ।

नियम, (पुं.) प्रतिभा । निर्दिष्ट । म शासन । मन्त्र । मन्त्र । मन्त्र ।

नियम, (पुं.) प्रतिभा । निर्दिष्ट । म शासन । मन्त्र । मन्त्र । मन्त्र ।

नियम, (पुं.) प्रतिभा । निर्दिष्ट । म शासन । मन्त्र । मन्त्र । मन्त्र ।

नियम, (पुं.) प्रतिभा । निर्दिष्ट । म शासन । मन्त्र । मन्त्र । मन्त्र ।

नियम, (पुं.) प्रतिभा । निर्दिष्ट । म शासन । मन्त्र । मन्त्र । मन्त्र ।

नियम, (पुं.) प्रतिभा । निर्दिष्ट । म शासन । मन्त्र । मन्त्र । मन्त्र ।

नियम, (पुं.) प्रतिभा । निर्दिष्ट । म शासन । मन्त्र । मन्त्र । मन्त्र ।

नियम, (पुं.) प्रतिभा । निर्दिष्ट । म शासन । मन्त्र । मन्त्र । मन्त्र ।

निर, (व्य.) निरुप । नहीं । निरुपय ।
कारि ।

निरुध, (वि.) बरतारित । पण्डित ।

निरुग्नि, (पु.) अग्निहविः । अग्नि द्वारा
दिये जाने वाले वैदिक कर्मादि से रहित ।

निरुद्ध, (वि.) जो अङ्गुलि से भी न धामे ।
जो बरा में न हो । बन्दही ।

निरुद्धन, (वि.) निरुद्ध । पराजित ।

निरुत्तिष्ठ, (वि.) पराजित । लज्जित ।
निमते वह पर कोई न हो ।

निरुत्थय, (वि.) मारारहित । न बन्ने
वाला । अवाधिक । लज्जित ।

निरुत्तर, (वि.) लगातार । निरुद्ध ।
रक्षण ।

निरुपय, (वि.) निरुद्ध ।

निरुपय, (वि.) न बन्ने वाला । अवाधिक ।

निरुपय, (वि.) उपर्य । निरुद्धोजन ।

निरुपय, (वि.) वैदिक ।

निरुपय, (वि.) वीरहित । अशक्त ।

निरुपय, (पु.) आचारहित ।

निरुपय, (वि.) लज्ज । लज्ज ।

निरुपयित, (वि.) पाषाण आदि लोह
वर्ण ।

निरुपय, (व.) वीर्याय । वीर्या ।
माना । निरुद्धता । निरुद्ध करवा ।

निरुपय, (वि.) दूरा गया । वीरिल विद्या
गया । निरुद्ध ।

निरुपय, (व.) निरुद्ध । वीर्या ।
निरुद्ध करवा ।

निरुपयित, (वि.) निरुद्ध होने वाला ।

निरुपय, (वी.) उपर्य । निरुद्ध ।

निरुपय, (वि.) लज्ज में निरुद्ध । लज्ज
रहित । वन का वन का वन ।

निरुपय, (व.) वीर का एक वीर निरुद्ध ।
वरा दूका । निरुद्ध निरुद्ध ।

निरुपय, (वी.) निरुद्ध । वन । निरुद्ध ।
निरुद्ध ।

निरुपय, (वि.) अङ्गुलि ।

निरुद्ध, (पु.) अङ्गुलि ।

निरुद्ध लक्षण, (वी.) लज्जित ।
लज्जित ।

निरुद्ध, (वी.) अङ्गुलि । अङ्गुलि ।

निरुद्ध, (व.) अङ्गुलि के अङ्गुलि लक्षण
का प्रयोग करने वाला निरुद्ध ।

निरुद्ध, (वि.) वीरित । निरुद्ध ।
वित्त ।

निरुद्ध, (व.) लज्ज । अङ्गुलि । लज्ज ।

निरुद्ध, (व.) लज्जित । लज्जित । लज्जित ।
लज्जित । लज्जित ।

निरुद्ध, (पु.) अङ्गुलि वीरित निरुद्ध निरुद्ध
का वीरित । लज्जित । लज्जित । लज्जित ।
लज्जित । लज्जित ।

निरुद्ध, (पु.) लज्जित वीरित निरुद्ध ।
लज्जित । लज्जित । लज्जित । लज्जित ।

निरुद्ध, (वी.) लज्जित । लज्जित । लज्जित ।
लज्जित । लज्जित ।

निरुद्ध, (पु.) लज्जित निरुद्ध । लज्जित ।
निरुद्ध । लज्जित । लज्जित । लज्जित ।

निरुद्ध, (पु.) लज्जित । लज्जित । लज्जित ।
लज्जित । लज्जित ।

निरुद्ध, (पु.) लज्जित निरुद्ध । लज्जित ।
लज्जित । लज्जित । लज्जित ।

निरुद्ध, (पु.) लज्जित । लज्जित । लज्जित ।
लज्जित । लज्जित ।

निरुद्ध, (वि.) निरुद्ध । लज्जित ।

निरुद्ध, (पु.) लज्जित निरुद्ध ।

निरुद्ध, (वि.) निरुद्ध । लज्जित ।

निरुद्ध, (पु.) लज्जित । लज्जित । लज्जित ।
लज्जित । लज्जित ।

निरुद्ध, (वी.) लज्जित । लज्जित । लज्जित ।

निरुद्ध, (पु.) लज्जित ।

निरुद्ध, (वी.) लज्जित ।

निरुद्ध, (पु.) लज्जित । लज्जित । लज्जित ।

निरुद्ध ।

निर्दिष्ट, (वि.) सक्र । सशक्ति ।
सम्पन्न ।

निर्दिष्टक, (उ.) घोड़ी । साक करने वाला ।

निर्दिष्टन, (उ.) अनिश्चित ।

निर्दिष्ट, (वि.) उद्दिष्ट । बालाया हुआ ।
दहाया हुआ । कहा हुआ । दितलाया
हुआ ।

निर्दिष्ट, (उ.) शस्त्र । चाक । बैन ।
" कान्देश प्रीतिर्निर्दिष्टा भूतको यथा ।"
देश से बाहर हुआ ।

निर्दिष्ट, (उ.) धन से रहित । गरीब ।

निर्दिष्ट, (न.) पुनराप । निश्चय
बाना ।

निर्दिष्ट, (वि.) निश्चय किया हुआ ।

निर्दिष्ट, (वि.) हठ से रहित । वैदिक ।

निर्दिष्ट, (उ.) हठ । शर्मा । आग्रह ।
अविरोध ।

निर्दिष्ट, (वि.) निश्चय । बाधापण ।
वर्द्धन ।

निर्दिष्ट, (उ.) मर्यादा । अन्त ।

निर्दिष्ट, (न.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्टक, (न.) मन्त्री का अन्त ।
वर्द्धन ।

निर्दिष्ट, (वि.) अविरोध ।

निर्दिष्ट, (वि.) मुक्त । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (न.) अविरोध । विन्दु के
अन्त । अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (उ.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (उ.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (न.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (न.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (उ.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (उ.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (न.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (न.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (वि.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (न.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (न.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (उ.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (न.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (न.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (उ.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (वि.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (उ.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (न.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (वि.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (उ.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (न.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (उ.) अविरोध । अविरोध ।

निर्दिष्ट, (न.) अविरोध । अविरोध ।

सन्तोषोपादन । शोभना । इष्टानुसार लभना ।	निशाम, (न) शीघ्रीकरण । तेज करना ।
निर्द्दिष्टि, (पु) शय को जताने के लिये ले जाने वाला ।	निशाम्त, (न.) पर ।
निर्द्दिष्ट, (पु.) शय ।	निशामति, (उ.) चन्द्रमा ।
निलय, (पु.) पर । आश्रयस्थान । रहने की जगह ।	निशीथ, (पु.) आश्रित । रात ।
निषय, (न.) शिवा आदि के नाम पर लिखी वस्तु का देना ।	निशीथिनी, (स्त्री) रात ।
निषर्जन, (न.) हटाना । जो बर्ष गज भूमि ।	निशुभ, (उ.) शुभ दृष्टि का भाई । एक दृष्टि । मङ्गला ।
निषर्ण, (न.) मानना ।	निश्चय, (उ.) सत्यपरहित सिद्धान्त । निवेष्ट । वक्ता ।
निषस्तति, (स्त्री.) दुष्ट । पर ।	निश्चय, (नि.) स्थिर । पक्का । भूमि । (स्त्री.) शास्त्रार्थ ।
निषण्ण, (पु.) मान । मोक्ष ।	निश्वास, (उ.) श्वास ।
निषमन, (न.) बर । कवचा ।	निषङ्ग, (उ.) नर्कल ।
निषद, (उ.) मनुष्य । समूह । भ्रष्ट ।	निषङ्गिन्, (नि.) धनुषधारी ।
निषात, (पु.) बागदिव देश । कवच ।	निषया, (स्त्री.) हाट । बाजार । दूकान । छोटा लक्ष्मी । पक्की ।
निषातकवच, (पु.) एक देव । यज्ञाद का पुत्र ।	निषय, (उ.) बर्ष । कामदेव ।
निषाय, (उ.) विश्व के लिये दान ।	निषय, (उ.) कठिन । एक देश । निषाद स्थल ।
निषास, (उ.) पर । आसता ।	निषास, (उ.) पीना का गले का रस । बाणशस्त्र । सर्वलक्ष्म निशेप ।
निषिद्ध, (नि.) बन् । मोटा ।	निषादिन, (उ.) पक्षवत । इतिव ।
निषीत, (न.) कपट में बड़ा हुआ जनेऊ । कादे पहने हुए ।	निषिद्ध, (नि.) दुष्ट । रोषा हुआ । दमका हुआ ।
निषृत्त, (न.) निरत । हटा हुआ । शीघ्र गया । पुराण ।	निषेद्ध, (उ.) वर्ज्य ।
निषृत्ति, (स्त्री.) उपवास । हटना । निरति ।	निष्क, (कि.) माना ।
निषेदन, (न.) सम्मानपूर्वक निशचि ।	निष्क, (उ.) सोलह मारी की सौ । १०० रत्नी कर सोना । सोने का बरतन ।
निषेध, (उ.) विधान । धरती । जलानी । विवाह । रथान ।	निष्कर्ष, (उ.) निषेध । निश्चय । स्तर । तप ।
निषेधन, (न.) पर । प्रवेश । रचना ।	निष्काल, (नि.) कालात्यय । जो दूर में मानता हो । (उ.) बाधक ।
निष्, (स्त्री.) रात । हस्ती ।	निष्कासित, (नि.) निकाला हुआ ।
निशा, (स्त्री.) रात । हस्ती । मेघ आदि रशि समूह ।	निष्कुट, (उ.) पर के पास का उपवन । लेन । अन्तर्गुह । (स्त्री.) शलाघी ।
निशाकर, (उ.) चन्द्रमा । पूर्वा ।	निष्कुयिन, (नि.) सविन । रोषा गया । शास्त्र ब्रह्मा गया ।
निशाघर, (उ.) राक्षस । वस्तु । शक्ति । विशेष । चक्र । शीर । रात की निशने वाला ।	

(च.) नीचे । बोहा । हृद ।
 (पुं.) भोम । बोलला ।
 (पुं.) पथी । विविधा । बोलते में
 दा होने वाला ।
 (वि.) लाया गया । पहुँचाया गया ।
 (झी.) एक शाक । म्यास । उचिन
 पत्रहार ।
 शारम्भ, (म.) नीति के प्रथम ।
 झ, (वि.) नीति को जानने वाला ।
 (पुं.) कदम्ब । नीला । अशोक ।
 रहरिया ।
 मान, (वि.) पहुँचाया जा रहा । लिया
 जा रहा ।
 (न.) जल । रह ।
 झ, (म.) कमल । मोटी । जलजीव ।
 (वि.) रज से रहित ।
 द, (पुं.) बादल । मोषा । (वि.)
 मे दाँव वाला ।
 जि, } (पुं.) समुद्र ।
 निधि, }
 झ, (वि.) गाढ़ा । बना । धिक्
 रहित ।
 स, (वि.) कृता । रसहीन ।
 जजन, (म.) भारतीय उपमहाद्वीप ।
 ज्झ, (पुं.) शैवर्द्धित । आराम ।
 त, (पुं.) नीला । बानर विशेष । निधि
 विशेष । पर्यंत विशेष । लाजजन ।
 कलक । नीलम मणि ।
 लक, (म.) बाला नमक ।
 लल्लपल्ल, (पुं.) महादेव । एक पत्नी ।
 परीक्षा । मोर ।
 ललोहित, (पुं.) महादेव । बाला और
 लाल भिन्ना हुआ रंग ।
 लल्लपल्ल, (पुं.) बलदाऊनी । शनिश्चर ।
 लल्लपल्ल, (म.) नीले रंग का कपड़ा ।
 ललोत्पल, (म.) नीले रंग का कमल ।
 लल्लपल्ल, (पुं.) लुपता । निजी के भाव ।

नीली, (झी.) नीली । शियों के लहंगे का
 नाम ।
 नीलुत्त, (पुं. झी.) जनपद । देश ।
 नीशार, (पुं.) परी । काना । तं ।
 नीहार, (पुं.) कुशास । कुहर ।
 नु, (च.) तर्कणा । विरुद्ध । अपमान ।
 अनुभव । प्रश्न । काल । म्यत्रि ।
 नुति, (झी.) सुति । पूजा ।
 नुत्त, (वि.) प्रेरित ।
 नुत्त, (वि.) प्रल । प्रेरित । निरुत्त ।
 नूतन, (वि.) नया ।
 नून, (वि.) नया ।
 नूत, (पुं.) शस्त्र का दाकत ।
 नून, (वि.) समूचा ।
 नूनम्, (च.) निरुत्त । तर्कणा । समर्थ ।
 कथेका । वचनार्थ ।
 नूपुर, (पुं.) नेवर । निधिया ।
 नू, (पुं.) पुष्प । मनुष्य ।
 नृकरोटिका, (झी.) मनुष्य की शीपरी ।
 नृग, (पुं.) एक बड़े दानी रामा ।
 नृति, (झी.) नाचना ।
 नृत्त, } (म.) शास्त्र लय के साथ नाचना ।
 नृत्य, }
 नृप, (पुं.) राजा ।
 नृपति, (पुं.) राजा । कुनेर ।
 नृपय, (पुं.) पशु की तरह निरुत्त
 मनुष्य ।
 नृपाध्य, (पुं.) राजपुत्र बक ।
 नृयुत्त, (वि.) नृ । नीच । लुनी ।
 नृत्ति, (पुं.) विष्णु का एक चतुर् ।
 मनुष्यों में शेर ।
 नेत्रक, (पुं.) धोनी ।
 नेत्रा, (वि.) मनुष्य । हस्ति । मातृ ।
 नेत्र, (म.) मनुष्य की ललाटे । नीच । रज ।
 नेत्रपद्म, (पुं.) बज्र ।
 नेत्रवन्ध, (पुं.) आँखों की रज ।
 नेत्राम्बु, (म.) नीच ।

नेदिष्ठ, (वि.) अत्यन्त निकटवर्ती ।
 नेदीयान्, (वि.) नहुँत ही नजदीकी ।
 नेप, (पुं.) पुनर्हित ।
 नेपथ्य, (न.) रंगभूमि । स्टेज । बैराग्या
 बनाने का स्थान ।
 नेपाल, (पुं.) नेपाल देश ।
 नेम, (पुं.) समय । अवधि । लण्ड । प्रकार ।
 घल करत । गदा ।
 नेमि, (स्त्री.) गवरी । पहिये की लकीर ।
 जीनों के एक देशता ।
 नेमिश, (न.) नेमिपारण्य (नामसार) क्षेत्र ।
 नेमी, (स्त्री.) पहिये की लकीर । गवरी ।
 नेष्ट, (वि.) निविष्ट । अग्रिय । नापसन्द ।
 नेकट्य, (न.) निकटता ।
 नैकृतिक, (वि.) शुगलसोर ।
 नेगम, (पुं.) उपनिषद् । मन्त्रविद्या ।
 बनिया । व्यापारी ।
 नेज, (वि.) अपना ।
 नेत्य, (न.) नित्यता ।
 नेपुण्य, (न.) निपुणता । चातुरी ।
 नेमिस्तिक, (वि.) विशेष कारण से होने
 वाला (कर्म) ।
 नेमिप, (न.) नामसार क्षेत्र । नेमिपारण्य ।
 बाधुपुराणोक्त वह स्थान, जहाँ मझा का दिवा
 हुआ मानसचक्र आरा दूट कर गिर गया
 और तपस्या आदि के लिये सर्वोत्तम स्थान
 माना गया । " निमिःशीर्षवस्थितः " ।
 नैयामिक, (वि.) न्याय शास्त्र को पढ़ने या
 जानने वाला ।
 नेरन्तर्य, (न.) निरन्तरता । अखण्डता ।
 नेराश्य, (न.) नाउमिदी । आशा न रहना ।
 नेरुक्त, (पुं.) निरुक्तमन्त्रधी ।
 नेत्रन्त, (पुं.) राक्षस । पश्चिम दक्षिण दिशा
 के सामी ।
 नेर्गुण्य, (न.) निर्गुणता । शक्ति ।
 नेय्य, (न.) निवेदन (धर्म) करने की
 साम्य । भगवान् का भाव ।

नीश, (वि.) रात का ।
 नैयध, (पुं.) महाराज नथ । श्रीर्ष श्री
 का बनाया महाराज्य ।
 नैष्कर्म्य, (न.) कर्म न करना । नै
 रहना ।
 नैष्ठिक, (पुं.) बालभ्रमारी ।
 नैसर्गिक, (वि.) स्वाभाविक । सम्भवित
 नो, (अ.) नहीं । अमान । निषेध ।
 नोचेत्, (अ.) नहीं-तो ।
 नोदना, (स्त्री.) प्रेरणा ।
 नो, (स्त्री.) नाव । नेडा ।
 नीका, (स्त्री.) नाव ।
 नीकादण्ड, (पुं.) डोंक ।
 न्यकाट, (पुं.) अनादर । भिडार ।
 न्यग्रोध, (पुं.) बगद का पेड़ ।
 न्यङ्ग, (पुं.) मुनिविशेष । बारहतिना ।
 न्यञ्जित, (वि.) भीषा ।
 न्यस्त, (वि.) रक्ता गया । त्यक्त ।
 न्यस्तवण्ड, (पुं.) सन्यासी ।
 न्यस्तशुक्ल, (वि.) त्यक्ताश्व । निहन्ता ।
 न्याय, (पुं.) उचित । इन्साफ । नीति ।
 दशेन शास्त्रों में से एक दशेन शास्त्र ।
 न्याय्य, (वि.) युक्तियुक्त । मुनासिब ।
 न्यास, (पुं.) धरोहर । अमानत । सन्यास
 रहना ।
 न्युञ्ज, (पुं.) कुरानिर्मित सुवा । (न.
 कपारत । (वि.) कुववा । भीषा ।
 न्यून, (वि.) कम । निम्नो योग्य ।

प

प, पीना । पचाना । पाप । पता । पण्डा ।
 पक, (वि.) पका हुआ । रद ।
 पकल, (न.) भील का फल । चाण्डाल का
 फोहरा ।
 पक्ष, (पुं.) २४ दिन । पराकाश । पल
 सहाय । तरक ।
 पक्षक, (पुं.) लिफड़ी । पाता या फोट
 दीवार ।

पक्षति, (श्री.) पक्षपाते की आत्म्य स्थिति ।
पक्षता । प्रतिपक्ष स्थिति । पक्षियों के पतों की जड़ ।

पक्षपात, (पुं.) तरकशाला । पक्ष का पिर जाना । पक्ष भङ्ग जाना ।

पक्षान्त, (पुं.) अन्ततम और पूर्वों का अन्त ।
अन्तमें पक्षपात समाप्त हो ।

पक्षित, (वि.) सहायता देने वाला । कान्धवा-
यन मुनि ।

पक्षी, (पुं.) चिरिया । शीर । पक्षपाते
वाला । मरीना ।

पक्ष, (न.) पक्ष ।

पक्ष, (पु. न.) बीच । पाप ।

पक्षज, (न.) कमल । (वि.) जो बीच
में पैदा हो ।

पक्षिल, (वि.) पैला । बीच का ।

पक्षवह, (न.) कमल । समस्त पक्षी ।

पक्षि, (श्री.) पक्षि । अन्तः । अन्तः ।

पक्षिपक्ष, (पुं.) पूर्व । अन्तः । अन्तः ।
न पैदने लायक । अन्तः । अन्तः ।
अन्तः । अन्तः ।

पक्षिपक्ष, (पुं.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।
अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्षिपक्ष, (पुं.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (वि.) अन्तः । (पुं.) अन्तः ।

पक्ष, (न.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (पुं.) अन्तः ।

पक्ष, (न.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (पुं.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (पुं.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (न.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (श्री.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (पुं.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (न.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (श्री.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (पुं.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (पुं.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (न.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (श्री.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (पुं.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (न.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (श्री.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (पुं.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (न.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (श्री.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (पुं.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (न.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (श्री.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पक्ष, (पुं.) अन्तः । अन्तः । अन्तः ।

पद्मपुराण, (न.) अठारह पुराणों में से एक ।
पद्मसन्ध, (पुं.) शम्भुसम्बन्धी अथवा
विरोध ।

पद्मयन्त्र, (पुं.) सूर्य । भीरा ।
पद्मभू, (पुं.) पद्मोद्भव । अम्बा ।
पद्मराग, (न.) माणिक्य । लाल ।
पद्मसाम्यन्त्र, (पुं.) सूर्य । अम्बा । राजा ।
कुवेर ।

पद्मा, (स्त्री.) लक्ष्मी । लवण । मनसा देवी ।
कुम्भ का पुष्प ।

पद्मासन, (न.) बैठक भेद । आसन
विशेष ।

पद्मिनी, (स्त्री.) कमलों का समूह । कमलों
वाला देश । स्त्रीविशेष ।

पद्मिन्, (पुं.) शशी । कमलों वाला ।

पद्मेशय, (पुं.) विष्णु ।

पद्य, (न.) श्लोक । कविता । कवियों की
सन्दीपन रचना ।

पद्, (क्रि.) स्तुति करना ।

पद्मस्त, (पुं.) कटहर । कौटाल । कपटकी-
फल ।

पद्म, (त्रि.) गला हुआ । गिरा हुआ ।

पद्मग, (पुं.) सौंप । सर्व ।

पद्मगाशन, (पुं.) गडक । सौंप का लाने
वाला । सर्वभोगी ।

पद्मज्वा, (स्त्री.) पाँव में बाँधी गया । चर्म-
पादुका । जूती ।

पद्मपा, (स्त्री.) दक्षिणी एक तालाव । पद्मा
सरोवर । जहाँ श्रीरामचन्द्र और सुमीन की
भेट हुई थी । नदीविशेष ।

पद्, (क्रि.) जाना ।

पद्मस, (न.) दूध । जल । पानी ।

पद्मस्य, (त्रि.) दुग्धविशार । दही, मलाई
इत्यादि । मिठा । अर्द्धशुद्धि और दुग्ध-
मिनी स्त्री ।

पद्मस्थिनी, (स्त्री.) दूध वाली । गौ । नदी ।
कावेरी । नर्मदा । जीवनी । लवि ।

पयोधर, (पुं.) मेघ । भी का मर
नारियल ।

पयोधि, (पुं.) समुद्र ।

पयोधत, (न.) बारह दिन का वनमि
निसमें केवल दूध पिया जाता है ।

पर, (त्रि.) भिन्न । भीर । दूसरा । अलग
दूर । सर्वोत्तम । सुटकारा । केवल । (न.)
अम्बा । (पुं.) राजा ।

परःशत, (न.) सौ से अधिक ।

परःश्वस, (अन्व.) परतों का दिन ।

परःसहस्र, (न.) एक हजार से उत्तर
की गिती ।

परकीय, (त्रि.) दूसरे का । (।)
(स्त्री.) उपनायिका ।

परच्छन्द, (पुं.) दूसरे की इच्छा । प्रा-
धीन ।

परजात, (त्रि.) दूसरे से उत्पन्न ।

परतंत्र, (त्रि.) पराधीन । दूसरे के अधीन ।

परत्व, (न.) वैशेषिक मतानुसार सिद्ध
शुद्ध विशेष एक भेद ।

परपिएडाद्, (त्रि.) पराधीनजीवी । दूसरे
के वचन से जीने वाला ।

परपुष्ट, (पुं.) कौशल (स्त्री) वैश्या ।

परपूर्वा, (स्त्री) दूसरा पति करने
वाली स्त्री ।

परभाग, (पुं.) दूसरे का हिस्सा ।

परभृत्, (पुं.) काक । कीरा ।

परम्, (अन्व.) निशेध । क्षेप । केवल ।
अनन्तर ।

परम, (त्रि.) प्रधान । ऊँच । बड़ा ।
पहला । श्रेष्ठ ।

परमम्, (अन्व.) अज्ञता । स्वीकार करना ।

परमर्षि, (पुं.) सम्मनेना । भेद सत्त ।

परमहंस, (पुं.) कुडीबक आदि प्रायमियों
में से एक प्रकार का सबसे ऊँचा अनिप
भेदी का सम्प्रदायी ।

परमाणु, (पुं.) बहुत छोटी वस्तु ।

पर्यन्ती, (स्त्री.) नाभीविशेष ।

परप, (पु.) स्नेहों की एक जाति ।

पा. (कि.) पीना, रक्षा करना ।

पांशु, (पु.) धूलि । रात । पाव ।

पांशुल, (वि.) मरुदेश । पानी ।

पाच, (पु.) पचना । एक ईश्वर ।

पाचशास्त्र, (स्त्री.) रसोपचार ।

पाचशास्त्र, (पु.) रस ।

पाचिक, (वि.) एक पत्र का । एक पल-

बारे का ।

पाचक, (पु.) रसोपचार ।

पाचन, (न.) पचाने वाला । चरन बगैरह ।

पाञ्चजन्य, (पु.) विष्णु का शङ्ख ।

पाञ्चाल, (पु.) पञ्जाब ।

पाटन्धर, (पु.) नीर ।

पाटल, (पु.) गुलाबी रंग ।

पाटलिपुत्र, (पु.) पटना शहर ।

पाटय, (न.) हीशिपारी । शम्भुकी ।

पाठ, (पु.) सब्द । पढ़ना ।

पाठक, (पु.) पढ़ाने वाला । मास्त्रों की

एक जाति ।

पाठशाला, (स्त्री.) पढ़ने की जगह । मदरसों,

स्कूल ।

पाठोन, (पु.) पढ़ना मजबूती ।

पाणि, (पु.) हाथ ।

पाणिपृथ्वी, (स्त्री.) पार्थी । ओड़ ।

पाणिमहण, (न.) हाथ पकड़ना । विद्या

सम्प्राप्त ।

पाणिनि, (पु.) व्याकरण के आचार्य एक

प्रसिद्ध मुनि ।

पाणिनीय, (न.) पाणिनिरचित -व्याकरण ।

पाणिसर्ग्य, (स्त्री.) रसो ।

पाण्डय, (पु.) राजा पाण्डु के लकड़के

पुत्रिष्ठर आदि ।

पाण्डु, (पु.) चन्द्रवर्णी एक राजा । पीछा ।

पाण्डुर, (पु.) पीछा । कोंवर का रोग ।

पाण्ड्य, (पु.) एक देश ।

पात, (पु.) पतन । गिरना । रहित ।

पातक, (न.) पाप ।

पातञ्जल, (न.) पञ्चसिद्धि ब्रह्म योग-

शास्त्र ।

पाताल, (न.) बुढ़ी के नीचे का लोक ।

पातुक, (वि.) गिरने वाला ।

पात्र, (न. स्त्री.) बर्तन । आधार । नाटक में

अभिनय करने वाला ।

पार्श्व, (वि.) दक्षिण पक्ष ।

पाथ, (न.) जल । अग्नि । सूर्य ।

पाथन्, (न.) जल । अग्नि । वायु ।

आकाश ।

पाथेय, (वि.) रास्ते में छाने के लिये

भोजन ।

पाथ, (पु.) चरण । पैर । चतुर्धर ।

बुध की जड़ ।

पाथकटक, (पु.) चूड़ । पोंनेर । कर्मभन ।

पाथकट्ट, (पु.) एक प्रकार का मृत् ।

एक दिवस का उपवास ।

पाथमहण, (न.) पालागन ।

पाथचारिन्, (पु.) पैरों चलने वाला ।

पैदल ।

पाथचार, (न.) रक्षा । लड़ाई ।

पाथ, (पु.) पैर । पीछा ।

पाथमूल, (न.) पैर का तलवा ।

पाथयिक, (वि.) पथिक । रोहो । पैदल ।

पाथार्थ, (न.) विविधा । पापजन ।

कर्मभन ।

पाथाल, (न.) श्लेष्म लवण ।

पाथुका, (स्त्री.) घने । लड़ाई ।

पाथ, (न.) पैर धोने का जल ।

पाथ, (न.) पीछा । शाप । पीने का बर्तन ।

रक्षा । नहर ।

पाथगोष्ठी, (स्त्री.) शास्त्रियों की मर्यादा ।

पाथभ्राजन्, (न.) पाथपाथ । मरिच पीने

का प्यावा या निलास ।

पानीय, (न.) जल । पीने योग्य ।

पिष्टक, (पु. न.) चावल के चूरे का बना हुआ । पीठी ।

पिष्टय, (पु. न.) धुन । भगवत् । सन् ।

पिष्टान, (पु.) कमर आदि सञ्चय ।

पिग्, (कि.) जाना । अपचना । लुब्ध । लालना । बल करना । मारना । देना ।

पिहित, (वि.) पिटा हुआ ।

पी, (कि.) पीना ।

पीठ, (पु. न.) पीठा । पीठी । पीछी ।

पीड, (कि.) बध करना । शेरार करना ।

पीडन, (न.) दबाव । कष्ट । आक्रमण ।

पीडा, (श्री.) व्याध । दुःख ।

पीडित, (वि.) दुःखित ।

पीत, (न.) हल्दी के रङ्ग जैसा ।

पीतक, (न.) केसर । हरताल । पीतल ।

पीतवासरम्, (पु.) श्रीकृष्ण ।

पीन, (वि.) शूल । मोघ । बृद्ध । सम्पन्न ।

पीनोष्मी, (श्री.) बहुत घोंटे धन काशी गी ।

पीनस, (पु.) नामिका का रोग जिसमें नाक से खीरे भागने हैं । नाक मल कर मिर जानी है । लोली । उग्राम ।

पीय, (कि.) मलय होना ।

पीयूष, (न.) अमृत । दूध ।

पील, (कि.) शैक्य ।

पीलु, (पु.) हाथी । हड्डियों का टुकड़ा । पूल ।

पीयू, (कि.) मोघ होना ।

पीयन, (वि.) शूल । मोघ । बध काता । (पु.) बाध ।

पीपद, (वि.) पुष्पी गी । रात्रियाँ । अरुण-गन्धा । शूल ।

पुलिङ्ग, (न.) पुन का निह ।

पुश्चली, (श्री.) अलसी श्री । इरव-रिया श्री ।

पुम्, (कि.) मलना ।

पुम्पन, (न.) गंध का अरार विरोध । दूध ।

पुंस्थ, (पु.) पुष्पन । बह विरोध । शुक्र ।

पुम्प-श, (उ.) चायमव । अथम ।

पुम्, (पु.) गौर का मिरा । पूरा ।

पुम्प, (पु.) रंज । किसी राश्र के पक्षि काने पर समझ धर्म उत्तम होता है जैसे नरपुम्प ।

पुम्प, (कि.) मापना । मापना ।

पुम्प, (न.) पूँव । दूध ।

पुम्, (पु.) राश्र । समूह । देर ।

पुम्, (कि.) अमन्य । दुष्टना । मितना ।

पुम्, (न.) मापकल । मिष्टी के प्याले । देना । दोना ।

पुम्प, (पु.) नगर । शाना । दशर । हथ का नगर ।

पुम्पिका, (श्री.) इलायची ।

पुम्पित, (वि.) पुष्पा हुआ । सापुट दिया हुआ ।

पुम्, (कि.) अपमान करना ।

पुम्, (कि.) मलना । पीसना ।

पुम्, (कि.) धर्मधर्म करना ।

पुम्परीक, (पु.) अम्बिधेय का दिमान । अहिवा । विरा कमल का पूल । दशर ।

पुम्परीकाश, (पु.) अमल-अमन । अम्बिधेय । अम्बिधेय ।

पुम्प, (पु.) एक प्रकार का मल । मापरी लम्प । विरक । दैत्य विरोध ।

पुम्प, (न.) अम्बिधेय । धर्म ।

पुम्पजन, (पु.) राक्षस ।

पुम्पजनेयवर, (पु.) डरेर ।

पुम्पभूमि, (श्री.) आश्विन । दिग्ध और दिवालय के अम्बिधेय ।

पुम्पहस्तोक, (वि.) निमका अम्बिधेय उरव-राक्षस है । अम्बिधेय । पुम्पहस्तोक ।

“पुम्पहस्तोक-अम्बिधेय-पुम्पहस्तोक-पुम्पहस्तोक ।

“पुम्पहस्तोक-अम्बिधेय-पुम्पहस्तोक-अम्बिधेय ।”

- पुण्याह, (न.) पुण्य उपनाने वाला दिन ।
' पवित्र दिन ।
- पुण्याहपाचन, (न.) वैदिक कर्म विशेष ।
- पुस्तिका, (स्त्री) छोटी मन्त्री ।
- पुत्र, (पुं.) बेटा । जनन ।
- पुत्रक, (पुं.) कृत्रिम पुत्र । धूर्त । शरम ।
पहाड़ विशेष ।
- पुत्रदा, (स्त्री.) वप्या । कर्बूटी । लम्पण-
कन्द ।
- पुत्रिकापुत्र, (पुं.) पुत्र के अभाव में पुत्र
के स्थान में स्वीकृत लक्ष्मी । लक्ष्मी
का लङ्का ।
- पुत्रेष्टि, (स्त्री.) पुत्र के लिये यज्ञ ।
- पुत्र, (क्रि.) मारना । हानि पहुँचाना ।
- पुत्रल, (पुं.) परमाणु । शरीर । आत्मा ।
शिखी का एक नाम ।
- पुनःपुनः, (अन्त्य.) धीरे धीरे । बार बार ।
- पुनःपुना, (पुं.) एक नदी ।
- पुनःसंस्कार, (पुं.) दुर्गा बार संस्कार ।
- पुनर, (अन्त्य.) भेद । फिर । अधिकार ।
- पुनरुत्पत्त्यदाभास, (पुं.) अलङ्कार विशेष ।
- पुनर्नय, (पुं.) नल । नी ।
- पुनर्भू, (स्त्री.) दुबारा ग्याही हुई । फिर
पेटा हुआ ।
- पुनर्वसु, (पुं.) विष्णु । शिव । अश्विनी से
मानवी नक्षत्र ।
- पुत्राग, (पुं.) कृष्ट विशेष । खेत कर्म ।
मायकन । धैर्य मनुष्य ।
- पुत्राग नरक, (पुं.) नरकविशेष ।
- पुमान्, (पुं.) पुत्र ।
- पुष्कोट, (न.) गढ़ ।
- पुट, (अ.) कागें ।
- पुटसर, (वि.) कागें आने वाला ।
- पुट, (न.) नगर । शहर ।
- पुत्रजन, (पुं.) जन्म ।
- पुत्रजन, (पुं.) मूर्तिपूजा : एक मन्त्र । शिव ।
१-१ । (वि.) पुत्र के जन्म के समय ।
- पुस्तः, (अ.) कागें ।
- पुस्तन्दर, (पुं.) इन्द्र । चौर ।
- पुस्तार, (न.) नगर का सरकाटक ।
- पुस्तान्धि, (स्त्री.) उत्साह ।
- पुस्तान्धि, (स्त्री.) कर्त । बहुत अधिक
वाली स्त्री ।
- पुस्तचरम, (न.) किसी कार्य की सिद्धि
के लिए निगमित देवता : प्रयोग ।
- पुस्तकार, (पुं.) पुना । इनाम । पागे
करना ।
- पुस्त्युत, (वि.) पागे दिया गया । इनाम
का काम ।
- पुस्त्यात्, (अ.) कागें ।
- पुरा, (अ.) पहले ।
- पुराकथा, (स्त्री.) पुरानी कथा ।
- पुराण, (वि.) पुराना । (न.) व्यासविन
अक्षरह मंत्र ।
- पुराणपुराण, (पुं.) विष्णु । (वि.) बुद्ध
आदर्श ।
- पुरातन, (वि.) पुराना ।
- पुराधिप, (पुं.) शहर का शासक ।
- पुराधिप, (पुं.) पुरानी चीजें मानने वाला ।
अनिष्टात्मक ।
- पुराधुन, (न.) शतशत । १३०० ।
- पुरी, (स्त्री.) नगरी ।
- पुरीजन, (स्त्री.) घात । नाडी ।
- पुरीय, (न.) रिश । धैर्य ।
- पुर, (पुं.) वस्त्रों का एक भाग । एक
दैन्य । एक नदी । मर्म । (वि.)
बहुत ।
- पुर, (पुं.) गीत । दर्द ।
- पुराकार, (पुं.) वस्त्र । शिथिल ।
उत्तम ।
- पुरासिद्ध, (पुं.) अर्थ पुत्र । ११००
आदर्श ।
- पुरासाध, (पुं.) मर्दि । धर्म, अर्थ, काम
का बोध ।

का भराव । एक प्रकार की गेटी । नाक
 के द्वारा साँस को धीरे धीरे सींचना ।
 वृक्ष विशेष । गन्ध विशेष ।
 एक, (पु.) एक प्रकार का नींबू । घ्रेन के
 शरीर को पूरा बनाने वाला । दूसरों पिण्ड ।
 जप, (पु.) नर । आदमी ।
 पू, (नि.) भरा हुआ ।
 पूर्णमास, (न.) भरा हुआ वर्तन । हर्ष का
 काल । यश में २५६ छुड़ी चावलों से भरा
 एक पान विशेष ।
 मास, (पुं.) पूर्णिमा के दिन करने
 योग्य यज्ञ विशेष ।
 पूर्णमा, (स्त्री) पूर्णमासी ।
 पू, (न.) तालाब । कूप । भरना । समय ।
 ढका हुआ । पूरित ।
 पूर्य, (कि.) बसना । बुलाना ।
 पूर्य, (नि.) प्रपम । समस्त । सारा ।
 ज्येष्ठ भाई ।
 पूर्य+देव, (पुं.) अक्षर । दीव्य । अथवा
 देवता ।
 पूश, (पुं.) पुराणिया देश ।
 पूक्ष, (पु.) पहिला पक्ष ।
 पूद, (न.) पहिला पद ।
 पूर्यत, (पुं.) उदयाचल ।
 पूर्यगुनी, (स्त्री) अश्विनी से म्यारहवीं
 नक्षत्र ।
 पूर्यपद, (पु. स्त्री.) अश्विनी से
 १५ वाँ नक्षत्र ।
 पूर्य, (पु.) अभिनय (नाटक) में
 हला अभिनय ।
 पूर्य, (न.) रोग का निदान ।
 पूर्य, (पु.) सुहर । नादी ।
 पूर्य-पादा, (स्त्री.) अश्विनी से
 दोसवीं नक्षत्र ।
 पूर्य, (पु.) पहला भाग दिन ।
 पूर्य, (अन्व.) पहिला दिन ।
 पूर्य, (कि.) इच्छा करना ।

पूर्य, (कि.) बढ़ाना ।
 पूर्य, (पुं.) मूर्त्य ।
 पू, (कि.) काम करना । प्रसन्न होना ।
 पालन करना ।
 पूच, (कि.) जोड़ना । मिलना । छून ।
 इच्छा होना ।
 पूच्छा, (स्त्री.) प्रश्न । भविष्य के विषय में
 प्रश्न ।
 पूतना, (स्त्री.) विशेष मन्त्रा वाली सेना ।
 पूय, (कि.) फैलना । फैलाना ।
 पूयक, (अन्व.) भिन्न । विना । नानारूप
 वाला ।
 पूयकजन, (पु.) नीच । मूर्ख । पामर ।
 पूयग्विध, (नि.) नानारूप । नाना
 प्रकार ।
 पूया, (स्त्री) कुन्ती ।
 पूयिनी, } (स्त्री.) भरा । भूमि ।
 पूयिनी, }
 पूयिचोपति, (पु.) भूषति । राजा ।
 पूय, (पु.) मोघ । राजा विशेष ।
 पूयक, (न.) विहवा । (पु.) बाजक ।
 पूयल, (नि.) स्थूल । मोटा ।
 पूयदर, (पु.) धौदिल । बड़े पेट वाला ।
 मेढ़ा ।
 पूयि, (स्त्री.) भरती । भूमि । बड़ी इला-
 क़ी । जीरा ।
 पूदाहु, (पु.) लौप । नीची । भेकिया ।
 हाथी । विनक वृक्ष ।
 पूक्षि, (नि.) बीना । पतला । कमजोर ।
 मोटा । भौक्य को मोँ देरकी ।
 पूक्षिगर्भ, (पु.) बीक्य ।
 पूय, (कि.) सींचना ।
 पूयत, (न.) निड । दाग । सींचने
 वाला ।
 पूयत, (पु.) विद्यादाय शिर । मृन्द ।
 पूयक, (पुं.) बाण । तीर ।
 पूयदर, (पु.) बाण । हवा ।

पोषण, (न) पोषण । पोष ।

पोषयिन्नु, (पु.) कोष ।

पोष्यवर्ग, (पु.) वे कुटुम्बी भिन्न पालन पोषण करना कर्तव्य है यथा माता, पिता, गुरु, स्त्री, सन्तान, अतिथि आदि ।
पोड्ड, (पु.) एक देश का नाम । उस देश के निवासी । ईश्वर विशेष । नीम के शब्द का नाम ।

पीडक, (पु.) एक प्रकार के पीड़े । वर्षसङ्कर विशेष ।

पीतम्, (न.) एक प्रकार का मास ।

पीत्तिक, (न.) पीजे रह का मधु । शहद ।

पीत्र, (पु.) नाती । पुत्र का पुत्र ।

पीनःपुनिक, (न.) बारम्बार दुहराया गया ।

पौनर्भव, (पु.) दुबारा व्याही हुई स्त्री में उत्पन्न । बारह प्रकार के पुत्रों में से एक ।

पौर, (न.) नगरसम्बन्धी । नगरवासी ।

पौरव, (पु.) पुत्र नामी चन्द्रवर्णीय राजा का पुत्र ।

पौरुष, (नि.) पूर्वी । पहला । आगे का ।

पौराणिक, (पु.) पुराणज्ञ । पुराण जानने वाला ।

पौरुष, (न.) विक्रम । बीरता । उद्यम ।

पौरोहित्य, (पु.) राजा के रक्षक का प्रपञ्च ।

पौर्णमास, (पु.) पूर्णिमा को किया गया एक प्रकार का यज्ञ ।

पौर्विक, (पु.) पहला । प्रारम्भ । पुराना ।

पौलस्त्य, (पु.) राक्षस आदि ।

पौलि, (पु.) एक प्रकार की रोटी ।

पौलोमी, (स्त्री) शची । इन्द्राणी ।

पौष, (पु.) पूष महीना ।

पू, (कि.) बढ़ा ।

प्र, (सं.) आम्भ । गति आये और से । प्रदत्त । उचित । प्रमिष्टि । प्रवृत्ति ।

प्रकट, (नि.) दृष्ट । प्रकाश ।

प्रकम्पन, (पु.) हवा । वायु । नरक विंग । नहुन कोपने कला ।

प्रकट, (पु.) समुद्र । अधिकार ।

प्रकम्प, (न.) प्रस्ताव । प्रसन्न । द्रव्य काव्य विशेष । मन्थ-सन्धि ।

प्रकर्ष, (पु.) उत्कर्ष । बढ़ती । बढ़ाई । उत्तमता ।

प्रकाण्ड, (पु.) वृक्ष का वह भाग जो उत्तरी जड़ से शाखा पर्यन्त होता है । प्रशस्त । अच्छा ।

प्रकाम, (नि.) बहुत ही । इच्छादुःख । (अर्थ.) मन की प्रवृत्ति प्रकट करना ।

प्रकार, (पु.) मादरप । भेद ।

प्रकाश, (पु.) चमक । उजियारा । विकास ।

प्रकाशरामन्, (पु.) सूर्य । परमात्मा ।

प्रकीर्ण, (न.) विस्तर । दृष्टा । चानर । भिन्न भिन्न भागों का एकत्र ।

प्रकृत, (नि.) प्रकृत । प्रारम्भ किया हुआ ।

प्रकृति, (स्त्री.) प्रभाव । विद्वत् । ज्ञान ।

प्रकृति, (स्त्री.) प्रभाव । विद्वत् । ज्ञान ।

प्रकृति, (स्त्री.) प्रभाव । विद्वत् । ज्ञान ।

प्रकृति, (स्त्री.) प्रभाव । विद्वत् । ज्ञान ।

प्रकृति, (स्त्री.) प्रभाव । विद्वत् । ज्ञान ।

प्रकृति, (स्त्री.) प्रभाव । विद्वत् । ज्ञान ।

प्रकृति, (स्त्री.) प्रभाव । विद्वत् । ज्ञान ।

प्रकृति, (स्त्री.) प्रभाव । विद्वत् । ज्ञान ।

प्रकृति, (स्त्री.) प्रभाव । विद्वत् । ज्ञान ।

प्रकृति, (स्त्री.) प्रभाव । विद्वत् । ज्ञान ।

प्रकृति, (स्त्री.) प्रभाव । विद्वत् । ज्ञान ।

प्रकृति, (स्त्री.) प्रभाव । विद्वत् । ज्ञान ।

प्रकृति, (स्त्री.) प्रभाव । विद्वत् । ज्ञान ।

प्रकृति, (स्त्री.) प्रभाव । विद्वत् । ज्ञान ।

प्रकृति, (स्त्री.) प्रभाव । विद्वत् । ज्ञान ।

प्रकृति, (स्त्री.) प्रभाव । विद्वत् । ज्ञान ।

प्रकृति, (स्त्री.) प्रभाव । विद्वत् । ज्ञान ।

प्रदेश, (पुं.) एक देश । दीनाल । . .

प्रदेश-शि+नी, (स्त्री.) तर्जनी अङ्गुली ।

प्रद्युम्न, (पुं.) कामदेव । श्रीकृष्ण के अवेष्ट
पुत्र का नाम । भगवान् के प्रधान चार
म्यूहों में से एक ।

प्रद्रव्य, (पुं.) भागना ।

प्रघन, (न.) मुद्र । लज्जाई ।

प्रधान, (न.) मुख्य । परमात्मा । परास्त ।
यहीर ।

प्रधि, (पुं.) पहिया । घुसा ।

प्रपञ्च, (पुं.) संसार । उल्लासक । हकड़ा ।
उगना ।

प्रपञ्चा, (स्त्री.) हरीतकी । हरे ।

प्रपद, (न.) पौत्र के आगे का भाग ।

प्रपन्न, (त्रि.) सरवागत ।

प्रपा, (स्त्री.) पौताका । पौतला ।

प्रपात, (पुं.) भरना । कूल । किनारा । आभद-
दान ।

प्रपितामह, (पुं.) बाबा का पिता । महा ।

प्रपीन, (पुं.) पीन का वेग । पत्नी ।

प्रपुष्ट, (त्रि.) शिवा हुआ ।

प्रपञ्च, (पुं.) छद्म । प्रकाश की
रचना ।

प्रवाल, (न.) नवा पत्ता । शाख रक्त । मूला ।
कीन का वृक्ष ।

प्रवोच, (पुं.) अर्थी समझ । जान ।

प्रवोधन, (न.) भागना । वेदना । सम-
झना ।

प्रवोधनी, (स्त्री.) कर्तिक शुद्ध ११ ।
मरती कष्टी वस्तु ।

प्रवेष्टन, (न.) वस्तु । हवा ।

प्रमत्त, (पुं.) नीच का वेद ।

प्रमथ, (पुं.) टागादक । वध । मथ ।

प्रमा, (पुं.) वमक । दृष्टि ।

प्रमाद, (पुं.) मूर्ख । अज्ञान । अज्ञान के
कारण ।

प्रमाद, (न.) मूर्ख ।

प्रमाद, (पुं.) राजाओं का योग और दण्ड
से उत्पन्न वेद । सामर्थ्य ।

प्रमास्त, (पुं.) एक तीर्थ "प्रमास्तेनितर्ष
कृषा श्रीमद्भागवत में है" ।

प्रभिन्न, (पुं.) भक्त हाथी । अन्तर वाला ।

प्रभु, (पुं.) विश्व । पाता । शक्त ।
स्वामी ।

प्रभूत, (पुं.) प्रभु । बहुत डँका ।

प्रभृति, (अन्य.) तब से ले कर ।

प्रमथ, (पुं.) शिव का एक प्रपुत्र । शीत ।
(स्त्री.) हरे ।

प्रमथन, (न.) वध । केरा देना ।

प्रमथाधिप, (पुं.) शिव । प्रमथादि गणों
का स्वामी ।

प्रमद्वधन, (न.) राजा का शिताफान ।

प्रमदा, (स्त्री.) सुदरी की ।

प्रमनस, (त्रि.) भित्तिका मन बहुत हल-
होना है ।

प्रमा, (स्त्री.) वधार्थ जान ।

प्रमाण, (न.) वधार्थ । शास । हेतु ।
प्रमाणा ।

प्रमातामह, (पुं.) नाने का पिता ।

प्रमान्, (पुं.) अनपराधा । असाधना ।
साधारण ।

प्रमापण, (न.) भागना ।

प्रमिति, (स्त्री.) वधा । वधार्थ जान ।

प्रमीत, (त्रि.) पर वधा । वधार्थ मारा हुआ
वस्तु ।

प्रमीला, (स्त्री.) तन्वा ।

प्रमुख, (त्रि.) मान्य । सपुत्र । हाथी ।
अज्ञा । अज्ञान ।

प्रमुदित, (त्रि.) प्रमथ ।

प्रमेद, (पुं.) एक प्रकार का वेद ।

प्रमेद, (पुं.) हरे ।

प्रयन, (त्रि.) वध । मथ । हट ।

प्रयत्न, (पुं.) शिष्ट वेद । प्रयत्न ।
वद ।

धोर फैलना । किसी विषय जग धादि का फैलना ।

प्रसधः, (पुं.) गर्भमोचन । उत्पाति । फल ।

प्रसधित्री, (स्त्री.) जननी । माता । जन्मा ।

प्रसध्य, (नि.) विरुद्ध । विपरीत ।

प्रसहा, (ध्व्य.) हठात् । जोरानवी ।

प्रसहचौर, (पुं.) धाका मारने वाला । चोर ।

प्रसादः, (पुं.) धनुष । सट्टाई । देवताओं की नैवेद्य लगाया हुआ ।

प्रसादना, (स्त्री.) सेवा । प्रसन्न करने की सहायता करना ।

प्रसाधक, (नि.) सजाने वाला । पूरा करने वाला ।

प्रसाधन, (न.) सभाषण । बेश । भैर ।

प्रसाधित, (नि.) पूरा किया गया । चर्त-हूत किया गया ।

प्रसारण, (न.) फैलाव । विस्तारकरण ।

प्रसारिन्, (नि.) फैलाने वाला ।

प्रसित, (नि.) आलस्य । उष्ण हुआ ।

प्रसिति, (स्त्री.) राणी ।

प्रसिद्ध, (नि.) ब्याप्त । प्रसिद्ध ।

प्रसु, (स्त्री.) जननी । जन्मा । फैला । सजा । दीदी ।

प्रसूनि, (स्त्री.) वेद । मन्त्र । धीमा । हस्तन की उत्पत्ति ।

प्रसूनिष्ठा, (स्त्री.) मन्त्र । हस्तन की मन्त्र ।

प्रसूनिष्ठ, (न.) मन्त्र का वह गुण । मन्त्र का वह गुण जिससे मन्त्र ।

प्रसून, (न.) पुष्प । पुष्प । फल ।

प्रसून, (पुं.) काशी काशी ।

प्रमेदह, (पुं.) हृत् (चित्त का) ।

प्रमेदह, (पुं.) हृत् चित्त । चित्त हुआ ।

प्रमेदह, (पुं.) चित्त । चित्त ।

प्रमेदह, (पुं.) चित्त । चित्त । चित्त ।

प्रमेदह, (पुं.) चित्त । चित्त । चित्त ।

प्रस्तावेना, (स्त्री.) उत्पाति । मन्त्र का कथन ।

प्रस्तुत, (नि.) प्रामाणिक । उपस्थित । उपा । नहुत स्तुति किया गया ।

प्रस्थ, (पुं.) एक सेर की उल । पहाड़ । फैलाव ।

प्रस्थान, (न.) जनेषु की रचना । मन्त्र । जाना । चल देना ।

प्रस्फोटन, (न.) चोट लगाना । शिला । फोड़ना ।

प्रस्रयण, (न.) भरना । पसीना । टपटना । एक पर्वत का नाम ।

प्रस्राव, (पुं.) मूत्र । पेशाब । बहना ।

प्रहर, (पुं.) पहर । दिन का आठवाँ हिस्सा ।

प्रहरण, (न.) चोट लगाना । मन्त्र । सानूक (गाड़ी का) पुद्गल । मन्त्र । बरी-भूत करना ।

प्रहरण, (न.) हस्त । एक मन्त्र का नाटक ।

प्रहरमती, (स्त्री.) सजा । काशी ।

प्रहर्षिणी, (स्त्री.) हर्षी । मन्त्र । मन्त्रों के बाद वाला एक मन्त्र ।

प्रहर्षण, (पुं.) मन्त्र । मन्त्र । मन्त्र ।

प्रहर्ष, (पुं.) हर्ष । मन्त्र । मन्त्र ।

प्रहर्ष, (नि.) मन्त्र हुआ । फैला हुआ ।

प्रहर्षिणी, (स्त्री.) बरी-भूत । पुद्गल ।

प्रहर्ष, (पुं.) मन्त्र । मन्त्र । मन्त्र ।

प्रहर्ष, (नि.) मन्त्र । मन्त्र ।

प्रहर्ष, (नि.) मन्त्र । मन्त्र ।

प्रहर्ष, (न.) मन्त्र । मन्त्र ।

प्रहर्ष, (पुं.) मन्त्र । मन्त्र ।

प्राप्त, (वि.) जीव । स्वभावमिद । निगडी
हरे बीली जे नाटको में प्रायः काम में लाई
जाती है ।

प्राप्तप्रलय, (पुं.) मृति का लय जिसमें
हो । मरने के दिन बीसमास में होने वाला
द्वन्द्वदिन प्रलय ।

प्राप्तन, (वि.) पहिले का ।

प्राप्तभाष, (पुं.) भविष्य का ।

प्राप्तभार, (पुं.) भारी बोझ । उर्ध्व ।
बहुभार । पर्वत का शिखर ।

प्राप्तदर, (वि.) जो सब से आगे दिया
जाय ।

प्राप्तय, (वि.) श्रेष्ठ । श्रेष्ठ । बहुत आगे
दिना ।

प्राप्त्यर्थ, (पुं.) इन्द्रजाल से पूर्व की ओर
यन्त्रमादि के होने का भाव ।

प्राप्तार, (पुं.) वस्त्रादि में अग्नि का भी का
भाह ।

प्राप्तुग, (पुं.) अनिवि । अक्षय ।

प्राप्त्य, (न.) अंग । अक्षय । दाता ।
पैसा । वाचस्पति विशेष ।

प्राप्त, (वि.) पहिला समय और देश । पूर्व
दिशा ।

प्राचीन, (वि.) पुराना का पूर्व दिशा
का ।

प्राचीनपर्वत, (पुं.) पर्वत । एक पर्वत ।

प्राचीनपर्वत, (न.) काट कादि ज्यों वे
पर्वतों की का कहिने कथे पर लेना ।

प्राचीर, (न.) दीवार । मर्यादा ।
भार ।

प्राचीनरत, (पुं.) प्राचीनर्हि रत्न का पुत्र ।
वसुधुत ।

प्राप्त्य, (पुं.) पूर्व का । वायव्यी नदी के पूर्व
और दक्षिण भाग का देश ।

प्राप्तप्राप्त, (पुं.) काट मरार के सिवाये के
से एक मरार का विषय । काट दिन
प्राची एक मरार । मर्यादा का भाव ।

प्राप्त, (पुं.) पवित्र । शुद्धि । वसु ।

प्राप्त्य, (न.) बहुत ।

प्राप्त्य, (वि.) रात्रि । रात्रि । रात्रि ।

प्राप्त्यधिक, (पुं.) अधिक । अधिक ।

प्राप्त्य, (पुं.) शरीर का भाव । विशेष । वाच
का नीचतर । वसु । वसु ।

प्राप्त्यार्थ, (पुं.) वसु । प्राप्त का भाव ।

प्राप्त्यमयकीय, (पुं.) बर्द्धि । बर्द्धि । वाच
आय अर्थार्थ प्राप्त, अर्थार्थ, अर्थार्थ, अर्थार्थ
और अर्थार्थ ।

प्राप्त्यार्थ, (पुं.) अर्थार्थ की भाव । विशेष ।

प्राप्त्यार्थ, (न.) श्रेष्ठ । अर्थार्थ । अर्थार्थ ।

प्राप्त्यार्थ, (न.) अर्थार्थ । अर्थार्थ । अर्थार्थ ।
विश्व आदि की लक्षणा ।

प्राप्त्य, (पुं.) जीव । अर्थार्थ ।

प्राप्त्यार्थ, (न.) अर्थार्थ । अर्थार्थ ।

प्राप्त्यार्थ, (न.) अर्थार्थ । अर्थार्थ । अर्थार्थ ।
प्राप्त्यार्थ ।

प्राप्त्यार्थ, (न.) अर्थार्थ । अर्थार्थ । अर्थार्थ ।
अर्थार्थ ।

प्राप्त्य, (अर्थार्थ.) अर्थार्थ । अर्थार्थ । अर्थार्थ ।
अर्थार्थ ।

प्राप्त्यार्थ, (पुं.) अर्थार्थ । अर्थार्थ । अर्थार्थ ।
अर्थार्थ ।

प्राप्त्यार्थ, (न.) अर्थार्थ ।

प्राप्त्यार्थ, (पुं.) अर्थार्थ । अर्थार्थ ।

प्राप्त्यार्थ, (न.) अर्थार्थ । अर्थार्थ ।

प्राप्त्यार्थ, (न.) अर्थार्थ । अर्थार्थ । अर्थार्थ ।
अर्थार्थ ।

प्राप्त्यार्थ, (वि.) अर्थार्थ । अर्थार्थ ।
अर्थार्थ ।

प्राप्त्यार्थ, (वि.) अर्थार्थ ।

प्राप्त्यार्थ, (पुं.) अर्थार्थ । अर्थार्थ ।

प्राप्त्यार्थ, (पुं.) अर्थार्थ । अर्थार्थ । अर्थार्थ ।
अर्थार्थ ।

प्राप्त्यार्थ, (न.) अर्थार्थ ।

प्राप्त्य, (पुं.) अर्थार्थ । अर्थार्थ । अर्थार्थ ।

फणिन्, (पुं.) शोष ।

फर्णिश्चर, (पु.) अनन्त । शेष । सर्पदान ।

फणिज्झक, (पु.) सवा विशेष ।

फण्ड, (पु.) पेट । उदर ।

फक्कारिन्, (पुं.) पक्षी विशेष ।

फर, (न.) दल ।

फर्यक, (न.) विनष्ट । निर्गोपित ।

फर्करायने, (कि.) फड़काना । इधर
उधर घूमना । भ्रमवना ।

फर्करिक, (पु.) चुला या कैला हुआ हाथ ।
घोरी शानी या बल्गा । कौमलता ।

फल्, (कि.) फल का उपभोग । काटना ।
तोड़ना ।

फल, (न.) लाभ । कृष का फल । दास ।
कार । अभिप्राय । प्रयोगन । जायकन ।
विपना । नीर का भगना भाग । दान ।

फाल्ग, (पु.) कृष्णमास । फलदाता ।

फाल्गभृष्ट, (पु.) आम का पेड़ । अगले
फल वाला ।

फलित, (रि.) फल वाला ।

फलिप्रति, (पु.) टीक समान । फलने
वाला पेड़ ।

फलोद्भव, (पु.) फल से उत्पन्न ।

फल्गु, (रि.) फल । फलदाता । स्वर्ग । मत्स्य
से फल ।

फल्गुगार, (पु.) फली का फल ।

फल्ग, (न.) फल देने वाला । फूल ।

फाल्, (पु.) फल का फल ।

फाल्दी, (कि.) फलदी ।

फाल्ति, (पु.) फल । फलदाता । फली ।
फली का फल । फली ।

फाल्ति, (न.) फली का फल ।

फाल्ति, (न.) फल देने वाला । फली ।
फली का फल । फली । फली का फल ।

फाल्ति, (न.) फली का फल । फली ।
फली का फल । फली का फल ।

फाल्ति, (न.) फली का फल ।

फाल, (न.) फल की जोक । सीमन्त भाग ।
सिर पर की मोग । मास । नक्षत्र का
नाम । शिव ।

फालखेला, (स्त्री.) पक्षी विशेष ।

फाल्गुन, (पु.) हिन्दू वर्ष का बाहरी भाग ।
शरद का नाम । वृष विशेष ।

फाल्गुनी, (स्त्री.) गन्ध विशेष । काष्ठ
की धूम्रमा ।

फि, (पु.) दहन । गन्ध । कोष ।

फिङ्गक, (पु.) काँटेदार वृक्ष का पक्षी
विशेष ।

फिरङ्ग, (पु.) वीर्य । फिरदियों का देश ।
गर्मी । आनन्द ।

फु, (पु.) मर्वाधाररूपी फुल ।

फुक, (पु.) पक्षी विशेष ।

फुड, (रि.) निरीक्ष । फल । फल का
फल ।

फुल्ल, (पु.) फल ।

फुल्ल, (रि.) फल ।

फुल्ल, (रि.) फल । फल । फल ।

फुल्लरीक, (पु.) फल । फल । फल ।

फेदकार, (पु.) फल ।

फेग, (पु.) फल । फल । फल ।

फेग, (पु.) फल । फल । फल ।

फेग, (पु.) फल । फल । फल ।
फल ।

फेग, (पु.) फल ।

फेग, (रि.) फल ।

फेग, (न.) फल । फल । फल ।

य

य, (पु.) यम । यम । यम । यम ।
यम । यम । यम । यम ।

य, (पु.) यम । यम । यम । यम ।
यम । यम । यम । यम ।

य, (रि.) यम । यम । यम । यम ।

य, (रि.) यम । यम । यम । यम ।

बालधि, (पु.) बालों वाली धूल ।

बालमोक्ष, (पु.) बालकों के लिये योग्य ।

बना । बालमोम । भिन्नमोम । जलपान ।

बालमोक्षण, (न.) बालम । पैर । मोम पता ।

बालहस्त, (पु.) बालों की पुंज ।

बाला, (स्त्री.) नारियन । इन्दी । पुनःपुनः ।

बालवत् । बालों की पुनः । सोलह वर्ष की कन्या ।

बालि, (पुं.) इन्द्र । बालगण ।

बालिश, (वि.) बाल । बाल । तक्रिया ।

बालिहस्त, (पु.) बालमोक्षण ।

बाली, (स्त्री.) बाल में पहने का एक दाँता ।

बालुका, (स्त्री.) रेत । रेतुका ।

बालुकी, (स्त्री.) एक प्रकार की ककड़ी ।

बालुका, (पु.) तिल । तिल ।

बालेय, (पुं.) एक देश । बाले की लता ।

बाल । बाल ।

बालेय, (पुं.) एक देश । बाले की लता ।

बाल ।

बालेय, (न.) बालगण । ११ वीं वर्ष की

बाल । बाल ।

बालेय, (पुं.) एक देश । एक भाग का

बाल । बाल ।

बालेय, (पुं.) बाल । बाल ।

बालेय, (पुं.) बाल । बाल ।

बालेय, (पुं.) बाल । बाल ।

बाल ।

बालेय, (पुं.) बाल । बाल ।

बालेय, (पुं.) बाल । बाल ।

बाल । बाल ।

बालेय, (पुं.) बाल । बाल ।

बालेय, (पुं.) बाल । बाल ।

बाहुल, (पुं.) बाल । बाल । कार्त्तिक मास ।

कृतिका का स्वामी ।

बाहुल, (वि.) बाहुल ।

बाहुलेय, (पुं.) कार्त्तिकेय । महादेव का वंश

पुत्र ।

बाहुल, (वि.) विज्ञान । शोध ।

शोध ।

बाहुल, (पुं.) बाल ।

बाहुल, (न.) बाहुल ।

बाहुल, (न.) एक प्रकार का मयूर ।

बाहुल, (पुं.) बाल की पुनः । (१)

बाल ।

बाहुलक, (पुं.) बाल ।

बाहुलजम्, (पुं.) बाल का नाम ।

बाहुल, (वि.) बाल करना । बाल ।

बाहुल, (पुं.) बाल ।

बाहुल, (पुं.) बाल ।

बाहुल, (पुं.) बाल । बाल ।

बाहुल, (स्त्री.) बाल । बाल ।

बालेय ।

बाहुल, (पुं.) बाल । बाल ।

बाहुल, (पुं.) बाल । बाल ।

बाल ।

बाहुल, (पुं.) बाल । बाल ।

बाहुल, (पुं.) बाल । बाल ।

बाल ।

बाहुल, (वि.) बाल । बाल ।

बाहुल, (वि.) बाल । बाल ।

बाहुल, (न.) बाल । बाल ।

बाल ।

बाहुल, (पुं.) बाल । बाल ।

बाहुल, (वि.) बाल । बाल ।

बाल ।

बाहुल, (पुं.) बाल । बाल ।

बीज, (न.) बीजा । बीट । उद्गम स्थान ।

बीज्ये । गणित विभाग । मन्त्रके विशेष चक्र ।
मन्त्र । वृद्ध विशेष ।

बीजमस्त, (वि.) बीज्य । पानी । निम्न ।

• (स विशेष) ।

बीरिट, (पं.) बाण । बीड ।

बुक्क, (कि.) भुक्ता । बाण करना ।
बीजना ।

बुद्ध, (न.) इन्द्रविष्ट । इन्द्र ।

बुद्ध, (कि.) बोधित करना । मार बाधना ।

बुद्ध, (कि.) शिष्या । इन्द्र ।

बुद्ध, (कि.) पदचालना । जानना ।

बुद्ध, (वि.) हान । जाना हुआ । जाया
हुआ । (उ.) भगवान् का नवी
परपार ।

बुद्धि, (श्री.) ज्ञानशक्ति ।

बुद्धिबुद्ध, (न.) बुद्धबुद्धा । बलबुद्धा ।

बुद्ध, (कि.) जानना । समझना । विचारना ।

बुद्ध, (उ.) परिचित । बाण का नाम । देव
विशेष । बहुर । दण्ड । समझदार ।

बुधरत्न, (न.) वक्ता ।

बुधराष्टमी, (श्री.) बुधवार मन्दिर अनुष्ठी ।

बुधित, (वि.) जाना । जाना हुआ ।

बुध, (न.) बुधवार । शिष्य । शरीर ।

बुधुक्षा, (श्री.) बुद्ध । बुद्ध ।

बुधुक्षित, (वि.) भूषा ।

बुधुम्मा, (श्री.) जानने की इच्छा । ईशान् ।
पट्टन ।

बुद्ध, (कि.) बुद्धता । बुद्धता ।

बुद्धि, (श्री.) बुद्ध । बुद्ध ।

बुद्ध, (उ.) बुद्ध । शिक्षा ।

बुद्ध, (कि.) बुद्धता । शिक्षा । बुद्धता ।

बुद्ध, (न.) बुद्ध । बुद्धा बोध । बुद्ध ।
बुद्धा बोध । बुद्ध । बुद्ध ।

बुद्ध, (वि.) बुद्ध करना । बुद्धि
बुद्धता ।

बुद्ध, (न.) बुद्ध । बुद्धा बुद्धा बुद्ध ।

बुद्ध, (कि.) बुद्धता ।

बुद्ध, (कि.) बुद्धता । बुद्धता ।

बुद्ध, (उ.) बुद्ध ।

बुद्धस्थिति, (उ.) देवस्थ । बुद्ध का नाम ।

बुद्धनाट, (उ.) बुद्धता ।

बुद्ध, (उ.) बुद्ध ।

बुद्ध, (कि.) बुद्धता । बुद्धता ।

बुद्धालय, (न.) बुद्ध । बुद्ध ।

बुद्ध, (उ.) बुद्ध ।

बुद्धकर, (उ.) बुद्ध । बुद्धता ।

बुद्धन, (न.) बुद्धता । बुद्धता ।

बुद्धमी, (श्री.) बुद्धता । देवी-पुत्र बुद्ध-
दत्ता । बुद्धिक बुद्ध बुद्धता ।

बुद्धि, (उ.) बुद्धता । बुद्धता ।

बुद्ध, (न.) बुद्धता । बुद्धता । बुद्धता ।

बुद्धायन, (उ.) बुद्धता । बुद्धता ।

बुद्ध, (श्री.) बुद्धता । बुद्धता ।

बुद्ध, (वि.) बुद्धता । बुद्धता ।

बुद्धनि, (श्री.) बुद्धता । बुद्धता ।

बुद्ध, (उ.) बुद्धता । बुद्धता । बुद्धता ।

बुद्ध, (उ.) बुद्धता । बुद्धता । बुद्धता ।

बुद्ध, (उ.) बुद्धता । बुद्धता । बुद्धता ।

बुद्ध, (न.) बुद्धता । बुद्धता ।

बुद्ध, (न.) बुद्धता । बुद्धता । बुद्धता ।

बुद्ध, (उ.) बुद्धता । बुद्धता ।

बुद्ध, (न.) बुद्धता । बुद्धता । बुद्धता ।

बुद्ध, (न.) बुद्धता । बुद्धता ।

बुद्ध, (न.) बुद्धता । बुद्धता ।

भर, (पुं.) घटिराय । बहुत । पालन करने वाला ।

भरण, (न.) पोषण । मजदूरी । पकड़ना ।
(स्त्री.) पोष लता ।

भरण्यभुञ्ज्, (वि.) मजदूर । वितनिक कर्मचारी ।

भरत, (पुं.) जड़भरत नामके सुनि विशेष । नाट्यशास्त्र और अलङ्कारशास्त्र के निर्माता । भीम । दसरी । सेत । हवाहा । राघव के भाई निनका जन्म केकयी के गर्भ से हुआ था । नट । दुष्प्रभुतुष भरत । एक महारानी निनके कारण यह वर्ष भारतवर्ष कहा जाता है ।

भरतारण्य, (न.) जम्बूद्वीप के नव टुकड़ों में से एक, जिसे भरत ने प्रतिष्ठा किया । भरतवर्ष ।

भरतवर्ष, (न.) भारतवर्ष । भारतारण्य ।
भरताम्रज, (पु.) भरत के बड़े भाई भीमवर्ष ।

भरतार्ज, (पु.) छविशेष । पञ्चमेद ।
भर्ग, (पु.) मित्र । अमर । बाला पदार्थ ।
तेज । सुवर्णमय ईश्वरीय तेज ।
प्रकाश ।

भर्तृ, (पु.) सम्पत्ति । बलि । राजा ।
पिता ।

भर्तृदायक, (पु.) राजा का पुत्र ।
भर्तृद्वारि, (पु.) हिमालय का पहाड़ ।
भर्तृ : एक राजा ।

भर्तृ, (वि.) निष्कटना । निष्कार करना ।
भर्तृ, (न.) निष्कार मुद्रा अथवा ।
भर्तृ, (वि.) अर्थ ।
भर्तृ, (न.) अर्थ । मजदूरी । नमि ।
भर । भर । हवाहा । पञ्चम ।

भर्तृ, (वि.) अर्थ ।
भर्तृ, (वि.) अर्थ ।
भर्तृ, (वि.) देव । वह अर्थ । निष्कटना ।
भर्तृ ।

भल्ल, (पुं.) रीख । भालू । प्रस विशेष ।

भव, (पु.) जन्म । उत्पत्ति ।

भवत्, (वि.) आप ।

भवदाय, (वि.) आपके समान ।

भवानी, (स्त्री.) पार्वती । दुर्गा ।

भविष्य, (न.) धारण होने वाला ।

भविष्यता, (स्त्री.) भाग्य । लक्ष । होनेहार ।

भविष्य, (वि.) होनेहार । भविष्यता ।

भविष्यत्, (पु.) होने वाला समय ।

भव्य, (वि.) सुन्दर । होनेहार । मजल ।
सुभ । सत्य । योग्य ।

भव, (वि.) मौकना ।

भवक, (पुं.) कुत्ता ।

भर, (वि.) अमर ।

भरु, (स्त्री.) कुकनी । धौकनी । मलक ।

भरुमक, (न.) रोग विशेष जिसके कारण बहुत ताप होने पर भी मृत नहीं होती है ।

भरुमन्, (न.) शिवजी की निपुणी ।

भरुमन्त्र, (अर्थ.) पूरी तरह मरण कर वापस ।

भार्तृमि, (वि.) अमर ।

भर, (स्त्री.) अमर । प्रकाश ।

भार, (पु.) बीड । भर । जाही तपी ।
एक देश । भाग्य । शशि का तीगर्ग ।
भाग्य ।

भारगन्ध, (न.) राजा का घर ।
महिष ।

भारगन्ध, (वि.) अमर पुष्पों में से एक पुष्प । अमर । देव ।
अमर लक्ष्मी ।

भारगन्ध, (अर्थ.) एक एक भाग का पुष्प ।

भारगन्ध, (वि.) अमर । देव ।
महिष ।

भार्तृमन्, (वि.) निष्कटना ।

भार्तृमन्, (पु.) अमर ।

भागीरथी, (स्त्री.) नहर ।
 भागुरि, (पुं.) धर्मशास्त्र और व्याकरण का
 बनाने वाला एक मुनि विशेष ।
 भाग्य, (न.) भाग : हिस्सेदार ।
 भागीन, (न.) भाग का लेन ।
 भाग्य, (कि.) पूरक करना ।
 भाजन, (न.) पात्र । बर्तन । बोध ।
 भाग्य ।
 भाग्य, (कि.) बौद्धे क्षेप ।
 भाटक, (न.) भाषा : विद्या ।
 भाष, (पुं.) दृष्ट बाध विशेष ।
 भाषक, (न.) पात्र : बर्तन । भाषण । पूज्यो
 नक्षत्र । नदी के दोनों छोरों का बीच ।
 भाषाकारिन्, (पुं.) भण्डारी ।
 भाषिद्वय, (पुं.) भार्ये ।
 भाति, (स्त्री.) बमक । मनोहरता ।
 भाद्र, (पुं.) चैत्र से दश मास । पूर्व और
 उत्तर भाद्रपद मन्थन ।
 भाद्रमास, (पुं.) छठी का पुत्र ।
 भाद्र, (पुं.) चाक का बीधा । सूर्य । किरन ।
 राशी । रागा ।
 भाद्रमन्थ, (पुं.) पूर्व ।
 भाद्रमन्थी, (स्त्री.) चाना विष्णुविराट् की
 राणी ।
 भाद्र, (कि.) बोध करना ।
 भाद्र, (पुं.) सूर्य । रोश काजी स्त्री ।
 भाद्रिणी, (स्त्री.) धर्मज्ञ । विशेष कर वह
 स्त्री जो देव करती है ।
 भाद्र, (पुं.) शीघ्र । भाद्र दूधर सोते जी तील ।
 भाद्र, (न.) वेदव्यास एवम् हविर्दास का
 महाग्रन्थ ।
 भाद्रती, (स्त्री.) सरस्वती । पत्नी विशेष ।
 घलद्वार की एक प्रकार की कृति । समुद्र
 भाषा ।
 भाद्रहाज, (पुं.) भद्राजगोत्री । क्षीमाचार्य ।
 चण्डाल मुनि । पत्नी विशेष । चन्द्रस्तम्भ ।
 बनेला कथन ।

भाद्रपति, (स्त्री.) शोक उठाने का कथन ।
 गौरी ।
 भाद्रपद, (पुं.) शोक उठाने वाला ।
 भाद्रपि, (पुं.) शिवागौरीय कथन का
 रचयिता स्त्री ।
 भाद्रक, (पुं.) शोक उठाने वाला ।
 मन्थर ।
 भाद्रप, (पुं.) शुभाचार्य । पारुराम ।
 तीरदात्र । हाथी । वेद की एक विद्या
 विशेष । (स्त्री.) पार्वती । लक्ष्मी ।
 दूध ।
 भाद्रप्य, (स्त्री.) विधिरक्त निवासी पत्नी
 स्त्री । पत्नी ।
 भाद्र, (न.) वलाट । पानक । माया ।
 भाद्रदर्शन, (न.) सिद्ध ।
 भाद्रनेत्र, (पुं.) सिद्धी । भिन्नके दूरतक
 में नैन हो ।
 भाद्राङ्ग, (पुं.) एक प्रकार का हाथ ।
 चण्ड विशेष । लपटती । रोहू मन्थनी ।
 महापुत्र के निह वाला । शिव । बटुमा ।
 भाद्रपद मन्थन ।
 भाद्र-सुम्भ, (पुं.) तीक्ष्ण ।
 भाद्र, (पुं.) पत्नीना । कण्ड । लार्थ ।
 सिद्ध वा किया रूपी भाद्र का चर ।
 अनुग्रह । भाद्रप । अरितल । दूरा ।
 परिस्थिति ।
 भाद्रक, (पुं.) मन का विचार । पदार्थ की
 सोचने वाला । उत्तरादक ।
 भाद्रक, (पुं.) भाद्रप ।
 भाद्रना, (न.) रिक्ता । प्यान । पत्नी-
 लोचना । विभिन्ना शास्त्र में द्वात्र्यो का
 संस्कार विशेष ।
 भाद्रकोधक, (पुं.) शरीर की वेष्टा । दुल
 का सुल होना ।
 भाद्रानुगा, (स्त्री.) भाषा । टीका ।
 भाद्र के पीने माने वाली ।

भुजग, (पुं.) सौं । चारुवेषा नक्षत्र ।
 भुजगान्मक, (पुं.) गरुड । सर्पहन्ता ।
 भुजगाशन, (पुं.) गरुड । सर्पघटक ।
 भुजङ्ग, (पुं.) सौं । जार । चारुवेषा
 नक्षत्र ।
 भुजङ्गप्रयात, (न.) एक छन्द जिसके
 प्रत्येक पार में १२ पद्वर होते हैं ।
 भुजङ्गम, (पुं.) सर्प । सौं ।
 भुजगिरेम्, (पुं.) कथा ।
 भुजान्तर, (न.) कोत । बुधि । मोद ।
 भुजिष्य, (पुं.) दास । रोग । स्वप्न । दास
 का कोत । (श्री.) दासी । बेरवा ।
 भुयन, (न.) जगत् । दुनिया । लोग ।
 आकार । १४ की संख्या ।
 भुयनकोष, (पुं.) नृकोष । ज्योतिष का
 एक मन्त्र ।
 भुयर्, (धन्य.) आकाशस्वरूप हस्ता
 लोक ।
 भू, (कि.) पाना । साक करना । होना ।
 भूकेरा, (पुं.) बड़ का वेड़ । ठिठार ।
 होशाल ।
 भूगोल, (पुं.) पृथिवीमण्डल ।
 भूज्याया, (श्री.) पृथिवी की व्याप ।
 भूजम्बू, (श्री.) मैत्री । कम विशेष ।
 भूज, (वि.) जलित । पृथिवी । तेज । जल ।
 बाहु । आकार । यवारं । विशाच आदि ।
 कप रत्न गन्ध आदि विशेष शुद्ध बाले
 पदार्थ । कुमार । योगियों के राजा ।
 कृष्णार्ध । सरस । सय । कृष्ण
 १४ री ।
 भूतग्र, (पुं.) मोनवच । लहमन । उंट ।
 (श्री.) मुलली ।
 भूतधनुर्दंशी, (श्री.) यमधनुर्दंशी, यह
 आश्विन कृष्ण और कार्तिक मास की
 कृष्ण तथा शुक्ल की चतुर्दशी हैं, इन
 चतुर्दशीयों में यमगन को दण्डदान किया
 जाता है ।

भूतघात्री, (श्री.) पृथिवी ।
 भूतनाथ, (पुं.) भैरव । महादेव ।
 भूतनाशन, (न.) कदाच । सरतो ।
 भूतपक्ष, (पुं.) कृष्णपक्ष ।
 भूतमायन, (पुं.) विष्णु । नरक भैरव ।
 भूतयक्ष, (पुं.) बीरा आदि जीवों के सिधे
 भक्षण । पञ्चमहायज्ञों में से पुराण के
 करने योग्य यज्ञविशेष बलि-वैश्वदेव ।
 भूतल, (न.) पृथ्वी ।
 भूतशुद्धि, (श्री.) शरीर का सरफार जो
 मंत्र द्वारा किया जाता है ।
 भूतहर, (पुं.) कृष्ण ।
 भूतारमन, (पुं.) परमात्मा । विष्णु । नरक
 भैरव ।
 भूतापास, (पुं.) विष्णु । शरीर का
 वेड़ ।
 भूति, (श्री.) सगति । जानि । जमिना
 आदि आठ प्रकार की सिधियों ।
 भूदार, (पुं.) सूख ।
 भूदेय, (पुं.) वासय ।
 भूधर, (पुं.) पराक ।
 भूप, (पुं.) नरेश । राजा ।
 भूपाल, (पुं.) राजा । नृपति ।
 भूभुज, (पुं.) नृपाल । राजा ।
 भूभृन्, (पुं.) पराक । राजा ।
 भूमन्, (पुं.) नर ।
 भूमि-मी, (श्री.) पृथिवी । मित्र । एक की
 संख्या ।
 भूमिजा, (श्री.) रचना । पृथिवी । उपो
 द्याज । बलने का भेष । धन की चरवा ।
 सीरी । कथा । करी ।
 भूमिज, (पुं.) धूमि का पुत्र । महासन् ।
 नरक देव, इसका नाम भीमाद्वार है ।
 भूमिचक्र, (पुं.) कृष्ण ।
 भूमिष्ठ, (पुं.) भुजा हुआ ।
 भूमिस्पर्श, (पुं.) नक्षत्र । भुजा हुआ । पार्वी
 पर रहता हुआ ।

भूमीन्द्र, (पु.) वृष । राजा ।

भूयस्, (ध्व.) फिर । बहुत ही ।

भूयिष्ठ, (नि.) बहुत ही ।

भूद, (पुं.) नीचे के सप्त लोकों में एक ।

भूता का मानसिक पुत्र ।

भूरि, (पु.) विष्णु । शिव । इन्द्र । (न.)

सोना । (नि.) प्रभु ।

भूरिगम, (पुं.) गथा ।

भूरिमाय, (पुं.) शृगाल । गौडक ।

भूरिशस्, (ध्व.) बहुत बार ।

भूरिध्वजस्, (पुं.) चन्द्रशेखरी-राजा सोमदत्त

का पुत्र । राजा विशेष ।

भूर्ज, (पु.) भोजन का वृक्ष ।

भूर्जपत्र, (पुं.) भोजन ।

भूप, (कि.) सजाना ।

भूपण, (न.) थलहार । गहन ।

भूपा, (स्त्री.) सजावट ।

भूपित, (नि.) सजा हुआ ।

भूण, (नि.) होनहार ।

भू, (कि.) धारण करना । पालना ।

भूकुल-श, (पु.) भौ का इलाहा । स्त्री का भेद धारण करने वाला नट ।

भूकुटि-टी, (स्त्री.) भौ का चढ़ान उतार । भौ का विवाह ।

भूगु, (पु.) गृहि विशेष । जिन्होंने भद्रा,

विष्णु और शिव दोनों में बड़े बड़े परोक्ष

करने के लिये जा कर विष्णु को लात

मारी थी । वह बिह “भूगुता” मद्रा

के लिये हो गया । शत्रु । शुक ग्रह ।

पाद की धोती । जमदग्नि । ऊँचा

स्थान । भूगुणित ।

भूगुणना, (स्त्री.) विष्णु के चर चरण में

रुद्र के लय मारने का निम्न बिह जो

भूगु में मना जाता है ।

भूगुणित, (पु.) भूगुणित । भूगुणित ।

भूगुणित, (पु.) भूगुणित । भूगुणित ।

भृङ्ग, (पुं.) जार । भीरा । चमक । पक्षी विशेष ।

भृङ्गस्टि-टि, (पुं.) शिवजी का गण विशेष ।

भृङ्गाभीष्ट, (पु.) भीरे का मित्र । आप का वेद ।

भृङ्गि, (पुं.) शिवजी का गण ।

भृङ्ग (कि.) मृन्ना ।

भृत्क, (नि.) मजदूर ।

भृत्ति, (स्त्री.) मरण । पोषण । मजदूरी । मूल्य ।

भृत्तिभुज, (नि.) मजदूर । नौकर ।

भृत्त्य, (पु.) दास । नौकर ।

भृ-घ्न+मि, (पु.) भँवर । पापभेद ।

भृथ, (कि.) नीचे गिरना ।

भृथ, (न.) बहुत । अधिक ।

भृथ, (नि.) मुना हुआ ।

भृ, (कि.) घृन्ना । फिफकना । घालना ।

भेक, (पु.) भेड़क । भेड़ा । शक्ति विशेष ।

भेद, (पु.) डरा करना । काटना ।

भेदक, (नि.) विदारक । काटने वाला ।

भेदन, (नि.) हानि । क्षमलताम । निशरण ।

भेदित, (नि.) विदारित । काटा हुआ ।

भेद्य, (नि.) विदार्य । काटने योग्य ।

भेरि टी, (स्त्री.) बड़ा मगाया या

हाल ।

भेल, (पु.) रेखा । (पु.) नील । ५५ ।

चमक । लम्बा । तीन ।

भेलक, (पु.) नाव । रेखा ।

भेयू, (कि.) खाना । भय खाना ।

भेयज, (न.) भीषण ।

भेयजाङ्ग, (न.) चमूगान ।

भेय, (न.) भीषण ।

भेयचर्या, (स्त्री.) भील भोगना ।

भेयि, (स्त्री.) भेयचर्या । १११ । १५५ ।

भैर्य, (न.) भय । भयानक । १५५ ।

शत्रु । १५५ ।

भैरव्य, (न.) दशार्थ ।
 भो, (अन्व.) सम्बोधन । हे । ओरे ।
 भोग, (पु.) दुःख दुःख वा अमुक ।
 भोग का जन । धन । पोषण ।
 आहार ।
 भोगदेह, (पु.) शरीर ।
 भोगभूमि, (स्त्री.) भारतवर्ष ।
 भोगपत्नी, (स्त्री.) वातालवद्वा ।
 भोगिन्, (पुं.) सोप । राजा । माई । भौ ।
 का सुगन्ध । भोगने वाला ।
 भोगिष्यन्, (पुं.) चन्दन ।
 भोगीन्द्र, (पुं.) अमृत देव । वाहक ।
 भोग्य, (न.) भव । धन्य । भोगने
 योग्य ।
 भोज, (पु.) भोजन ।
 भोजन, (न.) आहार । शिष्ट का
 नाम ।
 भोज्य, (वि.) खाने योग्य पदार्थ ।
 भोदाङ्ग, (पु.) मूत्राङ्ग । देव विद्या ।
 भौतिक, (वि.) भौतिक ।
 भाम, (वि.) महासह । बरकनामी देव ।
 पाणी । मन्त्रा । अति शक्ति । (स्त्री)
 सीता ।
 भौमल, (न.) देव । प्रवाल ।
 भौमिक, (वि.) समीप ।
 भौतिक, (वि.) अज्ञानधी ।
 भूय, (वि.) बरना ।
 भूय, (वि.) शब्द करना ।
 भूय-य, (पुं.) श्री का रूप रख कर नाचने
 वाला नट ।
 भूय-टी-टी, (स्त्री.) प्रवृत्ति । भी बहना ।
 भूम, (वि.) चलना । घूमना ।
 भूम, (पुं.) विद्यामान । पाणी के निकल
 का स्थान । पाणी का आना । कुन्द
 वृक्ष ।
 भूमण, (न.) घूमना ।
 भूमर, (पुं.) भीरा ।

भूमरक, (पु.) पाणी चलने का
 चूर्ण ।
 भूय, (वि.) नीचे गिरना ।
 भूय, (वि.) गिरा हुआ ।
 भूयन्, (वि.) पचना । रीपना ।
 भूय, (वि.) चमकना ।
 भूयिष्णु, (वि.) चमकने वाला ।
 भूय, (पुं.) भारी । सहोदर ।
 भूयज, (पुं.) भतीजा ।
 भूय्य, (पुं.) भतीजा । शत्रु ।
 भूय्यय्य, (पुं.) स्त्री का रक्त भारी ।
 भूय, (पुं.) भारी वा । भतीजा ।
 भूयन्, (न.) विद्या खाने वाला । घूमने
 वाला ।
 भूयन्ति, (स्त्री.) विद्या खाने । घूमने ।
 भूयन्तिम्, (पुं.) घूमने वाला । घूमना ।
 अर्थात् भूय ।
 भूयक, (पुं.) गीतक । घूमने वाला ।
 भूय, (न.) सह । भीरा सम्बन्धी ।
 भूय, (न.) आवाह । कदाही ।
 भूयन्ति, (पुं.) श्री का रूप धर कर नाचने
 वाला पुरुष ।
 भूयन्ति-टी, (स्त्री.) भीष में भर कर भी
 बहना ।
 भूय, (स्त्री.) भी ।
 भूय, (पुं.) भी का बहना । कदाही
 करना ।
 भूय, (पुं.) गर्भ । शलक ।
 भूयन्, (वि.) गर्भ की हत्या करने
 वाला ।
 भूय, (वि.) चमकना ।
 भूय, (वि.) घीना । चलना । उचित स्थान
 ल गिरना ।
 भूय, (वि.) खाना ।
 भूय, (वि.) चमकना ।

मध्य, (पुं.) वह भाग वा अंतराल है ।
इसके अर्थ हैं—बड़ी मध्यम ।

मध्यन, (न.) शान्त । नष्टन ।

मध्यममुद्रण, (न.) शुक । नीर ।

मझा, (धी.) हड्डियों का भाग । वृद्ध का
छाया भाग ।

मझाज, (न.) श्रवण ।

मझारत, (पुं.) नीर ।

मझिका, (धी.) मादा मातृका ।

मझ्या, (धी.) पैर । कनिष्ठा ।

मझ्य, (किं.) मध्य परमा । ऊँचा होने ।
बलना । समकता । समानता ।

मझ, (पुं.) साह । उँचा मध्यम विशेष ।

मझिका, (धी.) कुली ।

मझ्य, (किं.) साह करना । धीमा । साह
करना ।

मझर, (न.) वृद्धों का द्वाला । धीमी ।
शितक वृद्ध ।

मझरिही, (धी.) नई निकली बीमर
पत्तों की बकरी । वृद्ध । वृद्धता ।

मझा, (धी.) बकरी । बेल । वृद्धों का
छाया ।

मझिका, (धी.) बकरी ।

मझिमझ, (पुं.) छद्मता ।

मझिछ, (पुं.) चमकीला । साफ ।

मझिछा, (धी.) धमी । बैल विशेष ।

मझीर, (न.) विविध । बचक । वह
लगा आगे चलाने विशेष करने की ही
छाया से बचने का ही है ।

मझील, (पुं.) वह लंबा मिट्टे के बकरी
पैर । बकरी ही ।

मझ्य, (पिं.) छद्म । समेष्ट ।

मझ्योष, (पुं.) देवता विशेष । (धी.)
छाया ।

मझ्युष, (पिं.) समेष्ट । (पुं.) छद्म
ही । (धी.) छाया ।

मझ्या, (धी.) पैर । कनिष्ठा ।

मझ, (किं.) साह होने । निर्बल होने ।

मझ्या, } (धी.) छाया ।
मझ्या, }

मझ्य, (न.) सम की मध्य ।

मझ, (पिं.) मझा । मझ्य । धीमता ।

मझ, (पुं.) मझ्योष के मझों का मझ्य ।
देवमझ । मझ्या ।

मझिका, (धी.) कुली ।

मझ, (किं.) साह ।

मझ्य, } (पुं.) मझ्यमझ । मझ्य मझ्य

मझ्य, } का मझ्यमझ मझ्यमझ ।

मझ्य, (किं.) धीमी । मझ्य मझ्य
करना ।

मझ्य, } (पुं.) मझ्य मझ्य । मझ्य मझ्य

मझ्या, } मझ्य मझ्य मझ्य मझ्य । मझ्य मझ्य
मझ्य मझ्य ।

मझ्यमझिका, (धी.) मझ्य मझ्य मझ्य
मझ्यमझ्य ।

मझ्यमझ, (पुं.) मझ्य मझ्य मझ्य मझ्य
मझ्यमझ्य ।

मझ्यमझ, (न.) मझ्य मझ्य मझ्य मझ्य मझ्य
मझ्य मझ्य मझ्य मझ्य ।

मझ्यमझ, (न.) मझ्य मझ्य मझ्य मझ्य मझ्य
मझ्य मझ्य मझ्य मझ्य ।

मझ्यमझ्य, (पुं.) मझ्य मझ्य मझ्य मझ्य मझ्य
मझ्य मझ्य मझ्य मझ्य ।

मझ्यमझ्य, (पुं.) मझ्य मझ्य मझ्य मझ्य मझ्य
(धी) ।

मझ्यमझ्य, (पुं.) मझ्यमझ्य ।

मझ्यमझ्य, (पुं.) मझ्यमझ्य मझ्यमझ्य
मझ्यमझ्य ।

मझ्यमझ्य, (धी.) मझ्यमझ्य मझ्यमझ्य ।

मझ्यमझ्य, (पुं.) मझ्यमझ्य मझ्यमझ्य मझ्यमझ्य
मझ्यमझ्य मझ्यमझ्य ।

मझ्यमझ्य, (पुं.) मझ्यमझ्य मझ्यमझ्य मझ्यमझ्य
मझ्यमझ्य मझ्यमझ्य ।

मझ्यमझ्य, (पुं.) मझ्यमझ्य मझ्यमझ्य मझ्यमझ्य
मझ्यमझ्य मझ्यमझ्य ।

मरहण, (पुं. न.) देहादिगृह । थोड़े दिनों के लिये सदा दिया गया मरहना ।
रामा । निरुध । देवगृह ।

मरहण, (न.) गोल आकार का । चार ही योजन का एक देश । वृत्त ।
मलापात । मरह सनाथों का समूह ।
गोल । चीक यथा गृहमरहण, सर्वतोभद्र
मरहण । कुला । सौंप ।

मरहणलनृत्य, (न.) चक बांध कर
नाचना ।

मरहणलार्थीश, (पुं.) मरहणेश्वर । चार
ही योजन पर्यन्त भूमि का स्वामी ।

मरहणलिन्, (पुं.) कुहरियादार सौंप ।
विद्या । बड़ का पेड़ ।

मरहणत, (नि.) भुजित ।

मरहणक, (पुं.) मेरु । सुनि विशेष ।

मरहणर, (न.) छोड़े का मेल ।

मरह, (नि.) सम्मत । माना गया । शात ।
पूना गया । (न.) आराध । पूजा ।

मरहण, (पुं.) मेघ । बादल । एक सुनि ।

मरहणज, (पुं.) गज । हाथी ।

मरहणिका, (स्त्री.) मशाल । भला ।

मरहण, (स्त्री.) शूल । शस्त्र । चाद ।
रगुनि ।

मरहणम, (पुं.) बुद्धि का फेर ।

मरहणमिन्नम, (पुं.) उन्मादरोग । पागल-
पन ।

मरहण, (पुं.) लक्ष्य । मेरा ।

मरहण, (पुं.) लक्ष्य ।

मरहणारि, (पुं.) मर्ग ।

मरहण, (पुं.) दुर्घट । मददुल । प्रसन्न ।

मरहणारिणी, (स्त्री.) उत्तम योगिनी ।

मरहणारिणी, (स्त्री.) मरहण । शस्त्रारिणी ।

मरहणमग्न, (पुं.) कदम्ब । एक प्रकार
का वृक्ष ।

मरहणारण, (पुं.) मरहण । हाथी ।

मरहण, (नि.) दूध दूध की दूध बना ।

मरहण, (पुं.) शरीर । कोष ।

(स्त्री.) मरहणी ।

मरहण, (पुं.) मरहणी ।

मरहणधानी, (स्त्री.) मरहणी
पात्र ।

मरहणगुडी, (स्त्री.) निना ।

मरहणगुडिका, (स्त्री.) गुड लायक । राग

मरहणगुड, (पुं.) मरहण एक प्रकार
का ।

मरहणराज, (पुं.) शीतल मरहणी
का नाम ।

मरहणवेधन, (न.) मरहणी के शाने का
पानकीर्षी ।

मरहणोद्गरी, (स्त्री.) मरहणगुथा । वै
की माता । कारी में एक

विशेष ।

मरहण, (नि.) मरहणी । मरहण
मारना ।

मरहण, (न.) मारना । मेरा देना
मरहणी ।

मरहण, (नि.) दूध । मारा गया । निना
का माता ।

मरहण, (स्त्री.) मरहण की जन्म

मरहण, (स्त्री.) मरहण की जन्म

मरहण, (नि.) अभिमान करना ।

मरहण, (पुं.) हाथी के गाल का पात्र । पात्र

मरहण, (पुं.) हाथी के गाल का पात्र । पात्र

मरहण, (पुं.) हाथी के गाल का पात्र । पात्र

मरहण, (पुं.) हाथी के गाल का पात्र । पात्र

मरहण, (पुं.) हाथी के गाल का पात्र । पात्र

मरहण, (पुं.) हाथी के गाल का पात्र । पात्र

मरहण, (पुं.) हाथी के गाल का पात्र । पात्र

मरहण, (पुं.) हाथी के गाल का पात्र । पात्र

मरहण, (पुं.) हाथी के गाल का पात्र । पात्र

मरहण, (पुं.) हाथी के गाल का पात्र । पात्र

मरहण, (पुं.) हाथी के गाल का पात्र । पात्र

मरहण, (पुं.) हाथी के गाल का पात्र । पात्र

मदयितु, (पु.) बाधदेव । मेघ ।
मलसार, (वि.) मादक । (न)
मदिरा ।

मदालापिन्, (पुं.) शीतल ।
मदिरा, (स्त्री.) शराव । लास कच्चा ।
मदोत्कण्ड, (पुं.) मत्त भन् । (स्त्री.) शराव ।
(वि.) मत्त ।

मदोद्भव, (पुं.) मत्त । (स्त्री.) मत्ती ।
मदोद्भव, (वि.) मत्त ।
मदुगु, (पु.) एक प्रकार का सोप । मीठा ।
जन्तु विशेष । होगडा । मृगशा ।

मघ, (म.) मदिरा ।
मघ, (पु.) देश विशेष । प्रमथना ।
मघन्, (पु.) नशीला । मादक (पुं.) शिर ।
मघव्य, (पुं.) वैशाख मास ।
मघु, (न.) शराव । पुष्पवर्ण । शराव ।
मल । बीनी । पिठाई । मोम रस । एक
दिव्य । शिव मास । वसन्त ऋतु । अशोक
वृक्ष । पुनर्द्वी ।

मधु-मर्दला, (स्त्री.) शराव का मत्त ।
मधु माध्या, (न.) मोम ।
मधुमाध, (पु.) आम विशेष ।
मधुकर, (पुं.) शीत ।
मधुशीत, (पुं.) लहर का वेष्ट ।
मधुज, (न.) मोम । मधु देव । मेद के
उपजी ।

मधुजिन्, (पुं.) शिर ।
मधुजय, (न.) शराव, जो बीर मिश्री ।
मधुज, (पुं.) शीत ।
मधुपर्क, (न.) दही, दूध, जनी, दही
बीर मिश्री । बर्तने के बाल से रसाद शराव
बीर दही ।

मधुपुरी, (स्त्री.) मत्त ।
मधुमहिषा, (स्त्री.) शराव की मत्त ।
मधुमद, (वि.) शिर । शिर ।
मद की बीर । मत्त । मत्त ।
मद ।

मधुयष्टि, (स्त्री.) मत्त ।
मधुद, (पुं.) मीठा । मनोहर । (वि.) शिर ।
(पु.) लास कच्चा । दह । धान ।
मीठा ।

मधुदन्, (पुं.) मत्त । धान ।
मधुदन्धा, (स्त्री.) शिर । मत्त ।
मधुलिट्ट, (पु.) मत्त ।
मधुवन, (न.) मधुगु शिर । मत्त ।
मिष । मिषिका नदी में सुपुष्ट का
करीबा ।

मधुपाद, (पुं.) बाधका मत्त ।
मधुप्राज, (पु.) मत्त ।
मधुशिर, (पुं. न.) मत्त ।
मधुगन्ध, (पु.) बाधका ।
मधुगन्ध, (पुं.) मीठा । मत्त ।
शिर । पथीरी का शराव ।

मधुगन्ध, (पु.) बाधका । मत्त ।
मधुदन्, (पुं.) शिर । मत्त ।
मधुपिष्ट, (न.) मत्त ।
मधुप्राज, (पु. न.) मधुगु नदी ।
मध्य, (पुं.) मत्त । मत्त । मत्त । मत्त ।
मत्त ।

मध्यगन्ध, (पु.) मत्त का मत्त ।
मत्त ।
मध्यमत्त, (न.) मत्त । मत्त । मत्त ।
मत्त ।

मध्यमद, (पु.) मत्त । शिर । मत्त ।
मध्यमद का मत्त । मत्त ।
मध्यमिन्, (न.) मत्त । मत्त ।
मत्त का मत्त ।

मध्यममिष्टि, (पु.) मत्त का
मत्त ।
मध्यम, (वि.) मत्त ।
मध्यमद, (पु.) मत्त ।

मध्यमिष्टि, (स्त्री.) मत्त । मत्त ।
मत्त का मत्त । मत्त ।
मध्यममद, (पु.) मत्त ।

मध्यमभूतक, (पुं.) किमान । नीची
या कर लेनी करने वाला ।

मध्यमलोक, (पुं.) पृथिवी ।

मध्यमसंग्रह, (पुं.) साधारण संग्रह,
जिसका कारण यह हो कि पराई श्री के
बाप माता पिछाई आदि भेजना ।

“ प्रेषणं गन्धमादधानां भूतभूतलघुसंग्रहम् ।

प्रत्येकमन वासयानिर्गन्धमः समद्वारमृतम् ॥ ”

तीन प्रकार के द्रव्यों में से दूसरे प्रकार
का द्रव्य ।

मध्यमराहस्य, (पुं.) गोंच पण का द्रव्य ।
गोर से कोई चार्प करना । दूसरे के द्रव्यों
की छेकना या काटना ।

मध्यमा, (स्त्री.) शत्रु वाली स्त्री । शीव की
पत्नी । कमंड की बहरी । द्दयोद्धवा
एक प्रकार की नाचो ।

मध्यमाह्वरण, (न.) प्रतिद्वन्द्वित मान
को बतलाने वाली गणना ।

मध्यरात्रि, (पुं.) निशाच । चाभी रात ।

मध्यस्थिति, (वि.) मध्यस्थ । विचित्रविधा ।

मध्यस्थ, (पुं.) बीच में पड़ने वाला ।

मध्या, (स्त्री.) नायिका विशेष । मध्यमा
अश्ली । छन्द जिसका पाद तीस अक्षर
वाला होता है ।

मध्याह्न, (पुं.) दोपहर । दिन का बीच ।

मध्यक, (पुं.) मधुमयिका ।

मध्वालय, (पुं.) मदिरा । शराब ।

मध्विज्ञा, (स.) नशाजि कोई आसन ।
मदिरा ।

मन्, (कि.) पूना करना । अभिमान करना ।
जानना । विचारना । अनुमान करना ।
मान करना ।

मनःशिला, (स्त्री.) लाख रत्न की एक
धातु । मनसिल ।

मनस, (न.) मनसिल । मन ।

मनसा, (स्त्री.) आत्मीक मुनि की माता ।
जन्माद की पत्नी ।

मनसिज्ञ, (पुं.) कामदेव ।

मनसिगुण, (पुं.) कामदेव ।

मनस्कान्त, (पुं.) मन का शांतपु होता ।

मनस्मान्, (पुं.) परवाना । मन की
पीडा । मानसिक दुःख ।

मनस्मिन्, (वि.) चान्ते मन का । भोर ।
पण्डित । रङ्ग पित वाला ।

मनाक्, (अव्य.) मोटा । छोटी ।
मोटा सा ।

मनाका, (स्त्री.) हथिनी ।

मनार्थी-र्यी, (स्त्री.) मनु की स्त्री ।

मनित, (वि.) जाना हुआ ।

मनीक, (न.) चाल का कीचड़ ।

मनीषा, (स्त्री.) बुद्धि । हस्त्रा । बाद ।
समझ । वैदिक मृत या गीत ।

मनीषिका, (स्त्री.) समझ । बुद्धि ।

मनीषित्, (पुं.) बाड़ा हुआ । अभिलषित ।

मनीषिन्, (पुं.) पण्डित । बुद्धि वाला ।

मनु, (स्त्री.) एक उन्नायति । मानव शास के
निर्वाण । मन्ना से उत्पन्न ।

मनु+अन्तर (मन्वन्तर), (न.) मनु की
आयु का ७२ बीजुगी । मन्ना के दिन
का चौदहवा हिस्सा ।

मनुज, (पुं.) मनुज । मन से उत्पन्न ।

मनुजा, (स्त्री.) स्त्री ।

मनुज्येष्ठ, (पुं. न.) तलवार ।

मनुधेष्ठ, (पुं.) रिश्ट का नाम ।

मनुसंहिता, (स्त्री.) मानवधर्मशास्त्र ।

मनुष्य, (पुं.) आदमी । नर । मनुष्य
जाति ।

मनुष्यधर्मने, (पुं.) कुपेर । धन के राना ।

मनुष्यस्य, (पुं.) छातेपिस्तकार ।

मनुष्यलोक, (पुं.) विनाशशाल देव-
धारियों का लोक । पृथिवी ।

मनुष्यविश, (पुं.) मानव जाति ।

मनुष्यशोणित, (न.) मनुष्य का रक्त ।

मनुष्यसभा, (स्त्री.) नरों की सम्मेलनी ।

मनुष्यता, } (सं.) आश्रयिण ।
 मनुष्यत्व, } इत्यादि ।
 मनोद, (पुं.) आविष्कारकर्ता । प्रबन्धक ।
 मनोजय, (वि.) मन के समान जेग वाला ।
 बड़े जेग वाला । (स्त्री.) जग की
 जीम ।
 मनोजयवृद्धि, (पुं.) कामवृद्धि वृष ।
 मनोम, (वि.) मनोहर । सुन्दर । मनसिख ।
 (स्त्री.) मारेता ।
 मनोभय, (पुं.) कामदेव ।
 मनोरथ, (पुं.) इच्छा । अभिप्राय ।
 मनोरम, (वि.) मनोहर । सुन्दर । (स्त्री.)
 मोरोचना ।
 मनोहर, (वि.) मनोरम । कविर । सुन्दर ।
 (पुं.) कुद का वृष । (न.) सोना ।
 मज्ज, (कि.) पौडना ।
 मन्त्रु, (पुं.) ब्राह्मण । मन्त्रुष । मन्त्रावृत्ति ।
 मन्त्र, (पुं.) परमेश्वर । वेद का भाग विशेष
 आचार्य । देवता की सिद्धि के लिये वाक्य
 समूह विशेष ।
 मन्त्रजिह्व, (पुं.) कर्मि ।
 मन्त्रदाय, (पुं.) दार ।
 मन्त्रिन्, (पुं.) अमान्य । कवि । दीक्षित ।
 मन्त्र, (कि.) किर्तिना । सिद्धिना ।
 मन्त्र, (पुं.) मन्त्रिणी । शूर । आक का वृष ।
 भीत का कीचर । क्रिष्ण ।
 मन्त्रज, (न.) नवनीत । मन्त्रज ।
 मन्त्रज, (पुं.) मन्त्रिणी । रई ।
 मन्त्रद, (वि.) भीमा । मन्द । धूर्ति । दार ।
 देवा । कोप । सुषक । वेत्ता । कोप ।
 ताता नवनीत । मन्त्रिणी । कदाचित् ।
 (पुं.) पत्त । (स्त्री.) कैंकेरी की दानी
 मन्त्रा ।
 मन्धर, (पुं.) नीची का पर्वत ।
 मन्धान, (पुं.) मन्त्रिणी । गिर ।
 मन्धिन, (कि.) निषांने काडा । लोमवज्रा
 का रत्न । नीच विशेष ।

मन्धरील, (पुं.) मन्दार नामक पर्वत ।
 मन्द, (वि.) द्रव्य । मूर्ति । मृदु । अभागा ।
 रोणी । मोडा । स्तब्ध । सुखा । नीच ।
 शनिमह । हाथी विशेष । यम । मलय ।
 सूर्यस्तकमय ।
 मन्दग, (वि.) धीरे २ जाना । सुख ।
 मन्दरता, (स्त्री.) मन्दपना । धातुरण ।
 जगता ।
 मन्दर, (पुं.) दत्त नाम का एक पर्वत ।
 मन्दार का पेड़ । रत्न । दूर विशेष ।
 द्रव्य । (वि.) बहुव । मन्द ।
 मन्दाकिनी, (स्त्री.) स्वर्गवाहा । आकाश-
 वाहा ।
 मन्दाक्रामता, (स्त्री.) वायु जिनके प्रत्येक
 चरण में १७ अक्षर होते हैं ।
 मन्दास, (न.) लडा । कम दृष्टि ।
 मन्दाग्नि, (पुं.) पावन शक्ति की क्षीणता ।
 जनपद रोम । भीमी घोष ।
 मन्दिट, (न.) घर । विशेष घर देव-
 स्थान । पुर । शिखि । समुद्र । घुमने के
 पीले का भाग ।
 मन्दिरपट, (पुं.) विष्णु ।
 मन्दिरमणि, (पुं.) शिव का नाम ।
 मन्दिर, (स्त्री.) पुस्तक । अरण्य ।
 मन्दुरा, (स्त्री.) पुस्तक । अरण्य ।
 चर्मा ।
 मन्दोदरी, (स्त्री.) यम राजन की कन्या ।
 रावण की पत्नी ।
 मन्दोष्ण, (न.) मोठा गरम । अनुना ।
 मन्द्र, (पुं.) नीचा । गहरा । जेठा । लह-
 लहाट (लम्ह) । प्रत्यक्ष । हर्मद ।
 मरार । भीमा शब्द । एक प्रकार का
 होड । हाथी विशेष ।
 मन्धाल, (पुं.) बुद्धिमान पुत्र । मङ्ग ।
 मन्मथ, (पुं.) कामदेव । कैला का देव ।
 मन्धु, (पुं.) दीनता । कायरपन । दह ।
 क्षीय । अहङ्कार ।

मनु, (पुं.) शोध । शोक । दुःख । दुःखरूप ।
मीचन । बलि । उगाह । अभिमान ।
शिर । शक्ति ।

मनुन्तर, (न.) समयगुण आदि ७१ चीज-
कियों । ३११४४=०० वर्षों का समय ।

मन्त्र, (कि.) ज्ञान ।

मम, (अव्य.) मेरा ।

ममता, (स्त्री.) मेरापन । स्नेह ।

ममापत्ताल, (पुं.) शानेन्द्रिय ।

ममू, (कि.) ज्ञान ।

मम्मट, (पुं.) काश्यपकृष्ण मनु के
रचयिता ।

मय, (कि.) जाना ।

मय, (पुं.) एक देव । उँट । साधर ।

मयट, (पुं.) मौपक्षी ।

मयष्टक, } (पुं.) एक मन्त्र की छेप

मयुष्टक, } या छीपी ।

मयस, (न.) हर्ष । सन्तोष ।

मयु, (पुं.) किरन । हिरन । बारहतिहा ।

मयूख, (पुं.) चमक । किरन । शिखा ।
शोभा ।

मयूखिन, (नि.) चमकीला । मङ्कदार ।

मयूर, (पुं.) मोरपक्षी । पुष्प विशेष ।

सूर्यशतक काव्य के निर्माता का नाम ।

सम्य मापक यन्त्र विशेष ।

मयूरकेतु, } (पुं.) कार्तिकेय का नाम ।

मयूरस्थ, } (पुं.) कार्तिकेय का नाम ।

मयूरारि, (पुं.) गिरगट । कुकुरात ।

मर, (पुं.) वैदिक प्रयोग में आना है, इतना
अर्थ है—मृत्यु । पृथिवी ।

मरक, (पुं.) महामारी । छुआछूत की बाँमारी ।

मरेकत, (न.) पना । हरे रङ्ग की मालि ।

इसके धारण करने से छुआछूत या

महामारी का भय नहीं रहता ।

मरगु, (न.) मरना । मृत्यु ।

मरणशील, (नि.) मरने वाला । मरने के

स्वभाव वाला ।

मरत, (पुं.) मृत ।

मरन्द, } (पुं.) मरन्द । पुष्पफल ।

मरार, (पुं.) अनाज की मती ।

मराल, (पुं.) गरुड । कज्ज । कारणा ।

गोडा । बादल । नीच । अनाज का बत ।

विद्वान् ।

मरिचि, } (पुं.) एक पुत्रि । किण ।

मरिचि, } कृष्ण । गुम । मर्या के दूत

मानविक गुणों में से एक स्मृति का

नाम । श्रीकृष्ण का नाम ।

मरीचिका, (स्त्री.) मृगदृष्ट्या ।

मरीमृज, (नि.) बार बार लगने वाला ।

मरु, (पुं.) पर्वत । रेगस्थान । मारताई देश ।

मरुह, (पुं.) मोर ।

मरुण्डा, (स्त्री.) बड़े मांसे वाली स्त्री ।

मरुत्, (पुं.) वायु ।

मरुत्त, (पुं.) चन्द्रवरी एक राजा ।

मरुत्पथ, (पुं.) आकाश ।

मरुत्पाल, (पुं.) इन्द्र । देवराज ।

मरुत्पत्, (पुं.) इन्द्र ।

मरुत्सख, (पुं.) इन्द्र । विषम वृष ।

मरुद्गान्दोल, (न.) पन्ना ।

मरुदिष्ट, (पुं.) शुशुभ ।

मरुभू, (पुं.) मातवाह देश । जलरहित

देश ।

मरुल, (पुं.) एक प्रकार की बतरु ।

मरुव, (पुं.) राहु । पौषा विशेष ।

मरुवक, } (पुं.) व्याघ्र । राहु । सारत ।

मरुवक, } (पुं.) व्याघ्र । राहु । सारत ।

मरुक, (पुं.) मोरपक्षी ।

मरोलि, } (पुं.) सपुत्र का एक जीव ।

मरोलिक, } मकर । नक । मगर ।

मर्क, (कि.) जाना ।

मर्कक, (पुं.) मकड़ी । मयडा ।

मर्कट, (पुं.) बन्दर । मकड़ी । सारत । विष

विशेष ।

मकंदीजाल, (न.) बंद शाम में एक
चक्र विशेष जिससे लघु धीरे धीरे का
विचार किया जाता है ।

मकंद, (पु.) पृथ्वीय दृष्टि । भाष्य । (श्री.)
बौद्ध श्री ।

मकंदरा, (श्री.) बनेन । दुष्टा । बन्धा श्री ।

मकू, (कि.) लेना । ग्राह्य करना । बनाना ।
जाणा । हठाना । खोद लगाना । भव में
हालना ।

मकू, (पुं.) धोबी । शुद्ध भस्त्रन बनाने वाला ।

मकू, (कि.) पकड़ना ।

मकू, (पुं.) मनुष्य । पृथ्वी । मरणाशील ।

मकू, (वि.) मरणाशील । मनुष्य ।

मकूलोक, (पु.) वह लोक जिसमें मरणाशील
देहधारी रहते हैं । मनुष्यलोक ।

मकूल, (पु.) एक प्रकार का दंत ।

मकू, (न.) गिता हुआ । कुप्य हुआ ।
पूर्व किया हुआ ।

मकून, (न.) पूरा करना । पोछना ।
मलना ।

मकूत, (वि.) पूर्ण ।

मकू, (कि.) जाना । मरना ।

मकू, (पुं.) तपस्व । शहरदेवा ।

मकू, (न.) वामन । शक्तिस्थान । शहर ।
भेद । तारमय ।

मकूमर, (पु.) मर्यादा शब्द । (श्री.)
हलदी ।

मकूरी, (श्री.) इमली ।

मकूरीक, (पुं.) पत्तन मनुष्य । सीमा मनुष्य ।

मकूमरशी, (वि.) मर्यादीक ।

मकू, (वि.) मरणाशील ।

मकू, (अन्व.) सीमा । हृद । (पुं.)
मनुष्य ।

मकूदा, (श्री.) सीमा । हृद ।

मकू, (कि.) अधिकार करना । पकड़ना ।

मल, (पुं.) मैल । धार । शिवा । बोट ।
काई । पत्थीना । कक । कूर । कूर ।

मलम, (पु.) शास्त्रसीकन्द ।

मलम्रायिन, (पुं.) जमालगोटा ।

मलमार, (पुं.) लौह का माण । अधिष्ठ
महीना ।

मलय, (पुं.) मन्दनवन । पर्वत विशेष के
निष्ठ का स्थान । नदीधौ में से एक ।
श्रीभदेव का एक पुत्र ।

मलयज, (न.) बन्दन । मलय देश का ध्वज ।

मलाका, (श्री.) दुष्टी । हथिनी । कामा-
गुप्त श्री ।

मलि, (श्री.) अधिकार । शिवा ।

मलिक, (पुं.) राजा । अधिपति ।

मलिन, (वि.) मैला । दुष्ट । गन्ध हुआ ।
दागरीला । हठाना ।

मलिमुच, (पुं.) बौद्ध । बोट । राक्षस ।
मन्थर । ध्वज । मणि । पद्महावत निज
न करने वाला मास्य । विषय दृष्ट ।
बीदरा । बर्ष ।

मलिष्ठा, (श्री.) रजतला श्री ।

मलीमल, (पुं.) मैला । अपवित्र । राजा ।
दृष्ट । पापी । लोहा ।

मल्ल, (कि.) पकड़ना ।

मल्ल, (पुं.) परलोक । प्याछा । मरणाश्लेष ।
बर्षतद्वर विशेष । देश विशेष ।

मल्लक, (पुं.) बीरद (दीपक रखने की) ।

मल्लभू, (श्री.) अलगा ।

मल्लयुद्ध, (न.) शररी ।

मल्लार, (पुं.) धातु धारों में से एक धातु ।

मलि, } (श्री.) मालती की देव ।

मली, } (श्री.) मालती की देव ।

मलिनाथ, (पुं.) एक निम्न । सुपुत्र
अदि धारों के अधिक दीपकार ।

मल्लिका, (श्री.) एक प्रकार का हल ।
जिसकी चौक पीली होती है । दाग मल ।
मालती ।

मल्लिकर, (पुं.) बोट ।

मल्लु, (पुं.) रीत ।

मल्लर, (पुं.) लोहे की जैह ।

मल्ल, } (कि.) बाँवना । नकड़ना ।

मल्ल, } (कि.) कोष करना । मिनमिनाना ।

मल्ल, } (पुं.) मल्लर । मल्लर का शब्द ।

मल्लक, } कोष ।

मल्लकिन्, (पुं.) उदुम्बर का पेड़ ।

मल्लहरी, (स्त्री.) मल्लहरी ।

मल्ली, } (स्त्री.) स्याही ।

मल्ल, (पुं.) कुत्ता ।

मल्ल, (कि.) मार डालना । मार डालना ।

मल्ल, (कि.) तीक्ष्ण । मापना । रूप

बदलना ।

मल्ल, (पुं.) माप या तीक्ष्ण विशेष ।

मल्लरा, (स्त्री.) मल्ल ।

मल्लार, } (पुं.) रत्न विशेष । पत्ता ।

मल्लारक, } (पुं.) रत्न विशेष । पत्ता ।

मल्लि, (स्त्री. पुं.) स्याही ।

मल्लिधान, (न.) दवा ।

मल्लिपण्य, (पुं.) सुती । बाजू । सेतक ।

मल्लिप्रद्य, (स्त्री.) सेतनी । स्याही की

बीज ।

मल्लिक, (पुं.) सोप का रिल ।

मल्लिन, (नि.) धर्म प्रचार पित्त दृष्ट ।

मल्लिना, (स्त्री.) वल्लरी ।

मल्लूर, (पुं.) मल्ल की दान । लक्ष्मी ।

वेदना ।

मल्लूरक, (पुं.) लक्ष्मी । इन्द्र की चक्रा का

आधुन्य विशेष ।

मल्लूरिका, (स्त्री.) वेचक का रेल । कुटनी ।

मल्लरी ।

मल्लूरी, (स्त्री.) लोही भाग या वेचक ।

मल्लूर, (नि.) विद्वान् । कर्मण्य । नरम ।

पद ।

मल्लूर, (कि.) कला । लक्ष्मी ।

मल्लूर, (पुं.) बाल । बाला बाल । कल ।

कला ।

मल्लूरिन्, (पुं.) सन्ध्यासी । चन्द्रमा ।

मल्लूर, (कि.) नहाना । डूबकी मारना ।

डूबना ।

मल्लूर, } (न.) भाषा ।

मल्लूरक, } (न.) भाषा ।

मल्लूरकस्नेह, (पुं.) मेला । मल्ल ।

मल्लूरि, (स्त्री.) मापना । तीक्ष्ण ।

मल्लूरिष्क, (न.) मल्ल । मेला ।

मल्लूरमूलक, (न.) गरदन । मल्ल ।

मल्लूर, (न.) लड़ी मल्ल । दही का

पानी ।

मल्लूर, (कि.) मल्ल करना । पूजा करना । चप-

कना । बड़ना ।

मल्लूर, (पुं.) उत्तम । तेज । यश । मैला ।

मल्लूर, (पुं.) प्रसिद्ध पुरुष । कल्प ।

विष्णु ।

मल्लूर, (पुं.) दूर तक फैली हुई पत्त ।

मल्लूर, (नि.) विपुल । बड़ा । बूढ़ा ।

मल्लूर, (स्त्री.) नारद भाषा की बीजा ।

मल्लूररूप, (न.) बड़ा रूप । बुद्धि ।

मल्लूरक, (पुं.) मूत्रादि ऊपर के सात

लोको में से एक ।

मल्लूरि, (पुं.) वेदव्यास आदि बड़े आदि ।

मल्लूर, (न.) तेज । यश । उत्तम ।

मल्लूर, (स्त्री.) गी । बड़ा ।

मल्लूरकाय, (पुं.) बड़े शरीर वाला ।

शिखी का नदी । क्षीण शरीर

वाला ।

मल्लूरकार्तिकी, (स्त्री.) रोहिणी नक्षत्र वाली

कर्त्तिक की पूर्णिमा ।

मल्लूरकाल, (पुं.) शिवनी । पृथ्वी ।

भेद्य विशेष ।

मल्लूरकाल, (न.) अष्ट से अधिक सगे भाग

काय ।

मल्लूरकाल, (न.) बड़ा पुत्र । त्रिगुणे

द्वय लक्ष्मी तक वेद का पढ़ना पढ़ाना चला

भाषा हो ।

महागन्ध, (न.) हरिचन्दन ! (भी.)
नागरला ।

महागुद, (पुं.) माना । पिना ।
आचार्य । दान की गयी बन्दा का पति ।

महाधीय, (पुं.) ऊँट ।

महाह, (पुं.) ऊँट । कोष्ठक ।

महाच्छाद्य, (पुं.) बट बूझ ।

महाजन, (पुं.) वेद के वाक्यों में विश्वास
करने वाला उत्तर । आश्रितक । जेठ पुत्र ।

महाज्येष्ठी, (भी.) शिरोर लघ्वय वाली जेठ
मात की दूधिया ।

महालय, (पुं.) कदम्ब का पेड़ । बड़ा धनी ।

महातल, (न.) नीचे के लोहों में से
चौथी पालास ।

महातारा, (भी.) जिनियों की देवी ।

महातीक्ष्ण, (भी.) भिलाष । बहुत तेज ।

महातेजस्व, (पुं.) पात । अतितेजस्वी ।
कान्तिकेय । अग्नि ।

महातम, (त्रि.) बड़े आराध वाला ।

महादान, (न.) बड़ा दान ।

महादेव, (पुं.) शिव ।

महाद्रुम, (पुं.) भरकण्ड वृक्ष ।

महाघन, (पुं.) धन्य ।

महाघात, (पुं.) सोना ।

महानदी, (भी.) गङ्गा ।

महानन्द, (पुं.) मोक्ष । माघ छुटा शमी ।
छटा । अगिराय आनन्द । एक नदी ।

महामन्दि, (पुं.) कलिपुत्र का अन्तिम
भारतगवीय नौक ।

महानयमी, (भी.) आश्विन मास की
छुटा नवमी ।

महानस, (न.) पाश्चरयान । रसोर्ध्वर ।

महानाटक, (न.) हनुमन्नाटक । नाटक
विशेष ।

महानाद, (पुं.) बड़े शब्द वाला । हाथी ।
सिंह । बादल । ऊँट ।

महानिग्रा, (भी.) बड़ी नींद । बापु । नींद ।

महानिशा, (भी.) रात्रि के मध्यभाग के
दो महर ।

महानुभाष, (पुं.) महाराष्ट्र । बड़े विचार
वाला ।

महापथ, (पुं.) बड़ा मार्ग । पड़ी सड़क ।
हिमालय के उत्तर स्वर्ग जाने का मार्ग ।

महापथ, (पुं.) नाव विशेष । दुबेर का
भट्ठार । एक गंगा ।

महापातक, (न.) महाहत्या, छुरापान,
चोरी, दुर्गहनगमन और इन चारों के
साथ मेल रखना—ये महापातक हैं ।

महापुराण, (न.) सृष्टि आदि दस लघ्वय
युक्त ब्यास रचित पुराण ।

महापुण्य, (पुं.) छत्रमेघ । नारायण ।

महामलय, (पुं.) ब्रम्हा के आशुष्य की
समाधि में अब वे अपने रहे सब पदार्थों
को निहीन करते हैं । नीर प्रलय ।

महामस्ताद, (पुं.) अगमाधनी का मस्ताद ।

महामाण, (पुं.) ग्रीष्म नामक एक काक ।
अश्वमेधाख्य आ वाद्ययज्ञ विशेष ।

महाफल, (पुं.) देव । (भी.) इन्द्र-
वासणी ।

महाफल, (पुं.) बड़े बल वाला । बापु ।
बुद्ध । सीता ।

महामावृत, (पुं. न.) सत्त्व का वेदव्यास
रचित इतिहास का बड़ा ग्रन्थ । इसमें
१ लघ्व ३ श्लोक हैं । इसका दूसरा नाम
वचन वेद भी है ।

महाभीता, (भी.) दुर्गुर । लग्नागु लग्ना ।
बहुत बरी दुर्ग ।

महामूल, (न.) चौब लख—पृथिवी, जल,
तेज, वायु और आकाश ।

महामनस्, (त्रि.) उदार । महाराज ।

महामात्र, (त्रि.) बहुत बड़ा । प्रधानमात्र ।
“मन्वे कर्मणि भूतार्थाविते माने परिश्रमे ।
माताय महती वैशा महामात्राय ते स्मृताः ॥”
हाथियों की आला देने वाला । महावर ।

महामहाचारणी, (स्त्री.) शक्तिार ।
सातभिषा नक्षत्र । शुभ योग सहित चैत्र की
कृष्ण १३शी ।

महामाया, (स्त्री.) दुर्गा ।

महामाघ, (पुं.) उर्ध्व । राजमाघ ।

महामृग, (पुं.) बड़ा पशु । हाथी । शरभ ।

महानृत्युत्तय, (पुं.) शिव का एक प्रकार
का वेशोक्त धौ जू सः नौजुक्त " व्यम्बकं
यनामहे " मन्त्र ।

महामेघ, (पुं. स्त्री.) शीघ्र विशेष ।

महामोह, (पुं.) अज्ञान विशेष ।

महापद्म, (पुं.) बड़ा पद्म ।

महारथ, (पुं.) रथ । बड़ा योद्धा ।

महारत्न, (पुं.) गण । पारा । काजी ।

महाराज, (पुं.) राजों के राजा । जैनियों
के श्व विशेष । राम की उरली का
मत्त ।

महाराजिक, (पुं.) विष्णु का नाम ।
पर जब यह बहूनवनान्त होता है
तब उन देवताओं का अर्घ देना है
जिनकी संख्या २२० या २२६ बताई
जाती है ।

महाराणी, (स्त्री.) महारानी । पटरानी ।
दुर्गा का नाम ।

महाराशि, (स्त्री.) महाशय्य । शर्द्धगधि
के पक्ष की दो पक्षी । होथी, दीवाली
की दो पक्षी ।

महापद्म, (पुं.) मरुतों का देश । मरु
रिपथी । बोली विशेष ।

महारोग, (पुं.) मिरगी आदि आठ रोग ।

महारौप्य, (पुं.) बड़ा नरक विशेष ।

महार्य, (लि.) बड़े मृत्त वस्तु । महेगा ।

महार्य, (पुं.) महापद्म ।

महासप्त, (पुं.) विष्णु । जम्बामा । विहार ।

महासप्तमी, (स्त्री.) बड़ी सप्तमी । अगस्त
पूजा का दिन । बड़ी सप्तमी का मेला ।
महासप्तमी । जन माघ । अथा ।

महाचराह, (पुं.) विष्णु का अक्षर विशेष ।

महाचरोह, (पुं.) बड़, बृष्ट । ताड़ वृक्ष ।

महावाक्य, (न.) वेदवाक्य । बड़ के
वाक्यों के स्वरूप में एक वाक्य ।

महाविद्या, (स्त्री.) दत्त महाविद्यार्थ ।

महाविपुल, (न.) सूर्य की वेद सती
विधि ।

महावीचि, (पुं.) एक नरक ।

महावीर, (पुं.) बड़ा बहादुर । मत्त ।

इनुमान् । सिंह । यशानि । वज्र । बिदा ।

गोडा । बोकिल । धनुषांरी ।

महावीर्य, (पुं.) बड़े वीर्य । वाता ।

वाताहीकद । परमात्मा ।

महाव्याधि, (पुं.) बड़ा रोग । कौड़ आदि ।

महाव्याहृति, (स्त्री.) वैदिक मन्त्र विशेष ।

महावण, (न.) बड़ा कोठा ।

महाव्रत, (न.) बारह वर्ष का व्रत विशेष ।

महाराज्ञ, (पुं.) बड़ा राजा । तान्त्रिक माया
विशेष जो मनुष्यों की सोचरी से बनती
है । कान चीर आँस के बीच की हड्डी ।

महाशठ, (पुं.) धूरा । बड़ा धूर्त ।

महाशय, (लि.) बड़े आराधन । महा-
वृषभ । उदार ।

महाशुद्ध, (पुं.) आभार । जाति विशेष ।

महाप्रमथान, (न.) काशी । बड़ा मण्डप ।

महाप्रमो, (स्त्री.) आरिजन के मुख । । श्री
अष्टमी ।

महामन्त्रपत्र, (न.) राग रित में समाप्त
होने वाला मन्त्र ।

महासेन, (पुं.) बड़ी सेना के पति ।
क्रांतिद्वय ।

मोह, (स्त्री.) भ्रम । माया का देश
मोह, (स्त्री.) भ्रम ।

मोहिका, (स्त्री.) दिप । बड़े ।

मोहिन, (लि.) मोहिन । पुर ।

मोहिन्यक, (पुं.) पुर । मृग ।

मोहिन्य, (पुं.) माया । बड़ा ।

मात्रा, (बी.) माप विरोध । कुट । पत ।
 चट्ट । धरा । धन । नागरी वर्षमासा के
 वर्षों के दिन जो अक्षरों के ऊपर नीचे
 बगल बगल लगाने जाते हैं । कान में
 पहनने की शाली । रत्न ।

मात्सर्य, (न.) ईर्ष्या ।

मात्स्यिक, (पु.) दक्षती पकड़ने वाला ।
 धीमर । मत्स्यार ।

माघ, (पु.) वर्षा । मार्ग । (कि.)
 विरोधा । नष्ट करना । चारना ।

माघुर, (वि.) मधुर में जानक । मधुर में
 चाया हुआ ।

माद, (पुं.) मरा । हर्ष । हर्ष ।

मादक, (वि.) मर्दाग्रा । मरा कराने
 वाला । पतीहा ।

मादक, (न.) शीत । कामदेव । मदन वृक्ष ।
 (बी.) भीष ।

मादक, { (वि.) दो ममान ।
 मादकी, }

माद्री, (बी.) मरदेशसम्भूत परदारान
 की ह्मती बी ।

माधव, (पुं.) माधव । लक्ष्मीपति ।
 वल्लभ वस्तु । विराट् मात । मनुष्य का
 रोह । (बी.) वातनी लता । इन्द्र ।
 पाशुराम । मादक । सावन के छापी और
 आवेद के टीकाकार ।

माधवक, (पु.) मधु विरोध जो मधु से
 बनाई जाती है ।

माधविकार, (बी.) एक लता ।

माध्वी, (बी.) एक प्रकार की मरिच ।
 वातग्री लता । वृद्धी ।

माधुर, (न.) मातृनी का उष्ण ।

माधुर, (वि.) शीत का ।

माध्वन्दिन, (न.) दिन का मध्य भाग ।
 मधुर ही एक शब्द ।

माध्व्याहिक, (रि.) दोपहर सम्बन्धी ।

माध्व, (पुं.) मध्य के मधुकाशी ।

मान, (कि.) विचार करना । धृष्ट करना ।

मान, (न.) सम्मान । प्रतिष्ठा । अभिमान ।

(मध्ये मा में) मध्य । माप । हाथ ।

तीक्ष्ण । प्रपाण । शीत का मधु ।

मानमन्थि, (पु.) अतृप्त । मूल मूक ।

मानरम्भा, (बी.) एक प्रकार का सम्य-
 द्रव्यक यव ।

माननीय, (पु.) मान के योग्य । प्रतिष्ठित ।

मानःशिल, (न.) मनःशिल का ।

मानय, (पुं.) मनुष्य । मनु के बराबर ।

मानयधर्मशास्त्र, (न.) मनु का बनाया
 धर्मशास्त्र ।

मानस, (न.) मन । मानसोत्तर ।

मानसप्रवृत्त, (न.) चर्चित, लय आदि
 मन, चोरी न करना, मन्त्रधर्म धारण,
 लातचम करना—ये मानस व्रत कहलाते हैं ।

मानसिक, (न.) मन सम्बन्धी ।

मानसौकम्य, (पु.) हृत् ।

मानिका, (बी.) मरिच विरोध । तीक्ष्ण विरोध ।

मानिनी, (बी.) मान करने वाली बी ।
 कभी वाला वृक्ष ।

मानुष, (पुं.) धार्मी । मानव ।

मानुषी, (बी.) बी । माली ।

मानुष्य, (न.) मनुष्यत्व । धार्मीपन ।

मानोद्धक, (न.) सुदराता ।

मान्द्रिक, (पुं.) मध्य जानने वाला ।

मान्द्र, (कि.) चोटिल करना ।

मान्द्र्य, (न.) सुखी । वक्रावृत्त । निर्वृत्त ।

मान्द्र, (पु.) वृष विरोध ।

मान्द्र, (न.) वक्रपन । सुखी । बीमारी । मृग ।

मान्धावृ, (पु.) धृष्यवरी एक राना का
 नाम । वह पुनःपुनः का वृत्त या और अपने
 काप के पेट में उल्टा हुआ का । पेट में

उल्टे निकलते ही अविनी ने कहा था—
 "कं एव धारयति ?" इस पर तब ने मन्त्र

ही कहा— "मा धारयति ।" तब ही से
 इसका नाम मान्धावृ या मान्धावृ पड़ा ।

मान्य, (पुं.) पूज्य ।

मापत्य, (पुं.) कामदेव ।

माम, (सर्व.) मुझे । मेरा (सम्बोधन में)
चाचा ।

मामक, } (वि.) मेरा । स्वार्थी । लालची ।
मामिका, }

माय, (पु.) राजीगर । राक्षस ।

माया, (स्त्री.) भ्रम । विरोध । भ्रम ।
कृपा । दम्न । लक्ष्मी । बुद्धदेव की
माता । ईश्वर की उपाधि ।

मायाकृत, (पुं.) मदारी । राजीगर ।

मायादेवीसुत, (पुं.) बुद्धदेव ।

मायायिन्, (वि.) ऐन्द्रजालिक । मदारी ।

मायिक, (वि.) मदारी । कपटी । धूर्त ।

मायु, (पुं.) धूम्र । देहस्थ पित्त । रोग विरोध ।

मायूर, (न.) मोरसम्बन्धी । मोरों का कुण्ड ।

मायु, (पुं.) मरण । मौत ।

मारक, (पुं.) मारण । महामारी । कामदेव ।
पातक । बान धड़ी ।

मारकास्थान, (पुं.) बधस्थान । जमकुण्डली
में लग्न से सातवें और दूसरा स्थान ।

मारि, (स्त्री.) महामारी ।

मारीच, (पु.) ताड़का राजसी का पेड़ । एक
राक्षस शिरो रामचन्द्र ने विश्वामित्र के वक्त
में बार ही यौवन खोका था । जिसने माया
मृग बन कर सीता का हृदय मगया था ।

मारुताग्रास, (पु.) कातु का पुत्र । हृत्पात्र
और भयभेद ।

मार्कण्ड, (पुं.) एक ऋषि । मृकण्ड की सन्तान
जो मर्दव १४ ही वर्ष के रहते है ।

मार्ग, (वि.) ऋग । साह करना ।

मार्गण, (न.) कन्दमूल । होम । मन्त्रन ।
प्रदण्ड ।

मार्गेश्वर, } (पुं.) भगवान् ।
मार्गेश्वरि, }

मार्गेश्वर, (वि.) भगवान् ।

मार्गेश्वर, (पुं.) भगवान् ।

मार्ज, (कि.) बुहारना । बड़ेरना । धोना ।
पोंजना । साफ करना ।

मार्जन, (न.) पोंज कर साफ करना ।

मार्जनी, (स्त्री.) बुहारी । झाड़ू ।

मार्ज्वार, } (पुं.) विचार । मोर ।
मार्ज्वाल, }

मार्ज्वारी, (स्त्री.) विही ।

मार्ज्वारिय, (पु.) विही । शूद्र । कर्म-
शोधन ।

मार्जित, (पुं.) साफ किया हुआ । सजाया
हुआ ।

मार्जिता, (स्त्री.) एक प्रकार की चटनी,
जो दही में चीनी तथा अन्य मसालों के
मिश्रण से बनायी जाती है ।

मार्तण्ड, (पुं.) सूर्य । चर्क वृक्ष । लूण ।
बारह की संख्या । मरे अपने में
उत्पन्न ।

मार्तिक, (पु.) पिंडी का बना । देता ।
पके का टुकड़ा ।

मार्त्य, (वि.) मरणाशील ।

मार्दङ्ग, (पु.) दोलकी । शोल बनाने वाला ।
नगर विरोध ।

मार्दङ्गक, (पु.) शोल बनाने वाला ।

मार्दव, (न.) कोमलता । कोमल वा दृग्गु
हृदय वाला ।

मार्द्विक, (न.) शम्भु । मरिच ।

मार्द्विक, (वि.) नम्र मान वाला ।

मार्द्वि, (वि.) नम्र । नम्र ।

माल, (पु.) बर्तन के एक नम्र भाग
नाम । बर्तनी में गो की नाभि ।

मालक, (पु.) नम्र का पेड़ । भयम कभी
का बन । नम्रवृक्ष की लकड़ी का बना
पात्र ।

मालकीय, (पु.) भय विरोध ।

मालिन, (वि.) कपेनी । कप ।

मालनी, (वि.) कपेनी । कप ।

मालनीय, (पु.) बुद्धि ।

मासतीपत्री, (श्री.) कावरी ।
 मासतीफल, (न.) आसफल ।
 मासप, (पु.) } मसप परितः का । अन्तः ।
 मासपी, (श्री.) }
 मासप, (पु.) एक देश जिसपर लम्बीनी की
 बूटा हो (मायाः लघोरस्मिन्) दुर्बिद्यदि
 बन्निज मासवा मास । राग विशेष ।
 (बह्वचन में) मासवा मास कही ।
 मासपिका, (श्री.) लोरी ।
 मासरी, (श्री.) मीठासरी का पेड़ ।
 मासा, (श्री.) हार । मसा । दुष्का ।
 कोरी । द्रव ।
 मासाकाट, (पु.) माली ।
 मासादीपक, (न.) अलङ्कार में अर्थात्तुल्य
 विशेष ।
 मासिक, (पु.) माली । राहिल । दहाया ।
 पत्नी विशेष ।
 मासिका, (श्री.) माली की बेल । गरदन
 का गहना । अलसी । दुधी । राजबसन ।
 छाग । पत्नी विशेष । नदी विशेष । बूलों
 की माया ।
 मासिक, (पु.) मासाकाट । एक अक्षर के
 पाद का नाम अक्षर । मीठी । अन्तः नदी ।
 आकाशमहा । अक्षर के अक्षर के
 निष्ठ की एक नदी । अक्षरिता बृद्ध ।
 मासेय, (वि.) मासा की दहन में अक्षर ।
 भाडी ।
 मास्य, (न.) पुनः । पुनः । मासे का मासने
 की पुनः ।
 मास्यवत्, (वि.) मासा का । अनुप
 कीर १०११ बरे की बीजा का दहन ।
 छेरा राख का देव । राख का बपी ।
 एक राख ।
 मास्यथे, (न.) देवपत्र । देव ।
 मासु, (श्री.) दन्तिथे । श्री ।
 मासुद, (पु.) देव की देव का देव ।
 मासेया, (श्री.) मरी दन्तकी ।

मास, (पु.) बरतपुर की विशेष ।
 मास्यी, (श्री.) दुष्की के जोड़ ।
 मास्यिक, (वि.) निषेध करने वाला ।
 माय, (पु.) माया (लोचन का) दुर्ग । उर्द
 की दाज । पुर्णमा ।
 मायक, (पु.) बडी । सेव । दान
 (लोचन) ।
 मायवर्त्मक, (पु.) पुनः ।
 मायिक, (पु.) } माया पर ।
 मायिकी, (श्री.) }
 मायीय, (न.) उर्द का सेव ।
 माय, (पु.) अक्षर । लोचन का दन्त ।
 माय, । मरीया ।
 मायन, (न.) लोचनमी लय ।
 मायद, (पु.) मायक का अक्षर दूधा काती ।
 मायक ।
 मायक, (पु.) बरी ।
 मायान्त, (पु.) मरी का अक्षर ।
 मायिक, (वि.) मरी का ।
 मायुरी, (श्री.) मरी ।
 मायूर, (न.) } मरी की दाज का ।
 मायुरी, (श्री.) }
 मायम, (अक्ष.) दाना । दन्त ।
 माट, (वि.) मरणा कायना ।
 माह, (श्री.) मरी ।
 माहाकुल, (वि.) मरी पुन काट ।
 माहाकुली, (श्री.) दुष्की की ।
 माहायय, (न.) मरी ।
 माहिक, (न.) मरी का दन्त ।
 माहिक, (पु.) मरी का दन्त ।
 माहिक, (पु.) मरी का दन्त विशेष । दुर्ग
 दन्त । मरी की मरी ।
 माहिक, (पु.) दुर्ग की मरी । मरी
 मरी । मरी । मरी ।
 माहिक, (वि.) मरी का दन्त । मरी
 दन्त ।
 माहिकरी, (श्री.) मरी ।

मील, (कि.) पल्लो को बन्द करना ।
सुभोना । मिलना ।

मीलन, (न.) लोकोचना । बन्द करना ।

मीलित, (वि.) अनसिला । लड़खिला ।
पल्लुर विरोध ।

मीय, (कि.) जाना । मोटा होना ।

मीयर, (वि.) अहिंसक । मान्य । सेना-
पति ।

मीया, (की.) पवन ।

मु, (पु.) शिष्ट । चिन्ता । मूरा रह ।

मुकुट, (पुं.) शिरोवृष । शान ।

मुकु, (पुं.) हुटकाप । कतर्ग । लान ।
मोड़ ।

मुकुन्द, (पु.) मोक्षदाता । विष्णु । भाग्य ।
बहुमुख्य रत्न विशेष । कुंजर की लक्ष-
निशियों में से एक । एक प्रकार का
होश ।

मुकुम्, (अण्व.) मोड़ । निर्विकल्पक
समाधि ।

मुकुट, (पुं.) शीशा । दण्ड । बहुल वृक्ष ।
कुंजर का कपडा । मातृजी का वेद ।
कडी ।

मुकुल, (पुं. न.) अश्लेषी कडी । आग ।
शीत ।

मुकुल, } (पुं.) एक प्रकार की लेप का
मुकुलक, } बीनी ।

मुकु, (वि.) हुटकाप मात्र । आनन्दमुक्त ।

मुकुलज, (वि.) परिश्रमक । संन्यासी ।

मुकुलक, (वि.) कपडा । बहुदानयोग्य ।

मुकु, (की.) बीनी ।

मुकुमाय, (की.) लीन ।

मुकुमाफत, (न.) बीनी । कपडा । लीनाच्छ ।
बीरदेव हुए अण्व विशेष, विन्द्य बीन
का विशेष वर्णन है ।

मुकुमाली, (की.) बीनियों की काला ।
लाल नाम का व्यापक अण्व ।

मुकुमकोट, (पुं. की.) लीन ।

मुक्ति, (की.) हुटकाप । मोक्ष ।

मुक्तिक्षेत्र, (न.) बासी धाम ।

मुक्त्या, (अण्व.) हुटकाप पावर । अनिरीक ।
छोड़ कर ।

मुख, (न.) घेह । घुंघन । घुंघ । सामने
या आगे का भाग । तीर का अग्रभाग ।
झार । उगोराव । भाग । प्रधान ।

मुखज, (पु.) विज ।

मुखनिरीक्षक, (वि.) घेह की ओर देखने
वाला । आखनी । गुरामरी ।

मुखपूरण, (न.) अन्नदि भर जल ।

मुखभूषण, (न.) शान । दीहा ।

मुखद, (वि.) बह । सामने वाला । बाबा ।
बहुत शब्द करने वाला । अदराधर
बोहने वाला । अत्रिपरादी । बाक । दाह ।

मुखरित, (वि.) शब्द करने वाला ।

मुखलाञ्जल, (पुं.) छत्र ।

मुखपल्लव, (पुं.) अनार का पेड़ ।

मुखपार, (पुं.) अण्व दण्ड । बाधुर ।

मुखवाचक, (पुं.) छल की दृष्टिदुष्ट
करने वाला ।

मुखव्यादान, (पुं.) दण्ड लोचना । दृष्टान ।
अपुर्वा ।

मुखरोपन, (न.) दाहनी नी ।

मुखव्याप, (पुं.) लार ।

मुखरानि, (पुं.) कपड । शान्तल ।

मुख्य, (वि.) प्रधान । अग्रज ।

मुग्ध, (वि.) मूर्ख । लाल । लीन । अण्व
बैक । हुटर ।

मुग्धा, (की.) अदिक घेह ।

मुग्ध, (कि.) टपना । बेहना ।

मुकुमुन्द, } (पुं.) दुप दण्ड दुप
मुकुमुन्द, } विशेष । लाल दण्ड के
मुकुमुन्द, } दुप का अण्व ।

मुकुमुन्दमाला, (पुं.) बीन ।

मुकिट, (वि.) उदर । (पुं.) घेह विशेष ।
मेकी । पवन ।

मुचिलिन्द, (पुं.) एक प्रकार का पुष्प ।

मुचुटी, (स्त्री.) चांगूटी ।

मुञ्ज, } (कि.) साक करना । बनाना ।

मुञ्ज, } शब्द करना ।

मुञ्ज, (पुं.) मूज । जिसमें मात्स्यों के लिये
मेंसला बनायी जाती है । मेंसला । धार
नगरी के एक राजा का नाम । जो भोज
के चाचा थे ।

मुजाद, } (पुं.) एक प्रकार का पौधा ।

मुजादक, } (पुं.) एक प्रकार का पौधा ।

मुञ्जर, (न.) कमल की जड़ ।

मुद्, (कि.) तीव्रता । पीतना । दबाना ।

मुद्, (कि.) बाजों का काटना, या
मचाना ।

मुद्ग, (पुं. न.) मरकट । एक द्रव्य । नारि ।
सालाज हीन वृक्ष ।

मुद्गक, (पुं.) नारि ।

मुद्गकज, (पुं.) माणिक्य ।

मुद्गकज, (पुं.) नारि ।

मुग्ध, (कि.) वचन हारना । प्रतिज्ञा
करना ।

मुग्ध, (न.) मोती ।

मुद्ग, (कि.) प्रमत्त होना ।

मुद्ग, } (स्त्री.) हडि ।

मुद्ग, } (स्त्री.) हडि ।

मुद्गर, (पुं.) वृद्ध । वृद्ध । वामी ।
पुष्प ।

मुद्गी, (स्त्री.) वृद्धी । वृद्धी ।

मुद्ग, (पुं.) वृद्ध । वृद्धी । वृद्ध ।

मुद्गर, (न.) मात्स्यी वेद । मुद्गर । वामी ।

मुद्गक, (पुं.) एक वृद्ध का नाम । एक
वृद्ध का नाम । वृद्ध । वृद्ध ।

मुद्ग, (पुं.) वृद्ध का नाम । वृद्ध ।

मुद्ग, (पुं.) वृद्ध । वृद्ध । वृद्ध ।

मुद्ग, (पुं.) वृद्ध । वृद्ध । वृद्ध ।

मुद्ग, (पुं.) वृद्ध । वृद्ध । वृद्ध ।

मुद्ग, (पुं.) वृद्ध । वृद्ध । वृद्ध ।

मुद्ग, (पुं.) वृद्ध । वृद्ध । वृद्ध ।

मुद्रालिपि, (स्त्री.) दापे के प्रारं । से
प्रकार की लिखावटों में से एक ।

मुद्रिका, (स्त्री.) घण्टी । मोहर । सार ।

मुद्रित, (वि.) चिह्नित । बना ।

मुद्ग ।

मुग्धा, (वय.) मिथ्या । झूठ । नारि ।

मुग्धा ।

मुनि, (पुं.) परिय पुन । स्त्री. झाड़े

मिन्ती ।

मुनिभेषज, (न.) हर्ष । अमृत ।

राना ।

मुनीन्द्र, (पुं.) शक्ति । सत्त्व ।

भग्न । शिर ।

मुन्ध, (कि.) जाना ।

मुन्धा, (स्त्री.) शरीर के तन्त्रियों

कल) भाग में श्रुत होने का

विशेष । दस्तों में ।

मुन्ध, (न.) मीसर । कद ।

मुमुक्षा, (स्त्री.) मोह की वदना ।

मुमुक्षु, (पुं.) मोह की वदना ।

मुमुक्षान, (पुं.) वदना ।

मुमुक्षु, (पुं.) मोह ।

मुपूर्ण, (वि.) मात्स्यी ।

मुर्, (कि.) घेर लेना । घेर लेना ।

मुर्, (पुं.) घेर लेना । घेर लेना ।

मुर्ज, (पुं.) मुद्ग । मुद्गमी ।

मुर्जिपु, (पुं.) मुद्ग । मुद्गमी ।

मुर्जना, (स्त्री.) घेर लेना । घेर लेना ।

नाम ।

मुर्जी, (स्त्री.) वामी । वामी ।

मुर्जीधर, (पुं.) वामी । वामी ।

मुर्जी, (कि.) वामी । वामी ।

मुर्जी, (पुं.) वामी । वामी ।

वामी ।

मुर्जी, (स्त्री.) वामी । वामी ।

मुर्जी, (पुं.) वामी । वामी ।

मुर्जीधर, (पुं.) वामी । वामी ।

श्रुतकल्प, (वि.) श्रुतशाय ।
 श्रुतपरसा, (श्री.) मरी हुई सन्धान वाली
 श्री ।
 श्रुतसञ्जीवनी, (श्री.) एक वृत्ति ।
 शास्त्रिक विद्या विद्या ।
 श्रुतस्नान, (वि.) मरने पर मढ़ाने वाला ।
 श्रुतएक, (पु.) सूर्य ।
 श्रुतालक, (न.) एक प्रकार की मिट्टी ।
 श्रुति, (श्री.) मीठ ।
 श्रुतिवात, (श्री.) मिट्टी ।
 श्रुत्यु, (पु.) मरणा । भीड़ । कर्म ।
 कामदेव ।
 श्रुत्युमाशक, (पु.) भीत को भास करने
 वाला ।
 श्रुत्युज्जय, (पु.) गिर ।
 श्रुत्ना, (श्री.) बहुत रात मिट्टी । पूर ।
 श्रुत्, (कि.) पूर करना ।
 श्रुत्, } (श्री.) वृत्तिका ।
 श्रुत्वा, }
 श्रुत्कुरु, } (पु.) हो वह का करोव वा
 श्रुत्कुरु, } कपूर ।
 श्रुत्कुरु, (पु.) एक प्रकार की होलक ।
 श्रुत्कुरु, (पु.) वस्त्र । कुलिया ।
 श्रुत्तु, (वि.) कोमल । निर्बल । मोक्ष ।
 धीमा । शान्तिप्रद ।
 श्रुत्तुत्तु, (पु.) भीतव्य ।
 श्रुत्तुल, (न.) जग । (वि.) कोमल ।

श्रुत्योद्य, (न.) मित्रा कथन ।
 श्रुत्, (न.) सोपित । निर्बल ।
 श्रुत्येक, (वि.) स्तार्थी । उद्धार ।
 श्रु, (कि.) बध करना ।
 श्रे, (कि.) बदलना । निमित्त ।
 श्रेक, (पु.) वस्त्र ।
 श्रेकल, } (पु.) पर्वत विशेष ।
 श्रेखल, } वस्त्र ।
 श्रेकल+श्रुदिजा, } (श्री.) नर्मदा नदी ।
 श्रेकलकन्यका, } [श्रेकलधी जगह "श्रेखल"
 श्रेकलकन्या, } भी होता है] ।
 श्रेकला, (श्री.) कपारवेदी । कर्पणी । प्रथम
 तीन वर्षों के पहरे का कटिधन । तलवार
 का परतला । सोहे का लव । मधुदा ।
 श्रेकलकुरु ।
 श्रेकलाल, (पु.) शिव ।
 श्रेकलाल, (पु.) शिव । प्रजापति ।
 श्रेक, (पु.) वादल । मोषा । छद्म ।
 धनस विशेष । शिव श्रेक ।
 श्रेकजीवन, (पु.) वादल कुरु । श्रेक-
 श्रेकपोतिस, (न.) दिग्द ।
 श्रेकनाद, (पु.) वस्त्र । श्रेक-
 श्रेकन ।
 श्रेकयोनि, (श्री.)
 श्रेकवर्त्मन, (पु.) श्रेक-
 श्रेकवर्हि, (पु.) श्रेक-
 श्रेकवाह, (पु.) श्रेक-

मेधिल, (पुं.) मिथिला का एक राजा ।

मिथिला राज्यवासी ।

मेधिली, (स्त्री.) सौता ।

मेथुन, (न.) ओहा । विवाह द्वारा मिलन ।

भोगसम्बन्धी । विवाह । सम्बन्ध । सम्वाधान ।

मेधापक, (न.) बुद्धि ।

मैनाक, (पुं.) हिमालय के पौरुष से मेनका

के गर्भ से उत्पन्न पहाड़ । केवल इसीके

पर रह गये हैं । इसीने हनुमान् का लहू

जात्रे समय आदिम्य करना चाहा था ।

मैनाकहयष्ट, (स्त्री.) चारैनी ।

मैनाल, (पुं.) मयली मारने वाला । धरि ।

मैन्द, (पुं.) एक दैत्य जो कृष्ण द्वारा मारा

गया था ।

मैरेय, (पुं.) मदिरा भेद ।

मैलिन्द, (पुं.) मनुमित्रिका ।

मोक, (न.) पशु का अलग किया हुआ चर्म ।

मोक्ष, (कि.) छटना । छीलना । बँकना ।

अलग करना ।

मोक्ष, (पुं.) छल ।

मोक्षद्वार, (पुं. न.) द्वार ।

मोक्षपुरी, (स्त्री.) मोक्ष देने वाली पुरी

काशी । वाराणसी । मोक्ष देने वाली सात

पुरियाँ हैं ।

— " अयोध्या मयुरा माया वारी वारी अरविभार ।

पुरी छापावती चैत्र सङ्गता मोक्षदायिनी ॥ "

मोक्ष, (वि.) निर्विक । एक ।

मोक्षोत्ति, (पुं.) बाघ । वेत ।

मोक्ष, (पुं.) वेले का वेत । शोभाजन वृक्ष ।

मोक्षक, (पुं.) मोक्ष दैत्यसम्बन्ध । वेले का

वेत । हराजन । वृक्ष ।

मोक्षक, (न.) उद्या के चने और आर के

काम के पड़े ।

मोक्षयित, (न.) कुरुक्षेत्र दिव से

मिलने के त्रिंशद् भी की अर्धरात्रि तिथि ।

मोक्ष, (पुं.) दगा चल सिटो । हों के

रखने की विधि ।

मोक्ष, (पुं.) हर्ष । प्रसन्नता ।

मोक्षक, (पुं.) लहू । प्रसन्न करने वाला ।

बहार ।

मोक्षिनी, (स्त्री.) चतुर्भुजा । भजराजन ।

मक्षिका । कम्पूरी । मदिरा ।

मोक्ष, (पुं.) पेशी । गले की जड़ । कर्णोत्

वृक्ष का वृक्ष ।

मोक्ष, (पुं.) चोर । चोरी । चोहू । चोरी की

चपु ।

मोक्षक, (पुं.) चोर । चोहू ।

मोक्षक, (न.) लूटना । घुगगा । काटना ।

पारना ।

मोक्ष, (पुं.) मूर्च्छा । अज्ञान । दुःख ।

राशिर में आमाभिमान ।

मोक्ष, (पुं.) मोक्षोत्पादक । वामदेव का एक

तीर ।

माहरीन, (स्त्री.) ब्रह्मा का एकाग्रता

ताल । अमात्रमी की राशि ।

मोक्षिनी, (स्त्री.) एक कान्ता का नाम ।

वही छद्म स्त्री । शिष्टु ने शिव की

का रूप अमात्र के लिये धारण किया

था उसका नाम । बड़ेली का पुत्र ।

मीकलि, (पुं.) बाक । बीबा ।

मीकलि, (पुं.) बाक । बीबा ।

मीकिक, (न.) सोनी ।

मीकिकप्रसवा, (स्त्री.) स्त्री ।

मीकिकप्रसव, (पुं.) स्त्रीकेटु का हार ।

मीकिक, (न.) वेगल ।

मीकिक, (न.) मद्यान्न ।

मीकिक, (पुं.) एक बरा का गाय ।

मीकिक, (न.) कर्णोत्पन्न । कर्ण ।

मीकिक, (न.) मरदण्ड । निर्विकल ।

मीकिक, (न.) वेले की लोदी ।

मीकिक, (स्त्री.) कर्णोत्पन्न ।

मीकिकप्रसव, (पुं.) वामदेव का एक

वित्तमे कर्णोत्पन्न के हार एक कर्णोत्पन्न की

हारण किया जाता है ।

मौढ्य, (न.) गन्नापन । सिर के बालों का घुण्डन ।

मौढ्य, (न.) लङ्कान । मूढ़ता ।

मौद्रलि, (पुं.) कृष्ण ।

मौद्रल्य, (पुं.) मुद्रल्युनि की एक सन्तान । एक मुनि विशेष ।

मौद्गीन, (न.) मूढ उद्गमने योग्य एक श्रेण ।

मौन, (न.) उपवास । स्मृति का वचन है कि मोचे सिते काम उपवास करे अर्थात् इन कामों को करते समय बात चीत न करे या बोले नहीं ।

१ उच्चार । २ मीधुन । ३ प्रज्ञाप ।

४ दन्तधावन । ५ स्नान, मोनन ।

मौनेन, (पुं.) मौनी । मुनि ।

मौरजिक, (वि.) दोल वाला । मुद्रा बनाने वाला ।

मौर्ष्य, (न.) मूर्तता । जड़ता ।

मौर्षी, (स्त्री.) मूर्खनाशी बेल से बनी । धनुष का शीटा । अत्रशुद्धी ।

मौल, (वि.) पुण्या । पहले का । सद्ग-शोधन ।

मौलि, (पुं. स्त्री.) बोटी । मुट्ट । अशोक का पेड़ । मृत्ति ।

मौपल, (न.) मूलश्री वाला । महाभारत का पई विशेष जिसमें मूलम द्वारा एक कुल का नाम वर्णन किया गया है ।

मौहर्न, (पुं.) म्बोर्नरी ।

म्रा, (कि.) बारम्बार मन ही मन कहना । वाद करना ।

म्रात, (वि.) इहराया हुआ । वाद किया हुआ । अपमान किया हुआ ।

म्रद्, (कि.) मज्जना । इच्छा करना । मारना । मर्दित करना । निगूना । अस्तित्व का होना ।

म्रद, (पुं.) दम्ब । दूँध ।

म्रदग, (न.) देव मज्जना । मृद

म्रद्, (कि.) पूर्ण करना । कुच

म्रदिमन्, (पुं.) कीमलता । नि

म्रदिष्ट, (वि.) याति कीमत ।

म्रुच्, (कि.) जाना ।

म्रुञ्, (कि.) जाना ।

म्रेद्, { (कि.) पगलाना ।

म्रेद्, { (कि.) पगलाना ।

म्रियमाण, (वि.) मृदकल्प । मृ

म्र्ताद्, (कि.) काटना । म

म्र्तानि, (स्त्री.) कुम्हलाना । मृ

म्र्तिष्ट, (न.) अस्पष्ट । जहरी ।

म्रुच्, { (कि.) जाना ।

म्रुञ्, { (कि.) जाना ।

म्र्तेच्छ, { (कि.) अस्पष्ट या

म्र्तेह्, { (कि.) मोलना ।

म्र्तेच्छ, (पुं.) अन्तर्ग । नीच चौर

जानि विशेष । धामर

तोरा ।

म्र्तेच्छकम्, (पुं.) लहसन । प्या

म्र्तेच्छुजाति, (स्त्री.) गोमास

जानि ।

म्र्तेच्छुमुख, (न.) ताँबा ।

म्र्तेद्, { (कि.) पगलाना ।

म्र्तेह्, { (कि.) पगलाना ।

म्र्तेय, (कि.) पूजा । सेवा करना

म्र्ते, (कि.) मृत्माना ।

य

य, (पुं.) आगे का । गाड़ी । हा

लन । बीड़ । श्री । शोक ।

काय । पक्ष विशेष । पक्ष का

यजन्, { (न.) इतिनी कोष

यजन्, { विष्ट ।

यज्, (कि.) पूजा करना । समान ।

यज, (पुं.) देवदेवि विशेष भी

वर्णन है । इन्द्र देवत्व

रसगर्भा, (पुं.) स्फुर । कुंभ । पृथिवी ।

रस्ये सहके बाजी सी ।

रसग्रीव, (पुं. न.) ग्रीव विशेष ।

रसपारायण, (न.) समस्त रसों का पूरा रसान ।

रसमुख्य, (न.) हीरा ।

रसपत्नी, (स्त्री.) पृथिवी ।

रसस्तानु, (पुं.) छन्द नामक पदाक्ष ।

रसगु, (स्त्री.) पृथिवी । रसगर्भा ।

रसाकर, (पुं.) सफुर । रसों की लान ।

रसाभरण, (न.) मण्डप गहना ।

रसावली, (स्त्री.) रसों की माता । वत्सल्य की पत्नी । श्रीहरी की वत्सली एक मन्त्रिका ।

रसि, (पुं. स्त्री.) कोहनी । मातृ विशेष ।

रस्य, (पुं.) मरली । मासी । शरीर । धीर । देव ।

रस्यकर, (स्त्री.) रसों का समूह ।

रसकार, (पुं.) बरस । मरु आदि विशेष । एक प्रकार का पत्ता ।

रसगुह, (स्त्री.) रस का वह काष्ठ या लोहे का भाग जिससे धुमे रस की द्रव्य रस निकल ।

रस-रस, (पुं.) रस से मिले पत्ता ।

रसगन्ध, (स्त्री.) बरस की दुर्गन्धि विशेष । के लिये वा मरुकाय वा मरुका विशेष ।

रसगुह (न.) बरस । चक्रवा । चक्र ।

रसगुहगुह (पुं.) किल्ल ।

रसगुह (पुं.) काष्ठ । देव ।

रसगुहगुह (पुं.) रस । रस का देव का । रस का देव ।

रसगुह (पुं.) रस का देव का । रस का देव ।

रसगुहगुह (पुं.) रस का देव का ।

रसगुह (पुं.) रस का देव ।

रस्य, (स्त्री.) सङ्क ।

रस्य, (कि.) धारणा । सोदना ।

रस्य, (पुं.) दाँत । दाँती का दाँत ।

रस्य्य्य्य, (पुं.) धोत ।

रस्य, (पुं.) दाँत । दाँत ।

रस्य्य्य, } (पुं.) दाँती ।

रस्य, (कि.) माता । पत्नी ।

रस्य्य्य, (पुं.) बन्धन का कृता । सिद्ध ।

रस्य, (पुं.) दाँत । दाँती ।

रस्य, (न.) धोत । धुति । (श्लोका में) धन से धारणा ।

रस्य्य्य, (पुं.) दाँती ।

रस्य्य्य्य, (पुं.) दाँती । दाँती ।

रस्य, (कि.) दाँत । दाँती ।

रस्य, (न.) दाँत । दाँती ।

रस्य, (कि.) दाँत । दाँती ।

रस्य, (पुं.) दाँती । दाँती ।

रस्य, (पुं.) दाँती । दाँती ।

रस्य, (कि.) दाँती । दाँती ।

रस्य, (पुं.) दाँती । दाँती ।

रस्य, (पुं.) दाँती ।

रस्य, (पुं.) दाँती ।

रस्य, (पुं.) दाँती । दाँती ।

रस्य, (पुं.) दाँती ।

रस्य, (पुं.) दाँती । दाँती ।

रस्य, (पुं.) दाँती । दाँती ।

रमति, (प्र.) कापदे । प्रेमिक उ खल ।
रमय । काप ।

रमल, (न.) एक प्रकार का ज्योति. शास्त्र ।

रमा, (घी.) रमपी । सीमाप्य । धन । दीपि ।

रमाकान्त, }
रमानाथ, } (प्र.) निष्ठु ।
रमापति, }
रमाप्रिय, }

रमाप्रियम्, (क.) कर्मणः ।

रमावेष्ट, (प्र.) कारणीय ।

रम्भ, (कि.) गीर्षो का (सम्भवा)
राम्य कार्मा ।

रम्भ, (प्र.) गीर्षो का शब्द । गोरमन ।
आधार । लक्ष्मी । शीत । भूषि । दैव
रितोप ।

रम्भा, (घी.) वैजा । गीरी । मत्तवृक्ष की
झों का नाम । यह अश्वत्थ वृक्षों की एक
अश्वत्थों से छद्मता में बहुत बड़ का
सम्भवी जाती है । वैदया । एक प्रकार के
शोध ।

रम्भ, (प्र.) प्रसन्नकारक । सुन्दर । प्रिय ।
मातृश्रीप के भी बरी में से एक । अम्भ
का पैर । बर । बदेष्टुम् ।

रम्भपुष्प, (प्र.) शम्भवी वृक्ष ।

रम्भधी, (प्र.) निष्ठु ।

रम्भा, (घी.) राय ।

रम्, (कि.) जाना ।

रम्, (प्र.) नदी की धारा । देव । उ रम्भा ।

रमि, (प्र. क.) जल । उमगि (वैदिक
प्रयोग) ।

रमिष्ठ, (प्र.) डोरा । कर्मि । अम्भ ।

रम्भक, (प्र.) अम्भ । अम्भ । दिव्य ।

रम्भ, (कि.) अम्भ ।

रम्, (प्र.) शीत । विष्णु । विष्णु ।
रमिषो की रमिषो । रमिषु । रम्य
का शब्द । रम्य का अर्थ ।

रम्य, (प्र.) रम्य । रम्य । रम्य ।
रम्य । रम्य । रम्य ।

रम्यलुक्, (प्र.) रम्य का शब्द । रम्य
करने का शब्द ।

रमि, (प्र.) रम्य । रम्य । रम्य । रम्य
की शब्दा ।

रमिकान्त, (प्र.) रम्यकाव्य ।

रमिष्ठ, } (प्र.) रमिष्ठ । रम्य ।
रमितनय, }
रमिष्ठ, }
रमिष्ठ, } (प्र.) रम्य ।

रमितेन, (प्र.) निष्ठु ।

रमितिष्ठ, (प्र.) रम्यकाव्य का शब्द । रम्य ।

रमितिष्ठ, (प्र.) रम्यकाव्य ।

रमितिष्ठ, (प्र.) निष्ठु । रम्य ।

रमितिष्ठ, } (प्र.) रम्य ।

रमितिष्ठ, (प्र.) रम्यकाव्य का शब्द । रम्य ।

रमितिष्ठ, (प्र.) रम्यकाव्य का शब्द ।

रमितिष्ठ, (प्र.) रम्यकाव्य का शब्द । रम्य ।

रमितिष्ठ, (प्र.) रम्यकाव्य का शब्द । रम्य ।

रमितिष्ठ, (प्र.) रम्यकाव्य का शब्द । रम्य ।

रमितिष्ठ, (प्र.) रम्यकाव्य का शब्द ।

रमितिष्ठ, (प्र.) रम्यकाव्य का शब्द । रम्य ।

रमितिष्ठ, (प्र.) रम्यकाव्य का शब्द । रम्य ।

रमितिष्ठ, (प्र.) रम्यकाव्य का शब्द । रम्य ।

रमितिष्ठ, (प्र.) रम्यकाव्य का शब्द । रम्य ।

रमितिष्ठ, (प्र.) रम्यकाव्य का शब्द ।

रसरूपद, (न.) पारा आदि विषों के योग से बनाया विष विशेष ।

रसम, (पुं.) हृदाग ।

रसज, (न.) रक्त । लोह । (पुं.) युव । भयभीत ।

रसज्ञा, (स्त्री.) जिज्ञा ।

रसतेजस्, (न.) रक्त । जोड़ ।

रसन, (न.) स्वाद । धनि ।

रसना, (स्त्री.) जिह्वा । रस्ती ।

रसरत्न, (पुं.) पारा ।

रसधृती, (स्त्री.) पाकरधान । रसोर्ध्वर ।

रसशोधन, (न.) हृदाग ।

रसा, (स्त्री.) पृथिवी । दास ।

रसातल, (न.) भूमि के नीचे का छाववाँ परदा ।

रसाभास, (पुं.) जो वपार्थ न हो पर रस जैसा जान पड़े ।

रसायन, (न.) माटा । कटि । विष भेद । दवाई ।

रसायनफला, (स्त्री.) हरे ।

रसाल, (न.) आम का छड़ । दूर्वा । द्राक्षा । रंत । गेहूँ ।

रसाला, (स्त्री.) जिह्वा । दाँत । जिसमें शहर तथा अन्य मसाले मिले हों । दूर्वा । द्राक्षा ।

रसालसा, (स्त्री.) नस ।

रसास्वादिन्द्र, (पुं.) मौत ।

रसिक, (वि.) रसादिष्ट । सुन्दर । हँसोच । विरही । (पुं.) सुन्दरता का मूल । हाथी । घोडा । सरस पक्षी ।

रसिका, (स्त्री.) नखे का रस । जिह्वा । स्त्री के लहने का नाला या कपरावद ।

रसेन्द्र, (पुं.) पण ।

रसोत्तम, (पुं.) वैद्य । दूर ।

रस्य, (न.) रस । वप । रसदर ।

रसन, (न.) रस्य । वप ।

रह, (वि.) रस्य ।

रहस्, (न.) वेग । जोर ।

रह, (वि.) धोकर । लापना ।

रहण, (न.) लाप । वियोग ।

रहस्य, (न.) एकान्तता । वैराग्य । रस ।

रहस्य, (वि.) छिपाने योग्य । दूर । दूर ।

रहाट, (पुं.) सचिव । भूत ।

रहित, (वि.) वर्जित ।

रा, (वि.) देना ।

राका, (स्त्री.) पृथिवी । पृथिवी की कृषिकारी देवी । रास की हुई रसलता का भी ।

रात । सर तथा शरीरता की मन्त्र ।

राक्षस, (पुं.) विराम । नन्द के भेरी का नाय ।

राक्षसी, (स्त्री.) विराजिनी । लड़ा । लड़ । राक्ष । हाथी का दाँत ।

राक्षसेन्द्र, (पुं.) राक्ष ।

राक्षा, (स्त्री.) राक्ष ।

रास्, (वि.) सूचना । सजाना । देखना । योग्य होना । पर्याप्त होना ।

राग, (पुं.) रचना । कास । लहनी । मेघ । अनुपम । जकण्डा । लोचना ।

आनन्द । कोष । सुन्दरता । शरीर का राग । शोक । लास्य । जलोपजा ।

पारा बनाने की एक प्रक्रिया । रागा । दूर । वप ।

रागाङ्गी, (स्त्री.) मजीठ ।

रागिणी, (स्त्री.) गीत का मूल । वप । वप । वप । वप । वप । वप ।

राग्, (वि.) सपने होना ।

राघ, (पुं.) योग्य वप । वप । वप । वप । वप ।

राघय, (पुं.) राघ की सजान, शिरो पर वप । वप । वप । वप । वप ।

राग्य, (पुं.) वप ।

राग्य, (न.) शिरो के वप का वप । वप ।

राज्य, (कि.) चमकना ।

राज्य, } (पुं.) राजा । नरपति । अपरी भेदी
राज, } या नाति में वृत्त ।

राजक, (न.) राजाओं का समूह । चमकने
वाला । (पुं.) छोटा राजा ।

राजकल्प, (पुं.) नृपकुल्य । राजा के
समान ।

राजकीय, (वि.) राजा का ।

राजकुमार, (पुं.) राजपुत्र । राजा का
सहका ।

राजगिरि, (पुं.) मण्ड देरा का एक
पर्वत ।

राजघ, (वि.) देश । राजा के माने
वाला ।

राजजम्बु, (बी.) विश्वतल ।

राजजरमन्, } (पुं.) शेष निरोध ।
राजपरमन्, }

राजतल, (पुं.) कनेर का पेड़ ।

राजताल, (पुं.) टाक कुश ।

राजदन्त, (पुं.) ऊपर की पंक्ति के बीच
वाले दो दाँत ।

राजदेशीय, (पुं.) राजा के मूलक ।

राजधर्म, (पुं.) प्रजाप्रलनादि कर्म ।

राजधानी, (बी.) महानगरी । जहाँ
राजा का निवास निवास हो ।

राजन्, (पुं.) नर । राजा । चमकना ।
पवित्र । धर्म । यज्ञ । इन्द्र । जल यह
शब्द किसी शब्द के पहिले या पीछे आता
है, तब यह अच्छे का वाचक होता है ।
राजपारा : श्रुतिपारा ।

राजनीति, (बी.) जिसमें राजा या राज्य
सम्बन्धी बात-वतन आदि का राज
वर्धन हो । राजाओं और राजपुत्रों का
समुद्रायोजन शास्त्र । अथवा मन्त्र जैसे
" कामन्दक स्मृति " आदि ।

राजग्य, (पुं.) पवित्र । राजपुत्र । आदि ।
धीरि का पेड़ ।

राजग्यक, (न.) छात्र या राजाओं का
समूह ।

राजघर, (वि.) छन्द राजा वाला
देरा ।

राजग्यत्, (वि.) धार्मिक राजा वाला
देरा ।

राजपथ, (पुं.) बड़ा रास्ता ।

राजपुत्र, (पुं.) राजा का पुत्र । पुत्र । मह ।
दोषता । राजपुत्र । धर्म का पुत्र ।

राजभूय, (न.) राजा का असाधारण
धर्म ।

राजभोग्य, (न.) छात्र । राजाओं के
भोगने योग्य वस्तु ।

राजराज, (पुं.) सम्राट् । चमकना ।

राजर्षि, (पुं.) धर्म का श्रुति ।

राजधर्म, (वि.) एक नाति निरोध ।

राजपरमन्, (न.) राजा के करने योग्य
कर्म ।

राजधीजिन्, (वि.) राजा के घर में
कारण ।

राजशाक, (पुं.) कण्टक का शाक ।

राजर्ष, (वि.) रज्जुवृक्ष की घेरणा से मरिचि
के लिये किया गया कर्म ।

राजसभा, (बी. न.) नर की सभा । राज-
दरबार ।

राजसूय, (पुं.) वस्त्र निरोध । जो पृथ्वी के
सब राजाओं को जीत लेने का दोषक है ।

राजस्थ, (न.) राजा का घर ।

राजदंस, (पुं.) कण्ठ । निरोध के बाद
होता है ।

राजादन्, (न.) कोरिका । पेड़ ।

राजाध, (पुं.) आध निरोध । बड़ा भाग ।
राज भाग ।

राजागल, (पुं.) लड़ा देव ।

राजाद, (न.) जम्बू । जावर ।

राजि, } (बी.) कठार । धोले । रेशा ।
राजी, } लोहे के रेशे ।

रोहिण्य, (न.) रोहिणी नक्षत्र में उत्पन्न ।
विष्णु । बट । रोहितक । मनुष्य आदि
वृक्षों के नाम ।

रोहिणिका, (पुं.) लाल मुल वाली स्त्री ।
गले की सूजन ।

रोहिणी, (स्त्री.) लाल रत्न की गौ । दध
की कन्या । नक्षत्र विशेष । बलराम की
जननी श्री वल्लभदेव की भार्या । प्रथम बार
हुई शत्रुपती लक्ष्मी । विनयी । गले की
सूजन । मर्माङ्ग । इरे ।

रोहिणीपति, (पुं.) वासुदेव । चन्द्रमा ।

रोहिणीप्रसूत, (न.) जन्माष्टमी । श्रीकृष्ण-
जयन्ती ।

रोहित, (पुं.) धुँव । रोहू मल्लो । (स्त्री.)
लाल घोड़ा । हिरनी ।

रोहित, (त्रि.) लाल । लाल रत्न का ।
(पुं.) लाल रत्न । लोमड़ी । मृग विशेष ।
लाल घोड़ा । हरिश्चन्द्र के पुत्र का नाम ।
मल्लो । (न.) लोहू । केसर । इन्द्र-
भनुष ।

रोहिताश्व, (पुं.) अग्नि ।

रोहित्, (त्रि.) लम्बा । निकला हुआ । बढ़ा
हुआ । (पुं.) रोहितक । बट । अश्वत्थ
आदि वृक्ष ।

रोहिण्य, (पुं.) एक प्रकार की मल्लो ।
एक प्रकार का हिरन ।

रोहम, (त्रि.) } सुन्दरता ।

रोहर्मी, (स्त्री.) }

रोह्य, (न.) कठोर । कड़ा । कृतान्त ।
निद्रान्त ।

रोचनिक, (त्रि.) } कुल कुल पीला ।

रोचनिका, (स्त्री.) }

रोच्य, (पुं.) निम्न वृक्ष का वृक्ष । निम्न
वृक्ष की लकड़ी का द्रव्य रखने वाला
संयन्त्र ।

रोह, } (त्रि.) बन्दार बनना ।

रोह, }

रोह, (न.) छात्र रत्नों में से एक । रत्न देत
का । गुप्तेल । सूर्योत्पन्न । भयानक । तिर-
जनक । (पुं.) रत्न का पूरने वाला ।
गर्मा । कंध । व्यसन । घम । कड़ा ।

रोहकर्मन्, (त्रि.) भयानक काम करने
वाला । साहसी । अविचारी ।

राहदशन, (त्रि.) मण्डार रूप राधा ।
कुरुष ।

रोधिर, (त्रि.) खूनी । दधिर से उत्पन्न ।

रोष्य, (त्रि.) चाँदी । चाँदी का बना
चाँदी जैसा । (न.) चाँदी ।

रोम, (न.) सौंभर मोन ।

रोरव, (पुं.) नरक विशेष । जहन्नी । (त्रि.)
रव के चर्म का बना । भयानक । रो-
मान । लली ।

रोहिण्य, (त्रि.) रोहिणी नक्षत्र में उत्पन्न ।
(पुं.) चन्दन का वृक्ष । रव का वृक्ष ।
धधिर ।

रोहिण्य, (पुं.) बल्लभ । बलराम । उपग्रह
शान ग्रह । (न.) मरकत मणि ।

रोहिण्य, (पुं.) मृग विशेष । वृष विशेष
लता । हवाई वात विशेष । मल्लो भेद ।

ल

ल, (पुं.) लम्ब । अम्बुगच्छ में छात्र रत्नों
में से एक गण । व्याकरण में लम्ब
विभाग के लिये पाणिनि ने दस लक्षण
माने हैं, जैसे- लट्, लिट्, लृट्, लृट्, लृट्,
लोट्, लोट्, लङ्, लिङ्, लृङ्, लृङ्, लृङ्, लृङ् ।

लक्ष्, (त्रि.) शाद लेना । चलना । जाना ।

लक्ष्, (पुं.) माया । बनेले जावनों की बनावट ।

लक्ष्य, } (पुं.) वृक्ष विशेष । मण्डार ।

लुक्य, } वेह या उत्पन्न कल ।

लकुट, (पुं.) बड़ी । लकड़ी ।

लक्ष्क, (पुं.) लाल । विपदा । लक्ष्मी ।

कपडा ।

सप्त, (पुं.) इत्ता । पत्त ।

सप्तमन्, (पु.) इत्तापत्त । ईश्वर का एक प्रकार का ईश्वर्य । सापत्त ।

सप्तमि, (वि.) भयन्त इत्ता ।

सप्त, (वि.) इत्ता । बोधा । बोधा ।

सप्तमन् । नीच । निर्बल । अधमा ।

सप्त । तेन । सहन । (धन् में)

सप्त । कोमल । अतृप्त । साक ।

अवस्था में बोधा । (पुं.) इत्ता, पुन्य

और अधिनी नक्षत्रों के नाम ।

सप्तमी, (धी.) वही कोमल प्रकृति श्री ।

गाँव । सप्त शब्द का बोधाचक अर्थ ।

सप्त, (धी.) दुबेर की प्रधान रागधारी

निसको रागध ने हठ से धीन विधा था,

और जहाँ रागध मारा गया था । रणधी ।

वेरया । बाली । शास्ता । अन्न विरोध ।

सप्तधिय, { (पुं.) दुबेर । रागध ।

सप्तधियपति, } निमीषण ।

सप्तस्थापित, (पु.) सप्त में रहने वाले ।

सप्तदाहिन्, (पुं.) इत्तापत्त ।

सप्त, { (पु.) रागध और उत्तरा भाई

सप्तेश्वर, } निमीषण ।

सप्तगी, (धी.) सप्तान ।

सप्त, (वि.) जाना । सप्तकाना ।

सप्त, (पु.) लैगकापन । सप्तिली । श्रेष्ठिक ।

श्रेणी ।

सप्तक, (पु.) श्रेणी । जार ।

सप्तक, (न.) इत्त ।

सप्तक, (न.) इत्त ।

सप्त, (वि.) उदयना । कनाह मार कर

जाना । कदना । कदना । अर मार होना ।

कनाह रहना । कदना । कदना । कदना ।

कदना ।

सप्त, (न.) निरादर । उदयना । बोधा ।

कदना । उदयना । कदना ।

सप्त, (वि.) विद्वत्त ।

सप्त, (वि.) शर्मिता होना । कनीति

करना । दोषारोपण करना । कदना ।

कदना । विधाना ।

सप्त, (वि.) सज्जित होना ।

सप्तका, (धी.) ननसे कथाम का पेठ ।

सप्तरी, (धी.) एक प्रकार का छेद

बोधा ।

सप्त, (धी.) शर्म । जान । सप्तकरी देव ।

सप्तानु, (धी.) शर्मिता । शर्मिता ।

सप्तारील, (वि.) लमीला । कदने

वाला ।

सप्तित, (पुं.) शर्मिता । शर्मिता ।

कनाया हुआ ।

सप्त, (वि.) दोष लगाना । कदना । पाप

करना । मार बालना । देना । कदना ।

कद होना । कदना । कदना । कद

होना ।

सप्त, (धी.) वास । धर्मिवासी ।

कदमी । निद्रा ।

सप्तिका, (धी.) कदमी । कदमी ।

सप्त, (वि.) कदकपन करना । कदना ।

कदना । रोना ।

सप्त, पाणिनि का व्यवहृत वर्तमान कद के

सिधे शब्द निरोध ।

सप्त, (पु.) कद । दोष । चोर । कद ।

सप्तपण, (पु.) कदपणी ।

सप्त, (पु.) कदमास । कदमास ।

सप्त, (पु.) बोधा । नाचने वाला कद ।

कद निरोध । एक जाति का नाम । कद

निरोध । कदमास । कदना । कद ।

कदमी श्री ।

सप्त, (वि.) कदना । कदना । कदना ।

कदना को कदना । कदना कदना ।

कदना ।

सप्त, (वि.) कदना ।

सप्त, { (पु.) कद । कदमा । कदमा ।

लाट, (१.) देरा विशेष । पुताने छे कपड़े ।

लकों जैनी भक्षा । विहार पुष्य ।

लाटानुमास, (१.) अलङ्कार में अन्द
सम्बन्धी । अनुमास ।

लाम, (१.) नका । अदान ।

लालन, (न.) प्रेय के साथ बालना । लाह
लहाना ।

लालसा, (बी.) चाहना । गर्व वाली बी
की चाहना । गर्वविह ।

लाला, (बी.) मार ।

लालाटिक, (१.) चाने मालिक के भाग
पर जाने वाला । काम न कर मरने वाला ।
भाग्याधीन ।

लालित्य, (न.) ली-र्य ।

लाय, (१.) एक प्रकार का पत्थी ।

लायण, (न.) नमकीन ।

लायणिक, (न.) नयक बेषने वाला ।
नमक ।

लायण्य, (न.) सहोन्नत । ली-र्य विशेष ।

लासिका, (बी.) नाचन वाली ।

लाह्य, (न.) भाग । माष । गीत ।

लिङ्ग, (१.) मन्दार का पेड़ ।

लिङ्गा, (बी.) बट्ट का अरथ । भाग
लिङ्गा, (विशेष) लीत जो चक्कर मिलों के
बातों में हो की जाति की छोटी छोटी
पद न हो ।

लिङ्ग, (कि.) लिङ्ग ।

लिङ्गन, (न.) सेतन । निरि । सेत ।

लिङ्गित, (न.) लिङ्ग हुआ । एक छवि का
नाम ।

लिङ्ग, (कि.) जाना ।

लिङ्ग, (१.) पुष्प का प्रधान विह ।
पुष्प, बी और अनुपक का । अदृष्ट
विह । सामान्य विह । अनुपान लिङ्ग
का कारण । अदृष्ट । अदृष्ट से लिङ्गकारण
दोह धर्म । अदृष्टकारण का समर्थ ।
शिवजी की मूर्ति । अदृष्ट ।

लिङ्गचर्चिनी, (बी.) अणामार्ग ।

लिङ्गचुत्ति, (१.) कपटी या दाम्भिक
कन्यासी ।

लिङ्गिन्, (वि.) लिङ्ग वाला ।

लिप्, (कि.) लिप्ता ।

लिपि, (बी.) लेख ।

लिपिकर, (१.) लेखक । लिखने वाला ।

लिपिकार, (१.) लेखक । लिखने वाला ।

लिप्त, (वि.) लिप्ता हुआ । मना हुआ । एक
कला । लिपिधिन (लेख का समभाग) ।
लाया हुआ । लिप्ता हुआ ।

लिप्तक, (१.) लिप्ता हुआ ।

लिप्ता, (बी.) लिप्ता । लाम की चाहना ।

लिप्ताक, (१.) लिप्ता । लिप्ता ।

लिप्, (कि.) लिप्ता । लिप्ता ।

ली, (कि.) लिप्ता । लिप्ता ।

लीट, (बी.) लिप्ता । लिप्ता ।

लीन, (वि.) लिप्ता हुआ । लिप्ता ।

लीला, (बी.) लिप्ता । लिप्ता ।

लीलावती, (बी.) भरतनाट्य की मूर्ति ।
उत्तम बनाए अङ्गुलि का एक प्रथ ।
न्यायशास्त्र का एक ग्रन्थ, जिसमें अष्टाद
वर्षों का अधिपान किया गया है ।
पुण्य प्रसिद्ध । लिप्ता विशेष ।

लीलापान, (न.) लिप्ताओं का एक वन ।

लीलापित, (वि.) लिप्ता । लिप्ता हुआ ।
लिप्ता हुआ ।

लीलापित, (वि.) लिप्ता हुआ । लिप्ता हुआ ।

लीट, (कि.) लिप्ता । लिप्ता हुआ ।

लीट, (कि.) लिप्ता । लिप्ता हुआ ।

लीट, (न.) लिप्ता । लिप्ता हुआ ।

लीट, (वि.) लिप्ता । लिप्ता हुआ ।

लीट, (वि.) लिप्ता । लिप्ता हुआ ।

यज्ञादि, (पु.) इत्यादि ।
 यय, (कि.) कहना ।
 ययन, (न.) वाक्य । संस्थावापी । हाँठ ।
 उपदेश ।
 ययनप्रादिन्, (वि.) बरीभूत ।
 ययनीय, (वि.) निम्न योग्य । लोकापवाद ।
 ययनदिपत, (वि.) ययनी बात को पालने
 वाला । आकाशवाणी । बरा में आया हुआ ।
 ययत्, (न.) वाक्य । ययन ।
 ययत्तापति, (पुं.) देवपुत्र । बृहस्पति ।
 ययत्कार, (वि.) आकाशवाणी बरा में उत्तरन ।
 ययत्, (श्री.) पदार्थ विरोध ।
 यय, (कि.) गति ।
 यय, (पुं. न.) हृद का यय विरोध ।
 यययम्मन्, (पुं.) गैरा ।
 यययम्त, (पुं.) छन्द । पूजा ।
 यययधर, (पुं.) हस्त ।
 यययिषोप, (पुं.) गर्जन ।
 यययपति, (पुं.) हस्त ।
 यययपुट, (न.) भीषण वायन वात । दया
 पत्रों का बर्तन ।
 यययय, (वि.) यय स्वरूप ।
 ययिन्, (पुं.) हस्त ।
 यययक, (पुं.) गौदक । जली । दयावान । मूर्ते ।
 यययन, (न.) दण्डन । ययन । कैलासेना ।
 यययुल, (पुं.) अशोक वा वेद । वैज ।
 ययी । (वि.) देहा ।
 यय, (कि.) घेरना । द्रिस्ता करना । कहना ।
 बोला करना ।
 यय, (पुं.) एक वृक्ष । सन की रस्ती ।
 ययक, (पुं.) यय । पत्रोड़ी । सुयोग्य ।
 कपोती ।
 ययी, (श्री.) गोली । टिकिया ।
 यय, (पुं.) शास्त्र । मन्त्रवाणी ।
 ययक, (पुं.) एक देवता । भैरव ।
 यय, (कि.) बली होना ।
 ययर, (पुं.) मूर्त । वर्षसहस्र विरोध । शब्द ।

यय, (कि.) बोटना ।
 ययमि, } (श्री.) ययना । वर बी बोटी ।
 ययमी, } महल के शिखर का गर ।
 यय, (वि.) यय । छेड़ । ययना ।
 यययक, (पुं.) विमानक । द्रिस्ता करने वाला ।
 यय, (यय.) सादर्य । समानता ।
 यय, (यय.) कठ । दया । पुरी । विस्मय ।
 आनन्द ।
 ययत्त, (पुं.) ययल में ययत शब्द है ।
 ययार का लोप होने से आधुन्य । बोटी ।
 हर मन्त्र का गहना । कर्णपूत ।
 यययक, (पुं.) एक छानि का नाम ।
 यययक, (श्री.) ययान रीति की ।
 ययय, (न.) यय स्थल । ययन । ययी ।
 (पुं.) ययना । पुत्र । यय । यय ।
 यययक, (न.) ययनी । (पुं.) ययना । देशी
 कल शब्द ।
 ययययय, (पुं. सी.) ययय ययना । ययय
 शायन ।
 ययययय, (पुं.) एक विध । यययना ।
 यय के बादले पर बी के साथ पिलाने से
 लपटिष नष्ट होता है ।
 यययययय, (न.) श्रीरामजी नाम नगरी ।
 ययययय, (पुं.) श्रीराम । गाल । यययों
 का स्वरूप ।
 यययय, (पुं.) यय । साध ।
 ययययय, (पुं.) यययरी एक राजा ।
 ययया दित्तोटा ययना ।
 ययययययय, (पुं.) यययययय का महीना ।
 ययययय नाम ।
 यययय, (वि.) ययय यय । ययी । दयापु ।
 यययय, (पुं.) ययययन । ययययय ।
 यययय, (पुं.) ययययय । यययय ।
 यय, (कि.) ययना । कहना ।
 ययय, (न.) ययना । यय । ययन ।
 यययय, } (पुं.) ययय ययय । ययय देने
 यययय, } वाय ।

यदाम (यदाम), (पुं.) बादाम ।
 यदायद, (पुं.) बहुत बोलने वाला ।
 यदि, कृष्य पञ्च । जैसे ज्येष्ठ यदि ।
 यय, (त्रि.) रुढ़ने योग्य । कृष्य पञ्च । निन्द ।
 ययू, (त्रि.) मार डालना ।
 यधस्तम्भ, (पुं.) फोसी का स्तम्भ ।
 यधरु, (पुं.) जलान । फोसी लगाने वाला ।
 यधिन्न, (न.) कामदेव ।

यधु, } (स्त्री.) लकड़ों की स्त्री । नह ।
 यधुका, }

यधू, (स्त्री.) दुतादिन । भाष्यी । नह ।

यधूजन, (पुं.) सियों ।

यधुदी, } (स्त्री.) कम उम्र की स्त्री । नह ।
 यधुदी, }

यध्य, (त्रि.) मानने योग्य ।

यधिका, (पुं.) नपुंसक । हिजड़ा ।

यध्य, (पुं.) जल ।

यध, (त्रि.) मान करना । उपहार करना ।
 मोगना । सेवा करना ।

यध, (न.) जल । जलकोष । निवास ।
 जल । मेघ । मकारा । घर । काठ का
 बरतन ।

यधकदली, (स्त्री.) शठकदली ।

यधचन्दन, (न.) धन का चन्दन ।

यधज, (न.) पञ्च । शीघ्र ।

यधमाता, (स्त्री.) पितृ तन्त्र तन्त्री यधमाता ।

यधमासिन्ध, (पुं.) श्रीकृष्ण । कागदीपता ।

यधराक्षसी, (स्त्री.) केले का दूध ।

यधरासिन्ध, (पुं.) कागदीपता । कागदीप-
 कृत् ।

यधशोभन, (न.) पञ्च । कमल ।

यधरूपनि, (पुं.) यधरूप यधदि दूध ।

यधायु, (पुं.) धान देण । वह देण जहा
 धाने के देण जहा ।

यधायुज, (पुं.) धान देण । धान
 देण ।

यधिका, (स्त्री.) धान की ।

यधिन, (पुं.) धानरूप धान देण । धान
 सोमजनी ।

यनी, (स्त्री.) जल ।

यनीयक, (पुं.) भित्तादी ।

यनेचर, (पुं.) धन में धनने काज । धन ।
 जल । धनमात्र । जलमात्र ।

यनीकल, (पुं.) कदा । रीत ।

यज्ज, (त्रि.) उगना ।

यन्दन, (न.) ध्यान ।

यन्दनीय, (त्रि.) नमनीय । नमस्कार करने
 योग्य । धन्य । मान्य ।

यन्त्र, (पुं.) पुष्पादी ।

यन्दार, (त्रि.) नमस्कार करने का लक्षण
 काज । देवता ।

यन्दि, } (स्त्री.) केरी । नमस्कार । (पुं.)

यन्दी, } भाट ।

यन्ध, (त्रि.) यन्दनीय । (स्त्री.) लोहेका ।

यन्ध, (न.) दारचीनी । कागदीपता । (स्त्री.)
 जल का समूह ।

यधू, (त्रि.) धन बोना ।

यधत, (न.) धन की पुष्पादी । धन ।

यधनी, (स्त्री.) धन का घर ।

यधिल, (पुं.) धन ।

यधु, (पुं.) धन ।

यधुन, (पुं.) धन ।

यधुप, } (न.) धन । धन । धन ।

यधुस, } जल ।

यधू, (पुं.) धन । धन । धन ।

यध, (पुं. न.) धन की दीवार । धन की
 रक्षा के लिये चट्टानीपता । धन । धन ।

यध, (पुं. न.) धन की दीवार । धन की
 रक्षा के लिये चट्टानीपता । धन । धन ।

(पुं.) धन । धन । धन ।

यधि, (पुं.) धन । धन । धन ।

यधी, (स्त्री.) धन ।

यध, (त्रि.) धन ।

यधू, (त्रि.) धन करना । धन ।

यधन, (न.) धन । धन । धन । धन ।

घलकल, (न.) विश्रुति । घल । दातृचीनी ।
 घलिकल, (पुं.) कौट्य ।
 घलकुट्ट, (न.) घाल ।
 घलग्, (कि.) जाना । धूदना । नाचना ।
 प्रमत्त होना । रतना ।
 घलगा, (स्त्री.) मोरे की लगाम । गल ।
 घलग्, (पुं.) बकरा । (वि.) ध्वर । मधुर ।
 मूल्यसाध । (न.) चन्दन । मन । पैसा ।
 घलगुल, (पुं.) दीवती हुई सोमरी ।
 घलभू, (कि.) भोजन करना ।
 घलमकि, (पुं.) दीपकों का बग्याया मिट्टी का ढेर ।
 घलमी, (स्त्री.) भीदी ।
 घलमीक, (पुं. न.) (दीपकों या भीष्टियों
 का घर) मोटी मिट्टी की टिलिया । कीलियों
 का रोग । वायुमिकि अग्नि, मिट्टीने
 रामायण की रचना की ।
 घलयूल, (कि.) काट काटना । छाक करना ।
 घल, (पुं.) दी रती मर । कटकन । एक
 मासा जाही ।
 घलकी, (स्त्री.) बीन । लामही । तम्बूरा ।
 घलम, (पुं.) जाग । लामही । अन्धला भीषा ।
 घलरि, } (स्त्री.) लता । मन्त्री । मेघी ।
 घलरी, }
 घलय, (पुं.) भागा । रमोदया । भीमसेन ।
 घलि, } लता । वेध । भुविरी ।
 घली, }
 घलुग, (न.) डक । मन्त्री । वेध । निवेन
 रतन । मन्त्र ।
 घलुग, (वि.) पृथक् पृथक् । वेध । मन्त्री ।
 बन्दर भूमि ।
 घलुगा, (स्त्री.) अन्धता का वेध ।
 घलु, (पुं. न.) अन्धता होना । मन्त्र ।
 घलगुद, (वि.) निवृत्तपराधी । अग्नि ।
 घलगुदगा, (स्त्री.) पल्लव । घल ।
 घलगुग, (वि.) बन्धन ।
 घलगुगुद, (वि.) अन्धता । घलगुद ।
 घलगु, (स्त्री.) अन्धता । घलगु ।
 घलगु, (स्त्री.) अन्धता । घलगु ।

घशित्व, (न.) स्थापितता । ईश्वर ।
 ऐश्वर्य ।
 घशित्, (वि.) स्थापित । निवेन ।
 घशित्, } (पुं.) इन्द्रियों को हर्षित ।
 घशित्, } रतने वाला । पुनि निवेन ।
 घशिकरण, (न.) नितके द्वारा देने को
 में किया जाय, जो कभी बरा ही हो
 हो सके । तात्त्विक निधान निवेन ।
 बीषा । सुरामद । प्राधान ।
 घश्य, (न.) वरा में धाया हुआ । लीन ।
 घश्य, (अन्ध.) दोतोदेश से भी की
 देना या खोजना ।
 घश्यकार, (पुं.) यश निवेन ।
 घश्यकृत, (वि.) रसप किया हुआ ।
 घश्य, (कि.) जाना ।
 घश्यय, (पुं.) एक वर्ष का मन्त्र ।
 घश्य, (कि.) डौकना । रहना ।
 घश्यन, (न.) काका । पररा । वृत्ता । रतन ।
 घश्यति, } (स्त्री.) वात । रहना । रत ।
 घश्यती, } स्थान । पर ।
 घश्यत, (पुं.) अन्ध निवेन जो वेध की
 पेशाग में होती है । एक प्रकार का शय ।
 घश्य की बीमारी ।
 घश्यतिलक, (न.) (पुं.) अन्ध निवेन
 चोद घश्य का होता है ।
 घश्यतूल, (पुं.) कोकिल । कोकिल । वात
 का वेध । पौषी रत ।
 घश्यतुल्य, (पुं.) कामदेव । वामन की निवेन ।
 घश्य, (स्त्री.) पत्नी । वेध ।
 घश्य, (न.) धन । रत । घश्य । मन ।
 घश्य । नमक निवेन । (वि.) गुण ।
 घश्य । अन्धता । देवता निवेन । रत ।
 की लम्बा अन्ध है—
 "अन्धता घश्य लीन । अन्धता निवेन ।
 घश्यतुल्य वामन वामन । घश्यतुल्य ।
 अन्ध की लम्बा । घश्य । रत ।
 का लम्बा । घश्य निवेन । लीन ।
 (स्त्री.) अन्धता । घश्यतुल्य निवेन ।

धातरायण, (पुं.) उग्रतः। पाण्डव । शिष्या
मनुष्य । काय । धारा । सरल का पेड़ ।

धातल, (त्रि.) दृष्टानी । बाहु उग्रण करने
वाला । (पुं.) बाण । शेर भेद ।

धातव्याधि, (पुं.) बार्हि की भीमारी ।
धातार, (पुं.) धाराम । कलदायक पेड़ ।

धातापि, (पुं.) देव विशेष जो धमत्त्व
कृत माय गया था ।

धातापिबुद्ध, (पुं.) धमत्त्व बुद्धि ।
धातामोद, (स्त्री.) बरूरी ।

धातायन, (न.) भरोसा । तिहरी ।
(पुं.) घोडा ।

धातायु, (पुं.) हिल ।
धातारि, (पुं.) एरुड का पेड़ । शान्दली ।

शेकादिना । यशनी । मार्ग । लक्ष्मी ।
विह्व । द्रव्य जन्तु का शार ।

धाति, (पुं.) बाहु । हवा ।
धातिक, (पुं.) बार्हि की भीमारी ।

धातीय, (न.) कीर्ती ।
धातुल, (त्रि.) बाह उग्रण करने वाला ।

जन्मतः । (पुं.) अन्धक । हवा का भँवर ।
धातूल, (त्रि.) देली बाहुव ।

धात्या, (स्त्री.) दृष्टान ।
धातसक, (न.) बलको का समूह ।

धातसद्व, (न.) खेद जो धरने से दोहों-
जने पुत्रादि, में होता है ।

धातिस, (स्त्री.) भाग्य के धारित से
धातसी, (स्त्री.) उत्पन्न मन्त्र के गर्भ से उत्पन्न
सहस्री ।

धातस्य, (पुं.) धन की सन्तान ।
धातस्यायन, (पुं.) धाम धन के रक्षक ।

न्यायमूर्त के एक टीकाकार ।
धाद, (पुं.) नावचीन । वर्णन । नाद निनाद ।

सङ्केत । न्याय का पारिभाषिक शब्द
विशेष ।
धादन, (न.) धने का शब्द ।
धाद, (न.) धनी कथा ।

धादरायण, (पुं.) वेदव्यास ।
धादाम (धादाम), (न.) कल निरोध ।

धादित्र, (न.) धृष्ट धादि धाना ।
धादिन, (पुं.) धोखे वाला । यक्षा । धारी ।

निवाद कर्ता ।
धाघ, (न.) हर प्रसर का धाना ।

धाघ, (कि.) निगाहना । सिमाना । कष्ट
देना । निराश करना ।

धाघ, (पुं.) दृष्ट । शीक । दकारट । निष्क ।
धाधुष्य, (न.) विवाह ।

धाधुष्य, (न.) विवाह ।
धाधीपस, (पुं.) मेका ।

धान, (त्रि.) सुखा । नैला । (न.) मुने
कल ।

धानमस्य, (पुं.) तीसरा धामन ।
धानर, (पुं.) बन्दर ।

धानरेन्द्र, (पुं.) समीर । बाली ।
धानस्पत्य, (पुं.) धाम का पेड़ ।

धानायु, (पुं.) धरन देता ।
धानायुज, (पुं.) धरनी घोड़े ।

धानीर, (पुं.) एक प्रकार के भेद ।
धानीरक, (पुं.) धृष्ट ।

धाभत, (त्रि.) उगला हुआ ।
धाप, (पुं.) कुन्तल । धृष्टन । धीन धादि ध

तपाना ।
धाधि, (स्त्री.) बौली । धना ।

धाधि, (स्त्री.) बौली । धना ।
धाधि, (स्त्री.) बौली । धना ।

धाधि, (स्त्री.) बौली । धना ।
धाधि, (स्त्री.) बौली । धना ।

धाधि, (स्त्री.) बौली । धना ।
धाधि, (स्त्री.) बौली । धना ।

धाधि, (स्त्री.) बौली । धना ।
धाधि, (स्त्री.) बौली । धना ।

धाधि, (स्त्री.) बौली । धना ।
धाधि, (स्त्री.) बौली । धना ।

धामन, (वि.) बीन । लोटा । धला ।
धामा दृष्टा । कम क्रिया गया । भुक्तया
गया । (पु.) विन्दु का पांचवा अक्षर ।
दक्षिण दिगुत्तर । काशिका वृत्ति के रच-
यिता का नाम ।

धामनी, (स्त्री.) बीनी स्त्री । घोड़ी । योनि
का रोग विशेष ।

धामलूर, (पुं.) बरफीक । बरफी ।

धामलोचना, (स्त्री.) सुन्दर नेत्र वाली स्त्री ।

धामा, (स्त्री.) स्त्री । बड़ी प्यारी स्त्री । मीठी ।
सखी । सखनी ।

धामाचार, (पु.) उल्टी चाल । धन का
आचार विशेष ।

धामी, (स्त्री.) घोड़ी । गधी । धिनी । धीरकनी ।

धामोद, (स्त्री.) सुन्दर युग वाली स्त्री ।

धायरी, (स्त्री.) उत्तर परिधम दिशा ।

धायर्य, (वि.) पवन सम्बन्धी ।

धायर, (पु.) बाक । तापीन ।

धायराराति, (पु.) उल्लू ।

धायु, (पुं.) पान । पवनदेव । मायसायु ।

धायुपुत्र, (पुं.) रामान् । भीमसेन ।

धायुमत्त, (पुं.) मर्त्य ।

धायुवर्मन, (न.) आकाश ।

धायुवाद, (पुं.) भूषा । भुष ।

धायुवादिनी, (स्त्री.) शरीर की नाडी विशेष ।

धायुमन्, (पुं.) धर्म । धाम ।

धाय्याकृष्ट, (न.) आकाश ।

धार, (न.) पान । धन ।

धार, (पुं.) दृष्टा । मन्त्र । भुक्त । शिष्ट ।

धारि, (न.) धनी । धन । धन । धन ।

धारि, (न.) धनी । धन । धन । धन ।

धारि, (न.) धनी । धन । धन । धन ।

धारि, (न.) धनी । धन । धन । धन ।

धारि, (न.) धनी । धन । धन । धन ।

धारि, (न.) धनी । धन । धन । धन ।

धारि, (न.) धनी । धन । धन । धन ।

धारि, (न.) धनी । धन । धन । धन ।

धारणवुशा, } (स्त्री.) केश का पेड़ ।
धारणवुसा, }

धारणवल्लभा, (स्त्री.) केश । हविनी ।

धारमुख्या, (स्त्री.) बेरपा ।

धारंधार, (अन्व.) नेर नेर ।

धारयितृ, (पुं.) पति । मासिक । (वि.)
हयने वाला ।

धारयोपा, (स्त्री.) बेरपा । रदरी ।

धारयाण, (पु. न.) कण ।

धाराङ्गना, (स्त्री.) रदरी ।

धाराखसी, (स्त्री.) काली ।

धाराह, (पुं.) शर । वृष्ट विशेष । (वि.)
शर सम्बन्धी ।

धाराहकल्प, (पुं.) जिस रूप के शरम्भ
में धाराध अक्षर पड़ते हुआ हो । वर्तमान
रूप में शरीर धाराध अक्षर हुआ था
इस शिष्टे इसका नाम शरीर धाराध
रूप है ।

धाराहपुराण, (न.) अक्षर पुस्तकों में से
एक ।

धाराही, (स्त्री.) धारिका । धुमि । धुमिनी ।
शर के रूप में शिष्ट की शक्ति । धारा
विशेष ।

धाराहीकम्प, (पुं.) एक प्रकार का
कम्प ।

धारि, (न.) धनी । धन । धन । धन ।

धारिधर, (पुं.) धनी धन धन धन धन ।
धनी धन ।

धारिध, (न.) धन । धन । धन । धन ।
धन धन । (पुं.) धन । धन ।
धन ।

धारिध, (स्त्री.) धन । धन । धन । धन ।
धन धन । धन । धन । धन ।

धारिध, (न.) धन । धन । धन । धन ।
धन । धन । धन । धन ।

धारिध, (पुं.) धन ।

धामन, (त्रि.) नीला । छोटा । अल्प ।
धयाया हुआ । कम किया गया । मुकामया
गया । (पुं.) विष्णु का पाँचवा अवतार ।
दक्षिण दिक्पुत्र । काशिका कृति के रच-
यिता का नाम ।

धामनी, (स्त्री.) बौनी स्त्री । घोड़ी । योनि
का रोग विशेष ।

धामलूर, (पुं.) कल्मीक । कल्मी ।

धामलोचना, (स्त्री.) सुन्दर नेत्र वाली स्त्री ।

धामा, (स्त्री.) स्त्री । बड़ी प्यारी स्त्री । गौरी।
लक्ष्मी । सरस्वती ।

धामाचार, (पुं.) उल्टी आस । उन्म का
आचार विशेष ।

धामो, (स्त्री.) घोड़ी । गभी । ; विनी । गौरवनी ।

धामोद, (स्त्री.) सुन्दर वन वाली स्त्री ।

धाययी, (स्त्री.) उत्तर पश्चिम दिशा ।

धायक्य, (त्रि.) पवन सम्बन्धी ।

धायस, (पुं.) पाक । तारपीन ।

धायसारति, (पुं.) उल्लू ।

धायु, (पुं.) पान । पवनदेव । माणसायु ।

धायुपुत्र, (पुं.) हनुमान् । भीमसेन ।

धायुमस, (पुं.) भय ।

धायुपर्मन, (न.) आकाश ।

धायुसाह, (पुं.) धूम । धुम ।

धायुसाहिनी, (स्त्री.) शरीर की गन्दी विशेष ।

धायुसाव, (पुं.) धर्म । धाम ।

धाय्याकृद, (न.) आकाश ।

धार, (न.) पानी । जल ।

धार, (पुं.) दण्ड । मृदु । भृश । विशेष । ;

धारि, (न.) धारण । धारण । धारण । धारण ।

धारि, (न.) धारण । धारण । धारण । धारण ।

धारि, (न.) धारण । धारण । धारण । धारण ।

धारि, (न.) धारण । धारण । धारण । धारण ।

धारि, (न.) धारण । धारण । धारण । धारण ।

धारि, (न.) धारण । धारण । धारण । धारण ।

धारि, (न.) धारण । धारण । धारण । धारण ।

धारि, (न.) धारण । धारण । धारण । धारण ।

धारणवुशा, } (स्त्री.) केले का पेड़ ।
धारणवुसा, }

धारणवृक्षमा, (स्त्री.) केला । इधनी ।

धारमुख्या, (स्त्री.) वेष्टा ।

धारंव्यार, (अन्य.) वेर वेर ।

धारयित्, (पुं.) पान । मासिक । (त्रि.)

हयने वाता ।

धारयोपा, (स्त्री.) वेष्टा । रण्डी ।

धारयाण, (पुं. न.) कवच ।

धारान्ना, (स्त्री.) रण्डी ।

धारणसी, (स्त्री.) बारी ।

धारह, (पुं.) शर । वृष्ट विशेष । (त्रि.)

शर सम्बन्धी ।

धारहकल्प, (पुं.) जिस कल्प के आरम्भ

में वाराह अवतार पहले हुआ हो । वर्तमान

कल्प में श्वेत वाराह अवतार हुआ था

इस लिये इसका नाम श्वेत वाराह

कल्प है ।

धारहपुराण, (न.) अठारह पुराणों में से

एक ।

धारही, (स्त्री.) सज्जिया । धूमि । धूमिनी ।

शर के रूप में विष्णु की शक्ति । मा

विशेष ।

धारहीकन्द, (पुं.) एक प्रकार का

कंद ।

धारि, (न.) पानी । रस । जल ।

पशुपति ।

धारिचर, (पुं.) पानी में बहने वाले जीव-

धारी न-पु ।

धारिज, (न.) धमक । शेष । निमक ।

वेर हार्य । (पुं.) रात्र ।

धारा ।

धारिध, (स्त्री.) धारा । धारा धारि धा

धमक ना धारा के धमक म धमक ।

धारिद, (न.) धमक । धमक । धमक । (त्रि.)

धारी धमक ।

धारिनि, (पुं.) धमक ।

घारिमलि, (पु.) मेघ । बादल ।
 घारिपाशि, (पु.) समुद्र ।
 घारिपट्ट, (न.) वस्त्र ।
 घारिपाट, (पुं.) मेघ ।
 घारिष्ठ, (पुं.) सिन्धु ।
 घारीश, (पु.) समुद्र । वस्त्र ।
 घारु, (पुं.) विमल कुम्भ ।
 घारुट, (पुं.) चर्मी । टहरी । घान गिरत
 इसी द्वारा जाता है ।
 घादरा, (पि.) बरत सम्पत्ती । (पुं.) भारत-
 वर्ष के नी राश्यों में से एक । (न.) नल ।
 घारुपि, (पु.) घमराव । शत्रु ।
 घारुपी, (स्त्री.) पश्चिम दिशा । मरिच
 राशित्रय । दूर्वा घास । वस्त्र पत्नी ।
 घादपट्ट, (पु.) सारंग (न.) चोल और
 कान का मेल । नाव से पानी उलीचने
 का पात्र ।
 घादपट्टी, (स्त्री.) द्वार की सीढ़ी ।
 घारिण, (पुं.) लेखक । जार्क ।
 घारिका, (स्त्री.) बड़े पत्नी ।
 घार्त, (पि.) वन्यपशु । हल्का । निर्बल ।
 असार । पेशे वाला । (न.) स्वास्थ्य ।
 चातुर्थ्य ।
 घार्ताक, (पुं.) बैंगन । भय ।
 घार्ताविह, (पुं.) दूध । जामुन ।
 घार्तिक, (न.) कृते स्वरूप में रचा
 गया ग्रन्थ विशेष । वय ग्रन्थ ।
 घार्दक्य, (न.) पुत्राणा ।
 घार्दि, (पु.) समुद्र ।
 घार्दिपि, (पु.) सुदुर्घोर । ध्यान रखने वाला ।
 घार्दिपिन्, (पि.) ध्यान पर न करने वाला ।
 घार्दिप्य, (न.) शयन दान ।
 घार्दिप्यस, (पु.) मेघ । जहजी वस्त्र
 जिसके समे कान होते हैं ।
 घार्मल, (न.) कपड़ पहिने हुए लोगों का
 समूह ।
 घार्मुच, (पुं.) मेघ । बादल ।

घार्पिक, (पि.) साक्षान । बर्तनी । (न.)
 एक शोध विशेष ।
 घार्पिला, (स्त्री.) नरक विशेष ।
 घार्प्य, (पु.) कृष्य । नल के साराधिका नाम ।
 घार्दध (घार्दध), } (पु.) जलतन्त्र ।
 घार्दध (घार्दध), }
 घालि (घालि), (पुं.) सुधी का बड़ा भाई ।
 घालुका (घालुका), (स्त्री.) रेती । पूर्ण । कपूर ।
 घालुकाका, } (स्त्री.) कपड़ी ।
 घालुकाकी, }
 घालक, (न.) घाल का बना कपड़ा ।
 घाल्मीकि, (पु.) रामायण बनाने वाले
 सुनिष्ठ नाम । इस नाम का एक चाण्डाल ।
 महाभारत में पाण्डवों के भक्षण में ही
 साक्षात् धीनक शल इसी की पूजा और
 भोजन होने पर बना था ।
 घायक, (पि.) बला । शत्रु ।
 घायय, (पु.) तुलसी या वही प्रकार का
 तीव्र गन्ध वाला वृक्ष ।
 घायुट, (पुं.) नाव । बौनी ।
 घायुत्, (पि.) पुनरा । प्यार करना ।
 रोजना । सेवा करना ।
 घाय्, (पि.) घूर्णा । गरजना । भीरना ।
 (वृष्टि पश्चिमे की बौली) तुलना ।
 घायित, (न.) पश्चिमे की बौली । तुलना ।
 पुष्करता ।
 घायिता, (स्त्री.) हविनी । स्त्री ।
 घायिष्ठ, } (न.) बलिष्ठपुत्र का उपदेश
 घायिष्ठ, } दिया हुआ योग दिया
 का ग्रन्थ । योगशास्त्र ।
 घाय, (न.) वर । अंतराह । (पु.) दिन ।
 घाय, } (पु.) नाक । घोर । दृष्टि ।
 घाय, }
 घाय्, (पि.) सुगन्धित करना ।
 घाय, (पु.) वर । वस्त्र । घाय । घाय ।
 घायक, (पु.) वर । वस्त्र । घाय । घाय ।
 घायक, (पु.) वर । वस्त्र । घाय । घाय ।

धामन, (त्रि.) बीना । घोटा । अल्प ।
धमया हुआ । कम किया गया । झुंझया
गया । (पु.) विष्णु का पांचवा अवतार ।
दक्षिण दिग्भ्रमर । आशिका वृत्ति के रच-
यिता का नाम ।

धामनी, (स्त्री.) बीनी स्त्री । घोड़ी । योनि
का रोग विशेष ।

धामलूर, (पुं.) बल्मीक । बल्मी ।

धामलोचना, (स्त्री.) सुन्दर नेत्र वाली स्त्री ।

धामा, (स्त्री.) स्त्री । बड़ी प्यारी स्त्री । गौरी।
लक्ष्मी । सरस्वती ।

धामाचार, (पुं.) उल्टी चाल । वृत्त का
आचार विशेष ।

धामो, (स्त्री.) घोड़ी । गभी । ; बिनी । गौरवनी ।

धामोर, (स्त्री.) सुन्दर वन वाली स्त्री ।

धायर्घा, (स्त्री.) उत्तर पश्चिम दिशा ।

धायव्य, (त्रि.) पवन सम्बन्धी ।

धायस, (पुं.) पाक । तारपीन ।

धायसारति, (पुं.) उल्लू ।

धायु, (पुं.) पवन । पवनदेव । प्राणशायु ।

धायुपुत्र, (पुं.) हनुमान् । भीमदेव ।

धायुमत्त, (पुं.) भर्ष ।

धायुपरमन, (न.) आकाश ।

धायुपाह, (पुं.) धूम्र । धुम ।

धायुपाहिनी, (स्त्री.) रागीर की गानी विशेष ।

धायुसार, (पुं.) धर्मि । धाम ।

धाय्यारूपद, (न.) आकाश ।

धार, (न.) धनी । जप ।

धार, (पुं.) दृक्ता । मद्रक । भुवङ्ग । विगोह । ;

दिवस जिस रातकार आदि । समय । रात्री ।

धारमर । डार । नदी का दूमरा समाने

बन्धा नद । गिर । धृक् । (न.) जपम ।

मदिर गाने का गान ।

धारक, (त्रि.) देने वाला । देने वाला ।

देने की बात विशेष । धार का विभ

धारक, (न.) देक । विशेष । धरक (न.)

धर । धर ।

धारणवुशा, } (स्त्री.) वेले का पेड़ ।
धारणवुसा, }

धारणवृक्षभा, (स्त्री.) केला । हविनी ।

धारमुह्या, (स्त्री.) वेर्या ।

धारंवार, (अन्य.) नेर बेर ।

धारयितृ, (पुं.) पति । मालिक । (त्रि.)

हयने वाला ।

धारयोपा, (स्त्री.) वेर्या । रररी ।

धारयाण, (पुं. न.) कण ।

धारार्जना, (स्त्री.) रररी ।

धारणुर्सी, (स्त्री.) कारी ।

धारोह, (पुं.) शरर । वृष्ट विशेष । (त्रि.)

शरर सम्बन्धी ।

धारोहकलण, (पुं.) जिस कल के आरम्भ

में वाराह अवतार पहले हुआ हो । वर्तमान

कल्प में होने वाला अवतार हुआ था

इस लिये इसका नाम होने वाला

कल्प है ।

धारोहपुराण, (न.) अठारह पुराणों में से

एक ।

धारोही, (स्त्री.) धारिया । धूमि । धुपिरी ।

शरर के रूप में विष्णु की शक्ति । माय

विशेष ।

धारोहीकन्द, (पुं.) एक प्रकार का

कन्द ।

धारि, (न.) धानी । रस । कथ ।

धरार्थ ।

धारिचर, (पुं.) धारि में बनी बातें जीत-

धानी मन्त्र ।

धारिज, (न.) धमज । धीम । निमज ।

धीम धरार्थ । (पुं.) राइ ।

धार ।

धारिज, (स्त्री.) धारा । धरी धारि धा

धरु धा धा धा धा धा धा धा धा धा धा

धारिद, (न.) धर । धरधर । धीम । (त्रि.)

धारि देने वाला ।

धारिधि, (पुं.) धर ।

घारिमसि, (पु.) मेघ । बादल ।
 घारिमाशि, (पु.) समुद्र ।
 घारिदह, (न.) बसल ।
 घारिपाह, (पु.) मेघ ।
 घारिश, (पु.) सिन्धु ।
 घारीश, (पु.) समुद्र । बरप ।
 घाद, (पुं.) विनय कुत्र ।
 घादठ, (पुं.) कर्षी । टटरी । घान गितर
 दुर्गो लास जाता है ।
 घादप, (वि.) बरप सम्बन्धी । (पु.) मारन-
 की के भीतरों में से एक । (न.) जल ।
 घादपि, (पु.) बरप । शृगु ।
 घादपी, (स्त्री.) परिचय दिता । मरिष
 रागभिरन । दुर्गो घात । बरप पत्नी ।
 घादपह, (पु.) सर्वगन (न.) जोत और
 कान का मूल । मांश से पानी उलीचने
 का पात्र ।
 घादपही, (स्त्री.) द्वार की सीढ़ी ।
 घार्थिक, (पुं.) सेतक । मांक ।
 घार्थिका, (स्त्री.) भेरे पत्नी ।
 घार्त्त, (वि.) तद्वत्कृत । इत्का । निर्मल ।
 अस्तर । पेशे वाला । (न.) स्वास्थ्य ।
 घातु ।
 घार्त्ताक, (पुं.) बैगन । मय ।
 घार्त्तायह, (पु.) दूत । जामून ।
 घार्त्तिक, (न.) कृति स्वरूप में रचा
 गया ग्रन्थ विशेष । गद्य ग्रन्थ ।
 घार्त्तकय, (न.) पुद्गा ।
 घार्त्ति, (पुं.) समुद्र ।
 घार्त्तिय, (पु.) सुदुखी । भ्रान्त रहने वाला ।
 घार्त्तिबिन्, (वि.) भ्रान्त पर जाने वाला ।
 घार्त्तप्य, (न.) जल दान ।
 घार्त्तपुस्त, (पु.) गेवा । जहनी बरप
 मिहने सने का होने है ।
 घार्मण, (न.) कवच पहिने हुए लोगों का
 समूह ।
 घार्मुच, (पुं.) मेघ । बादल ।

घार्थिक, (वि.) साक्षान्त । बर्तनी । (न.)
 एक औरत विशेष ।
 घार्थिता, (स्त्री.) नरक विशेष ।
 घार्थ्येय, (पु.) कृन्ध । नल के सारथि का नाम ।
 घार्दद्रथ (घार्दद्रथ), } (पु.) जरातन्ध ।
 घार्दद्रथि (घार्दद्रथि), }
 घालि (घालि), (पुं.) सुपोर का बसा भार ।
 घालुका (घालुका), (स्त्री.) रेडी । पूर्ण । कपूर ।
 घालुकाका, } (स्त्री.) कर्षी ।
 घालुकाकी, }
 घालक, (न.) घाल का बना कपड़ा ।
 घाल्मीकि, (पु.) दयापय बनाने वाले
 सुविध नाम । इस नाम का एक वाचशाल ।
 महाभारत में पाण्डवों के घरवर्ष की
 सप्तम्य योद्धक शरत रती की पूजा और
 जीवन होने पर बना था ।
 घायक, (वि.) बका । बादनी ।
 घायय, (पु.) तुलसी या खसी प्रकार का
 तीव्र गन्ध वाला वृक्ष ।
 घायुट, (पुं.) नाव । डोंगी ।
 घायुत्, (कि.) डुबना । प्यार करना ।
 होना । मेघ करना ।
 घायु, (कि.) दुर्गता । घारना । भीतना ।
 (शृगु पहिने की बोली) बुझना ।
 घायित, (न.) पहिने की बोली । बुझाना ।
 बुझाना ।
 घायिता, (स्त्री.) हविनी । स्त्री ।
 घायिष्ठ, } (न.) बलिष्ठपुत्रि ॥ उपदेश
 घायिष्ठ, } दिया हुआ योग विद्या
 का ग्रन्थ । योगविनिष्ठ ।
 घाय, (न.) घर । बरसात । (पु.) दिन ।
 घाय, } (पु.) बाक । घात । दक्षिण ।
 घाय, }
 घाय, (वि.) सुदुश्चिन्त करना ।
 घाय, (पु.) घर । बर । रात । दुग्ध ।
 घायक, (पु.) बर । रोप । बरसात । दमे
 की उत्पत्ति अधोधि ।

धामन, (त्रि.) दीना । छोटा । थल्प ।
धयाया हुआ । कम किया गया । झुकाया
गया । (पुं.) विष्णु का पांचवा अवतार ।
दक्षिण दिग्भ्रर । काशिका शक्ति के रच-
यिता का नाम ।

धामनी, (स्त्री.) बीनी स्त्री । घोड़ी । योनि
का रोग विशेष ।

धामलू, (पुं.) बल्मीक । कर्मी ।

धामलोचना, (स्त्री.) सुन्दर नेत्र वाली स्त्री ।

धामा, (स्त्री.) स्त्री । बड़ी म्पारी स्त्री । मीठी।
उधमी । सरस्वती ।

धामाचार, (पुं.) उल्टी चाल । तन्त्र का
आचार विशेष ।

धामो, (स्त्री.) घोड़ी । मभी । ; विनी । गौदकनी ।

धामोद, (स्त्री.) सुन्दर वस्त्र वाली स्त्री ।

धायर्षा, (स्त्री.) उत्तर पश्चिम दिशा ।

धायव्य, (त्रि.) पवन सम्बन्धी ।

धायस, (पुं.) काक । तारपीन ।

धायस्तारति, (पुं.) उलू ।

धायु, (पुं.) पवन । पवनदेव । शायशायु ।

धायुपुत्र, (पुं.) दुःमान् । भीमसेन ।

धायुमक्ष, (पुं.) शर्प ।

धायुपरमन, (न.) आकाश ।

धायुयाह, (पुं.) भूया । भूम ।

धायुयाहिनी, (स्त्री.) शरीर की गायी विशेष ।

धायुस्तर, (पुं.) घण्टि । आग ।

धायुयाह्यद, (न.) आकाश ।

धार, (न.) धनी । जग ।

धार, (पुं.) उडना । झुड़ । झुड़ । विशेष । ;

दिनम नैम संतान धादि । समय । गरी ।

धार । धार । धार । धार । धार । धार ।

धार । धार । धार । धार । धार । धार ।

धार । धार । धार । धार । धार । धार ।

धार । धार । धार । धार । धार । धार ।

धार । धार । धार । धार । धार । धार ।

धार । धार । धार । धार । धार । धार ।

धारणवुशा, } (स्त्री.) केल का पेड़ ।
धारणवुसा, }

धारणचक्षुमा, (स्त्री.) केल । हथिनी ।

धारमुस्या, (स्त्री.) वेर्या ।

धारंवार, (अव्य.) नर नर ।

धारयितृ, (पुं.) पति । भाविक । (त्रि.)
हृदये वाला ।

धारयोपा, (स्त्री.) वेर्या । रघी ।

धारवाण, (पुं. न.) कच ।

धारद्वाना, (स्त्री.) रघी ।

धारणसी, (स्त्री.) गायी ।

धारह, (पुं.) रघु । वृद्ध विशेष । (त्रि.)
रघु सम्बन्धी ।

धारहकल्प, (पुं.) जिस कल्प के प्रारम्भ
में वाराह अवतार पहले हुआ हो । प्रमान
कल्प में श्वेत वाराह अवतार हुआ था
इस लिये इसका नाम श्वेत वाराह
कल्प है ।

धारहपुराण, (न.) अठारह पुराणों में से
एक ।

धारहरी, (स्त्री.) हथिया । भूमि । भूमिनी ।
रघु के रूप में विष्णु की शक्ति । मा
विशेष ।

धारहरीकन्द, (पुं.) एक प्रकार का
कन्द ।

धादि, (न.) धानी । धा । धा । धा ।

धारिचर, (पुं.) धार में चलने वाले धारि-
चागे न-३ ।

धारिचर, (न.) धमक । धीम । धिक्क ।
धोर धार्य । (पुं.) धार ।
धार ।

धारिचर, (स्त्री.) धार । धारि धारि धारि
धारि धारि धारि धारि धारि धारि ।

धारिचर, (न.) धार । धार । धार । (त्रि.)
धारि धारि धारि ।

धारिचर, (पुं.) धार ।

घारिमलि, (पु.) मेघ । बादल ।
 घारिराशि, (पु.) सधुर ।
 घारिदह, (न.) कपल ।
 घारियाह, (पु.) मेघ ।
 घारिश, (पु.) शिष्ट ।
 घारीश, (पु.) लघुद । कपल ।
 घार, (पु.) निग्न कुम्भ ।
 घारह, (पु.) कर्षी । टटरी । घान मितपर
 हर्षा लाता जाता है ।
 घारण, (नि.) बरपतन्वधी । (पु.) भारत-
 कर्ष के नौ लक्षों में से एक । (न.) जल ।
 घारणि, (पु.) अग्रजम् । ध्रुव ।
 घारणी, (स्त्री.) पश्चिम दिशा । मदिरा
 शक्तिभजन । दूर्यो घात । कपल पत्नी ।
 घारण्ड, (पु.) सर्पराज (न.) घात घोर
 कान का मैल । मांस से घानी उल्लोचने
 का पाप ।
 घारण्डा, (स्त्री.) द्वार की लीदी ।
 घारिण, (पु.) लेखक । हाक ।
 घारिणिका, (स्त्री.) बड़े पत्नी ।
 घार्ष, (नि.) वयस्कर । दुष्का । निर्बल ।
 घास, (नि.) पेशी शक्ति । (न.) स्वारण्य ।
 —घास्य ।
 घासार्क, (पु.) बैंगन । मय ।
 घासार्क, (पु.) दूध । मासुस ।
 घासिक, (न.) शक्ति स्वरूप में रक्षा
 कषा मन्त्र विशेष । गण मन्त्र ।
 घासिक्य, (न.) दुग्धमा ।
 घासिक, (पु.) सधुर ।
 घासिणि, (पु.) मूदलोद । श्वात लाने वाला ।
 घासिण्य, (नि.) श्वात पर जाने वाला ।
 घास्य, (न.) श्वात दान ।
 घास्य, (पु.) मेघ । जलप्री ककत
 मितके लाने कान होने है ।
 घास, (न.) कपल पहिने हुए लोगों का
 सधुर ।
 घास, (पु.) मेघ । बादल ।

घारिक, (नि.) साधना । बर्साती । (न.)
 एक मन्त्र विशेष ।
 घारिणा, (स्त्री.) नरक विशेष ।
 घारिण्य, (पु.) कृष्ण । नल के सारथि का नाम ।
 घारिद्रथ (घारिद्रथ), } (पु.) नरानय ।
 घारिद्रथ (घारिद्रथ), }
 घालि (घालि), (पु.) दुग्ध का बहा भाई ।
 घालुका (घालुका), (स्त्री.) रेंगी । पूर्ण । कपूर ।
 घालुकाका, } (स्त्री.) कपड़ी ।
 घालुकाकी, }
 घालक, (न.) घाल कर बना करवा ।
 घालमीकि, (पु.) रामायण बनाने वाले
 दुग्ध का नाम । इस नाम का एक वाक्याल ।
 महाभारत में वाक्यों के अक्षरमेध की
 सङ्ख्या घोलक शत होती की पूजा और
 मोहन होने पर बनाया ।
 घालक, (नि.) बला । वातुनी ।
 घाल्य, (पु.) गुलली या उली प्रकार का
 तीव्र गन्ध वाला द्रव ।
 घालुद, (पु.) नाव । बेंगी ।
 घालुन, (नि.) दुग्ध । प्यार करना ।
 शोभना । सेवा करना ।
 घाली, (नि.) दुग्ध । गानना । भीतना ।
 (पशु पक्षियों की कोली) गुलना ।
 घालित, (न.) पक्षियों की कोली । गुलना ।
 गुलना ।
 घालिता, (स्त्री.) इविनी । स्त्री ।
 घालिष्ठ, } (न.) क्षतिघट्टि का उपदेश
 घालिष्ठ, } दिया हुआ योग निदा
 का मन्त्र । योगशक्ति ।
 घाल, (न.) घर । चोराहा । (पु.) दिन ।
 घाल्य, } (पु.) भाव । कर्ष । कर्ष ।
 घाल्य, }
 घाल, (नि.) दुग्धित करना ।
 घाल, (पु.) घर । बहा । रक्षा । दृग्ध ।
 घालक, (पु.) घर । रेंगी । कर्ष । दमे
 की उत्तम भोग्य ।

विकारधन, (न.) आग्न्यहलापा । वह कर
मोचना ।

विकर्तन, (पु.) मूर्ति । अर्ध इव । पुनो
बलाभा ।

विकर्मस्थ, (पु. वि.) गन्ध आचरण में
लिंग । अनाचाटी ।

विकल, (वि.) अवाञ्छित । अवस्था दुष्ठा ।
विपदा दुष्ठा ।

विकलाङ्ग, (वि.) शूलशक्ति अङ्ग बाध ।

विकल्प, (पु.) ग्राह्य । पक्ष नाना माय ।

विकल्पद, } (वि.) अभावाशील । अमर्त्यो

विकल्पद, } बाधा ।

विकार्या, (की.) मञ्जीठ ।

विकारिण, } (वि.) प्रवारा दुष्क ।

विकर्तव्य, } गिला दुष्ठा ।

विकार, (पु.) परिवर्तन । मोचनी ।

विकारा, (पु.) विपदा समय अर्थोद्भव
समय मिश्री देव विदुर्वाही भी कार्य न
किया जाय । शोक ।

विकारा, (न.) अनेके । प्रवारा । अमय ।
आवारा । रानी ।

विकारिण, (वि.) शिला दुष्ठा ।

विकार, (पु.) पत्नी । कुल । अनेक समको भी
भिन्न विन्यासार्थ एव उपाय विन्यासार्थी है ।

विकारण, (न.) चक्रमा । मन्त्रा ।
जातमा । (पु.) आरु का देव । (वि.)
विष रहित ।

विकारिणी, (वि.) विदुष ।

विपुर्वाण, (वि.) विपदा दुष्ठा ।

विपुर्वा, (पु.) पूर्ववर्ती एक दुष्ठा ।

विह्वल, (वि.) अचञ्चल । अचञ्चल । अचञ्चल ।

विक्रम, (पु.) वृद्ध । अमर्त्य । अमर्त्य ।
विपदा । अमर्त्य । अमर्त्य । अमर्त्य ।
अमर्त्य । अमर्त्य । अमर्त्य । अमर्त्य ।

विक्रमादिव, (पु.) अमर्त्य । अमर्त्य । अमर्त्य ।

विपदा, (वि.) अमर्त्य । अमर्त्य । अमर्त्य ।

विपदा, (पु.) विपदा । विपदा । (वि.)
की ।

विपदा, (पु.) विपदा ।

विपदा, (पु.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (पु.) विपदा ।

विपदा, (की.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (पु.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विपदा, (वि.) विपदा ।

विघटित, (वि.) विघोषित । विशेष रीत्या ननाया हुआ ।

विघटित, (वि.) उड़ा किया हुआ ।

विघस, (पु.) आहार (न.) योग ।

विघसाशिन, (वि.) देव विघ्न कार्य से बचा हुआ होने वाला ।

विघात, (वि.) व्याघात । चोट । बकावट । विघ्न ।

विघातिन्, (वि.) निघातक । हथियार वाला । नारा करने वाला । मारने वाला । हत्याकार ।

विघ्न, (पु.) व्याघात । बकावट । कृष्ण पाक फला नामक एक वृक्ष ।

विघ्ननाशक, (पु.) विघ्नो को मिटाने वाला । गंधरा ।

विघ्नराज, (पु.) गंधरा ।

विघ्नित, (वि.) भिन्नमें भिन्न होगया हो ।

विघ्न, (कि.) घटाना करना ।

विघ्नराज, (पु.) परिश्रुत । चतुर । (धी.) भाग्यहीन ।

विघ्नयन, (न.) लोभ । भुगार ।

विघ्नविघ्न, (धी.) लान । भुगार ।

विघाट, (पु.) लक्षणनिर्णय । शिरोह । मेषना ।

विघाटन, (न.) क्षीयता करना । विघाट करना ।

विघि, { (पु. धी.) १११ । लक्ष ।

विघि, { (पु. धी.) १११ । लक्ष ।

विघि, { (धी.) लक्ष । लक्ष ।

विघि, { (न.) लक्ष । लक्ष ।

विघि, { (न.) लक्ष । लक्ष ।

विघि, { (पु. धी.) १११ । लक्ष ।

विघि, { (पु. धी.) १११ । लक्ष ।

विघि, { (पु. धी.) १११ । लक्ष ।

विघि, { (पु. धी.) १११ । लक्ष ।

विघि, { (पु. धी.) १११ । लक्ष ।

विघि, { (पु. धी.) १११ । लक्ष ।

विच्छ, (कि.) चमकना । जाना ।

विच्छन्दक, (पु.) ईश्वर गृह । कां सरा का नडा भवन ।

विच्छाद्य, (न.) पक्षियों के समूह की छाया । (वि.) छाया रहित ।

विच्छिन्न, (धी.) बकावट । एक प्रकार का चन्दन । हार विशेष । वेद । दूध । नारा । निवेद । सियों की वेदा विशेष ।

विच्छिन्न, (वि.) विभक्त । पाया हुआ । वेदन ।

विच्छिन्न, (पु.) विघोष । विज्ञोह । विभाग । घटाना ।

विच्छ, (कि.) घटाना करना । करना । क्षीयना ।

विच्छ, (वि.) निर्जन । एकान्त । बकेंडा । रणत ।

विच्छ, (न.) गर्भपोषण । प्रसा । निरुजना ।

विच्छ, (पु.) बकेंडा । विमान । घटाना । जीवन । घटमान पूरेक पकड़ना ।

विच्छ, (पु.) राज महान गम । बड़ प्रधान हाथी भिन्न पर बैठ कर रथ में निजय किया जाना ।

विच्छ, (धी.) घातिन गुहा १० धी । उमा की एक लक्ष । गुहा । लक्ष । शोकानिध । बली । भवि । हादरी विघे । लक्ष्मी विशेष ।

विच्छ, (वि.) विभक्त । जाना ।

विच्छ, (धी.) लक्ष्मी को घटाना ।

विच्छ, (न.) लक्ष्मी को घटाना ।

विच्छ, (पु.) लक्ष्मी को घटाना ।

विच्छ, (न.) लक्ष्मी को घटाना ।

विच्छ, (वि.) लक्ष्मी को घटाना ।

विच्छ, (पु.) लक्ष्मी को घटाना ।

विज्ञान, (न.) विशेष ज्ञान : वेदान्त में कहा हुआ अविद्या की वृत्ति का भेद ।

विज्ञानमय कोष, (पु.) ज्ञान की इन्द्रिय और बुद्धि ।

विज्ञानिक, (वि.) विज्ञान जानने वाला ।

विद्, (कि.) विद्वान् । शब्द कर्ता ।

विद, (पु.) दृश्य । ज्ञान । पर्याय विशेष : ब्रह्म । सत्त्व । बुद्धि । सागरी का रूप ।

विद्वद्, (न.) ब्रह्मों की वाचक । ब्रह्मों के वेदों की धारणी ।

विद्वत्, (पु. न.) शास्त्र । पञ्च विद्वत् । (वि.) विद्वत्पद ।

विद्वत्पितृ, (पु.) पिता : पितृ ।

विद्वि, } (की.) पितृ बन्धन ।
विद्वि, }

विद्वत्पद, (पु.) गीत का पाठ्य सूत्र ।

विद्वत्पति, (पु.) भर्ता ।

विह, (कि.) विद्वान् ।

विह, (न.) लक्ष्य भेद । एक प्रकार का मोक्ष ।

विहङ्ग, (पु. न.) इतिहासक एक औषधि । वायु विहङ्ग । (वि.) अधिष्ठ । जानने वाला ।

विहङ्गमन, (न.) निराकरण । अनुकरण । (की.) ईर्ष्या ।

विहङ्गल (विहङ्गल), (पुं.) विहङ्ग । नेत्र का मोक्ष । नेत्र की औषधि विशेष ।

विहङ्गन, (न.) पक्षियों की एक प्रकार की गति ।

विहङ्गजस, } (पुं.) इन्द्र ।
विहङ्गजस, }

विहङ्गराह, (पुं.) गाय रुद्ध ।

विहङ्गस, (पु.) पक्षियों की बंधने का कृता पाद ।

वितण्डा, (की.) एक प्रकार के वाद प्रतिपाद का दृष्ट । शास्त्र की अल्पमता विधानों के लिये मन गड़त बातों से वाद विवाद करना । अपना पूर्णतः समर्थन करने के बिना ही पराजय की दृष्ट से दाना । गुंडा भगवा । स्वर्ण का भगवा । वस्त्राद ।

वितण्ड, (वि.) गुंडा । अवधारण ।

वितण्डु, (की.) वस्त्राद की एक लक्ष्य ।

वितण्डण, (न.) दान । देना । बौद्धता । मुक्त देना ।

वितर्क, (पुं.) छन्द । तर्क । वाग की वपारणा पर उदाहरण कर्ता ।

वितर्दि, (की.) वेदी ।

वितर्ल, (न.) वातात विशेष ।

वितर्लित, (पुं. की.) वातित । वाद अग्रत की वाग ।

वितर्लान, (न. पु.) चन्द्रीता । रागविधाना । वृत्ति विशेष । अवसर । यश । फैलाव ।

वित्, (कि.) त्यागना ।

वित्, (न.) धन । (वि.) विचार गया । जाना गया । पाया गया ।

वित्ति, (की.) ज्ञान । लाभ । विचार ।

वित्तेश, (पुं.) कुंवर । धन का स्वामी ।

वित्, (कि.) मत्तता ।

वित्, (कि.) लाभ होना । पाना । विचार करना । होना । जानना ।

विद्वन्ध, (वि.) नगरवासी । होशियार । धीर । चतुर ।

विद्वन्ध, (की.) नायिका विशेष । चतुर और चतुरी की ।

विद्व, (पुं) पवित्र : वेदा । पुत्र मद्र ।

विद्वन्ध, (पुं.) बोधी । दृष्ट-व । लक्ष्य मनोरथ ।

विद्वन्ध, (पुं. की.) वह देश जहाँ दर्भ न हों । शिवर्षा के विना शीतल की राज-धानी, जो हाथ में अक्षय्य नाम से

प्रतिष्ठ है । यह उर्वर विले में है
स्वीनरी इत्य के विष भी वहाँ के पौं
में है । वही लफन समर में कुविधनुर
का भी कपिला ने इसी लीट कर
बनाना का । राजदानी धारा और
कचमग ।

विद्या, (न.) दो भाग किया हुआ जगत् ।

विद्या, (स्त्री.) वरि ।

विद्या, (स्त्री.) वही का प्रसाद । विद्यालय ।

विद्यालय, (न.) वही उद्योग का मण्ड ।

(१.) वही वया । (२.) वही के बीज

का वया ।

विद्यालय, (न.) वही का जगत् । (१.)

वही का वया ।

विद्यालय, (न.) वही का वया ।

विद्यालय, (न.) वही का वया ।

विद्यालय, (स्त्री.) वही ।

विद्यालय, (न.) वही । (१.) वही के वया

का वया ।

विद्यालय, (न.) वही का वया । (१.) वही के

वया का वया ।

विद्यालय, (१.) वही का वया ।

विद्यालय, (१.) वही का वया ।

विद्यालय, (१.) वही का वया ।

विद्यालय, (१.) वही का वया ।

विद्यालय, (१.) वही का वया ।

विद्यालय, (१.) वही का वया ।

विद्यालय, (१.) वही का वया ।

विद्यालय, (१.) वही का वया ।

विद्यालय, (१.) वही का वया ।

विद्यालय, (१.) वही का वया ।

विद्यालय, (१.) वही का वया ।

विद्यालय, (१.) वही का वया ।

विद्यालय, (१.) वही का वया ।

विद्यालय, (१.) वही का वया ।

विद्यालय, (१.) वही का वया ।

विद्यालय, (१.) वही का वया ।

विद्यालय, (पु.) वही का वया । (१.)

वही का वया ।

विद्या, (स्त्री.) वया । वया विद्या ।

विद्यालय, (१.) वया । वया विद्या ।

विद्यालय, (१.) वया । वया विद्या ।

विद्यालय, (पु.) वया का वया ।

वया ।

विद्यालय, (न.) वया । वया का

वया ।

विद्यालय, (न.) वया का वया ।

वया (वया का वया का वया)

वया ।

विद्यालय, (पु.) वया विद्या ।

विद्यालय, (स्त्री.) वया । वया ।

विद्यालय, (न.) वया का वया । वया ।

वया ।

विद्यालय, (स्त्री.) वया विद्या । वया ।

वया ।

विद्यालय, (स्त्री.) वया विद्या । वया ।

वया का वया का वया । वया ।

वया ।

विद्यालय, (१.) वया । वया । वया ।

वया ।

विद्यालय, (१.) वया । वया । वया ।

वया ।

विद्यालय, (१.) वया । वया ।

वया ।

विद्यालय, (१.) वया । वया । वया ।

वया ।

विद्यालय, (१.) वया । वया । वया ।

वया ।

विद्यालय, (१.) वया । वया । वया ।

वया ।

विद्यालय, (१.) वया । वया । वया ।

वया ।

विद्यालय, (१.) वया । वया । वया ।

वया ।

विद्यालय, (१.) वया । वया । वया ।

वया ।

विधातु, (प्र.) प्रजापति । मन्त्राः । कामदेव । मरिच । अष्ट सुनि के पुत्र । कार्यकर्ता ।
 विधान, (न.) विधि । प्रचार । कार्य वा निर्देश । गमनवशात् ।
 विधानश, (पुं.) परिष्कृत । विधि मानने वाला । कार्यप्रसक्त । होशियार ।
 विधायक, (वि.) विधानकर्ता । कार्य का व्यवस्थापक ।
 विधि, (पुं.) मन्त्राः । भाग्य । क्रम । प्रवर्तना रूप नियोग । विष्णु । कार्य । गमनवशात् । वैद्य । नदी काफ़ा देना । व्याकरण वा सूत्र विशेष । धार्मिक ।
 विधिश्च, (वि.) विधि को मानने वाला ।
 विधिस्ता, (स्त्री.) करने की वाह ।
 विधिदेशक, (पुं.) उच । उत्तरव ।
 विधिषय, (अन्त्य.) विधि के अनुष्ठान । यथाविधि ।
 विष्णु, (पुं.) चन्द्रमा । विष्णु । मन्त्राः । राक्षस । कृत् । बाधु ।
 विष्णुत, (वि.) बोधा हुआ । त्यक्त ।
 विष्णुत, (ग.) शिलाता । कैशाना । कट-कारना ।
 विष्णुतु, (पुं.) राहु । कादत् ।
 विष्णुत, (वि.) निरिच्छ । निरुक्त । (न.). चलन हीना ।
 विष्णुवन, (न.) वन्दन ।
 विष्णुत, (वि.) कर्मवृत्त । त्यक्त ।
 विधिष, (वि.) करने योग्य । काफ़ाकारी । समभ्यसा हुआ ।
 विधिष, (पुं.) गच्छ ।
 विगत, (वि.) प्रकृत । भुक्ता हुआ । देहा । शिवित । गन्ध की भावा । करण की भी ।
 विगतायुतु, (पुं.) अक्षय और गच्छ ।
 विनय, (पुं.) शिक्षा । प्रबोध । अनुग्रह । (वि.) निष्पन्न । विद्वत् । निवेदिष ।

विनयप्रादिन्, (वि.) अधीन । कारा-कारी ।
 विनयस्थ, (वि.) कदना मानने वाला ।
 विनयन, (न.) विनाश । दुर्गन्ध ।
 विना, (अन्त्य.) द्यौः । वर्जन ।
 विनाहृत, (वि.) त्यक्त । श्रित ।
 विनायक, (पुं.) गणेश । गन्ध । विष्णु । (वि.) पुन । विनयवाला । नम्र ।
 विनाश, (पुं.) प्लव ।
 विनाशोन्मुख, (वि.) नष्टभाव । विनाश के विषये उद्यत ।
 विनाह, } (पुं.) दूता का दूकना ।
 विनाह, }
 विनिद्र, (वि.) जागा हुआ ।
 विनिमय, (पुं.) बदला । बदला । अन्त्यक । अमानव । एक बालु देकर दूसरी बालु लेना ।
 विनियोग, (पुं.) काम में लगाना ।
 विनीत, (वि.) विनय युक्त । दण्ड पाया हुआ । कैश गया । दूर भिया हुआ । (पुं.) शिलाता हुआ । अरुण । दुष्ट विशेष ।
 विनेत, (पुं.) शिक्षक । दाता ।
 विनेय, (वि.) शिक्षाने योग्य । पाने योग्य ।
 विनोक्ति, (स्त्री.) अलङ्कार विशेष ।
 विनोद, (पुं.) खेल । वीरुत्त । तरङ्गन ।
 विन्दु (विन्दु), (पुं.) वृष । सिन्धी । अक्षरतर । विद्वत् । (वि.) मानने वाला । मानने योग्य ।
 विन्दुजात्र (विन्दुजात्र), (न.) हाथी की सूँठ पर का सिन्धी के लहान विद्वत् ।
 विन्दुपत्र (विन्दुपत्र), (पुं.) भोग्य ।
 विन्दुसरत्न (विन्दुसरत्न), (न.) एक लालन जो कर्मवृत्ति की उपरक्षा से उत्पन्न होकर दक्षार्थ हो कर भी वैष्णव ने भोग्य नभाये उनका भर गया । “ विन्दु उपरत्न ” यह ललनामें सरस्वती नदी के सिनरी निम्बुपत्र में अक्षिप्त दर्शन प्राप्त है ।

विमाय, (वि.) धोके की गति विशेष ।

दूरा । पारों ओर से पानी का उमड़ना ।

विप्लुत, (वि.) झुकने में कँसा हुआ ।

विप्लव । उपद्रुत ।

विफल, (वि.) निरर्थक । निष्फल ।

विफला, (स्त्री.) केतकी । केरवा ।

विषय, (पु.) एकत्र किये हुए पारल
आदि ।

विषय, (पुं.) रोग विशेष ।

विषुय, (पु.) पवित्र । देवता ।

विभक्त, (वि.) बाँटा हुआ ।

विभक्ति, (स्त्री.) विभाग । व्याकरण में
छत्र विभक्त प्रत्यय ।

विभय, (पुं.) धन । मोक्ष । ऐश्वर्य । एक
वर्ष का नाम ।

विभा, (स्त्री.) विषय । शोभा । प्रकाश ।

विभाकर, (पुं.) गुरु । धर्मगुरु ।

विभाग, (पु.) भाग । हिस्सा । वस्त्रादि ।

विभाज्य, (वि.) विभाग योग्य ।

विभाजक, (पुं.) धुनि विशेष । शून्य
अङ्क के विभा ।

विभात, (न.) प्रमाण ।

विभाय, (पु.) पवित्र । विभ । अनेक
देने वाला ।

विभावना, (स्त्री.) एक प्रकार का अलङ्कार,
जिसमें कारण के बिना कार्य की उत्पत्ति
प्रतीत होती है ।

विभायरी, (स्त्री.) रात्रि । हस्ती । कुम्भी ।

विभायस्तु, (पु.) सूर्य । आकाश का दृश्य । आकाश
विभक्त दृश्य ।

विभाषा, (स्त्री.) निषेध । विफल ।

विभिन्न, (वि.) अलग । अलग हुआ ।
विरहित । लिखा हुआ ।

विभीतक, (पुं.) बड़े का पैर । बहुत
डाढ़ा हुआ ।

विभीषण, (पु.) राक्षसों की बहुत बड़ी
बाता । राक्षस का बेटा भाई । नन्द शूरा ।

विभीषिका, (स्त्री.) मय प्रदर्शन ।

विभु, (पु.) अन्न । महादेव । महात्मा । भक्त ।

विभूति, (स्त्री.) भक्त । साक । अविमा
आदि आठ प्रकार का ऐश्वर्य ।

विभूषा, (स्त्री.) शोभा । शूषण । सजावट ।

विघ्न, (पुं.) शिष्टों के शत्रु का अर्थ
विरोध । वेष्टा विरोध । शोभा । सम्बन्ध ।
अपण । शिष्टों का विघ्न ।

विघ्नज, (वि.) शूषण ।

विमल, (वि.) शीत । शत्रु ।

विमनस्, (वि.) व्याकुलचित्त ।

विमनस्क, (वि.) व्याकुलचित्त ।

विमर्द, (पुं.) मन्त्र । घटना ।

विमर्शन, (न.) परामर्श । निर्वर्ण । विचार ।

विमर्ष, (पुं.) विचार । नाटक का एक घट्ट ।

विमल, (वि.) शून्य । साक । निर्मल ।

विमाल, (स्त्री.) सौन्दर्य भागा ।

विमालज, (पु.) सौन्दर्य भाई ।

विमान, (पु. न.) वायु विशेष । चक्रवर्ती
का एक घर । बीबा । देवताओं का वाहन ।

विमाण, (पु.) पुत्र वास्तव । शूषण ।

विमिताचार ।

विमुद्र, (वि.) लिखा हुआ । विवर्तित ।

विम्व (विम्व), (पु. न.) सूर्य । परमात्मा ।
वमवस्त । सूर्य आदि का मण्डल ।
विम्वका दृश्य । कुम्भी ।

विम्व, (न.) आकाश । आत्मान ।

विम्वज्ज, (स्त्री.) सूर्यगद्गा । आकाश-
गद्गा ।

विम्वत, (वि.) शत्रु । दौड़ । देशराम ।
निर्लज्ज ।

विम्वो, (पु.) निन्देद । निन्देद ।

विम्वोम्व, (पुं.) चक्रवर्ती । चक्रवर्ती ।

विम्व, (वि.) शत्रु । दौड़ हुआ ।

विम्वित, (वि.) बनावट । निर्मित ।

विम्वस्तम्व, (वि.) सप्त प्रमाण ।

विम्वज्ज, (स्त्री.) अन्न संहिता स्त्री ।

व्याहृत, (वि.) विभक्त । व्याख्या किया हुआ । मरी राकड़ किया गया ।
 व्याहृत, (वि.) फैला हुआ । शिखा व्याहृत, (वि.) प्रसृत ।
 व्याहृत, (वि.) उद्घाटन । फैलाना । खोलना ।
 व्याहृत, (पुं.) हलचल । घबराहट ।
 व्याहृत, (स्त्री.) विस्तार से किसी विषय को सरल शब्दों में कहना । बर्णन । कथन ।
 व्याहृत, (वि.) वर्णित । कहा हुआ । व्याख्यान किया हुआ ।
 व्याख्यान, (न.) बर्णन । बहना । किसी विषय को मली भाँति सुलासा कर के पाठ्य लक्षण युक्त कहना । जैसे—“ वदन्त्येदः पदार्थोक्तिर्विमर्शे वाक्ययोजना । आवेपरस समाधानं व्याख्यानं पञ्चलक्ष्यम् ॥ ”
 व्याहृत, (न.) मयना । परस्पर लगाना ।
 व्याहृत, (पुं.) चोट । विघ्न । इकावट । अर्थ सम्बन्धी एक अलङ्कार ।
 व्याहृत, (पुं.) नाप । खाल एरब । करज का वृक्ष ।
 व्याहृत, (पुं.) दिङ्गल । विज्ञा ।
 व्याहृत, (पु.) बहाना । कपट ।
 व्याहृत, (स्त्री.) कपट निन्दा । अर्थात् विरोध ।
 व्याहृत, (स्त्री.) अर्थात् विरोध । कपट निन्दा युक्त प्रशंसा ।
 व्याहृत, (स्त्री.) अर्थात् विरोध । कपट युक्त कहना ।
 व्याहृत, (पु.) मांस रसने वाले जीव जैसे नाग चित्ती आदि । सर्प । इन्द्र । (वि.) दग । शयन ।
 व्याहृत, (पुं.) एक ग्रन्थकार । जिसने व्याकरण और कोष के एक एक ग्रन्थ रचे ।
 व्याहृत, (पु.) शिकारी । बहलिया ।
 व्याहृत, (पु.) जो पारधी को देख कर दरे । हिम्न । पशु आदि ।

व्याहृत, (पु.) रोग । बीमारी । रोग का रोग । उग्ररोग ।
 व्याहृत, (वि.) बीमार । उग्ररोग ।
 व्याहृत, (वि.) बीमार हुआ । रोग हुआ ।
 व्याहृत, (पुं.) ग्रन्थ वापु विहित ।
 व्याहृत, (वि.) फैला हुआ ।
 व्याहृत, (वि.) मरा हुआ । विरति में कसा हुआ ।
 व्याहृत, (पु.) हिंसा । बप । क्रोहविन्दन ।
 व्याहृत, (न.) मारना । दूरी का उग चीजना ।
 व्याहृत, (पुं.) काम । काम होने योग्य काम । परिश्रम । चेष्टा । उद्योग ।
 व्याहृत, (वि.) व्यापारी । उद्यमी ।
 व्याहृत, (वि.) फैला हुआ । (पुं.) विष्णु ।
 व्याहृत, (वि.) व्यापार वाला ।
 व्याहृत, (वि.) पूर्ण । पूरा । मरा हुआ ।
 व्याहृत, (स्त्री.) पूर्ति—व्यापकता ।
 व्याहृत, (वि.) व्याप्त होने के लक्षण, जैसे— शमी की लकड़ी में भाग इत्यादि ।
 व्याहृत, (पु.) दोनों भुजाओं के बीच का माप विशेष ।
 व्याहृत, (वि.) तन्मा । चौड़ा । दूर । खुड़ा । (न.) लम्बाई । चौड़ाई ।
 व्याहृत, (पुं.) श्रम । मेहनत । कसरत ।
 व्याहृत, (पु.) एक प्रकार का भाव ।
 व्याहृत, (वि.) दुष्ट । बुरा । निन्द । (पु.) दुष्ट या खूनी हाथी । सर्प । नाब । चीता । खना । बलिया । उग्र । विष्णु का नाम ।
 व्याहृत, (पुं.) निगदित हाथी ।
 व्याहृत, (पु.) छपेट । सौर पकड़ने वाला ।
 व्याहृत, (पु.) शिव ।
 व्याहृत, (पु.) एरब वृक्ष विशेष ।
 व्याहृत, (वि.) हिलने वाला । फँसने वाला । खुला हुआ । स्पष्ट ।

शक्तिहेतिका, (पु.) बन्नी से लहने वाला ।

शकु, } (पु.) शकुना ।

शक्त, (वि.) शिव भावी ।

शक्त्य, (वि.) शक्ति वाला ।

शक्त, (पु.) शक्त (शुद्ध) वृद्ध । अर्द्धवृद्ध ।
अर्द्धा मयन । उत्तम । कीर्ति की संख्या ।
शिव ।

शक्तमोष, (पु.) नीर बट्टी ।

शक्तज, (पु.) शक्त का पुत्र । अवन्त । अर्द्ध ।

शक्तमित्, (पु.) शक्तिवाद । शक्तिम् ।

शक्तधनुस्, (म.) शक्त धनुस् । शक्त धनुस् ।

शक्तमन्दन, (पु.) अर्द्ध ।

शक्तानु, (पु.) शक्त पुत्र । शक्ति भावी
शक्तों का राजा ।

शक्त्याही, (की.) शक्त की पत्नी-पुत्रीमन्त्र ।
शक्ति ।

शक्त्य, (पु.) शक्त्या शक्ति । महादेव ।

शक्त, (की.) शक्त । शक्ति । शक्ति । शक्ति ।

शक्ति, (वि.) शक्ति । शक्ति । शक्ति ।

शक्त, (पु.) शक्ति । शक्ति । शक्ति ।
शक्ति । शक्ति । शक्ति । शक्ति ।
शक्ति । शक्ति । शक्ति । शक्ति ।
शक्ति । शक्ति । शक्ति । शक्ति ।

शक्त्य, (पु.) शक्ति ।

शक्त, (पु. म.) शक्ति से शक्ति ।
शक्ति की शक्ति । शक्ति । शक्ति । शक्ति ।

शक्त्य, (पु.) शक्ति । शक्ति ।

शक्त्य, (पु.) शक्ति । शक्ति ।

शक्तिनी, (की.) शक्तिनी । शक्तिनी ।
शक्तिनी की शक्ति ।

शक्त, (वि.) शक्ति । शक्ति ।

शक्ति, } (की.) शक्ति । शक्ति ।

शक्तिपति, (पु.) शक्ति ।

शक्त, (वि.) शक्ति । शक्ति । शक्ति ।

शक्त, } (पु.) शक्ति ।

शक्त, } (की.) शक्ति । शक्ति ।

शक्त, (वि.) शक्ति । शक्ति । शक्ति ।
शक्ति । शक्ति । शक्ति । शक्ति ।
शक्ति । शक्ति । शक्ति । शक्ति ।

शक्त, (म.) शक्ति । शक्ति । शक्ति ।

शक्ति, (वि.) शक्ति । शक्ति । शक्ति ।

शक्ति, (वि.) शक्ति । शक्ति । शक्ति ।

शक्ति, (वि.) शक्ति । शक्ति । शक्ति ।
शक्ति । शक्ति । शक्ति । शक्ति ।

शक्ति, (की.) शक्ति । शक्ति ।

शक्ति, (वि.) शक्ति ।

शक्ति, (पु.) शक्ति । शक्ति । शक्ति ।

शक्ति, (म.) शक्ति । शक्ति ।

शक्ति, (म.) शक्ति ।

शक्ति, (पु.) शक्ति । शक्ति । शक्ति ।

शक्ति, (पु.) शक्ति । शक्ति । शक्ति ।
शक्ति । शक्ति । शक्ति । शक्ति ।

शक्ति, (पु.) शक्ति । शक्ति ।

शक्ति, (की.) शक्ति । शक्ति । शक्ति ।

शक्ति, (वि.) शक्ति ।

शक्ति, (पु.) शक्ति । शक्ति ।

शक्ति, (की.) शक्ति । शक्ति ।

शक्ति, (पु.) शक्ति । शक्ति ।

शक्ति, (पु.) शक्ति । शक्ति ।

शक्ति, (पु.) शक्ति । शक्ति ।

शक्ति, (म.) शक्ति । शक्ति । शक्ति ।

शाप, (पुं०) कोसना । शापनी । कही बात ।
शापः ।

शापाक्ष, (पुं०) ध्वनि । शक्ति । मन्त्र ।
शापबोध, (पुं०) कल विरोध ।
शापिक, (पुं०) शापक शाप का दाता ।
शापित, (न०) पशु के बँधने का स्थान ।
शापकरी, (की०) दावा । इतराज ।
शापकत्व, (पुं०) शक्ति । काहूर । एक विध ।
शिरपुत्र, (न०) देवदास । (पि०)
शिरपुत्रक ।

शापकः } (पुं०) दावा । नीर ।
शापकः }

शाप, (न०) शिरपुत्र । एक विरोध ।
शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र । दावा ।
शापक, (न०) शिरपुत्र । दावा ।
शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।
शापक, (न०) शापक का दावा ।
शापक, (न०) शापक का दावा ।

शापक, (की०) शापक का दावा ।
शापक, (की०) शापक का दावा ।

शापक, (की०) शापक का दावा ।
शापक, (की०) शापक का दावा ।

शापक, (की०) शापक का दावा ।
शापक, (की०) शापक का दावा ।

शापक, (की०) शापक का दावा ।
शापक, (की०) शापक का दावा ।

शापक, (की०) शापक का दावा ।
शापक, (की०) शापक का दावा ।

शापक, (की०) शापक का दावा ।
शापक, (की०) शापक का दावा ।

शापक, (की०) शापक का दावा ।
शापक, (की०) शापक का दावा ।

शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।
शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।

शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।
शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।

शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।
शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।

शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।
शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।

शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।
शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।

शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।
शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।

शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।
शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।

शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।
शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।

शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।
शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।

शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।
शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।

शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।
शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।

शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।
शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।

शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।
शापक, (पुं०) दावा । शिरपुत्र ।

धेल, (वि.) दौला । कमलार । मन्द ।
 मूर्ति । धीमा । सुत ।
 नि, (पु.) सात्यकी का मामा । यदुवंशीय
 एक क्षत्रिय ।
 म, (पु.) तालाने नदी ।
 माकन्द, (पुं.) कमल के फूल की
 जड़ ।
 मफल, (पु.) नारियल ।
 मश्ल, (न.) सिर की पीड़ा ।
 मज्ज, (पु.) केरा । बाल ।
 मस्, (न.) मत्था । सिर । धामे ।
 सिरा ।
 मसिह, (पु.) बाल । केरा ।
 मस्क, (न.) टोपी । पगड़ी । घुरेठा ।
 मख, (न.) पगड़ी । घुरेठा ।
 मस्य, (पुं.) सिर पर उत्पन्न । बाल ।
 मा, (स्त्री.) नाड़ी ।
 माल, (वि.) नाभी वाला ।
 मीप, (पु.) सिरस का पेड़ ।
 मोगूह, (न.) थंडारी । छत्रा ।
 मोघरा, (स्त्री.) मीठा । गर्दन ।
 मोधि, (स्त्री.) मीठा । गर्दन ।
 मोमलि, (पु.) बूझावण ।
 मोयह, (पु.) केरा । बाल ।
 मोयेष्ट, (पु.) पगड़ी । घुरेठा ।
 ल, (कि.) एक एक दाना बीनना ।
 ल, (न.) तेज में बेकाम पके धन के दानों
 की बीनना । कपूर ।
 लाकुट्टक, (पु.) खेती । पत्थर काटने
 का औजार ।
 लाजतु, (न.) उपपत्तु विशेष । शिवा-
 ज्ञान ।
 लामेन्द्र, (पु.) सप्तशत की खेती ।
 लाम्नाद, (न.) सोहर ।
 प्रति, (पु.) भोजन का वेद । दही की
 लकड़ी ।
 लिन्द, (पु.) एक प्रकार की मछली ।

शिली, (स्त्री.) दही के नीचे की लकड़ी ।
 एक प्रकार का कीट । लामेन्द्र का उपा-
 याग । तीर । माद्रा मेंटक ।
 शिलीन्द्र, (न.) केलों का फूल । एक
 प्रकार की मछली । वृष्ट विशेष ।
 थोला ।
 शिलीमुख, (पुं.) मधुमक्षि । तीर ।
 सुद । मूर्ति ।
 शिलोन्मय, (पु.) पर्वत ।
 शिलोच्छ्र, (पु.) खेत में पड़े हुए बनान के
 दानों की बीनना ।
 शिल्प, (न.) कारीगरी । धुरा । आकार ।
 सृष्टि ।
 शिल्पकारिन्, (वि.) कारीगर ।
 शिल्पशाला, (स्त्री.) कारीगरी का घर ।
 शिल्पशास्त्र, (न.) शिल्प सिखाने वाला
 शास्त्र या विद्या ।
 शिल्पिन्, (वि.) कारीगर ।
 शिव, (न.) महात्मा । जल । संधानोन ।
 सहाया । (पु.) महादेव । मोघ ।
 शुगल । वेद । पुण्डरीक का पेड़ । काष्ठ
 धनुष । पारा । देवता । लिङ्ग । एक शुभ
 योग । वेद । पारा ।
 शिवक, (पु.) एक कील ।
 शिवचतुर्वेदी, (स्त्री.) काश्रुने कृष्य
 १४ शी ।
 शिवदूती, (स्त्री.) दूतों की मूर्ति विशेष ।
 शिवदुम, (पु.) शिवजी का पारा शुभ ।
 शिवधानु, (पु.) पारा ।
 शिवपुरी, (स्त्री.) शिवजी की नगरी ।
 उज्जैन और काशी प्रसिद्ध है ।
 शिवरात्रि, (स्त्री.) शिवजी की उपासना के
 लिये रात्रि विशेष । कृष्य पत्र की
 चतुर्वेदी ।
 शिवलिङ्ग, (न.) शिव का आकार ।
 शिवमोक्ष, (पु.) केनाम ।
 शिवसाहन, (न.) शुभ । वेद ।

शीतार्त्त, (वि.) शीतपीडित ।
 शीतालु, (वि.) शीतवाधायुक्त ।
 शीत्कार, (पुं.) शियों की सी सी आवाज ।
 शितकारी ।
 शीत्य, { (वि.) हल चलाया हुआ ।
 सीत्य, {
 शीघ्र, (पुं. न.) मय विशेष ।
 शीन, (वि.) गाढ़ा । पना । जमा हुआ ।
 मूर्त । जनगर ।
 शीम, (कि.) रोली मारना । कहना ।
 शीभ्य, (पुं.) सौं । शिव ।
 शीर, (पुं.) जनगर ।
 शीर्ण, (वि.) कुरा । पतला । सुर्भीया हुआ ।
 सका हुआ । भूना हुआ । घुसा । फटा हुआ । छोटा ।
 शीर्चि, (वि.) हानिकारी ।
 शीर्ष, (न.) शिर । माथा ।
 शीर्षक, (न.) शिरच्छाण । टोपी । पगड़ी ।
 शिर । शिर की हड्डी । कौतला । (पु.) राहु ।
 किसी विषय या लेख का नाम, जिससे उसका स्वरूप ज्ञात हो जाय ।
 शीर्षच्छेद्य, (वि.) मारने योग्य ।
 शीर्षण्य, (पुं.) टोपी । पगड़ी । (वि.)
 वालों से उत्पन्न ।
 शील, (कि.) विचारना । सोचना । मनन करना । सेवा करना । पूजा करना । अभ्यास करना । पहनना । समाधि लगाना ।
 शील, (न.) स्वभाव । ब्यथा आचरण । (पुं.) लोप ।
 शीलन, (न.) अभ्यास । बार बार करना ।
 शीलित, (वि.) अभ्यस्त ।
 शूल, (कि.) जाना ।
 शूल, (न.) एक वेद । कणिका । व्यास के पुत्र ।
 टीका । (पु.) शौनक बृह ।
 शूलदेश, (पुं.) एक महावीरणी शक्ति, जिन्होंने सनातन धर्म की नीमल्लगन को समाप्त में रखा । भ्रातृव ।

शुकनास, (पुं.) खोनाक बृह । बादल में तारावीक राता का १ मयी ।
 शुक, (न.) मांस । काशी । शिरा हुआ । मीठा पदार्थ जो समय पर सदा हो गया हो । (वि.) निर्मल । दुर्जन्म । सदा । (श्री.) सीपी ।
 शुक्तिज, (न.) मोटी ।
 शुक्तिमत्, (पुं.) पहाड़ ।
 शुक्तिमती, (श्री.) एक नदी ।
 शुक्र, (न.) वीर्य । विन्दु । नेत्र रोग विशेष । एक मह । दैत्यगुह । अग्नि । विषक बृह । जेठ का मास । चौबीसवीं योग ।
 शुक्रमुज्, (श्री.) मयूरी ।
 शुक्ला, (श्री.) उच्छा बृह ।
 शुक्रशिष्य, (पुं.) असुर । दैत्य ।
 शुक्रिय, (वि.) यजुर्वेद का २६वाँ शानि ब्यास । (न.) ।
 शुक्र, (न.) चौंदी । मन्त्रतन । एक प्रकार का रोग । (पुं.) विद्या रत्न । (वि.) विद्या रत्न वाला । साक ।
 शुक्रकर्मन्, (वि.) ब्यासकाम करने वाला । पवित्र । साक । (वि.) शुभचरित ।
 शुक्रपक्ष, (पुं.) उनियाला पक्ष । सकेद पक्ष ।
 शुक्रवायस, (पुं.) बगला । श्वेत काष्ठ ।
 शुक्रापाङ्ग, (पुं.) मरु ।
 शुक्रमन्, (पुं.) सकेदी ।
 शुक्रोपला, (श्री.) सकेद पितृ । सकेद पत्न ।
 शुक्र, (पुं.) बट बृह ।
 शुच, (श्री.) शोक । विन्ता ।
 शुच, (कि.) बहसोत्तर करना ।
 शुचि, (पुं.) पाप । विषक बृह । ज्ञा का महीना । नेक बाल । श्रीप यजु । ब्यास गवि । सकेद रत्न ।
 शुचिदुग्ध, (पुं.) यशस्य बृह ।

शुभ, (उ.) गुरु (हाथी की) । शताव
 रागा । (श्री.) वेष्टा । कुटनी ।
 शुभङ्गा, (उ.) बलात् । हाथी ।
 शुभ, (म.) मेधव सत्य ।
 शुभपत्नी, (श्री.) शिरोध ।
 शुभान्त, (उ.) रागा का स्वरात् ।
 अन्तपुर ।
 शुभापहृति, (श्री.) अर्थमन्त्रो अलङ्कार
 विशेष ।
 शुद्धि, (श्री.) सफाई । दुर्गो । देवी ।
 शुद्धोदनि, (उ.) दुर्ग का विना ।
 शुध्, (कि.) साक होना । घटना ।
 शुन्, (कि.) जाना ।
 शुन, (उ.) दुना ।
 शुन शेष, (उ.) विश्वामित्र का अर्थपुत्र ।
 अजीमर्त के बीरस से उपज ।
 शुनक, (उ.) सुनि शिरोध । दुना ।
 पिता ।
 शुनाशीर, } (उ.) एर । उत्त ।
 शुनासीर, }
 शुनी, (श्री.) कुटिया ।
 शुन्ध, (कि.) साक करना ।
 शुम्भ, (कि.) अथकता । अमकाना ।
 शुम्भ, (न.) महल । मलार (वि.) । मलार
 बाता ।
 शुम्भेय, (वि.) शुभाविन । मलार बाता ।
 शुम्भप्रह, (उ.) साधुमह । अथमा मह ।
 शुम्भङ्कर, (वि.) महलकारक ।
 शुम्भ, (उ.) शिरोध का वेष्ट (वि.)
 महलकारी ।
 शुम्भ, (न.) अकरक । रुपा । अन्त । शेष
 नोन ।
 शुम्भदन्ती, (श्री.) शुम्भदन्त दिग्गज की
 शिनी ।
 शुम्भ, (उ.) एक दानव विशेष ।
 शुम्भमहिनी, (श्री.) शुम्भ देव को मारने
 वाली देवी । दुर्गा ।

शुभ, (कि.) धार डालना ।
 शुभक, (कि.) वदना । देना । वह द्रव्य,
 जो स्वयं के तीर पर धिक्का पशु आदि
 को केसाव से छुटाने को दिया जाय । भेट ।
 उपहार ।
 शुभक, (उ. न.) मोत । कीत । कर (देवत) ।
 पाट आदि की उत्तरी में दिया जाने वाला
 द्रव्य । अनियमित द्रव्य । एक प्रकार का
 शोधन । लकड़ी का मूल्य । इहेत ।
 यौगु । देतो शुभक किया ।
 शुभकरुणाम, (न.) उड़ी मसूल करने का
 रथन । लपटार बैठने की जगह । वह
 कबहरी, जहाँ लपटार या कीत आदि
 दिया जाय ।
 शुभ, (न.) ताग्र । तावा । रसी ।
 शुब्ध, (न.) आचार । वर का कार्य । रसी ।
 रागा ।
 शुभयण, (म.) सेवा करना । सन्तोषप्रद
 सेवा करना ।
 शुभया, (श्री.) सुने की चाह । उपाराना ।
 सेवा । वरदाता । परिचर्या ।
 शुभ, (कि.) सुनना ।
 शुभ, (उ.) गर्व । वदा । विल ।
 शुभिर, (न.) विर । बली आदि दाना ।
 (वि.) सखिद (उ.) मूला । भाग ।
 शुभक, (वि.) भूत आदि से सुख गया ।
 मूला ।
 शुभकल, (न.) मूला हुआ मात ।
 शुभकलैर, (न.) चरित्रशाल्य कल । अर्थ
 की सुखता या समन्वय ।
 शुभकल, (उ.) सुता भाव ।
 शुभन्, (न.) सेन । शौर्ध्व । (उ.) अग्नि ।
 विरक वृष्ट ।
 शुभ, (उ. न.) वर । शिला । मोक । कीत ।
 दशा । ममता । एक प्रकार का विशेष
 बीजा ।
 शुभक, (उ.) वर ।

श्रीधर, (पुं.) विष्णु । श्रीमद्भागवत के नानन टीकाकारों में से प्रसिद्ध एक टीकाकार 'श्रीधर स्वामी' ।

श्रीनिकेतन, (पुं.) विष्णु । विवाह मण्डप । शोभा भवन । महिष्ठिल । समा ।

श्रीपथ, (पुं.) राजपथ । कल्याणप्रद रास्ता ।

श्रीपर्ण, (न.) कमल का फूल ।

श्रीपुत्र, (पुं.) कामदेव । उच्चैःश्रवा घोडा ।

श्रीपुष्प, (न.) लवङ्ग ।

श्रीफल, (पुं.) बिल्व का वृक्ष । नारियल ।

श्रीभागवत, (न.) अष्टादश पुराणों के अन्तर्गत, एक प्रसिद्ध महापुराण ।

श्रीमत्, (पुं.) शोभा वाला । विलक वृक्ष । पीपल का पेड़ । विष्णु । शिव । प्रतिष्ठित । ऐश्वर्यवान् ।

श्रीमती, (स्त्री.) सुरोभिता । प्रणयती । शोधिका । प्रतिष्ठिता ।

श्रीमूर्ति, (स्त्री.) देवप्रतिमा । प्रतिष्ठा करने के योग्य मूर्ति या व्याक्ति विशेष ।

श्रीरङ्गपत्तन, (न.) दक्षिण का एक तीर्थ-विशेष, प्रसिद्ध 'श्रीरङ्गपट्टन' ।

श्रीराम, (पुं.) मर्षादा पुत्रोत्तम रामचन्द्र । दशरथनन्दन । सीताराम ।

श्रील, (वि.) शोभा वाला । धनवान् । श्रीविष्णु ।

श्रीलता, (स्त्री.) महाशोभिनी लता ।

श्रीधरस, (पुं.) श्रीविष्णु का एक प्रधान विद्वान् जो सदा नमस्कृत्य में सभी निवास का सूचक है । जीनियों का भरण । रामा का निज पति ।

श्रीधराह, (पुं.) विष्णु के दशावतारों में से एक ।

श्रीधारा, (पुं.) सरस्वती नदी का स्रोत । राम । विष्णु ।

श्रीविद्या, (स्त्री.) विद्यावन्दी ।

श्रीश, (पुं.) विष्णु । लक्ष्मीनारायण ।

श्रु, (कि.) सुनना ।

श्रुत, (न.) सुना जाता है । शास्त्र । (वि.)

समम्भ हुआ ।

श्रुतकीर्ति, (स्त्री.) श्रुति की कीर्ति । (पुं.)

निसर्ग विख्यात पुरा हो । परासी ।

श्रुतदेवी, (स्त्री.) सरस्वती ।

श्रुतबोध, (पुं.) अन्तःश्रुति का बोध ।

श्रुतश्रवम्, (पुं.) श्रुतिपाल का श्रवण ।

श्रुति, (स्त्री.) ज्ञान । वेद । सुनी बात । कहानी ।

श्रुतिकटु, (पुं.) कानों में कड़वा सुनने वाला वचन । धोरहना । गाली मल्लोच । काव्य का एक दोष ।

श्रुतिजीयिका, (स्त्री.) स्मृति । धर्म-शास्त्र ।

श्रुतिधर, (वि.) जो सुनने ही से सब समझ लेता है । जो वेद को मानता है । जिसे वेद कण्ठस्थ है । वेदज्ञ । वेदधारी ।

श्रुतिमूल, (न.) वेद । वेदविहित धर्म । कर्ममूल शेष ।

श्रुतियजित, (वि.) गहरा । बीरा । वेद का पाठ न करने वाला । वेद का अनभि-कार ।

श्रुतिवेध, (पुं.) कर्मभेदन संस्कार ।

श्रुत्यनुपास, (पुं.) श्रुत्यानुसार ।

श्रुत्युक्त, (वि.) वेदविहित धर्म ।

श्रुचा, (स्त्री.) यज्ञीय पात्र विशेष । मन्त्रा-श्रुचा, } का हाव ।

श्रुची, (स्त्री.) यज्ञित शास्त्र का प्रकार विशेष ।

श्रुचि, (स्त्री.) श्रुतिरहित पति ।

श्रुचि, (न.) बहुत साहजने योग्य । धर्म । मोक्ष । शुभ । (वि.) बहुत अच्छा ।

श्रुष्ट, (पुं.) बहुत अच्छा । सुन्दर । राम । नाकण्ड । विष्णु । (न.) गी का रूप ।

(वि.) लक्ष्मीनारायण ।

धेष्टिन्, (पु.) सेठ । साहचार ।
 धे, (कि.) परामना ।
 धिष्टयाम्, (म.) उत्तमता । मज्जाई ।
 धोण्, (कि.) एकत्र करना ।
 धोण्, (वि.) लड़ना । (पुं.) रोग विशेष ।
 धोणा, (की.) मरण मध्यम ।
 धोणि, } (की.) कटि । पत्र । धार ।
 धोणी, }
 धोणिकलक, (नं.) कच्छी बमर ।
 धोतक्य, (वि.) हुनने योग्य ।
 धोतक्य, (नं.) कान । नदी का वेग ।
 इन्द्रिया ।
 धोत्र, (नं.) कान ।
 धोत्रिय, (पुं.) वेद पढ़ने वाला मन्त्रण ।
 धोत्र, (वि.) वेदविहित । (पुं.) मार्दव्य, भावनीय तथा दक्षिण जन्मि ।
 धीत्र, (नं.) धीविय का नाम ।
 धीवट्ट, (मय.) देवता की हवि देने का मन्त्र ।
 धूलकण, (वि.) अल्प । धोवा । धनीहर ।
 होला । विधना । लोहा ।
 धूलक, (कि.) धमकी होना ।
 धूलक, (वि.) शिथिल । होला ।
 धूलक्य, (कि.) अपने दुष्टों को प्रकट करना ।
 धूलामा, (की.) धराता । बकार ।
 धूलाम्य, (वि.) धरातव । बकार के दीर्घ ।
 धिलक्य, (वि.) धिलना ।
 धिलक्य, (वि.) क्षतिविर । इलेक्कय शब्दात्
 लङ् लृट् शब्द ।
 धलील, (वि.) शीघ्र वाला । कच्छा ।
 धरमनीय ।
 धलेच, (पुं.) कटिहन् । शब्दलङ्कार ।
 धलेष्मल, (पुं.) कष्ट शब्द ।
 धलेष्मल, (पुं.) कष्ट शब्द । कष्ट ।
 धलेष्मल, (वि.) कष्ट शब्द ।
 धलेष्मलक, (पुं.) कष्ट के कष्ट । कष्ट ।
 कष्ट !

हलोक्, (कि.) प्रशंसा करना । मनाना ।
 मनाना । एकत्र होना ।
 हलोक्, (पुं.) कवि की रची चार पादों
 वाली वचनदी रचना । धरा । कीर्ति ।
 बकार ।
 ह्यधेयस, (नं.) मज्जाई । ह्य । परामना ।
 शिव । शुभ । मज्जा ।
 ह्यदेक, (पुं.) शैलक । शीघ्र ।
 ह्यधूर्त, (पुं.) अगल । शीघ्र ।
 ह्यन्, (पुं.) कुला ।
 ह्यपक, (पुं.) चापकाल ।
 ह्यपाक, (पुं.) कष्टकाल ।
 ह्यफल, (पुं.) कनार । मज्जा । कीर्ति ।
 ह्यफलक, (पुं.) कष्ट के निरा का नाम ।
 ह्यमीक, (पुं.) मृगाल ।
 ह्यरु, (कि.) जाना ।
 ह्यरु, (नं.) दिग् । कष्ट । शीघ्र ।
 ह्ययधु, (पुं.) शीघ्र । कीर्ति ।
 ह्ययुति (पुं.) शीघ्र । शक्ति ।
 ह्ययुति ।
 ह्ययुत, (पुं.) शक्ति ।
 ह्ययुत, (पुं.) शक्ति का लक्षण । शक्ति ।
 ह्यध, (की.) शक्ति ।
 ह्यरु, (मय.) जाने वाला शिव । कष्ट ।
 ह्यरु, (कि.) शक्ति । शक्ति ।
 ह्यरुत, (पुं.) शक्ति ।
 ह्यमित, (नं.) शक्ति ।
 ह्यरुत, (वि.) कष्टकाल (कष्ट) शक्ति
 करने वाला शक्ति ।
 ह्यरुत, (वि.) शक्ति शक्ति ।
 ह्यरुत, (पुं.) शक्ति शक्ति ।
 ह्यरुत, (पुं.) शक्ति । शक्ति ।
 ह्यरुत, (पुं.) शक्ति । शक्ति ।
 ह्यरुत, (पुं.) शक्ति । शक्ति ।
 ह्यरुत, (पुं.) शक्ति । शक्ति ।
 ह्यरुत, (पुं.) शक्ति । शक्ति ।

पु, (कि.) बर्हा अथवा प्रशंसा करना ।

पुँ, (कि.) बेरा दे लेना ।

पुर्, (कि.) मिशाना ।

पुा, (कि.) ठहरना ।

पुि, (कि.) धुँकना ।

पुयत, (वि.) धुँका गया । धुँकाने किया गया ।

प्या, (कि.) स्नान करना । साक करना ।

प्यार, (कि.) प्यार करना ।

प्यि, (कि.) सुस्तकराना ।

प्यद्, (कि.) प्यार करना । बाँटना ।

प्यङ्ग, (कि.) गले लगाना ।

प्यप्, (कि.) सोना ।

प्यिद्, (कि.) स्नान करना ।

स

स, (पुं.) सर्व । ध्वन । पशु । वस्त्र । शिव । विष्णु । जब वह किसी शब्द के पहले लगाया जाता है, तब उस शब्द का अर्थ सम, तुल्य, सह, सरा का अर्थ बताता है । यथा—सपुत्र, सभार्य, सतृण्य, सधन, सरोच, सकौप आदि ।

संक्षेप, (पुं.) थोड़े में ।

संक्षोभ, (पुं.) क्षोभ । पनराहट ।

संमार्हिन्, (पुं.) कुटुम्ब नाम का वेद । एकत्र करने वाला ।

संघ, (पुं.) बहुत से जीव । पका मेल ।

संघर्ष, (पुं.) परस्पर की रगड़ । टकर । लड़ाई ।

संज्ञ, (न.) गन्ध द्रव्य विशेष । चेतना, बुद्धि, भावना, हाथ आदि से अपने माथ को प्रकट करना ।

संज्ञा, (स्त्री.) गायत्री । सूर्योदयी ।

संज्ञापन, (न.) मार्ग । जनलाना ।

संज्ञासुत, (पुं.) शनिश्चर ।

संज्ञ, (वि.) पुटने टेके हुए ।

संज्ञपर, (पुं.) भाग से उत्पन्न हुई गयी ।

संमर्द, (पुं.) आपस की रगड़ ।

संयत, (वि.) बँधा हुआ । राज । नियम से बँधा हुआ । शिव । हठ । प ।

संयम्, (वि.) नियन्त्रा । नियम पर बँधा बना ।

संयम, (पुं.) इन्द्रियनिग्रह । भा के पक्षे दिन किये जाने वाले कर्म ।

संयमन, (स्त्री.) यमनी नगी ।

संयमिन्, (पुं.) सुनि विशेष । (वि.) इन्द्रियों की रोकनेवाला ।

संयाध, (पुं.) हल्ला । मोहनमोग ।

संयुज, (वि.) सयुक्त । बसा हुआ ।

संयुग, (न.) युद्ध । लड़ाई । जड़ ।

संयुत, (वि.) सयुक्त । मिश्रा हुआ ।

संयोग, (पुं.) मेल ।

संयोजित, (वि.) मिलाया हुआ । विज ।

संरम्भ, (पुं.) कोर । निन्दा । उस्ताह । वेग ।

संराघन, (न.) अग्नि प्रसार सोचना ।

संराघ, (पुं.) शब्द । आवाज ।

संकट, (वि.) श्रौट । अङ्कुरित । जमा हुआ ।

संरोध, (पुं.) रोकना । कँकना ।

संलग्न, (वि.) लगा हुआ । सटा हुआ ।

संलप, (पुं.) एकान्त में बातचीत ।

संवरसर, (पुं.) वस्त्र । वस्त्र । साब ।

संवत्, (अव्य.) विक्रमादित्य के राज्य से पला राश ।

संवर्त, (पुं.) प्रलयकाल । धर्मराज-प्रणीता सुनि विशेष । मेघ । मेघरान । प्रलय के समय बरसने वाला मेघ । वैसीही भाग । वैसाही वायु ।

संवर्तक, (न.) वज्रदेव का हथ । (पुं.) बाजवानल ।

संवर्तिका, (स्त्री.) दीप की लाट । नपा पता ।

संवर्तक, (वि.) बढ़ाने वाला ।

संवलिन, (वि.) मिश्रा हुआ ।

संयसय, (पु.) प्राय । बुद्धि ।

संयह, (पु.) सघरायु में से एक ।

संयार, (पु.) वचापसम्यन्धी वचा
प्रयत्न । विपाना ।

संयाम, (पु.) घर । निवासस्थान ।

संयाह, (पु.) अश्वों को दाबन वाला । चारी
करने वाला ।

संयाहन, (न.) नार उठाना । अश्वों को
दाबना ।

संयिग, (वि.) उडिग । वचसाया हुआ ।

संयित्ति, (स्त्री.) सयध । प्रतिगति । बुद्धि ।
स्वीकृति ।

संयिन्, (स्त्री.) ज्ञान । प्रतिपत्ति । समर्थि ।
नाम । आचार । सङ्केत । सघर्ष ।

प्रसन्नता । प्रतिका ।

संयिदा, (स्त्री.) सिद्धि । भोग । उत्पन्न
अवयव । प्रेक्षक ।

संयिद्वयतिष्ठान, (पु.) प्रतिका जड़ के
कारण उत्पन्न विवाद ।

संयिदित, (वि.) अङ्गीकृत । अङ्गीतर
समझा ।

संयिधान, (न.) उपाय । रचना । कार्य ।

संयीक्षण, (न.) सीमना । मली भंगी
देखना ।

संयीत, (वि.) इका हुआ । बका हुआ । मिला
हुआ ।

संयुत, (वि.) इका हुआ । मिला हुआ ।

संयुग, (पु.) युग द्वय । अक्षर ।

संयुद्ध, (पु.) उत्पन्न कारण ।

संयुष्ट, (पु.) नीर ।

संयुष्टन, (न.) रतिविधा । भोग ।

संयुषान, (न.) चरन या उतर से जोड़ी
का वच । इग्रा । कैलाश ।

संयुक्त, (पु.) सम्यक् से प्रविष्टपूर्वक
करने की वरा से न लाने वाला है न
है । पुनः ।

संयुक्त, (पु.) सदेह ।

संयुक्त, (वि.) सम्यक्पुनः ।

संयुक्तमन्, (पु.) सदेह करने वाला ।
राजी ।

संयुक्तानु, (वि.) राजी । मिले मना सदेह
करने ।

संयुक्त, (वि.) सदेह करने वाला ।

संयुक्त, (न.) निम में अक्षिप्त नारा हो ।
आक्रमण । युद्धाक्रम ।

संयुक्त, (वि.) निर्व्यय किया हुआ ।

संयुक्तमन्, (वि.) अवने मन वा निम
को मनी भंगी पूरा करने वाला ।

संयुक्ति, (स्त्री.) भोग प्रसार की हुई रक्षा ।

संयुक्त, (वि.) रतिविधा से सिद्ध हुआ ।

संयुक्त, (पु.) आतङ्ग । निवर्णमन् ।

संयुक्त, (पु.) अङ्गीकृत ।

संयुक्त, (वि.) अङ्गीकृत ।

संयुक्त, (वि.) मिला हुआ ।

संयुक्त, (पु.) मेल ।

संयुक्त, (वि.) मिला हुआ । अति निम ।

संयुक्त, (स्त्री.) लम्बा । कर्मेष्टी ।

संयुक्त, (न.) बहा । समन ।

संयुक्त, (न.) बहा । समन ।
आक्रमण । युद्धाक्रम ।

संयुक्त, (पु.) मेल । समन ।

संयुक्तभाष, (पु.) अतिमेल
व होना ।

संयुक्त, (पु.) विरय । दुःख ।

संयुक्तमार्ग, (पु.) सङ्केत ।
रह । मार्ग ।

संयुक्तमि (वि.) संयुक्त ।

संयुक्त (वि.) मेल । अति वर ।

संयुक्ति, (स्त्री.) लम्बा । देव ।

संयुक्त, (पु.) मिला हुआ । लम्बा ।

संयुक्त, (पु.) मिला हुआ । लम्बा ।

संयुक्त, (पु.) लम्बा । लम्बा ।

संयुक्त, (पु.) लम्बा । लम्बा ।

संयुक्त, (वि.) लम्बा । लम्बा ।

संयुक्त, (वि.) लम्बा । लम्बा ।

संयुक्त, (वि.) लम्बा । लम्बा ।

संसेक, (पु.) विह्वल । तीव्रता ।

संस्मृ, (कि.) सन्मान । विह्वलता । सन्मान करना ।

संस्मृत्यु, (पु.) रमोर्ष दास । कर्षा । दीक्षा देने वाला । निषेक से अनुरोधि पर्यन्त सोलह संस्कार करने वाला । शुद्धि करने वाला ।

संस्कार, (पु.) धर्म, रसोर्ष, पात्रशुद्धि, अन्नशुद्धि आदि किसी तरह की शुद्धि, जैसे मलादि शुद्धि, धातु आदि शुद्धि । शुद्धि-रमृति आदि का अनुमन्यमान आत्मा का गुण । शास्त्र से उत्पन्न ज्ञान । योग्यता । व्याकरण आदि से शुद्ध शब्द । देववाणी । व्याकरण द्वारा शब्दों की साधनिका । यथादि कर्मों में श्रुति आदि की शुद्धि के लिये किये जाने वाले कर्म । निषेक, गर्भाधानादि सोलह संस्कार । वैष्णवी दीक्षा सम्बन्धी पञ्च संस्कार इत्यादि ।

संस्कृत, (वि.) साफ़ किया हुआ । शोधित । सिद्ध किया । सजाया ।

संस्तर, (पु.) पत्ते फूल आदि से बनी या कुरा कास आदि की बसन्ती । शम्भा । सेज । विस्तार ।

संस्तव, (पु.) भली भाँति प्रशंसा करना ।

संस्तवाय, (पु.) देर । पक्षी । विस्तार । फैलाव । गुरु ।

संस्थ, (वि.) मृत । पालन । व्यवहृत । (पु.) रहने वाला । पक्षी । स्वदेशी भारी । जाग्रत । भेदिया ।

संस्थान, (न.) देर । समूह । पद । रूप । बनावट । चौराहा । मृत्यु ।

संस्थापन, (न.) एकत्रीकरण । पुनर्वास ।

संस्थापित, (वि.) एकत्र किया हुआ । नियत किया गया ।

संस्थित, (वि.) मृत । उदरपा हुआ ।

संस्पृष्ट, (कि.) छूना । पानी चिक्कना । चिह्नित ।

संस्पृष्ट, (वि.) छूना हुआ । चिह्नित ।

संस्फल, (पु.) मेदा । भाव ।

संस्फुट, (वि.) निपा हुआ । कुम्भित ।

संस्फोट, } (पु.) बुझ । लज्जा ।
संस्फोट, }
संस्फोटि, }

संस्मृ, (कि.) स्मरण करना ।

संस्मृति, (की.) स्मरण । याददायक ।

संस्त्रय, } (पु.) टपका । बहाव । बार ।
संस्त्रय, }

संहन्, (कि.) दो को एक करना । दो लगाना । मार बाँधना । चोट लगाना ।

संहत, (वि.) चोटिल । बंद । दण्ड-पूर्ण कहा हुआ । एकत्र हुआ ।

संहति, (की.) समूह । भली प्रकार चोट लगाना ।

संहनन, (न.) रचना । शरीर । बर । कर्तों की रगड़न । बल ।

संहर्ष, (पु.) आनन्द । वासु ।

संहार, (पु.) प्रलय । नारा ।

संहिता, (की.) पुराण । इतिहास । वेद का वह भाग जिसमें कर्मकाण्ड का प्रतिपादन किया गया है ।

संहति, (की.) बनेकों द्वारा बाँध ।

संहतिन, (वि.) शब्द करने वाला ।

सकल, (वि.) सुनने वाला ।

सकर्मक, (वि.) कर्म वाली क्रियाओं की बतलाने वाला व्याकरण का भाग ।

सकल, (वि.) सम्पूर्ण । सम्पत्ति ।

सकारण, (वि.) कार्यसहित । कार्य ।

सकाश, (पु.) समीप । पास ।

सकुल्य, (वि.) जात भारी । समीप ।

सकुल्य, (अव्य.) एक बार ।

सकृत्प्रज्ञ, (पु.) काक ।

सकृत्प्रज्ञा, } (की.) जिसमें एक ही बार
सकृत्प्रज्ञा, } कल हो । केले का पेड़ । जो एक ही बार जने । शिरिनी ।

सक, (वि.) लगा हुआ । आच्छादित ।

सङ्ग, (पुं.) सत । समुच्चैः ।
 सङ्गधि, (न.) उद । शाही का धन ।
 सङ्गि, (वि.) समान श्रेय करने वाला ।
 सङ्गी, (स्त्री.) सहोदरी ।
 सङ्ग्य, (न.) मैत्री ।
 सङ्गद, (पुं.) मूर्खवर्गीय एक राजा । (वि.)
 विष वाला ।
 सङ्गमे, (पुं.) सहोदर भाई ।
 सङ्गोन्न, (न.) एक गोचर वाला ।
 सङ्गिन्, (स्त्री.) सह भोजन ।
 सङ्गुट, (वि.) पीछा । विपत्ति । छोटा
 स्थान ।
 सङ्गुद, (पुं.) शोकाल ।
 सङ्गुपेण, (उ.) बलदेव । भारी विधाव ।
 सङ्गुलन, (न.) सत्यावन । संग्रह ।
 सङ्गुलप, (पुं.) दद विचार । निरुपय ।
 सङ्गुलपञ्चमम्, (पुं.) कामदेव ।
 सङ्गुलपयोनि, (पुं.) कामदेव ।
 सङ्गुसुका, (वि.) मन्त्र । मूर्ख । दुर्जन ।
 सङ्गुश, (वि.) लहर । समान ।
 सङ्गुशै, (वि.) सिद्धका हुआ । (पुं.)
 शोकाल ।
 सङ्गुशित, (वि.) सिद्धका हुआ ।
 सङ्गुत, (पुं.) दुःख । ललाट । मैत्री से
 मित्रों का श्रेय स्थान ।
 सङ्गुतित, (वि.) सङ्गुत किया हुआ ।
 सङ्गुत्त, (पुं.) श्रेय । सिद्धका । यकली ।
 (न.) केसर ।
 सङ्गुम्भन, (पुं.) लज्जा ।
 सङ्गुम्भन, (न.) सङ्गुम्भ । आया । बीच में
 आना । लीन आना । सुने जब एक राशि
 में दूसरी राशि पर आता है तब इसे
 सङ्गुम्भ कहते हैं ।
 सङ्गुम्भित, (स्त्री.) मैत्र । एक स्थान से
 दूसरे स्थान पर गमन ।
 सङ्गुम्भ, (न.) दुःख । लज्जा । विचार ।
 दुःख ।

सङ्गुम्भित, (वि.) मित्रा हुआ । मिलित ।
 सङ्गुम्भित, (पुं.) सहित । (वि.) मित्रता
 करने वाला ।
 सङ्गुम्भेय, (वि.) मित्रने योग्य ।
 सङ्गुम्भ, (पुं.) सङ्गुम्भ । (वि.) मित्रा हुआ ।
 सङ्गुम्भ, (न.) मैत्री ।
 सङ्गुम्भित, (स्त्री.) सहय । मैत्र । लज्जा ।
 परिचय । अध्यात्म बन्धन । ज्ञान । विशेष
 ज्ञान के सिद्धि पुस्तक ।
 सङ्गुम्भ, (पुं.) मैत्र । मैत्रुव । नद बरदा
 नदियों के परस्पर मिलने का स्थान ।
 सङ्गुम्भ, (पुं.) आपत्ति । दुःख । गति ।
 विष । समी दुःख ।
 सङ्गुम्भ, (पुं.) मातृ-काम के बाद का तीन
 दुर्जन समय ।
 सङ्गुम्भ, (वि.) लक्ष्मी । योगी ।
 सङ्गुम्भित, (न.) वाच । गान । विलास ।
 गीत ।
 सङ्गुम्भित, (वि.) माना हुआ ।
 सङ्गुम्भ, (पुं.) लक्ष्मी । लक्ष्मी । बहुत बड़े
 वाले विषय को बँटें में मिलना ।
 सङ्गुम्भित, (स्त्री.) श्रेय विशेष ।
 सङ्गुम्भ, (पुं.) लज्जा ।
 सङ्गुम्भित, (पुं.) लक्ष्मी । लक्ष्मी । लक्ष्मी ।
 सङ्गुम्भित, (पुं.) लक्ष्मी । लक्ष्मी । लक्ष्मी ।
 सङ्गुम्भ, (पुं.) एक जाति वालों का मैत्र ।
 लक्ष्मी ।
 सङ्गुम्भ, (उ.) आपत्ति की लक्ष्मी । लक्ष्मी ।
 लक्ष्मी । लक्ष्मी । लक्ष्मी ।
 सङ्गुम्भ, (पुं.) लक्ष्मी । लक्ष्मी । लक्ष्मी ।
 लक्ष्मी ।
 सङ्गुम्भ, (लक्ष्मी.) लक्ष्मी का लक्ष्मी होना ।
 सङ्गुम्भ, (पुं.) लक्ष्मी । लक्ष्मी । लक्ष्मी ।
 लक्ष्मी ।
 सङ्गुम्भ, (लक्ष्मी.) लक्ष्मी का लक्ष्मी होना ।
 सङ्गुम्भ, (पुं.) लक्ष्मी । लक्ष्मी । लक्ष्मी ।
 लक्ष्मी ।
 सङ्गुम्भ, (लक्ष्मी.) लक्ष्मी का लक्ष्मी होना ।
 सङ्गुम्भ, (पुं.) लक्ष्मी । लक्ष्मी । लक्ष्मी ।
 लक्ष्मी ।

सदानन्द, (पुं.) शिव । (वि.) निरन्तर
आनन्द वाला ।

सदानर्त्त, (पुं.) सदा नाचने वाला ।

सदानीरा, (स्त्री.) कर्तोषा नदी ।

सदाशिव, (पुं.) महादेव ।

सदुत्तर, (न.) प्रतिज्ञापन के अनुसार
उत्तर ।

सदृक्ष, (वि.) तुल्यरूप । मरावर ।

सदेश, (पुं.) देश के साथ । निकट ।
(वि.) देश वाला ।

सदेतु, (पुं.) अग्नि देतु ।

सद्भाष, (पुं.) साधुभाष । अग्नी भाष ।

सद्भूत, (वि.) यथार्थ । ठीक ।

सद्भन्, (न.) घर । जल ।

सद्यःकृत, (वि.) भटपट किया हुआ ।

सद्यःप्राणकर, (वि.) भटपट प्राण करने
वाला ।

“सद्योमांसं नवं चार्णं वावा भी धीरभोजनम् ।
पूतपुष्पोदकस्नानं सद्यः प्राणकराणि च ॥”

सद्यःप्राणहृत्, (वि.) भटपट प्राण हरने
वाला ।

“शुष्क मांसं क्षिया वृद्धा वाताकैस्तर्पण दधि ।
प्रभाते मैथुन निम्ना सद्यः प्राणहृत्क्षिपेत् ॥”

सद्यःशीघ्र, (न.) तत्काल होनेवाली शुद्धि ।

सद्योजात, (पुं.) दुरन्त पैदा हुआ ।

यक्षः । शिवजी की एक मूर्ति । वैष्णव में
एक रत्न ।

सद्गुप्त, (न.) अच्छे स्वभाव वाला ।
अग्नी समाचार ।

सद्गुप्ति, (स्त्री.) उत्तम चरित्र । उत्तम
व्यवस्थान वाला अग्नि । अग्नी जीविज्ञ ।

(वि.) अग्नी जीविज्ञ वाला । अग्नी
वाचनजन वाला ।

सधर्मन्, (वि.) सदा । मरावर ।

सधर्मचारिणी, (स्त्री.) आर्या ।

सधर्मिन्, (वि.) पत्नी ।

सधर्मा, (स्त्री.) सौभाग्यवती स्त्री ।

सध्वयध, (वि.) सहार । साथ निभाने
वाला ।

सनक, (पुं.) एक मुनि ।

सनत्, (पुं.) एक मुनि । (वि.) आनन्द
वाला ।

सनरकुमार, (पुं.) मलयुध । एक मुनि ।

सनसूत्र, (न.) दक्षिणी पकड़ने का सूत का
बना जाल ।

सना, (अम्य.) सहैव ।

सनातन, (वि.) सदा होने वाला । (पुं.)
शिव । मन्ना । स्वर्गाय मनुष्य । विष्णु ।

सनाभि, (पुं.) जाति भाई । (वि.) बीच
वाला । स्नेहयुक्त । कुटुम्बी ।

सनामक, (पुं.) शोभाजन का रेश ।

सनिष्ठिव, } (न.) दृक के साथ ।
सनिष्ठेय, }

सनीड, (वि.) समीप रहनेवाला । बोलते
वाला । मिल वाला ।

सन्तत, (पुं.) सतत । लगातार । (वि.)
कैला हुआ ।

सन्तति, (स्त्री.) योग । नाम । पुत्र ।
कन्या । कैलाश । पत्ति । अविच्छिन्न वारा

सन्तप्त, (वि.) बका हुआ । तपा हुआ ।

सन्तमस, (न.) संशय । मोह ।

सन्तान, (पुं.) वंश । अवतार । कुटुम्ब ।
विस्तार । कल्पवृक्ष ।

सन्तानिका, (स्त्री.) बेलार । लोयां ।
केन । छुरी का फल ।

सन्ताप, (पुं.) बहि से उत्पन्न ऊष्मा ।

सन्तापन, (पुं.) कामदेव के पांच शरीरों में
से एक । (वि.) सन्ताप करने वाला ।

सन्तोष, (पुं.) ऐश्वर्य । हर्षिता । स्वाभ्य ।

सन्देश, (पुं.) सम्बन्धी ।

सन्देशपतित, (पुं.) जीपांश का एक
ग्याव विशेष ।

सन्दर्भ, (पुं.) रचना । प्रबन्ध । सारजन ।
भेदना ।

सम्दान, (न.) वंश । अन्ते प्रकार होना ।
अन्ते प्रकार दान करना । (पु.) दासी के
पुत्रों के नीचे का भाग ।

सम्दानिनी, (स्त्री.) गोपूह । गोशाला ।

सम्दाय, (पुं.) भागना ।

सम्दाह, (पुं.) पूरी जलन ।

सम्दिग्ध, (वि.) सन्देहयुक्त ।

सम्दिह, (वि.) बह ।

सम्दिह, (न.) सदेह ।

सम्दिहान, (वि.) सदेह वाला ।

सम्दी, (स्त्री.) लाट । चारपाई ।

सम्देहाह्व, (पुं.) सदेहाह्वक ।

सम्देह, (पुं.) संशय ।

सम्देह, (पुं.) समूह । जलों प्रकार इहना ।

सम्द्राघ, (पुं.) भागना ।

सम्घा, (स्त्री.) रिचि । प्रतिका । मेघ ।

मदिता निकलना । सोम ।

सम्घान, (न.) अनुसन्धान । मेघ । गी
वाधने की शक्ति ।

सम्घि, (पुं.) समोम । जोड़ । घुंघ । घुंघ ।
नाटक का एक अङ्क । व्याकरण में दो वचनों
के एकत्र होने से उत्पन्न वर्धविचार ।

सम्घिचौर, (पुं.) लेख कोड कर बोटी
करने वाला चौर ।

सम्घिन, (वि.) मित्रा हुआ ।

सम्घिनी, (स्त्री.) वैद्य के संवीग से गर्व-
भारिणी गी ।

सम्घिपूजा, (स्त्री.) आदिपन की शुद्धा
अष्टमी और नवमी की सम्घि की पूजा ।

सम्घिघन्ध, (पुं.) सुविघन्धक । इसकी साने
से दूदी हुई । हड्डी का जोड़ भी मिल
जाता है ।

सम्घिघ्नप्रदाधिकारिन्, (पुं.) पक्षी, भित्ते
रामा की घोर से मेघ अथवा गुड़ करने
की अधिकार प्राप्त होना है ।

सम्घिघ्नला, (स्त्री.) सम्घा का सम्य ।
साम-सम्य ।

सम्भिहारक, (पुं.) घुंघ से दूरी के धन
को लेजाने वाला ।

सम्पुक्षित, (वि.) मङ्कशा गया ।
मङ्कशित ।

सम्प्रेय, (वि.) मिलाने योग्य ।

सम्प्या, (स्त्री.) दिन और रात के मिलने
का समय । अभिवादन । सम्प्याकाष्ठ का
कर्म । देवता । एक नदी । मङ्गा ।
एक स्त्री ।

सम्प्यानटिन्, (पुं.) शिव । शङ्कर ।

सम्प्याम, (न.) सुख । गैर । लौक
य वादत ।

सम्प्याराम, (न.) सिन्दूर । सेंदूर ।

सम्प्याराम, (पुं.) मङ्गा ।

सप, (पुं.) विवाह का देह । (वि.)
अनन्य । बाना ।

सपत, (वि.) कुल हुआ ।

सपत, (वि.) अथवा । तैयार । उत्पन्न
हुआ ।

सपय, (पुं.) समूह । बहुवचन ।

सपहन, (न.) उद्योग । हिमय । शा
व्यन ।

सपाह, (पुं.) काय ।

सपिकर्ष, (पुं.) सार्वभौम । विषय और
अजिब का व्यापार । व्याप विरोध ।

सपिकर्षण, (न.) सपिपाय ।

सपिधि, (पुं.) सार्वभौम ।

सपिधित, (वि.) भागना । मित्रा हुआ ।
अपिधित ।

सपिधान, (पुं.) नीचे गिरना । इकट्ठा
होना । उठना । भिड़ना । समूह । स्वर
विरोध । मारा । अपिधित । हाल विरोध ।

सपिधेय, (न.) कई स्थलों में बितर हु
वाक्यों को एक करना तथा तदुपयोगी
प्रय । (वि.) अन्धी धान-विना
कता ।

सपिम, (वि.) उत्पन्न । उत्पन्न ।

सप्तमिषेय, (पुं.) नगर के बाहिर का भाग ।

भरताङ्क । सम्पद रिचि ।

सप्तमिहित, (वि.) निकटस्थ । समीप उद्ग्रा
हुआ ।

सप्तमस्न, (वि.) बाधा गया । अग्ने प्रकार
स्नान गया । उद्ग्रा हुआ । वर्णित ।
बोला गया ।

सप्तम्यास, (पुं.) राग । चौथा आश्रम ।

सप्तम्यासिन, (पुं.) सप्तम्यासी । चौथे आश्रम
गया ।

सप्तम्यार, (वि.) जाने पड़ जाने ।

सप्तम्यारकण, (न.) तीर के पास की पीड़ा ।
(वि.) पीड़ित किया गया ।

सप्तम्यार, (पुं.) राहु । वैरी ।

सप्तम्यारि, (स्त्री.) लीन ।

सप्तम्यारि, (अत्र.) पड़क । उभी समय ।

सप्तम्यार, (वि.) हुआ करना ।

सप्तम्यारि, (स्त्री.) पूजा । आदर ।

सप्तम्यार, (स्त्री.) सप्तम्यार मन्त्रि । मन्त्रा ।

सप्तम्यार, (वि.) मन्त्रिकाणा । विषय सम्बन्धी ।

सप्तम्यार, (न.) विनाया गया ।
उद्ग्रा का करीबगन । मंद हुट्ट का विषय
पुनः पुनः विचारना ।

सप्तम्यारि, (वि.) वह मन्त्र हुआ पुनः
उद्ग्रा का करीबगन करने किया गया हो ।

सप्तम्यारि, (स्त्री.) आठ बानों के साथ वैद
का मन्त्र करीबगन ।

सप्तम्यार, (न.) उद्ग्रा का मन्त्र ।

सप्तम्यार, (न.) उद्ग्रा का मन्त्र ।

सप्तम्यार, (स्त्री.) उद्ग्रा का मन्त्र ।

सप्तम्यार, (पुं.) उद्ग्रा का मन्त्र ।

सप्तम्यार, (पुं.) उद्ग्रा का मन्त्र ।

सप्तम्यार, (पुं.) उद्ग्रा का मन्त्र ।

सप्तम्यार, (पुं.) उद्ग्रा का मन्त्र ।

सप्तम्यार, (पुं.) उद्ग्रा का मन्त्र ।

सप्तम्यार, (पुं.) उद्ग्रा का मन्त्र ।

सप्तम्यार, (वि.) उद्ग्रा का मन्त्र ।

सप्तम्यारि, (स्त्री.) पुनः पुनः ।

सप्तम्यार, (अत्र.) राग प्रकार ।

सप्तम्यार, (पुं.) राग, भाव, वेद, बर्ण,
मन्त्रा, शुक्र, वस ।

सप्तम्यार, (पुं.) राग ।

सप्तम्यारि, (स्त्री.) भौरे । राग के
समय को स्त्री के साथ बहसना को
साथ परिकर । स्त्री का साथ करने ।

सप्तम्यारि, (पुं.) सप्तम्यार का पुत्र ।

सप्तम्याराल, (न.) आग आदि पुनः पुनः
गाने के लोक ।

सप्तम्यारालि, (स्त्री.) सप्तम्यार की मन्त्राणा
आदि सप्तम्यारिणा । सप्तम्यार ।

सप्तम्यार, (वि.) सप्तम्यार ।

सप्तम्यारि, (पुं.) मन्त्रि, अत्रि, पुनः, पुनः,
कपु, अत्रि, अत्रि, सप्तम्यार ।

सप्तम्यारि, (वि.) आकाशात् उद्ग्रा
मन्त्राणा सप्तम्यारि का मन्त्रा का मन्त्र ।

सप्तम्यारि, (स्त्री.) सप्तम्यार । मन्त्राणा
पुनः के मन्त्राणा सप्तम्यारि पुनः को का
देती के मन्त्राणा को मन्त्राणा मन्त्र ।

सप्तम्यार ।

सप्तम्यार, (पुं.) सप्तम्यार में सप्तम्यार
विचारने का एक एक विचारने सप्तम्यार
सप्तम्यार सप्तम्यार सप्तम्यार ।

सप्तम्यार, (स्त्री.) सप्तम्यार में सप्तम्यार
सप्तम्यार सप्तम्यार ।

सप्तम्यार, (पुं.) सप्तम्यार में सप्तम्यार
सप्तम्यार सप्तम्यार ।

सप्तम्यार, (पुं.) सप्तम्यार में सप्तम्यार
सप्तम्यार सप्तम्यार ।

सप्तम्यार, (पुं.) सप्तम्यार में सप्तम्यार
सप्तम्यार सप्तम्यार ।

सप्तम्यार, (पुं.) सप्तम्यार में सप्तम्यार
सप्तम्यार सप्तम्यार ।

सप्तम्यार, (पुं.) सप्तम्यार में सप्तम्यार

सप्तम्यार, (पुं.) सप्तम्यार में सप्तम्यार

सप्तम्यार, (पुं.) सप्तम्यार में सप्तम्यार

सखल, (वि.) सामर्थ्य वाता । सेना सहित ।
 सखलधारिन्, (पु.) युद्ध भाई ।
 सखर्तुका, (स्त्री.) श्यामिनी स्त्री ।
 सखा, (स्त्री.) बिली बाल को निदिष्टन करने
 के लिये प्रमाण करके बैठने का स्थान,
 जिसमें बूझ हों । परिषद, मननित स्थिति ।
 "न सा सभा दन न सन्ति वृद्धाः"
 सभाज्ज, (कि.) रोष करना । दोगना ।
 सभाजन, (न.) जाने जाने के समय का
 बुरात प्रहण । नाव । बादर । घना ।
 सभाज्ज । प्रीति करना ।
 सभासद, (पु.) सभा में बैठने के अधिकारी । सख्य । मैमर ।
 सभास्तार, (पुं.) सख्य । मैमर । सभासद ।
 सभिक, (पु.) शारीक ।
 सभ्य, (पुं.) शारी । (वि.) निरवासी ।
 सन्न, (वच.) भलीभाँति । बहुत ।
 सभ, (वि.) समान । मुख्य । सात । गला ।
 (न.) जोड़ । हमी, भीषी और
 छत्रदी शक्ति । सात ।
 सभर, (वच.) आत्मे के सम्पत्ति ।
 सभर, (वि.) सखल । सात ।
 सभर, (स्त्री.) मज्ज ।
 सभरिष्ठ, (वि.) लक्ष्मणी ।
 सभर, (न.) वन । समृद्ध । मूलों का
 गिरोह ।
 सभर, (स्त्री.) बर्हि । बरा । बर्हि ।
 सभर्या, (स्त्री.) सभा । कीर्ति । गोडी ।
 सभर्यग, (वि.) उचित । युक्त ।
 सभर्युग्म, (वि.) सर्वत्र समान भाव से
 देखने वाला ।
 सभरिष्ठ, (स्त्री.) समान स्त्री ।
 सभरिष्ठ, (वि.) अवन्ताधिक ।
 सभरन्त, (पु.) सीमा ।
 सभरन्ततत्, (वच.) चारों ओर से ।
 सभरन्तपक्षक, (न.) तीर्थविशेष ।
 सभरन्तभद्र, (वि.) बड़ाकार । बुद्धदेव ।

समन्तभुज, (पु.) आम ।
 समन्ततत्, (वच.) चारों ओर ।
 समन्वित, (वि.) युक्त । सहित ।
 समपद, (न.) अवस्थान विशेष ।
 समभिध्याहार, (पु.) सहित । साध ।
 चण्डे प्रसार कहना ।
 समभिध्याहार, (वि.) मित्रा वृत्ति ।
 सहित ।
 समभिहार, (पु.) बारबार ।
 समर, (वच.) एकही बार ।
 समर, (पु.) बाट । रापण । आचार ।
 सिद्धान्त । सहित । स्वीकृति ।
 समर्या, (वच.) नेक्य । सामीप्य । पास ।
 वीर ।
 समर्याधुर्गित, (पु.) सूर्य और सारों से
 सहित समर ।
 समर, (पुं.) युद्ध । लड़ाई ।
 समरमूर्धन, (पु.) लड़ाई के मैदान में ।
 समर्थन, (न.) चण्डे प्रसार बादर करना ।
 समर्थ, (वि.) अपने प्रसार पवित्र किया
 गया ।
 समर्थ, (वि.) शक्तिव्यय । हितकर ।
 समर्थन, (न.) पुत्रीकथ । सिद्ध करना ।
 प्रमाण देना ।
 समर्थक, (वि.) देवता ।
 समर्थ्याद, (वि.) सर्वदा सहित । चण्डे
 आकारे वाला ।
 समर, (वि.) बहुत मैला । गला । (न.)
 विद्या ।
 समर्यतार, (पु.) पानी में नीचे जाने की
 सीढ़ियों ।
 समर्यनिरन्त, (पुं.) समरान्त । उचित भाँति
 सम्पूर्णकारी जो चिपटी और अरगनी
 को समान करें ।
 समर्यकार, (पु.) बाट विशेष ।
 समर्याय, (पु.) समृद्ध । देव । स्वाव
 दर्शन में सम्बन्ध विशेष ।

समवेत, (वि.) एकत्रित । मिला हुआ ।
समाधि, (मी.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।
समस्त, (न.) सम्पूर्ण । सम्पूर्ण । मिलने ।
समस्त, (वि.) समस्त । सम्पूर्ण ।

समस्थली, (री.) दृष्टाव । गदा और
पुष्पा के बीच की भूमि ।

समस्या, (री.) जो पूरी नहीं है अर्थात्
विशेष पक्ष का एक वाक्य बनकर पूरा
पक्ष तयार करना । एक सन्देह निग के
आधार में शेष बात नहीं जान ।

समा, (मी.) अंतर ।

समासमीमा, (मी.) श्रौतार्थ आने वाली
ती ।

समाकर्मिन्, (पुं.) बहुत दूर जाने वाला
गन्ध । (वि.) अल्प प्रसार होने वाला ।

समाकुल, (वि.) भरपूर । बहुत उत्तेजित ।
गर्वावा हुआ ।

समाकूल, (वि.) निराल लेना । रीति लेना ।

समाख्या, (मी.) कीर्ति । वृत्ति । प्रसिद्धि ।
नाम ।

समाख्यात, (वि.) मिला हुआ । मिला
प्रकार वर्णित । श्रौतार्थ ।

समागम, (वि.) एक होना । मिल मि-
लाना करना । मिश्रण करना । समीप आना ।
मीटना । जाना ।

समागत, (वि.) आया हुआ । मिला हुआ ।

समागता, (मी.) एक प्रकार की गहनी ।

समागत, (न.) गन्ध । वृत्ति ।

समागमन, (न.) गन्ध । वृत्ति ।

समागम, (वि.) करना । दृष्टाव ।

समागम, (पुं.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समागम, (वि.) सम्पत्ति । सम्पूर्णता ।

समासाय, (पु.) समसायन । आठ । उदरपी ।
मिर ।

समाय, (पु.) समायन । मेड ।

समायन, (वि.) भीषा हुआ । बड़ा हुआ ।

समायुज्ज, (वि.) मोदना । दिलाप ।

समायुन, (वि.) विद्या हुआ ।

समायुज्ज, (वि.) मुखा हुआ । विना हुआ ।
देकर दिया हुआ ।

समायोन, (पु.) मेड । समाय ।

समायम्, (वि.) समाय करना ।

समायुज्ज, (वि.) बटना । नगर होना ।

समायुज्जिमा, (वि.) एक प्रकार की धान ।

समायसैन, (न.) वेद पर्वत के समान टुक-
टुक होने से वृक्षों में लौटने का समार
विशेष । लौटना । पर्वत होना । गडग
होना । विभी काम के समान पर पर्वतना ।

समायिष, (वि.) मित्रा हुआ । लगा हुआ ।

समायिष, (पु.) किसी कार्य में लगना ।
गुठना । किसी पर गुठनेदि गुठनाया
का कार्य ।

समाय, (पु.) समीप । समीप । समारा ।
क्षीपों की मित्रा कर एक करने का
समार विशेष ।

समायुज्ज, (वि.) मित्रा हुआ । जमा हुआ ।

समायुज्ज, (पु.) मयिष । मेड ।

समायादित, (वि.) जमा हुआ ।

समायाधी, (वि.) समाय ।

समादित, (वि.) सम । समीप ठहरा हुआ ।

समादित, (वि.) समुद्र । एकत्र किया गया ।
अभी ठहरा गया । सम ।

समादित, (वि.) सम । समीप ।

समादित, (पु.) समीप । समीप । सम ।
समा । सम । सम ।

समिन्, (वि.) सम । समीप ।

समिता, (वि.) मेड का आया । (वि.) मित्रा हुआ ।

समिध, (वि.) सम । समीप । समीप ।

समिध, (पु.) सम । सम ।

समिन्धन, (न.) सम । समीप । सम ।

समीक, (न.) सम । समीप ।

समीकरण, (न.) समीप की सम । सम ।
समीप में समीप । समीप की समीप ।
का समीप । समीप ।

समीक, (न.) समीप । समीप । समीप ।
समीप । समीप ।

समीकरण, (वि.) समीप । समीप । समीप ।
समीप । समीप । समीप ।

समीप, (वि.) समीप । समीप । समीप ।

समीप, (वि.) समीप । समीप ।

समीप, (पु.) समीप ।

समीप, (पु.) समीप । समीप । समीप ।

समीप, (वि.) समीप । समीप । समीप ।
समीप । समीप । समीप ।

समीप, (वि.) समीप । समीप । समीप ।

समीप, (वि.) समीप । समीप ।

समीप, (वि.) समीप । समीप । समीप ।

समीप, (पु.) समीप । समीप । समीप ।
समीप । समीप । समीप ।

समीप, (पु.) समीप । समीप ।

समीप, (पु.) समीप । समीप । समीप ।

समीप, (पु.) समीप । समीप ।

समीप, (वि.) समीप । समीप ।

समीप, (पु.) समीप । समीप । समीप ।
समीप । समीप । समीप ।

समीप, (वि.) समीप । समीप । समीप ।

समीप, (वि.) समीप । समीप । समीप ।

समीप, (पु.) समीप । समीप । समीप ।

समीप, (पु.) समीप । समीप । समीप ।

समीप, (वि.) समीप । समीप । समीप ।

समीप, (न.) समीप । समीप । समीप ।

समीप ।

समीप, (वि.) समीप । समीप । समीप ।

समीप, (पु.) समीप । समीप ।

समीप, (वि.) समीप । समीप । समीप ।
समीप । समीप । समीप ।

समुत्सर्ग, (पुं.) त्याग देना । पेशाव करना ।
शौच जाना ।

समुत्सुक, (वि.) अत्यन्त उत्कण्ठित ।

समुत्सृष्ट, (वि.) विलङ्घ्य छोड़ा गया ।

समुत्सेध, (पुं.) बहूत बढ़ना ।

समुदय, (पुं.) सपूह । सुदृढ । बढ़ाव ।
दिन । सन्त ।

समुदीरण, (न.) भली भौति कहना ।

समुद्र, (पुं.) पेदी । समूह ।

समुद्रम, (पुं.) उत्पत्ति । ऊपर जाना ।

समुद्रीत, (वि.) जोर से या बिनाकर
गाया गया ।

समुद्रीर्ण, (वि.) उगला हुआ । उठाया
हुआ । कहा हुआ ।

समुद्दिष्ट, (वि.) भली भौति बनलाया हुआ ।

समुद्गत, (वि.) अभिमान्नी । घमण्डी ।

समुद्गरण, (न.) उराह । वमन ।

समुद्गय, (पुं.) जन्म । उत्पत्ति ।

समुद्गत, (वि.) सपुनस । उत्पन्न हुआ ।

समुद्यत, (वि.) दूरे उद्यम वाता ।

समुद्यम, (पुं.) पूरा ययन ।

समुद्र, (पुं.) जलनिधि ।

समुद्रकन, (पुं.) समुद्रकेन ।

समुद्रगा, (स्त्री.) नदी ।

समुद्रचक्र, (पुं.) जिसमें ने समुद्र की
चक्र में भर कर लिया । अथवा चक्र ।

समुद्रमेखला, (स्त्री.) जिसमें अथवा चक्र
समुद्र में ही । पृथिवी ।

समुद्रपान, (न.) नहाव ।

समुद्रिय, (वि.) समुद्र में उद्यम होने

समुद्रिय, (वि.) समुद्र में उद्यम होने

समुद्र, (वि.) समुद्र में उद्यम होने

समुद्र, (वि.) समुद्र में उद्यम होने

समुद्र, (वि.) समुद्र में उद्यम होने

समुद्र, (वि.) समुद्र में उद्यम होने

समुद्र, (वि.) समुद्र में उद्यम होने

समुद्रय, (पुं.) ऊपर का ठिकाना । प्रसन्न
करण ।

समुपचित, (वि.) बढ़ाया हुआ ।

समुपेयिचस्, (वि.) पास गया हुआ ।
पहुँचा हुआ ।

समुपोद्, (वि.) मिला गया । वयम्प हुआ ।

समुल्लेख, (पुं.) पाँव से पृथिवी का सनन ।

समूह, (वि.) एकत्र किया हुआ । भुक्त
हुआ । देहा । बरा में किया हुआ ।

विशदित । शोधित । मूर्त के साथ ।

समूल, (वि.) जलसहित ।

समूह, (पुं.) समुद्रय । सब का सब । वयम्प ।

समूहनी, (स्त्री.) भाइ । इराती ।

समूह, (पुं.) यज्ञ की भाग ।

समूह, (वि.) बहुत बड़ा ।

समेत, (वि.) समागत । आया हुआ । निश
हुआ ।

समेधित, (वि.) समर्पित ।

समोदक, (न.) लक्ष्मी साधन ।

सम्पत्ति, (स्त्री.) वसा ऐरस्य ।

सम्पद, (स्त्री.) विभव । दौलत ।

सम्पन्न, (वि.) साधन । प्रमाधन ।

सम्पन्न वासा ।

सम्पराय, (पुं.) लक्ष्मी । अथवा ।

सम्परायिक, (न.) पुत्र । लक्ष्मी ।

सम्पक, (पुं.) सम्पत्ति । मेन ।

सम्पकिन्, (वि.) मेन वासा ।

सम्पत्ति, (स्त्री.) विभव ।

सम्पत्ति, (पुं.) पुत्र विभव, जिसमें मेन
में साधन हुआ अथवा भौति वयम्प ।

सम्पत्ति, (पुं.) वयम्प विभव की वयम्प । अथवा
वयम्प विभव ।

सम्पत्ति, (पुं.) वयम्प विभव । अथवा
वयम्प विभव, जिसमें समुद्रय वयम्प वयम्प

सम्पत्ति की वयम्प वयम्प वयम्प वयम्प

सम्पत्ति, (पुं.) विभव ।

सम्पुटक, (पुं.) सम्पूक । सम्पूक । पेटी ।
दुधा हुआ ।

सम्पूषे, (वि.) सम्पूष । सारा ।

सम्पूक, (वि.) विभक्त । पिछा हुआ ।

सम्प्रति, (अव्य.) अब ।

सम्प्रतिपात्ते, (स्त्री.) उत्तर विशेष ।

सम्प्रदाय, (वि.) देने वाला ।

सम्प्रदान, (न.) भस्त्रे प्रसार देना ।

सम्प्रधारणा, (स्त्री.) विश्रम्भ (योग्या-
योग्य विचार ईर्ष्य) ।

सम्प्रयोग, (पुं.) मेल । सम्पन् ।

सम्प्रसाद, (पुं.) सम्पत्ती प्रसन्नता ।

सम्प्रसाधन, (न.) कष्ट, गृही आदि
शृणु । समापन ।

सम्प्रसारण, (न.) सम्पदा विलास ।

सम्प्रसार, (पुं.) युद्ध । लड़ाई ।

सम्प्राप्ति, (स्त्री.) भली भोगि पाना ।
आयुर्वेद शास्त्रानुसार रोग की अनपेक्षा
विशेष ।

सम्प्रप, (पुं.) निषेध । आशा ।

सम्प्रोक्षण, (न.) विवक्षा ।

सम्पुल, (वि.) विभक्ति । पिछा हुआ ।

सम्पद, (पुं.) सम्पदा सभी हुआ ।

सम्पन्ध, (पुं.) सतर्क । मेल । व्याप ।
(वि.) समृद्ध । सम्पन्न । द्विगुण ।

सम्पद, (न.) जल । बीजों का एक नद ।
पुनः एक दौड़ । मृगभेद । मदनी । पर्वत ।

सम्पाध, (न.) नरक मार्ग । (पुं.) परस्पर
की रण ।

सम्प्राधान, (न.) आठवीं विभक्ति ।

सम्प्रहरी, (स्त्री.) बुद्धिनी । व्यवहारिणी ।

सम्प्रप, (पुं.) उपनि । क्या सन्देह ।

सम्प्रायना, (न.) अर्थसम्पत्ती एक
चलन ।

सम्प्रायित, (वि.) श्रुतिप्रमाण सत्य,
मिमिके होने की सम्भावना हो । होनहार ।

सम्प्रापण, (न.) वापसी । शान्त्यर्थ ।

सम्प्रिभ, (वि.) दृढ हुआ । निश्चित ।

सम्प्रुति, (स्त्री.) निम्न । ऐश्वर्य । उत्पत्ति ।
मूल । मूल ।

सम्प्रुयसमुत्थान, (न.) मिलकर व्यापार
(करना) । एक प्रकार का विवाद ।

सम्प्रुति, (स्त्री.) सम्पन्न पोषण ।

सम्प्रोग, (पुं.) सम्पदा भाग । गृहकारण
की एक अवस्था ।

सम्प्रम, (पुं.) इक्षुकी । आदर । अनिमन ।

सम्प्रति, (स्त्री.) अनुपति । बाह ।

सम्प्रद, (पुं.) हर्ष ।

सम्प्रदे, (पुं.) युद्ध । आगल की रण ।

सम्प्रान, (पुं.) आदर ।

सम्प्रार्जन, (न.) सरोधन ।

सम्प्रार्जनी, (स्त्री.) आह । दुहारी ।

सम्प्रित, (वि.) बतार बाध बाधा ।

सम्प्रुय, (वि.) सम्पन्न का ।

सम्प्रुयान, (वि.) सम्पन्न व्याप हुआ ।

सम्प्रुयन, (न.) उर्ध्व । पैलाव ।
अपेक्षितता ।

सम्प्रुष्ट, (वि.) पीला हुआ । शक्क किया
हुआ ।

सम्प्रुष्ट, (पुं.) हर्ष । शीति ।

सम्प्रुष्ट, (वि.) पिछा हुआ । मनोह ।
मनोहर । सज बोझने वाला ।

सम्प्रुष्ट, (पुं.) शहसाह । समस्त पवित्री का
अधीन । शान्त्यर्थ ।

सप्त, (न.) सात । सरोधर । जल । नदी ।
माता । मरुतन । तीर । भस्त्रा । दमन ।
मदिरा विशेष ।

सप्तप्रा, (स्त्री.) समुद्रप्रा । मदिरा को
पारा करने वाली वस्तु ।

सप्तप्रा, (न.) मरुतन ।

सप्तप्रा, (स्त्री.) समुद्रप्रा की । (वि.)
रजोदुर्ला ।

सप्तप्रा, (पुं.) दुर्लभता । वैकल्या ।

सप्तप्रा, (न.) दमन । लोह का दमन ।

सहपान, (न.) एक साथ किसी वस्तु का पान । प्रायः मद्यमान ।

सहभोजन, (न.) एक स्थान पर और एक साथ खान, पान ।

सहमरण, (न.) सहगमन । एक साथ मरणा । सती होना ।

सहस्र, (न.) बल । (पु.) मार्गशीर्ष का मास ।

सहसा, (अव्य.) इत्थान् । अकस्मान् । अचानक । जबरदस्ती । एकायक । बिना सोच-विचारे ।

सहस्र्य, (पुं.) पीप का मास ।

सहस्र, (न.) हजार । बहुसंख्यक ।

सहस्रकर, } (पु.) सूर्य ।
सहस्रकिरण, }

सहस्रनयन, (पुं.) हजार नेत्र वाला । इन्द्र ।

सहस्रपत्र, (न.) पत्र । कमल का फूल ।

सहस्रपाद, (पुं.) विष्णु । कनकधरा ।

सहस्रभुज, (पु.) विष्णु । कार्तवीर्यार्जुन ।
भाषासुर ।

सहस्रशिखर, (पु.) विन्ध्यपर्वत ।

सहस्रांशु, (पुं.) सूर्य । आरु का पेड़ ।

सहस्राक्ष, (पु.) इन्द्र । विष्णु ।

सहस्राट, (न.) सुदर्शन धनुष । शिरमें सुगन्धा नाडी के बीच हजार पत्र वाला कमलपुष्प ।

सहस्रिन्, (पु.) एक हजार सेनिकों की सेना । एक सहस्र सेनिकों का सेनापति ।

सहस्रयत्न, (वि.) बलवान् । दृढ़ ।

सहा, (स्त्री.) पृथिवी । पुष्प विशेष ।

सहाय, (पु.) मित्र । सहायक । अनुयायी ।

सहायता, (स्त्री.) मदद । सहायकों का समूह ।

सहाय, (पु.) आम का पेड़ । सार्वदेशिक प्रणय ।

सहासन, (न.) एक आमन ।

साहित, (वि.) निद्रा हुआ । शिथिल ।

साहित, (वि.) सहारने वाला ।

साहिष्णु, (वि.) सहनशील ।

साहिष्णुता, (स्त्री.) दया ।

सहहृदय, (वि.) बहुत चतुर ।

सहस्रैख, (पु.) निगडा हुआ धन ।

सहेल, (पु.) शिलाई ।

सहोक्ति, (स्त्री.) अर्थसम्बन्धी शब्दज्ञा ।

सहोदज, (पुं. न.) पत्नी की कुटिया ।

सहोद, (पु.) चोर जो डर्राई हुई वस्तु के साथ पकड़ा गया हो ।

सहोदर, (पु.) सगा भाई ।

सहोर, (वि.) धन्दा । उत्तम । (पुं.) सन्त । शक्ति ।

साह, (न.) साहाय्य । (वि.) सहारने योग्य । (पु.) एक पहाड़ ।

सा, (स्त्री.) लक्ष्मी । पार्वती ।

सांख्य, (न.) कपिल का रचा हुआ दर्शन शास्त्र ।

सांघातिक, (वि.) एकत्र करने वाला ।

सांघात्रिक, (पु) व्यापारी । जहाज या नाव का व्यापारी ।

सांयुगीन, (वि.) रणकुशल ।

सांयत्सरक, (पु.) गणक । ज्योतिषी ।

सांघादिक, (पु.) नैयायिक । विवाद करने वाला ।

सांघृष्टिक, (वि.) मायावी । विषक्षण ।

सांघयिक, (वि.) सन्देशपुष्क । राक्षी ।

सांसारिक, (वि.) दुनियावी ।

सांसायिक, (वि.) आभाषिक ।

सांस्थानिक, (पु.) सन्देशवाही ।

सांहननिक, (वि.) शारीरिक ।

साक (पु. न.) साकपान । बूढ़ी ।

साकम्, (अव्य.) साथ ।

साकल्य, (न.) सन्त्ये । छाया । होम के शिखे निज आदि द्रव्य ।

साकांक्ष, (वि.) आभिलाष ।

साकार, (वि.) पूर्ण जाता । आदित्य जाता ।

साकून, (वि.) चर्चें वाला ।

साकेत, (न.) प्रयोग ।
 साक्षात्, (अव्य.) प्रत्यक्ष । अंतर्गत के सामने ।
 साक्षात्कार, (पुं.) प्रत्यक्ष । सामने ।
 साक्षिन्, (वि.) सामने, देखने वाला ।
 गवाहीदार ।
 साक्ष्य, (न.) गवाही । साक्षी ।
 सागर, (पुं.) समुद्र । प्रवाल की संख्या । मृग ।
 सागरगामिनी, (स्त्री.) नदी ।
 सागरमेखला, (स्त्री.) पृथिवी ।
 सागरसाध, (पुं.) समुद्र जिसका घर है
 बर्माई बरफरेह । मोती । रोल ।
 साग्निक, (पुं.) अग्निहोत्री ।
 साङ्ख्य, (न.) विधि । गणवही ।
 साङ्ग, (वि.) बहुरिद्वि । पूरा पूरा ।
 साक्षि, (अव्य.) प्रत्यक्ष । दिखने से ।
 सात्यकि, (पुं.) भीष्म का साधवि ।
 सात्यत, (पुं.) यद्वि की अधिकांश कुल
 एक देश ।
 सात्यत, (पुं.) निष्ठा । चराम । समान-
 , नदिरूप वरुण का पुत्र । नैष्ठा । एक राजा ।
 सात्यक, (पुं.) अयोध्या । निष्ठा ।
 सादिन्, (पुं.) सुवर्णकार । हाथी पर का
 गायी पर सार । साधवि ।
 साद्वय, (न.) समानता ।
 साधका, (पुं.) साधन करने वाला । शिष्य ।
 शैवसाधिका ।
 साधका, (स्त्री.) दुर्गा ।
 साधन्त, (पुं.) नितापी ।
 साधर्म्य, (न.) समानता । समानता । एक
 धर्म बला ।
 साधारण, (वि.) सामान्य ।
 साधारणधर्म, (पुं.) सामान्य धर्म । यथा-
 ब्रह्मा साधर्म्यं श्रीब्रह्मविष्णुशिवः ।
 रामः रामं राम धर्म साधारण विदुः ॥
 साधारण्यही, (स्त्री.) हल्दी । वेरु ।
 साधारणी, (स्त्री.) बोट की रफ्तार ।
 ३३ । गायी ।

साधित, (वि.) दियाया गया । प्रमादित
 किया हुआ । पूरा किया हुआ ।
 साधित्व, (वि.) अधिदेशादि ।
 परित्यक्त ।
 साधिष्ठ, (वि.) गुरु पदा । साधु । गुरु
 धर्म ।
 साधिष्ठान, (वि.) निष्ठ । बट्टकों में से
 वह धर्मियों की समुदाय गायी के
 भीतर है ।
 साधीयस्, (वि.) ग्राह्य । गुरु धर्म ।
 साधु, (वि.) उत्तम कुल में जन्म हुआ ।
 सुन्दर । मनोहर । (पुं.) पुत्रि । निवेद ।
 वह मन की न ही सम्पत्ति होने पर प्रजन
 ही, न धर्मपति होने पर दुःख ही की
 दुःख होने पर भी जो बड़ी वचन न रहे ।
 ग्राह्य ।
 साध्य, (पुं.) नाद उपदेश । निष्ठा
 यदि भीषी में से इकीतों योग । (वि.)
 प्रमादित करने योग्य । उत्तर योग । धर्म ।
 साध्यताप्येवद्वय, (पुं.) मित्र का से
 जिसकी साध्यता निश्चित हो ।
 साध्यसिद्धि, (स्त्री.) सिद्ध होने देना
 पदार्थ की सिद्धि । निष्ठा । न्याय ।
 साध्यत, (न.) धर्म । प्रसाद ।
 साधी, (स्त्री.) प्रतिष्ठा की । एक मन्द
 की लक्ष का नाम । मदी की ।
 सामन्, (वि.) प्रह्व ।
 सामसि, (पुं.) दार्प ।
 सामिका, }
 सामेयिका, } (स्त्री.) लक्ष्मी । दार्प ।
 सामेयी, }
 सामु, (पुं.) सर्वविध । सर्व की
 की का समस्त काय । मन्द । धर्म ।
 दार्प । मन्द । दार्प । मन्द । दार्प । मन्द ।
 सामुज, (वि.) दार्प की लक्ष्मी । (पुं.)
 समस्त ।
 सामुज, (पुं.) दार्प ।
 सामुज्य, (स्त्री.) एक लक्ष्मी का नाम ।

सान्तपन, (न.) एक प्रकार का विशेष
मंत्र । शान्ति करना । समझाना-बुझाना ।
सान्तर, (न.) विरहा । व्यवधानमोहिन ।
अन्तरसहित ।
सान्तातनिक, (वि.) फैला हुआ । बढ़ा
हुआ । सन्तानसम्बन्धी । (पु.) वह
प्रत्यय जो लगातार विवाह करना चाहता है ।
सान्त्वयणे, (न.) कौंधी पुरुष को भीड़ी और
ठण्डी बातें कह कर अपने अनुब्रूत कर
लेगा । ठण्डा करना । कर्ष और मन को
प्रसन्न करने वाला वचन ।
सान्दीपनि, (पु.) सान्दीपन 'पुनि' की
सन्तान । एक विद्वान् माझण्य अवन्तिका
(उज्जैन) निवासी । धीकृत्य-नलराम के
विशेष गिनकी शुद्धादिषा में धीकृत्य
जी ने मरा हुआ पुत्र को जीवित
दिया था ।
सान्द्र, (वि.) निरिक्त । गाढ़ा । कोमल ।
चिकन । मन्दिर (न.) वन ।
सान्धिधिप्रदिक, (पु.) दीवान । किसी
रियासत का मन्त्री जिससे परराष्ट्रीय कार्य
करने पड़ते हों ।
सान्ध्य, (वि.) सन्ध्यामग्न सम्बन्धी ।
सान्ध्यसम्मिलन, (न.) रापकाव के
समय मित्रों की गोष्ठा (Evening
Party) ।
साश्रित्य, (न.) प्राप्त । सह्य ।
साश्रितानिक, (वि.) सन्निधान से उत्पन्न
रोग ।
सान्ध्य, (वि.) पुरवणी । काग दारों का ।
साधारण, (पु.) सीध का रेखा । शत्रु ।
सापिण्ड्य, (न.) कुटुम्बी । बिना किसी
नरक का सम्बन्ध है ।
सान्तिपदी, (न.) जो सात पदों के व्या-
स में, सात पदों अपने से (महादी,
रिह) के करने से हुआ १६ साधन

साधनार्थक, (वि.) साधन
साफल्य, (न.) सफलता ।
उत्तीर्णता ।
साम्, (कि.) शान्त करना ।
सामक, (न.) मण का मुख
की मोड़ कर) ।
सामग, (पु.) मापवेद के मा
सामग्री, (बी. न.) सामान
सामक्ष्य, (न.) धीधिय ।
सामन्, (न.) राजाओं का
विशेष निमित्त, वे अपने शा
सक में करते हैं । (बी.) प
रस्ती ।
सामन्त, (पु.) कर्तव्य राजा । प
(वि.) पक्षी । पास का ।
सामयिक, (वि.) प्रयापुस्तार ।
सामयानि, (पु.) मन्त्र । चतुर्वे
सामर्थ्य, (न.) बल । पराक्रम
शीलता । धन ।
सामाजिक, (पु.) समाजसम्बन्धी
सम्य । मैम्वर । समा से सम्
बन्धित । धन ।
सामान्य, (वि.) साधारण । मा
सामान्यसाक्षण, (न.) एक से
बनाने वाला विद्व । (बी.) प
की एक निन्दित वाक्यावली ।
सामान्ययनिता, (बी.) साधारण
मातृली धीन ।
सामान्या, (बी.) लक्ष्मी । वैरवा ।
सामान्यतः, (अन्य.) साधारणतः ।
और पर ।
सामासिक, (वि.) संक्षिप्त । जो
अनेक शब्दों का एक शब्द ।
सामि, (अन्य.) माया । अच्युती का
(सेवी) इती का यमरा है ।

सान्तपन, (न.) एक प्रकार का निगम
मत । शान्ति करना । समझाना-पुझाना ।

सान्तर, (ग.) विराम । व्यवधानमहित ।
अन्तरमहित ।

सान्त्वानिक, (वि.) फैला । दूधा । बढ़ा
दूधा । सन्तानसम्बन्धी । (पु.) वह

मात्रमय गो सन्तानार्थ विवाह करना चाहना है ।
सान्त्वित, (न.) क्रांती पुरुष को भीटी और
दुखी शान्त कह कर अपने चतुर्भुज कर
लेगा । ठहरा परना । कर्ष और मन को
प्रसन्न करने वाला यजन ।

सान्दीकानि, (पु.) सा-दीयन 'पुनि की
सम्पत्ति । एक विद्वान् मासक अवस्थिका
(उर्ध्व) निवासी । श्रीकृष्ण-वत्सल के
विद्याप्रेम जिनको द्वादशिया में श्रीकृष्ण
भी ने मरा हुआ पुत्र सा कर संजीविन
दिया था ।

सान्द्र, (वि.) निविड । गाढ़ा । कोमल ।
चिकना । मनीहर (न.) बन ।

सान्धिधिप्रहिक, (पु.) दीवान । किसी
रियासत का मन्त्री जिसको पराधीन बर्ण
करने पड़ते हों ।

सान्ध्य, (वि.) सन्ध्याकाल सम्बन्धी ।

सान्ध्यसम्मिलन, (न.) सार्धकाल के
समय मित्रों की गोष्ठी (Evening
Party) ।

साश्रिष्य, (न.) पात । समी ।

साश्रिपानिक, (वि.) सन्निधान से उत्पन्न
योग ।

सान्द्रय, (वि.) पुरानी । बाव दादी का ।

सापत्न्य, (प) ली का देना । शत्रु ।

साधिराष्ट्य, (न.) कदम्बी । दिनका रिप
तक का सम्बन्ध है ।

साधनार्थिन, (न.) जो साधनों के उच्चा-
रण से, साधन प्राप्त करने से (समाधी,
सिद्धि) के करने से हुआ वह सम्बन्ध ।
द्वि । द्वि । द्वि ।

साधनार्थिन्, (वि.) साधन पाने तक का ।

साफल्य, (न.) सफलता । मित्रि । साध ।
उत्तीर्णता ।

साम्, (कि.) शान्त करना । ठहरा करना ।

सामक, (न.) चण का मूल धन (ध्यान
की छोड़ कर) ।

सामग, (पु.) सामवेद के गाने वाले ।

सामग्री, (स्त्री, न.) सामान । चीज । वस्तु ।

सामग्रस्य, (न.) चौधिय । ठीकठाक ।

सामन्, (न.) राजाओं का एक उपाय
विशेष जिससे वे अपने शत्रु को अपने
पक्ष में करते हैं । (स्त्री.) पशु बँधने की
रस्ती ।

सामन्त, (पु.) बरदे राजा । पक्षेही राजा ।

(वि.) पक्षेही । पात का ।

सामंयिक, (वि.) प्रपादुसार । समुपेक्षा ।

सामयोनि, (पु.) प्रदा । चतुर्वर्त ।

सामर्प्य, (न.) बल । पराक्रम । शक्ति ।
योग्यता । धन ।

सामाजिक, (पु.) समासम्बन्धी । (पु.)
सम्ब । मैत्र । समा से सम्बन्ध रखने
वाला मनुष्य ।

सामाग्य, (वि.) साधारण । सामूही ।

सामाग्यलक्षण, (न.) एक से कार्य की
बनाने वाला चिह्न । (स्त्री.) इसी प्रकार
की एक निश्चयक वाक्यावली ।

सामाग्यवनिता, (स्त्री.) साधारण स्त्री ।
सामूही अर्थित ।

सामाग्या, (स्त्री.) रस्ती । वेरवा । सामूही ।

सामाग्यत, (अव्य.) साधारणतः । सामूही
और पर ।

सामासिक, (वि.) संक्षिप्त । बोधगम्य ।
अनेक शब्दों का एक शब्द ।

सामि, (अव्य.) आरा । अग्नेही का Seini
(सेमी) इसी का आग्रह है ।

सामिधेनी, (स्त्री.) यज्ञकाल का ओषधी
की यज्ञनिर्वाह करने समय गी जाती है ।

मर्मार्थी, (धी,) ग्राह्य । सुवि ।

ह्यामीप्य, (न.) निवृत्तः । प्राप्तः ।

सामुद्र, (प्र.) मण्डकती । (न.) मण्डकी
नदी । शरीर पर बिंदु ।

रामचन्द्रक, (न.) मधुरी नभक ।

सांख्यिक, (वि.) मनुष्य । (पं.) जो
हृदय की रक्षा तथा शरीर के अंग-विभो
की रक्षा कर मनुष्यों के अर्थ पुत्र वर्णों का
बनाने ।

साम्प्रदायिक, (म.) पञ्जीक के विधे
द्वितीय ।

स्वास्थ्यतमम्, (आयु.) अथ । योग्य । टीका
टीका । उचित ।

साङ्गद, (न.) बराबरी : गंगाधर धर्म ।

हराछाउय, (न.) बादशाहिन । दन नास
धीजन मूधि पर शासन करि नाथा ।

सायं ७ बजे, (डी.) दिव के अंत की
सन्ध्या । सायं ८ बजे के समय उषासनी
विहीन ।

स्वायत्त, (५०) व.प. : ५.६ : ५.६ :

स्वायम्भुव, (वि.) दिगम्बर में हुआ ।

ब्राह्मण, (अथ.) १०५ ।

बुधवार, (१५) मङ्गल : लौक :

सायुज्य, (व.) सायुज्यम् ।

एताः, (न,) जने । भव । यत्ततः । क्षेप ।
 भव । यत्ततः । यत्ततः । यत्ततः । (नि.)
 यत्ततः ।

स्वातन्त्र्य, (१५) पृष्ठ १

मार्ग, (३.) पृ. १५३

[illegible]

साप्ताहिक, (१.) श्रेष्ठिदादिपत्रिका, १९५४।

सारांश, (म.) पृष्ठान १

सारणी, { (री.) दोरी जरी । प्रविष्ट
 सारणी, { री. में प्रविष्ट की जाय वी जपाने
 वाया प्रविष्टि वा प्रविष्टि रिपण ।

मार्गस्थि, (पु.) मार्गस्थानः । निपुणः ।

मराठवाडा, (रवी.) मातृवर्ती ।

व्याख्येय, (पुं.) ब्रह्मरानी माता वा
पुत्र । कुमा ।

सदरथ, (वि.) मत्स्य गच्छेत् २७३ । ११५ ।
इति पूर्व ।

व्याख्या, (म.) कथन का रूप । कही-बोला ।
 व्याख्या । इस । एवं वही दिशा ।

सादरप्रश्न, (वि.) स्वामीजी का । शास्त्रप्र
 देश का । (व) गंगाजी मदीं क. २०

[illegible]

व्याख्येय वा व्याख्येय इति ननु ननु
व्याख्येयार्थे नै व्याख्येय इति ननु ननु

श्री धामा के आधार से बचाना था ।
 शास्त्रमन्त्रमन्त्र (१) तथा श्री धामा के

અનુભવ સામગ્રી જે વૃદ્ધાવાસિજા નિર્મિત

सुभाषि, (सुभाष) सुभाष सुभाष सुभाष
सुभाषि, (सुभाष) सुभाष सुभाष सुभाष
सुभाषि, (सुभाष) सुभाष सुभाष सुभाष

सुदार्थ, (५.) समद १. ११ का समद ११।
 ११.१ का समद १. ११ का समद ११।

संस्कृतः ।
संस्कृतः (१) संस्कृतः । संस्कृतः ।

वर्षा ।
वर्षा, (वि.) वर्षा । ११ । १२

सा. (५.) ५५५ : ५५५ :

सामाजिक, (१८) एवं सामाजिक चरित्र
सामाजिक, (१९) एवं सामाजिक चरित्र

मार्च १९४४, (११) २२२ पृष्ठों में १२४।

६६ ॥ १०८ ॥

निर्दिष्टासुख, (५.) एव ।

विन्दी, (सी.) कटनविषा : साधु भी सी ।
 मंगरी ।

सिद्ध. (वि.) शीघ्रता ।

सिक्किम, (खी.) रेन : वायुशः धेगिसान ।

मिहमिल, (३,) रेडोली धूमि ।

लिङ्गस्य, (न. पु.) शीघ्रः । बाहः । शीघ्रं वा
पुंशः । शान्तं वा नृशः ।

निष्ठान, } (न.) नाक का निष्ठान । इति ।
निष्ठान, }

सिष्य, (पु.) वरुण ।

शिम, (म.) कपा । चदन । छक मः ।
(ड.) सवेद रः ।

सितलकर, (प्र.) सम्प्रदाय : कथम् ।

विलपयन्, (प्र.) हन । हनयन् ।

दिलसा, (बी.) सारंग । कोली । मिथी ।
गङ्गा । सारंग मिथी (याद) ।

तिलापात्र, (प्र.) मीर ०

रितवासाय, (द्रु.) काले कपडे वस्त्राः ।
कलकल ।

सिनेसर, (५.) काला १५ ।

द्वितीयः, (पुं.) लघुः । द्वितीयः । (ल.)
लघुः । (श्री.) श्रीः । द्वितीयः ।

सिद्धः, (म.) शिकार्षणः । (वि.) ब्रह्मा हृष्यः ।
इदाः निरिच्छः । (बु.) अक्षयः क्षयः

६३। देवदेवि विदेव । दंडिलो मङ्गल
वा सोम । दण्ड । कालः कथम् । दण्ड विदेव ।

निर्देश, (५.) बर-देस ।

सिद्धिपात्र, (३.) ५५५

(१८८५-८६, १८८६-८७) रिपोर्ट का अन्तर्गत ।

(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10) (11) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30) (31) (32) (33) (34) (35) (36) (37) (38) (39) (40) (41) (42) (43) (44) (45) (46) (47) (48) (49) (50) (51) (52) (53) (54) (55) (56) (57) (58) (59) (60) (61) (62) (63) (64) (65) (66) (67) (68) (69) (70) (71) (72) (73) (74) (75) (76) (77) (78) (79) (80) (81) (82) (83) (84) (85) (86) (87) (88) (89) (90) (91) (92) (93) (94) (95) (96) (97) (98) (99) (100)

सिडहिल, (६०) १०० १०० १००

1997

सिद्धा, (बी.) व्योमिष की एक वेदिनी
रक्षा का भाव ।

सिद्धान्त, (पुं.) मन्त्रः । वाक्यं तन्मन्त्रं विदितम् ।

सिद्धार्थक, (पुं.) श्रेष्ठ स्वर । बड़ी श्रुति ।
प्रसिद्ध स्वर ।

मिथि, (श्री.) शीघ्र । मन्द । अदिमा
मिथि मातृ मन्त्र का ईश्वर । मन्त्र मातृ

सिद्धि- (५) कर्मकाण्ड (३) तिथि

वा देने वाला ।
विमिश्रित (व.) मिश्रित ।

सिद्धान्त, (वि.) बंजी ।

सिर्माणाली, (भी.) बसुदेवी बाली जमा-
बायल ।

सिन्धुसाह, } (५.) निम्नोत्तरा भाग ५५ ।
सिन्धुसाह, } ५५ भाग ५५ भाग ५५ ।

शिवपुर, (म.) संभार : (३.) दल दिले :

लिम्बु, (३.) शयुर । एक नर । ३३ । एक
शयुः एक शयुः । शयुः ३३ । शयुः ३३ ।

सिन्धु नदी तथा बलराम नदी द्वारा ।
सिन्धुपुर, (पु.) का १५५० ।

सिन्धुनदम, (६.) की ओर का क्षेत्र ।
 ओरी का लहर के दिलावा ।

(४१.१) बालेन ये बालेन एक नदी ।

लिपि, (३.) २२ ।

१. वही, (वि.) होना ।

1. संविधान, (१) कल ८५।

कीर्ति, (की.) इसका मत । कल्याण-
हृदय । कल्याण । इत्यन्त इत्यन्तवन्तः

१. श्रीमान्मन्त्रिणः, (५.) श्रीमान्मन्त्रिणः ।

संविधान, (३.) विषयः । अतएव २
अथवा ३।

सीधुरस, (पुं.) घाम का पेड़ ।

सीमन्त, (पुं.) सीपनी । मीमं । गर्भं सस्कार
विशेष ।

सीमन्तिनी, (स्त्री.) सीमन्त वाली स्त्री ।
नारी ।

सीमन्तोद्घयन, (न.) गर्भं सस्कार वाता
कर्म विशेष ।

सीमन्, (स्त्री.) मर्यादा । हृद । अयस्कोप ।

सीमा, (स्त्री.) मर्यादा । गोत्र का बाँध । हृद ।

सीमाधिषाद्, (पु.) सीमा के विषय में
भगवा । हृद का भगवा । मर्यादा सामान
का भगवा ।

सीर, (पु.) पूर्ण । हृत् । आकृष्ट । वज्रराम ।

सीरप्यज, (पुं.) राजा जनक का नाम ।

सीरपाणि, (पुं.) वज्रदेव । वज्रराम ।

सीरिन्, (पु.) वज्रराम । वज्रभद्र ।

सीपन, } (न.) सीमा ।

सु, (अय.) पूजा । अर्घ्या । परिहार ।

सुकरा, (स्त्री.) हरीजा की । (नि.) जो
मदन में हो ।

सुकरा, (पु.) ११ पुत्र जो भन के लड़
काएँ और उदररा के लिये मरिच हैं ।

सुकरमेन, (पु.) अग्नि के अग्नि के लिये वाता
पुत्रा निष्कान्त अग्नि में लाई गये । (न.)
अग्नि का नाम ।

सुकाण्ड, (पु.) काण्डेन हृत् । अग्नी का नाम
का नाम ।

सुकामा, (स्त्री.) काण्डिका । (नि.) अग्नी
का नाम ।

सुकुन्दा, (स्त्री.) काण्डिका । कन्दो ।
काण्डिका । (नि.) काण्डिका ।

सुकुन्, (नि.) सुकृत् का नाम । सुकृत् ।
(पु.) सुकृत् । सुकृत् । सुकृत् । (न.) अग्नी
का नाम ।

सुकुन्, (स्त्री.) सुकृत् । सुकृत् । सुकृत्
का नाम ।

सुकुतिन्, (नि.) सुकृत् वाता । मन्त्रों का नाम ।
अग्नि के नामों से सुकृत् ।

सुख, (न.) सुख । (नि.) सुखी ।

सुखजात, (नि.) आनन्दित । प्रसन्न ।

सुखमाज्, (नि.) सुखवाता ।

सुखरात्रिका, (स्त्री.) दिवाली की रात ।

सुखाधार, (पु.) सुख ।

सुरागद, (नि.) सुखजनक ।

सुखोरस्य, (पु.) सुख देने वाला । अमृत ।
पति ।

सुगत, (पु.) सुखदेव ।

सुगन्ध, (न.) सुगन्ध । अमृत । सुगन्ध ।

सुगन्धि, (पु.) सुगन्ध । सुगन्ध ।

सुगुदीतनामन्, (पु.) पतिन वरा का नाम
मनुष्य । नामी मनुष्य ।

सुमन्धि, (पु.) सुख का नाम । सुख ।

सुमीय, (पु.) अग्नि के अग्नि का नाम । अग्नि
का नाम । सुमीय । अग्नि का नाम ।

सुमन्धि, (पु.) सुख । (न.) अग्नि के नाम ।
(नि.) अग्नि के नाम ।

सुमन्धि, (स्त्री.) अग्नि का नाम । अग्नि
पतिन का नाम ।

सुमन्धि, (अय.) सुख का नाम । सुख ।

सुमन्धि, (पु.) सुख ।

सुमन्धि, (पु.) सुख । (नि.) सुख ।

सुमन्धि, (न.) सुख का नाम । सुख ।

सुन (१.) सुन ।

सुन, (स्त्री.) सुन ।

सुन, } (न.) सुन का नाम । सुन ।

सुन, } (स्त्री.) सुन का नाम । सुन ।

सुन, } (पु.) सुन का नाम । सुन ।

सुन ।

सुनराम्, (घञ्.) नेहर । बहुत उत्तमता
में । सबसे बढ़ कर । बहुत-बहुतता ।

सुनल, (घञ्.) आये तल बोला । सुविधी
के नीचे के सोरों में से एक ।

सुनिक, (घञ्.) पर्यट । नोम । (वि.) बहुत
तीला ।

सुनोदण, (वि.) बहुत तेज । (घञ्.) सिद्ध
का पुत्र । एक सुनि का नाम, जिसके
आश्रम में रामचन्द्र ने शिक्षा ली थी ।

सुनुत, (वि.) बहुत उचा । (घञ्.) परिवर्त
का देश ।

सुनामन्, } (घञ्.) इन्द्र । देवताओं का राजा ।
सुशामन्, }

सुतम्, (घञ्.) रोमरतवासी । रोमरत
निवासी वाला ।

सुदण्ड, (घञ्.) भेड़ ।

सुदन्, (वि.) अच्छे दोस्तों वाला । बहुत ।

सुदर्शन, (वि.) रूपवान् । अच्छे रूप का ।
जो राज में देखा जा सके । (घञ्.) विष्णु
के चक्र का नाम । शिव का नाम । मेरु
पर्वत । एक गीत ।

सुदर्शी, } अमरावती पुत्री ।
सुदर्शनी, }

सुदामन्, (वि.) कदा । (घञ्.) बादल । पर्वत ।
रघु । इन्द्र के हाथों का नाम । एक धन-
हीन मन्त्र का नाम जो श्रीकृष्ण का
सहपाठी था और मुने हुए जासों को भेद
की, अद्विती की के अन्तर्गत करने पर
आदि का भेदा श्रीकृष्ण को मिला था, श्रीकृष्ण
ने मन्त्र ही पर उसको वैशेषिक की सम्पत्ति
दे कर दी थी ।

सुदि, दण्डिना कल ।

सुदिन, (घञ्.) अच्छा दिन ।

सुदिनाद, (घञ्.) बहुत अच्छा दिन ।

सुदु, (वि.) बहुत दूर ।

सुदुध, (घञ्.) अच्छे सब बातें ।

सुधन्वन्, (वि.) सुदूर बहुत धारण करने
वाला । (घञ्.) एक राजा । धनन्त नाम ।
विरचर्मा ।

सुधर्मन्, (की.) देवताओं की रक्षा (घञ्.)
बुद्धि का राजा ।

सुधा, (घञ्.) अमृत । कनी पूना । मद्य ।
विजयी । रत्न । जल । अविद्या । इतिवृत्ति ।
मनु ।

सुधांशु, (घञ्.) अमृत । बहुत ।

सुधाजीविन्, (घञ्.) राजा । वारीकर ।

सुधानिधि, (घञ्.) इन्द्र का भावहार ।
अमृत । बहुत ।

सुधादन, (घञ्.) मद्य । लोच । अमृत । कीर्ति ।

सुधी, (घञ्.) परिवर्त । अच्छी बुद्धि वाला ।

सुधोदय, (घञ्.) अमृत-पर्वत ।

सुनन्द, (घञ्.) वल्लभ का सुख । श्रीकृष्ण
का कला । एक प्रकार का राजा का नाम ।

(वि.) आनन्ददायी ।

सुनयन, (घञ्.) पुत्र । (वि.) अच्छी बातें
वाला ।

सुमाहीर, } (घञ्.) इन्द्र ।

सुमाहीर, }

सुमिदा, (वि.) बहुत लम्बा हुआ ।

सुमानि, (की.) पुत्र की रक्षा । सुदूर लोच ।

सुमाल, (घञ्.) जीवन शक्ति । अमृत । (घञ्.)
सुदूर लोच ।

सुमीला, (की.) अमृत । अमृत-पर्वत ।

सुन्द, (घञ्.) एक देश । एक राजा ।

सुन्दर, (वि.) दम्पति । अमृत ।

सुन्दरी, (की.) बहुत सुन्दर । अमृत-
पर्वत की ।

सुपल, (घञ्.) अच्छा कल । (वि.) मन्त्र
की रक्षा हुआ ।

सुपय, (घञ्.) अच्छा दम्पति । अमृत । (घञ्.)
सुदूर लोच ।

सुपर्त, (घञ्.) अमृत । अमृत-पर्वत । (वि.)
अमृत ।

सुरपुरी, (स्त्री.) धर्मराणी ।

सुरभि, (न.) सोना । अग्रा । वायव्य ।
पमान्त शत्रु । सुगन्ध । भेद का मास ।
(पुं.) पवित्र । (स्त्री.) द्रव की मटा ।
देवभेद । गौ । सुरा । तुलसी । भूमिनी ।
(वि.) भीर । अग्ने गन्ध वाला । मन्दोदर ।
प्रसिद्ध ।

सुरभि, (पुं.) गार्वादि देवर्षि ।

सुरलोक, (पुं.) स्वर्ग । देवों का निवास-
स्थल ।

सुरधर्मन्, (न.) आचार ।

सुरपत्नी, (स्त्री.) सुहृदी ।

सुरपीदिन्, (स्त्री.) अक्षर । (वि.) देवों
का शत्रु ।

सुरसुन्दरी, (स्त्री.) देवताओं की विप
हृदयी । मेनका आदि अक्षरा । एक
योगिनी ।

सुरा, (स्त्री.) मद्य । शराव ।

सुराजन, (पुं.) अग्नि राजा ।

सुराभीदिन्, (पुं.) कलाव या कला ।

सुराप, (वि.) मदिरा पीने वाला ।

सुरापणा, (स्त्री.) गन्ध ।

सुरापान, (न.) मदिरा पान ।

सुरार्ह, (न.) हरिश्चन्द्र ।

सुराष्ट्र, (पुं.) एक देश । अग्नि राज्य ।

सुरप, (न.) सुन्दर रूप । राई । (पुं.)
पवित्र ।

सुरेज्य, (पुं.) बृहस्पति ।

सुरेज्या, (स्त्री.) सुहृदी ।

सुरेन्द्र, (पुं.) इन्द्र । देवराज ।

सुरेन्द्वर, (पुं.) महादेव । इन्द्र । देवनायक ।

सुरोत्तम, (पुं.) सुन्दर । देवताओं में श्रेष्ठ
विष्णु ।

सुरोद, (पुं.) वातानुद ।

सुराभ, (वि.) सुहृद ।

सुरोचन, (पुं.) दिव्य । (वि.) अग्नी
आलो वाला ।

सुरोमया, (स्त्री.) अग्ने रोर्ष वाली ।

सुरवत्, (वि.) वाग्मी । अग्ने मोल मोलने
वाला ।

सुर्य, (न.) सोना । (वि.) सुन्दर रत्न
अथवा सुन्दर अक्षर वाला । अग्नि अक्षर ।

सुर्यकार, (वि.) सुन्दर । रवेरा । सेतुक ।

सुरयस्, (स्त्री.) मीठा (जीवन में मीठा) ।

सुरास, (पुं.) अग्नी गन्ध ।

सुरासिनी, (स्त्री.) विद्याल तक विद्या के
पर में रहने वाली स्त्री ।

सुरिन्, (पुं.) पवित्र । अग्नि राजा ।

सुरिद्व, (पुं.) राजा ।

सुरिनीता, (स्त्री.) सुशीला स्त्री । (वि.)
विनम्र ।

सुरीज, (पुं.) सप्तम । एक दृष्ट ।

सुरीर्म्य, (न.) वेर । बद्रीकल ।

सुरवत्, (पुं.) अग्नि इत्यादि ।

सुरेत्, (पुं.) राजा के एक वर्ण का नाम ।
(वि.) अग्ने नियम वाला । शराव ।
अक्षर ।

सुरेय, (पुं.) सफेद गन्ध । (वि.) सुन्दर
वेरा वाला ।

सुरमती, (स्त्री.) अग्ने नियम वाली स्त्री ।
सुशीला स्त्री ।

सुरार्मन्, (पुं.) एक राजा । (वि.)
सुन्दर रूप वाला ।

सुरिण, (पुं.) वायु । विनम्र दृष्ट । (वि.)
अग्नी शिरा वाला । (स्त्री.) मोर की
बाँटी का बरगनी ।

सुरीत, ( ) बीजा चन्दन (न.) बटुप
शोचन ।

सुरीत, (वि.) विष्णु के पान दिवाने
वाला । अग्ने शिरा वाला । अग्ने
वरिण वाला ।

सुरीक, (स्त्री.) दृष्ट विष्णु, शिरा हारी
बड़े पत्र में स्थाने है । (वि.) अग्नी
शोचन वाला ।

सुधुत, (पुं.) निरुधामित का पुत्र । एक
प्रति निमके नाम का एक चिकित्साग्रन्थ
प्रसिद्ध है । ग्रन्थ विशेष । (वि.) कर्म-
मयुर ।

सुधिलष्ट, (वि.) भली मॉति मिला हुआ ।

सुधम, (पुं.) सोभन । सम । (मो.) बड़ी
शोभा ।

सुधिर, (न.) तेर । मुरात ।

सुधीम, (पुं.) निमकी चाली सीमा है ।
शौन्य स्वरां । (वि.) मनोह । मनोहर ।

सुधुम, (न.) सागरस्य दर्रा । (वि.)
सागरस्य चरणा वाता ।

सुधुमि, (मी.) चरणा निरोध ।

सुधुम्या, (मी.) सुधुम्या निरोध ।

सुधुग, (पुं.) देव । लक्ष के एक वैद्य का
नाम । राम की कान्ती सेवा का एक चानर
रक्षणवि ।

सुधु, (अन्.) अन्-पु । प्रशस्त । लय ।

सुधुम्हल, (वि.) अन्धी प्रभार बनाया
हुआ ।

सुधुम्हल, (मी.) अन्धी मन्त्रा । सीमाग्र ।
(वि.) अन्धी मन्त्रा वाता ।

सुधुम्ह, (वि.) नीतिव । सुध ।

सुधुम्हल, (वि.) अन्धे प्रभार मन्त्रा ग्रन्थी
से स्तन दिने पुत्र ।

सुधुम्ह, (पुं.) अन्धे दृष्टि वाता । द्वितीय
विष ।

सुधुम्ह, (वि.) अन्धे दृष्टि वाता ।

सुधुम्ह, (न.) निरुधम ।

सु (न.) अन्धे । देव । मे मन्त्र ।

सुधुम्ह, (पुं.) सुधुम्ह । सुधुम्ह । सुधुम्ह ।

सुधुम्ह, (न.) अन्धे वाता । सुधुम्ह ।

सुधुम्ह, (न.) अन्धे । सुधुम्ह । सुधुम्ह ।

सुधुम्ह, (न.) अन्धे । सुधुम्ह । सुधुम्ह ।

सुधुम्ह, (न.) अन्धे । सुधुम्ह । सुधुम्ह ।

सुधुम्ह, (न.) अन्धे । सुधुम्ह । सुधुम्ह ।

सुधुम्ह, (न.) अन्धे । सुधुम्ह । सुधुम्ह ।

सूक्ष्मभूत, (न.) पृथिवी आदि पञ्च भूतों के
पंरा निरोध ।

सूक्ष्मैला, (मी.) छोटी या सफेद इलायची ।

सूक्ष्म, (कि.) सुगन्धी लाना ।

सूक्ष्मक, (वि.) सुगन्धित । सूक्ष्म होने
वाला । (पुं.) कक । कुत्ता । दिग्गज ।
पिशाच । बूझ । नाटक में मुख्य नट ।

सूक्ष्म, (न.) मारवा । जललाना ।

सूक्ष्म, (मी.) शिला । छुई ।

सूक्ष्म, (वि.) दारुणी । (मी.) शरीर की
रूप ।

सूक्ष्म, (वि.) कहा हुआ । माता हुआ ।
जललाया हुआ ।

सूक्ष्मिमुख, (न.) शीत ।

सूक्ष्म, (पुं.) सूक्ष्म । नक्षत्रों में मन्त्रों के
गर्भ और धर्म के औरत से उद्भव हुआ
हो । निरुधम । शरीरान । बारी । शोध-
पूर्ण नामक पुष्पावली । (न.) पात्र ।
(वि.) भेजा हुआ । उद्भव हुआ ।

सूक्ष्मलव, (पुं.) कर्म शाना ।

सूक्ष्म, (मी.) उद्भव । सोमल निरुधम का
स्थान ।

सूक्ष्मकार, (मी.) नक्षत्रान्धी ।

सूक्ष्मकारा, (न.) नक्षत्रान्धी ।

सूक्ष्म, (वि.) अन्धे उद्भव वाता । सुधुम्ह
काम करने में सुगन्ध ।

सूक्ष्म, (मी.) वम के अन्धे वाता निरुधम ।
सामान्य का शीत ।

सूक्ष्मशीत, (न.) सुधुम्ह । मन्त्रा । देव ।

सूक्ष्म, (कि.) सुधुम्ह । सुधुम्ह ।

सूक्ष्म, (न.) सुधुम्ह । सुधुम्ह । सुधुम्ह ।
सुधुम्ह । सुधुम्ह । सुधुम्ह । सुधुम्ह । सुधुम्ह ।

सूक्ष्मलव, (पुं.) सुधुम्ह । सुधुम्ह ।

सूक्ष्मलव, (पुं.) सुधुम्ह । सुधुम्ह । सुधुम्ह ।
सूक्ष्मलव । सुधुम्ह । सुधुम्ह । सुधुम्ह । सुधुम्ह ।

सूक्ष्मलव, (पुं.) सुधुम्ह । सुधुम्ह ।

सेधन, (न.) सीना । आसरा सेना ।
भोजना । बाँधना । पूजना । सुर् ।

सेधा, (सी.) मजन । आराधन । भोजन ।
नौकरी । परिचर्या ।

सेवित, (वि.) पूजा गया । सेवा किया
गया । सेवा गया (पेड़ आदि) ।

सेव्य, (न.) पीयल । (वि.) सेवा के
योग्य । सस्वीपति ।

सैहिक, (पुं.) राहु ।

सैकत, (न.) किसी भी नदी का बहुत
रेतीला तट । (वि.) रेतीला ।

सैदान्तिक, (न.) मिळान जानने वाला ।

सैनापत्य, (न.) सेनापति या कप्तान का
काम ।

सैनिक, (नि.) फौजी । (पुं.) सिपाही ।

सैन्धव, (न.) सैना भोज । घोषा । (वि.)
सिन्धु देश में उत्पन्न ।

सैन्धवघन, (पुं.) निदानन्दस्वरूप ।
परमेश्वर ।

सैन्य, (पुं.) सेना के हाथी घोड़े आदि (न.)
सेना का समूह ।

सैरम्भी, (सी.) दूसरे के घर में रह कर भी
स्नान हो कर शिल्प का काम करने वाली
सी । राधा जगन्नाथ के यहाँ दीवड़ी ने
सैरम्भी हो कर काम किया था । दासी ।

सैरित, (पुं.) भेड़ा । खनने ।

सैवान्त, (न.) सैना सैवान्त ।

सौद, (वि.) सड़ने वाला । प्रपञ्च ।

सौद, (वि.) मरने वाला ।

सौत्वृण्ड, (वि.) ३३३ ।

सौत्वृण्ड, (वि.) ३३३ ।

सौत्वृण्ड, (वि.) ३३३ । ३३३ । ३३३ ।

सौत्वृण्ड, (वि.) ३३३ । ३३३ । ३३३ ।

सौत्वृण्ड, (पुं.) ३३३ । ३३३ ।

सौत्वृण्ड, (पुं.) ३३३ ।

सोन्माद, (वि.) पागल । उन्मत्त ।

सोपसव, (पुं.) राहु व चन्द्रमा की छा
दनाय हुआ । शत्रुओं से ।

सोपाधिक, (न.) विशेष । उग्र
साव । किसी विशेष गुण को धारण
हुए । आवश्यक ।

सोपान, (न.) सीढ़ी । नौनी ।

सोम, (पुं.) चन्द्रमा । यम । सोम
किरण । कपूर । जल । वायु । कु
शिक । यम । सुमीव । सुख ।

सोमगर्भ, (पुं.) विष्णु । नारायण ।

सोमज, (न.) दुग्ध । (पुं.) दुग्ध ।

सोमतीर्थ, (न.) प्रभातधन ।

सोमप, (पुं.) वह में सोमरस को
वाला । -

सोमपीतिन्, (पुं.) सोमपी । सोमरस
सोमपीयिन्, (पुं.) पीने वाला ।

सोमयन्धु, (पुं.) मूर्ख । दुग्ध । (न.)
दुग्ध का दूध ।

सोमभू, (पुं.) दुग्धमह । चन्द्रनीचप्रति

सोमयाग, (पुं.) पाद विशेष ।

सोमयाजिन, (पुं.) सोमयागकर्ता ।

सोमलगा, (सी.) लगा विशेष ।

सोमयन्धु, (पुं.) चन्द्रमा का वरा ।

सोमवार, (पुं.) चन्द्रवार ।

सोमधिकयिन्, (पुं.) सोमलगा या उसके
रस का देने वाला ।

सोमगिश्तात्, (पुं.) चन्द्रमा का मन्त्र
विशेष ।

सोमगुण, (पुं.) ३३३ ।

सोमगुणा, (सी.) नर्मदा नदी । चन्द्रमा
की कक्षा ।

सोमगुण, (न.) नदी । नौनी ।

सोमगुण्ड, (वि.) ३३३ । ३३३ । ३३३ ।

सोमगुण्ड, (न.) ३३३ । ३३३ ।

सोमगुण्ड, (वि.) ३३३ । ३३३ ।

रुपादिप्रलशापिनः, (पु.) मग वरप वर
रुपादिप्रलेशयः, } वधूतरे पर सोने वाला ।

रुपपति, (पु.) रनबाल में रहने वाला वृद्ध
ममल । शिल्पी विशेष । राज-द्वर ।
रापीरः । " वृद्धपतिवत् " नामक वस्त्र
बाने वाला । (नि.) बहव अन्ध ।

रुपपुर, (नि.) देही और ऊँची जगह ।

रुपन्, (कि.) दुर्गना ।

रुपल, (न. श्री.) भूमि का भाग । वल ।
बनारसी भूभाग ।

रुपलेशयः, पु.) वराह । वन । एक प्रकार
का हिरण ।

रुपयिर, (न.) मग्न इत्य विशेष । (पु.)
मग्न । (नि.) बबल । रिवर । वृद्ध ।

रुपयित, (नि.) अनिरुद्ध ।

रुपयित्, (पु.) शिप । शास्त्र काशी आदि से
रहित वृद्ध । (नि.) वृद्ध ।

रुपान, (न.) समानता । व्यवहार । रहन ।
मन्यतन्त्रि । भाजन । पात । जगह ।

रुपानिक, (नि.) मानापति । स्थान का
मासिक या स्थानी ।

रुपानिन्, (नि.) स्थान की सेवा करने वाला ।

रुपानीय, (न.) नगर । रहने योग्य
स्थान । (पु.) स्थान वाला ।

रुपाने (अन्.) योग्यता । औचित्य । शीघ्र-कृत्य ।

रुपापन, (न.) अन्ध । रुपाप । बड़ाप ।

रुपापित, (नि.) निश्चित । पक्का । निश्चय ।

रुपापिन, (नि.) निश्चिन्तित ।

रुपापुनः, (नि.) निश्चिन्तित । (पु.)
एक भाग का स्थान ।

न.) पात । बरौ वाली ।

, (पु.) एक प्रकार का व्याप ।

हैं वरसोई में से एक पावस को

त वर उम वरसोई भर वरसोई को

वरसोई में मिले कि नहीं ।

" वरसोईपुनः " व्याप

रुपापन, (नि.) व्यवहृत । रिवर । (न.)
वृद्ध । पर्यंत । वृषिनी । (न.)
का रोग ।

रुपापिर, (न.) वृद्ध ।

रुपासक, (पु.) बलवृद्ध । जलविन्दु

रुपास्तु, (नि.) स्थितिशील ।

रुपित, (नि.) ठहरा हुआ । निश्चल । मग्न
वाला ।

रुपित, (श्री.) मन्त्रार्थ । स्थान ।

रुपित, (पु.) भूमिशास्त्रली वृद्ध । पद

देवता । वृद्ध । स्वामिबार्तिक । शक्ति ।

वृद्धिपति में वृद्ध, मिह, वृद्धिपति, और

राशिधो । (नि.) कठिन । निश्चल

स्थिरतद, (नि.) मन्त्रार्थरिवर (पु.) रिवर

स्थिरमति, (श्री.) स्थिरचित्त ।

स्थिरवीचन, (न.) विद्यापरा आदि ।

स्थिरायुस्, (पु.) कावमली वृद्ध ।

स्थूल, (कि.) बरना ।

स्थूल, (नि.) मोटा ।

स्थेय, (पु.) पद । जरी । पुण्यहित ।

स्थेयरा, (नि.) बहव पक्का ।

स्थेय्य, (न.) स्थिरता ।

स्थूल्य, (न.) मोटापन ।

स्नपन, (न.) स्नान ।

स्नप, (पु.) बरना । पूना ।

स्नतक, (पु.) वृद्ध के पास रिया पद व

वर सोड कर आने वाला मन्त्रवादी ।

स्नतकप्रदान, (न.) मन्त्रोपदेश । " वरसोई

पद वरसोई स्नतकप्रदानवाचो "

स्नान, (न.) स्नान । स्नान ।

स्नानीय, (नि.) स्नान के लिये दिनका

वर्षा-प्रेत, वरन ।

स्नायु, (श्री.) एक नाड़ी । रग ।

स्निग्ध, (नि.) चिकन । (पु.) नि

स्नानार्थ (श्री.) बरौ । देहा ।

स्निग्धता, (श्री.) चिकन । चिकन ।

स्नुन, (पु.) वरा । वरा । वरा ।

स्वस्वययन, (न.) शुभ के लिये वेदविहित
धर्म भाग आदि ।

स्वस्थ, (वि.) स्वर्ग में रहने वाला । स्वतः से
रहने वाला ।

स्वस्त्रीय, (पु.) भात्रा ।

स्वामत, (न.) कुशल ।

स्वाति, (पु. स्त्री) सूर्य की एक स्त्री ।

स्वाती, (वि.) अश्विनी से पञ्चमों मध्य ।

स्वादु, (कि.) प्रसन्न होना । स्वाद लेना ।
पाटना ।

स्वाद, (पु.) रस का अनुभव । प्रसन्न होना ।
पाटना ।

स्वादु, (पु.) मिठाई । शर्करा । (वि.) बाह्य
हृषा । मीठा । मनोहर ।

स्वाधीन, (वि.) स्वतन्त्र ।

स्वाधीनपतिका, (स्त्री.) नाविका विरोध ।

स्वागत, (न.) मन । साहाय्य ।

स्वाप, (पु.) सोना । निद्रा । अज्ञान ।

स्वापतेय, (न.) धन । दौलत ।

स्वाभाविक, (वि.) स्वभाव सिद्ध ।

स्वामिन्, (वि.) अधिपति । ईश्वर ।

(पु.) मरादेश । राजा । कार्तिकेय । धनि ।
वन्द्यायन इति । मरुत । परमहंस ।
मासिक । स्त्री का पति ।

स्वायम्भुव, (पु.) स्वयम्भु का पुत्र । बौद्ध
में इस नाम का पहिला मनु । (वि.) स्वयम्भु
सम्बन्धी ।

स्वाधिक, (वि.) व्याकरण का प्रथम विरोध ।

स्वाध्याय, (पु.) श्रद्धा ।

स्वादाय, (न.) श्रद्धा ।

स्वार्थ, (पु.) अपना अभिप्राय ।

स्वासेविष, (पु.) दूसरा मनु ।

स्वास्वय, (न.) आश्रय । आश्रय । स्वतः ।

स्वाहा, (स्त्री.) अग्नि की स्त्री । दुर्गा । हवन
में आहुतिपूर्वक भाव बचन । देवताओं
का प्रतिपूर्वक बचन ।

स्वाहामिय, (पु.) अग्नि ।

स्वाहाभुम्, (पु.) देव । देवता ।

स्विव, (अन्व.) प्रथम । पारदर्शक ।

स्विय, (वि.) पत्नीने वाला ।

स्वीकार, (पु.) मानना ।

स्वीय, (वि.) अपना । (स्त्री.) एक प्रकार
की नाविका ।

स्वृ, (कि.) शब्द करना ।

स्वेच्छा, (स्त्री.) अपनी अभिलाषा ।

स्वेच्छामृत्यु, (पु.) निश्चय माना अपनी
इच्छा के अनुसार हो, जैसे—“भीष्म-
पितामह” इन्होंने उत्तरायण जाने पर
अपनी इच्छानुसार देह त्याग दिया था ।

स्वेद, (पु.) पसीना । गर्मी ।

स्वेदनी, (स्त्री.) गन्ध । बड़ाई । मट्टी ।

स्वेद, (न.) अपनी इच्छा । (वि.) अपनी
इच्छा वाला ।

स्वेदिन्, (वि.) स्नेहाकारी । स्वतन्त्र ।
(स्त्री.) व्यवहारिकी स्त्री ।

स्वोपाजित, (वि.) अपना कमाया हुआ ।

स्वोपश्राप, (न.) उपश्राप ।

ह

ह, (पु.) शिव । जल । आवात । रत्न ।

हृत् । ध्यान । शुभल । स्वर्ग । स्वतः ।

हर । शिव । प्रकटा । विष्णु । बुद्ध ।

अश्व । अभिमान । वैद । वायु । अदि-

श्रेष्ठ । (न.) परब्रह्म । प्रलय । अन्न

विरोध । रस की प्रथम । वरी का शब्द ।

(अन्व.) लट । प्रतिज्ञा ।

हंस, (पु.) मानसतोषकारी पक्षी विरोध ।

परमा । भीष्म । स्वर्ग । शिव । विष्णु ।

कामदेव । लम्बाही विरोध । पक्षि मनुष्य ।

वरेष्ठ । स्वर्ग । भेन ।

हंसक, (पु.) शिव का कृपा का शब्द ।

हंसगामिनी, (स्त्री.) ब्रह्म । एक शब्द ।

हंसमादिनी, (स्त्री.) पत्नी कदा कदा की
विशेष ।

स्थतो, (न.) किसी पदार्थ पर अपना अधिकार ।

स्थधर्म, (पुं.) वेदादि शास्त्र निहित अपना कर्म ।
यधनात से बचाने वाला कार्य ।

स्थधा, (अव्य.) पितरों के उद्देश्य से इति का देना ।

स्थधारमिय, (पुं.) काला तिल ।

स्थधाभुज, (पुं.) पितृगण । देवता ।

स्थधिति, } (स्त्री.) कुम्हार ।
स्थधित्ती, }

स्थञ्, (कि.) शब्द करना ।

स्थन, (पुं.) शब्द ।

स्थनित, (वि.) सम्भित ।

स्थपन, (न.) शयन । सोना । नींद ।

स्थप्त, (पुं.) नींद । सपना ।

स्थमाय, (पुं.) निम शील ।

स्थमाद्योक्ति, (स्त्री.) अपने स्वभाव का कथन ।

स्थभू, (पुं.) गमा । विष्णु । शिव जी ।
कामदेव ।

स्थप्यंघर, (पुं.) विवाह की एक पद्धति
विशेष, जिसमें बन्धा अपनी इच्छा के
अनुसार वर को पसन्द कर स्वीकार करती है ।

स्थप्यंघृत, (पुं.) मनापरी ।

स्थप्यंघृत, (पुं.) वह लड़का जिसने अपने
की अपने भाव ही दिया हो ।

स्थप्यम्, (अव्य.) भाव ही भाव ।

स्थर, (अव्य.) परलोक । जन्मा । देवताओं
के रहने का स्थान । (पुं.) अरु के उच्चारण
का वन विशेष । जाने की आवाज ।

स्थरमात्र, (पुं.) एक प्रकार का लोग । गने
की आवाज बंद जाना ।

स्थरस, (पुं.) अपना अभिमान । बहव की
रचना विशेष । किसी स्त्री की बन्धु को बुरा कर
निर्दिष्ट कहा ।

स्थरात्र, (पुं.) ईश्वर । वेद का मन्त्र विशेष ।

स्थरात्रमा, (स्त्री.) मन्त्र ।

स्थरिण, (वि.) मन्त्र का ।

स्थरु, (पुं.) वज्र । पृथ्वी सम्बन्ध का दृक् ।

तोर । सूर्य की किरण । विष्णु भेद ।

स्थरुचि, (वि.) स्थावर्य । स्तम्भ ।

स्वरूप, (न.) अपना पदार्थ । (पुं.) जानने
वाला । पण्डित । (वि.) मनोर ।

स्वरूपसम्बन्ध, (पुं.) अपने रूप का सम्बन्ध

स्वरोदय, (पुं.) एक विष्णु जिससे माक की
खास द्वारा माती शुभागुण का ज्ञान हो
जाता है ।

स्वर्ग, (पुं.) बड़े छत का स्थान । देवताओं
का लोक ।

स्वर्गनाथ, (पुं.) इन्द्र ।

स्वर्गधू, (स्त्री.) स्वर्गलोक की भिन्नो लक्षणी
आदि ।

स्वर्गाचल, (पुं.) छपेव पर्वत ।

स्वर्गिन्, (पुं.) देवता (वि.) स्वर्गवासी ।

स्वर्गांकस्, (पुं.) देवता ।

स्वर्ण, (न.) कांचन । सोना । धातु । भाग्यदेव ।

स्वर्णकाय, (पुं.) गरव ।

स्वर्णकार, (पुं.) कुम्हार ।

स्वर्णदी, (स्त्री.) गंगा ।

स्वर्मात्रु, (पुं.) राहु ।

स्वर्लोक, (पुं.) स्वर्ग ।

स्वर्वाणी, (स्त्री.) गंगा ।

स्वर्वेष्ट्या, (स्त्री.) धन का आदि आवाज ।

स्वर्ण, (वि.) बहुत मोटा । धन ।

स्वर्वाहिनी, (स्त्री.) गंगा के वर में गिर
काल तक रहने वाली स्त्री

स्वर्ग, (स्त्री.) वर ।

स्वर्गिन्, (अव्य.) धन । कांचन । आशीर्वाद ।

स्वर्गिन्ध, (पुं. न.) कांचन ।

स्वर्गिन्ध, (पुं. न.) कांचन ।

स्वर्गिन्ध, (पुं. न.) कांचन ।

स्वर्गिन्ध, (पुं. न.) कांचन ।

स्वर्गिन्ध, (पुं. न.) कांचन ।

स्वर्गिन्ध, (पुं. न.) कांचन ।

हरिद्वार, (न.) इस नाम का एक तीर्थ
गङ्गा जी का आर्वावर्त में जाने का मुहाना ।
गङ्गाद्वार ।

हरिनामन्, (न.) हरि का नाम । (पुं.)
देव ।

हरिनेत्र, (न.) निष्पत्ती काँतः । सन्देश कमल ।
(पुं.) बहल ।

हरिगमणि, (पुं.) वक्ता ।

हरिभक्त, (वि.) निष्पत्ती का भक्त ।

हरिभुज, (पुं.) तीर्थ ।

हरिचंश, (पुं.) एक पुष्प-इसके निषि-
र्लक होने से पुत्रहीन को पुत्र होता है ।

हरिमर्ष, (न.) जम्बुद्वीप के भी चरों में से
एक ।

हरिष्यामर, (न.) एकादशी का दिन ।
आषाढ भाद्रपद और कार्तिक में मकरा-
धनुराश, मेष और देवर्षी मनुष्यों के
मध्य द्वितीय और चतुर्थ चाँदों से मूल
आदशी । इन आदशियों में भूम से पारव
करने होने का कारण मणि का जल गिर
हो जाना है ।

हरिष्याह्न, (न.) गवक । ईश का गवहन ।
ऐरावत ।

हरिबीज, (न.) इक्षुतल ।

हरिप्रथम, (न.) आषाढ शुक्ल एकादशी
से कार्तिक शुक्ल इक्षुती तक । पारव
का समय । आषाढी । एकादशी का भाग ।

हरिप्रथम, (पुं.) चतुर्विंशतीप । अक्षय्या के
एक रात्रि का भाग, जिसमें रात्रि का
के द्विरे अनेक वर्ष के बाद लगे थे ।

हरिप्रतीक, (न.) हरि का नाम देना ।

हरिदण्ड, (पुं.) दण्ड ।

हरिदर, (पुं.) हरि मिलेन मिलकर बना
मह शिव का और आधा निष्पत्ती का है ।

हरिदररोच, (न.) दन्त के रक्त का
(गङ्गा और यमुना के जल मिला) एक
दिव्य द्रव्य ।

हरिदकी, (की.) हरि का हरि का पेड़ ।

हरि, (वि.) चोर । (पुं.) चर ।

हर्य, (न.) महल । राजमहल ।

हर्यश्च, (पुं.) चौकी काँत बाणा । देर (पुं.)

हर्यश्च, (पुं.) इन्द्र । आधीन रहने का
अधोनिज दण्ड पुत्र ।

हर्य, (पुं.) दण्ड ।

हर्यल, (पुं.) निष्पत्ती का है भी चोरदर-
योग । (वि.) हर्यश्च । (न.) दण्ड
करने वाला ।

हर्यमाण, (पुं.) आद का देना योग ।
(वि.) प्रणयिन् ।

हरिणी, (की.) भीम । (वि.) दण्ड
करने वाली ।

हरिण, (वि.) दण्ड दण्ड ।

दल, (वि.) लक्षणा ।

दल, (न.) लक्षण । इन्द्र ।

दलधर, (पुं.) दलधर । दण्ड ।

दलभूति, (की.) लेनी वाली । दण्ड ।

दला, (की.) दली । दण्ड ।

दलायुध, (पुं.) दलधर । दण्ड ।

दलादल, (पुं.) इस विषय को देखने से
समस्त दल से पहले दल । दल का
कोर शिव जी से दण्ड । दल दण्ड
अनुष्ठानों की दण्ड के दण्ड । दल, की,
कार्य दल देने वाले दल दण्ड, दण्ड, की
दण्ड हो दण्ड । दलधर । दलधर
(दण्ड) ।

दलिन, (पुं.) दलधर । दण्ड ।

दल्य, (वि.) दल दण्ड । दलधर ।

दल, (पुं.) दल । दल । दण्ड । दलधर ।

दलन, (न.) दण्ड ।

दलन, (न.) दण्ड ।

दलन, (वि.) दण्ड का दण्ड ।

दलन, (न.) दण्ड का दण्ड । दण्ड
दण्ड दण्ड का दण्ड । दण्ड दण्ड
दण्ड दण्ड का दण्ड । दण्ड दण्ड ।

हंसमाया, (स्त्री.) हंस की माया ।

हंसरथ, (पुं.) मन्त्र ।

हंसकन्द, (पुं.) मन्त्र । (स्त्री.) मन्त्राब्ज ।

हंसी, (स्त्री.) माया हंस । माया भयुक्तों के बाद राजा पद विशेष ।

हे हो, (ध्वज.) सम्बोधन । प्रश्न ।

हजे, } (ध्वज.) भाङ्क में ध्वज का सम्बोधन ।
हजा, }

हह, (हि.) समकथा ।

हह, (पुं.) कागार । मरही । मन्त्र ।

हहचौरक, (पुं.) गुने मैदान बोली करने वाला ।

हठ, (पुं.) दुर्गम ।

हठयोग, (पुं.) योग का भेद ।

हड्ड, (न.) हड्डी । कठिन । पृष्ठ जाली ।

हड्डा, (स्त्री.) जिह्वा का कण्ठ भाग । भाङ्क में नीचे का सम्बोधन ।

हम, (हि.) मया मया । मया से मया हुआ । मया । विपक्ष ।

हमक, (न.) मया मया ।

हमय, (न.) मया मया । मया मया । मया मया ।

हमि, (स्त्री.) मया मया । मया मया ।

हम्य, (स्त्री.) मया मया । मया मया ।

हम, (न.) मया मया । मया मया ।

हम, (हि.) मया मया । मया मया ।

हमम, (पुं.) मया मया । मया मया ।

हमम, (पुं.) मया मया । मया मया ।

हमम, (पुं.) मया मया । मया मया ।

हमम, (पुं.) मया मया । मया मया ।

हमम, (पुं.) मया मया । मया मया ।

हमम, (पुं.) मया मया । मया मया ।

हमम, (पुं.) मया मया । मया मया ।

हमम, (पुं.) मया मया । मया मया ।

हय, (हि.) मया ।

हय, (पुं.) मया ।

हयमीय, (पुं.) हिन्दु का पालन विशेष पृष्ठ देव ।

हय, (पुं.) मया । मया । मया । मया । मया । मया ।

हय, (न.) मया मया मया से मया । मया । मया । मया । मया । मया । मया ।

हयमीरी, (स्त्री.) मया मया ।

हयतेजस, (न.) मया मया का तेज । मया ।

हयतेजस, (स्त्री.) मया ।

हरि, (पुं.) हिन्दु । हिन्दु । मया । मया । मया । मया । मया । मया ।

हरि, (न.) मया मया । मया । मया । मया । मया । मया । मया ।

हरि, (न.) मया मया । मया । मया । मया । मया । मया । मया ।

हरिकेश, (पुं.) मया मया । मया । मया । मया । मया । मया । मया ।

हरिकेश, (न.) मया मया । मया । मया । मया । मया । मया । मया ।

हरिकेश, (पुं.) मया मया । मया । मया । मया । मया । मया । मया ।

हरिकेश, (पुं.) मया मया । मया । मया । मया । मया । मया । मया ।

हरिकेश, (पुं.) मया मया । मया । मया । मया । मया । मया । मया ।

हरिकेश, (पुं.) मया मया । मया । मया । मया । मया । मया । मया ।

हरिकेश, (पुं.) मया मया । मया । मया । मया । मया । मया । मया ।

हरिकेश, (पुं.) मया मया । मया । मया । मया । मया । मया । मया ।

हरिकेश, (पुं.) मया मया । मया । मया । मया । मया । मया । मया ।

हविस्, (न.) होम योग्य प्रत्येक पदार्थ ।

हव्य, (न.) देवताओं के निमित्त । होम करने योग्य द्रव्य ।

हव्यवाह, (पुं.) आनि । जो हवन की चीजें जिनके नाम दी जायें उन्हें पहुँचा दे ।

हस्, (कि.) हँसना ।

हस, } (पुं.) हँसना ।
हास, }

हसन, (न.) हास्य । हँसना ।

हसन्ती, (स्त्री.) चह्रीठी । (कि.) हँसने वाली ।

हसित, (न.) हँसना (वि.) हँसा हुआ ।
लिसा हुआ ।

हस्त, (पुं. स्त्री.) हाथ । हाथी की सूँड़ ।
अश्विनी से तेरहवीं तारा ।

हस्तामलक, (न.) सहज ही में देखने योग्य पदार्थ । जैसे हाथ में रखता हुआ जीवता सब पूरा पूरा सहज में दीखता है । वैद्वान्त का मध्य विरोध । करामलक ।

हस्तिक, (न.) हाथियों का समूह ।

हस्तिकस्त, (पुं.) हाथी का दोष । घर की दीवार में गाड़ी गयी कील ।

हस्तिन्, (पुं.) गज । हाथी । चन्द्रवंशी एक राजा ।

हस्तिनापुर, (न.) नगर । दिल्ली । पाण्डवों की राजधानी ।

हस्तिनी, (स्त्री.) हविनी । स्त्री विशेष ।

हस्तिन, (पुं.) महापति । हाथीपति ।

हस्तिमरु, (पुं.) हाथी का मरु । एक प्रकार का गन्ध बाला द्रव्य ।

हस्त्यारोह, (पुं.) महापति । हाथीपति ।

हा, (कि.) जीवना । लाजना । जाना ।

हा, (कर्म.) निराद । शोक । कोष । निराद ।

हाटक, (न.) एक रोग । उस रोग में दन्त हँसते हैं । (वि.) हाँसने का रोग ।

हास, (न.) हास्य । हास्य ।

हानि, (स्त्री.) हानि । नुकसान ।

हायन, (पुं.) धान । वर्ष । (स्त्री.) धान की छाट ।

हार, (पुं.) मोठियों की माछा । बौद्धों का छिमात्रक ।

हारक, (पुं.) खोर । धूर्त । छपर । मानक धनु । (वि.) घुटाने वाला ।

हारायली, (स्त्री.) मोठियों की माछा ।

हारिद्र, (वि.) हरी से रंग हुआ । (पुं.) कदम्ब का पेड़ ।

हारिन्, (वि.) घुटाने वाला । हार वाला । मनोहारी ।

हारीत, (पुं.) एक छवि । धर्मराज बनाने वाला । एक वर्षी । धूर्त ।

हार्द, (न.) स्नेह । प्रेम । (वि.) हृत्प में उत्पन्न या मन में जाना हुआ ।

हार्प्य, (पुं.) बड़ेका । (वि.) ले जाने योग्य ।

हाल, (पुं.) बलाप । हथ ।

हाला, (स्त्री.) मद । लालच की मरिच ।

हालाहल, (पुं. न.) उष विष विशेष ।
कीरा विशेष (स्त्री.) । मरिच । (देखो हलाहल) ।

हालिक, (वि.) विमान । हथका ।

हाय, (पुं.) आह्वान । शिष्टों की प्रशंसा या से उत्पन्न प्रशंसा ।

हासिक, (न.) हाथी का समूह ।

हासिन, (न.) हस्तिनापुर । दिल्ली ।

हास्य, (न.) हँसना । मनहँस का ल विशेष ।

हाहाकार, (पुं.) शोक का शब्द (हाय हाय)

हि, (कि.) बहना । जाना ।

हि, (कर्म.) डेर । कारण । विधन । विशेष ।
मध्य । कर्म । शोक । हर्षण का शब्द ।

हिमक, (पुं.) मेघिच कवि । हिमक शब्द ।
शब्द । (वि.) हिम करने वाले ।

हिमा, (स्त्री.) बर्फ । हिम की शब्दों से
उत्पन्न का शब्द । हिमक शब्द ।

होम, (न.) होना । धूँआ । १. मरि की
तीत । (पु.) बाले रह का बोका । कुप ।
होमकार, (पु.) हुनार ।
होमकूट, (पु.) किमुदवर्त का एक पहाड़ ।
होमन्, (न.) होना । धूँआ । नापकेसर ।
रके ।
होमन्त, (पु. न.) हीउकतु ।
होममालिन्, (पु.) मूर्ध ।
होमाङ्ग, (पु.) गरुड । मिह । हमेव वर्न ।
मङ्ग । चम्पा का पेड़ । निम्बु । (वि.) होने
के इ जैसा ।
होमाद्रि, (पु.) होने का वर्न । हमेव वर्न ।
दक्षिण के किसी राजा का एक भूचूर्ण
मन्त्री जिसके रवे (रुई लवङ्ग में) दान-
सपह, मादङ्गण्ड आदि मन्त्र बई शाय-
णिक माने जाते हैं ।
होय, (वि.) प्याथ । होइने योग्य ।
होयम्, (पु.) गर्वरा ।
होयम्जमनी, (बी.) दुर्गा । पार्वती ।
होयन, (न.) अवस्था । निरादर । अपमान ।
होला, (बी.) अपमान करना । गृहार-
मास से उत्पन्न शिवों की बेटा विशेष ।
होय, (वि.) बीडा का शब्द । दिनदिन ।
होया, (बी.) दिनकार ।
होहि, (अव्य.) सम्बोधन । बुलाना ।
होतुक, (वि.) बुद्धिबल बचन कहने वाला ।
होम, (वि.) होने का विकार । होने का बना
हुआ ।
होमन, (पु.) होमन काष्ठ । (वि.) होमन्तकतु
में उत्पन्न ।
होमयत, (न.) होमालय का आवागमन । एक
प्रकार का विह ।
होमपती, (बी.) पार्वती । दुर्ग ।
होयप्रदीप, (न.) नवनीत । लाला बी ।
होय, (पु.) एक देश और वहाँ का राज्य ।
एक बरा भित्तों सहचार्यन हुआ का ।
होड, (पु.) बीरा विशेष ।

होष्ट, (पु.) ज्ञानेदक । (वि.) होय करने
वाला ।
होष, (न.) होष की शायणी । (बी.)
प्रशस्त ।
होत्रिन्, (पु.) होम करने वाला ।
होत्रोष, (न.) हविर्ह । (वि.) होम
शायणी ।
होम, (पु.) होमक ।
होमकुरण्ड, (न.) होम के लिये कुरण्ड ।
होमघान्य, (न.) निज घीर जी ।
होमिन्, (पु.) होम करने वाला ।
होम्य, (वि.) होम के उपयोगी गो ।
होरा, (बी.) स्पर्शविह बी लग्न विशेष ।
राशि का भाषा भाष । होरा । लग्नमूखक
शास्त्र ।
होमकार, (बी.) दूध आदिमें अथपने गयी
के धान ।
होमकार, (बी.) होमी का उत्तर ।
हु, (वि.) जारी करना ।
हुल, (वि.) बलना ।
हुम्, (अव्य.) विवक्षा दिव ।
हुक्कन, (वि.) बीते दिन का हुआ ।
हुक, (पु.) गहवा लावार । फीज ।
हुदिनी, (बी.) नदी ।
हुमिह, (वि.) बहुत लोटा ।
हुसिमन, (पु.) छुआरे ।
हुसोयम्, (वि.) बहुत होय ।
हुस्य, (न.) एक प्रकार का जाय (वि.)
होया । नौना । (पु.) एक शराबे लवण
में उकारण करने योग्य हुए बने । बापन ।
(न.) होमविह ।
हुम्यगर्म, (पु.) दुग । रमे ।
हुस, (पु.) शब्द । होना । अवनी ।
हुगो, होड । हुडाड । होडी । हुक्या ।
हुमान ।
हुड, (वि.) शब्द करना । गानना ।
हुड, (पु.) शब्द । शिरपक, होड का एक पु ।

हानिवादिन्, (पु.) यथार्थ विषय को धोत
कर विषयानुसार में बोलने वाला । वादी
विरोध ।

हानिनाह, (नि.) नून अह वाता, जैसे-तद्वत्ता,
अन्धा, सुजा ।

हानि, (न. पु.) वध । हाना । शिव । सोव ।
हार । तिह ।

हु, (नि.) होम करना ।

हुद, (कि.) रक्षित करना ।

हुड, (पं.) मेघ । बादल । चोर की चोरी को
पुष्टिरी में गयी कीमति विरोध ।

हुन, (नि.) होमा हुमा ।

हुनमुन्, (पु.) भवि ।

हुनपह, } (पु.) भाग । विपक्ष वृत्त ।
हुनाय, }

हुनि, (की.) होम ।

हुम, (अन्.) गाय । प्रश्न । हुम । रोह ।

हुह, } (पु.) एक गाय ।
हुह, }

हुहार, (पु.) सराजा को बसाने वाला ।
एक प्रकार का शब्द । हुहार ।

हुन, (नि.) हुनाया हुना ।

हुनि, (की.) हुना । हुनाया ।

हुन, } (पु.) हुनाया की गति ।
हुन, }

हुनपह, (न.) हुनपह । विहीन ।

हु (पु.) हुनाया । हुनाया । हुनाया । हुनाया ।

हुनपह, (पु.) हुनाया । हुनाया । हुनाया । हुनाया ।

हुनपह, (न.) हुनाया । हुनाया । हुनाया । हुनाया ।

हुनपह, (कि.) हुनाया । हुनाया । हुनाया । हुनाया ।

हुनपह, (की.) हुनाया । हुनाया । हुनाया । हुनाया ।

हुनपह, (पु.) हुनाया । हुनाया । हुनाया । हुनाया ।

हुनपह, (न.) हुनाया । हुनाया । हुनाया । हुनाया ।

हुनपह, (की.) हुनाया । हुनाया । हुनाया । हुनाया ।

हुनपह, (पु.) हुनाया । हुनाया । हुनाया । हुनाया ।

हुदयप्रस्थि, (पु.) हृदय की रोह ।
वानी । सन्देश । हुन का रोह । हुन
और अज्ञान की रोह ।

हुदयहम, (न.) हुनिपुत्र वाच ।
वाच्य । (नि.) मनोहर । हुन का

हुदयस्थान, (न.) वरस्थ ।

हुदयिक, (नि.) अन्धे रित वाता ।

हुदयेष्ट, (पु.) मायिक ।

हुदावर्त्त, (पु.) चोरे की वागी वा रोहों
भीत ।

हुदिका, (सी.) कुशाकर्ष की भी ।

हुदिरपुष्ट, (नि.) हुन । मनोहर । हुन का

हुद, (न.) वाचनी । (नि.) मनोहर ।

हुदोग, (नि.) हृदय की एक प्रकार की रोह ।

हुदप्रपुष्ट, (पु.) वर । वर ।

हुदारा, (पु.) हुनिपुत्र का रोह ।

हुदारा, (पु.) हुन । वर । वर । वर । वर ।

हुद, (कि.) प्रश्न होना ।

हुनि, (नि.) प्रश्न । हुनि ।

हुनीक, (न.) वधुगति हुनि । हुन का
साधन ।

हुनीकेश, (पु.) हुनि ।

हुन, (नि.) हुनाया । वर ।

हुनमानस, (नि.) प्रश्न विन वाता ।

हुनमानस, (नि.) प्रश्न के रोह । हुन के रोह ।
हुनमानस ।

हुनि, (की.) हुनाया । हुनाया । हुनाया । हुनाया ।

हुन, (पु.) हुनाया । हुनाया । हुनाया । हुनाया ।

हुन, (न.) हुनाया । हुनाया । हुनाया । हुनाया ।

हुनि, (नि.) हुनाया । हुनाया । हुनाया । हुनाया ।

हुन, (की.) हुनाया । हुनाया । हुनाया । हुनाया ।

हुन, (पु.) हुनाया । हुनाया । हुनाया । हुनाया ।

हुन, (न.) हुनाया । हुनाया । हुनाया । हुनाया ।

हुन, (की.) हुनाया । हुनाया । हुनाया । हुनाया ।

हुन, (पु.) हुनाया । हुनाया । हुनाया । हुनाया ।

हीनवादिन्, (पुं.) यथार्थ विषय की ओर
कर विषयान्तरों में मोलने वाला । कादी
विरोध ।

हीनाङ्ग, (वि.) नून ग्रह वाला, जैसे-साहज,
ग्रन्था, सुआ ।

हीर, (न. पु.) वज्र । हीरा । शिव । सौं ।
हार । सिंह ।

हु, (कि.) होम करना ।

हुड, (कि.) रुकड़ा करना ।

हुड, (पु.) मेघ । बादल । चोर की रोक को
पृथिवी में गड़ी कील विरोध ।

हुन, (वि.) होमा हुआ ।

हुतभुङ्ग, (पु.) भस्म ।

हुतपह, } (पुं.) भाग । विपक्ष दृष्ट ।
हुताय, }

हुनि, (की.) होम ।

हुम्, (अण्.) श्वाप् । प्ररन । हुम । रोक ।

हुद्, } (पुं.) एक गवर्ग ।
हुद्, }

हुद्धार, (पुं.) अरमा को बगाने वाला ।
एक प्रकार का शब्द । ही शब्द ।

हुप, (वि.) हुनाया हुआ ।

हुपि, (की.) हुं । हुनाया ।

हुप, } (पुं.) मोक्ष की शक्ति ।
हुप, }

हुपुन, (न.) उद्विग्नता । विहीन ।

हु, (वि.) होना । हो गी जाना । जा, गी
हो जाना ।

हुदय, (पुं.) वन्द्य । (वि.) हृदयस्थि ।
हृदय । हृदय का हृत् ।

हुदय, (न.) हृदय का हृत् ।

हुदी, (की.) हुनाया हुआ ।

हुदी, (की.) हुनाया हुआ ।

हुदय, (पुं.) हृदय का हृत् ।

हुदय, (पुं.) हृदय का हृत् ।

हुदय, (पुं.) हृदय का हृत् ।

हुदय, (पुं.) हृदय का हृत् ।

हृदयप्रणय, (पुं.) हृदय की रंग ।
बानी । सदेह । हृदय का हृत् ।
हृदय प्रणय की हृत् ।

हृदयद्रुम, (न.) दुर्लभ वृक्ष ।
वाक्य । (वि.) मनोहर । निरुद्ध ।

हृदयस्थान, (न.) हृदयस्थ ।

हृदयिक, (वि.) हृदय स्थित कला ।

हृदयेष्ट, (पुं.) माषिक ।

हृदावर्त्त, (पुं.) बोले की बोली पर टेपे
भेदा ।

हृदिका, (की.) हृदयस्थ की की ।

हृदिसृष्ट, (वि.) हृदय प्रणय । हृदयस्थ ।

हृष्ट, (न.) हृदयस्थी । (वि.) हृदयस्थ ।

हृष्टोद्य, (वि.) हृदय को हृदय प्रणय की हृदयस्थी ।

हृष्टोद्यक, (पुं.) हृदय । हृदय ।

हृष्टार, (पुं.) हृदयस्थ का हृदय ।

हृष्टार, (पुं.) हृदय । हृदय । हृदयस्थ की
विरोध । हृदयस्थ ।

हृष्ट, (कि.) प्रणय होना ।

हृष्टि, (वि.) प्रणय । हृष्टि ।

हृष्टिक, (न.) प्रणय । हृष्टि । हृदयस्थ ।

हृष्टिकेन, (पुं.) हृदय ।

हृष्ट, (वि.) प्रणय । प्रणय ।

हृष्टमानस, (वि.) प्रणय प्रणय ।

हृष्टोद्य, (वि.) प्रणय प्रणय ।
हृदयस्थ ।

हृष्टि, (की.) प्रणय । हृदय ।

हृष्ट, (न.) प्रणय ।

हृष्ट, (वि.) प्रणय प्रणय ।

हृष्टि, (की.) प्रणय प्रणय । प्रणय प्रणय ।

हृष्ट, (पुं.) प्रणय । प्रणय ।

हृष्ट, (की.) प्रणय प्रणय ।

हृष्ट, (वि.) प्रणय प्रणय । प्रणय प्रणय ।

हृष्ट, (पुं.) प्रणय प्रणय । प्रणय प्रणय ।

हृष्ट, (पुं.) प्रणय प्रणय ।

हीनयादिन्, (पुं.) यथार्थ विषय की ओर
कर विपणनमें से नेचने वाला । बड़ी
विरोध ।

हीनाङ्ग, (वि.) गून भव वाता, नैवेद्यहृत्,
अन्धा, सुजा ।

हीर, (न. पु.) वज्र । हीरा । शिर । सौर ।
हार । सिंह ।

हु, (कि.) होय करना ।

हुह, (कि.) हडा करना ।

हुह, (पु.) मेष । बादल । चोर की लोक की
पृथिवी में गयी कील विरोध ।

हुन, (वि.) होना हुना ।

हुतमुद्ग, (पु.) मणि ।

हुनयह, } (पु.) भाग । विपक वृष ।
हुमाय, }

हुमि, (की.) होय ।

हुम्, (अन्.) रपाय । प्रत्य । हुमम । योक् ।

हुह, } (पु.) एक मन्थन ।

हुह, }

हुहार, (पु.) भगवा की बगने काका ।
एक प्रकार का शब्द । हुं शब्द ।

हुन, (वि.) हुनाया हुना ।

हुति, (की.) श्रुति । हुनाया ।

हुन, } (पु.) शेषों की गति ।

हुग, }

हुन्यन, (न.) हुनिपुता । विमान ।

हु, (वि.) हुनाया । श्रुति करना । श्रुतिगति
हुनाया ।

हुन्यन, (पु.) कान्दर (वि.) हुन्यन (वि.)
हुन्यन से कान्दर ।

हुन्यन, (न.) हुन्यन का विप विरोध ।

हुनी, (कि.) हुनाया करना ।

हुनीया, (की.) हुनाया ।

हुन्यन, (पु.) हुन्यन का विप विरोध ।

हुन, (वि.) हुनाया करना । हुन्यन (वि.)
हुन्यन से कान्दर ।

हुन्यन, (वि.) हुन्यन से कान्दर ।

हुन्यन, (न.) हुन्यन से कान्दर ।

हुन्यन्यन, (पु.) हुन्यन की गति । हुन्यन
कानी । मन्द । हुन्यन का मेष । हुन्यन
का मेष । हुन्यन की गति ।

हुन्यन्यन, (न.) हुन्यन्यन का मेष । हुन्यन
का मेष । (वि.) मन्द । हुन्यन का मेष ।

हुन्यन्यन, (न.) हुन्यन्यन ।

हुन्यन्यन, (वि.) हुन्यन्यन का मेष ।

हुन्यन्यन, (पु.) मणिक ।

हुन्यन्यन, (पुं.) हुन्यन की मानी पर हुन्यन का
मेष ।

हुन्यन्यन, (की.) हुन्यन्यन की मानी ।

हुन्यन्यन, (वि.) हुन्यन्यन । हुन्यन्यन ।

हुन्यन, (न.) हुन्यन्यन । (वि.) मन्द ।

हुन्यन, (पुं.) हुन्यन की एक प्रकार की मानी ।

हुन्यन्यन, (पु.) मन्द । मन्द ।

हुन्यन्यन, (पुं.) हुन्यन्यन का मेष ।

हुन्यन्यन, (पु.) मणिक । मणिक । मणिक मण
मणिक । मणिक ।

हुन्यन्यन, (वि.) मणिक ।

हुन्यन्यन, (वि.) मणिक । मणिक ।

हुन्यन्यन, (न.) मणिक । मणिक । मणिक का
मणिक ।

हुन्यन्यन, (पु.) मणिक ।

हुन्यन्यन, (वि.) मणिक । मणिक ।

हुन्यन्यन, (वि.) मणिक । मणिक ।

हुन्यन्यन, (वि.) मणिक । मणिक । मणिक
मणिक ।

हुन्यन्यन, (की.) मणिक । मणिक ।

हुन्यन्यन, (अन्.) मणिक । मणिक ।

हुन्यन्यन, (कि.) मणिक । मणिक ।

हुन्यन्यन, (की.) मणिक । मणिक । मणिक का
मणिक । मणिक का मणिक । मणिक ।

हुन्यन्यन, (पु.) मणिक । मणिक ।

हुन्यन्यन, (की.) मणिक । मणिक ।

हुन्यन्यन, (वि.) मणिक । मणिक । मणिक ।

हुन्यन्यन, (न.) मणिक । मणिक । मणिक
मणिक । मणिक ।

हीनवादिन्, (पुं.) यथार्थ विषय को छोड़ कर विषयान्तरों में नोचने वाला । वादी विशेष ।

हीनाङ्ग, (नि.) न्यून अङ्ग वाला, जैसे-सहङ्ग, अन्धा, लुब्धा ।

हीर, (न. पु.) वज्र । हीरा । शिव । सौंघ । हार । सिद्ध ।

हु, (कि.) होम करना ।

हुङ्, (कि.) हकड़ा करना ।

हुङ्, (पुं.) मेघ । बादल । चौर की लोक की पृथिवी में गड़ी क्रील विशेष ।

हुत, (नि.) होमा हुआ ।

हुतभुज्, (पुं.) अग्नि ।

हुतबह, } (पुं.) आग । विषक वृक्ष ।
हुताश, }

हुति, (स्त्री.) होम ।

हुम्, (अन्त्य.) स्मरण । प्रयत्न । हुक्म । छोक ।

हुङ्, } (पुं.) एक गन्धर्व ।

हुङ्, }

हुङ्कार, (पु.) धक्का को मारने वाला । एक प्रकार का शब्द । हुँ शब्द ।

हुत, (नि.) उलाया हुआ ।

हुति, (स्त्री.) ग्योता । हुलासा ।

हुन, } (पुं.) स्लेष्मों की जाति ।

हुण, }

हुण्ड्यन, (न.) कुटिलता । निर्धायन ।

हु, (कि.) से जाना । बोली करना । जोगनरी जाना ।

हृत्पुष्प, (पु.) कामदेव (नि.) हृदयशापी । हृदय में सोने का पुष्प ।

हृत्पुल्ल, (न.) पेड़ का शैव विशेष ।

हृषी, (कि.) निन्दा करना ।

हृषीया, (स्त्री.) निन्दा ।

हृत्काम्प, (पु.) हृदय का कंपन ।

हृन्, (नि.) पुराना बया । स्मृत्यान्तरिण ।

हृन्, (नि.) पुराने वाला । (न.) हृदय । मन ।

हृदय, (न.) मन । अन्तर्यामि ।

हृदयप्रस्थि, (पु.) हृदय की गोंड । पेंड बानी । सन्देह । मन का मेल । अग्निषा और अज्ञान की गोंड ।

हृदयह्रम, (न.) मुक्तिपुष्प वाक्य । रोने के वाक्य । (नि.) मनोहर । प्रिय वाक्य ।

हृदयस्थान, (न.) अन्तर्यामि ।

हृदयिक, (नि.) अन्तरे वित्त वाला ।

हृदयेय, (पुं.) मातृक ।

हृदावर्त्त, (पुं.) बोके की आनी पर रोमों का भीत ।

हृदिका, (स्त्री.) कृपाचार्य की मौ ।

हृदिस्पृश, (नि.) हृत् । मनोहर । दुःखदायी ।

हृष, (न.) दारचीनी । (नि.) मनोहर ।

हृद्रोग, (पुं.) हृदय की एक प्रकार की बीमारी ।

हृद्रण्टक, (पु.) गडर । पेड़ ।

हृत्ताप्त, (पु.) हृत् की का रोग ।

हृत्तेज, (पु.) ज्ञान । तर्क । तार्किक में विशेष । अतिसूक्ष्म ।

हृत्, (कि.) प्रसन्न होना ।

हृषित, (नि.) प्रसन्न । विशिष्ट ।

हृषीक, (न.) अश्वत्थामि इन्द्रिय । ज्ञान का साधन ।

हृषीकेश, (पुं.) विष्णु ।

हृष्ट, (नि.) प्रसन्न । प्रसन्न ।

हृष्टमानस, (नि.) प्रसन्न चित्त वाला ।

हृष्टरोमन्, (नि.) जिसके रोम लंबे हो गये हैं । प्रसन्नचित्त ।

हृष्टि, (स्त्री.) आनन्द । हर्ष ।

हृ, (अन्त्य.) सम्बोधन ।

हृद्, (कि.) अश्वत्थ करने ।

हेति, (स्त्री.) अन्त । शान्ति । प्रमाण की छात्र ।

मूर्ध की जिन । हर प्रकार का जिन । जन्म ।

हेतु, (पु.) कारण । फल ।

हेतुता, (स्त्री.) कारणत्व ।

हेतुमन्, (नि.) हेतु कारण । कारण मग ।

हेत्याभास, (पु.) जो कारण जैसा जान पड़े । दृश्य ।

हीनवादिन्, (पुं.) यथार्थ विषय को छोड़ कर विषयान्तरी में बोलने वाला । वादी विरोध ।

हीनाङ्ग, (वि.) गृन्थ अथवा, जैसे-खड्ग, अन्धा, सुप्ता ।

हीर, (न. पु.) वज्र । हीरा । शिव । सौव । हार । सिद्ध ।

हु, (कि.) होम करना ।

हुञ्, (कि.) रक्का करना ।

हुङ्, (पुं.) मेघ । बादल । चोर की रोक को पृथिवी में गभी क्रील विरोध ।

हुत, (वि.) होमा हुआ ।

हुतमुञ्ज, (पुं.) धनि ।

हुतयद्, } (पुं.) धान । चित्रक वृक्ष ।

हुताश, } (पुं.) धान । चित्रक वृक्ष ।

हुति, (स्त्री.) होम ।

हुम्, (अन्त्य.) स्मरण । प्रश्न । हुम्न । रोह ।

हुङ्, } (पुं.) एक गन्धर्व ।

हुङ्ग, } (पुं.) एक गन्धर्व ।

हुङ्गा, (पुं.) ध्वजा को बताने वाला ।

एक प्रकार का शब्द । हुं शब्द ।

हुत, (वि.) हुताया हुआ ।

हुति, (स्त्री.) ग्नीना । हुताया ।

हुन, } (पुं.) स्तेष्वो की जाति ।

हुण, } (पुं.) स्तेष्वो की जाति ।

हुण्ड, (न.) कुटिलता । निर्माण ।

हु, (कि.) ले जाना । बोली करना । जीरावरी ले जाना ।

हुण्डय, (पुं.) शमदेन (वि.) हृदयराशी ।

हृदय में सोने वाला ।

हुण्डल, (न.) पेड़ का छेद विरोध ।

हर्षा, (कि.) निन्दा करना ।

हर्षाया, (स्त्री.) निन्दा ।

हृत्कम्प, (पुं.) हृदय का कंपन ।

हृत्, (वि.) ग्रापा गया । हनायागिरि ।

हृन्, (वि.) ग्रापे वाला । (न.) हृदय । मन ।

हृदय, (न.) मन । वक्षःस्थल ।

हृदयप्रस्थि, (पुं.) हृदय की गोंड । रेंड वाली । सन्देह । मन का मेल । अग्निवा और अज्ञान की गोंड ।

हृदयङ्गम, (न.) पुक्तिपुक्त वाक्य । रोचक वाक्य । (वि.) मनोहर । प्रिय वाक्य ।

हृदयस्थान, (न.) वक्षःस्थल ।

हृदयिक, (वि.) वक्षे वित्त वाला ।

हृदयेश, (पुं.) मातृक ।

हृदयवर्त्त, (पुं.) घोड़े की घानी पर शेरों का भीरा ।

हृदिका, (स्त्री.) कृपाकार्य की मूर्ति ।

हृदिरूप, (वि.) हृदय । मनोहर । इन्द्राणी ।

हृदय, (न.) शारणीनी । (वि.) मनोहर ।

हृद्रोग, (पुं.) हृदय की एक प्रकार की बीमारी ।

हृद्रण्टक, (पुं.) गठ । पेड़ ।

हृस्मास, (पुं.) विश्व की बीमारी ।

हृस्मस, (पुं.) कान । तर्क । तात्रिक मन

विरोध । धीरुत्थ ।

हृत्, (कि.) प्रसन्न होना ।

हृत्पित, (वि.) प्रसन्न । विभिन्न ।

हृपीक, (न.) चक्षुषादि इन्द्रिय । कान का साधन ।

हृपीकेय, (पुं.) रिण्ड ।

हृत्, (वि.) होना । प्रसन्न ।

हृत्मानस, (वि.) प्रसन्न वित्त वाला ।

हृत्तरोमन्, (वि.) त्रिभुके रोम । लहें हो गये

है । प्रसन्नवित्त ।

हृत्ति, (स्त्री.) आनन्द । हर्ष ।

हृत्, (अन्त्य.) सम्बोधन ।

हृत्, (कि.) अवाधर करना ।

हेति, (स्त्री.) अक्ष । वाक्य । भाग की लाट ।

मूर्ध की छिन । अक्षर का छेद । दण्ड ।

हेतु, (पुं.) कारण । वस्तु ।

हेतुता, (स्त्री.) कारणत्व ।

हेतुमत्, (वि.) हेतु वाला । कारण भरा ।

हेत्यामार, (पुं.) जो कारण जेता मान

पने । दृष्टेय ।

होम, (न.) सोना । धन । १ यज्ञो भी
हीन । (पुं.) बाके रङ्ग का घोड़ा । पुष ।

होमकार, (पुं.) दूत ।

होमकूट, (पुं.) विश्वरूप का एक पदार्थ ।

होमन, (न.) सोना । धन । नामवेत्त ।
नर ।

होमन्त, (पुं. न.) रीतियु ।

होममालिन, (पुं.) गुरु ।

होमाह, (पुं.) गुरु । मिह । ध्रुव पर्यन्त ।
मह । अग्नि का वेद । विष्णु । (वि.) सोने
के रङ्ग जैसा ।

होमादि, (पुं.) सोने का पर्यन्त । ध्रुव पर्यन्त ।
दक्षिण के किसी राजा का एक वृत्तार्ध
मेंवी दिशाके रङ्गे (जो लघु में) दान-
लघु, आहलघु आदि अग्न्य वी अग्ना
धिक माने जाते हैं ।

होय, (वि.) आग । ओम्ने ओम् ।

होयन्, (पुं.) गयरा ।

होयन्जननी, (स्त्री.) दुर्गा । पार्वती ।

होयन, (न.) अग्नि । मिह । अग्निमान ।

होरा, (स्त्री.) अग्निमान करना । अह्न
भाष से उद्भूत शिष्यो वी वेदा विशेष ।

होय, (वि.) होरा का शब्द । दिनदिन ।

होय, (स्त्री.) दिनवार ।

होय, (अर्थ.) सम्बोधन । उल्लान ।

होयक, (वि.) पुनि एक वचन कहने वाला ।

होम, (वि.) सोने का विकार । सोने का बना
हुआ ।

होमन, (पुं.) देवता का । (वि.) देव उक्त
में उद्भूत ।

होमयन, (न.) विष्णु का । अग्नि । अग्नि
मन्त्र का विष् ।

होमयनी, (स्त्री.) अग्नि । होय ।

होययनी, (न.) अग्नि । अग्नि ।

होय, (पुं.) एक देव और वी का अर्थ ।
एक वर मिहने अग्नि । होय का ।

होय, (पुं.) अग्नि ।

होय, (पुं.) अग्नि । (वि.) होय करने
वाला ।

होय, (न.) होम वी लाम्बी । (स्त्री.)
अग्नि ।

होयिन, (पुं.) होम करने वाला ।

होयनीय, (न.) हरिद्र । (वि.) होय
लाम्बी ।

होय, (पुं.) देवता ।

होययुद्ध, (न.) होय के विरुद्ध ।

होययय, (न.) होय की स्त्री ।

होयिन, (पुं.) होम करने वाला ।

होय, (वि.) होय के उद्भूती वी ।

होय, (स्त्री.) अग्नि वी लाम्बी ।
होय का अर्थ । होय । अग्नि ।

होय, (स्त्री.) अग्नि वी लाम्बी ।

होय, (स्त्री.) होय का उद्भूत ।

होय, (वि.) होय वी ।

होय, (वि.) अग्नि ।

होय, (अर्थ.) विष्णु ।

होय, (वि.) होय वी ।

होय, (पुं.) अग्नि ।

होयनी, (स्त्री.) अग्नि ।

होयिन, (वि.) अग्नि ।

होयिन, (पुं.) अग्नि ।

होयिन, (वि.) अग्नि ।

होय, (न.) अग्नि । अग्नि ।

होय, (पुं.) अग्नि । अग्नि ।

होय, (पुं.) अग्नि । अग्नि ।

होय, (पुं.) अग्नि । अग्नि ।

होय, (पुं.) अग्नि । अग्नि ।

होय, (पुं.) अग्नि । अग्नि ।

होय, (पुं.) अग्नि । अग्नि ।

होय, (पुं.) अग्नि । अग्नि ।

होय, (पुं.) अग्नि । अग्नि ।

होय, (पुं.) अग्नि । अग्नि ।

हेम, (न.) सोना । धूसर । १. मछी की
तीत । (पु.) बाजे रङ्ग का धोका । धुन ।

हेमकाट, (पु.) सुनार ।

हेमकूट, (पु.) हिन्दुदर्शन का एक पहाड़ ।

हेमन, (न.) सोना । धूसर । नागकेसर ।
रक्त ।

हेमन्त, (पु. म.) शीतऋतु ।

हेममालिन्, (पु.) गुण्य ।

हेमाङ्ग, (पु.) लहर । गिर । लघुवर्धन ।
महा । लघु का रङ्ग । विष्णु । (वि.) सोने
के रङ्ग जैसा ।

हेमाद्रि, (पु.) सोने का पर्वत । लघुवर्धन ।
दक्षिण के किसी राजा का एक धनार्थ
भूमी निकले रङ्गे (कई लघुवर्धन में) दान-
लघु, माहालघु आदि म ध नके आमा-
यिक माने जाते हैं ।

हेम, (वि.) साय । ओङ्कने योग्य ।

हेमवन्, (पु.) गणेश ।

हेमवन्जलती, (श्री.) दुर्गा । पार्वती ।

हेमन, (न.) लवण । गिरावर । अवमान ।

हेमा, (श्री.) अवमान करना । लज्जा
आपत्ति उगम शिष्यों की चेष्टा विरोध ।

हेम, (वि.) सोना का रङ्ग । दिनदिन ।

हेमा, (श्री.) दिव्यता ।

हेम, (अथ.) साक्षीपन । प्रस्ताव ।

हेमका, (वि.) दक्षिण, लघुवर्धन का रङ्ग ।

हेम, (वि.) सोने का रङ्ग । सोने का रङ्ग
रङ्ग ।

हेमन, (पु.) हेमनका । (वि.) हेमनका
में लघुवर्धन ।

हेमवन्, (न.) हिमवन् का लघुवर्धन । लघु
वर्धन का रङ्ग ।

हेमवती, (श्री.) पार्वती । दुर्गा ।

हेमवर्धन, (न.) लघुवर्धन । लघुवर्धन ।

हेम, (पु.) एक हेम रङ्ग का रङ्ग । लघु
वर्धन ।

हेम, (पु.) हेम रङ्ग ।

हेम, (पु.) लघुवर्धन । (वि.) हेम रङ्ग
का रङ्ग ।

हेम, (न.) हेम की लघुवर्धन । (श्री.)
लघुवर्धन ।

हेमिन्, (पु.) हेम रङ्ग का रङ्ग ।

हेमिन्, (न.) हेमिन् । (वि.) हेम
लघुवर्धन ।

हेम, (पु.) हेम रङ्ग ।

हेमवर्धन, (न.) हेम रङ्ग का रङ्ग ।

हेमवर्धन, (न.) हेम रङ्ग का रङ्ग ।

हेमिन्, (पु.) हेम रङ्ग का रङ्ग ।

हेमिन्, (वि.) हेम रङ्ग का रङ्ग ।

हेम, (श्री.) लघुवर्धन की लघुवर्धन ।
लघुवर्धन का रङ्ग । लघुवर्धन । लघुवर्धन
लघुवर्धन ।

हेमवर्धन, (श्री.) लघुवर्धन का रङ्ग ।
लघुवर्धन ।

हेमवर्धन, (श्री.) लघुवर्धन का रङ्ग ।

हेम, (वि.) लघुवर्धन ।

लघु, (वि.) लघुवर्धन ।

लघु, (वि.) लघुवर्धन ।

लघु, (अथ.) लघुवर्धन ।

लघुवर्धन, (वि.) लघुवर्धन का रङ्ग ।

लघु, (पु.) लघुवर्धन ।

लघुवर्धन, (श्री.) लघुवर्धन ।

लघुवर्धन, (वि.) लघुवर्धन ।

लघुवर्धन, (पु.) लघुवर्धन ।

लघुवर्धन, (श्री.) लघुवर्धन ।

लघुवर्धन, (न.) लघुवर्धन का रङ्ग ।

लघुवर्धन, (पु.) लघुवर्धन का रङ्ग ।

लघुवर्धन, (वि.) लघुवर्धन का रङ्ग ।

लघुवर्धन, (पु.) लघुवर्धन ।

लघुवर्धन, (पु.) लघुवर्धन का रङ्ग ।

लघुवर्धन, (पु.) लघुवर्धन का रङ्ग ।

लघुवर्धन, (पु.) लघुवर्धन का रङ्ग ।

लघुवर्धन, (पु.) लघुवर्धन का रङ्ग ।

लघुवर्धन, (पु.) लघुवर्धन का रङ्ग ।

हीनवादिन्, (पुं.) यथार्थ विषय को छोड़ कर विषयवस्तु में बोलने वाला । वादी विरोध ।

हीनाङ्ग, (वि.) गून यह वाला, जैसे-खट्वा, अन्धा, सुन्ना ।

हीर, (न. पुं.) वज्र । हीरा । शिव । सौं । हार । सिंह ।

हु, (कि.) होम करना ।

हुद्, (कि.) रक्ता करना ।

हुड, (पुं.) मेघ । बादल । चोर की रोक को पृथिवी में गड़ी ज़ील विरोध ।

हुत, (वि.) होमा हुआ ।

हुतमुज्ज, (पुं.) अग्नि ।

हुतवह, } (पुं.) भाग । विषय वृद्ध ।

हुताश, }

हुति, (स्त्री.) होम ।

हुम्, (भन्व.) स्थाप । प्रदन् । हुम् । ऐक ।

हुड, } (पुं.) एक गन्धर्व ।

हुट, }

हुक्कार, (पुं.) अवज्ञा को करने वाला ।

एक प्रकार का शब्द । हुं शब्द ।

हुत, (वि.) उल्लास हुआ ।

हुति, (स्त्री.) ग्नीता । प्रशान्त ।

हुन, } (पुं.) स्वेप्थों की जाति ।

हुण, }

हुण्ड्यन्, (न.) कुटिलता । निर्धामन ।

हु, (कि.) से जाना । जोरी करना । जोरावरी से जाना ।

हुण्ड्य, (पुं.) कामदेव (वि.) हृदयवापी । हृदय में सीने वाला ।

हुण्ड्य, (न.) पेट का रोक विरोध ।

हुपी, (वि.) निद्रा करना ।

हुपीया, (स्त्री.) निद्रा ।

हुकम्प, (पुं.) हृदय का कीटना ।

हुल, (वि.) दुःख का गन्ध । स्वाभाविक ।

हुन्, (वि.) दुःखित करना । (न.) हृदय । मन ।

हृदय, (न.) मन । वज्र-स्थल ।

हृदयप्रभिध, (पुं.) हृदय की गोंड ।

कानी । सन्देह । मन का मेल । अग्नि और अज्ञान की गोंड ।

हृदयज्ञम, (न.) मुक्तिपुत्र वाक्य । होम वाक्य । (वि.) मनोहर । प्रिय वाक्य ।

हृदयस्थान, (न.) वज्र-स्थल ।

हृदयिक, (वि.) अग्नि वित्त वाला ।

हृदयेय, (पुं.) भक्तिक ।

हृदावर्त्त, (पुं.) चोके की धानी पर रोमों मोटा ।

हृदिका, (स्त्री.) कुपाचार्य की मूर्ति ।

हृदिस्फुर, (वि.) हृदय-मनोहर । हुःखदायक ।

हृद, (न.) सारथीनी । (वि.) मनोहर ।

हृद्रोग, (पुं.) हृदय की एक प्रकार की बीमारी ।

हृदयटक, (पुं.) गडर । पेट ।

हृत्तास, (पुं.) द्विज की रोग ।

हृत्तेज, (पुं.) शान । तर्क । तादिक में विरोध । अन्तर्गम्य ।

हृत्, (कि.) प्रसन्न होना ।

हृत्तित, (वि.) प्रसन्न । विमिश्र ।

हृत्तिका, (न.) चक्षुरादि शस्त्रिय । शान्त साधन ।

हृत्तिका, (पुं.) विष्णु ।

हृत्, (वि.) होना । प्रसन्न ।

हृत्मानस, (वि.) प्रसन्न वित्त काग ।

हृत्परोमन्, (वि.) निमके मेद तक ही गये हैं । प्रसन्नचित्त ।

हृत्, (स्त्री.) धातु-द । हृत् ।

हृत्, (भन्व.) सम्बोधन ।

हृत्, (कि.) अवाह्य करना ।

हेति, (स्त्री.) अक्षर-वाच्य । भाग की लाट । तर्क की विन । हर प्रकार का तेज । दण ।

हेतु, (पुं.) कारण । पद ।

हेतुता, (स्त्री.) कारणता ।

हेतुमन्, (वि.) हेतु काग । कारण प्रग ।

हेतुमात्र, (पुं.) जो कारण जेना जान

पडे । दृष्टी ।

हीनयादिन्, (पुं.) यथार्थ विषय को छोड़ कर विषयार्थों में बोलने वाला । वादी विशेष ।

हीनाङ्ग, (वि.) नून अथवा प्रा, जैसे-सहज, अन्धा, सुजा ।

हीर, (न. पु.) वज्र । हीरा । शिव । सौव । हार । सिंह ।

हु, (कि.) होम करना ।

हुद्, (कि.) हफ्ता करना ।

हुड, (पं.) धेप । बारत । चोर की रोक को दुपिरी में लगी कीच विशेष ।

हुन, (वि.) होमा हुआ ।

हुनमुन्, (पु.) धनि ।

हुनपह, } (पुं.) भाग । विपक्ष वृद्ध ।

हुताय, } (पुं.) भाग । विपक्ष वृद्ध ।

हुति, (की.) होम ।

हुम, (भाष.) धारण । प्ररन । हुम । धीक ।

हुद्, } (पुं.) एक गन्धी ।

हुद्, } (पुं.) एक गन्धी ।

हुद्दर, (पुं.) बगला को बाने वाला ।

एक गन्धी का शब्द । ई शब्द ।

हुन, (वि.) हुआ हुआ ।

हुनि, (की.) होना । हुना ।

हुन, } (पुं.) श्रेणी की गति ।

हुन, } (पुं.) श्रेणी की गति ।

हुन्दन, (न.) हुन्दन । विशेष ।

हु, (वि.) हो जाना । होना । होना ।

हु, (वि.) हो जाना । होना । होना ।

हु, (वि.) हो जाना । होना । होना ।

हु, (वि.) हो जाना । होना । होना ।

हु, (वि.) हो जाना । होना । होना ।

हु, (वि.) हो जाना । होना । होना ।

हु, (वि.) हो जाना । होना । होना ।

हु, (वि.) हो जाना । होना । होना ।

हु, (वि.) हो जाना । होना । होना ।

हु, (वि.) हो जाना । होना । होना ।

हृदयग्रन्थि, (पु.) हृदय की गाँठ । रेंड वाली । सदेह । मन का धैर । अविद्या और अज्ञान की गाँठ ।

हृदयग्रन्थि, (न.) सुक्तिरुक्त वाक्य । रोचक वाक्य । (वि.) मनोहर । विषय वाक्य ।

हृदयरूपान, (न.) वयःरूप ।

हृदयिक, (वि.) अन्धे चित्त वाक्य ।

हृदयेय, (पु.) धार्मिक ।

हृदावर्च, (पु.) बोने की छाती पर रोमों का भीत ।

हृदिका, (सी.) कुवाचार्थ की मी ।

हृदिस्थ, (वि.) हृदय । मनोहर । दुःखदायी ।

हृद, (न.) धारणी । (वि.) मनोहर ।

हृदोग, (पुं.) हृदय की एक प्रकार की बीमारी ।

हृदयटक, (पु.) जठर । पेट ।

हृदयार, (पु.) विषम की रोग ।

हृदय, (पु.) शब्द । तर्क । तात्त्विक मंत्र विशेष । आध्याय ।

हृद्, (कि.) प्रलय होना ।

हृदि, (वि.) प्रलय । विविध ।

हृदीक, (न.) अक्षरादि हृदि । शब्द का साधन ।

हृदीकेश, (पु.) शिख ।

हृद्, (वि.) प्रलय । प्रलय ।

हृदमानस, (वि.) प्रलय चित्त वाक्य ।

हृदमन्, (वि.) चित्त के दो लो हो गये हैं । प्रलय ।

हृद् (की.) प्रलय । प्रलय ।

हृद् (भाष.) प्रलय । प्रलय ।

हृद् (कि.) प्रलय । प्रलय ।

हृदि, (की.) प्रलय । प्रलय ।

हृद्, (पुं.) प्रलय । प्रलय ।

हृद्, (की.) प्रलय । प्रलय ।

हृद्मन्, (वि.) प्रलय । प्रलय ।

हृद्मन्मन्, (पुं.) प्रलय । प्रलय ।

हैम, (न.) सोना । धातु । १. पापों की तीक्ष्ण । (पुं.) बाले रह का बोझ । कुप ।

हैमकार, (पुं.) हनार ।

हैमकूट, (पुं.) हिमकुतार का एक पहाड़ ।

हैमन्, (न.) सोना । धातु । नामकेसर । रत्न ।

हैमन्त, (पुं. न.) शीतऋतु ।

हैममालिन्, (पुं.) शम्भु ।

हैमाङ्ग, (पुं.) शम्भु । मित्र । हृदय पर्वत । मन्त्र । चण्डा का पेड़ । विष्णु । (त्रि.) सोने के रह जाता ।

हैमाद्रि, (पुं.) सोने का पर्वत । हृदय पर्वत । दक्षिण के किसी राजा का एक भूतपूर्व मयी नितके रवे (कई खण्ड में) शन-खण्ड, आकाशखण्ड आदि अग्य बड़े आया-यिक माने जाने हैं ।

हैम, (त्रि.) स्थाय्य । श्रोत्रने योग्य ।

हैमन्, (पुं.) शम्भु ।

हैमन्तजलनी, (स्त्री.) दुर्गा । पार्वती ।

हैलन, (न.) मन्त्र । निरादर । अपमान ।

हैला, (स्त्री.) अपमान करना । शत्रु । भाव से उग्रता दिनों की चेष्टा विशेष ।

हैप, (त्रि.) बोझ का शब्द । दिनदिन ।

हैपा, (स्त्री.) दिनकार ।

हैष्टि, (अव्य.) सम्बोधन । पुत्राना ।

हैस्तुक, (त्रि.) मुक्तिपुत्रा बचन करने वाला ।

हैम, (त्रि.) सोने का विचार । सोने का बना हुआ ।

हैमन्, (पुं.) हेमन्त काष्ठ । (त्रि.) हेमन्तऋतु में उत्पन्न ।

हैमघट, (न.) हिमालय का । भारतपर्व । एक प्रकार का विष ।

हैमघटी, (स्त्री.) पार्वती । हरी ।

हैमघृणी, (न.) नक्षत्र । ताका भी ।

हैहय, (पुं.) एक देश थीर बर्षों का राजा । एक वंश जिसमें सहस्राब्देन हुआ था ।

हैड, (पुं.) नीला विशेष ।

होष्ट, (पुं.) शम्भु । (त्रि.) होम करने वाला ।

होत्र, (न.) होम की सामग्री । (स्त्री.) प्रसादा ।

होत्रिन्, (पुं.) होम करने वाला ।

होत्रीय, (न.) इतिवृत्त । (त्रि.) होम सम्बन्धी ।

होम, (पुं.) देवयज्ञ ।

होमकुण्ड, (न.) होम के निवे कण्ड ।

होमघाम्य, (न.) नित घोर जी ।

होमिन्, (पुं.) होम करने वाला ।

होम्य, (त्रि.) होम के उपयोगी भी ।

होरा, (स्त्री.) योनि की लग्न विशेष । शरीर का घावा भाव । देहा । सम्भ्रातृक राज्य ।

होमका, (स्त्री.) तुष्ट आदि से अक्षरों के हामी के धान ।

होलाका, (स्त्री.) होली का उद्भव ।

हु, (त्रि.) धोती करना ।

हल, (त्रि.) चलना ।

हाल, (अव्य.) पिछला दिन ।

हारुन, (त्रि.) बने दिन का दृष्टा ।

हद, (पुं.) गङ्गा तटपर्व । भीम ।

हृदिनी, (स्त्री.) नदी ।

हृमिष्ट, (त्रि.) बहुत लोभ ।

हृमिन्, (पुं.) हृमि ।

हृमोप, (त्रि.) बहुत मोटा ।

हृम्य, (न.) एक प्रकार का नाप (त्रि.) लोटा । बीना । (पुं.) एक मात्रा के समक में उच्चारण करने योग्य ऋतु शर्प । बन्द ।

(न.) धोष विशेष ।

हृम्यगर्भ, (पुं.) कुल । दम् ।

हास, (पुं.) शब्द । कोणाल । चरणी । हुगर् । शोक । दृष्टा । लोपी सम्पदा । अभाव ।

हाष्ट, (त्रि.) शब्द करना । मन्त्रना ।

हाद, (पुं.) शब्द । दिव्यवर्तमान का एक पुत्र ।

हीनवादिन्, (पुं.) यथार्थ विषय को छोड़
कर विषयान्तर्ग में नीलने वाला । वादी
विरोध ।

हीनाङ्ग, (वि.) नून अङ्ग वाला, जैसे-खड्ग,
अम्बा, सुभा ।

हीर, (न. पु.) वज्र । हीरा । शिव । सोन ।
हार । तिह ।

हु, (कि.) होम करना ।

हुद्, (कि.) हृद्घात करना ।

हुद्, (पुं.) मेघ । बादल । चौर की रोक को
पृथिवी में गड़ी ज़ील विरोध ।

हुत, (वि.) होमा हुआ ।

हुतभुज्, (पु.) अग्नि ।

हुतयह, } (पुं.) भाग । विषय वृत्त ।

हुताश, } (पुं.) भाग । विषय वृत्त ।

हुति, (स्त्री.) होम ।

हुम्, (अव्य.) स्मरण । प्रेरण । हुक्म । रोक ।

हुद्, } (पुं.) एक गन्धर्व ।

हुद्, } (पुं.) एक गन्धर्व ।

हुङ्कार, (पु.) अवस्था को बताने वाला ।
एक प्रकार का शब्द । हुँ शब्द ।

हुत, (वि.) उलासा हुआ ।

हृति, (स्त्री.) न्योता । पुलावा ।

हृन्, } (पुं.) ग्लेश्चो की जाति ।

हृण्, } (पुं.) ग्लेश्चो की जाति ।

हृच्छन, (न.) हृच्छिता । निर्धारण ।

ह, (कि.) ले जाना । चोरी करना । नीतारसी
ले जाना ।

हृच्छय, (पु.) कामदेव (वि.) हृदयसाथी ।
हृदय में सीने वाला ।

हृच्छूल, (न.) पेट का रोग विरोध ।

हृणी, (कि.) निन्दा करना ।

हृणीया, (स्त्री.) निन्दा ।

हृक्कम्प, (पु.) हृदय का कंपना ।

हृत्, (वि.) पुराया गया । स्नानान्तरित ।

हृत्, (वि.) पुराने वाला । (न.) हृदय । मन ।

हृत्, (न.) मन । वध-रक्ष ।

हृदयप्रगल्भ, (पु.) हृदय
वाणी । सन्देश । मन

और अज्ञान की गाँठ ।

हृदयज्जन्म, (न.) युक्तिशून्य
वाक्य । (वि.) मनोहर

हृदयस्थान, (न.) वक्षस्थल

हृदयिक, (वि.) अन्धे चित्त

हृदयेश, (पु.) मालिक ।

हृदावर्त्त, (पु.) घोड़े की घांटी
भोरा ।

हृदिका, (स्त्री.) कृपाकार्य की मौ

हृदिस्पृश, (वि.) हृदय । मनोहर ।

हृद्य, (न.) दारपीनी । (वि.) मन

हृद्रोग, (पुं.) हृदय की एक प्रकार की

हृदयदृक्, (पु.) बठर । पेट ।

हृत्सास, (पुं.) दिक्को का रोग ।

हृत्सेर, (पु.) शान । तर्क । तादिक
विरोध । अस्तित्व ।

हृत्, (कि.) प्रसन्न होना ।

हृत्पित, (वि.) प्रसन्न । विस्मय ।

हृत्पीक, (न.) वधुरादि इन्द्रिय । शान का
साधन ।

हृत्पीकेय, (पुं.) पिप्पु ।

हृत्, (वि.) हृत्पित । प्रसन्न ।

हृत्प्रमानस, (वि.) प्रसन्न चित्त वाचा ।

हृत्प्रोमन्, (वि.) चित्तके गोर्ध लगे हो ।
हृत् । प्रसन्नचित्त ।

हृत्पि, (स्त्री.) मा । हृत् ।

हृत्, (अव्य.) सम्बोधन ।

हृत्, (कि.) अनादर करना ।

हृत्पि, (स्त्री.) अज्ञ । वाच । भाग की लाट ।

हृत्पि की मित । हर प्रकार का वेन । दण ।

हृत्पि, (पु.) काय । पक्ष ।

हृत्पिता, (स्त्री.) कारणात् ।

हृत्पिता, (वि.) हृत्पिता । कल्प मग ।

हृत्पिता, (पु.) जो वाग्य जेना नः
वडे । दुरोत्तु ।

हेम, (न.) सोना । धूसर । १. सरो की
तील । (पु.) काले रङ्ग का पीका । पुष ।
हेमकार, (पु.) सुनार ।
हेमकूट, (पु.) निम्बुवर्ण का एक पहाड़ ।
हेमन, (न.) सोना । धूसर । नागकेसर ।
रक्त ।
हेमन्त, (पु. न.) शीतऋतु ।
हेममालिन्, (पु.) पुष्पे ।
हेमाङ्ग, (पु.) रक्त । मिह । हृदय वर्ण ।
रक्त । चन्द्रा का पेड़ । निम्बु । (वि.) सोने
के रङ्ग जैसा ।
हेमाद्रि, (पु.) सोने का पर्वत । हृदय वर्ण ।
दक्षिण के हिमालय का एक भूतपूर्व
मपी जिसके रवे (कई सप्तर्षि में) दान-
सप्तर्षि, आश्विनसप्तर्षि आदि सप्तर्षि बड़े प्राप्ता-
धिक माने जाते हैं ।
हेय, (वि.) पारय । छोड़ने योग्य ।
हेरम्ब, (पु.) गणेश ।
हेरम्बजननी, (स्त्री.) दुर्गा । पार्वती ।
हेलन, (न.) भरहा । निरादर । अपमान ।
हेला, (स्त्री.) अपमान करना । गृहार
भाव से उगत शिवों की चेष्टा विशेष ।
हेण, (कि.) घोड़ा का शब्द । दिनदिन ।
हेया, (स्त्री.) दिवहार ।
हेटी, (अव्य.) सम्बोधन । बुलाना ।
हेतुका, (वि.) हेतुपुत्र वचन कहने वाला ।
हेम, (वि.) सोने का पीका । सोने का बना
हुआ ।
हेमन, (पु.) हेमन्त काल । (वि.) हेमन्त ऋतु
में उत्पन्न ।
हेमपत, (न.) हिमालय का । भारतवर्ष । एक
प्रकार का विष ।
हेमघटी, (स्त्री.) पार्वती । हरी ।
हेमवर्धन, (न.) नवनीत । ताजा पी ।
हेमव, (पु.) एक देश और वहाँ का राजा ।
एक वंश जिसमें सहजानेन हुआ था ।
होड, (पु.) नीकर विशेष ।

होत, (पु.) शब्देद्वय । (वि.) होय करने
वाला ।
होय, (न.) होय की सामग्री । (स्त्री.)
प्रशंसा ।
होत्रिन्, (पु.) होय करने वाला ।
होत्रोप, (न.) इतिवृत्त । (वि.) होय
सम्बन्धी ।
होम, (पु.) देवयज्ञ ।
होमकुण्ड, (न.) होय के लिये कुण्ड ।
होमध्यान्य, (न.) तिल और जौ ।
होमिन्, (पु.) होय करने वाला ।
होम्य, (वि.) होय के उपयोगी पी ।
होरा, (स्त्री.) अष्टोत्तिश की ज्ञान विशेष ।
राशि का भाषा भाग । रेखा । लगनाशुभ
राश्व ।
होमक, (स्त्री.) गुण आदि से अथर्वके राश्व
के ज्ञान ।
होलाकार, (स्त्री.) होली का उत्सव ।
हु, (कि.) चोरी करना ।
हुल, (कि.) बलना ।
हुम, (अव्य.) पिघला दिव ।
हुस्सन, (वि.) नीति दिन का हुआ ।
हुद, (पु.) मङ्गल सागर । भीष ।
हुदिनी, (स्त्री.) नदी ।
हुसिष्ठ, (वि.) बहुत छोटा ।
हुसिमन्, (पु.) छुटारें ।
हुसीयत्, (वि.) बहुत छोटा ।
हुस्य, (न.) एक प्रकार का नाव (वि.)
छोटा । नौका । (पु.) एक भाग के समय
में उद्योग करने योग्य क्षुद्र वर्ष । दायन ।
(न.) भीष विशेष ।
हुस्वगर्म, (पु.) उरा । दन्त ।
हुस, (पु.) शब्द । बोलाव । अवनति ।
हुगर्ग । रोड । बलाह । छोटी समुद्र ।
जमाव ।
हुग, (कि.) शब्द करना । मरणा ।
हुग, (पु.) शब्द । दिग्दर्शितु का एक पुत्र ।

हीनवादिन्, (पुं.) यथार्थ विषय की ओर
कर विरामावर्त में नीलने वाला । वादी
विशेष ।

हीनाह, (नि.) न्यून अहंता, जैसे-लहना,
बन्धा, लुभा ।

हीर, (न. पु.) वज्र । हीरा । शिव । सौव ।
हार । सिंह ।

हु, (कि.) होम करना ।

हुड, (कि.) झुट्टा करना ।

हुड, (पुं.) मेघ । बादल । चौर की रोक की
शुषिणी में गड़ी कील विशेष ।

हुत, (नि.) होमा हुआ ।

हुतभुज, (पु.) क्षत्रि ।

हुतवह, } (पुं.) भाग । विपक वृत्त ।

हुताश, } (पुं.) भाग । विपक वृत्त ।

हुति, (स्त्री.) होम ।

हुन्, (भव्य.) स्मरण । प्रमन । हुक्म । रोक ।

हुड, } (पुं.) एक गन्धर्व ।

हुड्कार, (पु.) भवसा की बजाने वाला ।
एक प्रकार का शब्द । हुँ शब्द ।

हुत, (नि.) पुलाया हुआ ।

हुति, (स्त्री.) ग्योना । पुलाया ।

हुन, } (पुं.) ग्लेश्म की जाति ।

हुण, } (पुं.) ग्लेश्म की जाति ।

हुण्डन, (न.) कुटिलता । विधान ।

हु, (कि.) से जाना । चोरी करना । भोरावरी
से जाना ।

हुण्डय, (पु.) कामदेव (नि.) हृदयराशि ।
हृदय में होने वाला ।

हुण्डल, (न.) वेद का रीव विशेष ।

हुर्गा, (कि.) मित्रा करना ।

हुर्गीया, (स्त्री.) मित्रा ।

हुण्डन, (पु.) हृदय का रीव ।

हुन, (नि.) पुलाया गया । स्मृत्यन्तरित ।

हुन, (नि.) पुलाया गया । (न.) हृदय । हृदय ।

हृदय, (न.) मन । हृदय ।

हृदयप्रन्धि, (पु.) हृदय की गोंड । हृ-
बानी । सन्देह । मन का मूल । प्रसिद्ध
और भगवान की गोंड ।

हृदयज्ञम, (न.) मुक्तिपुत्र कावि । ऐव
वाक्य । (नि.) मनोहर । विष काव्य ।

हृदयस्थान, (न.) वयन्वत् ।

हृदयिक, (नि.) अच्छे वित्त बाण ।

हृदयेय, (पु.) माणिक ।

हृदावर्त्त, (पु.) घोंटे की धानी पर रोमों का
भोरा ।

हृदिका, (स्त्री.) कृपाचार्य की मौ ।

हृदिस्फुर, (नि.) हृदय । मनोहर । हुताश

हृदय, (न.) दारशनी । (नि.) मनोहर ।

हृदोग, (पु.) हृदय की एक प्रकार की शीमा

हृदयटक, (पु.) गडर । वेद ।

हृत्सास, (पुं.) दिवकी का रोग

हृत्सल, (पुं.) ज्ञान । वक्त ।

विशेष । चोखाय ।

हृप्, (कि.) प्रसन्न होना ।

हृपित, (नि.) प्रसन्न । स्थित ।

हृपीक, (न.) चण्डादि शक्ति । का
साधन ।

हृपीकेय, (पुं.) पित्र ।

हृप, (नि.) होना । प्रसन्न ।

हृपमानस, (नि.) प्रसन्न वित्त बाण ।

हृपरोमन्, (नि.) जिसके रोमों लगे हो ग
हैं । प्रसन्नवित्त ।

हृष्टि, (स्त्री.) ज्ञानन्द । हर्ष ।

हृ, (भव्य.) सम्बोधन ।

हृद, (कि.) भगवान् करना ।

हृदि, (स्त्री.) अक्ष । शब्द । भाग्य की
गर्भ की मूल । हृद प्रकार का वृत्त

हृदु, (पु.) काव्य । वृत्त ।

हृदुता, (स्त्री.) काव्य ।

हृदुमान्, (नि.) रीतु काव्य । काव्य का ।

हृदुमातर, (पु.) ओ काव्य जेम्स का
पते । हृदु ।

होम, (न.) सोना । धन । १ मासे की सील । (पु.) बांधे रख बा मोहा । पुन ।

होमकार, (पु.) गुहार ।

होमकूट, (पु.) विष्णुवर्चस का एक पहाड़ ।

होमन, (न.) सोना । धन । नापकेनर । बर्त ।

होमन्त, (पु. ग.) शीतघट ।

होममालिन्, (पु.) गुर्ध ।

होमाह, (पु.) गहक । सिद्ध । सुमेरु वरुण । मन्त्र । कथा का वेद । विष्णु । (वि.) सोने के रङ्ग जैसा ।

होमाद्रि, (पु.) सोने का वरुण । सुमेरु वरुण । दक्षिण के किसी राजा का एक पुत्रपुत्री धनी मिलके रहे (की लघु में) दान-लघु, माडलघु आदि म न की प्राप्ति अधिक माने जाते हैं ।

होम, (वि.) पाप । मोहने योग्य ।

होमव, (पु.) गिरा ।

होमवज्रमयी, (श्री.) दुर्गा । पार्वती ।

होमन, (न.) अक्षत । निरादर । अपमान ।

होमा, (श्री.) अपमान करना । गुहार भाव । उग्राल मित्रों की सेवा विशेष ।

होम, (वि.) भोला का काम । विनम्र ।

होमा, (श्री.) दिवकार ।

होम, (अल्प.) सम्पूर्ण । कुलाभा ।

होमक, (वि.) युक्तिगुण वचन करने वाला ।

होम, (वि.) सोने का निकार । सोने का बना हुआ ।

होमन, (पु.) होमन काला । (वि.) होम उद्योग में उद्योग ।

होमपल, (न.) होमपल का । अक्षत । एक प्रकार का विष्णु ।

होमपती, (श्री.) पार्वती । होम ।

होमहोमी, (न.) महोत्सव । लक्ष्मी ।

होम, (पु.) एक देता की देवता का लक्षण । एक वरुण जिसने लक्ष्मी देवता का ।

होम, (पु.) होम विशेष ।

होम, (पु.) अक्षत । (वि.) होम करने वाला ।

होम, (न.) होम की लक्ष्मी । (श्री.) प्रशान्ता ।

होमिन्, (पु.) होम करने वाला ।

होमोप, (न.) होमोप । (वि.) होम सम्बन्धी ।

होम, (पु.) देवपति ।

होमपुत्र, (न.) होम के पित्रे पुत्र ।

होमप्राप्त, (न.) होम प्राप्त ।

होमिन्, (पु.) होम करने वाला ।

होम, (वि.) होम के उपसंगी की ।

होमा, (श्री.) कर्त्तव्य की लक्ष्मी । लक्ष्मी का भावा भाव । देवता । कल्याणक शाल ।

होमकार, (श्री.) गुण का लक्ष्मी का लक्ष्मी के भाव ।

होमाकार, (श्री.) होम का उपसंग ।

होम, (वि.) भागी का भाव ।

होम, (वि.) अक्षत ।

होम, (अल्प.) विष्णु ।

होमपल, (वि.) होम पल का लक्षण ।

होम, (पु.) होम लक्षण । श्री.)

होमिन्, (श्री.) होम ।

होमिन्, (वि.) होम करने ।

होमिन्, (पु.) होम ।

होमिन्, (वि.) होम करने ।

होम, (न.) एक प्रकार का लक्षण । (श्री.)

होम । होम । (पु.) होम करने का लक्षण ।

होम । होम । होम । होम । होम ।

होम । होम । होम ।

होमपल, (पु.) होम । होम ।

होम, (पु.) होम । होम । होम ।

होम । होम । होम । होम । होम ।

होम । होम । होम । होम ।

होम । होम । होम । होम । होम ।

होम । होम । होम । होम । होम ।